Iulian Boldea
(Editor)

The Shades of Globalisation. Identity and Dialogue in an Intercultural World

SOCIAL SCIENCES

Arhipelag XXI Press
Targu Mures | 2021

Date:
22-23 May 2021

Location:
„DIMITRIE CANTEMIR" University, Tîrgu Mureș

IDENTITIES IN GLOBALISATION. INTERCULTURAL PERSPECTIVES

Section: Social Sciences

ISBN: 978-606-93691-3-5

Edited by:
The Alpha Institute for Multicultural Studies
Moldovei Street, 8
540522, Tîrgu Mureș, România
Tel./fax: +40-744-511546

Published by:
"Arhipelag XXI" Press, Tîrgu Mureş, 2021
Tîrgu Mureş, România

Email: tehnoredactare.gidni@gmail.com

Contents

SPECIAL PROCEDURE OF JUDICIAL BAIL 10
Claudia Roșu 10
Prof., PhD, West University of Timișoara 10
OPTIMIZATION, EVALUATION AND ADMINISTRATION OF AN E-LEARNING EDUCATIONAL MODEL FOR THE TRAINING OF HUMAN RESOURCES 20
Petruța Blaga 20
Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș 20
UNREGISTERED COMMUNITY INDUSTRIAL MODEL – PROTECTION 26
Anca Ileana Dușcă 26
Prof., PhD, University of Craiova 26
REINTRODUCTION OF THE RECOURSE IN CRIMINAL MATTERS, BY LAW NO. 207/2018 40
Anca Lelia Lorincz 40
Prof., PhD, “Alexandru Ioan Cuza” Police Academy, Bucharest 40
THE CORRELATION BETWEEN THE CONSENT AND LEGAL WILL 46
Lucreția Dogaru, Antonia Diana Dogaru 46
Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș, Lawyer, Târgu Mureș 46
THE GLOBALITY OF CLIMATE CHANGE - BETWEEN ECOLOGICAL THINKING, POLICIES AND STRATEGIES 54
Lucreția Dogaru, Andrea Kajcsa 54
Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș, Lecturer, PhD, UMFST Târgu Mureș 54
WHAT THE FUTURE OF BUSINESS LOOKS LIKE? 61
Elena Doval 61
Prof., PhD, ,,Spiru Haret” University 61
LEGISLATIVE CHALLENGES CONCERNING ADOPTION 69
Roxana Elena Topor 69
Assoc. Prof., PhD, Spiru Haret University 69
NON BIS IN IDEM IN TAX MATTERS 74
Silviu-Gabriel Barbu, Cristina-Maria Florescu 74
Assoc. Prof., PhD, Transilvania University of Brașov, PhD 74
CONTRAVENTION COMPLAINT. THE PROBATIVE VALUE OF THE CONTRAVENTION REPORT 86
Eugenia Iovănaș 86
Assoc. Prof., PhD, ,,Aurel Vlaicu” University of Arad 86

THE IMPORTANCE OF THE NET TREASURY IN THE FINANCIAL BALANCE OF A TRADING COMPANY 94
Larissa Margareta Batrancea, Rus Mircea-Iosif 94
Assoc. Prof., PhD, “Babeș-Bolyai” University of Cluj-Napoca, Scientific Researcher III, PhD, National Institute of Research and Development ,,INCD URBAN INCERC” Cluj-Napoca..... 94
EUROPEAN PARLIAMENT, SUPPORT FOR EUROPEAN CITIZENS 99
Ana-Maria Comșa..... 99
Lecturer, PhD, ,,Spiru Haret” University 99
ESTABLISHING FILIATION WITE THE FATHER OF THE CHILD OUT OF WEDLOCK 106
Ioan Micle 106
Lecturer, PhD, ,,Aurel Vlaicu” University of Arad..... 106
PERFORMANCE ASSESSMENT AT THE LEVEL OF UNDERGRADUATE EDUCATIONAL INSTITUTIONS 117
Manuela Panaitescu 117
Lecturer, PhD, ”Danubius” University of Galați 117
ISSUES REGARDING THE RIGHT TO EQUALITY FROM A CONSTITUTIONAL AND EUROPEAN PERSPECTIVE 126
Ingrid Ileana Nicolau..... 126
Lecturer, PhD, Spiru Haret University of Constanța 126
THE CONCEPT OF "NATION" ACCORDING TO VASILE GOLDIȘ 132
Cristian Ionel Măduța 132
Lecturer, PhD, ,,Aurel Vlaicu” University of Arad..... 132
CONTRIBUTIONS TO THE STUDY OF THE NEW REGULATIONS AMENDING LAW NO. 273/2004 ON THE ADOPTION PROCEDURE..... 136
Ioana Raluca Toncean Luieran 136
Lecturer, PhD, „Dimitrie Cantemir” University of Târgu Mureș 136
EUROPEAN UNION MEASURES TO COMBAT THE COVID-19 EPIDEMIC: NECESSITY OR ABUSE? 142
Ana-Maria Comșa..... 142
Lecturer, PhD, Spiru Haret University of Constanța 142
LANGUAGE AS A CULTURAL FACT AND THE ASSIMILATION OF THE PHRASEOLOGICAL UNITS DEPARTING FROM THE WORD "WATER" BY FOREIGN STUDENTS 151
Amelia-Georgeta Motoi..... 151
Lecturer, PhD, University of Craiova 151

THE LIMITATION OF THE RIGHT TO EDUCATION BY ADOPTING SOME URGENT MEASURES IN ORDER TO COMBAT THE COVID PANDEMIC 157
Oana Voica Nagy 157
Lecturer, PhD, ,,Dimitrie Cantemir" University of Târgu Mureș 157
THE INFLUENCE OF MANAGEMENT STYLE ON OPERATIONAL MANAGEMENT PERFORMANCE 161
Oriana Helena Negulescu 161
Lecturer, PhD, ,,Transilvania" University of Brașov 161
OPPORTUNITIES TO REVITALIZE RURAL AREAS BY DEVELOPING THE SMART VILLAGES PROJECT 169
Lia-Maria Cioanca 169
Lecturer, PhD, "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca 169
EPIDEMIOLOGIC RISKS ONBOARD SHIPS - ANALYSIS AND IMPLICATIONS 174
Alina Barbu, Raluca Apostol-Mateş 174
Lecturer, PhD, Lecturer, PhD, Maritime University Constanța, Naval Academy Constanța 174
THE AFTERMATH OF THE PANDEMIC OR THE ORDEAL OF MARITIME ENGLISH TEACHERS IN A POST-COVID WORLD 181
Alina Barbu, Raluca Apostol-Mateş 181
Lecturer, PhD, Lecturer, PhD, Maritime University Constanța, Naval Academy Constanța 181
THE CONTEMPORARY ARCHITECTURAL BODY: NETWORK DEVICE 187
Claudiu-Alexandru Tudoran 187
Assist. Prof., "Ion Mincu" University of Architecture and Urban Planning 187
TOWARDS DYSTOPIA – ECHOES OF THE FUTURE 193
Claudiu-Alexandru Tudoran 193
Assist. Prof., "Ion Mincu" University of Architecture and Urban Planning 193
TRADE PROTECTIONISM AND THE COVID-19 PANDEMIC CRISIS. CURRENT TRENDS, IMPLICATIONS 201
Sorin-Nicolae Curcă, Alexandru Butiseacă 201
Scientific Researcher, Institute of World Economy, Romanian Academy, PhD Student 201
Scientific Researcher III, Institute of World Economy, Romanian Academy, PhD 201
INDICATORS OF THE CIRCULAR ECONOMY 210
Gabriela Cornelia Piciu 210
Senior Researcher, PhD, Centre for Financial and Monetary Research "Victor Slăvescu" 210

BRIEF ANALYSIS OF THE COMMERCIAL CRAIOVA AT THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY 216
Georgeta Ghionea 216
3rd Degree Scientific Researcher, PhD, “C. S. Nicolăescu-Plopşor” Institute for Research in Social Studies and Humanities from Craiova, of the Romanian Academy 216
PERIODICAL JOURNALS IN WHICH THERE ARE POPULARISED THE ETHNOIATRIC MEDICAL PRACTICES OCCURRED IN THE FIRST DECADES OF THE 20TH CENTURY WITHIN THE ROMANIAN SPACE 222
Loredana-Maria Ilin-Grozoiu 222
3rd Degree Researcher, PhD, “C. S. Nicolăescu-Plopşor” Institute for Research in Social Studies and Humanities from Craiova, of the Romanian Academy 222
UNIVERSITY MANAGEMENT IN THE COVID-19 PANDEMIC 229
Corina Ana Borcoși 229
Researcher PhD II, ,,Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu 229
KNOWLEDGE MANAGEMENT AND WELL-BEING STATE 235
Corina Ana Borcoși 235
Researcher PhD II, ,,Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu 235
FINANCING FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE ERA OF IMBALANCES IN HIGH, MIDDLE AND LOW INCOME COUNTRIES IN THE PERIOD 2000-2019 241
Alina Georgeta Ailincă 241
3rd degree researcher, Centre for Financial and Monetary Research “Victor Slăvescu” 241
WEALTH OF HOUSEHOLDS IN ROMANIA AND EUROPEAN UNION. COMPARATIVE ASPECTS 249
Nicoleta Mihăilă 249
Scientific Researcher III, PhD, Centre for Financial and Monetary Research "Victor Slăvescu" 249
ASPECTS OF NEGOTIATED JUSTICE IN INTERNATIONAL CRIMINAL COURTS 261
Alexandru Sava 261
PhD, Scientific Researcher III, Romanian Academy, Iași Branch 261
THE ANALYSIS OF POSSIBLE ACCUMULATIONS IN THE PROCESS OF CONSOLIDATION THE FISCAL CULTURE IN THE ROMANIAN SOCIETY 269
Ionel Leonida 269
Scientific Researcher III, “Victor Slăvescu” Centre for Financial and Monetary Research, Bucharest, Romania 269
INFLUENCES OF THE CULTURAL CHARACTERISTICS WITHIN AN AGILE TEAM THAT DEVELOPS AN IT PRODUCT 276
Alina Cristina Ghiba 276
PhD Student, ,,Alexandru Ioan Cuza” University of Iași 276

THE ADMINISTRATIVE BODIES OF THE ECONOMIC INTEREST GROUP 284
Daniela Mudava (Bărbuţ) 284
PhD Student, University of Craiova 284
MANAGERIAL CULTURE – A COMPONENT OF ORGANIZATIONAL CULTURE IN PUBLIC LIBRARIES . 290
Tatiana Păncescu (Valea) 290
PhD Student, University of Bucharest 290
THE ANNULMENT ACTION OF THE SET-UP OR TRANSFERS OF PATRIMONIAL RIGHTS IN THE CASE OF INSOLVENCY OF A MEMBER OF A GROUP OF COMPANIES 298
Sebastian Popa 298
PhD Student, University of Craiova 298
CONSIDERATIONS ON INTEGRATED THINKING, A NEW ACCOUNTING PARADIGM 306
Adriana Mihaela Ciula (Man) 306
PhD Student, ,,1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia 306
CLIMATE EMERGENCY IN ITS COVERAGE OF CLIMATE CHANGE 315
Cristina M. Kassai 315
PhD Student, ,,Andrei Rădulescu" Legal Research Institute of Romanian Academy, Bucharest 315
PROCEDURE FOR SELECTING THE ADMINISTRATORS OF THE AUTONOMOUS GOVERNMENT 320
Ana Florina Dăescu (Vătășescu) 320
PhD Student, University of Craiova 320
THE INFLUENCE OF RELIEF ON THE SPATIAL DISTRIBUTION OF THE RURAL SETTLEMENTS SYSTEM IN THE GURGHIU BASIN 327
Florin Pop 327
PhD Student, „Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca 327
KEY ASPECTS CONCERNING ECONOMIC-FINANCIAL FRAUD 335
Iuliana Ungureanu 335
PhD Student, ,,Alexandru Ioan Cuza" University of Iași 335
MIGRATION AT THE BORDERS. ANALYSIS OF IMMIGRATION IN THE SOUTH-EAST REGION OF ROMANIA 347
Aurica-Iris Alexe 347
PhD Student, Academy of Economic Studies, Bucharest 347
THE PATH TOWARDS A CIRCULAR ECONOMY 354
Cosmin Viziniuc, Cristina Mariana Ene (Vasile), Mariana Bigea 354
PhD Student, PhD Student, PhD Student, Bucharest University of Economic Studies 354

TOTALITARIAN TENDENCIES IN ROMANIAN LAW WITH SPECIAL REGARD TO CONTRACTUAL FREEDOM 361
Denisa Tudosie 361
PhD Student, University of Craiova 361
OPENING THE BANKRUPTCY PROCEDURE OF A CREDIT INSTITUTION 368
Avin Al-Ibrahim (Vîrlan-Al Ibrahim) 368
PhD Student, University of Craiova 368
CONTRACTUAL ADAPTATION AND GLOBALIZATION. A QUEST TO FINDING THE CHALICE OF EQUILIBRIUM 374
Vlad Bărbat 374
PhD Student, ,,Alexandru Ioan Cuza" University of Iași 374
MANAGEMENT ACCOUNTING ISSUES USING ENTITY-LEVEL VALUE ANALYSIS 381
Ioana Cristina Buzduga 381
PhD Student, ,,1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia 381
THE ORGANISATIONAL CLIMATE, A DEPENDENT VARIABLE OF THE PARTICIPATIVE MANAGEMENT AT THE LEVEL OF PUBLIC INSTITUTIONS EXISTANT IN THE MUNICIPALITY OF ARAD 387
Ioan Grapini 387
PhD Student, ,,Valahia" University of Târgoviște 387
BODIES CALLED TO APPLY INSOLVENCY PREVENTION PROCEDURES – DUTIES AND LIMITATIONS 393
Daniel Andrei Gună 393
PhD Student, University of Craiova 393
MODELS OF GOOD PRACTICES AT NATIONAL AND INTERNATIONAL LEVEL REGARDING THE SOCIO-PROFESSIONAL INTEGRATION OF POST-INSTITUTIONALIZED YOUNG PEOPLE 407
Amarandi Victor 407
PhD Student, ,,Alexandru Ioan Cuza" University of Iași 407
ANALYSIS OF THE EVOLUTION OF THE INDICATORS OF THE INFORMATION SOCIETY, ALTHOUGH ALSO THE SNADR 415
Margareta Făgădar (Ghişa) 415
PhD Student, ,,1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia 415
ROMANIAN LANGUAGE EDUCATION IN HUNGARY - HISTORICAL AND SOCIAL REFERENCES 423
Iudit Călinescu 423
PhD Student, University of Szeged 423

THE ROLE OF FAMILY PLAYED IN EDUCATION WITHIN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION 433
Pătrău Elena 433
PhD Student, ”Al. Ioan Cuza” University of Iași 433
SUBJECTIVE TIPICITY, OBJECT OF THE APPEAL IN CASSATION 441
Dr. Versavia Brutaru 441

SPECIAL PROCEDURE OF JUDICIAL BAIL

Claudia Roșu
Prof., PhD, West University of Timișoara

Abstract: The article examines the institution of bail, the conditions for granting it, the cases in which it is required and the possibility of restitution.
The bail is intended to provide compensation to the adverse party in the event that it suffers damage as a result of the claim made by the depositor.
The bail may be in the form of cash; financial instruments that can serve as payment instruments; a right to a real estate mortgage; a right of mortgage; a mortgage claim.
The role of bail in ensuring the indemnity of the entitled person, gives it a special importance in the civil process.

Keywords: bail, conditions for granting, competent court, appeals, restitution of bail.

1. Preliminarii. Procedurile speciale sunt ansambluri de reguli care, în materiile strict reglementate de lege, derogă sub mai multe aspecte de la normele generale de procedură civilă, completându-se cu normele de drept comun în măsura necesară și compatibilă[1].

Codul de procedură civilă conține reguli generale privind desfășurarea procesului civil, fără însă a elimina posibilitatea reglementării speciale a unor proceduri care derogă în anumite limite de la dreptul comun[2].

Între procedurile speciale reglementate de Codul de procedură civilă, un loc important îl ocupă *Cauțiunea judiciară.*

Cauțiunea este destinată să asigure despăgubirea părții adverse în ipoteza în care aceasta ar suferi un prejudiciu ca urmare a cererii formulate de deponent. Ea a fost definită și de instanța supremă ca fiind suma de bani ce trebuie depusă de una dintre părțile procesului cu titlu de garanție pentru a acoperi eventualele pagube ce ar rezulta din luarea unor măsuri la cererea sa împotriva celeilalte părți[3].

2. Reglementarea cauțiunii judiciare. Procedura cauțiunii judiciare este reglementată în art. 1057-1064 C. proc. civ. Aceste dispoziții constituie dreptul comun în materia cauțiunii judiciare, astfel încât acestea se vor aplica atunci când legea nu prevede procedura de constituire a unei cauțiuni, precum și în completarea dispozițiilor speciale în materie[4].

Cauțiunea judiciară este o garanție, reală sau personală, a cărei constituire este impusă de lege sau dispusă de către instanța judecătorească, în cazurile prevăzute de lege, în sarcina părții care solicită luarea anumitor măsuri procesuale care prezintă riscul de a fi prejudiciabile pentru o altă parte din proces[5].

Pentru admiterea cererilor de suspendare a executării unei hotărâri, legea prevede uneori darea unei cauțiuni. Suma datorată de parte cu acest titlu se stabileşte de către instanță în condițiile legii şi se depune la Trezoreria Statului, la C.E.C. Bank – SA sau la

[1] I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă, vol. II,* Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 617.
[2] C. Roșu, *Drept procesual civil. Partea specială, Ediția 11,* Editura C. H. Beck, București, 2021, p. 113.
[3] I. Leș, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, Art. 101133,* Editura C. H. Beck, București, 2013, p. 1349.
[4] G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil,* Editura Hamangiu, București, 2015, p. 874.
[5] Ibidem.

orice altă instituție de credit care efectuează astfel de operațiuni, pe numele părții respective, la dispoziția instanței sau, după caz, a executorului judecătoresc.

În cazul în care cauțiunea se depune la dispoziția instanței, dovada plății se face cu înscrisul constatator eliberat de către instituția care a încasat suma de bani, care se păstrează în original la instanță[6]. În absența unei dispoziții contrare, originalul înscrisului se conservă la registrul valorilor, prevăzut de art. 84 alin. 1 pct. 20 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești[7].

Limita maximă a cauțiunii, dacă legea nu prevede altfel, este de cel mult 20% din valoarea obiectului cererii, iar în cazul cererilor al căror obiect nu este evaluabil în bani, nu va putea depăși suma de 10.000 lei.

Legiuitorul nu a stabilit decât pragul superior, maxim, al sumei pe care instanța o poate stabili cu titlu de cauțiune. Ca atare, în funcție de situația concretă din proces, instanța poate să stabilească o cauțiune la o valoare care să se îndepărteze mai mult sau mai puțin de pragul maxim, dar va trebui, totuși, să aibă în vere ca suma respectivă să acopere eventualele pagube care s-ar pricinui prin luarea măsurii pentru care se cere plata cauțiunii[8].

Cauțiunea poate consta în:

- de regulă sub formă de numerar;

- instrumente financiare care pot servi ca instrumente de plată. Această formă poate fi propusă de debitorul cauțiunii, dar cu condiția să fie acceptată de partea în favoarea căreia se depune, care declară în mod expres că este de acord.

În lipsa unui asemenea acord, nu se poate recurge la această variantă de cauțiune[9].

În orice caz, instanța nu are dreptul de a cenzura înțelegerea părților astfel încât să respingă o cauțiune care constă în altceva decât suma de bani pe care a fixat-o, exclusiv pentru acest motiv[10].

Cu toate acestea, acordul părții nu este necesar în cazul titlurilor emise de stat sau de unitățile administrativ-teritoriale.

Valoarea instrumentelor financiare este aceea arătată în cuprinsul lor.

- un drept de ipotecă imobiliară;

- un drept de ipotecă mobiliară;

- o creanță ipotecară.

În aceste ultime trei cazuri, oferirea cauțiunii trebuie acceptată expres de beneficiar. Valoarea acestora trebuie să fie cel puțin egală cu valoarea cauțiunii stabilite de instanță.

Beneficiarul cauțiunii poate contesta valoarea ipotecii sau a creanței ipotecare, susținând că nu este cel puțin egală cu valoarea cauțiunii stabilite de instanță, motiv pentru care nu își exprimă acordul pentru depunerea cauțiunii[11].

Când s-a acceptat cu titlu de cauțiune un drept de ipotecă, instanța va dispune, din oficiu, intabularea acestuia sau, după caz, înregistrarea la Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare, în prezent Registrul Național de Publicitate Mobiliară. Este necesară înscrierea cauțiunii sub formă de ipotecă pentru a se realiza publicitatea măsurii şi opozabilitatea ei.

Mai mult, cauțiunea care constă într-o creanță ipotecară produce efecte din momentul înscrierii sau notării rangului în cartea funciară sau, după caz, în Arhiva Elec-

---

[6] A. Constanda, în *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, Vol. II, Art. 527-1133,* (coordonator G. Boroi,), Editura Hamangiu, București, 2013, p. 672.

[7] http://portal.just.ro/333/Documents/ROI_29_12_2015.pdf.

[8] M. Tăbărcă, *Drept procesual civil, Vol. II,* Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 851.

[9] I. Leș, *op. cit.*, p. 1346.

[10] M. Tăbârcă, *op. cit.*, p. 854.

[11] Idem, p. 855.

tronică de Garanţii Reale Mobiliare, în prezent Registrul Naţional de Publicitate Mobiliară. Înscrierea sau, după caz, notarea se va dispune de către instanţă din oficiu.

Prevederile art. 1059 C. proc. civ., au caracter substanţial, astfel încât derogă de la dispoziţiile Codului civil în ceea ce priveşte constituirea ipotecii. Nu este, astfel, necesară înfăţişarea înscrisului constatator al contractului de ipotecă, urmând ca acordul de voinţă să fie reflectat într-o dispoziţie a instanţei. Hotărârea astfel pronunţată înlocuieşte contractul de ipotecă şi are forţa probantă a unui act autentic, în conformitate cu art. 434 C. proc. civ., pe baza sa fiind posibilă înscrierea dreptului de ipotecă în cartea funciară, în aplicarea art. 888 C. civ.[12]

În locul bunurilor se poate aduce un garant. Măsura poate fi luată la cererea debitorului cauţiunii, cu acordul expres al beneficiarului cauţiunii şi trebuie încuviinţată de instanţa de judecată. Pentru luarea măsurii, instanţa va stabili, cu citarea părţilor, un termen la care garantul să fie înfăţişat.

Acesta va juca un rol apropiat de fidejusor, el obligându-se să plătească, dacă va fi cazul, suma pe care debitorul cauţiunii ar fi fost ţinut a o plăti cu titlu de cauţiune. Deşi legea procesuală nu face niciun fel de referire privitoare la condiţiile pe care trebuie să le îndeplinească garantul, este de avut în vedere că, în afară de cazul în care beneficiarul cauţiunii nu s-ar opune acceptării lui, este util a se face proba solvabilităţii lui, adică, a faptului că starea sa materială este îndeajuns de bună pentru a îndeplini, dacă va fi cazul, obligaţiile ce i-ar reveni în calitate de garant[13].

Dacă garantul este încuviinţat de instanţă, el va da, în faţa acesteia ori prin înscris autentic, depus la dosarul cauzei, o declaraţie că este de acord să garanteze până la nivelul sumei stabilite de instanţă.

Cel care a depus cauţiunea în numerar va putea cere ulterior ca suma în numerar să fie înlocuită cu alte bunuri ori prin aducerea unui garant.

Instanţa va cita părţile în termen scurt, în camera de consiliu, şi se va pronunţa prin încheiere.

Când se stabileşte că nu mai este necesară cauţiunea, instanţa va ordona, din oficiu, radierea înscrierilor făcute.

Sumele în numerar sau instrumentele financiare depuse cu titlu de cauţiune nu pot fi urmărite de creditorii depunătorului decât în măsura în care urmează a-i fi restituită acestuia.

De asemenea, cauţiunea nu va putea fi urmărită nici de creditorii depozitarului.

Procedura de stabilire a cauţiunii se caracterizează prin urgenţă[14].

Pentru stabilirea cauţiunii, dacă prin lege nu se prevede altfel, instanţa va cita părţile în termen scurt, în camera de consiliu, şi va stabili de urgenţă cauţiunea.

Termenul de judecată va fi fixat cu respectarea principiului celerităţii, în vederea stabilirii cuantumului cauţiunii[15].

Instanţa se pronunţă printr-o încheiere prin care stabileşte cuantumul cauţiunii, care poate fi atacată odată cu hotărârea prin care s-a dispus asupra cauţiunii.

Exprimându-se astfel, legea are în vedere că încheierea prin care s-a stabilit cauţiunea nu poate fi atacată separat, ci doar odată cu hotărârea prin care, în conformitate cu dispoziţiile art. 1064 C. proc. civ., instanţa urmează a dispune cu privire la restituirea cauţiunii. Soluţia aleasă de legiuitor este subordonată aceluiaşi imperativ al urgenţei, care ar

[12] A. Constanda, *op. cit.*, p. 674.
[13] V. Mitea, în *Tratat de procedură civilă, Vol. III,* Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2013, p. 729.
[14] I. Leş, *op. cit.*, p. 1348.
[15] A. Constanda, *op. cit.*, p. 676.

fi fost periclitat dacă s-ar fi îngăduit atacarea separată a încheierii prin care cauțiunea a fost stabilită[16].

Dacă situația este urgentă, instanța va putea stabili cauțiunea şi fără citarea părților. Pentru luarea în acest fel a măsurii, reclamantul trebuie să dovedească urgența, care să justifice lipsa citării părților.

În acest caz, cauțiunea se va depune numai în numerar, într-un termen stabilit de instanță. Debitorului cauțiunii îi va fi comunicată încheierea prin care cauțiunea a fost stabilită, de la data acestei comunicări începând a curge termenul pentru plata cauțiunii.

Nedepunerea cauțiunii în termenul stabilit de instanță atrage desființarea de drept a măsurilor în legătură cu care s-a dispus stabilirea cauțiunii.

Cauțiunea se poate restitui în următoarele situații:

- la cerere, după soluționarea prin hotărâre definitivă a procesului în legătură cu care s-a stabilit cauțiunea;
- după încetarea efectelor măsurii pentru care aceasta s-a depus;
- de îndată dacă partea interesată declară în mod expres că nu urmărește obligarea celui care a depus-o la despăgubiri pentru prejudiciile cauzate prin încuviințarea măsurii pentru care aceasta s-a depus;
- dacă cererea pentru care s-a depus cauțiunea a fost respinsă, instanța va dispune din oficiu şi restituirea cauțiunii.

Cauțiunea se restituie celui care a depus-o în măsura în care asupra acesteia cel îndreptățit nu a formulat cerere pentru plata despăgubirii cuvenite până la împlinirea unui termen de 30 de zile de la data rămânerii definitive a hotărârii sau, după caz, de la data încetării efectelor măsurii pentru care aceasta s-a depus.

Prin urmare, trebuie să se aştepte trecerea termenului de 30 de zile pentru a fi posibilă restituirea cauțiunii. Pe de altă parte, dacă se face dovada că s-a formulat cerere de despăgubiri, dar după mai mult de 30 de zile de la data rămânerii definitive a hotărârii sau, după caz, de la încetarea efectelor măsurii, cauțiunea poate fi restituită. Este o modalitate de sancționare a celui decăzut din dreptul de a obține acoperirea plății despăgubirilor din cauțiune, urmare a neformulării cererii în termenul prescris[17].

Instanța se pronunță asupra cererii de restituire a cauțiunii cu citarea părților, printr-o încheiere supusă numai recursului, la instanța ierarhic superioară.

Observăm că prin derogare de la celelalte proceduri speciale, unde calea de atac este numai apelul, în cazul cauțiunii judiciare, legiuitorul a preferat recursul.

Prin derogare, de la caracterul nesuspensiv de regulă al recursului, în cazul hotărârii pronunțate asupra cauțiunii judiciare, recursul este suspensiv de executare.

Încheierea pronunțată de una dintre secțiile Înaltei Curți de Casație şi Justiție este definitivă şi nu mai poate fi atacată cu recurs.

3. Reflectarea cauțiunii în practica judiciară..

3. 1. Solicitarea suspendării executării cu plata cauțiunii.

Într-o speță s-a solicitat suspendarea executării silite şi s-a achitat cauțiunea pentru admiterea cererii[18].

Prin acțiunea civilă înregistrată la data de 02 05 2018, **contestatorul** B., domiciliat în XXXX, nr. 67C, județul Bihor şi cu domiciliu procedural ales la Cabinet de avocat „D. G." situat în Oradea, în contradictoriu cu intimata P. cu sediul în XXXX, reprezentat prin Cabinet de avocat C., cu sediul în București, Splaiul Unirii, nr. XXXX, Clădirea TN Offices

[16] V. Mitea, *op. cit.*, p. 730.
[17] M. Tăbârcă, *op. cit.*, p. 860.
[18] http://www.rolii.ro/hotarari/5b94b842e490094008000035.

2, sector 3, a solicitat instanței ca prin hotărârea pe care o va pronunța să dispună următoarele:

a. suspendarea procedurii de executare silită ce formează obiectul dosarului execuțional nr. 25/2018 constituit la B. R. până la soluționarea contestației la executare înregistrată pe rolul Judecătoriei Beiuș;

b. restituirea taxei judiciare de timbru în temeiul prevederilor art. 45 alin, (1) lit. f) din O.U.G. nr. 80/2013; și obligarea intimatei la plata cheltuielilor de judecată generate de prezentul litigiu (onorariu de avocat).

În motivarea în fapt a cererii se reține următoarele: Prin somația emisă în dos. nr. 25/2017 constituit la B. R. (comunicată în data de 19 aprilie 2018) a fost stabilită obligația de a achita în termen de o zi suma de 25.694,73 lei compusă din 22.709,96 Iei debit și 2.984,77 lei cheltuieli de executare silită. Conform încheierii de încuviințare a executării silite, titlul executoriu este reprezentat de Contractul de credit bancar pentru persoane fizice nr. xxxx/2007. Cererea de executare silită a fost formulată de intimată, care a dobândit, probabil, creanța în urma unei cesiuni. Se arată de asemenea că potrivit art. 719 alin. (1) C. proc. civ.: „*Până la soluționarea contestației la executare sau a altei cereri privind executarea silită, la solicitarea părții interesate și numai pentru motive. temeinice, instanța competentă poate suspenda executarea* ".

Dreptul de a obține executarea silită se prescrie în termen de 3 ani, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de prescripție începe să curgă de la data când se naște dreptul de a obține executarea silită.

Legea condiționează admisibilitatea suspendării executării silite de îndeplinirea cumulativă a 3 condiții: a) plata unei cauțiuni b) existenta unei contestații la executare c) justificarea unor motive temeinice. Toate cele 3 condiții prescrise de lege sunt îndeplinite, după cum urmează: Cauțiunea va fi consemnată în cuantumul indicat de instanță până la primul termen de judecată, iar contestația Ia executare a fost înregistrată pe rolul Judecătoriei Beiuș. În ceea ce privește condiția justificării unor motive temeinice, s-a menționat că acestea sunt reprezentate de faptul că dreptul creditoarei de a obține executarea silită este prescris, așadar orice act de executare apare ca fiind vădit abuziv, și nu își găsește justificare. Așadar, orice executare, indiferent de cuantumul sumelor executate, este nelegală, în condițiile în care dreptul material la acțiune este prescris.

În speță cererea de executare silită a fost formulată în anul 2018, iar raportat la faptul că anterior nu a fost efectuat niciun act de executare este evident că dreptul creditoarei este prescris.

În drept au fost invocate prev. art.719 C. proc. civ, iar în probațiune contestatorul a depus înscrisuri.

Legal citată intimata a depus la dosar la data de 16.05.2018 întâmpinare prin care a solicitat respingerea contestației ca neîntemeiată.

În motivarea în fapt a cererii se reține că la data de 20.11.2007 a fost încheiat Contractul de credit, intimata în calitate de împrumutător și reclamantul din prezenta cauza în calitate de împrumutat, prin care banca i-a acordat acestuia din urmă un credit. Totodată, au fost efectuate formalitățile de înscriere a Contractului de cesiune creanțe în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare, sub avizul nr. XXXX. Încercările intimatei de a oferi consiliere și posibilitatea rambursării creditului în mai multe rate avantajoase au fost ignorate de către reclamant, motiv pentru care în anul 2018 a început formalitățile de executare silită prin intermediul B. R. În paralel cu desfășurarea executării silite pornite și în speranța sustragerii în continuare de la plata silită, reclamantul solicită constatarea ca abuzive și în consecință anularea mai multor dispoziții contractuale, după cum a indicat mai sus.

Pe fondul cauzei intimata arată că dreptul de a cere executarea silită a contestatorului nu este prescris, întrucât față de susținerile contestatorului, cu privire la intervenirea presupusei prescripții, subliniază instanței faptul că aceasta se află într-o eroare cu privire la termenul de la care începe să curgă această prescripție. În data de 16.08.2016 a avut loc cesiunea de creanță dintre bancă, în calitate de cedent și intimată în calitate de cesionar. Ca urmare a intervenirii acestei cesiuni, contestatorul a fost notificat contrar susținerilor contestatorului, pârâta din prezenta cauză, a încercat în nenumărate rânduri soluționarea pe cale amiabilă a diferendului creat, de la acel moment, dovadă făcând adresele și notificările trimise în acest sens. Toate aceste notificări au întrerupt cursul prescripției extinctive.

Suspendarea executării silite este o măsura vremelnică și excepțională, care poate fi justificată doar prin existența unei prejudicieri grave a debitorului prin continuarea executării silite începute împotriva sa și care ar fi greu de reparat sau imposibil de reparat in viitor. Or, în cauză nu sunt motive care să justifice suspendarea executării silite, contestatorul nu susține în niciun fel această solicitare, nu justifică și nu probează în niciun fel necesitatea sau urgența aplicării unei astfel de măsuri, nu arată niciun motiv de nelegalitate al actelor de executare care să dovedească încălcarea prevederilor legale.

Instanța de judecată a reținut că suspendarea executării silite este un incident procedural ce consta în oprirea temporară a executării silite și care are drept scop protejarea intereselor debitorului față de eventuale neregularități privind desfășurarea executării silite, prin sistarea temporară a efectuării oricăror acte de executare.

Pe de altă parte, soluționarea unei cereri de suspendare a executării silite este condiționată de instituirea obligației de consemnare a unei sume de bani cu titlu de cauțiune, în cuantumul stabilit de instanța judecătorească. Aceasta se impune pentru prevenirea exercitării abuzive a dreptului de a cere suspendarea executării, precum și pentru protejarea intereselor legitime ale creditorilor, legate de executarea cât mai operativă a creanțelor lor, stabilite prin titluri executorii. În același timp, depunerea cauțiunii constituie o garanție în sensul că, în urma respingerii contestației la executare, creditorul va putea cere și obține despăgubiri pentru pagubele suferite din cauza întârzierii executării silite.

În ceea ce privește plata cauțiunii, instanța a constatat că aceasta a fost achitată cu recipisa de consemnare nr. xxxx/1 la data de 21.05.2018 în cuantum de 1784,73 lei.

În ceea ce privește condiția existenței unei cereri de soluționare pe fond a cererii de suspendare formulată în condițiile art.719 alin.1 C. proc. civ., instanța a constatat că și această condiție este îndeplinită, în sensul că, prin cererea de chemare în judecată din dosar nr. XXXX, contestatorul a formulat contestație la executare, iar prin cererea de chemare în judecată din dosar nr. XXXX a formulat și cerere de suspendare a executării silite.

Analizând textele normative incidente în cauză și scopul reglementării instituției juridice a suspendării executării silite, se observă că această măsură de protecție poate fi dispusă ori de câte ori instanța învestită cu soluționarea unei contestații la executare constată că prin executarea silită s-ar crea prejudicii grave, iremediabile sau dificil de remediat în patrimoniul debitorului. Ca atare, principalul criteriu de analiză a temeiniciei unei cererii de suspendare a executării silite este vătămarea produsă persoanei care a formulat contestația prin demararea executării silite, indiferent de soarta finală a contestației, cu mențiunea că motivele care pot justifica luarea măsurii suspendării executării contestate diferă de cele care susțin contestația la executare propriu-zisă și se referă, în special, la consecințele imediate ale executării silite.

În privința condiției urgenței și a existenței unor motive temeinice care să constea în justificarea producerii unui prejudiciu prin continuarea executării, prejudiciu care ar fi greu de reparat iar situația anterioară imposibil de restabilit, instanța a constatat că cererea este întemeiată.

În soluționarea cererii de suspendare, instanța nu analizează temeinicia susținerilor părților ci, doar aparența de drept neputându-se prejudicia fondul cauzei. Instanța trebuie ca similar materiei ordonanței președințiale să verifice consistenta susținerilor părților.

Astfel, instanța a reținut că prin punerea în executare a titlului executoriu, i s-ar cauza contestatorului un prejudiciu grav financiar având în vedere și cele invocate de către contestator și anume faptul că dreptul material la acțiune al intimatei este prescris situație în care dacă acest aspect se va dovedi în cadrul soluționării contestației la executare, orice act de executare ar fi nejustificat sens în care din considerente de prudență instanța va admite prezenta cerere de suspendare a executării silite.

Pe de altă parte, instanța va considera că măsura suspendării executării silite nu prejudiciază drepturile intimatei, deoarece suspendarea executării operează doar până la soluționarea contestației la executare, iar pe de altă parte nici nu s-a evidențiat că ar exista riscul unei stări de insolvabilitate a petentului care să împiedice o eventuală recuperare a sumelor pretins datorate de aceasta.

Prin urmare instanța a admis cererea formulată și a dispus suspendarea executării silite în dosarul execuțional nr. XXXX/2018 constituit la B. R. până la soluționarea definitivă a contestației la executare înregistrată pe rolul Judecătoriei Beiuș, sub dosar nr. XXXX.

Suntem de acord cu soluția pronunțată, deoarece fiind o măsură temporară, este corectă admiterea cererii de suspendare a executării silite.

3. 2. Solicitarea de restituire a cauțiunii.

Într-o speță s-a solicitat restituirea cauțiunii, cerere care a fost respinsă. Doar instanța care a soluționat contestația în anulare specială a admis cererea[19].

Astfel, prin încheierea pronunțată în dosarul nr. xxxxx/3/2016 **Judecătoria Sectorului 2 București a respins ca neîntemeiată cererea de restituire a cauțiunii** formulată de către contestatoare SRL.

Împotriva acestei sentințe a formulat recurs contestatoarea, prin decizia civilă nr. 781R/20.09.2016 pronunțată în dosarul nr. xxxxx/3/2016, Tribunalul București Secția a III-a Civilă, **recursul fiind respins ca tardiv formulat**.

Întrucât nu se prevede un termen special în care poate fi exercitată calea de atac a recursului, este incident termenul de recurs de drept comun prevăzut de art. 485 alin. 1 C. proc. civ., acesta fiind de 30 de zile.

Instanța a reținut că încheierea recurată a fost comunicată contestatoarei SRL la data de 28.03.2016, conform dovezii de comunicare aflată la dosarul primei instanțe, iar cererea de recurs a fost depusă la data de 26.05.2016, conform vizei aplicate de judecătorie pe cererea de recurs. Raportat la această situație, tribunalul a apreciat că cererea de recurs a fost formulată cu depășirea termenului prevăzut de lege.

Față de aceste considerente, tribunalul, constatând că declararea căii de atac a fost efectuată cu nerespectarea termenului legal prevăzut, a considerat ca întemeiată excepția tardivității și a respins recursul declarat ca tardiv formulat.

Potrivit dispozițiilor art. 503 alin. 2 pct. 2 C. proc. civ., hotărârile instanțelor de recurs mai pot fi atacate cu contestație în anulare atunci când dezlegarea dată recursului este rezultatul unei erori materiale.

Prin eroare materială în sensul avut în vedere de textul legal evocat se înțelege acea greșeală evidentă în legătură cu aspectele formale ale judecății.

Împotriva deciziei instanței de recurs, **s-a formulat contestație în anulare specială**. În cauza dedusă judecății, se constată că recurenta contestatoare a invocat împrejurarea că în

[19] http://www.rolii.ro/hotarari/59a79296e490097c1400049c.

mod greşit tribunalul, cu neobservarea datei la care a fost comunicată încheierea supusă recursului, a respins recursul ca tardiv, în condiţiile în care acesta a fost formulat în termen legal.

Astfel, contestatoarea a învederat că instanţa de recurs, s-a raportat eronat la o altă dată decât aceea la care încheierea recurată i-a fost comunicată, recursul fiind declarat cu respectarea termenului legal de 30 de zile, calculat de la comunicare, respectiv, 26.04.2017, termenul de recurs împlinindu-se la 27.05.2017. Cum recursul a fost înregistrat la data de 26.05.2017, în mod eronat acesta a fost respins ca tardiv.

Drept urmare, a solicitat admiterea contestaţiei în anulare, anularea deciziei civile nr. 781R/20.09.2016 pronunţată de Tribunalul Bucureşti –Secţia a III a Civilă, în dosarul nr. xxxxx/3/2016, respingerea excepţiei de tardivitate şi, rejudecând recursul, admiterea acestuia astfel cum a fost formulat.

Verificând susţinerile contestatoarei prin raportare la înscrisurile aflate la dosarul cauzei, tribunalul a observat că soluţia dată recursului este rezultat al unei erori materiale, în sensul că nu a fost observată data comunicării către recurentă a încheierii din 18.04.2016, supusă recursului. Această încheiere a fost comunicată la data de 27.04.2016 şi nu în data de 28.03.2016.

Astfel, eroarea materială rezultă cu evidenţă, atât timp cât a fost reţinută comunicarea din data de 28.03.2016, anterioară pronunţării încheierii recurate, comunicarea avută în vedere vizând încheierea finală de dezînvestire, din data de 21.03.2016, iar nu pe aceea care făcea obiect al recursului.

În acest sens, instanţa reţine faţă de data comunicării către recurentă a încheierii, respectiv, 26.04.2017, astfel cum rezultă din cuprinsul dovezii de comunicare din dosarul instanţei de fond, că recursul înregistrat la Judecătoria sector 2 la data de 26.05.2017, a fost declarat cu respectarea termenului legal de 30 de zile, calculat conform art. 181 alin.1 pct. 2 C. proc. civ.

Prin urmare, constatând că în cauză este realizată ipoteza prevăzută de art. 503 alin.2 pct. 2 C. proc. civ., dezlegarea dată recursului fiind rezultat al unei evidente erori materiale referitoare la un aspect formal al judecăţii, **tribunalul a admis contestaţia în anulare**, a anulat decizia nr. 781R/20.09.2016, pronunţată în dosarul nr. xxxxx/3/2016 de către Tribunalul Bucureşti, Secţia a III-a.

Rejudecând recursul formulat de recurenta SRL împotriva încheierii din data de 18.04.2016 pronunţată în dosarul nr. XXXX al Judecătoriei sector 2, tribunalul a constatat că s-a respins ca neîntemeiată cererea de restituire a cauţiunii formulată de către contestatoarea SRL.

Pentru a dispune astfel, instanţa a reţinut că, prin încheierea de şedinţă din data de 22.03.2016 pronunţată în dosarul nr. XXXX, instanţa a respins cererea de suspendare provizorie a executării silite, fiind consemnată o cauţiune în cuantum de 65.717 lei prin recipisa de consemnare nr. xxxx/1 din 18.03.2016.

Referitor la temeiul de drept invocat de contestatoare, instanţa de fond a apreciat că acesta reprezintă norma de drept comun în materia cauţiunii, fiind prevăzut în Titlul XIV – „Cauţiunea judiciara". Dispoziţiile care fac parte din acest titlu se aplică în toate cazurile în care legea prevede darea unei cauţiuni, concluzie care se desprinde atât din dispoziţiile art. 1057 C. proc. civ. privind stabilirea cauţiunii, cat si din acelea ale art. 1064 alin. 1 C. proc. civ. în care se utilizează termeni cu caracter general, respectiv „când legea prevede darea unei cauţiuni" şi „după soluţionarea definitivă a procesului în legătură cu care s-a stabilit cauţiunea, respectiv după încetarea efectelor măsurii pentru care aceasta s-a depus".

Însă, în cazul de faţă, instanţa de fond a considerat că sunt aplicabile normele speciale din materia executării silite, în baza principiului „specialul derogă de la general".

Astfel, potrivit art. 719 alin. 7 ultima teza C. proc. civ., „cauțiunea depusă potrivit prezentului alineat rămâne indisponibilizată, chiar dacă cererea de suspendare provizorie este respinsă și este deductibilă din cauțiunea finală stabilită de instanță, dacă este cazul”.

De asemenea, potrivit art. 720 alin. 6 C. proc. civ., „Atunci când contestația a fost respinsă, suma reprezentând cauțiunea rămâne indisponibilizată, urmând a servi la acoperirea creanțelor arătate la alin. 3 sau a celor stabilite prin titlul executoriu, după caz, situație în care se va comunica executorului și recipisa de consemnare a acestei sume”.

Cu privire la incidenta acestor texte de lege în speță, instanța de fond a apreciat că, în lipsa unei dispoziții exprese în această materie – restituire cauțiune - normele Codului de procedură fiscală se completează cu acelea ale Codului de procedură civilă, conform normei de trimitere stipulată în art. 3 alin. 2 C. proc. fisc.

În baza considerentelor expuse anterior, instanța de fond respins ca neîntemeiată cererea de restituire cauțiune.

Prin recursul formulat, recurenta a susținut, în esență că greșit prima instanță a apreciat că a solicitat suspendarea executări silite, în realitatea cererea vizând suspendarea executării măsurilor asigurătorii, împotriva sa nefiind declanșată executarea silită și nefiind încă emis vreun titlul executoriu.

De asemenea, a susținut că instanța de fond a ignorat prevederile art. 1064 alin. 4 C. proc. civ., conform cu care cauțiunea trebuie restituită în ipoteza respingerii cererii pentru care aceasta a fost depusă.

Totodată, recurenta a precizat că prima instanță a reținut eronat incidența art. 719 și 720 C. proc. civ., față de faptul că acestea au aplicabilitate numai în ipoteza contestației la executare și care nu se regăsește în cauză.

Analizând recursul prin raportare la criticile formulate și dispozițiile legale incidente, tribunalul a constatat caracterul fondat al acestuia.

Astfel, se observă că în mod eronat cererea de restituire a cauțiunii a fost respinsă, instanța de fond apreciind în mod nelegal că în cauză sunt incidente prevederile art. 719 alin. 7 și 720 alin. 6 C. proc. civ., ipoteza reglementată de textele evocate neregăsindu-se în cauză.

În această privință, tribunalul a reținut că obligația de plată a cauțiunii a fost stabilită în sarcina recurentei contestatoare în cadrul soluționării cererii de suspendare provizorie a executării măsurilor asigurătorii dispuse de organul fiscal.

Cum potrivit art. 260 alin. 2 C. proc. fisc., dispozițiile privind suspendarea provizorie a executării silite prevăzute de Codul de procedură civilă, republicat, nu sunt aplicabile, rezultă fără echivoc că nu există nicio justificare legală pentru indisponibilizarea cauțiunii.

Prin urmare, față de caracterul inadmisibil al cererii de suspendare prin raportare la prevederea legală evocată, reținută de altfel și de prima instanță cu prilejul soluționării cererii de suspendare, aceasta fiind respinsă ca inadmisibilă prin încheierea din 22.03 2016, Tribunalul a apreciat că solicitarea recurentei de restituirea a cauțiunii este justificată.

Drept consecință, față de considerentele invocate, tribunalul a admis recursul, a casat încheierea recurată, a admis cererea și a dispus restituirea cauțiunii.

Apreciem corectă soluția instanței, deoarece ori de câte ori nu mai subzistă temeiul pentru care s-a plătit cauțiunea, aceasta trebuie restituită.

4. Concluzii. Procedura specială a cauțiunii judiciare își dovedește utilitatea în acele situații în care se solicită suspendarea executării unei hotărâri când se promovează o cale de atac (apel, recurs, contestație în anulare, revizuire, cererea în anulare împotriva ordonanței de plată), pentru luarea unei măsuri asigurătorii (sechestru asigurător, poprirea asigurătorie, sechestrul judiciar, măsuri provizorii în materia drepturilor de proprietate

intelectuală) sau în cazul executării silite (participarea la desfășurarea executării silite, intervenția creditorilor, suspendarea executării silite în cadrul contestației la executare).

Rolul cauțiunii judiciare de a asigura despăgubirea celui îndreptățit, îi conferă o importanță specială în cadrul procesului civil.

Cauțiunea se datorează în cazurile anume prevăzute de lege, care sunt de strictă aplicare, neputând fi extinse la alte situații nereglementate de lege. Atunci când, în situațiile anume arătate, legiuitorul nu impune plata cauțiunii, aprecierea necesității acesteia rămâne la latitudinea instanței[20].

BIBLIOGRAPHY

Boroi Gabriel, Stancu Mirela, *Drept procesual civil,* Editura Hamangiu, București, 2015.

Constanda Andreia, în *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, Vol. II, Art. 527-1133,* (coordonator G. Boroi,), Editura Hamangiu, București, 2013.

Deleanu Ion, *Tratat de procedură civilă, vol. II,* Editura Universul Juridic, București, 2013.

Leș Ioan, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, Art. 101133,* Editura C. H. Beck, București, 2013.

Mitea Valentin, în *Tratat de procedură civilă, Vol. III,* Editura Universul Juridic, București, 2013.

Roșu Claudia, *Drept procesual civil. Partea specială, Ediția 11,* Editura C. H. Beck, București, 2021.

Tăbărcă Mihaela, *Drept procesual civil, Vol. II*, Editura Universul Juridic, București, 2013.

[20] A. Constanda, *op. cit.*, p. 672.

OPTIMIZATION, EVALUATION AND ADMINISTRATION OF AN E-LEARNING EDUCATIONAL MODEL FOR THE TRAINING OF HUMAN RESOURCES

Petruța Blaga
Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș

Abstract: The development needs of an organization will influence the value and impact of human resource training. Today, many organizations use e-learning technology to train their human resources. The success of human resources training through e-learning depends on understanding a general e-learning model, taking into account the following steps: initiation, implementation, optimization, evaluation, administration and general and technological resources. This paper aims to analyze issues related to the optimization, evaluation and administration of an e-learning training program of human resources in organizations.

Keywords: organizations, human resource, training, e-learning, model

Eficiența instruirii resurselor umane prin e-learning într-o organizație (Blaga, 2014) se bazează pe înțelegerea și implementarea unui *model general e-learning*, care presupune următoarele etape: inițierea, implementarea, optimizarea, evaluarea, administrarea și resursele generale și tehnologice.

E-learning poate fi inițiat ca un program la nivel unei întregi corporații sau instituții, sau la nivel individual cu un instructor. Etapa de inițiere e-learning presupune luarea în considerare a următoarelor aspecte: elementele generale asupra inițierii e-learning, prin evidențierea avantajelor și dezavantajelor aplicării acestuia; inițierea în e-learning, precum și conversia resurselor educaționale pentru a deveni accesibile online și disponibilitatea pentru e-learning (Blaga, 2020).

A doua etapă, *implementarea e-learning*, necesită cel mai lung timp, fiind condiționată de realizarea cu succes a primei etape de inițiere și de satisfacerea condițiilor de aplicare și presupune implementarea efectivă a e-learning: proiectarea, dezvoltarea, furnizarea și evaluarea învățării (Blaga, 2020).

Etapa de optimizare a e-learning

Etapa a treia, de optimizare a e-learning are în vedere tehnologiile de predare și învățare utilizate pentru a eficientiza principalele aspecte ale învățării: proiectarea, dezvoltarea și furnizarea. Pot fi luate în considerare ca și componente ale procesului de aplicare a e-learning aplicațiile specializate de tip blog, wiki, unelte de autorizare și colaborare și alte pachete software. În contextul e-learning, tehnologia trebuie aplicată pentru a permite eficientizarea procesului de învățare și de utilizare a resurselor educaționale. Diversele funcționalități ale platformelor de învățare de tip e-learning trebuie să permită cursanților interconectarea și un acces interactiv la conținutul educațional.

Uneori, cele mai simple instrumente au și cel mai mare impact – conversațiile interactive (instant messaging), crearea și utilizarea de blog-uri (blogging) etc. –, acestea modificând esențial modul în care mulți oameni comunică. Asimilarea lor este uimitoare, unul dintre motive fiind ușurința de utilizare. Deoarece pentru mulți tehnologia este intimidantă, simplitatea este mult mai apreciată decât potențialul sau capacitatea unui astfel de instrument. Crearea și utilizarea blog-urilor este un exemplu de instrument simplu care are potențialul de a modifica modul în care oamenii se confruntă și își examinează ideile, primesc știri și chiar învață. Practic, noțiunea de blog este prescurtarea de la web log și

constă din actualizări regulate, link-uri şi ştiri postate pe un site personal. Interesul în crearea şi utilizarea de blog-uri este în creştere în multe instituţii. Valoarea blog-urilor provine în primul rând din capacitatea lor de comunicare. E-learning şi managementul cunoaşterii încep să perceapă crearea şi utilizarea de blog-uri ca un mijloc de diseminare a informaţiilor din cadrul unei organizaţii.

Tinerii, în special, obişnuiesc să comunice frecvent prin intermediul unor instrumente de tipul conversaţiilor interactive (instant messaging). Abrevierile, codurile şi conectivitatea sunt elemente tipice preferate de utilizatorii de conversaţii interactive. Conversaţiile interactive sunt populare din două motive: sunt uşor de utilizat şi permit comunicarea instantanee, acest ultim motiv reprezentând una din marile şi actualele preocupări ale societăţii. Izolarea este o preocupare semnificativă pentru cei care utilizează e-learning, dar utilizarea conversaţiilor interactive poate rezolva acest sentiment de izolare în cadrul procesului educaţional bazat pe e-learning. Conversaţiile interactive reprezintă un instrument foarte eficient pentru instructori şi cursanţi pentru a comunica. De exemplu, conversaţia interactivă permite unui instructor să fie disponibil pentru întrebările cursanţilor la momente stabilite după un orar agreat. Întrebările şi comentariile pot fi schimbate în timp real, fără cheltuielile aferente utilizării unui software colaborativ (Vlada, 2003).

Noile programe software uşurează activitatea dezvoltatorilor şi facilitatorilor de învăţământ online (Watson, 2010). Exerciţiile interactive, testarea, colaborarea şi dezvoltarea conţinutului educaţional sunt mai simple. Aceste activităţi care presupunea nu demult zile sau săptămâni, pot fi realizate acum de către orice tutore, fără efort şi fără a implica specialişti IT&C, în timp mai scurt.

Website-urile wiki. Un wiki este un site care este creat şi editat în colaborare. Utilizatorii pot schimba, şterge, actualiza şi construi pe baza contribuţiei altora. Deşi este un instrument comun, pentru majoritatea oamenilor ideea că oricine este capabil de a actualiza şi modifica textul unui site pare una haotică. Cu toate acestea, în prezent wiki-urile se dovedesc a fi foarte utilizate. Proiectele complexe (Wikipedia este o enciclopedie bazată pe un wiki) au dovedit valoarea acestui instrument. Întrucât blog-urile sunt adesea individuale/private, wiki-urile reprezintă varianta lor mai deschisă/publică.

Blog-urile şi wiki-urile sunt instrumente care se completează reciproc. Întrucât blog-urile seamănă mai mult cu jurnalele personale, wiki-urile reprezintă discuţii neorganizate, care se regăsesc şi într-o sală de curs obişnuită. Utilizând wiki-urile, cursanţii pot afla şi extinde ideile colegilor, facilitându-se în acest fel munca în echipă pentru a rezolva proiecte mai complexe.

Etapa de evaluare a e-learning

În cadrul Modelului general al e-learning *etapa a patra este evaluarea*. Aceasta are în vedere evaluarea programelor de e-learning şi nu evaluarea cursanţilor. Iniţiativa e-learning este evaluată în raport cu standardele definite în etapa de planificare, proiectare, dezvoltare. Sunt utilizate o varietate de tehnici analitice în evaluarea succesului unui program, ca de exemplu Google Analytics. Măsura evaluării se poate baza pe Return on Investment (ROI), performanţa obţinută în afaceri sau pe orice altă măsură predefinită.

Aprecierea şi evaluarea unui program e-learning vizează în general cursanţii (de exemplu, dacă au învăţat ceea ce ar fi trebuit să înveţe). La fel de important, dar frecvent neglijată este şi evaluarea calităţii programului e-learning în sine. Acest tip de evaluare este necesar pentru a se asigura că observaţiile şi experienţele cursantului sunt încorporate în îmbunătăţirea continuă şi dezvoltarea programului. În plus, prin utilizarea celor mai bune practici şi standarde de proiectare ale altor organizaţii, programele e-learning pot fi consolidate şi îmbunătăţite pe baza experienţei altor programe (van Dam, 2004). Cele mai

bune practici reprezintă un set de standarde, create pe baza experienței, care sunt folosite pentru a măsura calitatea resurselor, metodelor și cursurilor.

Evaluarea unui program e-learning are similarități cu procesul de evaluare a cursantului, analizându-se: care au fost rezultatele urmărite, care au fost rezultatele, ce îmbunătățiri pot fi făcute.

Randamentul investiției (Return on Investment – ROI) și costurile instruirii

Odată cu dezvoltarea e-learning, multe instituții de învățământ au profitat de eficiența financiară a programelor e-learning, creând centre de profit independente. Multe corporații au adoptat programele e-learning ca un mijloc de a reduce costurile și a crește profitabilitatea, inițiind proiecte de milioane de dolari. În ultimii ani, însă, a avut loc o schimbare semnificativă. Instituții de învățământ profitabile în trecut au devenit neprofitabile, iar efectele financiare ale investițiilor (ROI) s-au diminuat. Mulți manageri și administratori de firme au înțeles obligativitatea unei evaluări apriori a raportului cost/beneficiu înainte de a implementa un proiect e-learning.

Entuziasmul inițial de a adopta e-learning fără o analiză serioasă a dus la un randament scăzut, ceea ce evidențiază lipsa de viziune strategică în utilizarea e-learning din punct de vedere organizatoric (Khan, 2005). Investiția în e-learning trebuie să fie aliniată celor mai importante obiective organizaționale. Astfel, un program e-learning de succes nu poate fi evaluat strict în termeni de randament al investiției în instruire (ROI). Evaluarea randamentului investiției în instruire ROI a programelor e-learning poate fi secundară evaluării realizării obiectivelor strategice organizaționale.

Etapa de administrare a e-learning

Etapa de Administrare a e-learning prezintă elemente referitoare la gestionarea, organizarea și susținerea unei inițiative e-learning. La acest nivel, se analizează: standardele care pot fi luate în considerare, implementarea noilor evoluții din domeniu, managementul schimbării, managementul cunoașterii, impactul social și drepturile de autor.

Factorii de impact asupra administrării e-learning

Un factor important pentru implementarea e-learning este factorul social și nu cel tehnologic. Tehnologia este deseori considerată ca elementul determinant pentru eșecul unei inițiative e-learning. Deși tehnologia poate avea o contribuție importantă în aceste eșecuri, aceasta nu este unicul factor responsabil, ceea ce presupune o analiză mai complexă a respectivelor situații: de ce oamenii opun rezistență tehnologiei, de ce este atât de dificil de a încuraja personalul în a utiliza e-learning, de ce unii manageri nu văd beneficiile e-learning, respectiv costuri mai mici, o învățare mai bună și clienți / cursanți / utilizatori finali mult mai mulțumiți.

Motivul pentru aceste probleme constă în rezistența resurselor umane la schimbare. Tot ce este nou este privit ca o amenințare până în momentul în care este înțeles și apreciat. Orice manager, șef de departament sau instructor, trebuie să inițieze o *strategie de schimbare a managementului* pentru a asigura adoptarea e-learning.

În cadrul educației, *colaborarea educațională* este esențială. În sistemul online, mulți cursanți simt lipsa contactului cu colegii și instructorul din sala de curs. Activitățile care necesită activități de colaborare pot pune cursanții în contact unii cu alții, eliminând sentimentul de izolare, care este normal la cursanții e-learning.

La nivel simplificat, colaborarea poate reprezenta pur și simplu un schimb de informații cu o altă persoană, departament sau organizație, iar la un nivel mai complex, colaborarea implică unificarea proceselor de comunicare și a conținutului învățării (Blaga & Ștefanovici, 2013), precum și stabilirea de grupuri pentru accesarea resurselor educaționale, construirea conținutului educațional și a valorii acestuia. Un proiect de colaborare eficient

care este și susținut, poate determina relații și scopuri mai complexe, acesta reprezentând ceea ce se numește comunitate.

În societatea informațională, nici o organizație nu are toate informațiile de care are nevoie. Colaborarea este cea care determină un proces de schimb de informații între părțile interesate, astfel încât ambele beneficiază de o înțelegere mai globală a problemelor și preocupărilor. Înțelegerea globală creată prin colaborare favorizează un mai bun proces de luare a deciziei, o mai mare eficiență, costuri mai mici și promovează inovația.

În sistemul educațional online, cursanții pot depăși sentimentul de izolare prin includerea lor în comunități educaționale. O parte semnificativă a învățării într-o sală de curs se realizează prin contactul nemijlocit cu colegii, dar în sistemul educațional online, contactul nemijlocit dintre cursanți este redus (Hadjerrouit, 2008). Comunitatea educațională poate ajuta la promovarea dialogului dintre cursanți și a învățării.

Comunitățile educaționale reprezintă un factor important al educației, a organizațiilor și a procesului de învățământ. Prin intermediul comunităților educaționale există posibilitatea de a face schimb de informații și păreri, de a asigura dezvoltarea educațională și interconectarea cursanților, obținându-se astfel o perspectivă mai generală asupra întregului proces educațional. Funcțiile de bază ale comunităților sunt cea de interconectare a cursanților și de diseminare a cunoștințelor.

Un aspect important al utilizării e-learning se referă la *drepturile de autor, proprietate intelectuală și managementul drepturilor de autor*. Materialele fizice (manuale, reviste, note de curs, îndrumătoare de laborator etc.) au reglementări clare asupra utilizării lor legale, ceea ce se identifică prin dreptul de proprietate al autorului. Resursele electronice nu au în totalitate astfel de reglementări. Pentru procesul e-learning, capacitatea de a produce copii ilegale fără mari eforturi este bine cunoscută, fiind o problemă actuală. Teoretic, este posibil accesul la materiale educaționale de calitate superioară, deoarece procesul de multiplicare și distribuire ilegală a resurselor electronice este relativ simplu.

Totuși mediul educațional e-learning trebuie să permită multiplicarea și partajarea resurselor electronice, dar acestea trebuie să aibă loc într-un context legal. Un astfel de mediu este necesar pentru a permite ca materialele educaționale să fie dezvoltate sub o licență care asigură și încurajează reutilizarea acestora. În esență, un astfel de mediu trebuie să asigure atât drepturile de proprietate intelectuală a autorilor de conținut educațional, cât și capacitatea mediului de a contribui la multiplicarea și partajarea resurselor electronice.

Întregul sistem de învățământ este construit pe valoarea inovării și pe nevoia de învățare continuă și dezvoltare. Într-o piață educațională suprareglementată, contradicția dintre drepturile de autor și necesitate de a avea sisteme educaționale e-learning accesibile, poate duce la reducerea eficienței sistemului e-learning educațional. Partajarea, crearea și schimbul de materiale educaționale sunt trăsături definitorii ale erei informaționale.

Managementul cunoștințelor, e-learning și excelența educațională sunt componente cheie ale organizațiilor de succes într-o economie informațională. Managementul cunoștințelor poate fi, pentru organizații, un mod eficient de a disemina informații, în special pentru organizațiile dispersate din punct de vedere geografic.

O provocare importantă pentru specialiștii în managementul cunoștințelor o reprezintă reticența angajaților de a împărtăși cunoștințele lor. Deseori, angajații consideră cunoașterea ca fiind elementul care îi face valoroși pentru o companie și cred că dacă o împărtășesc, valoarea lor se diminuează. Natura socială a partajării resurselor impune o analiză serioasă înainte de implementarea managementului cunoștințelor.

Adaptarea permanentă la noile tendințe din domeniu

Puține lucruri se schimbă mai rapid decât tehnologia din domeniul IT&C, având efecte asupra procesului e-learning. Aspectele teoretice ale învățării în cadrul procesului e-

learning au fost consolidate de-a lungul ultimilor ani, dezvoltarea tehnologiei din domeniul IT&C impunând procesului e-learning să se adapteze în mod constant la această dinamică. Pe măsură ce apar și se dezvoltă noi tehnologii IT&C, acestea sunt integrate în procesul e-learning. Specialiștii din educație trebuie să fie la curent cu noile tendințe de dezvoltare tehnologică a domeniului IT&C pentru două motive: pentru a se instrui în vederea adoptării lor și pentru a fi conștienți de tendințelor viitoare care pot afecta actuala dezvoltare educațională (Blaga & Ștefanovici, 2012).

Nu este ușor pentru un specialist de a fi la curent cu tendințele actuale în e-learning, datorită dinamicii evoluției tehnologiei din domeniu. Un educator trebuie să fie conștient de relațiile dintre mediul de afaceri, educație și tehnologie. Folosirea resurselor Internet pentru e-learning: site-uri, bloguri, forumuri, grupuri de discuții etc. permit adaptarea permanentă la noile tendințe.

Resurse generale și tehnologice ale modelului e-learning

Modelul e-learning ce urmează a fi aplicat este complet dacă se iau în considerare resursele generale și tehnologice. Dezvoltarea tehnologiilor și a resurselor informaționale din Internet au un impact semnificativ asupra dezvoltării procesului e-learning.

–*Resursele tehnologice* se referă la: Inteligența Artificială, Integrarea aplicațiilor informatice în organizații (Enterprise Application Integration - EAI), Open Source, Tehnologia Peer-to-Peer, Motoare de căutare (browser), Semantic Web, Realitatea virtuală, Servicii Web, Wireless

–*Resurse generale* se referă: conferințe și workshop-uri virtuale, educare/formare profesională/certificare, cercetare, validitatea conținutului Web.

Modelul general e-learning este un model dinamic, care se modifică permanent ca răspuns la tendințele de dezvoltare a tehnologiei și practicii. Acest model va continua să evolueze și să se extindă, motiv pentru care trebuie actualizat permanent pentru a putea fi aplicat cu succes în programele de instruire a resurselor umane din organizații.

BIBLIOGRAPHY

1. Blaga P., *The importance of professional formation and education for perfecting the human resources management in organization.* International Scientific Conference – GIDNI 2014, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş, Romania, 2014
2. Blaga P., Ştefanovici S., *Conceptual clarifications on communication based on distance education and training of human resources.* Memory, Identity and Intercultural Communication – Boldea I. (coordonator), Edizioni Nuova Cultura, Roma, Italia, 2012
3. Blaga P., Ştefanovici S., *General concepts about the process of education and training of human resources.* Specialized Languages and Conceptualization – Butiurca D. (coordonator), LAP LAMBERT Academic Publishing, Saarbrucken, Germania, 2013
4. Blaga P., *Higher education – an adequate field for the use of e-learning,* Proceedings of the International Conference Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity, Tg.Mureş, Romania, 2020
5. Hadjerrouit, S., *Towards a Blended Learning Model for Teaching and Learning Computer Programming: A Case Study*, Informatics in Education, Institute of Mathematics and Informatics, Vilnius, 2008, vol. 7, no. 2: 181–210
6. Khan, B. H., *Managing E-Learning Strategies: Design, Delivery, Implementation and Evaluation*, Idea Group Inc., United States of America, 2005
7. van Dam, N., *The E-Learning Fieldbook: Implementation Lessons and Case Studies from Companies that are Making e-Learning Work*, McGraw-Hill, New York, 2004

8. Watson, J., *Blending Learning: The Convergence of Online and Face-to-Face Education*, Promising practices in online learning, North American Council for Online Learning, 2010

9. Vlada, M., *E-Learning şi Software educaţional*, Noi tehnologii de e-learning, Conferinţa Naţională de Învăţământ Virtual, Software educaţional, Editura Universităţii din Bucureşti, 2003

UNREGISTERED COMMUNITY INDUSTRIAL MODEL – PROTECTION

Anca Ileana Dușcă
Prof., PhD, University of Craiova

Abstract: According to art. 2 para. VIII of the Convention on the World Intellectual Property Organization, intellectual property, in a broad sense, includes the rights of those who make: literary, artistic and scientific works, shows and exhibitions of artists, photographers and television, inventions in all fields of human research, scientific discoveries, industrial signs, trademarks, service marks, trade names and emblems, protection against unfair competition and all rights resulting from intellectual activity in the industrial, literary or artistic fields. Going over the discussion of the very terminology of "intellectual property" we note that the notion designates the relationships that are established around an intellectual creation, whatever it may be and whatever its applicability. We also note that the phrase "intellectual property law" is that part of the law governing copyright, invention, industrial designs and distinctive signs

Keywords: industrial property, Convention on the World Intellectual Property Organization, application for registration of a Community design

Noţiuni generale. Conform art. 2 alin. VIII al Convenţiei privind Organizaţia Mondială a Proprietăţii Intelectuale[1], proprietatea intelectuală, în sens larg, include drepturile celor care realizează: opere literare, artistice şi ştiinţifice, spectacole şi expoziţii ale artiştilor, fotografilor şi televiziunilor, invenţii în toate domeniile cercetărilor umane, descoperirile ştiinţifice, semnele industriale, mărcile înregistrate, cele de serviciu, numele comercial şi emblemele, protecţia împotriva concurenţei neloiale şi toate drepturile rezultând dintr-o activitate intelectuală în domeniile industrial, literar sau artistic. Trecând peste discuţia referitoare la însăşi terminologia de „proprietate intelectuală" reţinem că noţiunea desemnează relaţiile ce se stabilesc în jurul unei creaţii intelectuale, oricare ar fi ea şi oricare ar fi aplicabilitatea ei[2]. De asemenea, reţinem că sintagma „dreptul proprietăţii intelectuale" reprezintă acea parte a dreptului ce reglementează dreptul de autor, invenţia,

[1] WIPO Convention – 1967. A se vedea: T. Bodoaşcă, *Dreptul proprietății intelectuale*, ediția a II a, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2007; L. Dănilă, *Dreptul proprietăţii intelectuale*, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2008; I. Macovei, *Dreptul proprietăţii intelectuale*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005; G. Olteanu, *Dreptul proprietăţii intelectuale*, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2008; V. Roş, D. Bogdan; O. Spineanu-Matei, *Dreptul de autor şi drepturile conexe*, Ed. ALL Beck, Bucureşti, 2005; D. I. Scarlat, *Dreptul Proprietății Intelectuale. Caiet de seminar*, Ed. Sitech, Craiova, 2019.

[2] Cu privire la discuţia referitoare la asocierea acestor două cuvinte de neasociat „proprietate" şi „intelectuală" a se vedea: G. Olteanu, *Dreptul proprietăţii intelectuale*, ed. a II-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2008, p. 10. : T. Bodoaşcă, *Dreptul proprietății intelectuale*, ediția a II a, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2007; L. Dănilă, *Dreptul proprietăţii intelectuale*, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2008; I. Macovei, *Dreptul proprietăţii intelectuale*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005; G. Olteanu, *Dreptul proprietăţii intelectuale*, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2008; V. Roş, D. Bogdan; O. Spineanu-Matei, *Dreptul de autor şi drepturile conexe*, Ed. ALL Beck, Bucureşti, 2005; D. I. Scarlat, *Dreptul Proprietății Intelectuale. Caiet de seminar*, Ed. Sitech, Craiova, 2019.

[2] Cu privire la discuţia referitoare la asocierea acestor două cuvinte de neasociat „proprietate" şi „intelectuală" a se vedea: G. Olteanu, *Dreptul proprietăţii intelectuale*, ed. a II-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2008, p. 10 Deşi controversată, expresia s-a încetăţenit şi ca atare o regăsim şi în acte la nivel comunitar. Iată, de ex. art. 17 alin. (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (2000/C 364/01) care prevede „proprietatea intelectuală este protejată".

desenele industriale şi semnele distinctive[3]. Fără a detalia, reamintim sensul acestor părţi, elemente al proprietăţii intelectuale. Expresia *„drept de autor”* desemnează, deopotrivă, atât instituţia juridică adică suma de norme ce reglementează relaţiile ce se nasc între oameni, prin crearea şi valorificarea operelor literare, ştiinţifice sau artistice, cât şi dreptul subiectiv, adică posibilitatea recunoscută de lege a autorului unei opere de a exploata, cum crede de cuviinţă, rezultatul muncii sale, pe plan literar, artistic sau ştiinţific[4]. Deşi drepturile de proprietate intelectuală se pot întâlni pretutindeni[5], deşi importanţa tot mai sporită a drepturilor de proprietate intelectuală este demonstrată şi de dezvoltarea economiei informaţiei, în care noile tehnologii pun la încercare protecţia juridică a unor interese aparent ireconciliabile, creaţia intelectuală şi respectarea regulilor concurenţei, de o reglementare unitară sau o armonizare totală în diferitele materii ale proprietăţii intelectuale, la nivelul Uniunii Europene nu putem vorbi. La caracterul disparat al reglementărilor am putea adăuga şi data relativ recentă a interesului european pentru această materie.

Desenele şi modelele comunitare. *Regulamentul (CE) nr. 6/2002 al Consiliului din 12 decembrie 2001 privind desenele sau modelele comunitare* precizează că unul dintre considerentele apariţiei sale constă în aceea că „un sistem unificat de obţinere care să producă efecte uniforme pe întreg teritoriul Comunităţii, poate contribui la realizarea obiectivelor comunitare definite de tratat”[6]. Potrivit art. 1, „desenul sau modelul comunitar alin. (2) un desen sau model comunitar este protejat: a) drept «desen sau model comunitar neînregistrat», dacă este făcut public conform prevederilor prevăzute; b) drept «desen sau model înregistrat» dacă este înregistrat conform procedurilor prevăzute”[7]. Pentru a *primi*

[3] A se vedea şi S. Cercel, A. Florea, A. Ponea., *Drept civil. Persoana fizică,* Ed. Universitaria, Craiova, 2003; S. Cercel, *Drept civil. Dezmembrămintele dreptului de proprietate. Modurile de dobândire a drepturilor reale. Publicitatea imobiliară*, Ed. Universitaria, Craiova, 2003, p. 79-80; D. I. Scarlat, *Scurte consideraţii cu privire la valenţele juridice ale timpului*, Revista de Ştiinţe juridice, nr. 26/2002; D. I. Scarlat, *Câteva consideraţii privind justul titlu şi buna-credinţă în materia uzucapiunii prescurtate*, Revista de Ştiinţe juridice nr. 26/2002.

[4] A se vedea St. Cărpenaru, *Drept civil. Drepturile de creaţie intelectuală*, Universitatea din Bucureşti, 1971, p. 6, citat de G. Olteanu, *Dreptul proprietăţii intelectuale*, ed. a II-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2008, p. 25; D. I. Scarlat, *Consecinţele juridice ale curgerii timpului în materia Dreptului Penal*, Revista de Ştiinţe juridice nr.29/2004; D. I. Scarlat, *Efectul creator al posesiei în regimul de carte funciară*, Revista de Ştiinţe juridice nr.29/2004; D. I. Scarlat, *Consecinţele juridice ale curgerii timpului privite din prisma prescripţiei extinctive şi a prescripţiei achizitive*, Ed. Sitech, Craiova, 2019.

[5] A se vedea St. Cărpenaru, *Drept civil. Drepturile de creaţie intelectuală*, Universitatea din Bucureşti, 1971, p. 6, citat de G. Olteanu, *Dreptul proprietăţii intelectuale*, ed. a II-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2008, p. 25; D. I. Scarlat, *Scurte consideraţii asupra consecinţelor juridice ale curgerii timpului privite prin prescripţiei extinctive*, Ed. Sitech, Craiova, 2019.

5 „De la designul unei sticle de băuturi răcoritoare până la o friptură”. – T. Ştefan, B. Andreşanu- Grigoriu, *Drept comunitar*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007, p. 672; G. Olteanu, D. I. Scarlat, *Dreptul Proprietății Intelectuale. Note de curs pentru și aplicații pentru IFR,* 2021, Ed. Sitech, Craiova.

7. A se vedea: G. Olteanu, D. I. Scarlat, C. V. Băncioi, A E. Pătrașcu, *Dreptul proprietăţii private : note de curs pentru IFR, an III*, Ed. Universitaria, Craiova, 2016; R. Răducanu, D. G. Gărăiman, C. Voiculescu, D. I. Scarlat, O. Stăiculescu, *Drept penal special. Informatică juridică, Note de curs pentru IFR, anul III*, Ed. Universitaria, 2016; D. I. Scarlat, *Impactul clauzelor abuzive în contractul de asigurare*, Revista de Ştiinţe Juridice nr.1/2018, vol.32, Ed. Universul Juridic, Bucureşti.

[6] Este vorba de Tratatul de instituire a Comunităţii Europene.

[7] Desenul sau modelul comunitar are un caracter unitar: produce aceleaşi efecte în întreaga comunitate; nu poate fi înregistrat, transferat, nu poate face obiectul unei renunţări sau a unei decizii de nulitate, iar utilizarea sa nu poate fi interzisă decât pentru întreaga comunitate [art. 1 alin. (3)]. A se vedea: D. I. Scarlat, *Dreptul Proprietății Intelectuale. Caiet de seminar*, Ed. Sitech, Craiova, 2019; D. I. Scarlat, *Brief considerations regarding national and european regulations in the matter of unfair terms in insurance contracts,* International Romanian Humanities Journal, Arhipelag XXI Press, în cadrul Conferinței internaționale Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity, ediția a sasea, Identity and Dialogue in the Era of Globalization,

protecţie, un *desen sau un model*[8] trebuie să fie *nou* şi să *aibă caracter individual*. Un desen sau un model aplicat unui produs sau încorporat unui produs care constituie o piesă a unui produs complex este considerat nou şi având un caracter individual, numai dacă: a) după încorporarea în produsul complex, piesa rămâne vizibilă la o utilizare normală a produsului şi b) caracteristicile vizibile ale piesei îndeplinesc fiecare în parte, condiţiile de noutate şi de caracter individual. Se consideră că un desen sau un model este *nou,* dacă niciun desen sau model identic nu a fost făcut public: a) în cazul unui desen sau model comunitar neînregistrat, înainte de data la care desenul sau modelul pentru care se solicită protecţie a fost făcut public, pentru prima dată; b) în cazul unui desen sau model înregistrat înainte de data de depunere a cererii de înregistrare a desenului sau modelului pentru care se solicită protecţie, sau, dacă se revendică o prioritate, înainte de data de prioritate. Sunt considerate identice acele desene sau modele ale căror caracteristici diferă între ele numai la nivelul unor detalii nesemnificative[9]. *Are caracter individual* un desen sau model dacă impresia globală pe care o produce asupra utilizatorului avizat diferă de impresia produsă unui asemenea utilizator de orice alt desen sau model care a fost făcut public: a) în cazul unui desen sau model comunitar neînregistrat înainte de data la care desenul sau modelul pentru care se solicită protecţie a fost făcut public pentru prima dată; b) în cazul unui desen sau model comunitar înregistrat înainte de data de depunere a cererii de înregistrare sau, dacă se revendică o prioritate, înainte de data de prioritate.

Cererea de înregistrare a unui desen sau model comunitar poate fi formulată de *orice persoană*, indiferent de naţionalitate fie la Oficiu[10], fie la serviciul central competent în domeniul proprietăţii industriale al unui stat membru sau în ţările din Benelux, la Oficiul desenelor sau modelelor din Benelux, dacă cererea a fost depusă la Serviciul Central competent în domeniul proprietăţii industriale al unui stat membru sau la oficiul desenelor şi modelelor din Benelux, serviciul sau oficiul în cauză ia toate măsurile necesare pentru a

---

Social Sciences, 25-26 mai 2019, Tîrgu Mureş; D. I. Scarlat, *The private copy and compensatory remuneration - present and future*, International Romanian Humanities Journal, Arhipelag XXI Press, în cadrul Conferinței internationale Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity, ediția a șasea, Identity and Dialogue in the Era of Globalization, Social Sciences, 25-26 mai 2019.

[8] Regulamentul defineşte: „desenul sau modelul": aspectul exterior al unui produs sau al unei părţi a acestuia, care îi conferă, în special, caracteristicile liniilor, contururilor, culorilor, formei, texturi şi/sau a materialelor şi/sau ornamentaţiei produsului în sine; „produs": orice articol industrial sau artizanal, inclusiv, printre altele, piesele concepute spre a fi asamblate într-un produs complex, ambalaj, formă de prezentare, simboluri grafice şi caractere tipografice, cu excepţia programelor de calculator; „produs complex" un produs compus din mai multe piese ce pot fi înlocuite astfel încât să permită dezasamblarea şi reasamblarea produsului (art. 3). A se vedea: D. I. Scarlat, *Some considerations and controversies over the assignation of the author`s patrimonial rights*, Journal of Romanian Literary Studies, nr.18/2019, Institutul de Studii Multiculturale Alpha; Ed. Arhipelag XXI; D. I. Scarlat, *Compulsory insurance of the houses – between experience and experiment (Asigurarea obligatorie a locuințelor – între experiență și experiment)*, Journal of Romanian Literary Studies, nr.19/2019, Institutul de Studii Multiculturale Alpha, Ed. Arhipelag XXI.

[9] Art. 5 din Regulament. A se vedea: D. I. Scarlat, *Credit, guarantees and financial risk insurance (Asigurarea de credite, garanții și riscuri financiare)*, Journal of Romanian Literary Studies, nr.19/2019, Institutul de Studii Multiculturale Alpha; Ed. Arhipelag XXI; D. I. Scarlat, *Notorietatea marcii. Criterii de constatare*, The International Scientific Confference Literature, Discourse and Multicultural Dialogue, Arhipelag XXI Press, ediția a șaptea, 7-8 Decembrie 2019, Institutul de Studii Multiculturale Alpha.

[10] Este vorba despre Oficiul de armonizare din cadrul pieţei interne (mărci, desene şi modele) instituit de Regulamentul (CE) nr. 40/94 al Consiliului, din 20 decembrie 1993, privind marca comunitară. A se vedea: D. I. Scarlat, *Asigurarea creditului – aspecte teoretice și de practică judiciară*, Revista de Ştiințe Juridice nr.2/2019, vol.35, Ed.a Universul Juridic; D. I. Scarlat, *The right to quote or reproducing in order to quote and the limits of quotation*, International Romanian Humanities Journal, Arhipelag XXI Press**,** în cadrul Conferinței internaționale Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity, ediția a șaptea, 23 mai 2020, Tîrgu Mureș, Vol 7 - Identities in Globalisation. Intercultural Perspectives – pag. 292.

transmite oficiului cererea în termen de două săptămâni de la depunere. Înregistrarea cererii generează un drept de prioritate de 6 luni. *Cererea trebuie să conţină*: a) solicitarea de înregistrare; b) date de identificare a solicitantului; c) o reprezentare a desenului sau a modelului care poate fi reprodusă; d) indicarea produselor, în care urmează să se încorporeze desenul sau modelul în cauză sau cărora li se va aplica respectivul desen sau model. Cererea *poate să conţină*: a) o descriere care să explice reprezentarea sau specificul; b) o cerere de amânare a publicării înregistrării; c) informaţii care să permită identificarea reprezentantului, dacă solicitantul a desemnat un reprezentant; d) o clasificare pe clase de produse în care urmează să se încorporeze desenul sau modelul în cauză sau cărora li se va aplica respectivul desen sau model; e) menţionarea autorului sau a echipei de autori sau a declaraţiei pe proprie răspundere a solicitantului care să ateste că autorul sau echipa de autori au (a) renunţat la dreptul de a fi menţionat/menţionaţi. *Data de depunere* a cererii de înregistrare a unui desen sau model comunitar este data la care documentele cuprinzând informaţiile de mai sus sunt depuse la Oficiu sau, dacă cererea este depusă la serviciul statal competent în domeniul proprietăţii industriale al unui stat membru sau la oficiul modelelor sau desenelor din Benelux, data la care documentele în cauză sunt depuse la serviciul sau oficiul menţionat[11].

Din jurisprudența recentă a CJUE. Hotărârea Curții (Camera a treia) din 13 februarie 2014, dată în cauza C-479/12[12], repetă o serie de elemente esențiale în materie. Cauza are ca obiect o cerere de decizie preliminară care privește interpretarea articolului 7 alineatul (1)[13], a articolului 11 alineatul (2)[14], a articolului 19 alineatul (2)[15] și a articolului

[11] Persoana care a depus o cerere de înregistrare a unui desen sau model pentru sau în unul dintre statele membre părţi la Convenţia de la Paris sau la Acordul de instituire a Organizaţiei Mondiale a Comerţului sau succesorul său în drepturi beneficiază, la depunerea cererii de înregistrare a unui desen sau model comunitar pentru acelaşi desen sau model ori pentru acelaşi model de utilitate, de un drept de prioritate pe o perioadă de 6 luni începând cu data de depunere a primei cereri (art. 45). A se vedea şi: *Hotărârea Curţii (Camera a doua) din 19 iunie 2014, dată în cauza C-345/13*, în procedura *Karen Millen Fashions Ltd c. Dunnes Stores, Dunnes Stores (Limerick) Ltd*. Cererea de decizie preliminară priveşte interpretarea art. 6 şi a art. 85 alin. (2) din Regulamentul (CE) nr. 6/2002 al Consiliului din 12 decembrie 2001 privind desenele sau modelele industriale comunitare. Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Karen Millen Fashions Ltd („KMF"), pe de o parte, şi Dunnes Stores şi Dunnes Stores (Limerick) Ltd („Dunnes"), pe de altă parte, cu privire la o cerere formulată de KMF prin care se urmărea interzicerea utilizării de către Dunnes a anumitor desene sau modele industriale. A se vedea: R. Vișoiu, *Consideraţii de drept comparat privind regimul juridic al mărcilor - S.U.A. versus România*, Revista Dreptul, 2/2021.

[12] Având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesgerichtshof (Germania), prin decizia din 16 august 2012, primită de Curte la 25 octombrie 2012, în procedura H. Gautzsch Großhandel GmbH & Co. KG împotriva Münchener Boulevard Möbel Joseph Duna GmbH. Cauza C-479/12: Hotărârea Curții (Camera a treia) din 13 februarie 2014 (cerere de decizie preliminară formulată de Bundesgerichtshof — Germania) — H. Gautzsch Großhandel GmbH & Co. KG/Münchener Boulevard Möbel Joseph Duna GmbH [Trimitere preliminară — Proprietate intelectuală — Desene sau modele in (europa.eu) – consultat la data de 31.03.2021.

[13] Articolul 7 din același regulament, intitulat „Divulgare", prevede la alineatul (1): „În sensul aplicării dispozițiilor articolelor 5 și 6, se consideră că un desen sau un model industrial a fost divulgat publicului dacă a fost publicat ca urmare a înregistrării sau în alt mod sau a fost expus, utilizat în comerț sau făcut public în orice alt mod, înainte de data prevăzută la articolul 5 alineatul (1) litera (a) și la articolul 6 alineatul (1) litera (a) sau articolul 5 alineatul (1) litera (b) și la articolul 6 alineatul (1) litera (b), după caz, cu excepția situațiilor în care aceste acțiuni nu ar fi putut deveni în mod rezonabil cunoscute, în cursul normal al afacerilor, grupurilor specializate din sectorul în cauză care funcționează în Comunitate. Cu toate acestea, nu se consideră divulgat publicului un desen sau un model care a fost divulgat numai unui terț, în condiții de confidențialitate explicite sau implicite."

[14] Articolul 11 din Regulamentul nr. 6/2002, intitulat „Durata protecției pentru desenul sau modelul industrial comunitar neînregistrat", prevede: Un desen sau un model industrial care îndeplinește condițiile enumerate în

89 alineatul (1) literele (a) și (d)[16] din Regulamentul (CE) nr. 6/2002 al Consiliului din 12 decembrie 2001 privind desenele sau modelele industriale comunitare. Cererea a fost formulată în cadrul unui litigiu între H. Gautzsch Großhandel GmbH & Co. KG („Gautzsch Großhandel"), pe de o parte, și Münchener Boulevard Möbel Joseph Duna GmbH („MBM Joseph Duna"), pe de altă parte, cu privire la o acțiune în contrafacerea unui model industrial comunitar neînregistrat, inițiată de MBM Joseph Duna împotriva Gautzsch Großhandel. Din decizia de trimitere reiese că părțile din litigiul principal comercializează mobilier de grădină; printre produsele vândute de MBM Joseph Duna figurează un pavilion de grădină cu baldachin comercializat în Germania, al cărui model a fost creat de administratorul acesteia în toamna anului 2004. În cursul anului 2006, Gautzsch Großhandel a început să comercializeze, la rândul său, un pavilion de grădină numit „Athen", produs de întreprinderea Zhengte, cu sediul în China. Solicitând pentru modelul său industrial protecția acordată desenelor și modelelor industriale comunitare neînregistrate, MBM Joseph Duna a introdus împotriva Gautzsch Großhandel, la Landgericht Düsseldorf (Tribunalul Regional din Düsseldorf) (Germania), o acțiune în contrafacere având ca obiect încetarea utilizării de către această societate a pavilionului menționat, predarea, în vederea distrugerii, a produselor contrafăcute aflate în posesia sau în proprietatea sa, furnizarea informațiilor privind activitățile sale și obligarea acesteia la repararea prejudiciului produs ca urmare a acestor activități; în susținerea cererilor sale, MBM Joseph Duna a arătat, printre altele, că pavilionul „Athen" reprezenta o copie a modelului industrial a cărui titulară era, care a figurat în lunile aprilie și mai 2005 în „prospectele de noutăți – MBM" ale

---

secțiunea 1 este protejat în calitate de desen sau model industrial comunitar neînregistrat pe parcursul unei perioade de trei ani de la data la care desenul sau modelul a fost divulgat publicului pentru prima dată în cadrul Comunității.

În sensul alineatului (1), se consideră că un desen sau un model industrial a fost divulgat publicului în cadrul Comunității dacă a fost publicat, expus, utilizat în comerț sau făcut public în orice alt mod, în așa fel încât, în cursul normal al afacerilor, se poate presupune că acțiunea respectivă ar fi devenit cunoscută grupurilor specializate din sectorul în cauză care funcționează în Comunitate. Cu toate acestea, nu se consideră divulgat publicului un desen sau un model care a fost divulgat numai unui terț, în condiții de confidențialitate explicite sau implicite."

[15] Articolul 19 alineatele (1) și (2) din acest regulament, intitulat „Drepturi conferite de desenul sau modelul industrial comunitar", prevede: Desenul sau modelul industrial comunitar înregistrat conferă titularului său dreptul exclusiv de a-l utiliza și interzice oricărui terț utilizarea acestuia fără consimțământul titularului. Prin utilizare, în înțelesul prezentei dispoziții, se înțelege, în special, fabricarea, ofertarea, introducerea pe piață, importul, exportul sau utilizarea propriu-zisă a unui produs în care a fost încorporat sau căruia i s-a aplicat desenul sau modelul în cauză, precum și depozitarea produsului respectiv în scopurile menționate anterior. Cu toate acestea, desenul sau modelul industrial comunitar neînregistrat nu conferă titularului său dreptul de a interzice actele menționate la alineatul (1) decât dacă utilizarea contestată rezultă din copierea desenului sau a modelului protejat. Utilizarea contestată nu este considerată ca provenind din copierea desenului sau a modelului protejat dacă rezultă dintr-o muncă de creație independentă realizată de un autor despre care se poate afirma în mod justificat că nu cunoștea desenul sau modelul divulgat de titular."

[16] Articolul 89 alineatul (1) din același regulament, intitulat „Sancțiuni în cadrul acțiunii în contrafacere", prevede:„În cazul în care, într-o acțiune în contrafacere sau acțiune privind riscul de contrafacere, o instanță competentă în domeniul desenelor sau modelelor comunitare constată că pârâtul a contrafăcut sau există riscul să contrafacă un desen sau un model comunitar, aceasta dispune, cu excepția cazului în care există anumite motive speciale care o determină să nu acționeze astfel:(a) printr-o ordonanță prin care i se interzice pârâtului să-și continue actele de contrafacere sau actele care prezintă riscul de contrafacere; (b) printr-o ordonanță de sechestrare a produselor contrafacerii; (c) printr-o ordonanță de sechestrare a materialelor și instrumentelor care au servit, în special, la crearea sau la producerea mărfurilor contrafăcute, dacă proprietarul acestora cunoștea scopul în care erau utilizate materialele sau instrumentele în cauză sau dacă scopul respectiv era flagrant în circumstanțele respective; (d) prin orice ordonanță care impune alte sancțiuni recomandate în cazul în speță și prevăzute de legea – inclusiv de dreptul internațional privat – statului membru în care au fost săvârșite actele de contrafacere sau care prezintă riscul de contrafacere."

acesteia, distribuite comercianților principali din sectorul în cauză care vindeau mobilă și mobilier de grădină, precum și grupurilor germane de cumpărare de mobilă. Gautzsch Großhandel s-a opus acestor cereri arătând că pavilionul „Athen” fusese conceput în mod independent de întreprinderea Zhengte la începutul anului 2005, fără a avea cunoștință de modelul industrial al MBM Joseph Duna; de asemenea pârâta a menționat că acest pavilion fusese prezentat clienților europeni în luna martie 2005 în sălile de expoziție ale întreprinderii respective din China și că un model al acestui pavilion fusese trimis în luna iunie a aceluiași an societății Kosmos, cu sediul în Belgia. Susținând că MBM Joseph Duna avea cunoștință despre existența acestui model industrial din luna septembrie 2005 și despre comercializarea acestuia din luna august 2006, aceasta a invocat în apărarea sa prescripția și decăderea.

Instanța de prim grad a constatat că, având în vedere expirarea perioadei de protecție de trei ani a desenelor sau modelelor industriale comunitare neînregistrate, nu mai era necesar să se pronunțe cu privire la primele două capete de cerere având ca obiect încetarea utilizării pavilionului „Athen” și predarea produselor contrafăcute. Statuând asupra celorlalte capete de cerere, instanța menționată a obligat Gautzsch Großhandel să furnizeze informații cu privire la activitățile sale și a constatat obligația sa de a plăti despăgubiri pentru repararea prejudiciului produs ca urmare a acestor activități.

Apelul declarat de Gautzsch Großhandel împotriva acestei hotărâri a fost respins de instanța de apel, care a considerat că, având în vedere articolul 19 alineatul (2) și articolul 89 alineatul (1) literele (a) și (d) din Regulamentul nr. 6/2002, precum și Legea germană privind desenele și modelele industriale, primele două capete de cerere erau inițial întemeiate, iar MBM Joseph Duna avea efectiv dreptul la furnizarea informațiilor solicitate, precum și la repararea prejudiciului suferit.

În cadrul recursului introdus de Gautzsch Großhandel la instanța de trimitere, aceasta din urmă, având în vedere situația de fapt din litigiul principal, ridică problema conținutului noțiunii „divulgare” care figurează, printre altele, la articolul 7 alineatul (1) și la articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002 pentru a stabili dacă modelul industrial neînregistrat a cărui protecție se solicită a fost divulgat publicului în sensul acestui regulament și dacă modelul industrial invocat în opoziție a fost divulgat anterior. Pe de altă parte, instanța de trimitere ridică problema dacă dovada contrafacerii modelului industrial neînregistrat, precum și prescripția și decăderea care pot fi invocate în apărare în cadrul acțiunii în contrafacere sunt reglementate de dreptul Uniunii sau dacă se circumscriu dreptului național. În plus aceasta ridică problema dacă dreptul aplicabil cererilor care au ca obiect, în toată Uniunea Europeană, distrugerea produselor contrafăcute, precum și obținerea de informații cu privire la activitățile autorului contrafacerii și repararea prejudiciului produs ca urmare a activităților respective este dreptul său național sau dreptul statului membru în care au fost săvârșite actele de contrafacere[17].

[17] În aceste condiții, Bundesgerichtshof a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că un desen sau model industrial ar fi putut deveni în mod rezonabil cunoscut, în cursul normal al afacerilor, grupurilor specializate din sectorul în cauză care funcționează în Uniune în cazul în care comercianților le-au fost distribuite imagini ale desenului sau modelului industrial respectiv?

2) Articolul 7 alineatul (1) prima teză din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că un desen sau model industrial, deși a fost divulgat terților fără condiții de confidențialitate explicite sau implicite, nu ar fi putut deveni în mod rezonabil cunoscut, în cursul normal al afacerilor, grupurilor specializate din sectorul în cauză care funcționează în Uniune în cazul în care: a) nu a fost făcut cunoscut decât unei singure întreprinderi din grupul specializat sau b) a fost expus în spațiul expozițional al unei întreprinderi din China situat în afara ariei de observare obișnuită a piețelor?

Cu privire la prima întrebare, instanța de trimitere observă că instanța de apel a considerat că modelul de pavilion de grădină al MBM Joseph Duna în discuție în litigiul principal fusese divulgat publicului pentru prima dată cu ocazia distribuirii „prospectelor de noutăți – MBM" care cuprindeau imagini ale acestui model, în lunile aprilie și mai ale anului 2005, în număr de 300-500 de exemplare, vânzătorilor și comercianților intermediari, precum și grupurilor germane de cumpărare de mobilă[18].

Curtea apreciază, mai întâi, că trebuie însă să se constate că o astfel de interpretare a noțiunii „grupuri specializate" nu reiese din textul articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002; articolul 11 alineatul (2) din acest regulament nu prevede restricții în ceea ce privește natura activității persoanelor fizice sau juridice care pot fi considerate ca făcând parte din grupurile specializate din sectorul în cauză. În plus, se deduce din formularea dispoziției respective și în special din faptul că aceasta consideră utilizarea în comerț drept un mod, printre altele, de divulgare către public a desenelor și modelelor industriale neînregistrate și că impune să se țină seama de „cursul normal al afacerilor" pentru a aprecia dacă se putea presupune că faptele constitutive ale divulgării ar fi devenit cunoscute de grupurile specializate, că nu este posibil în principiu ca comercianții care nu au participat la conceperea produsului în cauză să fie excluși din cercul persoanelor care pot fi considerate ca făcând parte din grupurile specializate menționate. O astfel de excludere ar implica în fond o restricție privind protecția desenelor și modelelor industriale comunitare neînregistrate care nu este susținută în niciun mod, de altfel, de celelalte dispoziții din Regulamentul nr. 6/2002 și de considerentele acestuia. Problema dacă distribuirea desenului sau modelului industrial neînregistrat comercianților din sectorul în cauză care funcționează în Uniune este suficientă pentru a se considera că acest desen sau model industrial ar fi putut deveni în mod rezonabil cunoscut, în cursul normal al afacerilor, grupurilor specializate din sectorul menționat este însă o chestiune de fapt a cărei soluționare depinde de aprecierea, de

---

3) a) Articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că titularului unui desen sau model industrial comunitar neînregistrat îi revine sarcina de a proba că utilizarea contestată rezultă din copierea desenului sau modelului industrial protejat? b) În cazul în care răspunsul la a treia întrebare litera a) este afirmativ:

Sarcina probei este răsturnată sau titularul desenului sau modelului industrial neînregistrat beneficiază de o facilitare a sarcinii probei în cazul în care desenul sau modelul industrial și utilizarea contestată prezintă asemănări esențiale?

4) a) Dreptul de a formula o acțiune în încetarea contrafacerii unui desen sau model industrial comunitar neînregistrat, conform articolului 19 alineatul (2) și articolului 89 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul [nr. 6/2002, este supus prescripției? b) În cazul în care răspunsul la a patra întrebare litera a) este afirmativ: Prescripția operează în temeiul dreptului Uniunii? În caz afirmativ, în temeiul cărei dispoziții?

5) a) Dreptul de a formula o acțiune în încetarea contrafacerii unui desen sau model industrial comunitar neînregistrat, conform articolului 19 alineatul (2) și articolului 89 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002, este supus decăderii? b) În cazul în care răspunsul la a cincea întrebare litera a) este afirmativ: Decăderea operează în temeiul dreptului Uniunii? În caz afirmativ, în temeiul cărei dispoziții?

[18] Având în vedere această situație de fapt, instanța de trimitere ridică problema dacă transmiterea către comercianți a imaginilor acestui model industrial este suficientă pentru a se considera că acesta ar fi putut deveni cunoscut, în cursul normal al afacerilor, grupurilor specializate din sectorul în cauză care funcționează în Uniune, în sensul articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002. Instanța de trimitere arată, în această privință, că există opinenți care consideră că grupurile specializate includ numai persoanele care se ocupă, în cadrul sectorului în cauză, de crearea modelelor industriale, precum și de dezvoltarea sau de fabricarea de produse conforme modelelor industriale respective. Astfel, potrivit acestui punct de vedere, nu ar face parte din aceste grupuri specializate comercianții în general, ci doar cei care au o influență conceptuală asupra designului produsului pe care îl comercializează. Pct. 25.

către instanța competentă în domeniul desenelor sau modelelor industriale comunitare, a circumstanțelor proprii fiecărei cauze[19].

Cu privire la a doua întrebare, instanța de trimitere arată că instanța de apel a admis că modelul MBM Joseph Duna, în discuție în litigiul principal, era nou, în sensul articolului 5 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002, considerând că grupurile specializate din sectorul în cauză nu au putut avea cunoștință, în cursul normal al afacerilor, de modelul industrial „Athen" prezentat în cursul anului 2005 în sălile de expoziție ale întreprinderii Zhengte în China și ale societății Kosmos în Belgia. Având în vedere aceste considerații, instanța de trimitere ridică problema dacă articolul 7 alineatul (1) prima teză din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că un desen sau model industrial, deși a fost divulgat terților fără condiții de confidențialitate explicite sau implicite, poate, în cursul normal al afacerilor, să nu fi devenit în mod rezonabil cunoscut grupurilor specializate din sectorul în cauză care funcționează în cadrul Uniunii în cazul în care nu a fost făcut cunoscut decât unei singure întreprinderi din sectorul menționat sau nu a fost prezentat decât în sălile de expoziție ale unei întreprinderi situate în afara „ariei de observare obișnuite a piețelor".

Pentru a face interpretarea solicitată, curtea apelează la interpretarea literală în următorii termeni: în această privință, trebuie observat că reiese din formularea articolului 7 alineatul (1) prima teză din Regulamentul nr. 6/2002 că nu este necesar, pentru a se considera că un desen sau model industrial a fost divulgat publicului, în vederea aplicării articolelor 5 și 6 din acest regulament, ca faptele constitutive ale divulgării să aibă loc pe teritoriul Uniunii. Cu toate acestea, potrivit aceluiași articol, nu se poate considera că un desen sau model industrial a fost divulgat publicului în cazul în care se putea presupune că faptele constitutive ale divulgării, în cursul normal al afacerilor, nu ar fi putut deveni în mod rezonabil cunoscute de grupurile specializate din sectorul în cauză care funcționează în Uniune. Problema dacă persoanele care fac parte din aceste grupuri ar fi putut în mod rezonabil să cunoască evenimente care s-au produs în afara teritoriului Uniunii este o chestiune de fapt a cărei soluționare depinde de aprecierea, de către instanța competentă în domeniul desenelor sau modelelor industriale comunitare, a circumstanțelor proprii fiecărei cauze. În plus, situația este aceeași în ceea ce privește problema dacă divulgarea unui desen sau model industrial unei singure întreprinderi din sectorul în cauză, pe teritoriul Uniunii, este suficientă pentru a se considera că aceasta ar fi putut deveni în mod rezonabil cunoscută, în cursul normal al afacerilor, grupurilor specializate din sectorul în cauză. Astfel, nu se poate exclude ca, în anumite împrejurări, o asemenea divulgare să fie suficientă[20].

---

[19] În consecință, trebuie să se răspundă la prima întrebare adresată că articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că se poate considera că un desen sau model industrial neînregistrat ar fi putut deveni în mod rezonabil cunoscut, în cursul normal al afacerilor, grupurilor specializate din sectorul în cauză care funcționează în Uniune în cazul în care comercianților care își desfășoară activitatea în acest sector le-au fost distribuite imagini ale desenului sau modelului industrial respectiv, aspect care trebuie apreciat de instanța competentă în domeniul desenelor sau modelelor industriale comunitare în raport cu circumstanțele cauzei cu care este sesizată. Pct. 30.

[20] Având în vedere aceste considerații, trebuie să se răspundă la cea de a doua întrebare adresată că articolul 7 alineatul (1) prima teză din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că se poate considera că un desen sau model industrial neînregistrat, deși a fost divulgat terților fără condiții de confidențialitate explicite sau implicite, nu ar fi putut deveni în mod rezonabil cunoscut, în cursul normal al afacerilor, grupurilor specializate din sectorul în cauză care funcționează în cadrul Uniunii în cazul în care nu a fost făcut cunoscut decât unei singure întreprinderi din sectorul menționat sau nu a fost prezentat decât în sălile de expoziție ale unei întreprinderi situate în afara teritoriului Uniunii, aspect care trebuie apreciat de instanța competentă în

Cu privire la a treia întrebare, instanța de trimitere arată că instanța de apel a statuat că modelul industrial al Gautzsch Großhandel nu constituia un act de creație autonomă, ci o copie a modelului industrial al MBM Joseph Duna, considerând că aceasta din urmă beneficia de o facilitare a sarcinii probei în această privință ținând seama de „asemănarea esențială constatată obiectiv" între aceste două modele. Având în vedere aceste elemente, instanța de trimitere dorește să afle dacă articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că revine titularului desenului sau modelului industrial comunitar neînregistrat sarcina de a dovedi că utilizarea contestată rezultă din copierea acestui desen sau model industrial și, în cazul în care răspunsul la întrebarea respectivă este afirmativ, dacă sarcina probei este răsturnată sau facilitată în cazul în care există „asemănări esențiale" între acest desen sau model industrial și cel a cărui utilizare este contestată.

În această privință, curtea constată că articolul 19 din Regulamentul nr. 6/2002, care se referă, astfel cum indică titlul său, la drepturi conferite de desenul sau modelul industrial comunitar, nu prevede expres reguli privind administrarea probelor; cu toate acestea, astfel cum arată avocatul general la punctele 67-74 din concluzii cu referire la dreptul mărcilor, deși chestiunea privind sarcina de a dovedi că utilizarea contestată rezultă din copierea desenului sau modelului industrial protejat se circumscrie dreptului național al statelor membre, ar putea rezulta de aici, pentru titularii de desene sau modele industriale comunitare, o protecție variabilă în funcție de legea în cauză, astfel încât obiectivul unei protecții uniforme și care să producă aceleași efecte pe întreg teritoriul Uniunii, care reiese, printre altele, din considerentul (1) al Regulamentului nr. 6/2002, nu ar putea fi atins[21]. Având în vedere acest obiectiv, precum și structura și economia articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002, este necesar să se considere că, în cazul în care titularul desenului sau modelului industrial protejat se prevalează de dreptul menționat la primul paragraf al acestei dispoziții, revine acestui titular sarcina de a dovedi că utilizarea contestată rezultă din copierea desenului sau modelului industrial respectiv, în timp ce, în cadrul celui de al doilea paragraf al aceleiași dispoziții, îi revine părții adverse să dovedească faptul că utilizarea contestată rezultă dintr-o muncă de creație independentă. În rest, întrucât Regulamentul nr. 6/2002 nu stabilește modalitățile de administrare a probelor, reiese din articolul 88 din acesta că modalitățile respective sunt stabilite de dreptul statelor membre. Acestea trebuie însă, potrivit jurisprudenței, în temeiul principiilor echivalenței și efectivității, să se asigure că modalitățile respective nu sunt mai puțin favorabile decât cele aplicabile litigiilor similare din dreptul intern și nu fac practic imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea de către justițiabil a drepturilor conferite de dreptul Uniunii[22].

---

domeniul desenelor sau modelelor industriale comunitare în raport cu circumstanțele cauzei cu care este sesizată. Pct. 36.

[21] Hotărârea din 18 octombrie 2005, Class International, C-405/03, Rec., p. I-8735, punctul 73.

[22] Hotărârea din 24 aprilie 2008, Arcor, C-55/06, Rep., p. I-2931, punctul 191. În consecință, astfel cum arată Comisia, în cazul în care instanța competentă în domeniul desenelor sau modelelor industriale comunitare constată că faptul de a face ca sarcina probei impuse să revină titularului desenului sau modelului protejat poate să facă imposibilă sau excesiv de dificilă administrarea acesteia, este obligată, pentru a asigura respectarea principiului efectivității, să recurgă la toate mijloacele procedurale puse la dispoziția sa de dreptul național pentru a remedia această dificultate (Hotărârea din 7 septembrie 2006, Laboratoires Boiron, C-526/04, Rec., p. I-7529, punctul 55, și Hotărârea din 28 ianuarie 2010, Direct Parcel Distribution Belgium, C-264/08, Rep., p. I-731, punctul 35). Aceasta poate astfel, dacă este cazul, să aplice normele dreptului intern care prevăd modificări sau facilitări privind sarcina probei. Pct. 43. În consecință, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 19 alineatul (2) primul paragraf din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că revine titularului desenului sau modelului industrial protejat sarcina de a dovedi că utilizarea contestată rezultă din copierea acestui desen sau model industrial. Cu toate acestea, în cazul în care instanța competentă în domeniul desenelor sau modelelor industriale comunitare constată că faptul de a face ca această sarcină să revină

Cu privire la a patra și la a cincea întrebare, instanța de trimitere arată, în primul rând, că instanța de apel a constatat că dreptul de a interzice actele de contrafacere, în temeiul articolului 19 alineatul (2) și al articolului 89 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002, nu era prescris la data introducerii acțiunii. Având în vedere constatarea menționată, aceasta solicită să se stabilească dacă dreptul respectiv este supus prescripției și, în cazul unui răspuns afirmativ, dacă aceasta este reglementată de dreptul Uniunii; instanța de trimitere observă, în această privință, că Regulamentul nr. 6/2002 nu cuprinde dispoziții speciale referitoare la acest aspect, dar că articolul 89 alineatul (1) din acesta prevede că instanța competentă în domeniul desenelor sau modelelor industriale comunitare dispune o sancțiune în caz de contrafacere, „cu excepția cazului în care există anumite motive speciale care o determină să nu acționeze astfel". Arătând, în al doilea rând, că instanța de apel a respins excepția decăderii invocată de Gautzsch Großhandel, instanța de trimitere solicită de asemenea să se stabilească dacă și, după caz, în ce condiții intervine decăderea din dreptul de a formula acțiunea în contrafacere întemeiată pe articolul 19 alineatul (2) și pe articolul 89 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002. În opinia acesteia, trebuie să se stabilească dacă împrejurările care determină Gautzsch Großhandel să invoce decăderea intră în categoria „motivelor speciale", vizată de această din urmă dispoziție.

În această privință, curtea constată că Regulamentul nr. 6/2002 nu conține nicio dispoziție cu privire la prescripția și la decăderea care pot fi invocate în apărare în cadrul acțiunii exercitate în temeiul articolului 19 alineatul (2) și al articolului 89 alineatul (1) litera (a) din acesta. Noțiunea „motive speciale", în sensul articolului 89 alineatul (1) din acest regulament, se raportează la împrejurări de fapt proprii unei anumite spețe[23]. Aceasta nu include, în consecință, prescripția și decăderea, care constituie elemente de drept. Prin urmare, conform articolului 88 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002, prescripția și decăderea care pot fi invocate în apărare în cadrul acțiunii exercitate în temeiul articolului 19 alineatul (2) și al articolului 89 alineatul (1) litera (a) din acesta sunt reglementate de dreptul național, care trebuie aplicat cu respectarea principiilor echivalenței și efectivității, al căror conținut este amintit la punctul 42 din prezenta hotărâre[24].

Cu privire la a șasea întrebare, constatând că instanța de apel nu a indicat care era dreptul aplicabil cererilor care au ca obiect distrugerea produselor contrafăcute, obținerea de informații cu privire la activitățile Gautzsch Großhandel și repararea prejudiciului produs ca urmare a activităților respective, instanța de trimitere ridică problema dacă aceste cereri se circumscriu dreptului național al statului membru pe teritoriul căruia aceste drepturi sunt invocate sau dacă articolul 89 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că cererile menționate sunt reglementate de dreptul statelor membre în

---

titularului menționat poate să facă imposibilă sau excesiv de dificilă administrarea probelor, aceasta este obligată, pentru a asigura respectarea principiului efectivității, să recurgă la toate mijloacele procedurale puse la dispoziția sa de dreptul național pentru a remedia această dificultate, inclusiv, dacă este cazul, la normele dreptului intern care prevăd modificări sau facilitări privind sarcina probei. Pct. 44.

[23] Hotărârea din 14 decembrie 2006, Nokia, C-316/05, Rec., p. I-12083, punctul 38.

[24] Hotărârea din 13 iulie 2006, Manfredi și alții, C-295/04-C-298/04, Rec., p. I-6619, punctele 77-80, Hotărârea din 28 ianuarie 2010, Uniplex (UK), C-406/08, Rep., p. I-817, punctele 32 și 40, Hotărârea din 8 iulie 2010, Bulicke, C-246/09, Rep., p. I-7003, punctul 25, Hotărârea din 8 septembrie 2011, Rosado Santana, C-177/10, Rep., p. I-7907, punctele 89, 90, 92 și 93, precum și Hotărârea din 19 iulie 2012, Littlewoods Retail și alții, C-591/10, punctul 27.

În consecință, trebuie să se răspundă la cea de a patra și la cea de a cincea dintre întrebările adresate că prescripția și decăderea care pot fi invocate în apărare în cadrul acțiunii exercitate în temeiul articolului 19 alineatul (2) și al articolului 89 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002 sunt reglementate de dreptul național, care trebuie aplicat cu respectarea principiilor echivalenței și efectivității. Pct. 50.

care au fost săvârșite faptele de contrafacere. Instanța de trimitere arată, în această privință, că o legătură unică cu dreptul unui stat membru s-ar putea justifica din punctul de vedere, printre altele, al aplicării efective a dreptului, dar că articolul 89 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul nr. 6/2002 s-ar putea opune acestei soluții.

În ceea ce privește, în primul rând, cererea de distrugere a produselor contrafăcute, curtea apreciază că reiese din articolul 89 alineatul (1) din Regulamentul nr. 6/2002, care vizează, la litera (a), interzicerea continuării actelor de contrafacere sau a actelor care prezintă riscul de contrafacere și, la literele (b) și (c), sechestrarea produselor contrafăcute și a materialelor și a instrumentelor care au servit la contrafacere, că distrugerea produselor respective face parte din „alte sancțiuni recomandate în cazul în speță" menționate la litera (d). În consecință, în temeiul articolului 89 alineatul (1) litera (d) din acest regulament, dreptul aplicabil acestei cereri este legea, inclusiv dreptul internațional privat, a statului membru în care au fost săvârșite actele de contrafacere sau care prezintă riscul de contrafacere. În ceea ce privește, în al doilea rând, cererile care au ca obiect repararea prejudiciului produs ca urmare a activităților autorului actelor de contrafacere sau care prezintă riscul de contrafacere și obținerea, în scopul stabilirii prejudiciului, de informații cu privire la aceste activități, trebuie să se constate că obligația de a furniza astfel de informații și de a repara prejudiciul suferit nu constituie, în schimb, o sancțiune în sensul articolului 89 din Regulamentul nr. 6/2002. În consecință, conform articolului 88 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002, dreptul aplicabil cererilor vizate la punctul anterior din prezenta hotărâre este dreptul național al instanței competente în domeniul desenelor sau modelelor industriale comunitare sesizate, inclusiv dreptul internațional privat al acesteia. De altfel, această concluzie este susținută de considerentul (31) al regulamentului respectiv, potrivit căruia acesta din urmă nu exclude aplicarea în cazul desenelor sau modelelor industriale protejate de un desen sau model industrial comunitar, a reglementărilor statelor membre referitoare la răspunderea civilă[25].

În concluzie, la speța analizată, și, în general la materia desenelor sau modelelor industriale comunitare reținem: Articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 6/2002 al Consiliului din 12 decembrie 2001 privind desenele sau modelele industriale comunitare trebuie interpretat în sensul că se poate considera că un desen sau model industrial neînregistrat ar fi putut deveni în mod rezonabil cunoscut, în cursul normal al afacerilor, grupurilor specializate din sectorul în cauză care funcționează în Uniunea Europeană în cazul în care comercianților care își desfășoară activitatea în acest sector le-au fost distribuite imagini ale desenului sau modelului industrial respectiv, aspect care trebuie apreciat de instanța competentă în domeniul desenelor sau modelelor industriale comunitare în raport cu circumstanțele cauzei cu care este sesizată. Articolul 7 alineatul (1) prima teză din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că se poate considera că un desen sau model industrial neînregistrat, deși a fost divulgat terților fără condiții de confidențialitate explicite sau implicite, nu ar fi putut deveni cunoscut, în cursul normal al afacerilor, grupurilor specializate din sectorul în cauză care funcționează în cadrul Uniunii Europene în cazul în care nu a fost făcut cunoscut decât unei singure întreprinderi din

[25] Având în vedere aceste considerații, trebuie să se răspundă la cea de a șasea întrebare adresată că articolul 89 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că cererile de distrugere a produselor contrafăcute sunt reglementate de legea, inclusiv de dreptul internațional privat, a statului membru în care au fost săvârșite actele de contrafacere sau care prezintă riscul de contrafacere. Cererile care au ca obiect repararea prejudiciului produs ca urmare a activităților autorului acestor acte și obținerea, în scopul stabilirii prejudiciului, de informații cu privire la aceste activități sunt reglementate, conform articolului 88 alineatul (2) din regulamentul menționat, de dreptul național, inclusiv de dreptul internațional privat, al instanței competente în domeniul desenelor sau modelelor industriale comunitare sesizate. Pct. 55.

sectorul menționat sau nu a fost prezentat decât în sălile de expoziție ale unei întreprinderi situate în afara teritoriului Uniunii, aspect care trebuie apreciat de instanța competentă în domeniul desenelor sau modelelor industriale comunitare în raport cu circumstanțele cauzei cu care este sesizată. Articolul 19 alineatul (2) primul paragraf din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că revine titularului desenului sau modelului industrial protejat sarcina de a dovedi că utilizarea contestată rezultă din copierea acestui desen sau model industrial. Cu toate acestea, în cazul în care instanța competentă în domeniul desenelor sau modelelor industriale comunitare constată că faptul de a face ca această sarcină să revină titularului menționat poate să facă imposibilă sau excesiv de dificilă administrarea probelor, aceasta este obligată, pentru a asigura respectarea principiului efectivității, să recurgă la toate mijloacele procedurale puse la dispoziția sa de dreptul național pentru a remedia această dificultate, inclusiv, dacă este cazul, la normele dreptului intern care prevăd modificări sau facilitări privind sarcina probei. Prescripția şi decăderea care pot fi invocate în apărare în cadrul acțiunii exercitate în temeiul articolului 19 alineatul (2) şi al articolului 89 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002 sunt reglementate de dreptul național, care trebuie aplicat cu respectarea principiilor echivalenței şi efectivității. Articolul 89 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că cererile de distrugere a produselor contrafăcute sunt reglementate de legea, inclusiv de dreptul internațional privat, a statului membru în care au fost săvârşite actele de contrafacere sau care prezintă riscul de contrafacere. Cererile care au ca obiect repararea prejudiciului produs ca urmare a activităților autorului acestor acte şi obținerea, în scopul stabilirii prejudiciului, de informații cu privire la aceste activități sunt reglementate, conform articolului 88 alineatul (2) din regulamentul menționat, de dreptul național, inclusiv de dreptul internațional privat, al instanței competente în domeniul desenelor sau modelelor industriale comunitare sesizate[26].

BIBLIOGRAPHY

- T. Bodoaşcă, *Dreptul proprietății intelectuale*, ediția a II a, Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2007;
- St. Cărpenaru, *Drept civil. Drepturile de creaţie intelectuală*, Universitatea din Bucureşti, 1971;
- S. Cercel, A. Florea, A. Ponea, *Drept civil. Persoana fizică,* Ed. Universitaria, Craiova, 2003;
- S. Cercel, *Drept civil. Dezmembrămintele dreptului de proprietate. Modurile de dobândire a drepturilor reale. Publicitatea imobiliară*, Ed. Universitaria, Craiova, 2003;
- L. Dănilă, *Dreptul proprietăţii intelectuale*, Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2008;
- I. Macovei, *Dreptul proprietăţii intelectuale*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005;
- E. G. Olteanu, *Dreptul proprietăţii intelectuale*, Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2008;
- E. G. Olteanu, *Dreptul proprietății intelectuale*, ed. a II-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007;

[26] A se vedea: D. I. Scarlat, *Subrogația în drepturile creditorului prin plata creanței*, (Subrogation in creditor's rights by debt payment) Journal of Romanian Literary Studies, nr.22/2020, Institutul de Studii Multiculturale Alpha; Editura Arhipelag XXI, pag.391; D.I. Scarlat, *Dreptul proprietății intelectuale. Note de curs şi aplicaţii pentru IFR,* Craiova, Sitech, 2021; D.I. Scarlat, *Dreptul asigurărilor: note de curs şi aplicaţii practice,* Ed. Sitech, Craiova, 2021; E. G. Olteanu, *Condiţiile de fond ale protecţiei mărcii*, „RSJ" nr. 29/2003 pp. 190-194; E. G. Olteanu, S. Cercel, *Exercitarea drepturilor morale ale autorului de către moştenitori*, în „RRDPI" nr. 1/2009, pp. 43-51; E. G. Olteanu, S. Cercel, *Dreptul moral la integritatea operei*, în „RRDPI" nr. 3/2009, pp. 63-68.

- E. G. Olteanu, *Condiţiile de fond ale protecţiei mărcii*, în „RSJ" nr. 29/2003;
- E. G. Olteanu; S. Cercel, *Exercitarea drepturilor morale ale autorului de către moştenitori*, „RRDPI" nr. 1/2009 ;
- E. G. Olteanu, S. Cercel, *Dreptul moral la integritatea operei*, „RRDPI" nr. 3/2009;
- E. G. Olteanu, D. I. Scarlat, *Dreptul Proprietății Intelectuale. Note de curs pentru și aplicații pentru IFR,* Ed. Sitech, Craiova, 2021;
- E. G. Olteanu, D. I. Scarlat, C. V. Băncioi, A E. Pătrașcu, *Dreptul proprietății private : note de curs pentru IFR, an III*, Ed. Universitaria, Craiova, 2016;
- R. Răducanu, D. G. Gărăiman, C. Voiculescu, D. I. Scarlat, O. Stăiculescu, *Drept penal special. Informatică juridică, Note de curs pentru IFR, anul III*, Ed. Universitaria, Craiova, 2016;
- V. Roş, D. Bogdan, O. Spineanu-Matei, *Dreptul de autor şi drepturile conexe*, Ed. ALL Beck, Bucureşti, 2005;
- D. I. Scarlat, *Dreptul Proprietății Intelectuale. Caiet de seminar*, Ed. Sitech, Craiova, 2019;
- D. I. Scarlat, *Scurte consideraţii cu privire la valenţele juridice ale timpului*, Revista de Ştiinţe juridice, nr. 26/2002;
- D. I. Scarlat, *Câteva consideraţii privind justul titlu şi buna-credinţă în materia uzucapiunii prescurtate*, Revista de Ştiinţe juridice nr. 26/2002;
- D. I. Scarlat, *Consecinţele juridice ale curgerii timpului în materia Dreptului Penal*, Revista de Ştiinţe juridice nr.29/2004;
- D. I. Scarlat, *Efectul creator al posesiei în regimul de carte funciară*, Revista de Ştiinţe juridice nr.29/2004;
-D. I. Scarlat, *Consecințele juridice ale curgerii timpului privite din prisma prescripției extinctive și a prescripției achizitive*, Ed. Sitech, Craiova, 2019.
- D. I. Scarlat, *Scurte consideraţii asupra consecinţelor juridice ale curgerii timpului privite prin prescripției extinctive*, Ed. Sitech, Craiova, 2019;
- D. I. Scarlat, *Impactul clauzelor abuzive în contractul de asigurare*, Revista de Științe Juridice nr.1/2018, vol.32, Ed. Universul Juridic, București;
- D. I. Scarlat, *Dreptul Proprietății Intelectuale. Caiet de seminar*, Ed. Sitech, Craiova, 2019;
- D. I. Scarlat, *Breief considerations regarding national and european regulations in the matter of unfair terms in insurance contracts*, International Romanian Humanities Journal, Arhipelag XXI Press, în cadrul Conferinței internaționale Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity, ediția a sasea, Identity and Dialogue in the Era of Globalization, Social Sciences, 25-26 mai 2019, Tîrgu Mureș;
- D. I. Scarlat, *The private copy and compensatory remuneration - present and future*, International Romanian Humanities Journal, Arhipelag XXI Press, în cadrul Conferinței internationale Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity, ediția a șasea, Identity and Dialogue in the Era of Globalization, Social Sciences, 25-26 mai 2019, Tîrgu Mureș;
- D. I. Scarlat, *Some considerations and controversies over the assignation of the author`s patrimonial rights*, Journal of Romanian Literary Studies, nr.18/2019, Institutul de Studii Multiculturale Alpha; Ed. Arhipelag XXI;
- D. I. Scarlat, *Compulsory insurance of the houses – between experience and experiment (Asigurarea obligatorie a locuințelor – între experiență si experiment)*, Journal of Romanian Literary Studies, nr.19/2019, Institutul de Studii Multiculturale Alpha, Ed. Arhipelag XXI;

- D. I. Scarlat, *Credit, guarantees and financial risk insurance (Asigurarea de credite, garanții și riscuri financiare)*, Journal of Romanian Literary Studies, nr.19/2019, Institutul de Studii Multiculturale Alpha; Ed. Arhipelag XXI;

- D. I. Scarlat, *Notorietatea mărcii. Criterii de constatare*, The International Scientific Confference Literature, Discourse and Multicultural Dialogue, Arhipelag XXI Press, ediția a șaptea, 7-8 Decembrie 2019, Institutul de Studii Multiculturale Alpha;

- D. I. Scarlat, *Asigurarea creditului – aspecte teoretice și de practică judiciară*, Revista de Științe Juridice nr.2/2019, vol.35, Ed.a Universul Juridic;

- D. I. Scarlat, *The right to quote or reproducing in order to quote and the limits of quotation*, International Romanian Humanities Journal, Arhipelag XXI Press**,** în cadrul Conferinței internaționale Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity, ediția a șaptea, 23 mai 2020, Tîrgu Mureș, Vol 7 - Identities in Globalisation. Intercultural Perspectives;

- D. I. Scarlat, *Subrogația în drepturile creditorului prin plata creanței*, (Subrogation in creditor's rights by debt payment) Journal of Romanian Literary Studies, nr.22/2020, Institutul de Studii Multiculturale Alpha; Ed. Arhipelag XXI;

- D.I. Scarlat, *Dreptul proprietăţii intelectuale. Note de curs şi aplicaţii pentru IFR*, Craiova, Ed. Sitech, 2021;

- D.I. Scarlat, *Dreptul asigurărilor: note de curs şi aplicaţii practice,* Sitech, Craiova, 2021 ;

- T. Ştefan, B. Andreşanu- Grigoriu, *Drept comunitar*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007;

- R. Vișoiu, Considerații de drept comparat privind regimul juridic al mărcilor - S.U.A. versus România, Revista Dreptul, 2/2021.

REINTRODUCTION OF THE RECOURSE IN CRIMINAL MATTERS, BY LAW NO. 207/2018

Anca Lelia Lorincz
Prof., PhD, "Alexandru Ioan Cuza" Police Academy, Bucharest

Abstract:By Law no. 207/2018 (published in the Official Gazette no. 636/20 July 2018) a series of amendments and completions were made regarding the judicial organization in Romania. Thus, among the legislative interventions with incidence in criminal matters operated by this law are (in addition to the introduction of the provisions on the Section for the investigation of criminal offenses, completion of provisions on the drafting of judgments, amendment of the provisions on the establishment of divergence panel etc.) and reintroduction recourse in the landscape of appeals that can be exercised against criminal court decisions.
Analyzed in the context of the other changes that have been made to the composition of panels in criminal matters, the introduction of the provisions on recourse leads to the conclusion that the legislator did not seek to regulate a new degree of jurisdiction (similar to the provisions of the previous Code of Criminal Procedure,1968), but only of a specific appeal, directed against certain court decisions (namely, the decisions by which the courts of appeal rejected in the last instance, the requests for submitting the exceptions of unconstitutionality).

Keywords: judicial organization; legislative changes; criminal trial; degree of jurisdiction; remedies.

1. Gradele de jurisdicție în reglementarea actualului Cod de procedură penală român

Spre deosebire de sistemul procesual penal instituit prin Codul de procedură penală de la 1968[1], care a consacrat, începând cu anul 1993, existența a trei grade de jurisdicție (judecata în primă instanță, judecata în apel și judecata în recurs), actualul Cod de procedură penală român[2] menține doar o singură cale ordinară de atac, integral devolutivă, și anume apelul, reducerea numărului gradelor de jurisdicție prefigurându-se, de altfel, încă din anul 2010, când prin așa-numita "mică reformă"[3] au fost aduse modificări substanțiale Codului de procedură penală în vigoare la momentul respectiv[4].

În scopul asigurării celerității procedurilor judiciare, cu alte cuvinte, al reducerii duratei procesului penal, actualul Cod de procedură penală român reglementează doar două grade de jurisdicție (judecata în primă instanță și judecata în apel), recursul devenind cale extraordinară de atac, sub denumirea de recurs în casație[5]. Dispozițiile actualului Cod de

[1] Codul de procedură penală adoptat în 1968, republicat în M.Of. nr.78 din 30 aprilie 1997, cu modificările şi completările ulterioare
Reintroducerea apelului în materie penală și consacrarea, în acest fel, a trei grade de jurisdicție s-a realizat prin Legea nr.45/1993 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, publicată în M.Of. nr.147 din 1 iulie 1993.
[2] Legea nr.135/2010, publicată în M.Of. nr.486 din 15 iulie 2010 (intrată în vigoare la 1 februarie 2014), cu modificările şi completările ulterioare
[3] Legea nr.202/2010 privind accelerarea soluționării proceselor, publicată în M.Of. nr.714 din 26 octombrie 2010
[4] A se vedea, în acest sens, și A. L. Lorincz, *Reducerea numărului gradelor de jurisdicție prin „mica reformă" (Reduction of Number of Degrees of Jurisdiction trough the "Small Reform")*, în Acta Universitatis Danubius. Juridica nr. 2/2011, pp.147-157
[5] A. L. Lorincz, *Drept procesual penal* (conform noului Cod de procedură penală), vol.II, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2016, p.94

procedură penală se circumscriu, astfel, principiului dreptului la două grade de jurisdicţie în materie penală consacrat în jurisprudenţa europeană; în art.2 paragraf 1 al Protocolului 7 la Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale este prevăzut ”dreptul persoanei declarate vinovată de o infracţiune de către un tribunal să ceară examinarea declaraţiei de vinovăţie sau a condamnării de către o instanţă superioară”[6].

2. Gradele de jurisdicție în materie penală în reglementarea legii privind organizarea judiciară în România

Și actuala lege privind organizarea judiciară în România, Legea nr.304/2004[7], a reglementat, la momentul adoptării sale, posibilitatea parcurgerii a trei trepte (grade) de jurisdicție, intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală conducând, însă, și la modificarea acestei legi, prin reducerea la două a numărului gradelor de jurisdicție.

Dinamica legislativă caracteristică ultimilor ani a presupus o serie de modificări, inclusiv în privința organizării judiciare în România, unele dintre aceste modificări fiind operate prin Legea nr.207/2018[8]. Astfel, printre intervențiile legislative cu incidență în materie penală operate prin această lege, se numără (pe lângă introducerea dispozițiilor privind Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție, completarea unor dispoziții privind redactarea hotărârilor judecătorești, modificarea dispozițiilor privind constituirea completului de divergență etc.) și reintroducerea recursului în peisajul căilor de atac ce pot fi exercitate împotriva unor hotărâri judecătorești penale.

3. Unele modificări și completări legislative operate prin Legea nr.207/2018

Dintre modificările și completările legislative operate asupra sistemului judiciar din România prin Legea nr.207/2018, am ales să analizăm câteva intervenții care au legătură cu reglementarea gradelor de jurisdicție:

- completarea dispozițiilor privind redactarea hotărârilor judecătorești;
- modificarea dispozițiilor privind constituirea completului de divergență;
- introducerea unor noi dispoziții privind compunerea completurilor de judecată în materie penală.

3.1. Completarea dispozițiilor privind redactarea hotărârilor judecătorești

Una dintre completările aduse prin Legea nr.207/2018 se referă la dispozițiile generale privind procedura judiciară (atât procedura penală, cât și procedura civilă sau din alte materii), mai precis la acele dispoziții, cuprinse în art.16 din Legea nr.304/2004, privind hotărârile judecătorești. Observăm, astfel, că la acest articol s-a adăugat un alineat nou (alin.3) care face referire la termenul în care trebuie redactate hotărârile judecătorești: ”*Hotărârile judecătorești trebuie redactate în termen de cel mult 30 de zile de la data pronunțării. În cazuri temeinic motivate, termenul poate fi prelungit cu câte 30 de zile, de cel mult două ori.*”

Limitându-ne la abordarea acestui aspect doar în materie penală, constatăm că în Codul de procedură penală există (în art.406 alin.1 și 2) dispoziții privind termenul de redactare a hotărârii pronunțate la judecata în primă instanță: cel mult 30 de zile de la pronunțare[9].

---

[6] M. Udroiu, O. Predescu, *Protecţia europeană a drepturilor omului şi procesul penal român*, Editura C.H.Beck, Bucureşti, 2008, p.906

[7] Legea nr.304/2004, republicată în M.Of. nr.827 din 13 septembrie 2005, cu modificările şi completările ulterioare

[8] Legea nr. 207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în M.Of. nr. 636 din 20 iulie 2018

[9] art.406 alin.1 și 2 C.proc.pen.:

„(*1) Hotărârea se redactează în cel mult 30 de zile de la pronunțare.*

Elementul de noutate adus prin Legea nr.207/2018, prin care a fost completat art.16 al Legii nr.304/2004, este posibilitatea prelungirii, în cazuri temeinic motivate, a acestui termen, cu câte 30 de zile, de cel mult două ori. Aşadar, ca urmare a acestei completări, termenul în care judecătorul trebuie să redacteze hotărârea, inclusiv în materie penală, ar putea ajunge, este adevărat în cazuri temeinic motivate, la cel mult 90 de zile.

Existența unui asemenea interval de timp între momentul pronunțării și momentul redactării hotărârii judecătorești penale (care ar putea ajunge chiar la 90 de zile, în unele situații) a condus, de altfel, la constatarea neconstituționalității dispozițiilor art.406 alin.1 și 2 C.proc.pen. Prin Decizia pronunțată în ședința din 7 aprilie 2021[10], Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.406 alin.1 și 2, alături de dispozițiile art.400 alin.1 și ale art.405 alin.3 C.proc.pen.[11], constatând că aceste dispoziții încalcă atât prevederile art.1 alin.3, art.21 alin.1-3 și art.124 alin.1 din Constituție, cât și prevederile art.5 paragraf 1 și art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În concret, Curtea Constituțională a reținut că redactarea hotărârii judecătorești penale ulterior pronunțării soluției "lipsește persoana condamnată de garanțiile înfăptuirii actului de justiție" prin atingerea adusă dreptului de acces la justiție și dreptului la un proces echitabil. Curtea a constatat, de asemenea, că punerea în executare a unei hotărâri judecătorești penale definitive înainte ca aceasta să fie redactată (și, în acest fel, motivată) contravine dispozițiilor constituționale și convenționale care garantează libertatea individuală, siguranța persoanei și respectarea demnității umane.

În concluzie, Curtea Constituțională a constatat că "este necesar ca hotărârea judecătorească să fie redactată, motivată în fapt și în drept, la data pronunțării".

Aşadar, ca urmare a acestei decizii, Codul de procedură penală va fi modificat în privința dispozițiilor referitoare la pronunțarea și redactarea hotărârii judecătorești; după cum se știe, potrivit art.147 alin.1 din Constituţie, „*Dispoziţiile din legile şi ordonanţele în vigoare, precum şi cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituţionale, îşi încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curţii Constituţionale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituţionale cu dispoziţiile Constituţiei. Pe durata acestui termen, dispoziţiile constatate ca fiind neconstituţionale sunt suspendate de drept*."

Modificarea care va fi adusă Codului de procedură penală va trebui, în mod similar, să vizeze și dispozițiile Legii nr.304/2004 referitoare la termenul de redactare a hotărârilor judecătorești.

3.2. Modificarea dispozițiilor privind constituirea completului de divergență

Tot prin Legea nr. 207/2018 au fost modificate dispozițiile privind constituirea completului de divergență (acel complet în fața căruia se reia judecarea cauzei în situația în care în cadrul primului complet de judecată nu s-a întrunit majoritatea sau unanimitatea pentru a se putea lua o hotărâre cu ocazia deliberării).

În timp ce în vechea reglementare, potrivit art.17 alin.2 din Legea nr.304/2004, completul de divergență se constituia prin includerea în complet "a președintelui sau a

---

(2) Hotărârea se redactează de unul dintre judecătorii care au participat la soluționarea cauzei, în cel mult 30 de zile de la pronunțare, și se semnează de toți membrii completului și de grefier."

Sub aspectul tehnicii legislative, observăm că **reglementarea este redundantă, impunându-se reformularea acestor dispoziții cu ocazia iminentei modificări legislative care le vizează**.

[10] www.ccr.ro (decizie nepublicată încă în M.Of. la momentul elaborării acestui articol)

[11] art.400 alin.1 C.proc.pen.: „*Rezultatul deliberării se consemnează într-o minută, care trebuie să aibă conținutul prevăzut pentru dispozitivul hotărârii.*";

art.405 alin.3 C.proc.pen.: „*(3) Președintele completului pronunță minuta hotărârii.*"

vicepreşedintelui instanţei, a preşedintelui de secţie ori a judecătorului din planificarea de permanenţă", în conformitate cu actualul conţinut al art.17 alin.2 din Legea nr.304/2004 (aşa cum a fost modificat prin Legea nr.207/2018), constituirea completului de divergenţă se realizează prin "includerea, în completul de judecată, a judecătorului din planificarea de permanenţă". Se exclude, aşadar, varianta constituirii completului de divergenţă prin includerea preşedintelui sau a vicepreşedintelui instanţei ori a preşedintelui de secţie.

Întrucât, aşa cum reiese din conţinutul art.17 alin.1 al Legii nr.304/2004, constituirea completului de divergenţă apare în cazul completului format din doi judecători, dacă aceştia nu ajung la un acord asupra hotărârii, deci, de regulă, la judecata în apel de la curţile de apel, se cuvine să aducem în atenţie şi modificările operate prin O.U.G. nr.215/2020[12] în privinţa alcătuirii completurilor de judecată în apel.

Astfel, dacă prin Legea nr.207/2018 s-a modificat (de la doi la trei) numărul de judecători care alcătuiesc completul la judecarea apelurilor la curţile de apel (art.54 alin.2 din Legea nr.304/2004, aşa cum a fost modificat prin Legea nr.207/2018)[13], prin O.U.G. nr.215/2020, "în considerarea faptului că schemele de personal ale instanţelor judecătoreşti sunt subdimensionate", s-a prelungit, din nou, măsura suspendării aplicării acestei modificări. Aceasta înseamnă că dispoziţiile referitoare la judecarea apelurilor în complet format din trei judecători se vor aplica în cauzele penale înregistrate în primă instanţă începând cu data de 1 ianuarie 2023, apelurile formulate în cauzele înregistrate în primă instanţă până la data de 31 decembrie 2022 judecându-se, în continuare, în complet din doi judecători.

3.3. Introducerea unor noi dispoziţii privind compunerea completurilor de judecată în materie penală

O altă intervenţie legislativă operată prin Legea nr.207/2018 a constat în adăugarea unor noi dispoziţii privind compunerea completurilor de judecată în cauzele penale. Mai precis, la art.31 alin.1 din Legea nr.304/2004 (pe lângă modificările aduse în privinţa completului de judecată alcătuit pentru soluţionarea unor contestaţii) s-a introdus o nouă literă (lit.h) cu următorul conţinut: „*(1) În materie penală, completele de judecată se compun după cum urmează:*

h) pentru recursurile împotriva încheierilor prin care curţile de apel şi Curtea Militară de Apel resping cererile de sesizare a Curţii Constituţionale, completul de judecată este format din 3 judecători;".

Observăm, aşadar, că legiuitorul face referire la posibilitatea formulării, şi în materie penală, a unor recursuri împotriva încheierilor prin care curţile de apel resping cererile de sesizare a Curţii Constituţionale. De altfel, în celelalte materii, referirea la posibilitatea exercitării căii de atac a recursului împotriva hotărârii de respingere a cererii de înaintare a excepţiei de neconstituţionalitate pronunţate de ultima instanţă, s-a făcut prin introducerea, la art.21 din Legea nr.304/2004, în legătură cu competenţa Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, a două noi alineate (alin.2 şi 3) cu următorul conţinut:

„*(2) Hotărârea de respingere a cererii de înaintare a excepţiei de neconstituţionalitate, pronunţată de ultima instanţă, este supusă căii de atac a recursului.*

(3) Secţia I civilă, Secţia a II-a civilă şi Secţia de contencios administrativ şi fiscal ale Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie judecă printr-un complet diferit al acestora recursul

[12] O.U.G. nr.215/2020 privind adoptarea unor măsuri în materia alcătuirii completurilor de judecată în apel, publicată în M.Of. nr.1316 din 30 decembrie 2020

[13] dispoziţii care, potrivit O.U.G. nr.92/2018 pentru modificarea şi completarea unor acte normative în domeniul justiţiei (aprobată, cu modificări, prin Legea nr.239/2019 publicată în M.Of. nr.1024 din 19 decembrie 2019) urmau să se aplice la judecarea apelurilor în cauzele penale înregistrate în primă instanţă începând cu 1 ianuarie 2021

formulat împotriva hotărârilor pronunțate de aceste secții, prin care a fost respinsă cererea de sesizare a Curții Constituționale."

4. Recursul – un nou grad de jurisdicție în materie penală?

Reintroducerea, prin Legea nr.207/2018, a unor dispoziții privind posibilitatea formulării căii de atac a recursului împotriva unor hotărâri judecătorești penale ne determină să ne întrebăm dacă un asemenea recurs reprezintă un nou grad de jurisdicție în materie penală, revenindu-se la reglementarea a trei grade de jurisdicție.

Așa cum am mai arătat, potrivit actualului Cod de procedură penală, sistemul nostru procesual penal cunoaște două grade de jurisdicție, încadrându-se în exigențele Protocolului 7 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale care consacră principiul dublului grad de jurisdicție. Prin reglementarea mai multor trepte de jurisdicție se urmărește efectuarea unui control judecătoresc și înlăturarea eventualelor erori judiciare, asigurându-se posibilitatea judecării unei cauze penale pe două nivele de jurisdicție, de regulă în fața unor instanțe de rang diferit (o cauză judecată în primă instanță la judecătorie poate fi judecată în apel la curtea de apel, o cauză judecată în primă instanță la tribunal poate fi judecată în apel la curtea de apel, iar o cauză judecată în primă instanță la curtea de apel poate fi judecată în apel la Înalta Curte de Casație și Justiție)[14].

Înțelesul termenului "jurisdicție"[15] este acela de a soluționa un conflict de drept născut din încălcarea unei norme juridice, deci de soluționare a fondului unei cauze.

Constatăm că dispozițiile, introduse prin Legea nr.207/2018, privind posibilitatea exercitării unei căi de atac a recursului nu se referă, însă, la o reluarea a judecării fondului cauzei pe o nouă treaptă de jurisdicție, ci doar la reexaminarea situațiilor care au condus la respingerea, în ultimă instanță, de către curțile de apel și Curtea Militară de Apel, ca instanțe de apel, a cererilor de sesizare a Curții Constituționale prin înaintarea excepțiilor de neconstituționalitate.

5. Concluzii

Analizată în contextul celorlalte modificări care au fost aduse în privința compunerii completurilor de judecată în materie penală, introducerea dispozițiilor referitoare la recurs conduce la concluzia că legiuitorul nu a urmărit revenirea la reglementarea celui de al III-lea grad de jurisdicție, ci doar adăugarea unei căi de atac specifice îndreptată împotriva unor hotărâri judecătorești care privesc aspecte adiacente fondului cauzei (și anume, încheierile prin care curțile de apel și Curtea Militară de Apel resping cererile de sesizare a Curții Constituționale).

BIBLIOGRAPHY

- A. L. Lorincz, *Reducerea numărului gradelor de jurisdicție prin „mica reformă" (Reduction of Number of Degrees of Jurisdiction trough the "Small Reform")*, în Acta Universitatis Danubius. Juridica nr. 2/2011

- A. L. Lorincz, *Drept procesual penal* (conform noului Cod de procedură penală), vol.I, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2015

- A. L. Lorincz, *Drept procesual penal* (conform noului Cod de procedură penală), vol.II, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2016

- M. Udroiu, O. Predescu, *Protecţia europeană a drepturilor omului şi procesul penal român*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2008

[14] A. L. Lorincz, *Drept procesual penal* (conform noului Cod de procedură penală), vol.I, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2015, p.90

[15] compus prin alăturarea cuvintelor latine *juris* și *dictio*, cu semnificația de "a spune dreptul"

- Codul de procedură penală adoptat în 1968, republicat în M.Of. nr.78 din 30 aprilie 1997, cu modificările şi completările ulterioare

- Codul de procedură penală adoptat în 2010 (prin Legea nr.135/2010), publicat în M.Of. nr.486 din 15 iulie 2010, cu modificările şi completările ulterioare, intrat în vigoare la 1 februarie 2014

- Legea nr.45/1993 pentru modificarea şi completarea Codului de procedură penală, publicată în M.Of. nr.147 din 1 iulie 1993

- Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în M.Of. nr.827 din 13 septembrie 2005, cu modificările şi completările ulterioare

- Legea nr.202/2010 privind accelerarea soluţionării proceselor, publicată în M.Of. nr.714 din 26 octombrie 2010

- Legea nr. 207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în M.Of. nr. 636 din 20 iulie 2018

- Legea nr.239/2019 (de aprobare, cu modificări, a O.U.G. nr.92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției), publicată în M.Of. nr.1024 din 19 decembrie 2019

- O.U.G. nr.215/2020 privind adoptarea unor măsuri în materia alcătuirii completurilor de judecată în apel, publicată în M.Of. nr.1316 din 30 decembrie 2020

- Decizia Curții Constituționale pronunțată în ședința din 7 aprilie 2021 (nepublicată la data elaborării acestui articol), www.ccr.ro

THE CORRELATION BETWEEN THE CONSENT AND LEGAL WILL

Lucreţia Dogaru, Antonia Diana Dogaru
Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș, Lawyer, Târgu Mureș

Abstract:Between the consent of the parties expresses by them at the conclusion of civil legal acts and legal will, there is a relationship of mutual conditioning. The correlation between them also expresses the need to reveal the process of legal will formation as well as its principles, in order to better understand the consent, as a condition of the civil legal act.
In the present paper, starting from the legal approach of the will, we proceeded to an analysis of its way of formation, formation that implies a complex psychological process. Of course, we indicated that, in order to gain legal qualification, the will of the parties, as an individual will, must respect the rigors of the civil law. In this context, we analyzed the issues concerning contractual freedom, namely, whether or not it is unlimited, as well as its relationship with the legal provision (as a relationship between the individual interest and the general interest).
The answer to these issues involves choosing between the concept of autonomy of will (which presupposes the conclusion and binding force of legal acts are dependent exclusively on the parties will and not the civil law), or that of limited contractual freedom (which means that the parties are free to contract), but within the limits imposed by imperative norms, public order and good morals).
That is why it was necessary to present and analyze the principles of legal will in civil law, respectively, the principle of contractual freedom and the principles of the internal will of the parties.

Keywords: consent, legal will, civil law, contractual freedom, principles.

1. Scurte consideraţii privind consimţământul

Consimţământul dimpreună cu capacitatea, obiectul şi cauza, alcătuiesc condiţiile actului juridic civil, ce desemnează acele elemente componente sau structurale, care trebuie sau care pot intra în structura acestuia. Nu vom insista pe definirea sau semnificaţia noţiunii de condiţie sau cerinţă a actului juridic civil, căreia i s-a atribuit mereu un înţeles polivalent[1] atât la nivel de doctrină cât şi la nivelul jurisprudenţei. Arătăm doar că, în acest sens prevalează semnificaţia consacrată prin legea civilă actuală care foloseşte formula: „condiţiile esenţiale pentru validitatea contractului”[2].

Vom spune astfel că, consimţământul constituie o condiţie esenţială ce se impune a fi respectată la încheierea oricărui act juridic civil, dimpreună cu capacitatea, obiectul şi

[1] Cu referire la aspectele terminologice, a se vedea, **Ionel Reghini, Şerban Diaconescu, Paul Vasilescu**, *Introducere în dreptul civil,* Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2013, p. 478; **Carmen Tamara Ungureanu,** *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ediţia a 3-a revăzută şi adăugită, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2016, p. 129.
[2]Prin textul de la art. 1179 din Codul civil; Codul civil din 17 iulie 2009, Legea nr. 287/2009, publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 511 din 24 iulie 2009, a fost modificată prin Legea nr. 71/2011 şi rectificată în M. Of. al României, Partea I, nr. 427 din 17 iunie 2011 şi în M. Of., Partea I, nr. 489 din 8 iulie 2011; Codul civil a fost ulterior modificat şi prin Legea nr. 138/2014 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 134/2010 privind actualul Cod de procedură civilă, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative conexe, publicată în M. Of., Partea I, nr. 753 din 16 octombrie 2014, şi prin Legea nr. 17/2017 pentru aprobarea OUG nr. 1/2016 pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă precum şi a altor acte normative, publicată în M. Of., Partea I, nr. 196 din 21 martie 2017; A se vedea, **Eugen Chelaru, Flavius Baias, Ioan Macovei,** *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*”, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2012, p. 1298 şi urm.

cauza. Alături de motivul determinant sau de cauza concretă a actului juridic civil, consimţământul este un element constitutiv al voinţei juridice, alături de care se naşte voinţa generatoare de consecinţe juridice în anumite condiţii.

Desigur că, legiuitorul a stabilit un set de condiții ce se impun a fi îndeplinite pentru valabilitatea consimţământului exprimat de persoane la încheierea actului juridic civil, şi deopotrivă, a instituit și mijloacele legale prin care exprimarea unui consimțământ valid este proteguită legal.

Cu toate că are calitatea de condiție de fond, esenţială şi generală ce se impune la încheierea unui act juridic civil, consimțământul nu are consacrată o definiție legală, astfel că acest rol îi revine în continuare doctrinei. Însă, legiuitorul român îi conferă o reglementare generoasă prin Codul civil actual, în cuprinsul articoelor 1182-1224.

Pentru aspectele terminologice, vom apela la definiţiile formulate la nivelul unor dicţionare explicative a termenilor, invocând dicționarul francez LaRousse, care defineşte consimțământul în mod generic, ca fiind „acțiunea de a-ți da acordul cu privire la o acțiune, la un proiect, aprobare sau asentiment”[3]. Dicționarul de drept civil român defineşte consimţământul ca reprezentând acea „componentă esențială a voinței juridice ce dă expresie hotărârii subiectului de a încheia actul juridic și deci de a se obliga juridicește” [4].

În doctrina românească, consimţământului îi sunt atribuite varii definiţii, de la cele potrivit cărora acesta exprimă „acordul a două sau mai multe persoane asupra unuia şi aceluiași punct (…) rezultatul a două sau mai multe voinți care se întrunesc”[5], înţelegând prin aceasta acordul voinţelor ce concurează pentru formarea unui contract sau doar adeziunea unei părţi la propunerea făcută de cealaltă parte, ori „hotărârea de a încheia un act juridic civil, manifestată în exterior”[6].

Formele de exprimare ale consimțământului persoanelor la încheierea unui act juridic civil îşi găsesc reglementarea prin dispoziţiile de la art. 1240 alin. (1) din Codul civil, care statuează în sensul că „voința de a contracta poate fi exprimată verbal sau în scris”, indicând totodată, că această voinţă „poate fi manifestată şi printr-un comportament care, potrivit legii, convenției părților, practicilor statornicite între acestea sau uzanțelor, nu lasă nici o îndoială asupra intenției de a produce efectele juridice corespunzătoare”.

Din analiza textului invocat, reiese că acesta stabileşte valoare juridică mai multor forme sau moduri posibile de manifestare a consimțământului (în scris, verbal, tacit, prin gesturi sau alte forme de exteriorizare a conduitei), oferind astfel răspuns la întrebarea care vizează posibilitatea părților de alegere a uneia dintre aceste forme de exprimare a consimţământului sau, obligativitatea de exteriorizare a acordului de voință doar în forma cerută de lege.

Mai mult, din interpretarea textului art. 1240 alin. (1) şi alin. (2) Cod civil, se deduce că legiuitorul român a reținut trei forme sau modalități de exprimare a consimțământului şi

[3] http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/consentement/18359

[4] **Mircea N. Costin, Călin M. Costin,** *Dicţionar de drept civil de la A la Z,* Ediţia a III-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2019.

[5] Regăsim o definiţie clasică formulată de, **Dimitrie Alexandresco,** *Principiile dreptului civil român,* Volumul III, Tipografia Curții Regale, Bucureşti, 1926, p. 18.

[6] **Gheorghe Beleiu,** *Drept civil român – Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, Ediția a XI-a, revăzută și adăugită de Marian Nicolae şi Petrică Truşcă, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2007, p. 157 şi urm.

anume: verbal, în scris sau comportamental, stipulând în acest sens şi regula libertăţii de alegere a acestor forme[7].

În plus, abordând problematica legată de modul de exprimare a consimţământului, se observă că o problemă care se ridică este aceea legată de valoarea pe care tăcerea unei părţi sau a părţilor, o are din punct de vedere al consimţământului. În considerarea adagiului latin „*qui tacet, non utique fatetur; sed tamen verum est eum non negare*", tăcerii nu i se poate atribui valoarea unui consimţământ valabil exprimat. Însă, cum orice regulă este susceptibilă şi de excepţii, există şi în acest caz, excepţii instituite de legiuitor.

Spre expunerea şi analiza acestora, vom porni de la prevederile statuate la art. 1810 alin. (1) Cod civil, care reglementează relocaţiunea tacită, situaţie în care se conferă tăcerii valoarea consimţământului. În considerarea acestor prevederi „dacă, după împlinirea termenului, locatarul continuă să deţină bunul şi să îşi îndeplinească obligaţiile fără vreo împotrivire din partea locatorului, se consideră încheiată o nouă locaţiune, în condiţiile celei vechi, inclusiv în privinţa garanţiilor" [8].

O altă excepţie legală, o regăsim indicată şi în textul art. 1196 alin. (2) din Codul civil, ale cărui dispoziţii statuează că „tăcerea sau inacţiunea destinatarului nu valorează acceptare decât atunci când aceasta rezultă din lege, din acordul părţilor, din practicile statornicite între acestea, din uzanţe sau din alte împrejurări". Rezultă că în felul acesta, sunt indicate în mod expres şi limitativ acele situaţii în care tăcerea poate să aibă valoare de consimţământ.

2. Consimţământul şi voinţa juridică[9]

În planul dreptului, voinţa în calitatea sa de categorie psihologică, presupune o dublă semnificaţie şi anume, voinţa generală, ce aparţine întregii societăţi sau unor grupuri sociale, şi voinţa individuală, ce este caracteristică doar unui singur individ. Luând în considerare aspectul exteriorizării sale, distingem între voinţa internă (reală), ca element psihologic, şi voinţa declarată (exteriorizată), ca element material, de exteriorizare a voinţei interne.

Astfel vom putea spune că formarea voinţei juridice reprezintă un proces de natură psihologică complex, ce presupune două elemente esenţiale, respectiv, hotărârea exteriorizată şi motivul determinant[10].

Vom reţine că, existenţa valabilă a consimţământului implică atât aptitudinea părţii de a înţelege (inteligenţa), cât şi aptitudinea acesteia de a decide, adică voinţa ei de a

---

[7] Relativ la posibilitatea exteriorizării consimţământului în aceste forme, s-a pronunţat prin Hotărârea civilă nr. 4281/2016 având ca obiect Pretenţii, Judecătoria Piatra Neamţ, publicată pe portal.just.ro din data de 16 noiembrie 2016; **Gabriel Boroi, Carla Alexandra Anghelescu,** *Curs de drept civil. Partea generală*, Ed. Hamangiu, Ediţia a II-a revizuită şi adăugită, Bucureşti, 2012, p. 134-135.

[8] Aceasta operează în situaţia în care părţile contractante nu au împiedicat producerea sa printr-o manifestare de voinţă cu caracter neîndoielnic, în toate situaţiile în care la finele contractului de locaţiune, locatarul sau arendaşul rămân cu detenţiunea lucrului închiriat sau a celui arendat; fiind întemeiată pe o voinţă reciprocă şi tacită a părţilor de continuare a raporturilor locative, se va naşte, prin efectul convenţiei tacite a părţilor, un contract de locaţiune nou, în condiţii similare celui expirat, dar cu durată nedeterminată.

[9] Detalii, **Lucretia Dogaru, Antonia Diana Dogaru**, *Drept civil. Partea generală*, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2021, p. 149 şi urm.; **Ada Hurbean,** *Viciile de consimţământ*, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2010, p. 10-23; **Ovidiu Ungureanu, Cornelia Munteanu,** *Drept civil. Partea generală*, Ediţia a II-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2017, p. 197-205.

[10] Un atare proces psihologic presupune următoarele etape: etapa reflectării nevoilor în conştiinţa persoanei şi apariţia sub impulsul acestora a motivelor ce o îndeamnă la acţiune; etapa deliberării; etapa reprezentării intelectuale a scopului principal urmărit şi etapa finală, cea a deciziei de încheiere a actului juridic necesar pentru împlinirea scopului urmărit (a nevoilor) ca punct de plecare al procesului psihologic de formare a voinţei juridice.

contracta[11]. Cerința existenței discernământului, evidențiază aptitudinea sau capacitatea subiectului de a înțelege, în sensul de a-şi reprezenta urmările juridice ce decurg din încheierea unui act juridic civil, concretizate în drepturile subiective pe care le obține şi în obligațiile civile ce îi revin.

Rezultă aşadar că, în scopul naşterii sau fiinţării unui act juridic civil şi a producerii de consecinţe juridice, se impune existenţa unei voinţe, întrucât orice act juridic exprimă manifestarea de voinţă a unei persoane făcută cu intenţia de a genera efecte juridice (adică de a naşte, modifica, transmite sau stinge un raport juridic civil).

Vom putea în acest fel să definim voinţa juridică, ca fiind acea decizie sau hotărâre exteriorizată a unei persoane (fizice sau juridice), luată în scopul de a încheia un act juridic sau fapt generator de efecte juridice.

Din perspectivă psihologică, voinţa exprimă acel fenomen complex în conţinutul căruia intră stări intelective (sub formă de senzaţii, de percepţii, gândire ori memorie), stări afective (sub forma emoţiilor şi a sentimentelor), dar şi stări volitive (ce privesc modelarea conduitei, iniţierea de scopuri, deliberări dar şi luarea de decizii). Pentru ca voinţa psihologică a unei persoane să dobândească caracter de voinţă juridică, ea trebuie să îndeplinească condiţii esenţiale, precum: să fie luată şi deliberată în mod conştient; să fie neviciată sau liberă şi să fie exteriorizată sau manifestată. Încercând o clasificare, se distinge, după numărul părţilor care o exprimă, între voinţa unilaterală, voinţa bilaterală (acordul de voiţă) şi cea multilaterală.

Elaborarea voinţei juridice este un proces complex ce presupune reprezentarea intelectuală a rezultatelor urmărite de o persoană în a le obține prin încheierea actului juridic civil (satisfacerea unor cerinţe de ordin material sau spiritual), şi evaluarea motivelor ce pot influenţa (de o manieră pozitivă sau negativă) luarea deciziei în acest sens. Desigur că, nevoile de ordin material sau spiritual, sunt cele ce influenţează formarea motivelor acţiunilor umane, cu valoare de element ce determină o persoană să îşi propună scopuri pe care tinde să le împlinească. Tocmai această trăsătură a acţiunii umane, de a fixa şi urmări în mod conştient realizarea unui anumit scop, califică acţiunea ca fiind un act de voinţă. Motivele care joacă un rol esenţial în definitivarea procesului de deliberare şi care influenţează hotărâtor luarea deciziei de încheiere a actului juridic civil, reprezintă scopul sau cauza urmărite prin încheierea actului juridic civil. În felul acesta, toate celelalte motive de ordin psihologic sunt lipsite de semnificaţie juridică.

Prin raportare la voinţa juridică, manifestarea exterioară, exprimarea sau declararea acesteia constituie consimţământul unei persoane pentru formarea actului juridic civil, consimţământ ce reprezintă la fel ca şi voinţa juridică, un element esenţial în structura actului juridic civil (a contractului). Important şi necesar este ca declaraţia de voinţă sau voinţa declarată a unei persoane să corespundă voinţei reale sau interne a acesteia.

Rezultă că, din punct de vedere juridic, voinţa include în structura sa două elemente importante, şi anume, consimţământul şi cauza sau scopul urmărit prin încheierea unui act juridic civil. Astfel, corelaţia sau legătura existentă între voinţă şi consimţământ se prezintă sub forma unui raport de la întreg la parte, voinţa de a contracta reprezentând întregul, iar consimţământul partea sau specia acestuia.

Mai mult, voinţa juridică constituie unul din elementele fundamentale ale actului juridic civil, precum şi un fenomen complex sub aspect psihologic dar şi juridic, întrucât aceasta reuneşte în conţinutul său mai multe elemente.

[11] În acest sens, a se vedea, *Francois Terré & collectif, Droit civil. Les obligations,* 12e édition, Dalloz, Paris, 2018, p. 106.

Abordând problematica voinţei juridice, vom reţine că, atât la nivel doctrinar cât şi în plan legislativ, sunt consacrate două principii ce guvernează voinţa juridică, şi anume: principiul libertăţii actelor juridice civile, denumit frecvent şi principiul autonomiei de voinţă al părţilor şi principiul voinţei reale, ce este denumit şi principiul voinţei interne.

A). Principiul libertăţii actelor juridice civile (libertăţii de voinţă)

În materia contractelor, acest principiu îşi află reglementarea expresă în cadrul dispoziţiilor art. 1169 Cod civil, potrivit cărora „părţile sunt libere să încheie orice contracte şi să determine conţinutul acestora, în limitele impuse de lege, de ordinea publică şi de bunele moravuri”[12].

Totodată, o consacrare indirectă a acestui principiu, se regăseşte şi în alte prevederi ale Codului civil, amintind pe cele de la art. 1270 alin. (1) în temeiul cărora „contractul valabil încheiat are putere de lege între părţile contractante”, precum şi pe cele la art. 11, care statuează în sensul că „nu se poate deroga prin convenţii sau acte juridice unilaterale de la legile care interesează ordinea publică sau de la bunele moravuri”.

Dacă procedăm la o interpretare sintetică a dispoziţiilor legale incidente, rezultă conţinutul principiului libertăţii de voinţă, ce este concretizat în respectarea legii şi a bunelor moravuri de către subiectele de drept civil care sunt libere să contracteze ori să facă acte juridice unilaterale în aceste condiţii. Se reţine că, în temeiul acestui principiu, încheierea unui contract (act juridic civil), trebuie făcută în deplină cunoştinţă de cauză şi fără a exista constrângeri arbitrare din partea cocontractanţilor sau din partea autorităţilor statale.

Din perspectivă analitică, conţinutul principiului libertăţii actelor juridice civile, a libertăţii de voinţă a părţilor, îşi află exprimarea sub următoarele formulări: părţile sau subiectele de drept civil sunt libere să încheie sau nu, un anumit act juridic civil şi totodată, să îşi aleagă partenerii contractuali; părţile sunt libere să stabilească conţinutul actului juridic la momentul încheierii sale, dar în limitele legii şi a bunelor moravuri; prin acordul lor, părţile vor putea modifica actul juridic civil încheiat anterior; prin acordul lor, părţile vor putea decide să pună capăt actului juridic încheiat anterior.

Prin urmare, principiul libertăţii de voinţă induce două consecinţe importante şi anume: părţile sau subiectele de drept civil sunt libere să încheie atât acte juridice civile numite, cât şi acte juridice civile nenumite (art. 1178 Cod civil)[13], iar în acele situaţii în care legea civilă nu stabileşte în mod expres acest lucru, părţile vor fi libere să aleagă forma pe care să o îmbrace actul juridic civil (potrivit prevederilor articolului din cod invocat anterior).

Cu toată consacrarea sa expresă, legiuitorul a instituit prin dispoziţii imperative anumite limite ale acestui principiu, sens în care vom aminti câteva dispoziţii ale legii civile.

---

[12] Referitor la acest principiu, a se vedea, **Ionel Reghini, Şerban Diaconescu, Paul Vasilescu**, *op.cit.*, 2013, p. 480 şi urm.; Principiul libertății contractuale a fost consacrat în mod indirect şi prin dispozițiile art. 5 și cele ale art 969 ale vechiului Cod civil român din 1864. Acest principiu este recunoscut şi la nivel de jurisprudență; astfel, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 365 din 5 iulie 2005 vizând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 38 din Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii, publicată în Monitorul Of. nr. 825 din 13 septembrie 2005, definește libertatea contractuală astfel: „libertatea contractuală este posibilitatea recunoscută oricărui subiect de drept de a încheia un contract, în înțelesul de *mutuus conssensus*, de produs al manifestării sale de voință convergentă cu a celeilalte sau celorlalte părți, de a stabili conținutul acestuia și de a-i determina obiectul, dobândind drepturi și asumându-și obligații a căror respectare este obligatorie pentru părțile contractante”; a se vedea și, **Liviu Stănciulescu, Vasile Nemeș**, *Dreptul contractelor civile și comerciale,* Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 5-10.

[13] În temeiul acestui text de lege, contractul se încheie prin simplul acord de voințe al părților dacă legea nu impune o anumită formalitate pentru încheierea sa valabilă; astfel se instituie în mod expres regula după care, încheierea contractului este guvernată de libertatea formei, în sensul că, acolo unde legea în vigoare nu cere imperativ o anume formalitate, contractul se va încheia valabil prin simplul consens al părților contractante.

De pildă, art. 11 Cod civil, dispune că: „Nu se poate deroga prin convenţii sau acte juridice unilaterale de la legile care interesează ordinea publică sau de la bunele moravuri", reglementându-se astfel, principiul de drept civil al obligativităţii respectării normelor imperative, prin interzicerea derogării de la dispoziţiile lor sau de la morală[14]. La fel, şi din cuprinsul dispoziţiilor art. 1169 Cod civil, după care „părţile sunt libere să încheie orice contracte și să determine conținutul acestora, în limitele impuse de lege, de ordinea publică și de bunele moravuri", se desprind limite ale principiului libertăţii actelor juridice.

Este important de reţinut că, sancţiunea legală aplicabilă situaţiilor în care actul juridic civil este încheiat cu nesocotirea acestor limite legale, poate fi, după caz, sancţiunea nulităţii absolute sau a nulităţii relative a actului juridic civil respectiv.

De asemenea, pot reprezenta limitări ale principiului libertăţii de voinţă şi acele cazuri în care, în baza dispoziţiilor legale, nu toate elementele componente ale unui contract sunt rezultatul direct şi nemijlocit al acordului de voinţă al părţilor. Vom invoca aici, contractul de adeziune care nu se negociază în privinţa clauzelor sale esenţiale, ce sunt impuse de către una din părți, cealaltă parte având doar opțiunea de a nu le accepta și de a nu încheia contractul sau de a le accepta și de a adera astfel la un contract preredactat[15]. Desigur că este cât se poate de evident că în atare situaţii, voinţa unei părţi priveşte mai mult încheierea sau nu a contractului şi mai puţin stabilirea conţinutului său. Un alt exemplu de limitare a principiului voinţei libere a părţilor, îl regăsim formulat în cuprinsul art. 1182 alin. (3)din Codul civil, care prevede că, dacă părţile au convenit elementele esenţiale ale contractului iar ulterior nu cad de acord asupra elementelor secundare sau persoana căreia i s-a încredinţată determinarea lor nu ia o decizie, instanţa va dispune, la cererea oricăreia dintre părţi, completarea contractului, luând în considerare, după împrejurări, natura contractului şi intenţia părţilor. În continuare, din interpretarea art. 1541 alin. (1) lit. b) Cod civil, rezultă că principiul *pacta sunt servanda*, poate fi privit și din perspectiva judecătorului[16], în sensul că, o convenție încheiată cu nerespectarea dreptului pozitiv și a bunelor moravuri obligă nu doar părțile sale dar și pe judecătorul învestit cu soluționarea unor diferende legate de acea convenție, acesta având posibilitatea de a reduce cuantumul clauzei penale atunci când penalitatea convenită de părți este vădit excesivă în raport de prejudiciul ce putea fi prevăzut de acestea la încheierea contractului. Alte limitări se regăsesc instituite prin art. 2106 Cod civil, cu referire la contractul de depozit, care prin natura sa este prezumat a fi un act juridic cu titlu gratuit, în baza căruia instanţa poate stabili cuantumul remuneraţiei depozitarului în raport de valoarea serviciilor prestate.

B). Principiul voinţei reale

Dintru început precizăm că, principiul voinţei reale, este atât o regulă de interpretare a actelor juridice civile, cât şi un criteriu de natură să permită stabilirea voinţei reale a părţilor contractante. Acest principiu presupune acordarea priorităţii voinţei efective a părţilor actului juridic civil cu referire la expresia literară a redactării clauzelor contradictorii.

Ori de câte ori între elementele voinţei reale (elementul psihologic şi cel social) există concordanţă, adică există identitate între voinţa internă şi cea exteriorizată, nu se ridică problema determinării principiului aplicabil, pe considerent că există o singură voinţă.

---

[14] *Per a contrario, ar rezulta că* se poate deroga, prin convenții sau acte civile unilaterale, de la acele legi care nu interesează ordinea publică și bunele moravuri.

[15] Astfel cum se dispune prin art. 1175 Cod civil român.

[16] De pildă, Curtea de Apel Cluj, Secţia comercială de contencios administrativ şi fiscal, Decizia nr. 1583 din 3 iulie 2008, Publicaţie: Revista Romană de Drept al Afacerilor nr. 6 din 2008.

Însă, în acele situaţii în care apar divergenţe între cele două elemente, graţie acestui principiu, va prevala voinţa reală asupra voinţei declarate sau exteriorizate de părţi.

Rezolvarea unei astfel de probleme este condiţionată de concepţia privind raportul dintre voinţa reală ca voinţă internă a părţilor şi voinţa declarată a acestora, ca voinţă exteriorizată. Prin urmare, s-au conturat două concepţii referitoare la prioritatea acestor forme de voinţă.

Astfel, concepţia subiectivă susţine ideea de acordare a priorităţii voinţei reale sau interne, ca element constitutiv al actului juridic civil, asigurând astfel securitatea statică a circuitului civil, pentru că se poate invoca valabilitatea actului juridic prin care s-a transmis dreptul subiectiv civil pentru motiv de divergenţă între voinţa internă şi cea declarată. În schimb, concepţia obiectivă, promovează ideea acordării priorităţii voinţei declarate, aceasta fiind o concepţie ce satisface securitatea dinamică a circuitului civil, pe considerent că, după exteriorizarea sa, voinţa juridică va produce efecte ce nu se pot înlătura pe motiv că voinţa declarată nu coincide cu voinţa internă.

Se ştie că, principiul voinţei reale, chiar dacă nu este consacrat de o manieră expresă prin actualul Cod civil, acesta rezultă din prevederile art. 1266 alin. (1), care dispun în sensul că, interpretarea contractelor se realizează după „voinţa concordantă a părţilor, iar nu după sensul literal al termenilor". În mod similar acesta se deduce şi din cuprinsul dispoziţiilor art. 1289 alin. (1) care prevăd că, „contractul secret produce efecte numai între părţi şi, dacă din natura contractului ori din stipulaţia părţilor nu rezultă contrariul, între succesorii lor universali sau cu titlu universal". În materie de simulaţie[17], va produce efecte juridice între părţi doar actul juridic secret, care este un act real ce corespunde voinţei reale, şi nu actul public, cel care corespunde voinţei declarate a părţilor.

Existenţa acestui principiu se poate deduce şi din interpretarea art. 1206 Cod civil, care arată că, consimţământul poate fi viciat când este dat din eroare, când este surprins prin dol, smuls prin violenţă sau în caz de leziune. În felul acesta rezultă că, manifestarea de voinţă genereză efecte juridice doar dacă a fost reală (adică liberă şi conştientă), şi nu când ea a fost alterată prin intermediul viciilor de consimţământ.

Desigur că, principiul voinţei reale, cunoaşte şi unele excepţii legale, ce se află stipulate expres de Codul civil actual. Vom aminti în acest context, excepţia ce derivă din art 1290, care prevede că, în caz de simulaţie, terţilor care sunt de bună-credinţă li se poate opune doar actul juridic aparent nu şi actul juridic secret, deoarece numai actul juridic aparent (public) putea fi cunoscut de către terţele persoane[18].

3. Concluzii finale

Pornind de la realitatea potrivit căreia actul juridic civil este o manifestare de voinţă săvârşită cu intenţia de a produce efecte juridice, am stabilit că voinţa este un fenomen complex atât sub aspect psihologic cât şi sub aspect juridic. În materie juridică, complexitatea voinţei rezidă în structura acesteia care reuneşte consimţământul exprimat de părţi şi scopul urmărit de acestea, elemente aflate în strânsă corelaţie.

---

[17] Simulaţia este acea situaţie juridică ce se clădeşte pe două acte juridice (operaţii juridice, în sens de *negotium*), dintre care un act este aparent, dar mincinos, iar celălalt act juridic este ascuns, dar sincer şi real; a se vedea, **Ion Dogaru, Pompil Drăghici**, *Drept civil. Teoria generală a obligaţiilor,* Ediţia 3, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2014, p. 193 şi urm.

[18] Astfel se reglementează sancțiunea generală a simulației, aceea a **inopozabilității față de terți** a actului juridic civil (a contractului) secret și a situației sau repercusiunilor juridice juridice generate de acesta; a se vedea, **Ioan Adam,** *Drept civil. Teoria generală a obligaţiilor,* Ediția a II-a revizuită și revăzută, Ed. C. H. Beck, București, 2014, p. 214 și urm.

Pentru a căpăta calificare juridică, voinţa părţilor, ca voinţă individuală, trebuie să respecte rigorile legii. Într-un atare context, în plan doctrinar s-au ridicat probeme vizând libertatea contractuală, şi anume, dacă aceasta are sau nu caracter nelimitat, precum şi raportul său cu dispoziţia legală (ca raport dintre interesul individual şi interesul general).

Răspunsul la aceste probleme presupune, alegerea între conceptul autonomiei de voinţă (ce presupune că încheierea şi forţa obligatorie a actelor juridice sunt dependente exclusiv de voinţa părţilor şi nu de lege), sau cel al libertăţii contractuale limitate (ce presupune că părţile sunt libere să contracteze, dar în limitele impuse de normele imperative, de ordinea publică şi bunele moravuri).

BIBLIOGRAPHY

1. **Ada Hurbean,** *Viciile de consimţământ*, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2010;
2. **Carmen Tamara Ungureanu,** *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ediţia a 3-a revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;
3. **Dimitrie Alexandresco,** *Principiile dreptului civil român*, Volumul III, Tipografia Curții Regale, București, 1926;
4. **Eugen Chelaru, Flavius Baias, Ioan Macovei,** *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*", Ed. C.H. Beck, București, 2012;
5. ***Francois Terré & collectif,*** *Droit civil. Les obligations,* 12e édition, Dalloz, Paris, 2018;
6. **Gabriel Boroi, Carla Alexandra Anghelescu**, *Curs de drept civil. Partea generală*, Ed. Hamangiu, Ediția a II-a revizuită și adăugită, București, 2012;
7. **Gheorghe Beleiu,** *Drept civil român – Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, Ediția a XI-a, revăzută și adăugită de Marian Nicolae și Petrică Trușcă, Ed. Universul Juridic, București, 2007;
8. **Ioan Adam,** *Drept civil. Teoria generală a obligaţiilor,* Ediţia a II-a revizuită şi revăzută, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2014;
9. **Ion Dogaru, Pompil Drăghici**, *Drept civil. Teoria generală a obligaţiilor,*Ediţia 3, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2014;
10. **Ionel Reghini, Şerban Diaconescu, Paul Vasilescu**, *Introducere în dreptul civil*, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2013; **Liviu Stănciulescu, Vasile Nemeş**, *Dreptul contractelor civile și comerciale,* Ed. Hamangiu, București, 2013;
11. **Lucretia Dogaru, Antonia Diana Dogaru**, *Drept civil. Partea generală*, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2021;
12. **Mircea N. Costin, Călin M. Costin,** *Dicţionar de drept civil de la A la Z,* Ediţia a III-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2019;
13. **Ovidiu Ungureanu, Cornelia Munteanu,** *Drept civil. Partea generală*, Ediţia a II-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2017;

THE GLOBALITY OF CLIMATE CHANGE - BETWEEN ECOLOGICAL THINKING, POLICIES AND STRATEGIES

Lucreția Dogaru, Andrea Kajcsa
Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș, Lecturer, PhD, UMFST Târgu Mureș

Abstract:The quality of the climate, that of representing a world public good, is a qualification that requires its conservation and protection in a solidary and permanent way.
Climate change is one of the most important challenges for humanity, which are able to cause seriously and irreversible consequences for the quality of human life and environment.
The magnitude and characteristics of climate change, correlated with the globality of this phenomenon that manifests multiple implications, radical and deep effects, have imposed and determined the intensification of the activity regarding the environmental policy both at the level of world and European Union states and institutions.
Taking into account that climate change is a global issue and a major threat to the security of human life and of the environment, the international cooperation, solidarity and the consistent and persistent commitment of States to work together are imperative to honor the collective responsibility of to protect the environment.
In this paper we will address issues related to climate diplomacy, the involvement of the European Union and other global actors in climate protection and stability.

Keywords: climate change, environmental policies, environmental diplomacy, climate change strategies

Consideraţii prealabile[1]

Clima şi schimbările climatice sunt două noţiuni globale şi comune, ce se corelează şi se interferează în mod reciproc. Chiar de la început, vom face o precizare în sensul că, calitatea climei, aceea de a reprezenta un bun public mondial este o calificare ce impune conservarea şi protejarea acesteia de o manieră solidară, complexă şi permanentă.

Prin amploarea şi caracteristicile lor, schimbările climatice reprezintă una dintre cele mai importante provocări pentru umanitate, acestea fiind capabile să determine consecinţe grave şi ireversibile pentru calitatea vieţii umane şi a mediului[2]. Vom reţine că, problema efectelor schimbărilor climatice a fost formulată şi promovată de către specialiştii în materie, ea fiind preluată ulterior şi de societatea civilă şi factorul politic, devenind astfel obiect al reglementărilor juridice şi al abordărilor teoretice. În felul acesta, clima, în calitatea ei de componentă esenţială a mediului, perturbată şi dereglată în mod constant şi agresiv, s-a conturat ca o realitate majoră preocupantă pentru comunitatea ştiinţifică şi factorii decizionali, ea fiind supusă preocupărilor protecţiei juridice.

Problematica încălzirii climatice a devenit perceptibilă şi extrem de importantă pentru viaţa cotidiană, ea fiind una cu adevărat emblematică, cu consecinţe evidente şi bine cunoscute.

[1] **Lucretia Dogaru**, *Dreptul mediului*, Ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2020, p. 40 şi urm.; **Mircea Duţu,** *Dreptul climei. Regimul juridic al combaterii şi atenuării încălzirii globale şi adaptării la efectele schimbărilor climatice,* Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2021, p. 37-45.
[2] **Lucretia Dogaru**, *Environmental change and its effects,* Curentul Juridic, The Juridical Current, Volume 69, 2017, p. 38-43.

Globalitatea fenomenului schimbărilor climatice[3], implicaţiile multiple, radicale şi profunde ale efectelor sale perceptibile pretutindeni, cu amprentă evidentă asupra mediului planetar precum şi noutatea provocărilor au generat o temă centrală a gândirii ecologice.

În mod categoric, mizele schimbărilor climatice sunt extrem de complexe dar şi de durată şi cruciale pentru soarta mediului şi pentru viitorul vieţii pe pământ. Acţionarea împotriva schimbării climei şi limitarea acestui fenomen astfel încât generaţiile prezente şi cele viitoare să se poată adapta şi să poată conviețui la noile condiţii ecoclimatice, constituie o mare provocare şi urgenţă a momentului istoric[4].

Având concursul şi contribuţia multor factori, acţiunile în materie climatică au devenit treptat prioritare, profunde şi importante. În prezent există un ansamblu de instrumente reprezentate de reglementările juridice particularizante în conţinut şi aplicare[5] şi de instituţiile ce au ca obiect guvernanţa climei, însoţite bineînţeles şi de o abordare teoretică specifică. În actualul context clima este un obiect comun perceptibil de drept şi totodată, o prioritate de protecţie prin intermediul instrumentelor juridice.

2. Politici şi strategii de gestionare a problematicii schimbărilor climatice

Amploarea şi caracteristicile schimbărilor climatice, corelate cu globalitatea acestui fenomen ce manifestă implicaţii evidente şi multiple, efecte radicale şi profunde, au impus şi determinat intensificarea activităţii în ceea ce priveşte politica de mediu atât la nivelul organizaţiilor mondiale cât şi a celor regiopnale şi europene.

Tocmai înţelegerea riscurilor pe care le implică fenomenele cu efect de seră şi diminuarea stratului de ozon, au condus la adoptarea în ultimele decenii, deopotrivă la nivel internaţional, regional, comunitar şi naţional a unui ansamblu de instituţii şi organisme, de reglementări şi mecanisme menite să dobândească denumirea de drept al climei.

Vom arăta chiar de la început că, anii 1990 a fost decisivi în marcarea politicii vizând schimbările climatice, perioadă în care Organizaţia Meteorologică Mondială (OMM) dimpreună cu Programul Naţiunilor Unite privind mediul şi dezvoltarea au format Grupul interguvernamental de experţi privind schimbările climatice[6], tocmai cu scopul de a oferi guvernelor lumii o viziune ştiinţifică fermă asupra problematicii grave a schimbărilor climatice. În felul acesta, prin Rezoluţia ONU 43/53/1988, s-a stabilit obligaţia pentru acest organism să evalueze şi totodată să formuleze într-o manieră obiectivă, deschisă şi transparentă informaţii ştiinţifice, socio-economice şi tehnice relevante privind riscurile activităţilor care produc schimbări climatice, potenţialul impact şi modalităţile de adaptare şi atenuare a acestui impact. Dealtfel, toate dovezile ştiinţifice ce au fost aduse prin intermediul primului raport au arătat că schimbările climatice reprezintă un domeniu relevant pentru politicile mondiale având un rol important în derularea primei convenţii internaţionale în materie.

Este remarcabilă implicarea în green diplomacy a Uniunii Europene, a cărei activitate diplomatică a devenit considerabilă la nivel internaţional, rolul său fiind decisiv în realizarea celor două documente majore vizând domeniu, şi anume, Convenţia Cadru a Naţiunilor Unite privind Schimbările Climatice şi Protocolul de la Kyoto din 1997. Amintim

---

[3] **Lucretia Dogaru, Andrea Kajcsa,** *Interrelationships Between Globalization and Environmental Protection,* Publishing Inc. European Readings & Prodifmultimedia/Editura Napoca Star, Issue 5, 2011, p. 113-119.

[4] **Jean Jouzel,** *Climats passés, Climats futurs,* CNRS Editions, Paris, 2019, p.6.

[5] Cu referire la constituirea disciplinei juridice a protecţiei mediului, a se vedea, **Mircea Duţu**, *Dreptul mediului*, Ediţia a 4-a, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, *Dreptul mediului*, 2014, p. 198-200.

[6]Denumit IPCC - Grupul interguvernamental de experţi privind schimbările climatice a fost înfiinţat în anul 1988 de ONU.

în acest context şi faptul că, în cursul anului 2000, Comisia Europeană a lansat Programul European privind Schimbările Climatice, document ce a condus ulterior la adoptarea de noi şi complexe reglementări şi măsuri în domeniu, în plan comunitar.

Treptat, schimbările climatice şi consecinţele lor grave şi ireversibile au determinat intensificarea activităţii în ceea ce priveşte politica de mediu atât la nivelul organizaţiilor mondiale cât şi a celor europene. Astfel, la finele anului 2007 s-a prezentat în Parlamentul European Raportul ONU privind schimbările climatice petrecute la nivel planetar şi consecinţele acestora, raport adoptat ulterior prin Directiva referitoare la calitatea aerului[7], document al cărei obiectiv esenţial a fost acela al diminuării poluării atmosferice şi totodată, al fixării de atribuţii în sarcina statelor membre UE regeritor la aplicarea unitară a reglementărilor şi normelor adoptate.

Este evident faptul că, în ultima perioadă, schimbările climatice reprezintă cea mai mare ameninţare de mediu, socială şi economică, ce manifestă un impact negativ asupra ecosistemelor, sănătăţii şi vieţii umane. Într-un atare context, pentru atingerea obiectivelor stabilite de Consiliul European, statele membre se văd obligate să implementeze măsurile propuse inclusiv prin implementarea mecanismelor instituite prin Protocolul de la Kyoto.[8]

Vom aminti aici că, în cadrul instituţiilor europene s-a promovat ideea că Uniunea Europeană trebuie obligată să transforme Europa într-o economie eficientă iar statele membre trebuie ţinute la o răspundere comună dar diferenţiată cu privire la dezvoltarea durabilă a mediului.

Desigur că, principiul partajării responsabilităţilor este unul relevant şi el înseamnă faptul că statele sunt obligate să contribuie la soluţionarea problemelor de mediu şi să limiteze propriul impact generat asupra mediului. Dealtfel, în plan mondial, America şi Europa sunt consideraţi a fi actorii principali în protejarea mediului şi în respectarea principiului dezvoltării durabile, în stoparea încălzirii globale şi a schimbările climatice asociate.[9]

Convenţia asupra schimbărilor climatice, constituie un document emblematic ce a fost adoptat la Conferinţa mondială privind mediul, de la la Rio de Janeiro în 1992 şi care a intrat în vigoare în 1994. Principalele sale obiective au urmărit stabilizarea concentraţiilor de gaze cu efect de seră la un nivel care să prevină intervenţia periculoasă a omului faţă de sistemul climatic, pentru a permite ecosistemelor să se adapteze în mod natural la schimbările climatice şi să asigure sustenabilitatea dezvoltării economice. Această convenţie internaţională a impus ţărilor industrializate o evidenţă strictă a emisiilor de gaze cu efect de seră, considerându-se că această problemă poate fi rezolvată numai prin cunoaşterea dimensiunilor ei. În plus, părţile convenţiei s-au obligat să dezvolte programe naţionale pentru diminuarea schimbărilor climatice în cele mai importante domenii. În temeiul său, statele industrializate au convenit să susţină din punct de vedere financiar statele slab dezvoltate pentru implementarea măsurilor privind schimbările climatice, fiind dezvoltat un sistem de granturi şi împrumuturi dar şi de tehnologii nepoluante. Cu toate acestea, dificultăţile statelor slab dezvoltate din punct de vedere economic, au condus la concluzia că emisiile de gaze cu efect de seră ale acestora ar putea să crească astfel că limitarea lor nu trebuie să le limiteze progresul economic.[10]

---

[7]Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European şi a CE privind calitatea aerului înconjurător şi un aer mai curat pentru Europa.

[8]Protocolul Kyoto este documentul ce a reprezat primul pas în domeniul schimbărilor climatice.

[9]A se vedea, **Paul G. Harris**, *Împărţirea sarcinilor privind schimbările de mediu: comparaţie între politicile SUA şi UE*, în Jurnalul Evoluţiei Mediului, 2002, pag. 381.

[10] A se vedea, **Paul G. Harris**, *op.cit.*, p. 381.

Un alt document important în materie de schimbări climatice îl constituie Protocolul de la Kyoto, adoptat în anul 1997 şi intrat în vigoare în februarie 2005, acesta fiind considerat o adaptare a Convenţiei privind schimbările climatice la situaţia internaţională de la acea vreme. Obiectivul concret şi obligatoriu pentru statele industrializate şi implicit pentru Comunitatea Europeană, l-a reprezentat reducerea gazelor cu efect de seră. Dacă Convenţia încuraja statele industrializate să stabilizeze emisiile, Protocolul a instituit obligaţia de reducere în mod semnificativ a emisiilor cu efect de seră. Prin intermediul său cu aplicare până în 2012, s-a recunoscut faptul că ţările dezvoltate sunt ţinute a fi responsabile pentru nivelurile ridicate ale concentraţiilor gazelor cu efect de seră în atmosferă, tocmai ca urmare a activităţii lor puternic industrială.[11]

Pe fondul acestor documente, ulterior, în cursul anului 2010, a fost la nivelul Comisiei Europene, Directoratul General privind Clima, organism care a condus negocierile internaţionale privind clima şi stratul de ozon şi a sprijinit Uniunea Europeană în gestionarea consecinţelor schimbărilor climatice şi atingerea obiectivelor stabilite pentru anul 2020. Ca regulă, politica acestui organism a fost aceea de protejare a stratului de ozon şi de considerare a dimensiunii climatice ca parte a politicii comunitare, promovând în acest sens, dezvoltarea tehnologiilor „low carbon" prin crearea unui cadru legislativ adecvat pentru folosirea acestora.

În cadrul Conferinţei din 2009 de la Copenhaga, s-a urmărit încheierea unui acord care să continue obiectivele Protocolului de la Kyoto, începând cu anul 2013. Dar, cu toate că Acordul a fost negociat cu 30 de părţi şi a fost susţinut de o vastă majoritate, a întâlnit opoziţia unor state astfel că, în final nu a dobândit forţă obligatorie. Printre altele, Acordul a stabilit şi înfinţarea unui pachet financiar adresat ţărilor în curs de dezvoltare menit să le permită aplicarea măsurilor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.[12]

Considerentul a fost acela că, schimbările climatice reprezintă o provocare lipsită de o soluţie politică unică, dar care prin combinarea oportunităţilor existente şi prin creşterea semnificativă a eficienţei economice şi sociale în ţările dezvoltate şi în cele aflate în curs de dezvoltare, poate contribui eficient la soluţionarea problemelor legate de resurse şi distribuţie.

Într-un atare context, Parlamentul European s-a angajat cu referire la nivelul total al contribuţiei colective a Uniunii Europene la eforturile de atenuare şi la necesităţile de adaptare ale ţărilor în curs de dezvoltare până în anul 2020. Acest nivel de resurse financiare putea fi modificat urmare a procesului ascendent al schimbărilor climatice şi a costurilor aferente.[13]

La scurt timp, Conferinţa ONU asupra schimbărilor climatice (COP 16) din 2016 de la Cancún din Mexic, s-a desfăşurat sub auspiciile ONU a fost dedicată biodiversităţii şi a avut loc la Cancún în Mexic, în anul 2016, a lansat un energic apel la acţiune pentru atingerea obiectivelor prevăzute în materie de schimbări climatice pentru anul 2020.

În cadrul acestei manifestări mondiale în materie, au fost luate mai multe decizii importante ce au reprezentat un salt către un cadru global de acţiune împotriva schimbărilor climatice.Vom aminti următoarele decizii relevante adoptate la acest eveniment: recunoaşterea, într-un document oficial al ONU, a necesităţii menţinerii încălzirii globale sub pragul de 2°C faţă de temperatura perioadei preindustriale, însoţită de definirea unei

[11] Detalii, **Mircea Duţu,** *Dreptul mediului,* curs universitar, Ediţia a III-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010, p. 38.

[12] A se vedea, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 8, din 13 ianuarie 2009, p.3

[13] A se vedea, www.europarl.europa.eu – Raportul privind proiectul de buget general al Uniunii Europene pentru exerciţiul financiar aferent anului 2010.

proceduri de stabilizare şi reducere a emisiile globale până în 2050; demararea procesului de clarificare a angajamentelor în materie de emisii luate de ţările dezvoltate şi de cele în curs de dezvoltare; adoptarea unui acord cu privire la lansarea procesului de ameliorare a transparenţei acţiunilor întreprinse în vederea reducerii sau limitării emisiilor; confirmarea obiectivului ţărilor dezvoltate de a aloca, până în 2020, 100 miliarde de dolari anual pentru finanţarea măsurilor de combatere a schimbărilor climatice către ţările în curs de dezvoltare, corelat cu instituirea unui fond „verde" pentru climă; crearea unui mecanism pentru aspectele de tehnologie materie de climă menit a încuraja dezvoltarea şi transferul tehnologiei; menţinere formei juridice deschise a rezultatului eventual al negocierilor.[14]

Uniunea Europeană a considerat de fiecare dată că economia statelor trebuie să devină eficientă şi durabilă la nivel mondial atât pentru a fi competitivă în prevenirea schimbărilor climatice periculoase dar şi pe considerent că aceasta stimulează investiţiile, locurile de muncă, creşterea economică, competitivitatea şi calitatea vieţii. În plus, Parlamentul European a considerat că practicile aplicate în anumite sectoare nu doar că au cauzat dar au şi agravat schimbările climatice generând astfel consecinţe grave. Tocmai de aceea a considerat că aceste dimensiuni trebuie incluse în acordul de la Copenhaga corelativ cu măsuri specifice de reducere a efectelor schimbărilor climatice în aceste sectoare şi de adaptare la acestea.[15]

A 21-a Conferință a Părților în contextul Convenției Cadru a ONU asupra Schimbărilor Climatice (COP21), a avut loc în decembrie 2015, la Paris. Urmare a unui amplu şi intens proces de negociere, s-a adoptat Acordul de la Paris în domeniul schimbărilor climatice, document ce impune obligaţii juridice pentru Părţi în vederea realizării obiectivului global pe termen lung de menţinere a creşterii temperaturii globale sub 2°C.Un element inedit al Acordului este reprezentat de ţinta de 1,5°C pentru limitarea creşterii temperaturii medii globale, cu scopul de a reduce semnificativ riscurile şi efectele negative al schimbărilor climatice.[16]

Vom reţine că, în categoria principiilor de bază ale Acordului de la Paris sunt incluse: principiul responsabilităților comune dar diferențiate a statelor și a capacităților respective (common but differentiated responsabilities and respective capabilities) precum și principiul echității.[17] În plus, ne vedem datori să menţionăm că doar 196 de state participante la conferinţă au semnat Acordul pentru limitarea încălzirii globale, SUA fiind participantul care a refuzat semnarea acestui document, invocând varii argumente.

La nivel global, Franţa a prezentat în iunie 2017 la New York și Geneva, un proiect de pact internațional (Pactul Global pentru Mediu - GPE), care face obiectul unor negocieri interguvernamentale pentru a deveni un instrument internațional cu forță juridică în domeniul mediului, proiect aflat în curs de negociere. Începând cu luna august 2018, peste 50 de state membre ale ONU s-au alăturat pentru a forma un Grupul de prieteni privind clima și securitatea, cu scopul de a coopera pentru a găsi soluții la impactul schimbărilor climatice asupra politicii de securitate și de a stimula implicarea Organizației Națiunilor Unite în acest domeniu.[18] Ulterior, în 15 decembrie 2018, s-a adoptat *Pachetul de reguli Katowice,* în cadrul COP 24 privind schimbările climatice. Acest document introduce standarde comune pentru ca toate statele lumii să își monitorizeze de o manieră armonizată politicile în domeniul climatic, obiectivul fiind de a menține creșterea temperaturii globale

[14]A se vedea, www. presseurop.eu - Conferința de la Cancún asupra schimbărilor climatice.
[15]A se vedea Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, EUR-Lex, Bruxelles, 2008, PE-CONS-3639/08.
[16] www.mae.ro/node/1663
[17] www.mmediu.ro/categorie/acordul-de-la-paris/178
[18]România a devenit membru al Grupului la 10 ianuarie 2019.

sub 2ºC, şi, pe cât posibil, la 1,5ºC. Acest pachet de reguli va permite, Părților să își consolideze progresiv contribuțiile la combaterea schimbărilor climatice, pentru a îndeplini astfel obiectivele pe termen lung ale Acordului de la Paris.

Conferința ONU din 2019 privind schimbările climatice (COP25) de la Madrid, Spania din 2019, recunoaşte realizările COP24 de la Katowice, care au dat un nou avânt combaterii schimbărilor climatice şi, odată cu finalizarea Programului de lucru pentru Acordul de la Paris, au furnizat orientări operaționale pentru acest acord. Totodată, acesta subliniază că este important să se stabilească termene comune de implementare pentru CSN (şi să se renunţe la termene diferite care pot afecta negativ viitoarele negocieri privind ambițiile climatice), menite a garanta că toate părțile își actualizează şi își comunică angajamentele la unison, îmbunătățind atât randamentul eforturilor totale, cât şi capacitatea de cuantificare a acestora.

În plus, COP 25 Madrid recunoaşte rolul abordărilor bazate pe cooperare în realizarea unor obiective mai ambițioase de atenuare a efectelor schimbărilor climatice și adaptare la acestea, precum și în promovarea dezvoltării durabile și a integrității mediului, strădanii menite să conducă la o reducere globală a emisiilor și să evite creșterea emisiilor în timpul perioadelor stabilite.

În privinţa României, aceasta își menține angajamentul ferm față de cadrul internațional legal dezvoltat de ONU (este vorba de **Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, Acordul de la Paris privind schimbările climatice şi Convenția Cadru a ONU privind Schimbările Climatice-UNFCCC)**, documente care pun schimbările climatice pe primele locuri în agenda ONU. Totodată, României sprijină demersurile Uniunii Europene în domeniul limitării şi combaterii efectelor schimbărilor climatice, perspectivă din care, susține obiectivul de neutralitate climatică al Uniunii în orizontul 2050 și implementarea Pactului Verde European. În plus, ea rămâne solidară alături de celelalte state membre în lupta împotriva schimbărilor climatice şi a protejării mediului, sprijinind implementarea priorităților asumate la nivel regional, internațional și global.

La începutul anului 2021, s-a semnat Acordul de la Glasgow (Glasgow agreement) intitulat Angajamentul climatului oamenilor, prin care se recunoaşte că acțiunile făcute de guvernele şi organizaţiile mondiale legate de stoparea crizei climatice nu au avut nici un efect în a ține temperatura medie globală să nu crească. Ba mai mult, se susține că statele dezvoltate și corporațiile poluante (mai ales cele din domeniul combustibililor fosili) au orchestrat acest eșec repetat al sistemului instituțional. Astfel, în mod frecvent s-au creat iluzii ale acțiunilor pentru climă, promisiunile au fost nerespectate iar pașii decisivi au fost amânați, timp în care producția de gaze cu efect de seră a continuat creșterea. Mai mult, pactele instituționale mari pe tema schimbărilor climatice nu au avut rezultatele dorite în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, pentru a putea reduce astfel impactul negativ puternic al schimbărilor climatice, ele fiind apreciate doar simple proceduri incapabile să obțină vreun rezultat pentru diminuarea impactului crizei climatice.

BIBLIOGRAPHY

1. **Lucretia Dogaru**, *Dreptul mediului*, Ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2020;
2. **Lucretia Dogaru**, *Environmental change and its effects,* Curentul Juridic, The Juridical Current, Volume 69, 2017, p. 38-43;
3. **Lucretia Dogaru, Andrea Kajcsa,** *Interrelationships Between Globalization and Environmental Protection,* Publishing Inc. European Readings & Prodifmultimedia/Editura Napoca Star, Issue 5, 2011, p. 113-119.

4. **Jean Jouzel,** *Climats passés, Climats futurs,* CNRS Editions, Paris, 2019 ;
5. **Mircea Duţu,** *Dreptul mediului,* curs universitar, Ediţia a III-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010;
6. **Mircea Duţu**, *Dreptul mediului*, Ediţia a 4-a, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, *Dreptul mediului,* 2014;
7. **Mircea Duţu,** *Dreptul climei. Regimul juridic al combaterii şi atenuării încălzirii globale şi adaptării la efectele schimbărilor climatice,* Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2021;
8. **Paul G. Harris**, *Împărţirea sarcinilor privind schimbările de mediu: comparaţie între politicile SUA şi UE*, în Jurnalul Evoluţiei Mediului, 2002.

WHAT THE FUTURE OF BUSINESS LOOKS LIKE?

Elena Doval
Prof., PhD, „Spiru Haret" University

Abstract: The restrictions imposed by stopping the spread of the Covid19 virus by lock down, reducing working time, remote work and others well known, have affected economic growth in most countries of the world. Businesses have seen larger or smaller declines depending on the industry. Both, managers and employees, as well as suppliers, customers, and beneficiaries are looking forward to getting back to normal. But the question arises: will normalcy be as before? A number of researchers believe that a new normal is being built. In this context, the paper aims to filter the opinions of different authors and focuses on anticipating the future of business to change in three of the most important strategic resources of companies: technology, human resources and management. The paper is based on the analysis of references, observation of trends and own opinions.

Keywords: business, change, technology, human capital, management

1. Introduction

The Covid pandemic of 2020 and the first months of 2021 caused huge damage to the economies of most countries after a global war and reduced millions to poverty.

The result of measures taken in almost all countries to stop the spread of the virus is: dramatically reduced travel, more work-from-home opportunities for white-collar workers, and changes in business operations to reduce human contact and improve workplace hygiene (Fuller, in Gerdeman, 2020).

A globally applied survey of a sample of 1495 participants led by Informa Connect shows that: 87% of respondents feel that the crisis has impacted the need for digital transformation in business; 85% believe their organizations can cope with at least some of their staff continuing to work from home; 34% developed a new product, service or business initiative in response to the crisis; 40% introduced initiatives to better connect with customers; 26% accelerated development of an already planned product (Kinthaert, 2020).

The IMF estimates that the global economy declined by 4.4% in 2020. The organization described the decline as the worst since the Great Depression in the 1930s. The only major economy to grow in 2020 was China. It registered an increase of 2.3%. However, the IMF predicts overall growth of 5.2% in 2021. This will be driven mainly by countries such as India and China, which are forecast to grow by 8.8% and 8.2% respectively. Recovery in large, service-dependent economies that have been severely affected by the outbreak, such as the UK or Italy, is expected to be slow.

Companies have had to invest overnight in equipment to support remote work, provide customers with digital channels and reconfigure supply chains (Lillie et al., 2020).

Everyone who is interested in their future, from employees to managers and investors, is worried about what will happen after the pandemic. A series of surveys, studies and forecasts have been conducted on the most important aspects of economic and social life in the world and a lot of opinions have been issued so far.

The paper summarizes the most important opinions presented by different authors and channels the future of business on the change of three strategic resources: technology, human capital and management (fig. 1), which are in close correlation.

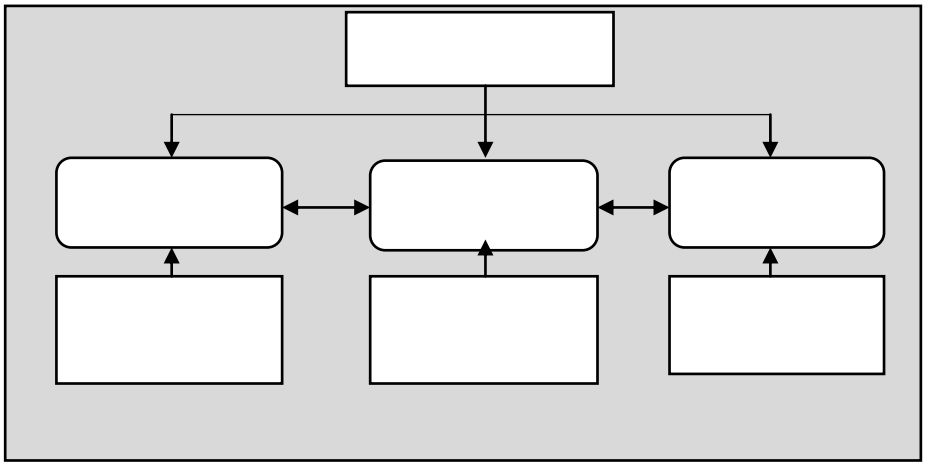

Fig. 1 Changes in the business future
(Source: Own conception)

2. Technology

The main changes in technology go towards two directions: (1) increased digitalization and (2) automation and robotization of manufacturing and services, as the main effect of innovation. "By embracing digitization, companies can develop effective business models and reinvent their operations in ways that were not possible before" (Esvaran, 2020).

The digitalization using online communication has accelerated in the last year, so that people over 65 have started using it, not only in socializing, but also in e-commerce. In any case, the problem for companies, especially small ones, remains a source of investment, but also the types of software and applications to be implemented. "Currently, the question is no longer whether it is worth investing in the digital transformation process, but how to do it quickly and cost-effectively, because each day of delay aggravates the difficult situation of many companies and makes it impossible to take advantage of the upcoming changes" (Jankiewicz, 2020).

IoT devices facilitate both production and service activities, as well as the adoption of new techniques for the green industry and ensuring sustainability. By using the cloud, large and very large relatively secure databases are set up, replacing paper documents. In the last half of 2020 alone, investments in the cloud increased by 35% (Linz, 2020). By using the computer platforms connected to each other, fast services of all kinds are provided (from booking travel tickets to comparing the products offered on the virtual market). Of course, with the growth of these new work techniques, the risk of cyber-attacks increases and a new industry develops to counteract them.

In the manufacturing industry, the automation of operations is no longer a technological novelty and there is a tendency to implement it in more and more companies. In the same way, robotics is being developed to replace people's physical work. "Businesses are now working towards automating repetitive jobs such as administrative tasks and robots are taking over manufacturing. Whether or not this will cause unemployment is yet to be seen, but there will be a massive need for retraining and learning new skills" (EBR, 2020).

3. Human capital

The change that will be needed will focus on the reorganization of jobs and a new structure of the workforce. People with disabilities will be included in the system.

Working from home during the pandemic created a certain comfort both for the managers of the companies and for some of the employees. The development of online communication makes the workspaces smaller and those who do not necessarily need face-to-face meetings to continue the remote activity, especially the office activities. However, some activities will be more difficult. "Negotiations, critical business decisions, brainstorming sessions, providing sensitive feedback, and onboarding new employees are examples of activities that may lose some effectiveness when done remotely" (Lund, 2021).

Reducing office workspace will affect the business structure of developers who will move toward building homes instead of office buildings. The number of offices and shops will decrease, but there are counterbalanced opportunities for new businesses (such as green energy). Stores will be transformed into homes and warehouses, and payments will be made online (Wood et al, 2020).

Activities that have taken place in the vicinity, such as production, storage, retail will have to implement innovations by investing in artificial intelligence processes. "Many companies deployed automation and AI in warehouses, grocery stores, call centres, and manufacturing plants to reduce workplace density and cope with surges in demand" (Lund, 2021). By developing online commerce, they will grow their warehouse business and transport parcels and create new jobs.

The structure of the labour market and employment will change. In general, according to a study conducted by McKinsey in 2021, activities that require superior skills and are well paid will gain ground at the expense of manual and low-paid jobs. All of the latter will have to change jobs. "Across the eight focus countries, more than 100 million workers, or 1 in 16, will need to find a different occupation by 2030." In this sense, people need new knowledge and access to training programs. "Both businesses and policymakers could collaborate to support workers migrating between occupations. Under the Pact for Skills established in the European Union during the pandemic, companies and public authorities have dedicated € 7 billion to enhancing the skills of some 700,000 automotive workers" (Madgavkar, 2021). "What will happen after the pandemic is that remote working will be the norm in many industries, the hours will be flexible and workers may even demand reduced working days in a week" (EU).

Among the future trends identified by a survey conducted by Captera on a sample of 2,500 employees in SMEs in 9 countries that will affect the workforce (Westfall, 2021) are:

• 75% of employees want to stay in their current positions and do not think about changing the company because employers make plans for training, career advancement and development of their digital skills;

• In the US 23% of employees prefer to work from home 100% of their working time, 25% prefer to work from home 75% of the time, 26% prefer to work from home and at work in equal proportions and only 14 % would prefer to work all the time at work. In other countries the percentage of employees who prefer to work permanently from home is much lower (fig. 2).

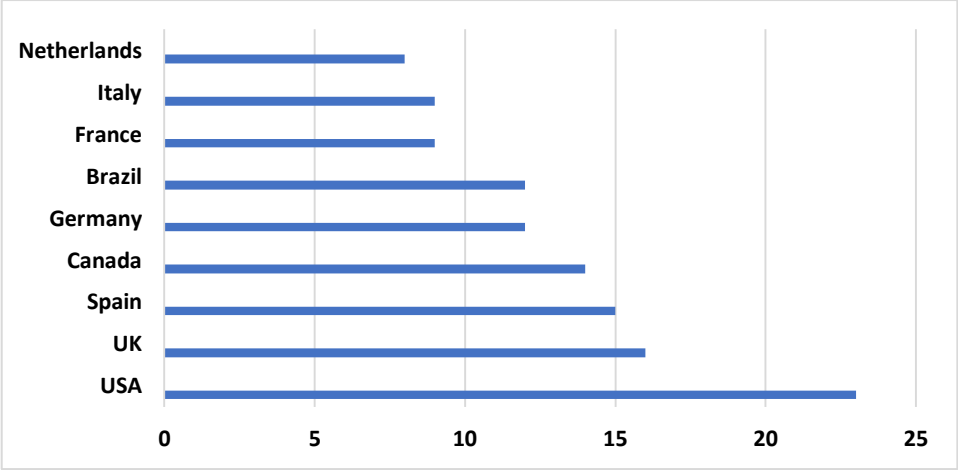

Fig. 2 The desire of small business employees to work only from home *(Source: Capterra, 2021)*

• physical or mental collapse caused by overwork or stress is elevating; In Italy, for example, 78% of employees complain of stress, while in Germany 44%. The phenomenon is found especially in young people up to 35 years (90%), due to working until night or on weekends.

• the skills gap will be widening, especially for people over 46 and especially in terms of digital skills. Even the young "digital native" generation is overwhelmed by the multitude of digital work tools they have to use. This creates a new health problem, called "technostress".

4. Management

Business practice and management will undergo changes in terms of company strategy and management methods.

The interview with some Harvard business school experts (Gerdeman, 2020) shows the following changes:

• Organizational culture, which will be based on the trust given to employees. "These require senior management to get the best information they can about barriers to execution, and it requires trust and commitment" (Michael Beer);

• Companies will facilitate to receive support from customers. "Forward-thinking leaders can run better organizations by creating conditions that allow customers to be more helpful. When service provision is a true partnership and customers are pitching in, employees are more productive, service outcomes are improved, and experiences are enhanced for everyone involved" (Ryan W. Buell).

• Encouraging employees to work from home, both synchronously and asynchronously. "Working remotely is very effective if you can also restructure the organizational processes for how communication happens, how socialization happens, and how coordination happens" (Prithwiraj Choudhury). Face-to-face meetings will be drastically reduced and this will facilitate increased labour productivity. " We will realize we need far fewer face-to-face meetings than we thought. I think the productivity benefits could be quite big" (Gary P. Pisano).

• Encouraging creativity in flexible work teams. "We may see a shift away from static organizational structures toward dynamic team forms… Businesses may be able to learn how to move faster, acting in more agile ways, as a result" (Amy C. Edmondson).

• Raising operating standards to a new level. Companies that have suffered due to the temporary closure of the business and the reduction of market demand due to lack or reduction of customer travel will change their business. For example, the entertainment

industry will focus on video conferencing, and new supply chains and supply systems will be created to supply production (Joseph B. Fuller; Stephen P. Kaufman).

• Real development of social responsibility. "Encouraging the growth of local and regional suppliers through regional economic development and job training strategies enriches the local ecosystem" (Rosabeth Moss Kanter).

• Ensuring the safety and health of people through hygiene, jobs, temperature measuring devices, air conditioners. "Building owners (and their investors and lenders) in all sectors will have to both outfit their buildings to measure components of public health and also respond to their occupants doing their own assessments" (John Macomber).

• Ensuring priorities for work and opportunities for change by reducing time for socialization and focusing on "performing specialized individual tasks" (Jeffrey T. Polzer).

• Diversification of risks, especially in the supply of raw materials, materials and imported products. "Many will start thinking about diversifying their risk and trying to develop alternatives in other countries" (Willy C. Shih). Management will change the organizational culture. "There is a sudden need to make employees feel valued in order to help them stay mentally fit. There is an increase in empathy and trust and the need to hold each other's hand through projects" (EU)

• "Competitive advantage may depend heavily on having the right culture in place to drive the right results. Because each individual directly influences corporate culture - either supporting it or detracting from it - how workers think about their workplace is critical" (Bolton, 2020). Digitization is definitely one of the drivers that will change the organizational culture. Managers will be concerned with changing rules and values based on the use of cyberspace.

Another aspect, which concerns the change of management methods, refers to the relations with the beneficiaries in the business-to-business business by moving from the conventional sale of products to solutions. "With the shift from supplier to solution provider, customers purchase a guaranteed outcome, instead of a tool and the risk that goes with it. This can transform a standard vendor-client relationship into a collaborative quest to unlock mutual value, claim proponents of solution offerings" (Ulaga, 2021). This transformation is developing in two directions:

- product manufacturing solutions by using IoT and other advanced technologies (solar-powered IoT devices) and ensuring mobile service, but respecting the ecosystem.

- new organizational roles to operationalize innovations in the design and implementation of solutions (Eggert et al, 2020).

The transformation of management models concerns not only automation, but also the application of reengineering in the entire configuration of the organization. "There is an important difference between the digitalization of the existing business model versus a digital transformation towards a new business model. While process automation, reimagination and operating model change, can often be done locally in an engineering department, a business model transformation cuts across divisions and business functions" (Linz, 2020).

In fig. 3, the authors who analysed 250 digital initiatives worldwide, warn that most companies "still focus on process automation and efficiency gains" and it is necessary for company management to dedicate itself to other transformations.

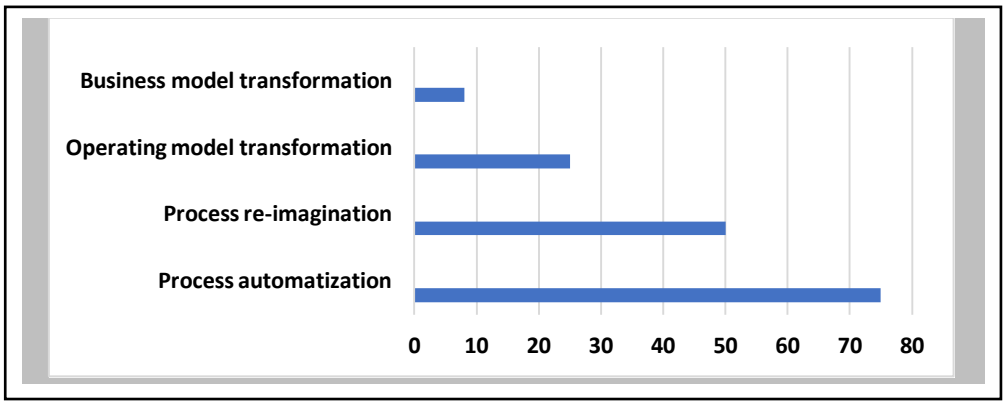

Fig. 3 Analysis of 250 digital initiatives worldwide
(source: adaptation after Linz et al, 2020)

The transformation of business models concerns a wider range of offer through a platform or business model solutions, which makes it move from independent offers to complete offers and integrated with recurring transactions (e.g., integration of free transport services, subscriptions leading to a chain of transactions, etc.). This transformation involves the transition from product to projects, platforms and solutions. The closer link between suppliers and customers and the accumulation of field-specific knowledge strengthens resilience.

Deloitte specialists (Lillie et al, 2020) advise the managers to consider three long-term priorities:

• Reimagine customer experience by focusing on human-cantered design;
• Bridge the physical and digital worlds to deliver new value;
• Establish trust as a key business value.

Conclusions

The main factor that will change companies' strategies is digitization. This will lead not only to the sustainable development of most industries that will become competitive through innovation, but also to changing the behaviour and requirements of customers and beneficiaries.

All companies will have to adapt to the new normality, from all 3 points of view discussed in the paper:

- Technology: Company management will need to invest in innovation, automation and robotics, web applications and cybersecurity systems.
- Workforce: Management will need to establish clear procedures for the volume and time of work to ensure the mental and physical health of employees, as well as the control of staff working from home. It is necessary to adopt measures to train staff in the field of multiple use of digital applications for the accumulation of new skills and to adapt the policies and budgets of companies accordingly.
- Company management: to change the way of doing business, by moving to platforms, projects and solutions and encouraging initiatives. “Smart leaders make sure that some 30% to 40% of their transformation initiatives are focused on new business models and ideally drive new digital native revenue streams” (Linz, 2020).

No matter how much effort is put into entering the old normalcy, some aspects of the business will remain changed and will enter a new normalcy.

BIBLIOGRAPHY

- Bolton, R. (2020) The Road to the New Reality, KPMG, online article, https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/09/adopting-a-workforce-wide-digital-mind-set-and-culture.html.
- The Capterra HR in the New Era Survey 2021, online article, https://blog.capterra.com/future-of-work-after-covid-19/.
- Gerdeman, D. (2020) How the Coronavirus Is Already Rewriting the Future of Business, Harvard Business School, https://hbswk.hbs.edu/item/how-the-coronavirus-is-already-rewriting-the-future-of-business.
- EBR (2020) Business After COVID 19: What Will Change, online article, European Business Review, https://www.europeanbusinessreview.com/business-after-covid-19-what-will-change/.
- Eggert, A., Ulaga, W. & Gehring, A. (2020) Managing Customer Success in Business Markets: Conceptual Foundation and Practical Application, SMR - Journal of Service Management Research, Volume 4 (2020), Issue 2-3, page 121 – 132.
- Eswaran, C. (2020) Turn the digitization key and enter the future of business after COVID-19, online article, Aspire Systems, Business World, http://www.businessworld.in/article/Turn-The-Digitization-Key-And-Enter-The-Future-Of-Business-After-COVID-19/12-10-2020-330669/.
- Jankiewicz, M. (2020) The Future of Commerce: What's After Covid? Asks Unity Group, https://www.businesswire.com/news/home/20201203005734/en/The-Future-of-Commerce-Whats-After-Covid-Asks-Unity-Group
- Kinthaert, L. (2020) The Future of Business Post COVID-19: A Survey from Informa Connect, https://informaconnect.com/the-future-of-business-post-covid-19-a-survey-from-informa-connect/.
- Lillie, M., Kark, K., Mossburg, E. & Tweardy, J.R. (2020) COVID-19: Shaping the future through digital business. Leveraging technology to support the recovery and produce lasting change, Delloitte Report, https://www2.deloitte.com/global/en/pages/about-deloitte/articles/covid-19/shaping-the-future-through-digital-business.html.
- Linz, C. (2020) How to transform your business model for a post-COVID future, https://www.weforum.org/agenda/2020/11/transform-business-model-post-covid-future/.
- Linz, C., Muller-Stewans, G. & Zimmermann, A. (2020) Radical Business Model Transformation. How Leading Organizations Have Successfully Adapted to Disruption, Kogan Page Ltd.
- Lund, S. (2021) How COVID-19 changed the future of work, in The future of work after Covid-19, Special Report, McKinsey Global Institute, https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/the-future-of-work-after-covid-19.
- Madgavkar, A. (2021) How businesses can prepare for the future of work, in The future of work after Covid-19, Special Report, McKinsey Global Institute, https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/the-future-of-work-after-covid-19.

- Ulaga, W. (2021) The Post-Covid Future of "Everything as a Service", on line article, https://knowledge.insead.edu/strategy/the-post-covid-future-of-everything-as-a-service-15831.
- Westfall, B. (2021) Meet the Post-Pandemic Workforce: 5 Trends That Define the Future of Work After COVID, Talent Management, https://blog.capterra.com/future-of-work-after-covid-19/.
- Wood, Z., Partridge, J., Sweney, M, Topham, G., Ambrose, J. & Osborne, H. (2020) Future shock: how will Covid change the course of business?, The Guardian, https://www.theguardian.com/business/2020/dec/26/future-shock-how-will-covid-change-the-course-of-business.

LEGISLATIVE CHALLENGES CONCERNING ADOPTION

Roxana Elena Topor
Assoc. Prof., PhD, Spiru Haret University

Abstract : Adoption is the legal operation through which the filiation link between the adopter and the adoptee is created, as well as kinship ties between the adoptee and the adopter's relatives. Abandoned children are those who want a family but also families without children. The adoption law has been simplified, which will lead to improvements in this legal operation.

Keywords: *law, adoption, adopted, family council, child*

Copilul-nucleul adopției

Cheia succesului unei adopţii îl reprezintă o integrare socială bună a copilului. Atunci când sunt abandonați copiilor le este produsă o traumă profundă, deoarece conduce la pierderea punctelor de referinţă şi la percepţia faptului de a fi refuzat. Acestea sunt două momente esenţiale, care coincid şi se răsfrâng în mod negativ asupra personalităţii copilului, care abia se naşte, se dezvoltă. Un copil nou-născut abandonat porneşte la drum dezavantajat, în comparaţie cu copiii din familii. Pentru copiii mici, adopţia are consecinţe benefice pe plan emoţional, social şi educaţional, în timp ce în cazul copiilor mai mari amintirile şi trăsăturile de comportament însuşite până atunci sunt deja prezente și vor trebui gestionate cu mare atenție.[1]

Procesul de adopție are o latură sensibilă și dificilă, care trebuie gestionată cu mare atenție și de aceea integrarea copilului în cadrul familiei adoptive, este important să se facă ținând cont de următoarele aspecte: modalitatea în care se face prezentarea copiilor și familiilor; plasamentul copilului şi adopţia propriu-zisă.

Modalitatea de integrare a copilului în noul cadru social se va face tinând cont de respectul tuturor părţilor implicate, a culturii copilului în primul rând dar și a familiei adoptatoare, a originilor sale şi a caracteristicilor fizice.

Părinții reprezintă un element la fel de important ca şi copilul în cadrul procedurii de adopție și de aceea trebuie să accepte istoria copilului adoptat, să facă posibilă integrarea trecutului copilului, să fie dispuși pentru schimbare şi să dea dovadă de o capacitate de adaptare a propriilor aşteptări la copilul real întâlnit.

Copilul adoptat trebuie să găsească un mediu prielnic pentru a se integra, un mediu potrivit pentru personalitatea lui, el trebuie să simtă că a fi adoptat nu înseamnă că valorezi mai puţin decât ceilalţi, că trebuie să-ţi lipsească ceva, că trebuie să te ruşinezi şi această înţelegere trebuie conştientizată de copil în timp şi cu ajutorul părinţilor şi al persoanelor din jur.

Adopția între lege și realitate

O procedură care implică atât de multă răspundere şi cere dedicare totală, altruism şi flexibilitate nu poate fi nici uşor şi nici făcut în grabă.

[1]https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/79_85_Probleme%20de%20integrarea%20sociala%20a%20copilului%20adoptat.pdf

Actul de înfiere în vechime a fost privit ca un act de caritate față de un copil singur sau care provenea dintr-o familie care nu mai putea să-i ofere un trai bun[2], însă azi acest act este văzut ca o experiența de a te putea bucura de a fi părinte.

Sub aspectul diferențierii dintre înfiere și adopție, sub imperiul vechiului Cod al familiei, înfierea reprezenta actul juridic prin intermediul căruia o persoană devenea părinte pentru un copil care nu îi era fiu biologic.

Înfierea era reglementată sub două forme: înfiere cu efecte depline (înfiatul dobândea aceleași drepturi ca și un copil biologic față de familia care îl înfiase, copilul înfiat întrerupând orice relație cu familia biologică) și înfierea cu efecte restrânse (în care înfiatul păstra totuși anumite legături și cu familia biologică).

Începând cu anul 1990 legiuitorul român a acordat o atenţie deosebită adopţiei, acestei instituţii juridice fiindu-i consacrate acte normative speciale prin care s-a urmărit armonizarea cadrului legislativ intern cu cerinţele reglementărilor internaţionale în materia adopţiei. Practic, aşa cum s-a arătat în doctrină, anul 1990 a marcat începutul reformei în domeniul adopţiei.[3]

Mai întâi, prin Legea nr. 11/1990 privind încuviinţarea adopţiei competenţa de a încuviinţa adopţia a fost transferată de la autoritatea tutelară la instanţa de judecată, încuviinţarea adopţiei fiind dată în competenţa judecătoriei. Prin aceeaşi lege s-a înfiinţat Comitetul Român pentru Adopţii având drept scop să contribuie la ocrotirea minorilor prin adopţie şi să realizeze cooperarea internaţională în material adopţiilor.

Spre deosebire de vechea reglementare, noua reglementare a adopției nu mai face diferența pe care legiuitorul o făcea între înfierea cu efecte depline și înfierea cu efecte restrânse.

În cazul adopției, noua reglementare are în vedere consacrarea unei relații de rudenie rezultată din lege și nu din legătura de sânge.

Prin Legea nr. 273/2004, republicată, vechea reglementare a fost abrogată și în locul instituției înfierii, legiuitorul a ales instituția adopției.

Adopția reprezintă o operaţiunea juridică, care stabilește o legătură de filiație între adoptator și adoptat, precum și legături de rudenie între adoptat și rudele adoptatorului.

Adopția se realizează după o procedură legală complexă și reprezintă o soluție pentru persoanele care își doresc să devină părinți, pentru unul sau mai mulți copii pentru tot restul vieții. Prin adopție, unui copil care provine dintr-un mediu defavorizat îi va fi oferit un mediu propice dezvoltării sănătoase.

” Cei din jur trebuie să conștientizeze că un copil nu se alege ca la piață. Valoarea sa nu este dată de caracteristicile sale, de culoarea pielii sau starea lui de sănătate. O abordare mai potrivita ar fi: ”M-aș bucura să ascult povestea voastra minunată!”[4]

Adopția este dorită atât de copiii fără familie dar și de familiile fară copiii, fiind reglementă prin legea **Legii nr.** 273/**2004 modificată**, lege care a fost simplificată din martie 2021, ceea ce va duce la îmbunătățiri ale acestei operațiuni juridice în sensul că procedura adopției a fost simplificată iar salariații care adoptă copii vor putea primi indemnizație mai mari.

Atât adopţia internă (adoptatorul sau familia adoptatoare, cât şi adoptatul au reşedinţa obişnuită în România) cât și adopţia internaţională (adoptatorul sau familia

---

[2] Nicolau Ingrid, *Respecting the right to private and family life of Roma and nomads in European Union,* Journal of Law and Administrative Sciences –JOLAS, nr./2016, **“Petroleum-Gas” University of Ploieşti**;

[3] *Analele Universităţii “Constantin Brâncuşi” din Târgu Jiu, Seria Ştiinţe Juridice, Nr. 3/2015, Alin-Gheorghe GAVRILESCU*

[4] *https://www.adorcopiii.ro/despre-adoptie/mituri-despre-adoptie*

adoptatoare şi copilul ce urmează să fie adoptat au reşedinţa obişnuită în state diferite) crează punți de legătura între doua entități, adoptat și adoptator, în vederea creării unei familii.

Legea prevede că pot adopta familiile (persoane căsătorite) sau persoana singură (necăsătorită) care obţine atestatul de familie/persoană aptă să adopte[5], dar şi persoanele care au capacitate deplină de exercitiu și care sunt cu cel putin 18 ani mai în vârstă decât cel pe care doresc să-l adopte.

Atunci când un copil este adoptat se va ține cont de interesul superior a lui, se va avea în vedere creșterea și educarea lui[6] în cele mai bune condiții atât în mediu familial cât și în mediul școlar, se va ține cont de informarea lui corectă dar și de luarea lui în considerare a opiniei lui, în raport cu vârsta și gradul său de maturitate.

Legea 273/2004 privind procedura adopției a fost modificată, prin apariția Legii 268/2020, în noiembrie 2020, dar schimbările au intrat în vigoare în 26 martie 2021.

Printre modificările aduse legislației adopției de Legea 268/2020 se numără și cele apărute la procedura propriu-zisă de adopție. Astfel, se va prelungi valabilitatea atestatului de adoptator sau familie adoptatoare la cinci ani (era de doi ani), copiii vor putea fi declarați adoptabili fără a mai fi cerut acordul rudelor de până la gradul patru, iar termenele în care părinții firești majori pot declara că renunță să se ocupe de creșterea și îngrijirea copilului și în care pot reveni asupra deciziei se vor reduce.

De asemenea, a fost introdusă posibilitatea ca în situații excepționale, managerul de caz să poată stabili adopția ca finalitate a planului individualizat de protecție, anterior împlinirii termenelor prevăzute de lege, dacă poate justifica în mod temeinic că acest demers este în interesul superior al copilului.[7]

Legalizarea actelor, certificatul de naştere al copilului, ale adoptatorului sau ale soţului şi soţiei din familia adoptatoare ori certificatul de căsătorie al acestora, reprezintă tot un element care a suportat modificări în sensul în care nu mai trebuie legalizate, iar copiii pentru care există solicitări de adopție din partea unor familii sau persoane atestate rămân adoptabili până la împlinirea vârstei de 18 ani, nu de 14 ani, așa cum stabilea legea înainte de apariția Legii 268/2020.

Un alt element de noutate privește **lista persoanelor care au prioritate** la procedura de potrivire, intrând în această categorie familiile sau persoanele care au adoptat frați ai copilului sau care se află în procedură de adopție cu un frate al acestuia și se relaxează condițiile pentru monitorizarea postadopţie, în sensul extinderii sale.

Au fost necesare aceste modificări și completări ale legii adopției, în condițiile în care toate persoanele implicate, familiile adoptatoare sau și aurorități au continuat să facă demersuri prin care să semnaleze o serie de aspecte care în opinia acestora, îngreunau procesul de adopție sau erau de natură să descurajeze inițierea acestuia de către cei interesați.

Nu a fost uitată în procedura de modificare nici latura financiară, de aceea a fost adoptat un pachet de măsuri care vizează încurajarea familiilor adoptatoare și sprijinirea lor.

---

[5] *Marilena Marin, Human Dignity between the Acceptances of Roman Law and the Perception of the Romanian Legislator Nowadays, volumul Conferinței internaționale "Demnitatea umană și libertatea religioasă", Jurnalul libertății de conștiință, vol. 7, nr. 1, Editions IARSIC, București, 2019, ISSN 2495-1757, pp. 431-438*

[6] Marilena Marin, Human Rights Between Abuse And Non-Discrimination (Drepturile omului intre abuz si nediscriminare), Managementul Intercultural, Volumul XVI, Nr. 2 (31), 2014, pp. 209-213, Brașov, 2014

[7] https://www.avocatnet.ro/articol_57022/Ghidul-adop%C8%9Biei-2021-Cele-mai-importante-nout%C4%83%C8%9Bi-ce-i-vizeaz%C4%83-pe-cei-ce-vor-s%C4%83-adopte-copii-in-acest-an-se-aplic%C4%83-de-maine.html

Noua reglementare prevede o serie de stimulente financiare, care să susțină decizia unei familii de a adopta.

Stimulentele financiare cresc progresiv și vizează susținerea familiilor care adoptă copii de vârstă mai mare, cu handicap, ori care fac parte dintr-un grup de frați. De asemenea, cuantumul concediului de acomodare a fost modificat de la 3,4 ISR (adică 1.700 lei) la 85% din media veniturilor nete realizate în ultimele 12 luni din ultimii 2 ani anteriori datei emiterii hotărârii judecătorești de încredințare în vederea adopției.[8]

Reglementări care aduc modificări importante sunt și în ceea ce privește procedura de verificare anuală a îndeplinirii condițiilor care au stat la baza eliberării atestatului. Acesta va fi verificat anual în sensul constatării menținerii, sau după caz a modificării stării de sănătate, a condițiilor de locuit, a situației economice a familiei sau a criteriilor de potrivire inițială.

Această verificare va fi realizată prin cel puțin o vizită la domiciliul adoptatorului/familiei adoptatoare și a unei ședințe de consiliere psihologică cu cel puțin 60 de zile calendaristice înainte de împlinirea termenului de un an de la eliberarea atestatului sau, după caz, de la ultima evaluare.[9]

Deși multe dintre măsurile mai sus menționate au vizat situația familiilor adoptatoare, prioritatea acordată copilului și nevoilor sale a continuat să rămână în centrul demersurilor ANDPDCA[10], astfel încât o parte importată a noilor măsuri vizează în principal copilul și nevoia acestuia de a crește într-o familie în mod permanent. Reformarea sistemului de adopții din România, a avut ca obiectiv și sutele de copii care aveau șanse mici de a-și găsi o familie care să-i adopte și care să le împlinească dorința de a face parte dintr-o familie. Copiii greu adoptabili din sistemul de protecție reprezintă o categorie prevăzută de lege, pentru care procedura de adopție a fost simplificată începând cu toamna lui 2016.

În 2016 prin introducerea listei de „greu adoptabili", a fost au crescut șansele pentru părinții adoptatori care nu mai aștepta după „potrivire" (procesul de adopție care se face printr-un sistem computerizat, în funcție de profilul copilului și al părinților). Părinții care primesc atestatul de familie aptă să adopte pot cere să vadă direct lista de „greu adoptabili", iar întregul proces se simplifică. Poate dura câteva luni până când copilul ajunge în noua familie.

Lista copiilor greu adoptabili este alcătuită din copiii care au fost refuzați de mai multe familii (timp de nouă luni după ce au fost declarați adoptabili), copiii cu vârste mai mari, cu dizabilități, cu frați de care nu pot fi despărțiți și, de multe ori, copiii de etnie romă. Fără ca acesta din urmă să fie însă un criteriu oficial.

În egală măsură, realitățile din teren dar și principiile promovate prin legislația națională și internațională în materia drepturilor copilului au confirmat nevoia identificării unor soluții prin care fraților să le fie oferită posibilitatea de a crește împreună, indiferent dacă aceștia intrat în același moment, sau în momente diferite, în sistemul de protecție specială.[11]

Au fost specificate prevederi noi, care să asigure atât o prioritizare obiectivă a posibilității adopției fraților, cât și o transparentizare a demersurilor pe care autoritățile locale le depun în vederea sprijinirii familiilor care doresc acest lucru.

[8] http://andpdca.gov.ro/w/modificarea-legii-273-2004/
[9] F. A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, Noul Cod civil. Comentariu pe articole, Editura C.H. Beck, București, 2012;
[10] Autoritatea națională pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, copii și adopții
[11] http://andpdca.gov.ro/w/modificarea-legii-273-2004/

Adopția produce efecte de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care a fost încuviințată.

Se dorește ca prin măsurile luate, să se clarifice și să se eficientizeze procesul de adopție, astfel încât acesta să devină mai flexibil și să evite îngreunarea nejustificată a adopției copiilor, pentru care s-a decis deschiderea procedurii de adopție și pentru care poate fi identificată o familie adoptatoare.

Concluzia desprinsă în urma studiului efectuat, care a avut la bază legislația anterioară, noile reglementări în materie, studiile de specialitate dar și realitatea cu care se confruntă această procedură este că se urmărește pe deplin principiul realizării interesului superior al copilului. Acesta este și justificarea procedurilor aparent greoaie și îndelungate care precedă adopția.

BIBLIOGRAPHY

Doctrină:

F. A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, Noul Cod civil. Comentariu pe articole, Editura C.H. Beck, București, 2012;

T. Bodoașcă, Legislația adopțiilor. Comentarii și explicații. Legea nr. 273/2004, Editura C.H. Beck, București, 2006;

Studii:

Nicolau Ingrid, *Respecting the right to private and family life of Roma and nomads in European Union*, Journal of Law and Administrative Sciences –JOLAS, nr./2016, **"Petroleum-Gas" University of Ploieşti**;

Marilena Marin, Human Rights Between Abuse And Non-Discrimination (Drepturile omului intre abuz si nediscriminare), Managementul Intercultural, Volumul XVI, Nr. 2 (31), 2014, pp. 209-213, Brașov, 2014

Marilena Marin, Human Dignity between the Acceptances of Roman Law and the Perception of the Romanian Legislator Nowadays, volumul Conferinței internaționale "Demnitatea umană și libertatea religioasă", Jurnalul libertății de conștiință, vol. 7, nr. 1, Editions IARSIC, București, 2019, ISSN 2495-1757

http://andpdca.gov.ro/w/modificarea-legii-273-2004/

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/79_85_Probleme%20de%20integrarea%20sociala%20a%20copilului%20adoptat.pdf

Analele Universităţii "Constantin Brâncuşi" din Târgu Jiu, Seria Ştiinţe Juridice, Nr. 3/2015, Alin-Gheorghe GAVRILESCU

Legi:

Legea nr. 273 din 21 iunie 2004, republicata, privind procedura adopției, publicată în Monitorul official nr. 739 din 23 septembrie 2016

Legea nr. 268 din 25 noiembrie 2020 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 273/2004 privind procedura adopţiei, precum şi pentru abrogarea art. 5 alin. (7) lit. ş) şi cc) din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 11/2014 privind adoptarea unor măsuri de reorganizare la nivelul administraţiei publice centrale şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative

NON BIS IN IDEM IN TAX MATTERS

Silviu-Gabriel Barbu, Cristina-Maria Florescu
Assoc. Prof., PhD, Transilvania University of Braşov, PhD

Abstract: The paper proposes a dynamic theme: the conditions under which the non bis in idem principle applies where the legislation of a Member State allows the cumulation of administrative and criminal sanctions for non-payment of value added tax. The study includes essential elements of the jurisprudence of the European Court of Human Rights, the Court of Justice of the European Union and of the Romanian tax law courts.

Keywords: fiscal sanctions, penal sanctions, VAT, "Engel" criteria, the principle of proportionality

1. Introducere

Principiul *non (ne) bis in idem* este recunoscut atât de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene[1], cât şi de Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale[2]. Acest principiu presupune că nimeni nu trebuie să fie judecat într-o procedură penală în urma unei infracţiuni pentru care a fost deja condamnat sau achitat anterior printr-o hotărâre definitivă. *Non bis in idem* se opune şi măsurilor de sancţionare dublă administrativă şi penală pronunţate în legătură cu aceleaşi fapte, împiedicând iniţierea unei a doua proceduri, fie administrativă, fie penală, atunci când prima sancţiune a rămas deja definitivă. Traiectoria aplicării *non bis in idem* în cauzele penale şi administrative a fost trasată în jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului şi, recent, în jurisprudenţa Curţii de Justiţie a Uniunii Europene, în special în cauze privind interpretarea Directivei TVA[3]. În privinţa dreptului Uniunii Europene şi raporturilor acestuia cu Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, amintim că, potrivit articolului 6 alineatul (3) Tratatul privind Uniunea Europeană, drepturile fundamentale, astfel cum sunt acestea garantate de Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, constituie principii generale ale dreptului Uniunii Europene, iar articolul 52 alineatul (3) din Cartă impune să se dea drepturilor conţinute în aceasta, corespunzătoare drepturilor garantate de Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, acelaşi înţeles şi aceeaşi întindere precum cele pe care le conferă convenţia amintită[4]. Această

[1] Denumită în continuare „Carta". Articolul 50 din Cartă prevede: „Nimeni nu poate fi judecat sau condamnat pentru o infracţiune pentru care a fost deja achitat sau condamnat în cadrul Uniunii, prin hotărâre judecătorească definitivă, în conformitate cu legea."

[2] Denumită în continuare „Convenţia". *Non bis in idem* este consacrat la articolul 4 din Protocolul nr. 7 la Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale (denumit în continuare „Protocolul nr. 7"). Articolul menţionat prevede: „1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicţiile aceluiaşi stat pentru săvârşirea infracţiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr o hotărâre definitivă conform legii şi procedurii penale ale acestui stat. 2. Dispoziţiile paragrafului precedent nu împiedică redeschiderea procesului, conform legii şi procedurii penale a statului respectiv, dacă fapte noi sau recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunţată. 3. Nicio derogare de la prezentul articol nu este îngăduită în temeiul articolului 15 din convenţie."

[3] Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (JO 2006, L 347, p. 1, Ediţie specială, 09/vol. 3, p. 7).

[4] Cu toate acestea, Convenţia europeană nu este un instrument juridic integrat formal în ordinea juridică a Uniunii Europene, întrucât Uniunea nu a aderat la ea. Aşa se explică faptul că dispoziţiile Cartei sunt singurele aplicabile în domeniul dreptului Uniunii, iar Curtea de Justiţie a Uniunii Europene a interpretat

convergență este logică, având în vedere asemănarea dintre reglementarea principiului *ne bis in idem* prevăzută la articolul 4 din Protocolul nr. 7 și cea prevăzută la articolul 50 din Cartă.

2. Privire comparativă asupra principalelor trăsături ale principiului *non bis in idem,* conform jurisprudenţei recente a Curţii Europene a Drepturilor Omului şi a Curţii de Justiţie a Uniunii Europene

Potrivit Curții Europene a Drepturilor Omului, *non bis in idem* presupune întrunirea a patru condiții: 1) identitate în ceea ce privește persoana urmărită sau sancționată, 2) identitatea faptelor deduse judecății (*idem*), 3) o dublă procedură de sancționare (*bis*) și 4) caracterul definitiv al uneia dintre cele două proceduri. Privire specială necesită condiţiile privind identitatea faptelor (*idem*) și dubla procedură (*bis*).

În privinţa „identității faptelor" (*idem*), în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a pus problema dacă noțiunea respectivă presupune că procedurile care se repetă vizează același comportament (*idem factum*) sau dacă vizează inclusiv aceeași încadrare juridică (*idem crimen*). Jurisprudența inițială, în anumite cazuri de cumul al sancțiunilor penale și fiscale, a considerat că aceleași fapte puteau face obiectul unei sancțiuni penale și al unei sancțiuni administrative deoarece acestea nu aveau în vedere aceleași elemente[5]. În Hotărârea Zolotukhin împotriva Rusiei[6], precum și în jurisprudența ulterioară[7], Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că articolul 4 din Protocolul nr. 7 interzice ca o a doua infracțiune să fie pedepsită pe baza unor fapte identice sau în esență identice cu cele care au servit ca temei pentru prima infracțiune *(idem factum),* indiferent de încadrarea sa juridică. În privinţa semnificaţiei noţiunii de identitate a faptelor, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că aceasta vizează un ansamblu de circumstanțe factuale concrete care implică același făptuitor și care sunt strâns legate între ele în timp și în spațiu[8]. Şi Curtea de Justiţie a Uniunii Europene a preluat criteriul „*idem factum*" așa cum a fost stabilit în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Instanţa Uniunii Europene a analizat identitatea faptelor materiale, ca ansamblu de circumstanțe concrete indisolubil legate între ele, care au condus la achitarea sau la

principiul *non bis in idem* din perspectiva drepturilor fundamentale garantate de Cartă și în special a articolului 50 din aceasta, însă în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului – Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Hotărârea din 5 aprilie 2017, Orsi și Baldetti, C-217/15 și C-350/15, EU:C:2017:264, punctul 15. Amintim că doctrina a manifestat îngrijorare privind insecuritatea juridică pe care ar putea-o aduce coexistența Cartei cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și o jurisprudență divergentă între instanțele europene (CtEDO și CJUE) asupra aceleiași probleme - a se vedea și Tridimas, T., (2007) *The General Principles of EU Law*: Oxford University Press, p. 359, Craig, P., de Burca, G., (2008) *EU Law, Text, Cases and Materials*: Oxford University Press, p. 404-406.

[5] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 14 septembrie 1999, Ponsetti și Chesnel împotriva Franței.

[6] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 10 februarie 2009, Zolotukhin împotriva Rusiei.

[7] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 4 martie 2014, Grande Stevens și alții împotriva Italiei, par. 219-228, Hotărârea din 20 mai 2014, Nykänen împotriva Finlandei, par. 42, Hotărârea din 27 ianuarie 2015, Rinas împotriva Finlandei, par. 44 și 45, Hotărârea din 30 aprilie 2015, Kapetanios și alții împotriva Greciei, par. 62-64.

[8] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 10 februarie 2009, Zolotukhin împotriva Rusiei, par. 82 și 84, precum și Hotărârea pronunțată de Marea Cameră în cauza A și B împotriva Norvegiei, par. 108.

condamnarea definitivă a persoanei vizate[9], nefiind relevantă, prin prisma criteriului „*idem*", calificarea juridică a faptelor dată în dreptul național al statelor membre[10].

În privința repetării procedurilor de sancționare (noțiunea „bis"), începând cu Hotărârea Engel și alții împotriva Țărilor de Jos[11], Curtea Europeană a Drepturilor Omului a elaborat criterii[12] specifice și autonome pentru a clarifica noțiunea de „acuzație în materie penală", prevăzută la articolul 6 din Convenție, și noțiunea de „pedeapsă", prevăzută la articolul 7 din Convenție. De asemenea, potrivit Curții de la Luxemburg, pentru a stabili dacă *o sancțiune fiscală are caracter penal* instanța națională va trebui să aplice „criteriile Engel"[13]. În acest context, trebuie să amintim că sancțiunile fiscale și procedurile penale care au ca obiect infracțiuni în materie de TVA și care urmăresc să asigure colectarea în mod corect a acestei taxe și să prevină evaziunea constituie o punere în aplicare a dreptului Uniunii Europene, aşadar pot intra în sfera de aplicare a articolului 50 din Cartă privind *non bis in idem*[14].

„Criteriile Engel" sunt următoarele: încadrarea juridică a încălcării în dreptul național, natura încălcării, precum și natura și gravitatea sau gradul de severitate ale sancțiunii aplicate făptuitorului[15].

Primul „criteriu Engel" privește încadrarea încălcării conform dreptului național și constituie premisa pe baza căreia Curtea Europeană a Drepturilor Omului stabilește dacă o sancțiune are „caracter penal". Acest criteriu nu reprezintă, însă, o regulă determinantă. În cazul în care ordinea juridică națională califică sancțiunea ca fiind una administrativă, se procedează la analizarea acesteia în lumina celorlalte două criterii. Jurisprudența CJUE a urmat traiectoria jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului şi, în ceea ce privește primul „criteriu Engel", a subliniat că aplicarea articolului 50 din Cartă nu se limitează numai la procedurile și la sancțiunile care sunt calificate drept „penale" de dreptul național, ci se extinde – independent de o astfel de calificare în dreptul intern – la procedurile și la sancțiunile care trebuie considerate ca prezentând o natură penală în temeiul celorlalte două criterii - natura faptei ilicite și intensitatea sau gravitatea sancțiunii[16].

Jurisprudența CJUE cu privire la aplicarea principiului *ne bis in idem* în ceea ce privește cumulul de sancțiuni fiscale și penale, ca măsură pentru neplata impozitelor (a TVA), a fost stabilită prin Hotărârea Åkerberg Fransson. Potrivit hotărârii menționate[17], articolul 50 din Cartă nu se opune ca un stat membru să impună, pentru aceleași fapte de

[9] Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Hotărârea din 18 iulie 2007, Kraaijenbrink, C-367/05, EU:C:2007:444, punctul 26, precum și Hotărârea din 16 noiembrie 2010, Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, punctele 39 și 40.

[10] Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Hotărârea din 20 martie 2018, Menci, C-524/15, EU:C:2018:197, punctul 36.

[11] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 8 iunie 1976, par. 82.

[12] Denumite „criteriile Engel".

[13] Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Hotărârea din 5 iunie 2012, Bonda, C-489/10, EU:C:2012:319, punctul 37. CJUE a subliniat că este de competența instanței naționale să aprecieze dacă procedurile și sancțiunile penale și administrative în litigiul național prezintă o natură penală în sensul articolului 50 din Cartă, instanța UE oferind, însă, instanței naționale orientări care să o ajute în analiza sa.

[14] Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctele 24-27, Hotărârea din 8 septembrie 2015, Taricco și alții, C-105/14, EU:C:2015:555, punctele 49, 52 și 53, Hotărârea Orsi și Baldetti, punctul 16.

[15] Ultimele două criterii sunt alternative, dar Curtea Europeană a Drepturilor Omului le poate analiza împreună, în funcție de particularitățile cauzei - a se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 9 iunie 2016, Sismanidis și Sitaridis împotriva Greciei par. 31, Hotărârea din 23 noiembrie 2006, Jussila împotriva Finlandei, par. 30 și 31).

[16] Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Hotărârea Menci, punctul 30.

[17] Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Hotărârea Åkerberg Fransson, punctul 34.

nerespectare a obligațiilor declarative în domeniul TVA, o combinație de sancțiuni fiscale și penale. Pentru a garanta perceperea integralității încasărilor din TVA și, prin aceasta, protecția intereselor financiare ale Uniunii, statele membre dispun de libertatea de alegere a sancțiunilor aplicabile. Acestea pot să îmbrace forma unor sancțiuni administrative, a unor sancțiuni penale sau a unei combinații a celor două. Doar atunci când sancțiunea fiscală îmbracă un caracter penal în sensul articolului 50 din Cartă și este rămasă definitivă, dispoziția menționată se opune ca pentru aceleași fapte să se desfășoare o urmărire penală împotriva aceleiași persoane. Prin urmare, sancțiunile fiscale și cele penale pot fi aplicate în mod simultan, însă nu este posibilă impunerea unei sancțiuni care în mod formal este administrativă, deși, în realitate, este de natură represivă, împreună cu o sancțiune penală[18].

Al doilea „criteriu Engel" se referă la natura încălcării. Pentru a stabili dacă o încălcare fiscală de natură administrativă are, în realitate, caracter penal, se au în vedere factori cum ar fi: a) destinatarii sancțiunii – în cazul în care se adresează publicului larg, iar nu unui grup de destinatari bine definit, sancţiunea are, în general, „caracter penal"[19]; b) scopul normei: încălcarea nu are caracter penal în cazul în care sancțiunea prevăzută urmărește numai repararea prejudiciilor patrimoniale[20], fiind, însă, considerată penală atunci când încadrarea acesteia este realizată în scopuri represive[21]; c) interesul juridic protejat prin dispoziția națională de sancționare: dispoziţia are caracter penal în cazul în care scopul acesteia este de a proteja interesele juridice a căror protecție este asigurată în general prin normele de drept penal[22].

Potrivit Curţii de Justiţie a Uniunii Europene, în aplicarea celui de al doilea criteriu Engel, instanţa verifică dacă sancțiunea în discuţie urmărește în special o finalitate represivă, situaţie în care sancţiunea prezintă o natură penală în sensul articolului 50 din Cartă: de pildă, o dispoziţie normativă potrivit căreia, în caz de neplată a TVA datorat, se adaugă la cuantumul TVA care trebuie plătit de către persoana impozabilă şi o sancțiune administrativă (amendă) reprezentând 30 % din datoria fiscală urmărește să reprime plata tardivă a TVA datorat, ceea ce este caracteristic unei sancțiuni de natură penală în sensul articolului 50 din Cartă[23].

Al treilea „criteriu Engel" privește natura și gradul de severitate ale sancțiunii. Pedepsele privative de libertate au, în sine, caracter penal[24], iar acest lucru este valabil și în privința celor de natură pecuniară a căror nerespectare poate conduce la înlocuirea acestora cu o pedeapsă privativă de libertate sau care implică înregistrarea în cazier[25]. În ceea ce privește cel de al treilea criteriu, CJUE a stabilit că, de pildă, o sancțiune administrativă sub forma unei amenzi de 30 % din TVA datorat, care se adaugă la plata acestei taxe și prezintă un grad de severitate ridicat susţine concluzia potrivit căreia această sancțiune este de natură penală în sensul articolului 50 din Cartă[26].

---

[18] Concluziile avocatului general Manuel Campos Sánchez-Bordona prezentate la data de 12 ianuarie 2017 în cauzele conexate Orsi și Baldetti, punctul 29.
[19] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 2 septembrie 1998, Lauko împotriva Slovaciei, par. 58.
[20] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 23 noiembrie 2006, Jussila împotriva Finlandei, par. 38.
[21] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Zolotukhin împotriva Rusiei, par. 55, Hotărârea din 25 iunie 2009, Maresti împotriva Croației, par. 59.
[22] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Zolotukhin împotriva Rusiei, par. 55.
[23] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotărârea Menci, punctul 32.
[24] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Engel și alții împotriva Țărilor de Jos, par. 82.
[25] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 31 mai 2011, Žugić împotriva Croației, par. 68.
[26] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotărârea Menci, punctul 33.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a confirmat că garanţia inerentă principiului *ne bis in idem* este aplicabilă nu numai cazurilor de dublă condamnare, ci şi celor de dublă incriminare, respectiv persoanelor care au făcut obiectul unor acuzaţii care nu au condus la o condamnare şi că nu are nicio relevanţă faptul că procedura administrativă este iniţiată anterior sau ulterior celei penale, că prima sancţiune se compensează cu aceea aplicată în a doua procedură sau că persoana afectată a fost achitată la finalul primei sau al celei de a doua proceduri[27].

3. Situaţii în care restrângerea principiului *non bis in idem* poate fi justificată

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că un cumul de proceduri şi de sancţiuni fiscale şi penale prin care se pedepseşte una şi aceeaşi încălcare a legii fiscale nu încalcă principiul *ne bis in idem* consacrat la articolul 4 din Protocolul nr. 7 la Convenţie în cazul în care procedurile fiscale şi penale în cauză prezintă o legătură materială şi temporală suficient de strânsă[28]. În cazul în care statul dovedeşte că aceste proceduri prezintă legătura temporală şi materială respectivă, nu există o „repetare a procedurilor sau a pedepselor (*bis*)”[29]. Potrivit Curţii Europene a Drepturilor Omului, pentru a stabili dacă există o legătură materială suficient de strânsă între procedurile penale şi cele administrative de sancţionare, trebuie să se ţină seama în special de următoarele criterii[30]:

– obiectivele complementare ale procedurilor şi relaţia lor cu diverse aspecte ale actului prejudiciabil săvârşit în detrimentul societăţii. Complementaritatea şi coerenţa sunt cu atât mai mari cu cât sancţiunile aplicate în procedura administrativă se îndepărtează mai mult de „nucleul dur al dreptului penal” şi viceversa;

– cumulul procedurilor, atât din punct de vedere juridic, cât şi practic, atunci când acesta reprezintă o consecinţă previzibilă a aceluiaşi comportament reprimat;

– complementaritate în etapa de instrumentare a procedurilor, pentru a se evita, atunci când este posibil, repetiţiile privind strângerea şi examinarea elementelor de probă, ca urmare a interacţiunii dintre diverse autorităţi, astfel încât constatarea situaţiei de fapt realizată în una dintre proceduri să poată fi preluată în cealaltă;

– calculul şi luarea în considerare a sancţiunii impuse în prima procedură la momentul aplicării celei din a doua procedură, astfel încât aceasta să nu implice o sarcină excesivă pentru persoana în cauză, fiind indicat să existe o procedură de compensare pentru evitarea unui asemenea risc.

Întemeindu-se pe Hotărârea Curţii Europene a Drepturilor Omului în cauza A şi B împotriva Norvegiei, Curtea de Justiţie a Uniunii Europene a statuat că o reglementare naţională care permite desfăşurarea procedurii penale împotriva unei persoane fizice pentru o infracţiune constând în neplata TVA datorat pe baza declaraţiei aferente unui an fiscal, după aplicarea, în cazul aceleiaşi persoane, pentru aceleaşi fapte, a unei sancţiuni administrative definitive de natură penală în sensul articolului 50 din Cartă conduce la o restrângere a principiului *non bis in idem*[31]. O restrângere a principiului *ne bis in idem* poate

[27] Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că principiul *ne bis in idem* a fost încălcat, deoarece autorităţile fiscale au aplicat amenzi şi majorări de impozite în condiţiile în care instanţele penale au achitat făptuitorii în proceduri paralele sau consecutive (Hotărârea din 30 aprilie 2015, Kapetanios şi alţii împotriva Greciei şi Hotărârea Sismanidis şi Sitaridis împotriva Greciei).

[28] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 15 noiembrie 2016, A şi B împotriva Norvegiei, par. 132, precum şi trimiterea la această hotărâre pe care o face CJUE în Hotărârea Menci, punctul 61.

[29] Par.119, 130.

[30] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea A şi B împotriva Norvegiei, par. 132, 133.

[31] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotărârea Menci, punctul 39.

fi justificată[32] în temeiul articolului 52 alineatul (1) din Cartă[33]. În primul rând, posibilitatea cumulării procedurilor şi a sancţiunilor penale, precum şi a procedurilor şi a sancţiunilor administrative de natură penală trebuie să fie prevăzută de lege[34]. Apoi, reglementarea naţională trebuie să asigure că dreptul garantat la articolul 50 din Cartă nu este repus în discuţie ca atare şi că acest cumul este permis în condiţii stabilite în mod limitativ[35]. În plus, restrângerea principiului *ne bis in idem* trebuie să răspundă unui obiectiv de interes general, de a asigura colectarea în integralitate a TVA datorat, prin combaterea infracţiunilor în materie de TVA[36], iar aceste proceduri şi sancţiuni vizează scopuri complementare având ca obiect, după caz, aspecte diferite ale aceluiaşi comportament infracţional vizat[37].

În ceea ce priveşte respectarea principiului proporţionalităţii, Curtea de Justiţie a Uniunii Europene a subliniat că statele membre dispun de o libertate de alegere a sancţiunilor aplicabile în scopul de a garanta colectarea integrală a veniturilor provenite din TVA şi că sunt îndrituite să prevadă atât un sistem în care infracţiunile în materie de TVA pot face obiectul procedurilor şi al sancţiunilor doar o singură dată, cât şi un sistem care permite un cumul de proceduri şi de sancţiuni, iar proporţionalitatea unei reglementări naţionale nu poate fi pusă în discuţie de simplul fapt că statul membru în cauză a ales să prevadă posibilitatea unui astfel de cumul[38]. Principiul proporţionalităţii impune ca un cumul[39] de proceduri şi de sancţiuni prevăzut de o reglementare naţională să nu depăşească limitele a ceea ce este adecvat şi necesar pentru realizarea obiectivelor legitime urmărite de această reglementare şi atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate trebuie să se recurgă la cea mai puţin constrângătoare, iar inconvenientele cauzate nu trebuie să fie disproporţionate în raport cu scopurile vizate[40]. Pe de altă parte, cumulul de sancţiuni de natură penală trebuie însoţit de norme care să garanteze că severitatea ansamblului sancţiunilor aplicate corespunde gravităţii infracţiunii vizate, iar autorităţile competente, în

[32] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotărârea din 27 mai 2014, Spasic, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, punctele 55 şi 56.

[33] Conform articolului 52 alineatul (1) prima teză din Cartă, orice restrângere a exerciţiului drepturilor şi libertăţilor recunoscute de aceasta trebuie să fie prevăzută de lege şi să respecte substanţa acestor drepturi şi libertăţi. Potrivit celei de a doua teze a alineatului menţionat, prin respectarea principiului proporţionalităţii, pot fi impuse restrângeri ale drepturilor şi libertăţilor menţionate numai în cazul în care acestea sunt necesare şi numai dacă răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesităţii protejării drepturilor şi libertăţilor celorlalţi.

[34] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotărârea Menci, punctul 42.

[35] Idem, punctul 43.

[36] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotărârea din 5 decembrie 2017, M.A.S. şi M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punctul 34.

[37] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotărârea Menci, punctul 44.

[38] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotărârea Menci, punctul 47.

[39] O reglemenatre naţională privin cumulul de proceduri şi sancţiuni trebuie să conţină norme clare şi precise care să permită justiţiabilului să prevadă care acte şi omisiuni sunt susceptibile să facă obiectul unui astfel de cumul de proceduri şi de sancţiuni - Hotărârea CJUE în cauza Menci, punctul 49. Reglementarea naţională în discuţie în litigiul principal prevede condiţiile în care neplata în termenele prevăzute de lege a TVA datorat poate conduce la aplicarea unei sancţiuni administrative de natură penală. Potrivit dreptului naţional italian, o astfel de neplată, dacă vizează o declaraţie fiscală anuală privind TVA în valoare de peste 50 000 de euro, poate face şi obiectul unei pedepse cu închisoarea de la şase luni la doi ani. Rezultă astfel, sub rezerva verificării de către instanţa de trimitere, că reglementarea naţională în discuţie în litigiul principal prevede, în mod clar şi precis, în ce împrejurări neplata TVA poate să facă obiectul unui cumul de proceduri şi de sancţiuni de natură penală.

[40] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotărârea din 25 februarie 2010, Müller Fleisch, C-562/08, EU:C:2010:93, punctul 43, Hotărârea din 9 martie 2010, ERG şi alţii, C-379/08 şi C-380/08, EU:C:2010:127, punctul 86, precum şi Hotărârea din 19 octombrie 2016, EL-EM-2001, C-501/14, EU:C:2016:777, punctele 37 şi 39.

cazul aplicării unei a doua sancțiuni, au obligaţia de a se asigura că severitatea ansamblului sancțiunilor impuse nu excedează gravității infracțiunii constatate[41].

În concluzie, CJUE a stabilit[42] că articolul 50 din Cartă trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia procesul penal poate fi inițiat împotriva unei persoane pentru neplata în termenele prevăzute de lege a TVA datorat, deși acestei persoane i s-a aplicat deja, pentru aceleași fapte, o sancțiune administrativă definitivă de natură penală în sensul articolului 50 din Cartă, cu condiția ca această reglementare[43]:

– să vizeze un obiectiv de interes general care este de natură să justifice un astfel de cumul de proceduri și de sancțiuni, respectiv combaterea infracțiunilor în materie de TVA, aceste proceduri și aceste sancțiuni trebuind să aibă scopuri complementare;

– să conţină norme de asigurare a unei coordonări care să limiteze la strictul necesar sarcina suplimentară care rezultă, pentru persoanele vizate, dintr-un cumul de proceduri și

– să prevadă norme care permit să se asigure limitarea severității ansamblului sancțiunilor aplicate la ceea ce este strict necesar în raport cu gravitatea infracțiunii vizate.

4. Non bis in idem în practica administrativă şi judecătorească din România

România nu are experienţa unei condamnări în faţa Curţii Europene a Drepturilor Omului pentru încălcarea, în materia sancţiunilor penale şi fiscale, a *non bis in idem* statuat de articolul 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Cu toate acestea, în cauza „Lungu contra României”[44], Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat încălcarea de către autorităţile române, a unui alt drept, anume cel la un proces echitabil, reglementat de articolul 6 paragraful 1 din Convenţie. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reţinut în cauza respectivă că, deşi nu exista identitate de părţi şi de obiect în procedurile interne penale şi fiscale, totuşi, ambele proceduri au vizat aceeaşi problemă determinantă, respectiv calificarea juridică a operaţiunilor de transformare şi revânzare a penurilor derulată de societăţile comerciale reclamante. Astfel, în cadrul unui litigiu fiscal, instanţele au considerat, în mod definitiv, că respectivele operaţiuni erau legale şi că în mod corect societăţile au beneficiat de facilităţi fiscale, în timp ce în cadrul unei proceduri penale împotriva administratorului reclamant s-a revenit asupra acestei concluzii şi, prin hotărâre definitivă, s-a stabilit că erau ilegale operaţiunile de transformare şi revânzare a penurilor şi că societăţile în mod nelegal au beneficiat de facilităţi fiscale. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a concluzionat că

[41] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotărârea Menci, punctele 54, 55. În speță, legislaţia italiană nu se limitează la a prevedea suspendarea executării silite a sancțiunilor administrative de natură penală în cursul procesului penal, ci că împiedică definitiv această executare ulterior condamnării penale a persoanei vizate. În plus, plata voluntară a datoriei fiscale, în măsura în care privește și sancțiunea administrativă aplicată persoanei vizate, constituie o circumstanță atenuantă specială care trebuie luată în considerare în cadrul procesului penal. Astfel, reiese că reglementarea națională în discuție în litigiul principal prevede condiții de natură să asigure limitarea de către autoritățile competente a severității ansamblului sancțiunilor aplicate la ceea ce este strict necesar în raport cu gravitatea infracțiunii săvârșite.

[42] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotărârea Menci, punctul 63.

[43] Potrivit Hotărârii Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, în cauza Menci, punctul 64, revine instanței naționale sarcina de a se asigura, ținând seama de ansamblul împrejurărilor litigiului principal, că sarcina care rezultă concret pentru persoana vizată din aplicarea reglementării naționale în discuție în litigiul principal și din cumulul procedurilor și al sancțiunilor pe care aceasta îl autorizează nu este excesivă în raport cu gravitatea infracțiunii săvârșite.

[44] Hotărârea din 21 octombrie 2014, disponibilă la link-ul https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22fulltext%22:[%22\%22AFFAIRE%20LUNGU%20ET%20AUTRES%20c.%20ROUMANIE\%22%22],%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-147662%22]} (accesat la data de 08.05.2021).

derularea simultană şi în paralel a două proceduri independente asupra aceloraşi fapte care au condus la concluzii opuse şi că revenirea asupra unei probleme litigioase care fusese deja tranşată printr-o decizie definitivă a instanţei, în absenţa unui motiv întemeiat, au adus atingere principiului securităţii juridice, iar dreptul reclamanţilor la un proces echitabil a fost încălcat.

În privinţa mecanismului cererilor de decizie preliminară adresate Curţii de Justiţie a Uniunii Europene, instanţele din România nu au apelat la acesta, până în prezent, în vederea interpretării *non bis in idem*, în cauzele în materie de TVA. Cu toate acestea, în practica recentă a instanţelor[45] din România s-a identificat o situaţie care ar putea pune inclusiv problema interpretării articolului 50 din Cartă.

Instanţele se confruntă din ce în ce mai des cu următoarea situaţie: administraţia fiscală, în urma activităţii de inspecţie fiscală, emite decizie de impunere prin care stabileşte TVA suplimentar şi refuză contribuabilului dreptul de deducere a TVA achitat în amonte pe motivul nerealităţii tranzacţiilor derulate de contribuabil cu furnizorii săi. Ulterior finalizării inspecţiei fiscale şi emiterii deciziei de impunere, adică după ce situaţia de fapt fiscală relevantă se prezumă a fi fost pe deplin stabilită de către inspectorii fiscali, administraţia fiscală sesizează organele de cercetare penală referitor la o eventuală activitate infracţională privind TVA (refuzat la deducere), de regulă fără să nominalizeze în concret o persoană posibil culpabilă. Contribuabilul contestă în procedura administrativă decizia de impunere, iar administraţia fiscală suspendă soluţionarea contestaţiei fiscale până la finalizarea cercetării penale, invocând Hotărârea Curţii Europene a Drepturilor Omului în cauza „Lungu" şi argumentând că astfel de suspendare împiedică o eventuală situaţie de *non bis in idem*. În faţa instanţei, contribuabilul contestă decizia administraţiei fiscale privind suspendarea soluţionării contestaţiei sale fiscale.

Aminitm că articolul 277 alineatul (1) litera a) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală prevede: (1) Organul de soluționare competent poate suspenda, prin decizie motivată, soluționarea cauzei atunci când: a) organul care a efectuat activitatea de control a sesizat organele în drept cu privire la existența indiciilor săvârșirii unei infracțiuni în legătură cu mijloacele de probă privind stabilirea bazei de impozitare și a cărei constatare ar avea o înrâurire hotărâtoare asupra soluției ce urmează să fie dată în procedură administrativă. Articolul 277 alineatul (3) din Legea nr. 207/2015 prevede: „(3) Procedura administrativă este reluată la încetarea motivului care a determinat suspendarea sau, după caz, la expirarea termenului stabilit de organul de soluționare competent potrivit alin. (2), indiferent dacă motivul care a determinat suspendarea a încetat ori nu."

Soluția legislativă instituită de prevederile articolului 277 alineatul (1) litera a) din Legea nr. 207/2015 este foarte asemănătoare cu aceea cuprinsă în prevederile articolului 214 alineatul (1) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 (vechiul Cod de procedură fiscală), cu diferența că este vorba de existența indiciilor săvârșirii unei „infracțiuni în legătură cu mijloacele de probă privind stabilirea bazei de impozitare" a cărei constatare ar avea o înrâurire hotărâtoare asupra soluției ce urmează să fie dată în procedura administrativă. Legea se raportează doar la infracțiunile în legătură cu mijloacele de probă privind stabilirea bazei de impozitare, fiind o prevedere legală mai restrictivă pentru organele fiscale decât aceea din reglementarea anterioară. Ca atare, legiuitorul a circumstanțiat față de dispozițiile legale anterioare sfera situațiilor în care organul fiscal poate suspenda, prin decizie motivată, soluționarea cauzei, și anume atunci când organul fiscal de control constată indiciile săvârșirii unei infracțiuni doar în legătură cu mijloacele de probă privind stabilirea bazei de impozitare. Astfel, potrivit noii legislații, trebuie îndeplinite două condiții pentru ca organul

[45] De exemplu, dosarul nr. 3865/2/2020 al Curţii de Apel Bucureşti, Secţia a IX-a.

fiscal să poată suspenda soluționarea contestației administrative: 1. să existe indicii că s-a săvârşit o infracțiune în legătură cu mijloacele de probă privind stabilirea bazei de impozitare; 2. constatarea să aibă o înrâurire hotărâtoare asupra soluției ce urmează să fie dată în procedura administrativă. Baza impozabilă este constituită din bunuri, venituri sau alte valori deținute de persoane care beneficiază de câştigurile sau orice foloase obținute aduse de acestea. Bunurile, veniturile sau valorile care constituie baza impozabilă sunt supuse obligațiilor fiscale în sarcina persoanelor care le dețin în proprietate. Baza de impozitare reprezintă contravaloarea unei livrări de bunuri sau prestări de servicii impozabile, a unui import impozabil sau a unei achiziții intracomunitare impozabile. În consecință, baza impozabilă este reprezentată de totalitatea veniturilor asupra cărora se aplică o cotă de impozit. De asemenea, sesizarea trebuie să fie o sesizare penală (şi nu o simplă sesizare), iar organele în drept nu pot fi, în mod logic, decât organele de urmărire penală, care, ca regulă generală, pot să pună în mișcare acțiunea penală sau pot da o soluție de neurmărire.

Referitor la instituția procesuală a suspendării facultative a soluționării cauzei în cadrul procedurii administrative prealabile, adoptarea acestei măsuri este condiționată de înrâurirea hotărâtoare pe care o are constatarea de către organele competente a elementelor constitutive ale unei infracțiuni în legătură cu mijloacele de probă privind stabilirea bazei de impozitare asupra soluției ce urmează să fie dată în procedura administrativă. Într-o atare situație, procedura administrativă privind soluționarea contestației formulate împotriva actelor administrative fiscale este suspendată fie până la încetarea motivului care a determinat suspendarea, fie până la un termen stabilit de organul fiscal competent prin decizia de suspendare. În momentul încetării motivului care a determinat suspendarea sau, după caz, la expirarea termenului stabilit de organul de soluționare competent, indiferent dacă motivul care a determinat suspendarea a încetat ori nu, procedura administrativă este reluată, fiind emisă o decizie privind soluționarea contestației. În ceea ce privește hotărârea definitivă a instanței penale prin care se soluționează acțiunea civilă, aceasta este opozabilă organelor fiscale competente să soluționeze contestația, cu privire la sumele pentru care statul s-a constituit parte civilă; în plus, decizia de suspendare este motivată, iar suspendarea poate fi solicitată o singură dată pe parcursul desfășurării procedurii administrative.

În decizia nr. 774 din 28 noiembrie 2019, Curtea Constituţională a constatat[46] că instanțele de judecată dispun soluționarea contestațiilor administrative formulate împotriva deciziilor de impunere, chiar dacă există formulate plângeri penale în temeiul Codului de procedură fiscală, constatând, când este cazul, nelegalitatea soluției de suspendare a procedurii de soluționare a contestației, iar instanța de contencios administrativ învestită cu un control de legalitate asupra deciziei de suspendare a contestației, emisă în temeiul articolului 277 alineatul (1) litera a) din Codul de procedură fiscală, poate evalua măsura administrativă inclusiv în ceea ce privește exercitarea dreptului de apreciere al autorității fiscale prin raportare la definiția excesului de putere, cuprinsă în articolul 2 alineatul (1) litera n) din Legea nr. 554/2004, a proporționalității şi a celorlalte exigențe ale dreptului la o bună administrare, pentru că în caz contrar s-ar accepta incidența articolului 277 alineatul (1) litera a) din Codul de procedură fiscală în cazul oricărui demers formal de sesizare a organelor penale, cu consecința amânării nepermise a soluției în procedura administrativă.

[46] Decizia nr. 774 din 28 noiembrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 495 din 11 iunie 2020.

Curtea Constituţională a mai reţinut[47] că „ceea ce poate fi pus în discuție este intervalul de timp în care contribuabilul trebuie să aştepte pentru a avea posibilitatea să conteste actul administrativ, având în vedere că soluționarea unei cauze penale ar putea dura suficient de mult timp, cu alte cuvinte, termenul rezonabil al urmăririi penale şi cel al judecății ar fi afectate" şi că procedura prevăzută de articolul 277 Cod procedură fiscală „oferă o garanție, care poate fi apreciată ca suficientă, pentru a-l asigura pe contestatar că suspendarea nu va fi dispusă în mod arbitrar (organul de soluționare competent poate suspenda, prin decizie motivată, soluționarea cauzei). Ca atare, măsura suspendării este o vocație a organului fiscal și nu o obligație instituită prin lege. Situațiile în care poate fi dispusă această măsură sunt expres şi limitativ prevăzute, fiind determinate printr-un grad de precizie suficient de ridicat, care, o dată în plus, să îl protejeze pe contestatar de un eventual abuz.

Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a hotărât[48] că din analiza dispoziţiilor articolului 214 alineatul (1) litera a) din vechiul Cod de procedură fiscală rezultă că suspendarea soluționării contestației formulate împotriva deciziei de impunere fiscală nu se impune în mod obligatoriu în orice situaţie în care autoritatea fiscală ori chiar instanţa de judecată este învestită cu analiza unor creanţe fiscale care fac şi obiectul unei acţiuni penale, ci este necesară o examinare în concret a existenţei indiciilor săvârşirii unei infracţiuni şi a „înrâuririi hotărâtoare" pe care ar putea-o avea soluţia penală în cauză. În acest sens, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a reţinut că instanţa de contencios administrativ învestită cu controlul de legalitate asupra deciziei de suspendare a contestaţiei poate evalua măsura administrativă inclusiv în ceea ce priveşte exercitarea dreptului de apreciere al autorităţii fiscale prin raportare la definiţia excesului de putere, cuprinsă în articolul 2 alineatul (1) litera n) din Legea nr. 554/2004, a proporţionalităţii şi a celorlalte exigenţe ale dreptului la o bună administrare pentru că, în caz contrar, s-ar accepta incidenţa articolului 214 alineatul (1) litera a) din vechiul Cod de procedură fiscală în cazul oricărui demers formal de sesizare a organelor penale, cu consecinţa amânării nepermise a soluţiei în procedura administrativă.

Având în vedere aceste precizări, este de observat că situaţii în care prin decizia de impunere se stabileşte TVA de plată şi se refuză dreptul de deducere a TVA şi se formulează de către administraţia fiscală, o sesizare penală, persoana impozabilă este în imposibilitate de recuperare în termen a TVA achitată în amonte. În aceste condiţii, un astfel de procedeu prin care, într-o primă etapă, este emisă o decizie de impunere care produce efecte imediate în sensul negării dreptului de deducere a TVA, fără ca organul fiscal să deţină, la acel moment, toate elementele obiective privind implicarea persoanei impozabile în frauda fiscală privind TVA, după care, în momentul în care se formulează contestaţie administrativă, se suspendă soluţionarea contestaţiei până la lămurirea situaţiei de fapt în cadrul unui dosar penal în care se fac cercetări cu privire la implicarea persoanei impozabile în frauda fiscală respectivă, poate să înfrângă principiul neutralităţii care decurge din Directiva TVA. Procedura ridică, de altfel, probleme şi în ceea ce priveşte compatibilitatea ei cu dreptul la un proces echitabil garantat de articolul 47 din Cartă în condiţiile în care, pe perioada în care procedura de soluţionare a contestaţiei administrative este suspendată, decizia de impunere îşi păstrează caracterul executoriu, fără însă ca persoana impozabilă să aibă posibilitatea să conteste decizia de impunere în faţa instanţei de judecată (o astfel de

[47] Idem.

[48] Decizia nr. 1892/2014 pronunţată de Secţia de Contencios Administrativ şi Fiscal a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie în dosarul nr. 1683/59/2011, disponibilă la link-ul http://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=109539 (accesat la data de 08.05.2021).

acţiune fiind condiţionată de emiterea mai întâi a unei decizii de soluţionare pe fond a contestaţiei administrative)[49].

Pe de altă parte, suspendarea soluţionării contestaţiei fiscale poate afecta dreptul de deducere TVA[50]. Dreptul de deducere se naşte atunci când TVA devine exigibilă[51]. Trebuie amintit că, într-adevăr, pentru a exercita dreptul de deducere a TVA, persoana impozabilă are obligația de a prezenta probe obiective în sensul că i-au fost efectiv furnizate în amonte bunuri și servicii de către persoane impozabile, în scopul propriilor operațiuni supuse TVA și pentru care a achitat efectiv TVA[52]. Cu toate acestea, în ceea ce priveşte frauda în materie de TVA, sarcina probei este răsturnată, în sensul că ea nu mai aparţine contribuabilului, ci administraţiei fiscale. Potrivit jurisprudenţei[53], beneficiul dreptului de deducere nu poate fi refuzat unei persoane impozabile decât atunci când persoana impozabilă, căreia i-au fost furnizate bunurile sau serviciile care îi servesc de bază pentru a justifica dreptul de deducere, ştia sau ar fi trebuit să ştie că operaţiunea era rezultatul unei fraude săvârşită de furnizor sau de un alt operator în amonte. Dat fiind că refuzul dreptului de deducere este o situaţie de excepție, revine autorității fiscale să stabilească corespunzător cerințelor legale elementele obiective care permit să se concluzioneze că persoana impozabilă știa sau ar fi trebuit să știe că în operațiunea invocată de acesta pentru a justifica dreptul său de deducere societatea era implicată într-o fraudă săvârșită de furnizor sau de un alt operator care intervine în amonte în lanțul de livrare[54]. Prin urmare, considerăm că, dacă administraţia fiscală a refuzat deja dreptul de deducere a TVA, înseamnă că ea a avut elemente suficiente care au condus-o la concluzia nerealităţii tranzacţiilor derulate de contribuabil cu furnizorii săi. Altfel, dacă ar fi avut doar dubii referitoare la realitatea tranzacţiilor, administraţia fiscală ar fi putut sesiza organele de cercetare penală înainte să se pronunţe asupra dreptului de deducere (în sensul recunoaşterii sau respingerii lui). În acest context, în cazul în care mai întâi s-a refuzat contribuabiului un drept de deducere, apoi administraţia fiscală a sesizat organele de cercetare penală s-ar putea identifica mai dificil un scop al suspendării soluţionării contestaţiei fiscale şi, mai ales, în ce modalitate concretă au o înrâurire hotărâtoare asupra soluţionării contestaţiei privind refuzul dreptului de deducere posibilele infracţiuni menţionate în sesizarea penală.

5. Concluzii

În contextul unei reglementări procesual fiscale naţionale care permite suspendarea soluţionării unei contestaţii fiscale împotriva deciziei prin care administraţia fiscală a exprimat refuzul dreptului de deducere a TVA, până la soluţionarea definitivă a unei sesizări penale cu privire la fapte care ar putea avea o înrâurire hotărâtoare asupra soluţiei ce se va da contestaţiei, atât administraţia fiscală, cât şi instanţele din România sunt puse în faţa unei provocări privind identificarea unei soluţii de echilibru între, pe de o parte exigenţele respectării stabilităţii raporturilor juridice şi, pe de altă parte, respectarea principiului neutralităţii TVA, precum şi accesului la justiţia fiscală pentru contribuabilul care doreşte să

[49] O problemă de drept similară s-a pus şi în cauza naţională din care au derivat întrebările preliminare adresate în cauza C-582/20, Cridar Cons, în prezent aflată pe rolul CJUE.

[50] Pentru detalii asupra dreptului de deducere TVA a se vedea Gormley, L., (2006) *EU Taxation Law*: Richmond Law& Tax, p. 131-142.

[51] Terra, B., Wattel, P., (2012) *European Tax Law*: Wolters Kluwer, p. 223.

[52] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotararea din 21 noiembrie 2018 în cauza Vădan, C-664/16, EU:C:2018:933 punctul 44.

[53] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotărârea din 6 iulie 2006 în cauzele conexate Kittel şi Recolta Recycling, C-439/04 şi C-440/04, EU:C:2006:446, punctul 56.

[54] Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Hotararea din 21 iunie 2012 în cauzele conexate Mahagében kft, C-80/11, EU:C:2012:373, pct. 49.

conteste refuzul recunoaşterii dreptului său de deducere a TVA. Desigur că instanţele vor aprecia soluţia de pronunţat în funcţie de fiecare caz în parte, având în vedere şi regulile aplicării principiului *non bis in idem*, aşa cum au fost trasate în jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului şi a Curţii de Justiţie a Uniunii Europene.

BIBLIOGRAPHY

Craig, P., de Burca, G., (2008) *EU Law, Text, Cases and Materials*: Oxford University Press.

Terra, B., Wattel, P., (2012) *European Tax Law*: Wolters Kluwer.

Gormley, L., (2006) *EU Taxation Law*: Richmond Law& Tax.

Tridimas, T., (2007) *The General Principles of EU Law*: Oxford University Press.

https://www.echr.coe.int/, https://curia.europa.eu/

CONTRAVENTION COMPLAINT. THE PROBATIVE VALUE OF THE CONTRAVENTION REPORT

Eugenia Iovănaș
Assoc. Prof., PhD, „Aurel Vlaicu" University of Arad

Abstract: Regarding the probative force of the infringement report in the trial instances' legal maxim there have been framed two different opinions that have found an unitary rendition over the legal problem submitted to the debate.
According to the solution adopted by CEDO in the cause Anghel vs. Romania, the report didn't have the same probative force that previously had, that is the situation of its appeal on the complaint , such that for the re-establishment of the equality of the juridical procedures that the parties have in their hands within the started legal procedure is necessary that this start from the presumed innocent premise in favor of the complainant, with the consequence of necessity of proving by the instance – inclusively the complainant's guilt.
The author of the work considers that in the situation that the report has been signed with objections by the offender, at the moment of the fact's ascertainment comes to the ascertaining agent, the infringement report is governed by the legal premise and the premise of absolute solidity.

Keywords: sanction report, CEDO in the cause Anghel vs. Romania, presumed innocent, legal premise

From the definition of the contraventional law contained in art.1, thesis I of GO 2/2001 regarding the juridical regime of violations we keep in mind the idea that "*the contraventional law defends social values that are not being protected by the criminal law".*

The features of main contraventional sanctions provisioned by art. 5, par. 2 from the pre-cited normative act, represented by the fine and Warning letter and also by the supplementary sanction or the sanction to provide activities to the benefit of the community, as community reparation, consist in the fact that, as compared to the civil or criminal sanctions, they don't have a remedy character but an exclusively preventive-educational one.

Civil sanctions are established and applied by consideration of the degree of actual social danger of the deed expressed by the law enforcer within the lower and upper limits of the sanctions written in the law, these ideal limits expressing the degree of social danger of the deed considered by the law enforcer when they incriminated the contravention.

In doctrine and practice they say that contraventional sanctions represent a form of severe juridical constraint of the one who commits violations, as the social fine is aimed firstly at the patrimony of the offender diminishing it considerably, in some cases the payment of the fine affecting their very means of subsistence, theirs and their families.

Due to this reason, it is no doubt that a measure must be taken by the judge to reach the aimed scope of the law enforcer in art. 21 par. 3 cited above, to apply the sanction proportionally with the actual degree of social danger of the deed, considering the circumstances, manner and means of committing the offence, the scope in view, the aftermath produced as well as the personal circumstances of the offender and of the other details recorded in the minutes.

In the civil suit, admittance of the re-individualization request of the social sanctions applied by the ascertaining agent has as effect either the replacement of the contraventional fine with a gentler sanction, as the warning letter may be, as provided under art. 5 letter a)

corroborated with art. 7 from the GO 2/2001 concerning the juridical regime of contraventions, or the diminishing of the quantum of the fine established.

It is important to note that in the contraventional matter there is no lawful wording that allows the judge to re-individualize the sanction of fine in the sense of diminishing it under the minimum level legally established for the respective deed. The judicial practice states that inobservance of the minimum legal threshold violates the principle of legality of sanctions established by the law enforcer[1].

The law enforcer lists limitedly the complementary social sanctions in art. 5 par. 3 letter a) – g) from GO 2/2001 concerning the juridical regime of violations, under the reserve that through special laws there may also be established other complementary sanctions, depending on the particularity and specific of the incriminated act as title of violation/contravention.

The most common supplementary sanctions occurred in practice are those listed under art. 5 par. 3 from above, as follows:

a) Seizing of the goods destined, used or resulted from infractions;

b) Suspension or annulment, as the case may be, of the approval, agreement or authorization to exercise a certain activity;

c) Closing down the unit

d) Blocking bank accounts

e) Suspending the activity of the economic agent

f) Retraction of license or permit for certain operations or activities of foreign trading, temporarily or permanently

g) *Destruction of works and restating the field in its initial state*

(4) By special laws may be established also other main or supplementary sanctions.

From the content of the provisions from art. 5, par. 6 from the GO 2/2001 concerning the juridical regime of infractions we state that *supplementary sanctions are applied according to the nature and seriousness of the deed and*, only if the law enforcer has provisioned that sanction in the special law applicable to the imputed act.

The framework law in the matter of sanctioning violations, the GO 2/2001 concerning the juridical regime of violations, although regulates in art. 5 par. 5 the law principle according to which *the sanction established must be proportional with the degree of social danger of the committed act*, it doesn't contain any provision regarding the juridical situation of supplementary sanctions in the case of admitting the request of re-individualization of the main sanction of the fine with the Warning letter, respectively it doesn't legally render the judge the possibility to proceed to the replacement of the supplementary sanction applied, with the Warning letter.

In the judicial practice of trial courts from within the competence range of Arad Court House, there were solutions to admit the request of replacement of supplementary sanctions, especially when it came to traffic violations, when it was decided to suspend the right to drive vehicles on public roads, but also in the matter of economic or financial infractions, respectively when it was decided the application of the measure to seize the

[1] *The Cluj Court House, Civil Decision no. 513/R/2005, not published, case cited from the Juridical regime of violations, GO 2/2001 concerning the juridical regime of violations, commented, authors Ovidiu Podaru and Radu Chirita, Hamangiu Publishing House, 2011, page 239.*
The Bucharest Court House, Section IX – Administrative and Fiscal Contentious, civil Decision no. 2548/13.08.2008, not published, case cited from Contraventional liability, author Nicoleta Cristus, Hamangiu Publishing House, 2011, page 261.

amounts of money that could have not been justified legally by the economic operator and also in the situation when it was ruled to suspend the commercial activity of the unit for a period of three months.

In this sense, by the civil sentence no. 849 of 25.01.2012 rendered by the Court House in case no. 17927/55/2011 was admitted in part the contraventional claim filed by the petitioner L.C.S. ", against the respondent/*The Financial Autoriy* , against the offence notice series G no. 0129223/28.10.2011 and in consequence: the sanction of civil fine applied to the petitioner was replaced with the sanction of Warning letter and the supplementary sanction of activity suspension was dismissed. No trial costs.

In order to rule the sentence, the trial court stated that through the offence notice series G no. 0129223/28.10.2011, the petitioner was sanctioned with a fine in amount of 8,000 lei for violating the dispositions of art. 10 letter b) referred to art. 11 b) from the UGO no. 28/1999, republished, as it didn't issue cashier's receipt for all the payments received from clients, as according to the daily report there were registered proceeds of 114 lei as opposed to 217 lei according to the monetary, thus resulting the sum of 103 lei not registered in the fiscal electronic device. Furthermore, as supplementary sanctions and pursuant to art. 11 par. 3 and art. 14 par. 2 from the UGO no. 28/1999, the petitioner was seized the amount of 103 lei not registered with the cash machine and its activity was suspended for three months.

Nevertheless, proceeding to a new individualization of the applied sanctions, as per the criteria provided by art. 21 par. 3 from the GO 2/2001, and considering the circumstances and the means of committing the act, the consequence produced, the reduced value of the sum for which the cashier's receipt was not issued, as well as the fact that the petitioner is organized as an individual enterprise and it is at its first violation of this kind, the court appreciated that the act presents a low degree of social danger, the sanction of a warning letter being appropriate both considering the circumstances of the act and the personal circumstances of the petitioner.

Furthermore, in what the supplementary sanctions is concerned, the court admitted that the suspension of activity for three months is far too severe as to the reduced seriousness of the fact, which, as shown above, justifies the sanction of warning letter, the confiscation of the cashed in amount of money for which no cashier's receipt was issued being quite enough under the light of individualization of applied supplementary sanctions.

The appeal filed by authority fiscal was admitted, the judicial control court decided that although the lower court has correctly stated the de facto state as compared to the evidence presented in the case and rendered a legal and founded decision in what the existence of the violation act committed by the petitioner is concerned, as a result of an appropriate appraisal of the evidences in the case, of the judicial interpretation of the juridical act tried and of a correct application of the legal provisions in the matter, there are revealed element of non-legality concerning the recurred judicial decision regarding the measure adopted by sentence about the dismissal of the supplementary sanction applied through the offence notice contested.

Replacing the social fine applied to the petitioner with the sanction of warning, the lower court ruled unequivocally concerning the existence of the infraction committed by them and as the offending party didn't recur the sentence of the trial court but only the respondent, the judicial control of the appeal court focused only on the aspects related to the individualization of the main social sanction and the legality of the supplementary ones that have been adopted through the appealed minutes.

From this point of view it was found that the lower court has re-individualized judiciously the main social sanction when it replaced the sanction of social fine applied to

the petitioner with the sanction of warning as reported to the evidences administered and last but not least the individualization criteria provisioned under art. 21, par. 3 from the GO 2/2001, respectively considering the circumstances and the manner in which the act was committed, the consequence produced, the small quantum of the money for which no cashier's receipt was released, as well as the fact that the petitioner is organized as an individual enterprise and that it is its first violation of the kind, finally appreciating that the act has a reduced degree of social danger, the sanction of warning being appropriate both as per the circumstances of committing the act as well as the personal circumstances of the petitioner, in other words, the sanction of warning alone is sufficient for reaching the educative and preventive goal foreseen by the law enforcer when naming the juridical norms correctly concluded as having been violated by the petitioner.

From a different point of view, regarding the measure adopted by the court house in relation with the dismissal of the supplementary sanction of suspending the activity of the enterprise, being noticeable that the lower court judge didn't present any de jure assertions concerning the decisions under this aspect but only de facto, more exactly of opportunity in the sense that suspension of activity for a duration of three months would be too harsh in the case, ignoring the fact that its application derives directly from the law according to art. 14 from the UGO no. 28/1999 republished, so that the officers stating the violation and applying the related sanctions couldn't make any personal evaluations as to the aspect shown herein, their only duty being that of applying the legal dispositions imperatively specified.

Regarding this issue, namely if the courts analyzing the truth of the offence notice and the individualization of the main sanction, the courts may analyze also the opportunity of the supplementary sanction, through civil sentence no. 4475 of 02.05.2011, ruled by the Arad Court House in the case no. 993/55/2011, it was partly admitted the contravention claim filed by the petitioner against the respondent The afiscal authority and, in consequence, it was dismissed the sanction of activity suspension for a period of three months applied to the petitioner by the offence notice series G no. 0129204, drawn up by the respondent on the 10th of January 2011; the rest was preserved in the offence notice series G no. 0129204 drawn up by the respondent on the 10th of January 2011.

In order to rule as such, the first trial court learned that by the offence notice series G no. 0129204, drawn by the respondent at 11.01.2011, the petitioner was sanctioned based on art. 10, letter b from UGO no. 28/1999 with a fine in amount of 8.000 lei, the confiscation of the sum of 634 lei and suspension of activity for a period of three months, respectively with a fine based on art. 1 letter e corroborated with art. 2, letter f from Law no. 12/1990, in quantum of 6.000 lei and seizing of products.

As referred to the de facto state established, the trial court decided that formally, the constitutive elements of the contravention are met, as provisioned by art. 10, letter b from the UGO 28/1999, respectively by art. 1 letter e from Law no. 1271990.

But as referred to the individualization of the sanction, were considered the provisions of art. 21 par. 3 from the GO no. 2/2001, according to which the sanction applied must be proportional with the degree of social danger presented by the act committed, considering the circumstances of action, the means and manner of committing it, the goal aimed at, the consequences produced and also the personal circumstances of the offender.

Considering the quantum of the fiscally unrecorded amount, namely 643 lei cashed in during a day's work until 13,00 hours, the trial court assessed that the fine applied in minimum quantum of 8,000 lei was proportional with the fact's degree of social danger and that it was also capable to reach as per the petitioner the educative and preventive goal of the sanction, sought out by the law enforcer.

In what the supplementary measure is concerned, the lower court decided that it should be dismissed because pursuant to the provisions of art. 14, par. 2 from the UGO 28/1999, the application of such supplementary measure was not justified. Here, there were taken into consideration, firstly the provisions of art 34, par. 1 from UGO 29/1999, according to which, the court that settles the complaint against the offence notice checking its legality and truthfulness, also decides the sanction, without distinguishing among main and supplementary sanctions.

Secondly, considering the large quantum of the fine applied, 8,000 lei, as compared to the necessity of the petitioner to produce the resources from which to be able to pay the fine, the fact that suspending the activity of the company may lead even to the situation of depriving the state budget of the taxes and fees the petitioner might have been paying from its activity, in the present economic climate it was seen as benefic to ensure the necessary funds for the state budget, by keeping the activity of a trading taxpayer flowing and not suspending such taxpayer's activity. Thus, the court applied art. 5 par. 6 from the UGO 2/2001 by dismissing the measure.

By the civil decision of the Court House, Contentious department, has ruled in favor of the appeal filed by the authority fiscal and found that the lower court didn't take into consideration the fact that violating the obligation provisioned by art. 1 from GO 28/1999, the supplementary sanction of activity suspension is seen by the law enforcer as an imperative measure, so that is not the prerogative of the fiscal organs or the court to decide concerning the preserving of the main sanction of fine and to dismiss the supplementary measure. More than that, although the trial court decided also with regard to the substantiality of the sanction applied by the offence notice, asserting that the sanction of 8,000 lei fine is proportional with the degree of social danger and prone to reach the educative – preventive goal pursued by the law enforcer for the petitioner, nevertheless, unfoundedly the court established that according to art. 5 par. 5 and 6 from GO 2/2001 regarding the supplementary measure, it became called for to dismiss the supplementary measure of the petitioner's activity suspension for three months applied through the offence notice appealed.

From a different angle, referring to the measure adopted by the court house concerning the dismissal of the supplementary sanction of suspending the company's activity, being noticeable that the lower court's judge didn't make any de jure assertions about the decisions made in this sense, but only de facto assertions, more exactly of opportunity in the sense of suspending the activity for a duration of three months is considered to serious for the case, ignoring that the application of such sanction derives directly from the law conformant with art. 14 from the UGO no. 28/1999 republished so that the officers stating the violation and applying the sanctions, had no interest to assess the event under this aspect but only the obligation to uphold the legal dispositions specified.

Invoking the opportunity reasons and preserved as such from the lower court as a justification for dismissing the supplementary measure, respectively that in the present economic climate it would be more benefic for the necessary budget funds to keep ongoing the activity of a trading taxpayer and not to suspend its activity, truly denotes clemency of the court but not in the least a legal argument meant to justify the dismissal of the sanction with inviolable title in the legal norm of the sanctioning law article.

More than that, the committed act presents social danger resulting from the quantum of the fine provided at the minimum limit by the normative act, which demonstrates exactly that the law enforcer has considered that this deed has a certain amount of social danger and minimizing the public order aspect of making liable a company which has clearly violated the legal provisions will only encourage this phenomenon of eluding legal dispositions with

the consequence of depriving the state budget firstly from tax payments legally owed by all taxpayers irrespective of the present economic juncture.

The legality and substantiality of the offence notice being confirmed during the trial in the lower court, implicitly the main sanction being preserved, there were no legal reasons why the supplementary sanction shouldn't follow the main one, when the special law expressly enforces such manner of sanctioning.

The analysis of the opportunity to apply the supplementary sanction by the courts has made the object of divergent points of view also in the case of traffic offences.

By the civil sentence no. 5767 from 09.06.2010 not published, the Court House ruled in favor of the complaint, admitting the social plea filed by the petitioner , against the offence notice series CC no. 40444168/14.01.2010, against the respondent *County Police Inspectorate* and it was replaced the fine sanction with the warning letter sanction, being also dismissed the supplementary sanction of suspending the exercising of his right to drive vehicles.

The lower court concluded that the sanctioning decision was finalized by observing the provisions of art. 16 and 17 from the GO no. 27/2001 executed by the petitioner and passing through the red light of the properly functioning traffic light is seen on the radar footage enclosed to the case file.

Nevertheless, the lower court did a new individualization of the applied sanction, with reference to the criteria provisioned by art. 21 par. 3 from GO no. 2/2001 and considering the circumstances and manner in which the deed was committed, the special material situation of the petitioner, his sincere attitude and also the fact that he was a first timer, the court concluding that the act has a decreased degree of social danger, the sanction of warning being sufficient for realizing the sanctioning scope.

In consequence, pursuant to art. 7, art. 21 par. 3, art. 34 and art. 38 par. 3 from the GO 2/2001 concerning the juridical regime of infractions, the court admitted the complaint, has replaced the social fine with the warning sanction and dismissed the supplementary sanction of suspending the exercising of the right to drive, making clear however to the petitioner that he should respect legal dispositions in the future.

Following the appeal filed by the Police Inspectorate, the appeal was admitted and the complaint dismissed.

The Court House ascertained that the lower court has correctly concluded that the offence notice was legally and substantially drawn up but wrongly replaced the sanction of social fine with the sanction of warning dismissing the supplementary sanction of suspending the driving license.

The court house found that according to art. 100 par. 3 letter d from the UGO no. 195/2002, for not observing the significance of the red color sign of the traffic lights will be applied a penalty specified in class II of sanctions as well as the supplementary sanction of suspending the exercising of the right to drive vehicles for a period of 30 days.

According to art. 52 par. 1 from the GD no. 1391/2006, the red light sign forbids crossing but the respondent didn't observe the significance of the red light in traffic so he was liable with the committing of the violation recorded in the contested offence notice, proven with pictures taken and certified through the report of the ascertaining agent.

The lower court replaced the penalty applied in the offence notice with the warning letter sanction because it took into consideration the personal circumstances of the offender.

The judicial control court found that it was not the case to replace the main sanction of penalty with that of a warning letter because the deed was especially serious, endangering the safety of others participants in traffic.

The dismissal of the supplementary sanction of suspending the driver's license wasn't correct either, as pursuant to art. 100 par. 3, letter d, from the UGO no. 195/2002, for not observing the significance of the red light in traffic, the sanction of fine is applied as specified in the 2nd class of sanctions as well as the supplementary sanction of suspending the exercising the right to drive vehicles for a period of 30 days.

Thus, the court house found that the lower court didn't have the possibility to dismiss the supplementary sanction of seizing the driver's license because both the sanction of social fine and the sanction of warning letter, which are main social sanctions, according to art. 5 par. 2 from the GO no. 2/2001 are jointly applied with the supplementary sanction of seizing the driver's license.

From the wording of art. 100 par. 3 letter d from the UGO no. 195/2002 which provides that "It constitutes violation and it is sanctioned with a fine from the 2nd class of sanctions and with applying the supplementary social sanction of suspending the right to drive for a period of 30 days…", it means that these two sanctions may be taken jointly, not separately, as the law wording uses the conjunction "and" and not "or" between the two sanctions, respectively "the fine and" the supplementary sanction of suspending the right to drive.

In consequence, there is no possibility to dismiss this supplementary sanction as the offence notice was not annulled but it was only replaced the main sanction of social fine with another main sanction, that of a warning letter.

Thus, in an unjustified manner, the lower court has dismissed the supplementary sanction of suspending the right to drive, because there is no such possibility conferred by law.

So as it may be seen, the jurisprudential analysis of the provisions from the special laws referring to the application of supplementary sanctions as seizing goods or suspending activities, are lawfully applied *ope legis*, the supplementary measures accompany the main sanction for the ascertained acts found as violations, considering the goal of the law enforcer under art. 96 par. 1 from the UGO no. 95/2002, preventing a state of danger and the committing of other unlawful acts, so that they cannot be dismissed.

Nevertheless, clearly the analysis of the necessity of proportion between the deed and the applied sanction undergo juridical treatment differences, respectively if in the UGO no. 195/2002 the violations in the traffic regime contain clear and express regulations, the social sanctions being gradually established according to the seriousness of the committed act, it is not the case with the infractions regulated by the UGO no. 28/1999, the social sanction of activity suspension applied pursuant to art. 14 par. 2 from the ordinance in the case of failure to release a cashier's receipt for the delivered goods or the provided services being applied for a period of three months.

Or, according to art. 34 par. 1 from the UGO no. 34/2001, the court settling the complaint against the offence notice, verifying the legality and substantiality of same, decides on the sanction without distinguishing between the main and the supplementary sanctions. From corroborating these legal provisions with the stipulations under art. 5 from the same normative act, according to which the established sanction must be proportional with the degree of social danger of the committed act, without making differences between the types of sanctions, as well as those of art. 5 and art. 6 *according to which the supplementary sanctions are to be applied depending on the nature and* seriousness of the fact, it results that the law enforcer has also decided on the right of the court to assess inclusively the proportionality of the sanction in case of applying the supplementary measures, not only in applying main sanctions. And this is so because the proportionality of

the committed act and its consequences is one of the requirements demanded by the ECHR jurisprudence in the matter of applying any rights restrictive measures.*1

Without denying the legislative lack of the special law, considering as shown above that the urgent ordinance no. 28/1999 doesn't contain dispositions related to the manner of applying the supplementary sanction of activity suspension, we stick by our expressed opinion as to which in case of inexistence of an express-permissive provision to replace also the supplementary sanction with the Warning letter, in the conditions in which the law enforcer appreciated that the sanction of fine that is to be applied to the offender is not satisfying for meeting the goal expected by the law enforcer – that of educative-preventive character of the social sanction, we consider that the judge cannot deny the application of the supplementary sanction along with the main one, because it would deny the goal pursued by the law enforcer when incriminating an act as violation, to harshly sanction a deed that they qualify as serious and discourage the committing of similar acts in the future.

BIBLIOGRAPHY

UGO no. 2/2001 concerning the juridicalregime of violatins, publishing in M. of.number 268/12 april 2002

The court house Civil Sentence no. 5767 from 09.06.2010 , rendered by the Arad Court House ,not published

The Court house Civil sentence no. 4475 of 02.05.2011, ruled by the Arad Court House in the case no. 993/55/2011,

The Cluj Court House, Civil Decision no. 513/R/2005, not published, case cited from the Juridical regime of violations, GO 2/2001 concerning the juridical regime of violations, commented, authors Ovidiu Podaru and Radu Chirita, Hamangiu Publishing House, 2011, page 239.

THE IMPORTANCE OF THE NET TREASURY IN THE FINANCIAL BALANCE OF A TRADING COMPANY

Larissa Margareta Batrancea, Rus Mircea-Iosif
Assoc. Prof., PhD, "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca, Scientific Researcher III, PhD, National Institute of Research and Development „INCD URBAN INCERC" Cluj-Napoca

Abstract: The net treasury has a very important role in the financial balance of a trading company. A positive treasury shows us that the company has a "healthy" activity which generates a financial surplus and a negative net treasury puts us on guard with the fact that we have a higher capital cost. We do not always invoice and cash on time but it is important that we take into account the financial balance indicators as, alongside the net treasury, we also have the trading capital and the trading capital demand. A correct relationship between these three indicators leads to a financial surplus which stands out by the activity result (profit or loss). That is precisely why you have to take into account either a decrease of the capital cost or a maximization of the capital profitability because, when you have money, you can make investments for the near or far future.

Keywords: net treasury, trading capital, trading capital demand, financial balance, capital cost

Introduction

The financial situation or position of a trading company represents the situation in which that company finds itself at a given moment from the financial point of view, that is, from the point of view of the actions undertaken to provide the necessary resources to cover the expenses required by the development of the economic activity. The determination of the company financial situation represents the determinant in the decision making by the company managers and by all the categories of the company social partners: investors, banks and the other financial entities, suppliers, clients, employees and the state.[1]

The financial balance at the level of the trading company represents that status of the values size of a company characterized by the existence of a certain correspondence, reflected by a system of correlations, between the demand of financial resources involved in the achievement of certain objectives and actions, considered to be efficient and the actual possibilities of the respective monetary funds procurement with minimal costs and risks.[2]

Financial balance indicators

The financial balance indicators are determined on the basis of the balance sheet data and the most important indicators are the trading capital, the trading capital demand and the net treasury.

To determine these indicators it is necessary a passage from the balance sheet or a financial balance sheet, obtained by grouping the posts of it by highlighting, in the assets, the stable needs, which include the fixed assets in a gross form, of also temporary needs which include current assets under the form of stocks, debts, investment securities and availabilities and, in the liabilities, certain permanent resources should be present under the form of equity and long term debts, as well as certain temporary resources such as short term debts.

Such a grouping only corresponds to the main rules of financing, as follows:

- The stable (permanent) needs of monetary funds allocation covered from permanent (durable) resources, especially from equity:
- The temporary (cyclic) needs of monetary funds allocation which will be covered from temporary resources.[3]

The permanent capital must cover the fixed assets and the trading capital demand resulted from the exploitation activity. The part of the permanent capital in excess of the fixed assets is called trading capital and may serve for the suppliers' payment while waiting that the raw materials are turned into products and the said products be sold and cashed. Usually, there is a lag of time between the expenses payment and the income cashing, lag during which the balance must be covered from permanent capital. Even if under such terms, the trading capital demand does not produce liquidities and then, such trading capital demand be not supported by loans which generate liquidities flight, but by equity, such as assets transfer, capital increase etc.

The net trading capital does not make any sense but if it is not associated with the exploitation cycle, which requires a survey of the financial balance below one year, resorting to the notion of trading capital. The balance trading capital / trading capital demand has to be sought after because the insufficiency of the trading capital in relation with the trading capital demand may cause a treasury crisis.[4]

The positive value of the FRN expresses the existence of a short time liquidities potential excess. The negative value of the FRN reflects the existence of debts in excess, case in which the short time financial balance is affected because the potential liquidities do not cover the potential liabilities.

In order to be able to assess the financial imbalance, one has to take into account the liquidity degree of working assets and the liability degree of the short term debts. If the first is higher than the second then the company will achieve and excess of liquidities which will allow for the payment of matured current debts.

We may say that FRN may find an indispensable complement for the trading capital demand to evaluate the company financial structure. With trading companies (for example, in the field of supply) FRN has no importance because it may be negative without destabilizing the company's activities as the clients pay, usually, in cash, in the worst cases commercial credits have relatively brief deadlines, usually below 1 year. [5]

NFR, respectively the capital which is necessary to provide for the continuity of a trading company exploitation is determined as follows:

$$NFR = \text{Current use} - \text{Current resources} \qquad (1)$$

A positive NFR signifies the existence of a spread between the degree of liquidity of stocks and total debts and the degree of liability of current debts, respectively a slow down of the cashing rhythm and an increase of the payment rhythm. If the increase of the financing necessities, i.e. an excessive current use of the current resources, is the consequence of an active investment policy then the financial situation of the company may be considered normal.

A negative NFR reflects an excess of resources subsequent to an increase of the current assets rotation speed at the same time with the existence of collectible debts under advantageous terms for the trading company. A negative NFR may be the consequence of certain temporary interruptions in the stock supply and renewal or of situations of inobservance of the short terms debts payment deadlines.[5]

The adjustment of the relatively constant value of the FRN, whose value is influenced by the long term decisions related to the investment and financing policy, with a fluctuating value of the NFR, value influenced by the fluctuation of the activity level and by

the short term spread between income and expenditure, cashing and payment respectively, is done through the net treasury.

$$TN = FRN – NFR \qquad (2)$$

This relationship reflects the fact that, any fluctuation of FRN and NFR influences on the net treasury hich is the balance of the short term financial resources availabilities or the excess of the permanent capital in relation to the demand of current assets uncovered by short term resources".[5]

In the tables 1 and 2 below we introduced examples of the two situations which may appear, when FRN < NFR and when FRN > NFR.

Table 1. Net Treasury Value when FRN < NFR

Nr.crt.	Calculation Elements	Value (lei)
1	Permanent Capital	100000
2	Fixed assets	100000
3	Net trading capital (1-2)	0
4	Dedicated trading capital	120000
5	Balance (3-4)	-120000
6	Current assets	250000
7	Availabilities	150000
8	Current assets-Availabilities (6-7)	100000
9	Current debts	75000
10	Trading capital demand (8-9)	25000
11	Net treasury (3-10)	-25000

(Source: *authors' processing*)

Table 2. Net Treasury Value when FRN > NFR

Nr.crt.	Calculation Elements	Value (lei)
1	Permanent Capital	200000
2	Fixed assets	100000
3	Net trading capital (1-2)	100000
4	Dedicated trading capital	120000
5	Balance (3-4)	-20000
6	Current assets	250000
7	Availabilities	150000
8	Current assets-Availabilities (6-7)	100000
9	Current debts	75000
10	Trading capital demand (8-9)	25000
11	Net treasury (3-10)	75000

(Source: *authors' processing*)

At the level of a trading company the treasury deficit may represent and essential element but also a restriction of the financial administration of the trading company in which the results of the activity performance manner and the observance of the financial balance are materialized.

The notion of treasury refers mainly to cashing, liquidities, money availabilities in bank accounts and the counter in lei or currency at a certain moment, disburdened of the treasury debts but by short term. [6]

The main objective sought for in the treasury administration is the assurance of a zero balance by the efficient, sure and with a high liquidity degree placement of the treasury excess and by the coverage of the treasury deficit with a minimum cost of the borrowed capitals. The achievement of this objective will determine the lowest cost of the treasury administration, that is, of opportunity for the treasury excess and of financing the treasury deficit.

The question arises, sometimes, whether trading companies with positive results (profit) have, when closing the financial exercise, a positive treasury also, and, if it is not the case, which is the explanation and how may the resources and allocations be managed so that the treasury deficit stays at a minimum. One of the explanations may be due to the spread between the entry in the accounting books of income and expenditure and also payments and cashing deadlines, spread which may be decisive for the fate of a trading company. Another explanation could be the nonuse of the company permanent funds to the financing of the fixed assets and their use to the financing of the current assets at a cost higher than temporary sources. [7]

At the same time, we need to specify that there must be intense concern for the treasury management also due to certain exogenous phenomena of economic instability which may affect the microeconomy, such as: inflation increase, increase of the active interest rate, etc. but also endogenous phenomena like the decrease of the economic and financial profitability rates, the increase of the capital average weighted cost, the decrease of the self-financing capacity, etc. Not in the least, the currency debts and claims have a direct impact on the treasury, impact which is amplified most of the times by the currency risk represented by the high volatility of the currency exchange rate.

Conclusions

A good management of the net treasury must seek for a minimization of the capital cost, otherwise it has to resort to credits, as well as for a maximization of the capital profitability, in this case, short term investments performance being imposed and the acquirement of a maximum flexibility of the financial balance.[8]

Investments which may be done in the case of a positive treasury may reach a wide range of fields such as investments in research projects for the building of a knowledge based society [9], [10] or in objectives which may lead to a ,,green economy".[11]

BIBLIOGRAPHY

[1] Onofrei, M., (2006), *Managementul financiar (Financial management)*, C.H. Beck Publishers, Bucuresti

[2] Buglea, Al., (2004), *Analiza situatiei financiare a întreprinderii (Company financial situation analysis)*, Mirton Publishers, Timișoara

[3] Tabără, N., Horomnea, E., Toma, C., (2002), *Analiză financiar-contabilă (Financial-accounting analysis)*, Tipo Moldova Publishers, Iași

[4] Vintilă, G., (2006), *Gestiunea financiară a întreprinderii (Company financial management)*, Editura Didactică și Pedagogică, București

[5] Păvăloaia, W., Păvăloaia, D., (2002), *Analiza economico-financiară (Economic – Financial Analysis)* , Moldavia Publishers, Bacău

[6] Petrescu, S., Mironiuc, M., (2002), *Analiza economico-financiară (Economic-Financial Analysis)*, Tiparul Publishers, Iaşi

[7] Năstase, I.G., (2013), *Gestiunea trezoreriei întreprinderii.Note de curs (Company treasury management. Course notes)*, Pro Universitaria Publishers, Craiova

[8] Rus, M.-I., (2016), *The Impact of financing the research and development activities worldwide.Comparative study*, Discourse as a form of Multiculturalism in Literature and Comunication, 187-192

[9] Rus M.-I., (2013), *„The knowledge triangle" in a knowledge-based economy*, Annnals of Faculty of Economics 1, (1), 942-947

[10] Nichita, R.A., Batrancea, L. M., (2012), *The Implications of Tax Morale on Tax Compliance Behavior*, Annals of the University of Oradea, Economic Science Series 21 (1), 739-744

[11] Batrancea, I., Batrancea, L., Maran Rathnaswamy, M., Tulai, H., Fatacean, G., Rus, M.-I., (2020), *Greening the Financial System in USA, Canada and Brazil: A Panel Data Analysis*, Mathematics, 8(12):2217. https://doi.org/10.3390/math8122217

EUROPEAN PARLIAMENT, SUPPORT FOR EUROPEAN CITIZENS

Ana-Maria Comșa
Lecturer, PhD, „Spiru Haret" University

Abstract: The European Parliament is as the voice of European citizens is well known. For this reason, MEPs have always been close to them, supporting their requests in the European Parliament. More than ever, in these times that we all live in, the European Parliament supports local authorities to deal more easily with the crisis created by the coronavirus pandemic. I set out in this article to briefly present the measures that the European Parliament adopted during this period and how these measures have helped to increase the confidence of European citizens in this particularly important institution within the European Union.

Keywords: European Union, European Parliament, institutions, support, european citizens.

1. Introducere

Parlamentul European, este una din instituțiile Uniunii Europene cu un rol foarte important în cadrul acesteia, printre acestea fiind și cea de a fi vocea cetățenilor europeni.

În calitatea sa de unică instituție a Uniunii aleasă în mod direct, prin alegeri generale, libere si secrete, încă din anul 1979, Parlamentul își ia foarte în serios rolul pe care îl are. (Corbett; Jacobs; Shackleton, 2011).

Parlamentul European joacă un rol activ în elaborarea legislației care are un impact asupra vieții cotidiene a cetățenilor europeni, ca de exemplu, legislația privind protecția mediului, drepturile consumatorilor, egalitatea șanselor, transportul, libera circulație a lucratorilor, capitalurilor, mărfurilor și serviciilor. (Fuerea, 2016)

Sarcina președintelui pentru acest mandat, dl. David Maria SASSOLI, cât și a celor 705 deputați europeni, proveniți din cele 27 de state membre ale Uniunii europene, constă în principal în reprezentarea cetățenilor la nivelul UE și apărarea intereselor lor pe lângă conducerea și instituțiile Uniunii.

Prin reprezentanții lor, aleși prin vot direct, cetățenii fiecărui stat membru își desemnează reprezentanții care să le susțină opiniile în cadrul Parlamentului European. (Gherasim, 2014)

Acest rol pe care europarlamentarii europeni îl au, și-a dovedit eficiența cu atât mai mult în această perioadă pe care o traversează întreaga umanitate.

Mai mult decât atât de la începutul pandemiei de COVID-19, pentru a-și proteja parlamentarii, Parlamentul European și-a anulat toate sesiunile plenare de la Strasbourg, a introdus votul online, a interzis accesul vizitatorilor și a permis unui număr mare dintre angajații săi să lucreze de acasă. Europarlamentarii au putut opta să participe la dezbateri în persoană sau în sistem de videoconferință. La fel ca milioane de alți cetățeni europeni, deputații și personalul Parlamentului au lucrat de acasă, ca urmare a măsurilor de carantină și distanțare socială luate pentru a limita răspândirea coronavirusului.

Însă acest lucru nu a însemnat că aceștia nu au fost activi în toată această perioadă, ci din contra, au reușit să-și ducă la îndeplinire sarcina cu care au fost investiți.

Astfel, chiar și în aceste condiții, Parlamentul și-a continuat misiunile de bază: a adoptat legi, a aprobat bugetul UE și a supervizat Comisia - adaptându-se pentru a permite comisiilor și plenului să se ocupe atât de măsurile necesare pentru ca UE să facă față

pandemiei de Covid 19, cât și de prioritățile pe termen lung, cum ar fi Pactul Verde, serviciile digitale, politica agricolă a UE, bugetul pe termen lung și Brexitul.

Inaintea pandemiei, pentru vot era necesară prezența fizică a deputaților în hemiciclu, conform normelor, dreptul de vot fiind un drept personal, deputații votând individual și în persoană.

Parlamentul a dezvoltat însă un sistem la distanță care este foarte sigur, având mecanisme de verificare integrate, și care și-a dovedit în timp eficacitatea. Astfel, dacă la sfârșitul lunii martie 2020, în plen au avut loc: o dezbatere, trei sesiuni de vot și 11 voturi, la plenara de la sfârșitul lunii octombrie au avut loc: 18 dezbateri, 13 sesiuni de vot și peste 1500 de voturi. Iar în timpul ședinței plenare din luna octombrie 2020, deputații din Parlamentul European au putut participa la dezbaterile din birourilor de legătură ale PE din țara lor.

Deși situația sanitară gravă a impus ca ședințele plenare să aibă loc de la distanță, Președintele a declarat că Parlamentul se va întoarce la Strasbourg imediat ce condițiile o vor permite, afirmând totodată că: ”*Parlamentul s-a adaptat pentru a putea continua să funcționeze și a se asigura că vocea deputaților este auzită.” ”Democrația nu poate fi suspendată în mijlocul unei crize atât de dramatice... Ca legislatori, avem mijloacele, posibilitatea și datoria de a ajuta.”*

2. Strategiile Parlamentului European în contextul pandemiei de coronavirus

În primul rând, trebuie specificat că, încă de la începutul acestei pandemii, Parlamentul European a atras atenția asupra faptului că în eforturile ei de limitare a crizei Covid-19, Europa nu poate și nu trebuie să ignore apărarea democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale, care rămân esențiale, indiferent de perioada pe care o străbate.

Întotdeauna, situațiile de criză impun măsuri de criză, așa că în statele membre au fost luate măsuri de urgență pentru a opri răspândirea pandemiei, care însă au condus adesea la restrângerea drepturilor cetățenilor, printre care, de exemplu, dreptul de întrunire și de liberă circulație, și au conferit o autoritate mai mare ramurilor executive ale guvernului.

Deși a recunoscut necesitatea luării unor măsuri speciale, Parlamentul a afirmat, într-o rezoluție din 17 aprilie 2020, că acestea trebuie să respecte statul de drept, să fie proporționale și să fie clar legate de criza sanitară. Deputații europeni au subliniat, de asemenea, că măsurile trebuie să aibă o durată limitată și să facă obiectul unui control periodic.

De aceea, în vederea combaterii pandemiei de coronavirus și consecințelor acesteia, liderii grupurilor politice din Parlamentul European au întocmit mai multe proiecte comune, care prevedeau măsuri economice, sociale, precum testarea la scară largă sau reorganizarea economiei, si au acordat sprijinit autorităților locale pentru a putea face față mai ușor crizei creată de noul coronavirus, au oferit mâncare și adăpost persoanelor defavorizate, au cooperat și colaborat cu Crucea Roșie și cu diverse alte asociații caritabile, în vederea asigurării furnizării de suport și ajutor persoanelor aflate în dificultate. (Petroia, Zubcova, 2020)

Inițiatorii proiectelor susțineau că unele guverne aler statelor membre au recurs la niște măsuri care încalcă drepturile fundamentale ale fiecărui stat și deși Uniunea Europeană și statele sale membre dispun de resurse comune pentru a combate pandemia, acestea nu vor putea fi puse în valoare în lipsa unei bune comunicări.

Liderii din Parlamentul European au susținut că este foarte important ca frontierele să rămână deschise, pentru aprovizionările necesare precum: echipamente de protecție, alimente, medicamente, dispozitive medicale, și pentru a facilita mobilizarea cadrelor medicale. Și de asemenea au susținut înființarea unui mecanism european de răspuns în

domeniul sănătății. Astfel, să existe o echipă care să răspundă solicitărilor din partea regiunilor unde pandemia evoluează rapid; în situații de urgență, echipa fiind capabilă să furnizeze provizii, echipamente medicale și chiar personal medical, atunci când statele membre sunt depășite de situație, lucru care s-a și întâmplat în mai multe state membre, care s-au văzut neputincioase atunci când sistemul medical a colapsat.

A fost de asemenea sporită nevoia stabilirii unei strategii care să asigure ieșirea din criză, atât prin elaborarea unor măsuri comune de ridicare a carantinei și revenirea la viața normală, cât și de o testare sistematică, la scară largă. Asigurarea de echipamente individuale de protecție pentru un număr cât mai mare de cetățeni a fost și ea o necesitate.

Setul de măsuri propuse de parlamentari, prevedea redresarea și reconstrucția rapidă a economiei ce a suferit modificări semnificative de la începutul crizei sanitare. În acest sens, a fost nevoie de un buget majorat, de o mai mare flexibilitate și simplificare în utilizarea fondurilor pentru răspunsul la situații de criză.

O altă măsură prevedea crearea unei noi linii de credit acordate de BEI pentru a garanta lichiditățile întreprinderilor mici și mijlocii.

Astfel, deputații în Parlamentul European au aprobat, în cadrul sesiunii plenare din februarie 2021, normele de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență, programul emblematic al UE în cadrul planului de redresare în urma pandemiei de COVID-19, în valoare de 750 miliarde EUR. Parlamentul și Consiliul ajungând la un acord provizoriu cu privire la acest instrument în decembrie 2020. Acesta va oferi sprijin pe scară largă țărilor UE pentru investiții și reforme necesare pentru a atenua consecințele economice și sociale ale pandemiei și pentru a pregăti economiile UE pentru un viitor digital sustenabil.

Banii vor fi disponibili sub formă de granturi și împrumuturi.

Granturile se vor ridica la 312,5 miliarde EUR la prețurile din 2018 (suma reală va fi ajustată în sens crescător pentru a ține seama de inflație), iar alocarea granturilor între țări se va baza pe mai multe criterii: în faza inițială, până la sfârșitul anului 2022, acestea vor include populația, PIB-ul pe cap de locuitor și șomajul în perioada 2015-2019. Ulterior, performanța economiei în 2020 și 2021 va fi luată în considerare în locul ratei șomajului. Comisia va trebui să își asume angajamente până la sfârșitul anului 2023 pentru întreaga sumă a granturilor acordate țărilor UE, iar banii vor trebui plătiți până la sfârșitul anului 2026. Cifrele vor fi finalizate până în iunie 2022, în baza creșterii produsului intern brut pe perioada 2020-2021.

Împrumuturile vor fi acordate la cererea statelor membre până la sfârșitul anului 2023, cu un total maxim de 360 miliarde EUR la prețurile din 2018. Nivelul împrumuturilor pentru fiecare țară va fi plafonat la 6,8 % din produsul intern brut al țării.

Ulterior, la data de 26 martie 2020, în cadrul unei ședințe plenare extraordinare Parlamentul a adoptat trei propuneri pentru a ușura situația cetățenilor și a întreprinderilor în această perioadă de criză. Măsurile aprobate au fost următoarele în principal cele care vizau: *Inițiativa pentru investiții ca reacție la coronavirus,* prin care vor fi alocate 37 de miliarde EUR din fondurile UE pentru persoanele, regiunile și țările care au fost cel mai grav afectate de pandemie, fondurile fiind direcționate către sistemele de sănătate, întreprinderile mici și mijlocii, piața muncii și alte părți vulnerabile ale economiilor țărilor UE; *Extinderea domeniului Fondului de solidaritate al Uniunii Europene* pentru a acoperi și urgențele de sănătate publică, prin care 800 de milioane EUR vor fi disponibili pentru țările europene în 2020 și nu în ultimul rând *Suspendarea temporară a normelor UE privind sloturile aeroportuare*, cu ajutorul cărora companiile aeriene nu vor mai trebui să opereze zboruri goale pe durata pandemiei.

Parlamentul a mai adoptat și alte măsuri în cadrul ședinței plenare extraordinare din 16-17 aprilie 2020 referitoare la: flexibilitate maximă pentru canalizarea fondurilor

structurale ale UE încă neutilizate pentru a combate efectele epidemiei asupra populației; sprijin crescut pentru pescari, acvacultivatori și producătorii de produse agroalimentare, Fondul de ajutor european pentru cele mai defavorizate persoane va continua să ofere asistență celor care au cel mai mult nevoie.

În plus, deputații în PE au votat pentru deblocarea a peste 3 miliarde EUR pentru a sprijini sistemele de sănătate din țările UE și au adoptat o rezoluție în care au solicitat un pachet de redresare masiv și un fond de solidaritate pentru Coronavirus.

O altă situație cu care s-au confruntat parlamentarii europeni este cea legată de migrație. În contextul în care Europa se confruntă cu provocările crizei coronavirusului, crește și îngrijorarea în legătură cu condițiile de viață ale solicitanților de azil în taberele din insulele grecești. Situația de la granița eleno-turcă care a escaladat la începutul lunii martie 2020, când Turcia a deschis frontierele pentru solicitanții de azil și refugiați, încălcând pactul în domeniul migrației pe care în făcuse în 2016 cu UE, a ridicat o mulțime de semne de întrebare. (Stan, 2020)

Astfel, într-o reuniune virtuală, comisia pentru libertăți civile a discutat despre situația actuală la frontieră și necesitatea evitării acestei crize umanitare care riscă să se transforme într-o problemă de sănătate publică. Comisia, Frontex și Agenția pentru Drepturi Fundamentale a UE s-au alăturat deputaților europeni, subliniind importanța solidarității UE în atenuarea crizei în creștere. Deputații au solicitat mai mult sprijin, facilități de cazare și echipamente medicale, extinderea relocărilor la familii, extinderea termenelor existente de azil și luarea în considerare a interviurilor virtuale.

Restricțiile de călătorie impuse în contextul pandemiei de COVID-19 au decimat de asemenea, sectorul turismului, un actor major în economia UE. Se preconizează că veniturile vor scădea cu 50 % în cazul hotelurilor și al restaurantelor, cu 70 % în cazul operatorilor și agențiilor de turism și cu 90 % în cazul operatorilor de croaziere și al companiilor aeriene. Europa reprezintă jumătate din destinațiile turistice la nivel mondial, iar situația este deosebit de dificilă pentru țările dependente de turism ca Spania, Italia, Franța și Grecia.

Astfel, pentru a veni în sprijinul acestora, la data de 19 iunie 2020, Parlamentul a votat o rezoluție referitoare la transporturi și turism, solicitând acțiuni suplimentare pentru a sprijini întreprinderile mici și mijlocii afectate de criză și o linie bugetară dedicată sprijinirii sectorului. Deputații au declarat că această criză ar trebui considerată o oportunitate de modernizare a turismului în UE, făcându-l mai ecologic și mai responsabil din punct de vedere social.

Potrivit Organizației Mondiale a Turismului a Națiunilor Unite, la 18 mai 2020, 100 % din destinațiile turistice de pe glob introduseseră restricții temporare de călătorie ca răspuns la pandemie, 75 % dintre acestea interzicând complet turismul internațional. Între timp, statele membre ale UE au început cu precauție să reducă restricțiile. Numeroși turiști au avut dificultăți în a se întoarce acasă, în timp ce companiile din sector se confruntă cu probleme grave de lichidități, din cauza numărului foarte mic de rezervări noi și al numărului mare de cereri de rambursare ca urmare a anulărilor. Companiile aeriene, în special, sunt supuse unei presiuni fără precedent.

Încă din luna martie 2020, Comisia pentru transport și turism din cadrul Parlamentului a insistat asupra unei acțiuni ferme și coordonate a UE pentru depășirea crizei. Președinta comisiei, Karima Delli, a salutat pachetul Comisiei privind turismul și transporturile din 13 mai și a declarat: „Este esențial să îi asigurăm pe cetățeni că turismul și călătoriile vor fi posibile și sigure în acest an. Ar trebui să folosim această criză pentru a regândi turismul în întreaga UE."

Astfel, la data de 15 mai 2020, Parlamentul a aprobat măsuri de ajutor pentru sectorul transporturilor, pentru a reduce pe cât posibil efectele pandemiei asupra companiilor aeriene, feroviare, rutiere și navale.

Criza sanitară provocată de Covid-19 a evidențiat o altă problemă cu care se confruntă statele membre ale Uniunii și care, din păcate, devine din ce în ce mai acută și anume faptul că nu avem întotdeauna suficiente medicamente și echipamente medicale, ceea ce pune pacienții în pericol și sistemele naționale de sănătate sub presiune.

În aprilie 2020, Alianța Europeană a Spitalelor Universitare a avertizat că, în unitățile de terapie intensivă, creșterea cererii de anumite anestezice, antibiotice, relaxante musculare și medicamente utilizate în afara indicațiilor terapeutice pentru tratarea Covid-19 ar putea conduce la epuizarea stocurilor. Scăderea producției, problemele logistice, interdicțiile la export și stocarea din cauza crizei au crescut riscul penuriei.

Din acest motiv, în data de 14 iulie 2020, Comisia pentru mediu a Parlamentului (ENVI) a adoptat un raport în care solicita „independența sistemului european de sănătate", garantând stocurile, reluând producția locală de medicamente și coordonând mai bine, la nivelul UE, strategiile naționale de securitate. Raportul ENVI identifică trei domenii prioritare de acțiune și anume: o revenire la independența UE, asigurarea aprovizionării cu medicamente și echipamente; o mai bună coordonare la nivelul Uniunii, în completarea măsurilor naționale de garantare a unor servicii de sănătate accesibile și de înaltă calitate și bineînțeles o cooperare mai strânsă între statele membre.

Deputații au adoptat, în data de 9 martie 2021, noul program al UE în domeniul sănătății, „EU4Health" 2021-2027, care urmărește creșterea disponibilității medicamentelor și echipamentelor medicale, și solicită mai multe acțiuni la nivel european pentru a remedia deficitul și a dezvolta strategii de sănătate inovatoare și coordonate, printre care achizițiile comune de medicamente la nivelul UE, pentru a întări sistemele de sănătate europene împotriva unor crize viitoare.

De asemenea, în întreaga Uniune, pandemia de Covid-19 a condus și la închiderea cinematografelor, a sălilor de concerte, a muzeelor și a teatrelor și la anularea festivalurilor și a altor activități culturale de masă. Deși unele săli au fost redeschise, datorită măsurilor sanitare și celor de securitate capacitatea maximă tot nu poate fi atinsă.

Din acest motiv, deputații din Parlamentul European au sprijinit acest domeniu cultural încă de la începutul pandemiei, iar într-o rezoluție aprobată la data de 17 septembrie 2020, ca umare a dezbaterii în plen din data de 10 iulie 2020, au susținut că ajutorul financiar ar trebui să provină atât din bugetele naționale, cât și din fondurile UE.

De asemenea, deputații în PE și-au exprimat îngrijorarea legată de faptul că în „Next Generation", planul de redresare al UE, nu se prevede nici o finanțare care să ajute direct sectoarele și industriile culturale și creative. De aceea, Parlamentul a solicitat Comisiei și statelor membre să aloce cel puțin 2 % din Instrumentul de redresare și reziliență pentru refacerea acestor sectoare, în funcție de necesitățile fiecăruia. Eurodeputații au subliniat și rolul esențial al programului „Europa creativă" și cer dublarea fondurilor sale. În iunie 2020, Comisia pentru cultură și educație a Parlamentului a criticat reducerile propuse pentru programele de educație și cultură din noua propunere de buget a Comisiei Europene. De asemenea, Parlamentul a solicitat Comisiei să propună noi modalități de atenuare a impactului crizei asupra acestui sector, atât de grav afectat din cauza pandemiei de coronavirus..

Pe lângă efectele asupra sănătății publice și a economiei, pandemia de coronavirus a mai declanșat un alt val periculos și anume: dezinformarea, care poate dăuna grav sănătății și mai ales poate împiedica eforturile de limitare a pandemiei sau chiar de a impulsiona unele activități infracționale.

Tocmai de aceea, Uniunea Europeană și-a intensificat eforturile pentru a combate această „infodemie”, protejând, în același timp, libertatea de exprimare.

La data de 18 iunie 2020, Parlamentul a dezbătut combaterea dezinformării privind Covid-19 și impactul asupra libertății de exprimare împreună cu reprezentanta Președinției croate, Nicolaina Bnjac, cu Înaltul Reprezentant și vicepreședinte al Comisiei Europene, Josep Borrell, și cu vicepreședinta pentru valori și transparență, Věra Jourová. Dezbaterea a analizat impactul negativ al dezinformării și necesitatea unei acțiuni sporite pentru a o combate, pe de o parte, și riscul ca guvernele să folosească pandemia ca pretext pentru a limita drepturile fundamentale și libertatea de exprimare.

Deputații europeni au susținut în mare măsură acțiunile Comisiei pentru a combate dezinformarea, dar au subliniat că Uniunea are nevoie de o legislație mai strictă, iar unii dintre deputați și-au exprimat preocuparea cu privire la controlul verificatorilor veridicității informațiilor, precum și cu privire la impactul potențial asupra libertății de exprimare.

Astfel, Parlamentul a înființat o comisie specială pentru ingerința externă în toate procesele democratice din UE, inclusiv dezinformarea. Iar la data de 1 iunie 2020, Uniunea Europeană a lansat *Observatorul european al mass-mediei digitale* pentru a oferi verificatorilor veridicității informațiilor, mediului academic și altor părți interesate o platformă de colaborare cu media pentru a încerca să combată dezinformarea. Mai târziu în cursul acestui an, CE intenționează să lanseze o cerere de propuneri în valoare de 9 milioane EUR pentru crearea de centre regionale de cercetare în domeniul mass-mediei.

De asemenea, nici domeniul climatic nu a fost neglijat de către parlamentarii europeni, mai ales că Planul UE de redresare în urma Covid-19 vizează să pună bazele unei Europe sustenabile și neutre pentru climă, aspect care a ridicat interes cu mult timp înainte de apariția pandemiei. (Nicolau, 2015)

Propunerea Comisiei privind un plan de stimulare economică în valoare de 750 de miliarde EUR și propunerea revizuită de buget al UE pentru perioada 2021-2027 au fost prezentate în urma solicitărilor Parlamentului European pentru un pachet masiv de redresare și reconstrucție, care plasează Pactul verde în centrul său, pentru a stimula economia și a combate schimbările climatice. Planul de relansare a economiilor europene, „Next Generation EU”, urmărește să încetinească impactul pandemiei și să asigure viabilitatea unui viitor sustenabil. Comisia a propus ca 25 % din bugetul UE pentru perioada 2021-2027 să fie utilizat pentru combaterea schimbărilor climatice.

Într-un compromis la care s-a ajuns în noiembrie 2020 cu privire la bugetul pe termen lung al UE și la planul de redresare, echipa de negociere a Parlamentului European și Președinția Consiliului au convenit că cel puțin 30 % din cheltuieli vor sprijini obiectivele climatice. În paralel, 7,5 % din cheltuielile anuale vor fi direcționate către biodiversitate în 2024 și 2025, ajungând la 10 % începând cu 2026.

Criza a făcut companiile din Uniunea Europeană să fie vulnerabile în fața concurenților străini care beneficiază de subvenții. (Irinescu, 2020)

Din acest motiv europarlamentarii au insistat ca normele de concurență loială să se aplice tuturor. Iar în cursul unei dezbateri în plen din 17 iunie 2020, deputații în Parlamentul European și-au exprimat îngrijorarea cu privire la faptul că companiile străine care primesc subvenții de la guvernele lor pot încerca să obțină un avantaj concurențial față de companiile europene sau chiar să le cumpere, profitând de dificultățile financiare ale acestora în contextul pandemiei Covid-19.

3. Concluzii

Criza sanitară provocată de Covid-19 și consecințele sale economice a reprezentat și încă reprezintă o prioritatea absolută a Parlamentului European.

Așa cum se poate observa din cele prezentate în cuprinsul articolului, Parlamentul European, s-a implicat încă de la începutul pandemiei, prin reprezentanții săi, în toate domeniile importante în vederea asigurării protecției și ocrotirii cetățenilor Uniunii Europene, precum și a drepturilor și valorilor pe care aceștia le au și în care cred cu tărie. El a colaborat îndaproape cu celellate instituții ale Uniunii Europene, cu diverse organe și organisme din cadrul sau din afara Uniunii, dovedindu-se a fi un real sprijin pentru cetățenii Uniunii Europene.

Prin strategiile și măsurile luate, Parlamentul a fost vocea cetățenilor pe care îi reprezintă, atrăgând atenția, atunci când a fost cazul, asupra rezolvării unor anumite probleme din diferite domenii, ivite pe parcursul acestei grele perioade generate de virusul Sars-CoV-2.

BIBLIOGRAPHY

1. Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) | Uniunea Europeană (europa.eu)
2. Creative Europe | Supporting Europe's cultural and creative sectors (europa.eu)
3. CORBETT Richard; JACOBS Francis; SHACKLETON Michael, 2011, „The European Parliament", 8th edition
4. EU4Health 2021-2027 – a vision for a healthier European Union | Sănătate publică (europa.eu)
5. FUEREA, Augustin, 2016, „Manualul Uniunii Europene", ediţia a VI-a, revăzută şi adăugită după Tratatul de la Lisabona (2007/2009), Editura Universul Juridic, Bucureşti
6. Frontex | European Union Agency (europa.eu)
7. Gabriel C. Gherasim, 2014,"Liderii şi Parlamentul European", Fundația Societatea Civilă
8. Home | UNWTO
9. Irinescu Lucia, 2020, "Aplicarea regulilor de concurenţă în perioadele de criză: Lecţia COVID-19", Analele Științifice ale Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, seria Științe Juridice, nr. 1, Editura Unversității, p. 23-32.
10. Next Generation EU (europa.eu)
11. Nicolau Ingrid, 2015, "Aspects Concerning Precaution Principle in environmental law", Proceedings of the 5th International Conference on Law and Social Order, New York
12. Parlamentul European (europa.eu)
13. Petroia Andrei, Zubcova Elena, 2020, "Sănătatea și economia în epoca covid-19", Economica, nr. 4 (114), p. 65-76.
14. Redresarea după pandemie: cum va funcționa principalul instrument al UE | Actualitate | Parlamentul European (europa.eu)
15. RO_EP-brochure.pdf (radiodeea.ro)
16. Site-ul oficial al Uniunii Europene | Uniunea Europeană (europa.eu)
17. Stan Raluca, 2020, "Efectele migrației în spațiul administrativ al UE", Revista Univers Strategic, nr. 44, p. 127-136
18. University hospitals urgently call for more European collaboration to prevent drug shortages - European University Hospital Alliance (euhalliance.eu)

ESTABLISHING FILIATION WITE THE FATHER OF THE CHILD OUT OF WEDLOCK

Ioan Micle
Lecturer, PhD, „Aurel Vlaicu" University of Arad

Abstract: Affiliation is both a biological link springing from procreation and birth, and a social institution, an artificial creation that includes social, cultural and religious elements, elements that have left their mark on legal solutions over time.
In this article we aim to analyze the paternity of the child out of wedlock, from a legislative, doctrinal and jurisprudential point of view. We analyze, in turn, the child's right to filiation in terms of its legislative consecration and acceptance of art. 8 of the European Convention on Human Rights, as well as one of the two ways of establishing the paternity of the child out of wedlock, namely the court decision admitting the action in establishing paternity.
The analysis is performed by reference to the provisions of the New Civil Code, appealing, at the same time, to the provisions of the Family Code, which have regulated the institution of parentage for decades. I pointed out some of the legislative novelties brought by the New Civil Code in the matter of paternity of the child out of wedlock. Thus, regarding the first legal way of establishing the filiation of the child out of wedlock, the legislator preferred a unitary regulation of the recognition of the child by the mother and the father (art. 415-420), in principle, with the same legal regime, as it results from the provisions of the Family Code. The novelty elements regarding the regulation of the recognition from the Family Code consist in the following: the situation in which the unmarried minor recognizes a child is expressly provided, the only condition imposed by art. 417 being the existence of the author's discernment at the date of recognition
Cases of absolute nullity and relative nullity of recognition are expressly mentioned, without mentioning whether there is a limitation period for the right of action, which means that the general rules on the matter apply.
From reading art. 420, which regulates the action in contesting the recognition of filiation, it is observed that the corresponding provisions of the Family Code regarding the quality of plaintiff, the burden of proof and the imprescriptibility of the right to action (art. 49 and art. 58). are taken over in their entirety in the content of this text.
The second way of establishing the filiation of the child out of wedlock, by court decision, enjoys an increased attention of the legislator, both in terms of the content of legal norms and the number of articles.

Keywords: lineage ,paternity ,establishment ,child ,birth

1.Precizări privind categoriile de copii din punct de vedere al stabilirii paternităţii

Din analiza dispoziţiilor art. 408 alin. 2 şi 3 din Noul Cod civil rezultă că filiaţia fată de tată se stabileşte distinct, pentru copilul din căsători, în baza prezumţiei de paternitate, iar pentru copilul din afara căsătoriei, prin recunoaştere sau hotărâre judecătorească.

Personajul-cheie în stabilirea filiaţiei fată de tată este mama . Maternitatea şi paternitatea sunt independente în cazul filiaţiei din afara căsătoriei, pe când în cazul filiaţiei din căsătorie stabilirea maternităţii duce, prin intermediul prezumţiei de paternitate, şi la stabilirea filiaţiei faţă de tată.

Stabilirea filiaţiei faţă de tată a copilului din afara căsătoriei nu este lipsită de interes aşa cum ar putea să pară la prima vedere. În lumina principiului nediscriminării şi a asimilării aproape depline a situaţiei juridice a copilului din afara căsătoriei cu aceea a

copilului din căsătorie - deoarece, această asimilare este deplină doar fată de părintele fată de care „filiaţia a fost legal stabilită"[1].

Filiaţia poate fi din căsătorie[2] sau din afara căsătoriei. Astfel, în cazul în care concepţia sau naşterea unei persoane se situează în cadrul căsătoriei părinţilor săi, filiaţia este din căsătorie, iar rudenia bazată pe această filiaţie se numeşte din căsătorie. Dimpotrivă, în cazul în care concepţia sau naşterea unei persoane se produc fără ca părinţii să fie căsătoriţi, filiaţia este din afara căsătoriei.

Dreptul român acordă aceeaşi ocrotire rudeniei din căsătorie şi aceleia din afara căsătoriei.. Într-un sens mai larg, Constituţia României prevede în art. 48 pct. 3 principiul potrivit căruia copiii din afara căsătoriei sunt egali în faţa legii cu cei din căsătorie. În consecinţă, dispoziţiile legale privind filiaţia din căsătorie se aplică, prin asemănare, şi filiaţiei din afara căsătoriei".

În mod corelativ, copilul poate fi din căsătorie sau din afara căsătoriei. Copilul născut în timpul căsătoriei lovite de nulitate absolută sau relativă este considerat din căsătorie. Tot astfel, copilul născut după desfacerea, declararea nulităţii sau anularea căsătoriei are ca tată pe fostul soţ al mamei.Aceasta dacă a fost conceput în timpul căsătoriei şi naşterea a avut loc înainte ca mama să fi intrat într-o nouă căsătorie.

Copilul din afara căsătoriei este cel născut şi conceput în afara căsătoriei. În ceea ce priveşte filiaţia copilului din afara căsătoriei, aceasta se stabileşte potrivit legii naţionale a copilului de la data naşterii. În cazul în care copilul, cetăţean străin, are şi o altă cetăţenie străină, se aplică legea care îi este mai favorabilă.

Pe plan internaţional, Convenţia europeană asupra statutului juridic al copiilor născuţi în afara căsătoriei, încheiată la Strasbourg la 15 octombrie 1975, la care a aderat şi România prin Legea 101/19923., stabileşte principalele reguli privind aceşti copii.

2.. Despre filiaţia artificială sau filiaţia rezultată din procrearea medical asistată

Noţiunea restrânsă a filiaţiei acoperă şi situaţia copiilor născuţi prin modelele de procreaţie asistată medical. Această filiaţie prezintă unele particularităţi faţă de filiaţia firească şi filiaţia din adopţie.

Evoluţia medicinei şi a geneticii din ultimele două decenii a făcut să apară un nou tip de filiaţie, care are la bază reproducerea medical asistată. Plecând de la infertilitatea unuia dintre partenerii cuplului şi de la dorinţa membrilor cuplului de a deveni părinţi, medicii au descoperit şi perfecţionat mai multe tehnici, prinintermediul cărora, prin recurgerea la gârneţi străini cuplului, se intervine în procesul reproducerii[4]. Aceste tehnici de reproducere medical asistată pun în scenă un cvartet (mama, tatăl, copilul şi terţul donator) sau chiar un cvintet (mama, tatăl, copilul, terţii donatori, membri ai unui alt cuplu), înlocuindu-se familia, creată pe legături de sânge cu o familie artificială, construită cu ajutorul gârneţilor de la anonimi. Dacă maternitatea este sigură, atâta timp cât ea este legată de faptul naşterii, paternitatea este nesigură. Chiar dacă astăzi există mijloace ştiinţifice care permit stabilirea adevărului biologic în legătură cu paternitatea unui copil, legea continuă să prefere şi să

[1] Potrivit art. 448 din Noul Cod civil copilul din afara căsătoriei a cărui filiaţie a fost stabilită prin recunoaştere sau prin hotărâre judecătorească are fată de părinte şi rudele acestuia, aceeaşi situaţie ca şi situaţia legală a unui copil din căsătorie.

[2] Căsătoria reprezintă actul juridic solemn prin care un bărbat şi o femeie, în scopul creării unei familii, încheie între ei o uniune, căreia legea îi reglementează imperativ condiţiile, efectele şi desfacerea

[3] Publicată în M. Of. nr. 243 din 1992.

[4] Dezvoltarea medicinei a permis atât limitarea naşterilor prin contracepţie şi avort, cât şi eradicarea sterilităţii masculine sau feminine, prin aplicarea diverselor tehnici de reproducere medical asistată.

pună la baza filiaţiei, sub anumite condiţii, voinţa celor care doresc să devină părinţi, cu alte cuvinte, legătura afectivă.

Normele de drept existente în legislaţiile[5] statelor s-au găsit în imposibilitatea de a face fată situaţiilor juridice izvorâte din aplicarea tehnicilor de reproducere medical asistată, pentru care legiuitorul nu a fost pregătit. Datorită practicării tehnicilor de reproducere medical asistată şi a naşterii copiilor astfel concepuţi, intervenţia legiuitorului în materia filiaţiei era indispensabilă şi delicată. Este delicată deoarece trebuia să reflecte un compromis între afirmarea regulilor etice vizând garantarea respectării persoanelor umane, pe de o parte, şi necesitatea de a nu reprezenta un obstacol în calea progresului ştiinţific, susceptibil de a eradica o maladie, o suferinţă sau un handicap, pe de altă parte[6].

Pentru a satisface dorinţa cuplurilor de a avea copii, mai multe tehnici de reproducere medical asistată au fost descoperite.

Prin existenţa, în aproape toate cazurile, a sarcinii celei care doreşte să fie mamă, filiaţia prin procreare medical asistată se aseamănă, în fapt, pe de o parte, cu filiaţia firească rezultată prin procreare biologică.Pe de altă parte, prin prisma voinţei cuplului de a avea un copil, această nouă filiaţie se aseamănă cu cea rezultată din adopţie.

Indirect, limitele tehnicilor de procreare asistată medical sunt reglementate şi în ţara noastră.

Inseminarea artificială[7] ridică probleme numai în ceea ce priveşte stabilirea filiaţiei faţa de tată. Filiaţia faţa de mamă rezultă din faptul naşterii, în privinţa tatălui, problema va fi soluţionată diferit, după cum mama este căsătorită sau nu şi se cunoaşte ori nu bărbatul de la care provine materialul genetic.

În cazul mamei purtătoare, din punct de vedere biologic, mama copilului poate fi chiar femeia purtătoare sau femeia care doreşte să aibă un copil ori o altă femeie. Maternitatea unui astfel de copil va fi stabilită, indiferent de materialul genetic folosit , faţă de femeia care 1-a născut. În ceea ce priveşte paternitatea, dacă mama purtătoare este căsătorită sau se va căsători până la naşterea copilului, soţul ei devine tatăl copilului în baza prezumţiei de paternitate.Însituaţia dacă este celibatară, copilul poate fi recunoscut de orice bărbat, inclusiv de terţul donator. În soluţionarea unor aspecte, mai ales de ordin moral, şi pentru realizarea finalităţii pentru care sunt recunoscute metodele asistenţei medicale ale procreării, în dreptul comparat, în unele legislaţii au fost deja adoptate reglementări corespunzătoare.

În legătură cu reproducerea medical asistată se nasc mai multe probleme de natură juridică. În primul rând se ridică problema eradicării aşa-zisului fenomen de "baby selling", şi anume vinderea contra unei sume de bani de către femei a ovulelor lor, precum şi închirierea uterului, pentru a permite naşterea copilului unui cuplu. Această practică încalcă în special principiile aplicabile RMA, conform cărora orice act de ajutor este făcut dintr-un sentiment de umanitate, din generozitate, înţelegând situaţia dificilă a persoanei respective. Un argument în plus ar fi că embrionului i se recunosc pe plan internaţional câteva drepturi, în calitatea sa de "fiinţă umană în devenire", fiind protejat împotriva abuzurilor. Ori vânzarea sa ca pe un simplu bun constituie tocmai o încălcare a acestor drepturi. Este

[5] în China, tinerii ce vor să se căsătorească trebuie să obţină un aviz genetic ce atestă că au voie a avea un copil, iar în caz de risc pentru descendenţă, deşi se vor căsători, nu vor avea voie să facă copii. Mai mult, dacă părinţii sunt deficienţi, nu se vor putea căsători. Tot astfel, pentru a evita predeterminarea sexului şi naşterea de băieţi, în India s-au desfiinţat toate aceste centre de diagnostic.

[6] A se vedea, în acest sens, Ştefan Buţureanu, Gabriela Lupşan, "O provocare interdisciplinară - Reproducerea medical asistată ", Editura Junimea, laşi, 2001, pag 71.

[7] Prin această expresie se înţelege o fiinţă umană care are în comun cu o altă fiinţă umană ansamblul genelor nucleare.

interzis a se crea fiinţe umane identice (clonare) prin RMA sau de a realiza progeni prin fuziunea gârneţilor umani cu gârneţii altor specii. Este deci de dorit ca acest domeniu complex al reproducerii medical asistate să îşi găsească soluţionarea juridică prin reglementări suficient de detaliate şi pertinente încât să acopere vasta problematică legată de această materie.

3.1 Interzicerea paternităţii copilului din afara căsătorie în concepţia Cod. Civil de la 1864

Codul Civil de la 1864, după modelul Codului francez de la 1804, interzicea cercetarea paternităţii copilului din afara căsătoriei – a "copilului natural" cum era numit, - cu o singura excepţie teoretică, a cazului în care mama fusese răpita de pretinsul tată, dacă epoca răpirii corespunsese cu aceea a concepţiei (art.. 307 C. civ.), condiţie în care practica judiciară a agravat-o cerând ca răpirea să fi fost urmată de sechestrarea mamei în tot timpul perioadei legale de concepţie[8], ceea ce se intamplă foarte rar.

S-au invocat diferite argumente pentru a justifica această interdicţie, ca de exemplu, lipsa obligaţiei de fidelitate a femeii în afara căsătoriei, interesul de a se evita scandalul care ar putea să tulbure liniştea familiei, necesitatea de a se încuraja familia. Toate aceste pretinse justificări nu pot ascunde însa adevaratul scop al interdicţiei legale care era salvarea "familiei legitime", celula economică a societăţii capitaliste, împotriva pătrunderii în sânul acesteia a "copiilor naturali". Copiii din căsătorie erau descendenţi a caror filiaţie era sigură, descendenţii "onorabili" care trebuiau să continue rangul social şi poziţia economică a autorilor lor. Prin ei trebuie sa se menţină puterea economică şi politică a claselor posedante, unde era "ceva" de moştenit. Copiii din afara căsătoriei, rezultaţi de cele mai multe ori, din relaţii cu persoanele de un alt rang social, neacceptate de aceste clase, nu erau consideraţi ca îndeplinind aceste condiţii şi, prin consecinţă, nu erau primiţi în familia tatălui.

Interzicerea paternitaţii copilului din afara căsătoriei a fost una din dispoziţiile cele mai retrograde şi inumane ale Codul civil român de la 1864, dispoziţie care a fost sever criticată chiar de literatură juridica a epocii[9]. Ea ilustrează în plin concepţia legiuitorului de odinioara potrivit căreia legătura de sânge nu era suficientă pentru stabilirea paternităţii. În acest scop, este necesar un act de voinţă a tatălui: recunoaşterea voluntară, care şi ea, era lipsită de efecte juridice, în afară de acelea de a face posibilă legitimarea copilului recunoascut prin căsătoria ulterioară a părinţilor.

Sub insuficienţa ideilor avansate şi a constiinţei juridice progresiste, în numeroase ţări, care adoptaseră principiul interzicerii cercetării paternităţii, s-a admis cercetarea paternităţii copilului din afara căsătoriei într-un anumit număr de cazuri. În cadrul acestei reforme "legislative", se înscrie şi legea românească nr. 445 din 10 iulie 1943 care a admis cercetarea paternităţii în justiţie în patru cazuri cu efecte pur alimentare (răpire sau viol; seducţie prin promisiuni de căsătorie sau abuz de autoritate; recunoaşterea neechivocă a paternităţii prin scrisori sau alte însrisuri, mărturisirea tacită, neîndoielnică a paternităţii prin îngrijiri benevole date copilului).. Abia prin Decretul nr. 130 din 2 aprilie 1949 – dupa ce Constituţia din 1948 stabilise principiul că parinţii au aceleaşi obligaţii faţă de copii din afara căsătoriei ca şi faţă de copiii din căsătorie.S-a facut un pas înainte spre soluţionarea acestei probleme, admiţându-se în cinci cazuri limitative determinate, stabilirea paternităţii din afara căsătoriei cu efecte de stare civila şi permiţându-se stabilirea ei cu efecte pur

[8] A. Ionaşcu, ş.a.m.d., op. cit., p. 73; I. Bohotici, op. cit., p. 161.
[9] D. Alexandresco, *Drept civil roman, vol. II*, p. 355; I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, C. Hamangiu, op. cit., p. 319-322.

alimentare în toate cazurile în care se putea dovedi coabitarea pretinsului tată cu mama copilului în perioada legală a concepţie.

2. Principiul liberei cercetări a paternităţii copilului din afara căsătoriei în concepţia Codului familiei

Prin art. 59-60, Codul familiei a consfinţit, pentru prima dată în dreptul nostru, principiul libertăţii depline la cercetarea judecătorească a paternităţii. S-a pus, astfel, capăt unui îndelungat proces istoric de obidire a copilului natural, cum era numit, în trecut, copilul din afara căsătoriei.

Codul familiei admite cercetarea în justiţie a paternităţii copilului din afara căsătoriei, în toate cazurile fară nici o restricţie. Numai în cazul în care copilul beneficiază de o prezumţie legală de paternitate este necesar ca acţiunea să fie răsturnată în prealabil.Această răsturnare se poate face pe calea unei acţiuni în tăgăduire de paternitate, căci cercetarea paternităţii se referă exclusiv la copilul din afara căsătoriei. În vederea stabilirii paternităţii, Codul familiei admite orice mijloc de probă, inclusiv prezumţiile, de asemenea fară nici o restricţie. Numai în cazul în care copilul beneficiază de o prezumţie legala de paternitate, căci cercetarea paternităţii se referă exclusiv la copilul din afara căsătoriei. Legiuitorul român a adoptat astfel concepţia conform căruia paternitatea este o legătură de sânge care uneşte pe copil şi pe tată şi care există independent de voinţa tatălui. Paternitatea crează îndatoriri elementare în sarcina tatălui, de care acesta nu se poate exonera. Societatea are obligaţia de a ocroti copilul din afara căsătoriei contra inconştienţei şi relei voinţe a tatălui şi de a pune la dispoziţia copilului mijloacele necesare pentru ai stabili paternitatea. Iată de ce legea nu poate lăsa la bunul plac al tatălui stabilirea paternităţii copilului din afara căsătoriei.Trebuie să îi impună acestuia o filiaţie care există şi care trebuie să creeze legături juridice între tată şi copil prin ea însăşi, independent de voinţa tatălui.

3.3 Principiul liberei cercetări a paternităţii copilului din afara căsătoriei în concepţia Noului Cod civil

Noul Cod civil (art. 424-428) păstrează aproape întreaga reglementare în materie, aşa cum aceasta rezultă din conţinutul Codului familiei. Dacă paternitatea copilului nu a fost recunoascută voluntar, stabilirea raportului de filiaţie paternă se poate realiza forţat.Aceasta se face prin hotărâre judecătorească pronunţată ca urmare a promovării acţiunii în stabilirea paternităţii. Ceea ce înseamnă că, ori de câte ori tatăl nu-şi recunoaşte copilul, mama, ori în lipsa ei, reprezentantul legal, îl poate acţiona în justiţie pe pretinsul tată, cerând ceea ce i se cuvine de drept copilului, dând curs principiilor care guvernează acestă materie.

Acţiunea pentru stabilirea filiaţiei faţă de tată este acea acţiune în reclamaţie de starea civilă, al cărui obiect îl formează dovedirea paternităţii din afara căsătoriei. Prin acestă acţiune se tinde a se stabili, pe calea justiţiei, raportul de filiaţie dintre un copil si cel pe care îl consideră tatăl său.

3.4 Aspecte de procedură civilă

3.4.a. Precizări prealabile

În cele ce urmează vom analiza aspectele de ordin procedural ale stabilirii paternităţii, cu precizarea că ne vom referi atât la dispoziţiile Noului Cod ciivl, cât şi ale Coduklui familiei, care au creat de altfel o bogată practică judecătorească şi doctrină în materie.

Legea nu determină cazurile în care se poate stabili, prin acţiune în justiţie, filiaţia faţă de tatăl din afara căsătoriei. Acest lucru este normal, deoarece stabilirea adevărului nu poate fi îngrădită. De aceea, acţiunea în justiţie pentru stabilirea paternităţii se poate

introduce în toate situaţiile în care este vorba de un copil din afara căsătoriei. Copilul din căsătorie nu poate introduce acestă acţiune, deoarece el beneficiază de prezumţia de paternitate. Dacă, prin hotărâre judecătorească s-a respins prima acţiune în stabilirea paternităţii, pe motivul că acel copil se bucură de prezumţia de paternitate, ulterior, după tăgăduirea paternităţii, acesta poate introduce, din nou. Acţiunea în stabirea paternităţii, împotriva aceleiaşi persoane ca prima dată, fără ca hotărârea judecătorească anterioară să aibă autoriate de lucru judecat[10]. De asemena, s-a decis faptul că la data introduceri cererii privind stabilirea paternităţii din afara căsătoriei nu există introdusă o acţiune în tăgăduirea paternităţii copilului conceput în timpul căsătoriei. Aceasta nu conduce la inadmisibilitatea acelei cereri.Condiţia este dacă, pe parcursul judecării sale, după repunerea pe rol a procesului suspendat la cererea reclamantei, s-a depus copia hotărârii prin care s-a stabilit că fostul soţ al mamei nu este tatăl copilului conceput în timpul căsătoriei.Necesită această condiţie întrucât, la data reiterăriii cererii prin petiţia de repunere pe rol, cât şi la aceea a soluţionării pricinii, dispăruse impedimentul din cauza căruia cercetarea de stabilire a paternităţii din afara căsătoriei nu ar fi putut să fie luată în considerare[11].

3.4.b. Titularul dreptului la acţiune

Acţiunea în stabilirea paternităţii aparţine copilului din afara căsătoriei. El este titularul acţiunii, conform art. 424 din Noul Cod civil, care reia art. 59 din Codul familiei.În ceea ce priveşte introducerea acţiunii, deosebim urmatoarele situaţii:

- Copilul nu are capacitate de exerciţiu. Se admite că mama poate introduce acţiunea, în numele copilului, fără a avea nevoie de vreo încuviinţare, fie că are între 14 şi 18 ani, fie că are sub 14 ani[12]. În sprijinul acestei soluţii se invocă pe de o parte, art. 59 alin. 1 C. fam. şi, pe de altă parte caracterul personal al acţiunii. Mama poate introduce acţiunea, chiar dacă este decăzută din drepturile părinteşti[13]. Acţiunea introdusă de mama în nume propriu este lipsită de legitimare procesuală. Introducerea acţiunii în numele copilului se poate deduce din conţinutul întregului dosar nefiind obligatorie folosirea unor formule anume stabilite ori să se arate în mod expres acest lucru.

- Copilul are capacitate de exerciţiu restrânsă. În acest caz, s-a susţinut[14] că un asemenea copil poate introduce acţiunea singur, fără să aibă nevoie de vreo

[10] Copilul din casatorie nu poate introduce actiunea in stabilirea paterniatii copilul din afara casatoriei. Dupa admiterea tagaduirii paterniatii din casatorie, el poate introduce actiunea in stabilirea paterniatii deoarece este copil din afara casatoriei (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 573/28.03.1985, in R.R.D., nr. 1, 1986, p. 70). In cazul introducerii actiunii in stabilirea paterniatii – copilul fiind din casatorie- aceasta este inadmisibila, dar daca, pana la solutionarea actiunii in recurs, s-a admis actiuea in tgaduirea paternitatii, atunci actiunea in stabilirea paterniatii din afara casatoriei devine admisibila (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 573/1985, in R. R. D. nr. 1, 1986, p. 70; Trib. Jud. Hunedoara, dec. nr. 682/17.07.1987, in R.R.D. nr. 2, 1988, p. 74).

[11] Trib. Jud. Timis, dec. civ. nr. 87030.06.1971, in R.R.D, nr. 12, 1971, p. 164. Instanta sesizata cu actiunea in stabilirea paterniatii din afara casatoriei trebuie sa suspende judecat pana la solutionarea definitive a actiunii in tagaduirea paterniatii (Trib. Jud. Tulcea, dec. civ. nr. 343/12.08.1976, in R.R. D., nr. 8, 1977, p. 65).

[12] P.Anca, op. cit., p. 93; T.R.Popescu, op. cit., p. 75; I.P.Filipescu, op. cit., p. 180.

[13] T.R.Popescu op. cit., p. 75; I.P.Filipescu, op. cit. p. 180. Titularul acţiunii pentru stabilirea paternităţii este copilul din afara căsătoriei. Dacă el este lipsit de capacitate de exerciţiu, acţiunea se introduce, în numele copilului, de către mama lui, chiar dacă aceasta este minora. În regulă, mama copilului este necăsătorită (celibatară, vaduvă sau divorţată). Totuşi, există urmatoarele situaţii în care aceasta este căsătorită, însă copilul este din afara căsătoriei: a) când paternitatea din căsătorie a fost tăgăduită de soţul mamei; aceasta va introduce, de regulă, acţiunea în numele copilului; b) când mama s-a căsătorit după naşterea copilului, astfel că el nu beneficiază de prezumţia de paternitate. Copilul născut ori conceput în perioada separaţiei în fapt a soţilor beneficiază de prezumţia de paternitate, astfel încat el poate introduce acţiunea prin mama lui, după ce soţul mamei a tăgăduit paternitatea din căsătorie.

[14] I.P.Filipescu, op. cit., p. 180. În sensul că un copil de 14-18 ani având capacitate de exerciţiu restrânsă poate introduce singur acţiunea, cu încuviinţarea mamei sau a ocrotitorului legal. Sunt autori (S. Şerbănescu,

încuviinţare.Poate introduce deoarece acţiunea are un caracter personal, iar încuviinţarea se cere, daca legea nu prevede altfel, pentru acţiunile cu caracter patrimonial. În sprijinul acestei soluţii se mai poate adauga că dacă mama copilului poate introduce acţiunea singură, fără vreo încuviinţare, când nu are capacitate de exerciţiu restransă, acelaşi lucru îl poate face copilul cu capacitate de exerciţiu restransă. Ceea ce poate face mama cu capacitate de exerciţiu restrânsă poate face şi copilul cu aceeaşi capacitate de exerciţiu. Nu există nici un motiv ca, în această situaţie, soluţia să fie diferită, după cum acţiunea se introduce de către mamă sau de către copil.Sub Codul familiei, s-a pus problema dacă mama copilului sau reprezentantul acestuia, care au introdus acţiunea în stabilirea paternităţii în numele copilului pot renunţa la acţiune, ulterior promovării ei[15.] În această privinţă s-au exprimat doua păreri în doctrină:

a) Mama sau reprezentantul legal al copilului pot renunţa la acţiune.Renunţarea se poate face dar cu încuviinţarea autorităţii tutelare, deoarece renunţarea depăşeşte dreptul de a administra[16.] Instanţele de judecată vor verifica dacă renunţarea la acţiune este licita, adică dacă nu este facută cu rea-credinţa sau în detrimentul copilului.În situaţia în care vor refuza să ia act de desistare şi vor dispune continuarea procesului, în care procurorul va interveni şi va pune concluzii în apărarea intereselor celui reprezentat.

b) Mama sau reprezentantul legal al copilului nu pot renunţa la acţiune, datorită caracterului său personal. Legea prevăzând, în interesul copilului, numai introducerea acţiunii, nu şi renunţarea la acţiunea introdusă[17]În lipsa unui text care să prevadă expres posibilitatea renunţării la acţiune de către mama ori de către reprezentantul legal al copilului, această renunţarea nu poate fi admisă. Pe de altă parte clasificarea actelor în acte se conservare, de administrare şi de dispoziţie se refera la actele cu caracter patrimonial.Nu se referă şi la cele cu caracter personal nepatrimonial, în cazul acestora neexistând încuviinţarea ocrotitorului legal sau a autorităţii decât în cazurile expres prevazute de lege.

Această controversă este eliminată în actuala reglementare, deoarece prin art. 437 din Noul Cod civil, se prevede expres că în acţiunile privitoare la filiaţiei nu se poate renunţa la drept.Pe de altă parte, cel care introduce o acţiune privitoasre la filiaţie, inclusiv copilul, nu poate renunţa la judecarea ei.

Procurorul poate să intervină în orice fază a procesului declanşat prin introducerea acţiunii în stabilirea paternităţii. De aceea, dacă mama copilului ar renunţa la acţiune, procurorul trebuie să intervină pentru a apăra pe copil, care ar fi împiedicat, prin renunţare, sa-ţi stabilească paternitatea.. Rezultă că în acest fel interesul copilului este pe deplin ocrotit. Tot astfel, mama nu poate încheia o tranzacţie cu pretinsul tată al copilului, prin care să renunţe la cercetarea paternităţii pe tot timpul minorităţii copilului[18].

- Copilul are capacitate deplină de exercţiu sau cu capacitate anticipată poate introduce singur acţiunea.

T.R.Popescu, A. Ionaşcu) care au venit cu propunerea ca în viitorul Cod al familiei sa se prevadă expres dreptul copilului cu capacitate de exerciţiu restransă de a introduce singur acţiunea în stabilirea paternităţii. Însă în proiectul noului Cod civil nu este prevazut expres acest drept.

[15] Dreptul la acţiune are doua sensuri: material şi procesual. Această clasificare nu se confundă cu cea din art. 246 şi 247 C. proc. civ. (renunţarea la judecată şi renunţarea la drept). Noi avem în vedere dreptul la acţiune în sens material. Se pare că soluţiile diferite se datorează faptului că termenul de acţiune este folosit în sens diferit. În sensul că acţiunea civilă înseamnă ansamblul mijloacelor procesuale prin care se asigură protecţia dreptului subiectiv civil, că dreptul la acţiune este un drept subiectiv civil, V.M.Ciobanu, op. cit. vol. I, 1996, p. 249-250,251-260.

[16] T.R.popescu, op. cit., p. 75-76.

[17] S. Şerbănescu, op. cit., p. 185; I .Albu, op. cit., p. 250-252; R. Petrescu, op. cit., p. 166; G. Lupşan, op. cit., p. 165; E.Barasch, op. cit., p. 93.

[18] Trib. Suprem, dec. civ. nr. 497 din 22 martie 1960, în CD 1960, p. 303.

- Copilul din afara căsătoriei adoptat poate deasemenea introduce acţiune în stabilirea paternităţii, deoarece, potrivit art. 59 alin. 2 din Legea nr. 273/2004, la încetarea adopţiei ca urmare a nulităţii acesteia, părinţii fireşti ai copilului redobândesc drepturile şi obligaţiile părinteşti. Pe de altă parte, stabilirea paternităţii din afara căsătoriei produce efecte retroactive, până la naştere.Nestabilirea adevăratei paternităţi ar putea determina eludarea impedimentului la căsătorie rezultând din rudenia firească, a interdicţiei privind adopţia între fraţi sau, chiar, pot fi nesocotite drepturile succesorale ale celui adoptat faţă de rudele sale fireşti, care subzistă până la data încuviinţării adopţiei[19]. Acţiunea este admisibilă şi în cazul în care până la data încuviinţării adopţiei, adoptatul are vocaţie succesorală (de exemplu, fratele său) [20].

- Sub Codul familiei, mostenitorii copilului nu pot introduce acţiunea în stabilirea paternităţii, dar o pot continua[21]. Dacă autorul recunoaşterii s-a desistat de acţiune (art. 246 C. proc. civ.) sau aceasta s-a perimat (art. 248 C .proc. civ.), mostenitorii copilului nu mai pot continua acţiunea pentru stabilirea paternităţii din afara căsătorei.

În cazul continuării acţiunii de către moştenitori, legea a considerat că sunt demne de ocrotit, în primul rând, interesele patrimoniale, nu cele de stare civilă. Dreptul de a continua acţiunea aparţinând tuturor moştenitorilor, atât cei legali, cât şi cei testamentari, chiar dacă aceştia din urmă nu au, uneori, nici o legătura de familie cu copilul defunct şi deci nu pot invoca interese de stare civilă. Ca urmare a intervertirii caracterului acţiunii, în mâinile mostenitorilor, se consideră că creditorii moştenitorilor copilului pot continua, în numele acestora, acţiunea. Dacă se admite indeea intervertirii caracterului acţiunii, înseamnă că trebuie să se ajungă la soluţia că nu se poate continua acţiunea de către moştenitorii ce au renunţat la moştenire sau au fost îndepărtaţi de la aceasta ca fiind nedemni.

Există şi unii autori[22] , care consideră că, scopul urmarit de legiuitor a fost "de a permite moştenitorilor să ducă la bun sfârsit (la descoperirea adevărului cu privire la starea civilă a autorului lor) acţiunea iniţiată de copil (decedat) fără a-i transforma caracterul". În acestă opinie, ar trebui să se recunoască dreptul de a continua acţiunea tuturor moştenitorilor legali (inclusiv cei ce au renunţat la moştenire sau au fost consideraţi ca nedemni de la aceasta) dar să nu se accepte continuarea acţiunii moştenitorilor testamentari, care nu sunt rude cu copilul decedat (căci interesul acestora este pur patrimonial, fără nici o legătura cu starea civilă a autorilor lor). Pe de altă parte, statul – după cum se admite ori nu, că ar culege succesiunea vacantă în calitate de moştenitor – poate sau nu continua acţiunea în stabilirea paternităţii introdusă de către copilul decedat- Tatăl din afara căsătoriei nu poate introduce acţiunea în stabilirea paternităţii copilului, care s-ar îndrepta împotriva lui. El poate folosi calea recunoaşterii pentru stabilirea filiaţiei faţă de tată[23].

3.4.c. Calitatea de pârât

Atât Noul Cod civil (art. 425 alin. 3), cât şi Codul familie conţin prevedri identice din acest punct de vedere. În mod firesc, acţiunea în stabilirea paternităţii copilului din afara căsătoriei se porneşte împotriva pretinsului tată. Potrivit art,. 59 alin. 3 C. fam., după decesul presupusului tată, acţiunea poate fi pornită şi împotriva moştenitorilor acestuia.

---

[19] T. Bodoaşcş, *Dreptul familiei*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005, p. 422.

[20] Pentru aceleeşi consideraţiuni de mai sus, copilul adoptat, chiar cu efecte depline, işi poate stabili paternitatea din afara căsătoriei pe calea recunoaşterii voluntare. în această situaţie se poate pune problema contestării recunoaşterii dacă aceasta nu corespunde adevărului, I.P.Flipescu, A.I.Filipescu, op. cit., p. 393.

[21] Art. 59 alin. 2 C. fam. Acţiunea în stabilirea paternităţii din afara căsătoriei se respinge ca inadmisibilă, dacă la data sesizării instanţei copilul era decedat (Trib. Jud. Neamţ, dec. civ. nr. 474 din 16 iunie 1987, în R.R.D., nr. 11, 1987, p. 71).

[22] A. Ionaşcu, op. cit., p. 78.

[23] Curtea de Apel Ploieşti, dec. nr. 3336/2000, în *Curierul Judiciar* nr. 8/2002, p. 36.

Fiindcă, şi în această ipoteză, acţiunea continuă să aibă caracter personal, tinzând la stabilirea filiaţie, va fi admisă chiar şi împotriva moştenitorilor ce nu au acceptat succesiunea. Textul se referă la "moştenitorii" pretinsului tată, de unde rezultă că acţiunea în stabilirea paternităţii nu poate fi introdusă împotriva rudelor care nu au acestă calitate, adică de moştenitori. În măsura în care se admite că statul culege succesiunea vacantă în calitate de moştenitor, înseamna că acţiunea poate fi introdusă împotriva acestuia[24].

De regulă, în procesele de stabilire a paternităţii, concluzia că pârâtul este tatăl copilului se desprinde, în primul rînd, din faptul că el a întreţinut relaţii intime cu mama copilului în perioada concepţiei acestuia.

În cazul în care în acestă perioadă femeia a întreţinut relaţii sexuale cu mai mulţi bărbaţi, se impune, pentru instanţă, cercetarea paternităţii, faţă de mai mulţi pârâţi, în aceeaşi cauză[25.] Este necesar acest demers, deoarece, în acestă ipoteză, potrivit jurisprudenţei, toţi cei vizaţi au o poziţie procesuală echivalentă sub aspectul virtualităţii paternităţii cercetate, iar verificarea elementelor de paternitate a celor implicaţi în cauză poate edifica instanţa cu privire la adevaratul tată[26.]

Pe de altă parte, relaţiile sexuale anterioare, atunci când au existat între presupusul tată şi mama copilului, nu sunt suficiente pentru a determina paternitatea. Se impune acestă concluzie fiindcă, de principiu, la stabilirea paternităţii din afara căsătoriei nu se operează cu o prezumţie de paternitate ca la stabilirea filiaţie din căsătorie. Drept urmare pentru a se ajunge la stabilirea paternităţii din afara căsătoriei sunt necesare şi alte probe din care să rezulte că bărbatul, care a avut relaţii sexuale cu mama copilului, este biologic tatăl acestuia[27.]

3.4.d Instanţa competentă pentru soluţionarea acţiunii

Dacă în mod tradiţional, judecarea acţiunii în stabilirea paterntăţii din afara căsătoriei era de competenţa judecătoriei de la domiciliul pârâtului (art. 5 C. proc. civ.), în Noul Cod de procedură civilă28, regula a fost modificată, în sensul că potrivit art. 113 pct. 1, instanţa de la domiciliul reclamantului este cea competentă din punct de vedere teritorial.

În cazul acţiunii în stabilirea paternităţii din afara căsătoriei, când nu s-a cerut şi exercitarea autorităţii părinteşti şi stabilirea pensiei de întreţinere, instanţa are dreptul şi obligaţia să pună în discuţie şi să statueze ea, din oficiu şi asupra acestor chestiuni. Dacă reclamantul pretinde pensie de întreţine abia ulterior stabilirii paternităţii, formulând o acţiune separată, aceasta va putea fi introdusă la judecătoria domiciliului reclamantului (art. 113 pct. 2 din Noul C. proc. civ.).

3.4.e Termenul de prescripţie extinctivă

A. Reglementarea Noului Cod civil Noul Cod civil prevede în art. 427 alin. 1 că dreptul la acţiune al copilului nu se prescrie în timpul vieţiii sale, ceea ce înseamnă că suntem în prezenţa unei acţiuni imprescriptibile sub aspect extinctiv. Se observă că legiuitorul român s-a raliat la reglementările moderne în materie de pe plan European, consacrând în acelaşi timp şi practica CEDO.

B. Reglementarea Codului familiei

Dreptul la acţiune în stabilirea paternităţii copilului din afara căsătoriei poate fi valorificat în termen de un an de la naşterea copilului (art. 60 alin. 1 C. fam.). Spre

[24] Trib. Bucureşti, dec. civ. nr. 427 din 4 martie 2003.

[25] A se vedea: M. Enache, *Aspecte ale stabilirea paterniatii*, , în Dreptul nr. 9-12/1990, p. 89-95,; A. Bacaci, *Aspecte noi sau controversate ale stabilirii paterntăţii prin hotărâre judecătorească*, în R.R.D. nr. 1/1988. p. 19-20.

[26] T. Bodoaşcă, op. cit., p. 422-423.

[27] Ibidem.

[28] Intrat în vigoare la data de 1 februarie 2013.

deosebire de dreptul la acţiune în stabilirea filiaţie faţă de mamă, care nu se prescrie în timpul vietii copilului (art. 52 alin. ultim C. fam.). În cazul stabilirii paternităţii s-a prevăzut un termen de prescripţie al dreptului la acţiune relativ scurt.Acesta este justificat de nevoia înlăturării cât mai grabnice a incertitudinii privind statutul civil al persoanei, cu toate consecinţele decurgând din aceasta (de exemplu, copilul va putea pretinde întreţinere numai de la parintele faţă de care filiaţia sa a fost stabilită).

Existenţa unui termen aşa de scurt, care constituie excepţia de la principiul că o acţiune de stare civilă este imprescriptibilă, se justifică prin următoarele[29]: pentru a nu lipsi pe copilul respectiv de întreţinerea ce i se cuvine, căci acordarea întreţinerii este principalul efect al acţiunii; pentru a nu se pierde probele prin scurgerea unui termen mai mare;pentru a evita eventualele scandaluri şi şantaje.

Trebuie subliniat faptul că pierderea termenului de introducere a acţiunii nu afectează posibilitatea ca filiaţia faţă de tată să fie stabilită pe calea recunoaşteriii voluntare a tatălui, prin act autentic sau testament.

Codul familiei nu arată , în mod expres, dacă termenul de un an , înăuntrul căruia se poate introduce acţiunea în stabilirea paternităţii filiaţie faţă de tatăl din afara căsătoriei, este un termen de decădere sau un termen de prescripţie, aşa cum procedează cu privire la termenul de şase luni, înăuntrul căruia se poate intenta acţiunea în tăgada paternităţii. O calificare a acestui termen prezintă importanţă nu numai sub aspect teoretic, dar mai ales din punct de vedere al consecinţelor de ordin practic.Drept urmare se vor aplica acestui termen dispoziţiiile Decretului nr. 167/1958, care reglementeză prescripţia extinctivă şi, care constituie drept comun în materie cu privire la suspendarea şi întreruperea prescripţiei, la repunerea în termen şi la obligaţia instanţei de a analiza din oficiu chestiunea prescripţiei dreptului la acţiune. S-a facut propunerea de a se mări termenul, în sensul de a se admite stabilirea filiaţie după vârsta de trei ani[30].

Într-o opinie, care a rămas izolată, s-a susţinut că acţiunea în stabilirea paternităţii poate fi introdusă în numele copilului conceput înainte de naşterea acestuia, invocându-se dispoziţia de principiu încrisă în art. 7 alin. 2 din Decretul nr. 151/1954, potrivit căreia drepturile omului sunt recunoscute încă de la concepţie, dacă el se naşte viu[31]. Teza este vulnerabilă însa, fiindcă numai din momentul naşterii copilului se poate şti cu certitudine dacă sunt întrunite condiţiile cerute de lege pentru exercitarea dreptului la acţiune, se face referire în special la cerinţa ca titularul dreptului la acţiune, copilul, să se afle în viată în momentul promovării acţiunii, şi să nu beneficieze de una din prezumţiile legale de paternitate[32].

BIBLIOGRAPHY

1. O. Ungureanu, C. Jugastru, Drept civil. Persoanele, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2012

2. Ernest Lupan, Ioan Sabău-Pop, Tratat de drept civil român. Vol. II. Persoanele, Editura CH Beck, Bucureşti, 2007

[29] Prescripţia dreptului la acţiune în stabilirea paternităţii din afara căsătoriei trebuie să fie invocate din oficiu, deoarece art. 18 Decretul nr. 167 din 1958 privind prescripţia extinctivă cuprinde un principiu de ordin general în materie, Trib. Suprem, dec. civ. nr. 950 din 12 mai 1977, in R.R.D., nr. 1, 1978, p. 66.

[30] C. Vulpe, *Cercetarea filiaţiei în lumina progresului înregistrat de expertiza antropologică*, R.R.D. nr. 10/1977, p. 42.

[31] În acest sens V. Economu şi Al. Oproiu, cit. de A. Ionaşcu în *Filiaţia*.....p. 81.

[32] A se vedea S. Şerbănescu, op. cit. p. 197-198; T. R. Popescu, op. cit. vol. II, p. 84-85.

3. Corneliu Bârsan, Convenţia europeană a drepturilor omului, Comentarii pe articole, vol.I Drepturi şi libertăţi, Editura All Beck, Bucureşti, 2005

4. Paraschiv Peţu, Starea civilă şi acţiunile de stare civilă, Editura Detectiv, Bucureşti, 2009

5. Dan Lupaşcu, Cristina Mihaela Crăciunescu, Dreptul familiei, Ed. Uni. Juri., Bucureşti, 2011

6. Gabriela Lupşan, Instituţia filiaţiei în dinamica dreptului românesc, în ”Dinamica dreptului românesc după aderarea la Uniunea Europeană”, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2011

7. Gabriela Lupşan, Some Considerations Regarding the Reform in the Field of Civil Status Activity and Public Record, în Acta Universitatis Danubius. Administratio nr. 1/ 2009

8. Gabriela Lupşan Unele aspecte ale filiaţiei în cazul mater. de substituţie, în Dreptul, nr. 6/2004

9. Gabriela Lupşan,Irina Apetrei,Filiaţia în cadrul asis.medicaleaprocreării, în Dreptul,nr. 9/2001

10. S. Butureanu, G. Lupşan, O provocare interdisciplinară: reproducerea medical asistată, Editura Junimea, Iaşi, 2001

11. Alin Gheorghe Gavrilescu,Drepturile şi obligaţiile părinteşti,Ed.Univ.Juridic,Bucureşti, 2011

12. Emese Florian, Protecţia drepturilor copilului, Editura CH Beck, Bucureşti, 2007

13. Teodor Bodoaşcă, Aurelia Drăghici, Ioan Puie,Dreptulfamiliei, Ed. Univ.jur.,Bucureşti, 2012

Alexandru Bacaci, Viorica Claudia Dumitrache, Cristina Codruţa Hageanu, Dreptul familiei, Editura CH Beck, Bucureşti, 2012

Roşu E., Dreptul familiei. Practică judiciară. Hotărâri CEDO, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2007

Bohotici I., Stabilirea, tăgăduirea şi contestarea paternităţii, Ed. Cordial Lex, Cluj-Napoca, 1994

Flavius A. Baias, Modificări aduse Codul familiei prin Leg. nr. 288/2007, în Dreptul, nr. 3/2008

T. Bodoaşcă, Examen de ansamblu şi observaţii critice privind familia şi căsătoria în reglementarea noului Cod civil, în Dreptul, nr. 11/2009

II. LEGISLATIE

Constituţia României

Codul familiei

Cod civil

Codul de procedură civilă

Noul Cod civil

Noul Cod de procedură civilă

Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluţionării proceselor

Legea nr. 119/1996 privind actele de stare civilă

Legea nr. 272/2004 privind protecţia şi promovarea drepturilor copilului

Legea nr. 273/ 2004 cu privire la adopţie

PERFORMANCE ASSESSMENT AT THE LEVEL OF UNDERGRADUATE EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Manuela Panaitescu
Lecturer, PhD, "Danubius" University of Galați

Abstract: The Romanian undergraduate educational system required a series of reforms applied both at the organizational level and at the curriculum level. The alignment with the requirements of the European Union through the adoption of international best practices has led to the implementation of new actions and educational activities which aimed at developing specific skills to meet the needs of a knowledge-based society. Increasing the quality of the education system and ensuring access to education for all members of society became important objectives of Romania. A quality education directed towards performance must ensure a chance for each pupil to attend a school adapted to his needs, with appropriate facilities, in which teachers have specific skills, a learning pathway with a curriculum adapted to current and future needs of the beneficiaries.

Keywords: educational management; human resources; performance assessment; education; curriculum

1. INTRODUCTION

In order to meet the demands of a society subject to permanent change, the Romanian undergraduate education system required a series of reforms applied both at the organizational and curriculum level. Therefore, in the recent years, the alignment with the requirements of the European Union through the adoption of good international practices has led to the implementation of new actions and educational activities aimed at developing specific skills in order to meet the needs of a knowledge-based society. The promotion of the European good practices has been achieved mainly through projects funded by the European Commission. Increasing the quality of the education system and ensuring access to education for all members of society are important objectives of Romania. Quality, performance-oriented education must ensure that each pupil has the opportunity to attend a school tailored to his needs, with appropriate facilities, in which teachers have specific skills and the syllabus contains a curriculum appropriate to the needs of both current and future beneficiaries.

Given the pursued aims, any educational institution becomes independently responsible for the development and implementation of a quality culture, more precisely of policies, techniques and practices permanently analyzed and applied consistently in order to obtain results / performances in accordance with the set objectives.

Both the analysis of undergraduate education trends and quality management at the level of school institutions and the presented research demonstrate the need for quality to meet the requirements of internal and external beneficiaries.

The carried out research targets undergraduate education institutions in the South-East Region of Romania and was based on a descriptive survey, aiming at collecting information on certain aspects encountered at the level of undergraduate education institutions. To this end, the topics of interest for research have been carefully planned and can be easily identified in the questions posed in the applied questionnaire. The own contribution to the present study consists in highlighting, in a realistic way, the possibilities of improving the quality of services in undergraduate education.

The role of the educational process is to offer its beneficiaries a set of knowledge, values and attitudes, skills and aptitudes, useful in completing a future quality educational path.

2. RESEARCH METHODOLOGY

The research methods approached during the scientific approach were delimited according to the covered stages and the objectives proposed for each stage. For a good knowledge of the researched phenomenon, the following methods were used:

a) Bibliographic research method

In order to make an ample and precise documentation, we went through some specific activities:

- evaluation of bibliographic resources in order to select the specialized bibliography necessary to inform about the current state of knowledge related to the fields subject to research;
- consulting, analyzing and interpreting the information obtained from accessing databases of national institutions (Ministry of National Education, County School Inspectorate, National Institute of Statistics) and European ones (Eurostat, Eurydice);
- analysis of the current legislative framework, regulations for the organization and functioning of undergraduate education institutions;
- studying the analyzes and reports of the Evaluation and Quality Assurance Commissions, of the School Inspectorates, of the Internal Quality Assessment Manual, of the Inspection Manual for the external monitoring of the quality of vocational education and training;
- comparison, systematization and synthesis of data specific to the specialized literature;
- the consistent capitalization of the observations regarding the real situation of the Romanian undergraduate education;
- consulting specialists in the educational field: teachers, principals, school inspectors, experts Romanian Agency for Quality Assurance in undergraduate Education.

b) Investigation Method based on Questionnaire

The quantitative research, carried out in the second part of the paper, is based on a questionnaire addressed to top management: school inspectors, principals, deputy principals and heads of Commission for Evaluation and Quality Assurance of undergraduate education institutions. The survey, based on the questionnaire, aimed at collecting information on the influencing factors in improving the quality of services in undergraduate education.

2.1. Research Objectives

The objectives pursued during the investigation are: to identify the extent to which the tools of quality management at the level of undergraduate education institutions are known and applied;

if the school unit strategy is achieved, developed, communicated and implemented at the level of undergraduate education institutions; the role of human resources in achieving educational objectives and in the process of continuous improvement of the institution; analysis of the extent to which the needs of the school are adapted to the capacity and experience of human resources; management of financial, material and information resources at the level of undergraduate education institutions;

2.2. Research Hypotheses

During the research we aimed at testing the following hypotheses:

-The self-assessment / evaluation form does not fully describe the activity of the teacher in undergraduate education.

-The need for permanent adaptation of the specialized curriculum to the changes produced on the labor market;

-The effort to adapt the school offer to the requirements of direct and indirect beneficiaries;

-Evaluation of the teaching staff by the organization, parents, pupils and employers;

-The need to conduct regular surveys / surveys to illustrate the level of satisfaction of graduates;

-Consulting employers and the community on the relevance of study programs;

-Increasing the degree of involvement of direct and indirect beneficiaries in the achievement of the educational offer.

2.3 Development and Description of the Research Questionnaire

The questionnaire on performance evaluation at the level of undergraduate education institutions was designed to collect information and conduct quantitative research. It provides a clear picture of the situation at the level of undergraduate education, a situation described by their representatives: school inspectors, principals, deputy principals, and heads of Commission for Evaluation and Quality Assurance (CEQA).

In the construction of the questionnaire a major contribution had the discussions with some representatives of undergraduate education institutions regarding the specific aspects of quality management in undergraduate education institutions. The validation of the questionnaire was performed by applying it to a small number of representatives of the target group consisting of school inspectors, principals, deputy principals, and officials in CEQA. The structure of the target group was established as follows: school inspectors, by the nature of their duties (inspection/control) as they have a true picture of the real state of undergraduate education units, and the principals and deputy principals are those who coordinate school activity, responsible for quality assurance, set objectives, develop the Management Plan, establish work commissions within the institution, approve partnerships, motivate staff, etc. From all possible methods, the questionnaire-based investigation was chosen because this method provides a clear picture with useful and meaningful results for the pursued purpose. The questionnaire was sent and completed, for the most part, during meetings and sessions organized with representatives of undergraduate education institutions. In order not to encounter difficulties in terms of the subject's ability to concentrate, the actual time to complete the questionnaire was projected at a maximum of 30 minutes.

The applied questionnaire is structured on 8 sections, each section includes 4 questions, in total 32 questions. The form of presentation of the questionnaire was tabular, with a clearly delimited matrix, in order to offer the respondents included in the sample the possibility to easily mark the appropriate option. It was also considered to inform the respondents about the scientific purpose of the research conducted by the author and the use of the results obtained to improve the quality of services at the level of undergraduate education institutions.

We mention the fact that, in the elaboration of the questionnaire as a research tool, a high level of abstraction / technicalization of the questions was chosen because, in the vast majority, the respondents have a high level of training in quality management.

Therefore, the questions included in the research questionnaire cover the following issues:

a) The responsible factors in the institution know and encourage the application of the quality management methodology

The construction of the questions included aspects related to: knowledge and application of quality management tools, interest in participating in training courses, level of satisfaction with the self-assessment framework for undergraduate teachers, involvement of staff in developing procedures for assurance and continuous improvement of quality.

b) The relations of the undergraduate education institution with the direct beneficiaries (pupils) and the indirect beneficiaries (parents, economic agents and institutions, the community)

The questions refer to the promotion at unit level of the quality initiatives of the beneficiaries, the efficiency of the concluded partnerships, identification in the educational offer of the competencies requested by the employers, updating the educational offer in accordance with the needs and expectations of the direct and indirect beneficiaries.

c) Achievement and development of the planning and the strategy of undergraduate education unit

In this section, questions were asked regarding the implementation of planning and strategy by adopting best practices, identifying in planning the objectives presented in the mission and vision of the school, the existence of a constantly updated database, identifying the needs and expectations of beneficiaries in planning and the strategy of the educational institution.

d) Communication and implementation of the school strategy

The questions included aspects related to the promotion at the staff level of the objectives resulting from the mission and vision of the institution, the participation of the staff in the action programs of the unit, the achievement of planning in relation to the Management Plan and the Local Strategy. The way of transmitting the unit's strategy to the interested parties was also followed.

e) Periodic updating and improvement of the planning and strategy of the educational institution

In the formulation of the questions were followed aspects related to: knowledge and application of workplace safety procedures, their review period, ensuring the unit a safe environment for stakeholders, support to staff in conducting discussions on common interest.

f) The role of human resources in achieving the objectives of the school

The questions were constructed in order to identify the issues related to ensuring the transparency of human resources management, supporting beginners and inclusion in personal development programs, practicing participatory management, supporting staff in achieving quality objectives.

g) Adapting the needs of the school unit to the experience and capacity of human resources

The section focused on issues related to staff evaluation and capitalization of its capacity and experience for the benefit of the educational institution, the existence of qualified staff, experienced staff, involvement of the school in continuous staff development and encouragement in research.

h) The Role of the Staff in the Process of Continuous Improvement of the Institution and the Promotion of an Effective Dialogue with it

Questions were asked in order to know how to communicate between the management team and staff. There were also followed aspects of consulting staff for the

implementation of the improvement plan, empowering staff to improve performance and applying corrective action following suggestions and complaints.

i) Management of Financial Resources at the Level of Undergraduate Education Institutions

The questions were built to provide information on the use of financial resources in line with the planning and strategy of the unit, consulting stakeholders for ensuring responsible financial management and communicating to them the way to allocate financial resources in order to ensure transparency.

j) Management of Information Resources within the Educational Unit

In this section, the questions relate to ensuring that stakeholders have access to useful information, the security and confidentiality of information, the period of updating and the management of information in accordance with the needs of interested parties.

k) Management of Material Resources and Technology in the Educational Unit

In order to obtain information, questions were asked regarding the management of material resources following the needs of staff and pupils, updating and adapting teaching aids to the training needs of pupils, developing and implementing procedures for inventorying material resources, and ensuring access to material resources of all pupils.

l) Identifying critical processes and managing them for success by the educational institution

In formulating the questions, issues related to staff involvement in identifying critical processes, applying standardized systems, monitoring areas that record critical processes, assessing the impact of critical processes in achieving the objectives set by the educational institution were followed.

m) Reviewing, improving the processes and establishing the improvement objectives at the level of the educational institution

In this section, the questions were asked in order to obtain information on staff training in the use of new technologies, monitoring and evaluation of staff development activity, clarity and relevance of the objectives set at the institution level in terms of training and use of results in elaboration of the development strategy of the educational institution.

n) Collection of feedback from the direct and indirect beneficiaries of the educational institution

The construction of the questions included aspects related to: conducting surveys and surveys to identify the needs of future beneficiaries, clearly informing beneficiaries about what they are interested in, obtaining feedback from beneficiaries on the relevance of learning programs and using the results obtained to improve the educational offer of the educational institution.

o) Personnel's perception of the educational institution and the measures taken by the educational institution in order to assess staff satisfaction

The questions refer to how staff actions and behaviors are managed, how to collect evidence of performance, encourage staff to plan and evaluate their own performance and their involvement in initiating actions in order to improve the activity of the school.

p) Integration of the educational institution and its impact on the community

The last section includes questions related to voluntary activities carried out at the level of educational institutions, the promotion and involvement in actions of environmental conservation and protection, the adoption of environmental protection measures and the involvement of pupils in community activities.

The items used in the questionnaire were objective, closed-ended items, using a Likert scale from 1 to 5, respectively: 1 - not at all, 2 - to a small extent, 3 - to a medium extent, 4 - to a large extent and 5 - to a very large extent.

2.4. Formation and Determination of the Sample

The initiation in the planning of the sociological survey, as a section of the research paper, consisted in identifying the purpose of the research and the way of capitalizing the obtained information. Knowing that the general purpose of a survey is to describe a population, in our case the group to which the questionnaire is addressed consists of representatives of undergraduate education institutions.

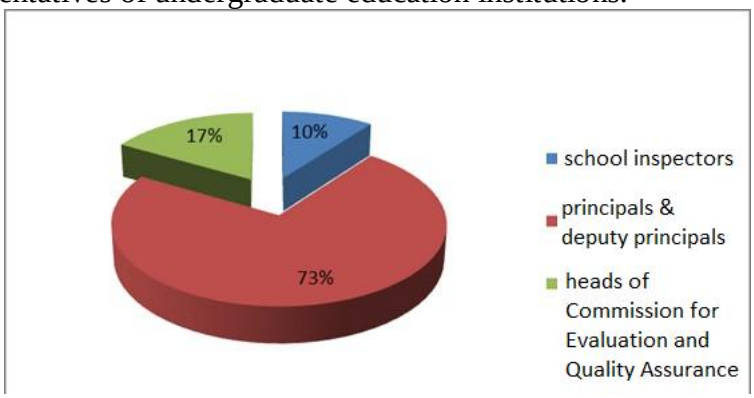

Figure 1. Distribution by positions held by respondents

The sampling process, used to calculate the needs of the population of interest, determined the representative sample of 300 respondents. The questionnaire was applied at the level of undergraduate education units located in the South-East Region of Romania, respectively at the level of the following counties: Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea and Vrancea. The type of sample is represented by: principals, deputy principals, school inspectors and heads of CEQA. It can be observed in the figure 1, the distribution of the respondents taking into account the functions they hold at the level of the educational institutions that they represent. Thus, 31 respondents hold the position of school inspectors, 219 respondents are employed as principals and deputy principals, and 50 respondents are heads of C.E.Q.A.

3. RESEARCH RESULTS

In order to carry out a teacher assessment process at the most efficient level, it is necessary to ensure that both evaluators and evaluated teachers have specific skills and competences. It is an essential condition, because, in this way, the legitimacy of the evaluators in front of the evaluated teachers is ensured. A successful evaluation system must develop skills and establish clear responsibilities in the evaluation process given that teacher evaluation can have high stakes for evaluated teachers and school results are largely dependent on individual relationships and teacher collaboration at the level of the educational institution. Also, the acquisition of skills necessary to use feedback to improve the activities and practices of teachers are essential to ensure the effectiveness of assessment procedures developed or revised at the school level. In the development process of the school, the main pawn is the evaluation of teachers in order to improve services. For example, as a measure, it is appropriate to include in the initial education of each teacher the preparation for evaluation and also the development of research and innovation skills. For example, school inspectorates through their structures can deal with both the modeling and implementation of those practices appropriate to the teacher evaluation process. However, it

is very difficult to guarantee the availability of various information and guidelines for the application of evaluation procedures.

In the evaluation process, an important place is occupied by: evaluators and the development of skills to evaluate.

- **Evaluators**

Usually, the role of evaluators is played by the following categories: Teachers (teachers from the school where the evaluation is performed or responsible teachers from other schools); School inspectors (inspectors may be responsible for the evaluation of each teacher, for the evaluation of the evaluating teachers or for the evaluation of the managers of the educational institution); School managers (the management team through the principal and deputy principals evaluates both pedagogical competencies and involvement through other tasks within the school. There are situations when principals evaluate only the non-pedagogical competencies). The more evaluators involved, the more effective and successful the evaluation practices will be. It is necessary to involve at least one person in evaluating the performance and quality of a teacher (Peterson, 2000; Stronge and Tucker, 2003). Danielson and McGreal (2000) believe that the "360-degree assessment system", which involves the participation of several types of assessors, supports the following idea: the skills of a teacher can be assessed from several levels and should be considered to be copies from all those different angles. The higher the stakes, the greater the involvement of the evaluators and then the accountability function dominates. The hypostasis of peer interpretation shows that evaluators are recognized as accomplished teachers with knowledge and pedagogical experience, but also efficient and successful practitioners, having the ability to coordinate and support other teachers. Usually, these evaluators receive rewards for accomplishing the tasks and in turn undergo the evaluation process as teachers who have completed a program dedicated to psycho-pedagogical training.

-Development of Skills and Competencies for Teacher Evaluation

Developing assessment skills is a vital area in the assessment process. Although it ensures the legitimacy of the evaluators and makes effective use of the evaluation results, it does not receive due attention. It takes both time and substantial involvement on the part of education authorities to develop assessment skills and competencies beyond the school system. The evaluation process requires a generous amount of time to be explained and implemented, as it involves both stakeholders with indicators and rules regarding school and teacher quality, and stakeholders with training evaluators on methodological rules, techniques and approaches, and also providing the resources and time needed for schools and teachers to be prepared to understand their tools. For the teacher evaluation process to be effective, it largely depends on the professional training of evaluators. This presupposes the existence of specific characteristics and competencies related to:

-Experience in the pedagogical field;

-Knowledge of theoretical and methodological notions regarding the evaluation process;

-Mastering the concepts regarding the quality of teaching;

-Skills regarding educational systems and operational procedures, including those related to the quality of school in personal development;

-Knowledge of development tools and ensuring the credibility and validity of observations and other evaluation tools;

-Information on psychological aspects of evaluation;

-Quantitative assessment of an evaluation;

-Governance of communication regarding assessment and feedback skills.

In order to train and specialize evaluators, these issues need to be considered as opportunities. Also in the case of school managers, principals and deputy principals, with an important role in evaluation, it is necessary to benefit from specific training. In general, the training offers addressed to school principals are oriented towards the development of human resources and ensuring the process of improving quality in schools. Involvement in this process consists of the following aspects: setting objectives, connecting school objectives with the school development plan, using various sources of information on school quality and school performance, developing the necessary tools and using the results of the evaluation process. It is very important for teachers to receive assurances that they are supported in their knowledge of assessment procedures and to benefit from assessment results. Thus, teachers can be informed about how to prepare, receiving what is expected of them to be classified as "good" teachers, and to be trained to use effectively the received feedback. Therefore, evaluation and feedback should be considered key aspects in the initial education and development of teachers' professional activities. At the level of the evaluation process there are a number of challenges such as: the most efficient use of the results obtained as a result of teacher evaluation, the communication of performance information to those responsible for educational services, especially teachers and principals, developing and implementing procedures to improve pedagogical practices, training and professional development of teachers, establishing a rewarding system, a support system for evaluation results and developing mechanisms to ensure that information obtained from evaluation is used for the development of education policies. Therefore, these challenges highlight the importance of the effective use of knowledge in any teacher assessment framework.

In order to have a clear analysis of the use of the evaluation results, the following aspects will be described:

-Formative Use of Results

A main goal of the evaluation process is to identify areas that need improvement for the teacher, thus leading to the preparation of individual improvement plans, given the overall development plan of the school. Regardless of the bridge to personal development opportunities, the evaluation process should not be seen as a process of improving teacher performance and as a result, but as a meaningless exercise in the face of the evaluated teacher mistrust or, worse, apathy (Danielson, 2001; Milanowski, Kimball, 2003). In general, the school units show autonomy when they appreciate how the obtained results by the evaluated teachers help to achieve the school development plan and the teachers' professional development plan. The efficiency of this connection is largely ensured by the school's leadership (Pont, Nusche & Moorman, 2008). An important contribution is also made by the available resources allocated for training and professional development.

-Summative Use of Results

The purpose of assessing teacher performance may also be to make potential career advancements, or to act and impose sanctions on teachers who fail to meet minimum standards. In this way, the opportunity arises to give recognition to teachers and to reward those with skills and performance, an essential aspect for effective teachers in the school and to make this profession as attractive as possible (OECD, 2005).

The consequences of the teacher evaluation environment can be the following:

- **Advancements** - in most education systems there are no direct links between the results of an assessment and teachers' salaries. For example: teachers in the UK education system who meet the standards "teachers with advanced skills and above average excellence" are rewarded with the highest salary. In general, all teacher evaluation models link the results to the speed with which the teacher progresses in the career.

- **Decision at key points in the career** - the results obtained from the evaluation of teachers can be useful to obtain the continuity of a position or when contract renewals are obtained.
- **Rewards for performance** - the results of the evaluation could offer rewards in the form of prizes for teachers; opportunities for scientific and pedagogical research or support for university or doctoral studies.
- **Sanctions for ineffective teachers** - some education systems also provide sanctions for inefficient teachers. For example, if there is a regression and inefficiency is found after several evaluations, then sanctions such as revocation of teacher rights or termination of contractual obligations occur. However, early detection of inefficiency is usually followed by a remediation plan to improve practices.

BIBLIOGRAPHY

Danielson C., McGreal T., 2000 - Teacher Evaluation to Enhance Professional Practice.

Danielson, S. 2001 - New trends in Teacher Evaluation.

Milanowski A., Kimball S., 2003 - The Framework-Based Teacher Performance Assessment Systems in Cincinnati and Washoe.

Pont B., Nusche D., Moorman H., 2008 - Improving School Leadership.

Peterson K., 2000 -The Professional Development of Principals: Innovations and Opportunities.

Peterson K., 2000 - Teacher Evaluation: A comprehensive Guide to New Directions and Practices, Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Papuc I., Albu M., Jurcau N., 2011 - Procesul decizional managerial in sfera educationala, Cluj Napoca, Ed.ASCR.

OECD, 2005 - Recommendation on Principles and Good Practices for Financial Education and Awareness.

Stronge J., Tucker P., 2003 - Handbook on Teacher Evaluation.

Richardson R., Performance Related Pay in Schools: An Assessment of the Green Papers, The London School of Economics and Political Science.

ISSUES REGARDING THE RIGHT TO EQUALITY FROM A CONSTITUTIONAL AND EUROPEAN PERSPECTIVE

Ingrid Ileana Nicolau
Lecturer, PhD, Spiru Haret University of Constanța

Abstract: The concerns for promotion and preservation of the civil rights and freedoms have transcended, in time, the boundaries and traditional borders as a natural consequence of the historic course in which mankind has engaged, mainly after World War II, in its quest to end exploitation and violence, racism and inequality discrimination among people. Due to their importance, the fundamental rights are enshrined in acts that have supreme legal force, such as declaration of rights, fundamental laws. The inclusion into the Constitution of the fundamental rights is result of their main characteristics, that of being essential rights for the citizen.

Keywords: constitution, right to equality, racism, discrimination

Introducere

Ceea ce caracterizează consacrarea legislativă a drepturilor omului este pluralismul legal, adică multitudinea de surse, la nivel naţional,supranaţionalşi internaţional. De aici şi diversitatea terminologică, întrucât documentele în care acestea sunt consacrate nu utilizează o terminologie unitară, fiind utilizate, deopotrivă, sintagme precum, „*drepturile omului*”,„*drepturi fundamentale ale omului sau ale fiinţei umane*”, „*drepturi esenţiale ale omului*”, „*drepturile şi libertăţile omului*”, „*drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului*”[1].

Indiferent însă de terminologia utilizată, înţelesul este acelaşi, iar „catalogul” drepturilor şi libertăţilor fundamentale tinde să capete aceeaşi formă şi structură la nivel internaţional şi naţional.

Încadrându-se în aceste tendinţe, constituţiile statelor europene, care au trecut mai recent la regimuri democratice, cum este cazul României, cuprind capitole consistente[2] consacrate drepturilor şi libertăţilor fundamentale cu reglementări receptate din documentele internaţionale în materie. De asemenea, unele dintre noile constituţii consacră expres directa aplicabilitate şi statutul normativ superior în ordinea legală internă a acestor acte, precum şi obligaţia instanţelor de a face directa lor aplicare.

Acest pluralism, bine reprezentat la nivel european, generează un cadru juridic comun, „fondator al unui sistem coerent şi eficace”[3], în care un rol important revine şi instanţelor chemate să garanteze aplicarea documentelor menţionate; avem în vedere Curtea Europeană a Drepturilor Omului şi Curtea de Justiţie a Uniunii Europene. Cu toate acestea, „*armonia europeană nu implică o autentică unificare*”[4], diferenţele continuând să subziste.

Astfel, inclusiv în domeniul drepturilor omului, există *marja de apreciere a statului,* adică o anumită libertate pe care statul o are în adoptarea de măsuri de natură legislativă,

[1]Andreescu M., Puran A., *Teoria generală şi instituţii constituţionale. Jurisprudenţă constitutionala.,* Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2020, p.35;
[2] Muraru I, Tanasescu S., *Drept constituţional şi instituţii politice, Ediţia 15,* Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2016, p.57;
[3] Muraru I, Tanasescu S., *Drept constituţional şi instituţii politice, Ediţia 15,* Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2016, p.60;
[4] Vieru E., Vieru D., *Drept constituţional şi instituţii politice,* Ed. Economica, 2005, p. 47;

administrativă sau judiciară. Marja de apreciere „*conferă o putere discreţionară în aplicarea limitărilor aduse drepturilor protejate şi marchează* a priori *controlul european cu pecetea unei atitudini reţinute*”[5]. Aceste limitări trebuie să respecte o serie de condiţii de natură a le face compatibile cu statul de drept.

Sistemul European de protectie a drepturilor omului a fost caracterizat[6] ca fiind unul dintre cele mai sofisticate din întreaga lume. În acelaşi spaţiu geografic subzistă trei seturi diferite de ordini normative: naţională, supranaţională şi internaţională, fiecare cu propriile sale legi şi instituţii pentru protecţia drepturilor fundamentale, care se suprapun şi se întrepătrund pentru a asigura o cuprinzătoare şi sporită protecţie a acestor drepturi.[7] S-a remarcat în acest sens, şi nu de o manieră critică, faptul că „*cetăţeanul european se află astăzi în situaţia paradoxală de a avea la dispoziţie mai multe sisteme de protecţie a drepturilor decât libertăţi*”[8].

Egalitatea în drepturi

Principiul egalităţii în drepturi este consacrat de Constituţia României în art. 16, cu o structură complexă, cuprinzând atât enunţarea unei reguli generale aplicabile tuturor cetăţenilor şi în privinţa exercitării tuturor drepturilor şi libertăţilor fundamentale, cât şi o aplicaţie particulară, în privinţa ocupării funcţiilor şi demnităţilor publice.

Cât priveşte regula generală, art. 16 alin. (1) din Constituţie statuează că: „*cetăţenii sunt egali în faţa legii şi a autorităţilor publice, fără privilegii şi fără discriminări*”. Alineatul (2) al aceluiaşi articol din Constituţie statuează că „*Nimeni nu este mai presus de lege*”. Sunt incidente şi dispoziţiile art. 4 alin. (2) din Constituţie care prevăd că „*România este patria comună şi indivizibilă a tuturor cetăţenilor săi, fără deosebire de rasă, de naţionalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenenţă politică, de avere sau de origine socială*”.

Principiul egalităţii în drepturi este consacrat de Declaraţia Universală a Drepturilor Omului („*Toate fiinţele umane se nasc libere şi egale în demnitate şi în drepturi*”), de Convenţia pentru apărarea drepturilor şi a libertăţilor fundamentale (art. 14 – *Interzicerea discriminării*), de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (Titlul III – *Egalitatea,* care cuprinde o dezvoltare a acestui principiu în mai multe articole referitoare la egalitatea în faţa legii, nediscriminarea, diversitatea culturală, religioasă şi lingvistică, egalitatea între femei şi bărbaţi etc.), precum şi de alte acte internaţionale.

Principiul egalităţii în drepturi semnifică faptul că, cetăţenii români, fără deosebire de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie sau apartenenţă politică, avere sau origine socială, se pot folosi în mod egal, de toate drepturile prevăzute în Constituţie şi legi, pot participa în egală măsură la viaţa politică, economică, socială şi culturală, fără privilegii sau discriminări, şi sunt trataţi în mod egal atât de către autorităţile publice, cât şi de către ceilalţi cetăţeni.

---

[5] Muraru I, Tanasescu S., *Drept constituțional și instituții politice, Ediția 15,* Ed. C.H.Beck, București, 2016, p.62;

[6] Vieru E., Vieru D., *Drept constituțional și instituții politice,* Ed. Economica, 2005, p. 50;

[7] Comsa Ana-Maria, *Introducere in drept european, Curs in tehnologia ID- IFR* Editura Fundatiei *Romania de Maine*, Bucuresti, 2013, p.43;

[8] Andreescu M., Puran A., *Teoria generală și instituții constituționale. Jurisprudență constitutionala.,* Ed. C.H.Beck, București, 2020, p.45;

Acelaşi principiu al egalităţii semnifică faptul că nimeni nu este mai presus de lege, ceea ce are drept consecinţă faptul că nici autorităţile publice nu se bucură de privilegii unele faţă de celelalte sau oricare dintre ele faţă de cetăţeni.[9]

Președinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen într-un discurs susținut în fața Parlamentului European la 17 iunie 2020 a arătat că *"Trebuie să vorbim despre rasism. Și trebuie să luăm măsuri. Schimbarea direcției este întotdeauna posibilă dacă există voință în acest sens. Mă bucur că trăiesc într-o societate care condamnă rasismul. Dar nu ar trebui să ne mulțumim doar cu acest lucru. Deviza Uniunii noastre Europene este: „Uniți în diversitate". Sarcina noastră este de a ne ridica la înălțimea acestor cuvinte și de a le transforma în realitate."*

Discriminarea pe motive de origine rasială sau etnică este interzisă în Uniunea Europeană (UE), însă acest tip de discriminare persistă în societatea noastră. Nu este suficient să afirmăm că suntem împotriva rasismului, trebuie să luăm măsuri pentru a-l combate. [10]

Rasismul dăunează societății în multe moduri. În modul cel mai direct, acest lucru se traduce în faptul că persoanele care trăiesc în Europa se confruntă cu discriminarea, ceea ce le afectează demnitatea umană, oportunitățile pe care le au în viață, prosperitatea, starea de bine și, adesea, inclusiv siguranța personală. Discriminarea înseamnă, de asemenea, nerespectarea valorilor de bază ale UE. Toți cei care trăiesc în UE ar trebui să se poată bucura de drepturile și libertățile lor fundamentale și de participare egală în societate, indiferent de originea lor rasială sau etnică. Dacă forța noastră socială, politică și economică provine din unitatea noastră în diversitate, în schimb, rasismul ne slăbește pe toți. UE poate și trebuie să depună mai multe eforturi pentru a asigura un tratament egal și egalitate pentru toți.

Directiva privind egalitatea rasială[11] conturează de peste două decenii protecția juridică împotriva discriminării pe motive de origine rasială sau etnică. Aceasta interzice discriminarea directă și indirectă pe motive de origine rasială sau etnică în domeniile încadrării în muncă și ocupării forței de muncă, educației, protecției sociale, inclusiv în domeniul asistenței medicale, avantajului social, precum și al accesului la bunuri și servicii aflate la dispoziția publicului și al furnizării acestora, inclusiv locuințe. În ultimii ani, Comisia a consolidat monitorizarea punerii sale în aplicare. S-a pus un accent deosebit pe discriminarea împotriva copiilor romi în educație. În 2021, Comisia va prezenta un raport privind aplicarea directivei, urmând ca până în 2022 să propună orice eventuale acte legislative necesare. Raportul va stabili ce învățăminte ar trebui desprinse din punerea în aplicare a directivei și va identifica eventualele lacune: unul dintre domeniile care va fi avut în vedere în mod specific în contextul eventualelor noi acte legislative este asigurarea respectării legii. Raportul va fi, de asemenea, o sursă de informații pentru acțiunea continuă de prioritizare a procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor care au un impact major.

Directiva prevede obligația tuturor statelor membre de a desemna un organism care să le ofere asistență independentă victimelor discriminării, să promoveze egalitatea, să efectueze sondaje independente și să emită rapoarte și recomandări independente. Aceste

[9] Topor Roxana, *Drept Civil. Partea generală. Persoanele – în 53 schiţe*, Constanţa, Editura Europolis, 2005, p.67;

[10] Uniune a egalității: Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025, p.10;

[11] Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică; Directiva 2004/113/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii;

organisme de promovare a egalității sunt esențiale pentru asigurarea faptului că persoanele și grupurile care se confruntă cu discriminarea pot beneficia pe deplin de drepturile pe care le au: aceste organisme ar trebui să fie în măsură să își îndeplinească în mod eficace sarcinile care le revin în temeiul legislației UE. Cu toate acestea, dreptul UE lasă la latitudinea statelor membre competențele și funcționarea organismelor de promovare a egalității. Din acest motiv, există diferențe majore între organismele naționale de promovare a egalității, diferențe pe care Comisia a încercat să le atenueze în 2018 într-o recomandare privind standardele aplicabile organismelor de promovare a egalității. Rolul și independența organismelor de promovare a egalității și nevoia potențială de noi acte legislative de consolidare a rolului acestor organisme vor fi o temă importantă a raportului din 2021.

În prezent, în afară de domeniile ocupării forței de muncă și formării profesionale și vocaționale, legislația UE de combatere a discriminării se aplică numai în cazul discriminării bazate pe sex și origine rasială sau etnică[12]. Nu există o abordare orizontală care să acopere toate motivele discriminării. Pentru a elimina lacunele în materie de protecție împotriva oricărei forme de discriminare, Comisia va continua să încurajeze progresele în direcția obținerii unanimității necesare în Consiliu pentru a adopta propunerea sa din 2008 cu privire la punerea în aplicare a principiului tratamentului egal al persoanelor indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală[13].

Decizia-cadru privind combaterea rasismului și a xenofobiei prin intermediul dreptului penal[14] vizează asigurarea faptului că manifestările grave de rasism și xenofobie se pedepsesc cu sancțiuni penale efective, proporționale și disuasive în întreaga UE. Punerea în aplicare efectivă a acestui instrument este esențială pentru a se asigura faptul că discursurile de incitare la ură și infracțiunile motivate de ură primesc un răspuns penal eficace și că victimele infracțiunilor sunt recunoscute și beneficiază de o cale de atac eficace. Decizia cadru este completată de *Directiva privind drepturile victimelor*, care, printre altele, urmărește să asigure faptul că victimelor infracțiunilor motivate de ură și ale discursurilor de incitare la ură li se face dreptate și li se acordă protecție și sprijin.

Din 2014, Comisia monitorizează transpunerea deciziei-cadru în sistemele juridice ale statelor membre ale UE. Există preocupări serioase cu privire la măsura în care codurile penale naționale incriminează în mod corect discursurile de incitare la ură și infracțiunile motivate de ură. Ca măsură prioritară, Comisia va depune eforturi ample pentru a asigura transpunerea și punerea în aplicare deplină și corectă a deciziei-cadru în întreaga UE, în special atunci când definiția discursului de incitare la ură sau incriminarea infracțiunilor motivate de ură nu sunt transpuse corect în legislația națională, și, în cazurile necesare, va lansa proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

Rasismul se manifestă și în mediul online. Directiva-cadru prevede obligația statelor membre de a incrimina incitarea publică la violență sau la ură pe motive de culoare a pielii, religie, descendență sau origine națională ori etnică, inclusiv atunci când incitarea are loc online. Cu toate acestea, discursurile ilegale de incitare la ură din mediul online continuă să se înmulțească, iar discursurile rasiste de incitare la ură au devenit o practică frecventă[15]. În urmă cu patru ani, Comisia a lansat *Codul de conduită privind combaterea discursului ilegal*

[12] Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică; Directiva 2004/113/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii;

[13] Uniune a egalității: Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025, p.25;

[14] Recomandarea (UE) 2018/951 a Comisiei din 22 iunie 2018 privind standardele aplicabile organismelor de promovare a egalității;

[15] Uniune a egalității: Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025, p.38;

de incitare la ură din mediul online, platformele de informare tehnologică (IT) angajându-se în mod voluntar să examineze și, dacă este necesar, să elimine conținutul ilegal ce constă în discursuri de incitare la ură.

Concluzii

Rasismul afectează însăși esența valorilor UE. Intensificarea măsurilor de combatere a rasismului în UE reprezintă o responsabilitate partajată care necesită eforturi comune, hotărâte și continue. Instituțiile UE, statele membre și agențiile UE, împreună cu organizațiile societății civile, cu partenerii sociali și cu sectorul privat, trebuie să colaboreze pentru a realiza progrese concrete în vederea eliminării acestui flagel din societățile noastre.

Acțiunea pozitivă poate juca un rol important pentru a remedia lipsa unei egalități efective[16] în cadrul societăților: egalitatea formală nu este suficientă pentru a răspunde nevoilor specifice ale anumitor grupuri. Este posibil să se ia măsuri pentru a compensa dezavantajele la care sunt expuse persoanele cu origine rasială sau etnică minoritară. Legislația UE nu împiedică statele membre să adopte măsuri specifice pentru a preveni sau pentru a compensa dezavantajele legate de discriminarea pe motive de rasă sau origine etnică, atunci când există dispoziții în materie de protecție.

De asemenea, statele membre sunt încurajate să identifice modalități de a promova obligațiile de integrare a aspectelor legate de egalitate în activitatea de zi cu zi a autorităților publice. Obligațiile legale impuse sectorului public de a promova egalitatea într-un mod proactiv și sistematic, denumite și obligații legale în materie de egalitate, plasează egalitatea în centrul politicii publice. Acestea sunt aplicabile autorităților publice în calitate de factori de decizie, de furnizori de servicii, de angajatori și de achizitori de bunuri și servicii. S-a constatat că aceste obligații permit adoptarea unor abordări eficiente și proactive în ceea ce privește eliminarea discriminării și promovarea egalității. Comisia va continua să faciliteze schimbul de bune practici între statele membre în ceea ce privește adoptarea și punerea în aplicare a obligațiilor legale.

Comisia invită toți actorii și toate părțile interesate relevante să se angajeze într-un dialog deschis, sincer și continuu pentru a contribui la dezvoltarea în continuare și la punerea în aplicare a politicilor de combatere a rasismului. În cadrul acestui dialog, instituțiile UE și statele membre trebuie să găsească noi modalități de a interacționa cu societatea civilă și de a se asigura că vocile persoanelor cu origine rasială sau etnică minoritară sunt auzite.

BIBLIOGRAPHY

Andreescu M., Puran A., Teoria generală și instituții constituționale. Jurisprudență constitutionala., Ed. C.H.Beck, București, 2020;

Muraru I, Tanasescu S., Drept constituțional și instituții politice, Ediția 15, Ed. C.H.Beck, București

Andreescu M., Puran A., Teoria generală și instituții constituționale. Jurisprudență constitutionala., Ed. C.H.Beck, București, 2020;

Muraru I, Tanasescu S., Drept constituțional și instituții politice, Ediția 15, Ed. C.H.Beck, București

Andreescu M., Puran A., *Teoria generală și instituții constituționale. Jurisprudență constitutionala.,* Ed. C.H.Beck, București, 2020;

[16] Mocanu Mihaela Cristina, *Drept civil*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2018, p.62;

Comsa Ana-Maria, *Introducere in drept european, Curs in tehnologia ID- IFR* Editura Fundatiei *Romania de Maine*, Bucuresti, 2013

Mocanu Mihaela Cristina, *Drept civil*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2018, p.62;

Muraru I, Tanasescu S., *Drept constituțional și instituții politice, Ediția 15,* Ed. C.H.Beck, București, 2016;

Topor Roxana, *Drept Civil. Partea generală. Persoanele – în 53 schiţe*, Constanţa, Editura Europolis, 2005;

Vieru E., Vieru D., *Drept constituțional și instituții politice,* Ed. Economica, 2005;

Uniune a egalității: Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025;

Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică; Directiva 2004/113/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii;

Recomandarea (UE) 2018/951 a Comisiei din 22 iunie 2018 privind standardele aplicabile organismelor de promovare a egalității;

THE CONCEPT OF "NATION" ACCORDING TO VASILE GOLDIŞ

Cristian Ionel Măduța
Lecturer, PhD, „Aurel Vlaicu" University of Arad

Abstract. Paper -The concept of nation in vision of Vasile Goldiş" and deals with analyzing concepts such as the people and nation, the ideal state model, the role of culture in shaping the national identity, the idea of historical progress, etc. We can clearly affirm that Vasile Goldiş nation's prototype, inspired by the Western models, is set in an original manner, adapted to the Transylvanian circumstances and context.

Keywords: nation, community, justice, identity, emancipation

Alături de generaţia intelectuală contemporană, Goldiş şi-a asumat sarcina de a lămuri prin scrierile şi acţiunile sale specificitatea identităţii culturale, religioase şi etnice, sensurile politic, social, juridic şi istoric ale termenului de naţiune românească. Între problemele de ordin filosofic pe care şi le-a pus Vasile Goldiş le descoperim pe cele ce au ca miză lămurirea teoretică a relaţiilor dintre popor, naţiune şi stat, precum şi rolul culturii şi al religiei în configurarea identităţii naţionale.

Prin analiza scrierilor sale ne dăm seama clar că el cunoştea ideile controversate din filosofia istoriei promovată în Europa. Trăind într-o comunitate ce se identifica în primul rând prin referinţa la ortodoxie, el mizează pe valorificarea idealului etic şi a crezului creştin, iar complementar avem argumentările de ordin istoric, filosofic, sociologic şi juridic.

Vasile Goldiş înţelegea prin naţiune forma de comunitate umană formată din comunitatea de interese, fiind rezultatul unui proces istoric evolutiv. De asemenea, deducem din opera sa că a valorificat idei filosofice, fiind interesat de dezbaterea noţiunilor de *stat, putere, drept, drept natural, drept pozitiv, drepturile omului, constituţionalism, administraţie europeană, drepturile popoarelor, proceduri juridice europene*. Goldiş scoate în prim-plan ideea superiorităţii dreptului natural asupra celui feudal, precum şi pe aceea privind necesitatea edificării oricărui stat, ca şi a relaţiilor dintre state, pe baza drepturilor şi a libertăţilor, nu a arbitrariului, aplicând o concepţie generală despre stat, ca organism social viu, bazat pe dreptate şi realitate istorică.

El considera că istoria reprezintă oglinda dezvoltării culturale a omenirii, implicit a naţiunilor. Promovând un spirit de toleranţă, răspunzând exact spiritului şi literei wilsonismului, Goldiş a conştientizat necesitatea de a conduce procesul desprinderii Transilvaniei de Ungaria prin mijloace paşnice.

În viziunea lui Goldiş, statul trebuie aşezat pe fundamentul unei noi concepţii de viaţă bazată pe morală şi ideal în serviciul comunităţii. Cu cât va exista mai multă moralitate şi iubire creştină într-o societate, cu atât va triumfa dreptatea socială. De pe aceste poziţii, el critică concepţiile materialiste asupra istoriei, în special a celei de tip marxist, pe care o încadra în categoria utopiilor, a „ipotezelor moarte"[1]. De asemenea, el s-a detaşat de liberalism şi de individualismul primitiv, ca fundament al drepturilor omului, cât şi de totalitarismele vehiculate în lume, în special de cele fundamentate pe marxism şi fascism.

[1] Vasile Goldiş – *Societatea de mâine* în Vasile Goldiş – *Scrieri social-politice şi filosofice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2007, pp. 276-278.

Goldiş susţinea că liberalismul extrem, cel emanat din doctrinele axate pe promovarea şi justificarea exclusivă a drepturilor individuale a dat greş în istorie. În acelaşi timp, încercările interbelice de a înlocui regimul capitalist cu unul de factură socialistă nu vor avea succes deoarece producţia nu se poate lipsi de iniţiativa şi inventivitatea individuală.

Dorim să accentuăm că Vasile Goldiş a fost un om politic ghidat de o etică şi o filosofie umanist-creştină, vizibilă în prezenţa sa activă şi constructivă în acel moment istoric unic, respectiv Marea Unire şi făurirea statului naţional român. El a fost cel care a redactat apelurile „*Către popoarele lumii*" şi „*Către naţiunea română*", „*Cuvântarea solemnă de la Alba Iulia"*- documente programatice care au contribuit decisiv la înlocuirea pasivismului cu ideea activismului politic generalizat.

Din citatele date, atât din scrierile lui Vasile Goldiş, cât şi ale teoreticienilor care s-au referit la opera sa, rezultă clar că el rezona la filosofia istoriei, sociologia politică şi teoria culturii, la idei nou afirmate în filosofia europeană a timpului său. Astfel, prin ideile ce structurează scrierile sale şi prin retorica discursului său politic, Vasile Goldiş, a demonstrat deschidere spre universalitate, spre ideea că societatea evoluează prin utilizarea raţiunii, credinţei şi valorilor universale, iar legea vieţii impune organismelor sociale o evoluţie graduală, astfel că fiecare popor, neam, naţiune, stat este orientat de o idee dominantă specifică momentului istoric, având funcţia de a uni energiile umane individuale sau colective. De asemenea, remarca faptul că ideea dominantă a vremii sale este ideea naţională, idee care s-a desăvârşit în crearea statului naţional unitar român. Unirea fiind elaborată în lumina principiilor epocii, cu deschidere spre viitor, intelectualul arădean a accentuat necesitatea colaborării dintre naţiuni. Ca preşedinte al Asociaţiunii Transilvane pentru Literatura Română şi Cultura Poporului Român – ASTRA, Vasile Goldiş a contribuit efectiv, prin mari eforturi financiare şi organizatorice, la culturalizarea poporului român, la dezvoltarea conştiinţei naţionale a acestuia, a conştiinţei de sine, în raport cu istoria şi cultura europeană. Goldiş a transformat ASTRA într-o adevărată societate academică prin rolul şi contribuţia sa.

Perioada istorică ce a urmat Unirii din 1 Decembrie 1918 a generat probleme şi contradicţii în planul gândirii politice şi, desigur, interogaţii de certă substanţă filosofică, însă în acest context gândirea lui Vasile Goldiş a fost consecventă şi aplicată la problema naţională şi realizarea unor reforme în noul stat român.

În demersul nostru filosofic, am dorit să determinăm dacă Vasile Goldiş a întruchipat concepţiile unei filosofii creştine. Am pornit de la prezumţia că Vasile Goldiş şi-a creat o concepţie filosofică bazată pe crezul unirii naţionale şi a valorilor creştine ce susţin acest crez. Am demonstrat că Vasile Goldiş şi-a dovedit concepţia umanistă privind sensul vieţii omului şi al popoarelor, având în vedere aspectele concrete vizând domeniul învăţământului, culturii, cultelor, economiei, naţionalităţilor, al afirmării principiilor dreptului internaţionale sau al respectării drepturilor omului. De asemenea, Vasile Goldiş s-a dovedit un spirit creştin şi un intelectual, care îşi pune probleme existenţiale, reflectă şi identifică răspunsuri asupra identităţii românilor, a temeiurilor sale istorice, culturale şi creştine, el manifestând un autentic spirit filosofic. Am scos în evidenţă faptul că istoria la Vasile Goldiş este utilizată drept argument, legitimare a prezentului, punctând momentele cheie ale devenirii naţiunii române, iar în spiritul romantic al secolului al XIX-lea, apelul la istorie este transformat la nevoia de legitimare a pretenţiilor şi scopurilor pe care le afirmă mişcarea naţională transilvăneană.

Problema identităţii noastre se regăseşte ca temei în etica filosofică împărtăşită de Vasile Goldiş. Mai precis găsim asumată şi tematizată o idee a lui Herbert Spencer, respectiv *rolul istoric al culturii,* constitutiv prin tradiţie, mituri şi credinţe religioase, creaţii literar-artistice şi concepţii ştiinţifice. În acest sens, el arăta: „putem să zicem că avem *o*

literatură, o artă, izvorâte din geniul nostru propriu naţional. Literatura şi arta populară le-au fost temeiul şi izvorul şi de aceea este vlagă şi este putere de avânt într-însele".[2] Evident, cultura implică limba. Vasile Goldiş este preocupat de dreptul natural de utilizare a limbii materne, iar conştiinţa şi identitatea naţională presupun solidaritatea tuturor românilor.

Vasile Goldiş a căutat mereu răspunsuri la întrebări privind sensul vieţii, omului, istoriei, temeiurile existenţei sociale, posibilitatea cunoaşterii, raportul ştiinţă-filosofie şi credinţă, formulând opiniile ca o poziţie particulară în peisajul gândirii europene, continuând linia de gândire platonică, dar şi prin tradiţia istoriei filosofiei româneşti.

Afirmând că istoria, ca disciplină, trebuie să fie oglinda dezvoltării culturale a omenirii, având menirea să distingă acea idee esenţială specifică unei epoci care o particularizează faţă de cele anterioare, conferindu-i, totodată, superioritatea în raport cu ele, Vasile Goldiş vede evoluţia istorică universală ca un întreg, în care fiecare parte, ţară, popor îşi are locul şi rolul ei.

În argumentaţia sa, regăsim apelul la istoria naţională în scopul de a releva caracterul just al pretenţiilor formulate, alături de probe din sfera dreptului natural, dovezi din filosofie sau din sfera valorilor spirituale. De asemenea, concepţia sa etică este legitimată printr-o profundă religiozitate, o evlavie ortodoxă corelată cu patriotismul militant.

*În studiile şi discursurile sale, Vasile Goldiş u*tilizează şi explică concepte şi probleme de etică, abordând noţiuni despre bine şi rău, iubire creştinească şi ideal moral, cod de precepte morale etc., cu scopul de a desăvârşi caracterul, viaţa sufletească şi fundamentul unei conduite morale a românilor. Sistemul său etic este legitimat printr-o profundă religiozitate, o evlavie ortodoxă corelată cu patriotismul militant, iar conceptul iubirii divine trebuie aplicat oamenilor, asigurându-se astfel unitatea şi pacea socială.

Valorile moderne - respectarea drepturilor omului, democraţia, constituţionalismul, respectarea suveranităţii statului naţional – reprezintă valori prin care se afirmă dreptatea istorică, iar în cadrul civilizaţiei europene, statul are un caracter istoric, prin diferite trepte evolutive, iar Vasile Goldiş identifică o viitoare unificare planetară, respectiv un singur organism social, cu o singură conştiinţă naţională.

Prin intermediul presei şi respectiv, a ziarului „Românul" – cu un rol major în viaţa culturală arădeană -, Vasile Goldiş şi-a exprimat ideea identităţii naţionale, a culturii româneşti, elemente ce au fost închegate pentru a promova idealul unităţii naţionale, a conştiinţei de neam a tuturor românilor şi unirea într-un singur stat naţional.

În scrierile lui Vasile Goldiş se regăsesc reflecţii asupra raţiunilor istoriei şi temeiurilor societăţii omeneşti. De asemenea, regăsim gânduri despre forţele progresului social, despre valorile ce ordonează societăţile umane, despre principiile morale şi rolul credinţei în societate. Elaborările sale filosofice s-au constituit în studii, articole, cuvântări omagiale, discursuri, eseuri ce relevă o atitudine totalizatoare profundă şi coerentă, o suită de idei, principii şi demersuri explicative ce conturează o concepţie filosofică unitară şi originală.

Analizând opera goldişeană descoperim că problemele de ordin filosofic pe care şi le-a pus Vasile Goldiş au ca miză lămurirea teoretică a relaţiilor dintre popor, naţiune şi stat, precum şi stabilirea rolului culturii şi al religiei în configurarea identităţii naţionale. Cercetarea scrierilor sale indică faptul că era familiar cu ideile controversate din filosofia istoriei promovată în Europa, însuşindu-şi însă credinţa comunităţii de neam ce se identifica în primul rând prin referinţa la ortodoxie. Astfel, gândirea sa se întemeia pe valorificarea idealului etic şi a crezului creştin, iar complementar avem argumentările de ordin istoric, filosofic, sociologic şi juridic, creând viziunea neamului românesc într-un stat naţional

[2] *Românul*, nr. 127, anul I, 1911, p. 1-2.

integrat într-o Europă a naţiunilor libere, egale şi solidare. Tocmai această combinaţie ideatică ce implică credinţa creştină, emancipare culturală, libertate politică şi întemeiere a unei naţiuni-stat ne permite să-l definim pe Vasile Goldiş ca fiind un adevărat reprezentant al sufletului românesc, o voce distinctă în mişcarea politică şi de idei a timpului său

Consider că prin cercetarea ştiinţifică, respectiv această teză de doctorat, am reuşit să subliniez că Vasile Goldiş a fost un om politic complex, a cărui gândire şi acţiune au fost întemeiate pe crezul spiritual creştin-ortodox şi pe o filosofie umanistă, cu certe deschideri înspre filosofia politică europeană a timpului său.

BIBLIOGRAPHY

Goldiş, Vasile – *Conştiinţa naţională* în Vasile Goldiş – *Scrieri social-politice şi filosofice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2007.

Goldiş, Vasile – *Cuvântare la Adunarea de la Alba-Iulia* în Vasile Goldiş – *Scrieri social-politice şi filosofice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.

Goldiş, Vasile – *Despre problema naţionalităţilor,* Editura Politică, Bucureşti, 1976.

Goldiş, Vasile - *Discursul rostit în sala tronului din 14 decembrie 1918,* în *Marea Unire de la 1 Decembrie 1918*, Bucureşti, 1943.

Goldiş, Vasile - *Discursuri rostite în preajma Unirii şi la Asociaţiunea Culturală ASTRA*, Editura Helicon, Timişoara, 1994.

Goldiş, Vasile - *Manifestul către naţiunea română*, în *Marea Unire de la 1 decembrie 1918*, Bucureşti, 1943.

Goldiş, Vasile – *Politică şi cultură*, în Goldiş, Vasile – *Scrieri social-politice şi filosofice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2007.

Goldiş, Vasile - *Scrieri social-politice şi filosofice,* ediţie îngrijită şi studiu introductiv de Marţian Iovan, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2007.

Goldiş, Vasile – *Scrieri social-politice*, Editura Facla, Timişoara, 1976.

Goldiş, Vasile – *Societatea de mâine* în Goldiş, Vasile – *Scrieri social-politice şi filosofice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2007.

Goldiş, Vasile – *Societatea Naţiunilor şi Marea Adunare Naţională de la Alba-Iulia* în Goldiş, Vasile – *Scrieri social-politice şi filosofice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2007.

Goldiş, Vasile – *Statul universal* în Goldiş, Vasile – *Scrieri social-politice şi filosofice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2007.

Goldiş, Vasile - *Sufragiul universal în monarhia austro-ungară*. În Goldiş, Vasile – *Scrieri social-politice şi filosofice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2007.

Goldiş, Vasile – *Ţară şi popor* în Goldiş, Vasile – *Scrieri social-politice şi filosofice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2007.

Colecţia Ziarului „Românul” 1911-1922.

CONTRIBUTIONS TO THE STUDY OF THE NEW REGULATIONS AMENDING LAW NO. 273/2004 ON THE ADOPTION PROCEDURE

Ioana Raluca Toncean Luieran
Lecturer, PhD, „Dimitrie Cantemir" University of Târgu Mureș

Abstract: Law no. 268/2020 was adopted to amend and supplement Law no. 273/2004 on the adoption procedure, as well as other normative acts. The package of measures aims to streamline the adoption process, establishing new deadlines, but also new conditions for prioritizing the adoption of siblings together. New regulations are also introduced to support and stimulate the decision of a family to adopt, on the basis of a monthly allowance that increases progressively with the child's age, illness or degree of disability and as the child is a part of a group of at least three adoptable brothers. To these aspects are added others that come and complete Law no. 273/2004 resulting in a complex and cumbersome normative act, difficult to understand and analyze by those to whom it is addressed, and, perhaps, difficult to apply by the authorities.

Keywords: adoption, best interest of the child, measures to encourage adoption, financial incentives on adoption, adopter/adoptive family.

1. Preliminarii

În prezent, în plan intern, adopția este reglementată, în principal, de Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției[1] și Legea nr. 287/2009 privind Codul Civil[2]. Dispozițiile în materia adopției sunt coroborate cu normele Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă[3] referitoare la procedura judiciară necontencioasă.

Deși, prin adoptarea Legii nr. 273/2004, s-a dorit crearea unui cadru coerent al „instituției adopției", dispozițiile acestei legi au fost modificate în mod repetat[4]. Atât doctrina, cât și jurisprudența a ridicat o serie de probleme care sugerau necesitatea perfectării normelor privitoare la adopție, în sensul că adopția este o măsură de protecție a copilului, realizată în interesul superior al acestuia. Criticile au fost aduse la adresa procedurii complexe și greoaie, precum și a termenelor lungi pe care legiuitorul le-a stabilit sau chiar a omis să le stabilească în anumite situații.

În acest sens, se poate observa o preocupare constantă a legiuitorului de revizuire a cadrului normativ în materia adopției. O ultimă astfel de soluție legislativă este Legea nr. 268/2020 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 273/2004 privind procedura adopţiei, precum şi pentru abrogarea art. 5 alin. (7) lit. ş) şi cc) din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 11/2014 privind adoptarea unor măsuri de reorganizare la nivelul

[1] Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 557/2004 din 23 iunie 2004 fiind ulterior modificată și completată. *Brevitatis causa*, pentru evitarea repetărilor și ușurința exprimărilor, în continuare, eventualele referiri la această lege se vor face cu ajutorul sintagmei *Legea nr. 273/2004*.

[2] Legea nr. 287/2009 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 24 iulie 2009 și, apoi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011, fiind ulterior modificată și completată.

[3] Legea nr. 134/2010 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 485 din 15 iulie 2010 și, apoi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015, fiind ulterior modificată și completată.

[4] Pentru evoluția în timp a reglementărilor interne ale României în domeniul adopției, a se vedea I.R. Toncean Luieran, *Adopția conform noilor reglementări interne ale României*, Editura Universul Juridic, București, 2020, pp.20-73.

administraţiei publice centrale şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative[5].

2. Modificarea valabilității atestatului adoptatorului sau adoptatorilor

Menit să certifice îndeplinirea garanțiilor morale și a condițiilor materiale de către adoptator sau familia adoptatoare, atestatul de persoană sau familie aptă să adopte are în prezent o valabilitate de cinci ani. Valabilitatea atestatului a fost prelungită de la doi la cinci ani prin art. I pct. 4 din Legea nr. 268/2020, dispoziție destinată flexibilizării procedurii adopției. Observăm că legiuitorul a modificat durata de valabilitate a atestatului în repetate rânduri, în forma inițială a Legii nr. 273/2004 fiind de un an, ulterior de doi ani, pentru ca, în prezent, legiuitorul să opteze pentru o valabilitate de cinci ani. Modificările au fost justificate de necesitatea eliminării dispozițiilor care îngreunau desfășurarea procedurii, dar, mai ales, descurajau inițierea acesteia de către cei interesați.

Totuși, potrivit art. 18 alin. (1) din Legea nr. 273/2004, evaluarea adoptatorului sau familiei adoptatoare are în vedere identificarea abilităţilor parentale, îndeplinirea garanţiilor morale şi a condiţiilor materiale ale adoptatorului sau familiei adoptatoare, precum şi pregătirea acestora pentru asumarea, în cunoştinţă de cauză, a rolului de părinte. Mai mult, odată cu evaluarea, sunt analizate şi caracteristicile psihologice, sociale şi medicale ale celorlalţi membri ai familiei sau altor persoane care locuiesc împreună cu solicitantul, precum şi opinia acestora cu privire la adopţie[6]. Având în vedere obiectul evaluării[7], termenul de cinci ani poate fi considerat prea lung, întrucât în această perioadă de timp e foarte probabil să se modifice unele aspecte ale evaluării, cum ar fi situația economică a familiei sau starea de sănătate.

În acest sens, art. I pct. 5 din Legea nr. 268/2020 introduce obligativitatea în sarcina direcției de asistență socială de la domiciliul adoptatorului sau a familiei adoptatoare „de a verifica anual îndeplinirea condiţiilor care au stat la baza eliberării atestatului, pe bază de documente doveditoare şi întâlniri cu adoptatorul/familia adoptatoare. În funcţie de concluziile verificărilor efectuate, direcţia care a eliberat atestatul decide dacă se impune sau nu retragerea acestui document". Dispoziția nu dezvoltă în ce constă această verificare, însă face trimitere la condițiile prevăzute la art. 13 alin. (1) din Legea nr. 273/2004 potrivit căruia „adoptatorul sau familia adoptatoare trebuie să îndeplinească garanţiile morale, precum şi condiţiile materiale necesare creşterii, educării şi dezvoltării armonioase a copilului". Apreciem că legiuitorul trebuia să specifice în concret procedura de verificare anuală a acestor condiții, altfel ar putea fi interpretat ca fiind o nouă procedură de evaluare, ceea ce ar îngreuna mai mult întreaga procedură a adopției.

Totodată, în cazul în care adoptatorul sau familia adoptatoare nu colaborează cu direcţia pentru efectuarea de către aceasta a verificărilor anuale sancțiunea constă în retragerea atestatului de parsoană sau familie aptă să adopte. În temeiul art. I pct. 7 teza a II-a din Legea nr. 268/2020, „se apreciază ca fiind lipsă de colaborare nedepunerea

[5] Legea nr. 268/2020 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 273/2004 privind procedura adopţiei, precum şi pentru abrogarea art. 5 alin. (7) lit. ş) şi cc) din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 11/2014 privind adoptarea unor măsuri de reorganizare la nivelul administraţiei publice centrale şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1140 din 26 noiembrie 2020. *Brevitatis causa*, pentru evitarea repetărilor și ușurința exprimărilor, în continuare, eventualele referiri la această lege se vor face cu ajutorul sintagmei *Legea nr. 268/2020*.

[6] A se vedea art. 18 alin. (2) din Legea nr. 273/2004.

[7] Pentru o prezentare detaliată a procedurii de evaluare a adoptatorului sau familiei adoptatoare, a se vedea B.D. Moloman, L. C. Ureche, *Noul Cod civil. Cartea a II-a. Despre familie. art. 258-534. Comentarii explicații și jurisprudență*, Editura Universul Juridic, București, 2016, pp. 587-595.

documentelor doveditoare solicitate de către direcţie, precum şi refuzul de participare la întâlnirile stabilite de aceasta".

În ceea ce privește valabilitatea atestatului, Legea nr. 268/2020 elimină dintre cazurile de încetare de drept a valabilității, situația căsătoriei persoanei atestate[8]. Soluția este salutară întrucât căsătoria este încheiată în scopul întemeierii unei familii[9] și, astfel, creării cadrului propice creșterii și dezvoltării armonioase a copilului. În context, subliniem că art. 18 alin. (8) din Legea nr. 273/2004 instituie în sarcina adoptatorului sau a familiei adoptatoare obligația de a sesiza direcția cu privire la eventualele evenimente ce au intervenit în viața lor[10] și, deci, inclusiv a căsătoriei subsecvente.

Legat de procedura de evaluare a adoptatorului sau familiei adoptatoare, au fost instituite noi termene care vin să asigure un plus de celeritate acestei proceduri, dar și să înlăture practicile neunitare de la nivelul direcțiilor de asistență socială. Astfel, direcția de asistență socială va emite dispoziţia privind eliberarea atestatului în termen de 5 zile lucrătoare de la data raportului final de evaluare, iar în situația unui rezultat nefavorabil, termenul de emitere a dispoziţiei privind neeliberarea atestatului este tot de 5 zile, de la data expirării termenului în care poate fi formulată contestația[11].

3. Modificări și completări privind planul individualizat de protecție al copilului

În încercarea de a ocroti optim interesul superior al copilului, de-a lungul timpului, legiuitorul a regândit situațiile în care planul individualizat de protecție[12] prevede ca finalitate adopția. În prezent, aceste situații au fost din nou reanalizate și, astfel, instituite de art. I pct. 11 din Legea nr. 268/2020, care modifică art. 28 din Legea nr. 273/2004, reglementând următoarele cazuri:

- „după instituirea măsurii de protecţie specială a trecut un an şi părinţii fireşti ai copilului, în grija cărora acesta nu a putut fi lăsat din motive neimputabile părinţilor, nu colaborează cu autorităţile în vederea realizării demersurilor pentru reintegrarea sau integrarea copilului [art. 28 alin. (1) lit. a)];
- după instituirea măsurii de protecţie specială au trecut 6 luni şi părinţii fireşti ai copilului, în grija cărora acesta nu a putut fi lăsat din motive imputabile părinţilor, nu colaborează cu autorităţile în vederea realizării demersurilor pentru reintegrarea sau integrarea copilului[art. 28 alin. (1) lit. b)];
- după instituirea măsurii de protecţie specială au trecut 6 luni şi părinţii fireşti nu au putut fi găsiţi; [art. 28 alin. (1) lit. c)];
- copilul a fost înregistrat din părinţi necunoscuţi. În acest caz, adopţia ca finalitate a planului individualizat de protecţie se stabileşte în maximum 30 de zile de la eliberarea certificatului de naştere al acestuia[art. 28 alin. (1) lit. d)];

[8] A se vedea art. I pct. 8 din Legea nr. 268/2020.

[9] Pentru o analiză amănunțită a scopului încheierii căsătoriei, a se vedea T. Bodoașcă, *Dreptul familiei. Curs universitar*, Editura Universul Juridic, București, 2015, p.40.

[10] Pe de altă parte, modificarea configurației familiei atestate ca urmare a divorțului, rămâne una din situațiile de încetare de drept a valabilității atestatului. Soluția este firească, având în vedere efectele patrimoniale și nepatrimoniale ale desfacerii căsătoriei. Pentru detalii, a se vedea O.V. Nagy, *Analiza teoretică și practică a reglementărilor interne ale României în materia divorțului,* Editura Universul Juridic, București, 2021, p.191.

[11] A se vedea art. I pct. 9 din Legea nr. 268/2020.

[12] Pentru considerații cu privire la planul individualizat de protecție a copilului, a se vedea E. Florian, *Dreptul familiei. Căsătoria. Regimuri matrimoniale. Filiația,* Ediția 5, Editura C.H. Beck, București, 2015, pp. 484-485.

- după instituirea măsurii de protecţie specială, părinţii fireşti cu vârsta peste 18 ani, care au declarat în scris că nu doresc să se ocupe de creşterea şi îngrijirea copilului, nu revin asupra declaraţiei iniţiale în termen de 45 de zile [art. 28 alin. (1) lit. e)]".

În opinia noastră, dispozițiile art. 28 din Legea nr. 273/2004, așa cum au fost „modificate", presupun unele observații particulare.

În primul rând, observăm că legiuitorul a eliminat din procedura adopției rudele până la gradul al patrulea, a căror identificare, căutare și determinare a opiniei acestora presupunea eforturi mari, care prelungeau în mod nejustificat ședereа copilului în sistemul de protecție.

În al doilea rând, în reglementarea anterioară, părinții puteau să revină asupra deciziei de a nu se ocupa de creșterea și îngrijirea copilului, în termen de 30 de zile de la declarație. Instituirea unui termen mai mare, de 45 de zile, poate fi justificată de necesitatea de a da un răgaz mai lung părinților firești, însă prelungirea termenului este de natură a încetini procedura de declarare a copilului ca fiind adoptabil.

În al treilea rând, din analiza noilor dispoziții, se poate concluziona o creștere a responsabilității managerului de caz, acesta fiind în măsură să stabilească adopția ca finalitate a planului individualizat de protecție a copilului înainte de împlinirea termenelor prevăzute de lege, dacă aceasta este în interesul superior al copilului[13].

Nu în ultimul rând, același manager de caz va gestiona situația fraților din sistemul de protecție socială, cu condiția ca aceștia să fie ocrotiți în raza administrativ-teritorială a aceleiași direcții. De asemenea, potrivit art. I pct. 13 din Legea nr. 268/2020, adopția fraților împreună, dacă unul dintre ei a împlinit 14 ani, este posibilă dacă persoana sau familia atestată care solicită adopția face parte din familia extinsă a copiilor sau a menținut și dezvoltat relații personale cu aceștia.

Astfel, apreciem că legiuitorul a avut în vedere, mai ales, dezinteresul părinților ca factor determinant în declararea copilului ca fiind adoptabil, indiferent dacă aceștia au fost sau nu identificați, încercând, totodată, să limiteze ședereа copilului în sistemul de protecție dincolo de o perioadă rezonabilă.

4. Introducerea unor noi dispoziții privind susținerea și stimularea adopției interne

Un alt element de noutate este introducerea Capitolului VIII^1 denumit "Dispoziții privind susţinerea şi stimularea adopţiei interne", capitol ce instituie „indemnizația de sprijin" ca măsură de încurajare și de susținere a adoptatorului sau familiei adoptatoare.

Indemnizația de sprijin este o indemnizație lunară în cuantum de 1,20 ISR (indicator social de referință[14]), de care beneficiază adoptatorul sau familia adoptatoare pentru fiecare copil în parte, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de încuviințare a adopției și până la dobândirea capacității depline de exercițiu[15] de către copilul adoptat sau, dacă este cazul, până în luna în care a intervenit desfacerea adopției sau declararea nulității

[13] A se vedea art. I pct. 11 și 12 din Legea nr. 268/2020.

[14] Potrivit art. 14 alin. (2) din Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale, „indicatorul social de referință (ISR) reprezintă unitatea exprimată în lei la nivelul căreia se raportează beneficiile de asistență socială, suportate din bugetul de stat, acordate atât în vederea asigurării protecției persoanelor în cadrul sistemului de asistență socială, cât și în vederea stimulării persoanelor beneficiare ale sistemului de asistență socială, pentru a se încadra în muncă". Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr. 905, din 20 decembrie 2011.

[15] Totodată, după dobândirea capacității depline de exercițiu, adoptatul poate beneficia de indemnizația de sprijin dacă acesta își continuă studiile într-o formă de învățământ de zi, dar fără a depăși vârsta de 26 de ani. A se vedea art. I pct. 32 din Legea nr. 268/2020.

acesteia[16]. Indemnizațiile cresc progresiv și vizează susținerea adoptatorilor sau familiilor adoptatoare care adoptă copii de vârstă mai mare, cu handicap, ori care fac parte dintr-un grup de frați.

Pachetul de stimulente prevede și o sumă fixă în cuantum de 1500 de lei pe an pentru fiecare copil adoptat, destinată „asigurării unor servicii de recuperare/reabilitare medicale, psihologice sau de altă natură și a căror necesitate a fost stabilită ca urmare a recomandărilor unui medic, psiholog sau asistent social”[17]. Mai mult, noile dispoziții prevăd și acoperirea cheltuielilor de transport și cazare realizate de adoptator sau familia adoptatoare în vederea participării la procedura potrivirii practice cu un copil având domiciliul în alt județ decât cel al adoptatorului/familiei adoptatoare, pentru care se acordă suma de 200 de lei/zi/persoană.

Cu siguranță noile dispoziții de stimulare financiară a adoptatorilor sunt binevenite, chiar dacă, raportat la nivelul indicatorului social de referință, cuantumul indemnizației nu este considerabil.

5. Concluzii

Astăzi asistăm la schimbări sociale accelerate, care inevitabil se reflectă și asupra relațiilor de familie și impun ajustări legislative frecvente. Concluzia generală care se desprinde din demersul nostru este că legiuitorul a urmărit îmbunătățirea întregii proceduri a adopției, prin instituirea unor împrejurări clare în care copilul este declarat adoptabil, prin stabilirea unor condiții propice de adoptare a fraților împreună, dar și prin introducerea unui pachet de stimulente financiare pentru susținerea și stimularea adopției interne.

Totuși, nu putem să nu observăm că noile dispoziții „încarcă” Legea nr. 273/2004 cu unele dispoziții care, poate, și-ar găsi locul într-un alt act normativ (spre exemplu cele fiscale). Legea astfel modificată dă aparența unui act normativ complex și stufos, greu de înțeles și de analizat de cei cărora li se adresează, și, poate, greu de aplicat de către autorități.

BIBLIOGRAPHY

Legislație

- Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției;
- Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale;
- Legea nr. 268/2020 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 273/2004 privind procedura adopţiei, precum şi pentru abrogarea art. 5 alin. (7) lit. ş) şi cc) din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 11/2014 privind adoptarea unor măsuri de reorganizare la nivelul administraţiei publice centrale şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative;

Doctrină

- T. Bodoaşcă, *Dreptul familiei. Curs universitar*, Editura Universul Juridic, București, 2015;
- E. Florian, *Dreptul familiei. Căsătoria. Regimuri matrimoniale. Filiația,* Ediția 5, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2015;
- B.D. Moloman, L. C. Ureche, *Noul Cod civil. Cartea a II-a. Despre familie. art. 258-534. Comentarii explicații și jurisprudență*, Editura Universul Juridic, București, 2016;

[17] A se vedea art. I pct. 32 din Legea nr. 268/2020.

- O.V. Nagy, *Analiza teoretică și practică a reglementărilor interne ale României în materia divorțului,* Editura Universul Juridic, București, 2021;
- I.R. Toncean Luieran, *Adopția conform noilor reglementări interne ale României*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2020.

EUROPEAN UNION MEASURES TO COMBAT THE COVID-19 EPIDEMIC: NECESSITY OR ABUSE?

Ana-Maria Comșa
Lecturer, PhD, Spiru Haret University of Constanța

Abstract: Since the outbreak of the pandemic in December 2019, European Union leaders have proposed several sets of measures to combat the spread of the SARS-CoV-2 virus and protect the population from its devastating effects. Unfortunately, no one expected it to have so many negative effects, both in terms of loss of life and in terms of the restrictions that have been imposed by all the states of the European Union and even in the whole world. In this article I set out to present and analyse some of the measures imposed by the leaders and institutions of the European Union, as well as their effects, which have stirred a lot of controversy among the people of the Member States. While some European citizens support the need to adopt and even tighten measures, others consider these to be merely abuses.

Keywords: European Union, measures, institutions, epidemic, coronavirus.

1. Introducere

Uniunea Europeană, prin instituțiile și liderii ei, a încercat de la începutul acestei crize globale să se preocupe de impactul potențial al crizei, inclusiv al izolării, asupra bunăstării oamenilor din întreaga lume și în special a grupurilor celor mai vulnerabile, mai ales a persoanelor în vârstă, a persoanelor care suferă deja de o stare precară de sănătate, a populațiilor din zonele afectate de conflicte, a celor predispuse la dezastre naturale și nu în ultimul rând a migranților, precum și a persoanelor expuse la violența domestică, în special femeile și copiii.

Fiind preocupată de incapacitatea de care au dat dovadă inițial statele membre de a acționa în mod colectiv, Uniunea a căutat să aducă în fața statelor membre un răspuns unitar și decisiv la o criză comună, chiar cu riscul de a crea reacții diferite, solicitând ca toate acțiunile viitoare întreprinse de statele membre să se ghideze după principiul solidarității și cooperării loiale - principiu de bază al Uniunii. (Suceveanu, 2020)

Considerând că actuala criză de COVID-19 a demonstrat importanța deosebită a unei acțiuni comune la nivel European, Uniunea subliniază că și statele sale membre dispun de resursele comune pentru a combate pandemia și consecințele sale, dar numai dacă cooperează într-un spirit de unitate. De asemenea, Uniunea, recunoaște că statele membre, care au acționat în mod unilateral la începutul crizei, înțeleg acum că singurul mijloc pentru a depăși această criză este cooperarea, încrederea și solidaritatea, deoarece numai împreună se poate depăși această criză.

Trebuie salutată solidaritatea europeană în acțiune de care au dat dovadă statele membre tratând pacienți din alte state membre, furnizând echipamente medicale, inclusiv prin inițiative comune de achiziții publice și de stocare, coordonate de Uniune, și repatrierea cetățenilor.

Un alt lucru bun a fost că frontierele au rămas deschise în Uniune pentru circulația echipamentelor personale de protecție, a alimentelor, a medicamentelor, a dispozitivelor medicale, a produselor derivate din sânge și a organelor, precum și pentru lanțul de aprovizionare de pe piața unică, deși unele state au fost reticiente la început.

Punerea în izolare a cetățenilor, închiderea școlilor, a centrelor comerciale și sportive, a lăcașurilor de cult și chiar a frontierelor, interzicerea reuniuniunilor, starea de alertă **sau** starea de urgență **- acestea sunt doar câteva dintre principalele măsuri luate în Europa pentru a lupta împotriva propagării noului coronavirus.**A fost necesară de asemenea, mobilizarea cadrelor medicale și desfășurarea Corpului medical european pentru a furniza asistență medicală, fiind necesară facilitarea transportului pacienților din spitalele saturate dintr-un stat membru către altele, acolo unde mai exista capacitate.

Toate aceste măsuri și acțiuni ale statelor membre ale Uniunii Europene, chiar dacă nu au fost agreate de toți cetățenii europeni, au condus la supravegherea în timp real a situației epidemiologice și a protejării populației de efectele nocive ale virsului SARS-CoV-2.

2. Măsurile adoptate de Uniunea Europeană

Principalele domenii în care au fost adoptate măsuri au fost: sănătatea, economia, transportul de călători și mărfuri, ocuparea forței de muncă și nu în ultimul rând educația și cultura.

Primul dintre acestea și care a ridicat și cele mai multe controverse este domeniul sănătății, în special legate de cele patru tipuri de vaccin (Pfizer/BioNTech, Moderna, AstraZeneca/Oxford, și Johnson & Johnson), care deși au fost autorizate de forurile abilitate, nu au fost și nu sunt 100% sigure sau ferite de reacții adverse.

Uniunea Europeană prin măsurile adoptate a urmărit în special protejarea sănătății polulației și a bunăstării cetățenilor din fiecare stat membru. **De aceea a fost elaborată o abordare comună în vederea asigurării unor vaccinuri sigure împotriva COVID-19**, pentru **coordonarea strategiilor de testare** și pentru **facilitarea furnizării de echipamente medicale și de protecție** în întreaga Europă.

Chiar dacă vaccinarea a început în UE în 27 decembrie 2020, pandemia afectează în continuare țările UE, iar populația din fiecare stat membru reacționează diferit când este vorba de a lua decizia de a se vaccina. Din acest motiv liderii europeni se reunesc periodic pentru a face schimb de strategii, precum și pentru a coordona eforturile colective ale UE de a limita răspândirea virusului și de a sprijini sistemele de sănătate.

Ceea ce nu doresc liderii Uniunii Europene este să divizeze populația sau statele membre prin impunerea vaccinării obligatorii. Însă Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), sesizată de o familie din Cehia, a hotărât în data de 8 aprilie 2021 că vaccinarea obligatorie este legală și ar putea fi necesară în societățile democratice.

Mai mult decât atât se dorește crearea unui pașaport sau certificat verde de vaccinare și deși nu s-a ajuns la un consens încă în ceea ce privește forma și conținutul acestuia, titularul poate să ateste faptul că este vaccinat și astfel poate călători liber în Uniunea Europeană.

Această inițiativă este criticată și interpretată de unii cetățeni europeni, ca fiind o preluare a puterii în UE în domeniul sănătății, care ține esențialmente de competența statelor membre.

În sens invers, partizanii unei Europe a sănătății, văd acest certificat ca pe un prim pas important.

Însă trebuie subliniat faptul că, până acum, acțiunea a constat doar în emiterea de recomandări neobligatorii. Deși, în ciuda întârzierilor de livrare și a suspendării vaccinării cu AstraZeneca decisă de mai multe țări, Uniunea Europeană își menține obiectivul de a vaccina 70% dintre adulții din UE până la sfârșitul verii anului 2021.

Acest Proiect ridică totuși întrebări şi din punct de vedere ştiinţific, în situaţia în care există incertitudini legate de faptul dacă persoanele vaccinate pot fi purtătoare ale virusului fiind asimptomatice şi îl pot transmite.

Andrea Ammon, directoarea agenţiei europene însărcinată cu maladiile (ECDC), şi-a manifestat rezervele faţă de acest proiect în faţa deputaţilor europeni, afirmând faptul că:"Aparent, există o reducere a transmiterii, dar nu ştim încă în ce măsură". Astfel, în situaţia în care doar 3,5% din populaţia europeană – potrivit unei numărători făcute de AFP pe baza unor surse oficiale – a primit cele două doze de vaccin necesare, dna Ammon a avertizat şi contra riscului de discriminare faţă de persoanele care nu au acces la vaccin.

La data de 21 ianuarie 2021, Consiliul a adoptat o recomandare de stabilire a unui **cadru comun pentru utilizarea testelor antigenice rapide și pentru recunoașterea reciprocă a rezultatelor testelor pentru COVID-19 în Uniune.** De asemenea, reprezentanții țărilor membre ale Uniunii Europene din cadrul Comitetului pentru securitate sanitară al UE au convenit asupra unei liste comune de teste antigenice rapide recunoscute reciproc și asupra unui set standardizat de date pentru certificatele privind rezultatele testelor.

Astfel, pentru a spori capacitatea de testare în șapte state membre (Austria, Germania, Grecia, Italia, Malta, Portugalia și Spania), Uniunea a semnat, de asemenea, un acord cu Federația Internațională a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie. Datorită acestui acord, UE contribuie cu 35,5 milioane EUR, sumă finanțată prin Instrumentul pentru sprijin de urgență, care urmează să fie utilizată pentru a sprijini formarea personalului pentru colectarea eșantioanelor și analiza și efectuarea testelor, în special prin intermediul echipamentelor mobile.

Uniunea Europeană colaborează cu statele sale membre pentru a asigura furnizarea de echipamente individuale de protecție și de materiale medicale în întreaga Europă, şi de asemenea sprijină statele membre prin intermediul **mecanismului de protecție civilă al Uniunii, numai în anul 2020** având loc 100 de activări ale mecanismului de protecție civilă al UE, dintre care 85 au fost cauzate de pandemia de COVID-19.

În câteva săptămâni de la izbucnirea epidemiei de COVID-19 în Europa, instituțiile UE au instituit rapid mai multe mecanisme pentru a coordona răspunsul UE și pentru a sprijini statele membre să combată pandemia și consecințele acesteia. Pe măsură ce pandemia evoluează, UE și statele sale membre continuă să se coordoneze în mod regulat. Astfel, Consiliul a activat mecanismul integrat al Uniunii pentru un răspuns politic la crize (IPCR), organizând mese rotunde săptămânale care reunesc instituțiile ei, experți din cadrul agențiilor Uniunii și reprezentanți ai statelor membre afectate. Comisia Europeană și Consiliul facilitează contactul permanent și coordonarea între ministerele naționale relevante și președintele Consiliului European organizează videoconferințe cu liderii UE, iar Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor (ECDC) publică evaluări rapide ale riscurilor și actualizări epidemiologice pentru populația UE. (Ploesteanu, 2020)

Așa cum bine se poate observa, toate instuțiile Uniunii europene conlucrează și își unesc forțele pentru a putea coordona și sprijini în cel mai scurt timp statele și cetățenii Uniunii, aflați în nevoie.

Un alt domeniu în care Unuinea Europeană a fost nevoită să ia măsuri rapide a fost cel economic, pentru a reduce la minimum impactul negativ al pandemiei de COVID-19 asupra acesteia. (Petrola, Zubcovia, 2020)

De aceea, la 23 aprilie 2020, liderii UE au hotărât să facă eforturi în direcția instituirii unui fond de redresare menit să atenueze efectele crizei. Ei au însărcinat Comisia Europeană să prezinte de urgență o propunere care, printre altele, să clarifice legătura dintre

fond și bugetul pe termen lung al UE, propunere care, a fost prezentată de Comisia Europeană la 27 mai 2020.

La data de 21 iulie, liderii UE au convenit asupra unui efort de redresare în valoare de 750 de miliarde EUR, Next Generation EU, pentru a ajuta UE să abordeze criza provocată de pandemie. Pe lângă pachetul de redresare, liderii UE au convenit asupra unui buget pe termen lung al UE pentru perioada 2021-2027 în valoare de 1 074,3 miliarde EUR. Printre altele, bugetul va sprijini investițiile în tranziția digitală și în tranziția verde, precum și în reziliență.

Împreună cu fondurile în valoare de 540 de miliarde EUR deja existente pentru cele trei plase de siguranță (pentru lucrători, pentru întreprinderi și pentru statele membre), pachetul global de redresare a UE se ridică la 2 364,3 miliarde EUR.

Parlamentul European și Consiliul au ajuns la un acord preliminar cu privire la acest pachet la 10 noiembrie 2020. Consiliul European din 10 și 11 decembrie 2020 a abordat preocupările exprimate cu privire la acord și a deschis calea pentru adoptarea pachetului de redresare.

Regulamentul de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență a fost adoptat de Consiliu la 11 februarie 2021. Acest instrument, care se află în centrul Next Generation EU, va oferi sprijin în valoare de 672,5 miliarde EUR statelor membre pentru a le ajuta să abordeze impactul economic și social al pandemiei de COVID-19.

În ceea ce privește transportul de călători și mărfuri, Uniunea Europeană a aplicat și în acest domeniu măsuri care au impus unele restricții, care au afectat dreptul la libera circulație, însă acestea au fost limitate în timp, fiind impuse doar în interesul protejării populației.

Astfel, la 13 octombrie 2020, Consiliul a adoptat o recomandare de stabilire a unor criterii comune și a unui cadru comun privind măsurile referitoare la călătorii ca răspuns la pandemia de COVID-19. Recomandarea era menită să ajute statele membre să ia decizii pe baza situației epidemiologice pentru fiecare regiune în parte. Îmbunătățirea coordonării sporește transparența și previzibilitatea pentru cetățeni, întreprinderi și contribuie la evitarea fragmentării și a perturbării serviciilor. Recomandarea a fost ulterior actualizată la 1 februarie 2021 ca răspuns la creșterea numărului de infectări și la riscurile pe care le prezintă noile variante mai ușor transmisibile ale virusului în interiorul și în afara UE.

Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor (ECDC) elaborează săptămânal o hartă comună bazată pe un cod de culori, împărțită pe regiuni, pe baza datelor furnizate de statele membre cu privire la următoarele criterii comune: numărul de cazuri la 100 000 de locuitori înregistrate în ultimele 14 zile, numărul de teste la 100 000 de locuitori efectuate în ultima săptămână (rata de testare) precum și procentul de teste pozitive efectuate în ultima săptămână (rata testelor pozitive).

Țările Uniunii au convenit asupra a patru zone de risc: roșu închis: risc foarte ridicat; roșu: risc ridicat; portocaliu: risc mediu și verde: risc scăzut. În funcție de aceste culori și de gradul lor de risc, cetățenii vor putea circula pe teritoriul Uniunii.

De asemenea, dacă situația epidemiologică se agravează rapid și, în special, dacă se depistează o incidență ridicată a variantelor de virus care suscită îngrijorare, restricțiile de călătorie pentru călătoriile neesențiale pot fi reintroduse rapid. În aceleași circumstanțe, statele membre pot și să limiteze temporar categoriile de călători cu rol esențial. Ar trebui să rămână posibile călătoriile justificate de motive imperioase.

De o mare aplicabilitatea s-au dovedit a fi aplicațiile de depistare și avertizare, acestea fiind esențiale pentru a sprijini depistarea contacților și pentru a contribui la întreruperea lanțului de transmitere a COVID-19. Majoritatea țărilor membre ale Uniunii au lansat o aplicație națională de depistare a contacților și de avertizare care poate fi utilizată în

mod benevol. Acest nou serviciu, denumit „Serviciul european de interconectare a portalurilor" sau „portalul de interoperabilitate" asigură faptul că aplicațiile pot face schimb de date cu privire la depistare. Pentru cetățeni, acest lucru va funcționa ca și cum ar exista o aplicație unică care le permite să fie avertizați dacă au fost în contact cu o persoană care a indicat că a fost testată pozitiv la COVID-19, chiar și la nivel transfrontalier. (Coman, 2020)

"Re-open EU" este o platformă care găzduiește toate informațiile esențiale despre frontiere, mijloacele de transport disponibile, restricțiile de călătorie, măsurile de sănătate publică și de siguranță, cum ar fi cele referitoare la distanțarea fizică și la purtarea măștii de protecție, precum și alte informații practice pentru călători. Toate informațiile sunt disponibile în cele 24 de limbi oficiale ale UE.

Așa cum bine se știe și sectorul transporturilor a fost unul **puternic afectat de pandemia de COVID-19.** Situația epidemiologică și încetinirea economiei ca urmare a restricțiilor de deplasare a persoanelor au condus la **o reducere drastică a cererii și a serviciilor în sectorul transporturilor** pe întreg teritoriul Uniunii, cu consecințe economice pentru acest sector.

Încă din martie 2020, statele membre ale UE au convenit că este necesar să aibă o **abordare coordonată** în ceea ce privește cea mai bună modalitate de a asigura continuitatea economică, de a proteja sănătatea și siguranța lucrătorilor din domeniul transporturilor și libera lor circulație transfrontalieră, concentrându-se, în același timp, pe limitarea răspândirii pandemiei de COVID-19. (Băhnăreanu, 2020)

Printre primele acțiuni coordonate la nivelul Uniunii se numără instituirea unor **„culoare verzi",** asupra cărora statele membre au convenit pentru a permite circulația mărfurilor în Europa, autorizând excepții și relaxând procedurile de verificare a mărfurilor livrate și a personalului.

Astfel, UE a convenit asupra unor măsuri menite să ajute întreprinderile și autoritățile din sectoarele aviatic, feroviar, rutier și maritim să facă față impactului crizei provocate de coronavirus.

În paralel cu abordarea consecințelor pandemiei pentru activitatea economică și operatorii din sectorul transporturilor, statele membre ale UE au discutat despre modul în care se poate sprijini redresarea acestui sector, în cadrul pachetului mai amplu de redresare al UE.

La data de 4 iunie 2020, miniștrii transporturilor din UE au desfășurat un schimb de opinii privind inițiativele și instrumentele menite să asigure o **redresare durabilă și digitală** a sectorului transporturilor în urma pandemiei de COVID-19.

Un alt domeniu grav afectat de pandemie a fost cel al ocupării forței de muncă. Astfel, mi de oameni și-au pierdut locurile de muncă, fiind nevoiți să își să se reprofileze deoarece multe companii sau afaceri au dat faliment sau și-au redus drastic numărul de angajați. În mod cert, Uniunea Europeană nu putea rămâne impasibilă la această problemă cu care se confruntă încă mulți cetățeni europeni din mai multe state ale Uniunii Europene.

Din acest motiv, pentru a ajuta companiile să surmonteze dificultățile create de noua situație, cele mai multe state au anunțat, la îndemnul și sprijinul Uniunii Europene măsuri inclusive în zona fiscal, majoritatea dintre acestea vizând amânarea plății taxelor, în special cele datorate pentru angajați, dar chiar și scutiri de taxe sau penalități.

Cele mai importante decizii au fost însă cele care vizau angajații, prin flexibilitatea programului de muncă, accentuându-se posibiltatea de a muncii la distanță și o serie de facilități la plata contribuțiilor sociale pentru angajatori.

Ca răspuns la epidemia de COVID-19 și la consecințele sociale și economice ale acesteia, în mai 2020, a fost instituit un nou instrument european de sprijin temporar pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență (SURE). Acesta oferă asistență

financiară statelor membre pentru a proteja locurile de muncă și lucrătorii prin programe de șomaj tehnic sau prin măsuri similare.

În mai 2018, Comisia a adoptat o propunere de reglementare a sprijinului acordat Fondului social european Plus (FSE+) pentru perioada 2021-2027, care reunea o serie de fonduri și programe, în special FSE, YEI și programul EaSI.

FSE+ și FEG erau gândite pentru a se completa reciproc, întrucât FSE+ sprijină măsuri de prevenire și anticipare, în timp ce FEG rămâne un fond reactiv de urgență, în afara cadrului financiar multianual.

Însă în mai 2020, Comisia a fost nevoită, să propună un plan major de redresare pentru Europa, modificând propunerea inițială privind FSE+. Noul plan urmărea să repare daunele economice și sociale cauzate de pandemia de COVID-19, în special prin protejarea și crearea locurilor de muncă.

Astfel, pentru a ajuta statele membre să își finanțeze răspunsul la criza provocată de pandemia de COVID-19, Comisia a instituit, de asemenea, Inițiativa pentru investiții ca reacție la coronavirus (CRII- Corona Response Investment Initiative). Fondurile vor fi direcționate către sistemele de sănătate, întreprinderile mici și mijlocii, piața muncii și alte părți vulnerabile ale economiilor țărilor UE.

În plus, pentru a finanța instrumentul SURE, Comisia a emis obligațiuni sociale SURE.

De asemenea, de la izbucnirea epidemiei de COVID-19, Parlamentul a încercat să atenueze consecințele negative ale crizei, în special pe piața forței de muncă. Într-o rezoluție referitoare la orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre, adoptată la 10 iulie 2020, deputații în Parlamentul European au solicitat măsuri radicale pentru a atenua șocul provocat de pandemie, în special o revizuire a orientărilor viitoare în lumina situației actuale, precum și necesitatea de a combate șomajul în rândul tinerilor prin îmbunătățirea Garanției pentru tineret.

Comisia a acționat cu promptitudine și a propus noi măsuri excepționale pentru a oferi mai mult sprijin și pieţelor agricole și alimentare cel mai afectate. Sectorul agroalimentar al UE dă dovadă de reziliență în aceste vremuri fără precedent, în contextul pandemiei de coronavirus. Unele piețe au fost însă puternic afectate de consecințele acestei crize a sănătății publice.

Pachetul de măsuri includea măsuri referitoare la ajutoarele pentru depozitarea privată în sectorul produselor lactate și în cel al cărnii, la autorizarea adoptării unor măsuri de auto-organizare în cadrul pieței de către operatorii din sectoarele grav afectate și la flexibilitatea programelor de sprijinire a pieței în sectorul fructelor și al legumelor, al vinului și al altor produse.

Domeniul care de asemenea a fost și încă este afectat de pandemie, este cel al educației și culturii. În apoape toate statele Uniunii Europene sistemul de învățământ a fost grav afecat, școala fiind mutată în mediul on-line. Ceea ce este însă grav, este faptul că în mai multe țări ale Uniunii, inclusive în țara noastră, acest sistem nu era pregătit, fiind foarte greu de susținut.

Uniunea Europeană acordă o mare importanță promovării continue a educației și formării, accesul la educație și formare de calitate fiind un motor al creșterii economice, coeziunii sociale, cercetării și inovării, sporind semnificativ perspectivele de dezvoltare personală ale beneficiarilor săi. (Chină, 2020)

Parlamentul European a adoptat, astfel o rezoluție privind educația în contextul pandemic actual, fiind susţinut și de Comisia pentru Educaţie și Cultură din cadrul Parlamentului European, prin care solicita Comisiei Europene și statelor membre alocarea de resurse financiare suplimentare educaţiei și formării profesionale atât la nivel naţional,

cât şi european. În rezoluţie se solicita triplarea programului european în domeniul educaţiei, Erasmus+, dar şi alocarea de resurse dedicate din planul european de relansare economică, în vederea îmbunătăţirii cooperării şi coordonării la nivelul UE în privinţa gestionării efectelor pandemiei asupra educaţiei. Rezoluția propunea, printre altele, crearea unei platforme care să faciliteze schimbul de bune practici între statele membre, în contextul în care, potrivit datelor colectate de UNESCO, chiar și în țările cele mai dezvoltate din lume, în timpul primei crize COVID-19, accesul la educația digitală a fost limitat.

În România analizele independente realizate de structurile implicate în domeniul educației au arătat că peste aproape un milion de copii nu au avut acces la educație.

De asemenea, Parlamentul European solicita eliminarea decalajelor digitale, subliniind că acest lucru trebuie să reprezinte o preocupare imediată, iar Comisia Europeană ar trebui să acorde prioritate investițiilor în conectivitate și echipamente, în special în zonele îndepărtate și rurale, precum și instruirii cadrelor didactice în ceea ce privește utilizarea noilor tehnologii.

Comisia a sprijinit și ea statele membre ale UE în lupta lor împotriva consecințelor uriașe pe care pandemia de coronavirus le-a creat asupra școlilor și universităților. Astfel, în cadrul unei reuniuni prin videoconferință organizate în 14 aprilie 2020 , miniștrii educației din UE au făcut schimb de informații cu privire la experiențele lor în materie de educație la distanță și au discutat despre posibile soluții referitoare la evaluare, obținerea diplomelor și înscrierea în învățământul superior. (Dobrilă, 2020)

În întreaga Uniune, pandemia de Covid-19 a dus la închiderea cinematografelor, a sălilor de concerte, a muzeelor și a teatrelor și la anularea festivalurilor și a altor activități culturale de masă. Deși unele săli au fost redeschise, datorită măsurilor sanitare și celor de securitate capacitatea maximă tot nu poate fi atinsă.

Putem afirma cu tărie, că domeniul cultural nu este important doar în viața noastră de fiecare zi, ci el este și parte integrantă a economiei (potrivit Eurostat, sectoarele culturale și creative (SCC) ofereau, în 2019, 7,4 milioane de locuri de muncă în cele 27 de state membre ale UE în 2019, ceea ce reprezintă 3,7 % din totalul locurilor de muncă). Cultura stimulează, de asemenea, turismul, întrucât mulți dintre noi ne alegem destinația de vacanță și în funcție de patrimoniul cultural sau de evenimentele organizate.

Astfel, prin natura sa particulară, sectorul cultural și creativ este foarte vulnerabil în perioade de criză, pentru că e compus în principal din întreprinderi mici și mijlocii și din persoane cu o activitate independentă, ale căror venituri provin din subvenții publice, de la sponsori privați sau din încasările de la public și drepturi de autor.

Pe tot parcursul crizei, atât deputații europeni precum și celalalte instituții ale Uniunii Europene au solicitat susținerea sectorului cultural, grav afectat de pandemia de coronavirus.

3. Concluzii

Așa cum se poate observa, pandemia de coronavirus a afectat mai multe domenii și sectoare de activitate din întreaga Uniune, țările membre fiind astfel nevoite să instituie diferite măsuri de limitare a răspândirii virusului și de sprijinire a acestora, pentru ca acestea să facă față pandemiei de COVID-19.

Pe măsură ce situația generală în materie de sănătate s-a îmbunătățit, toate statele membre au început să elimine unele dintre măsurile care au fost aplicate la nivel național sau regional. Acest lucru a inclus eliminarea treptată a controalelor la frontiere și restabilirea deplină a liberei circulații a persoanelor, care a fost limitată din cauza pandemiei.

La data de 15 aprilie 2020, președinții Michel și von der Leyen au prezentat o foaie de parcurs europeană comună cu privire la ridicarea măsurilor de limitare a răspândirii COVID-19, care se aplică în toate statele membre ale Uniunii Europene.

În urma unui sondaj de opinie Eurobarometru standard, efectuat în lunile iulie și august și publicat în octombrie 2020, **România se află în topul statelor membre, după Irlanda (71%), dar la egalitate cu Ungaria și Polonia, în ceea ce privește procentul respondenților mulțumiți de măsurile luate de instituțiile Uniunii Europene pentru combaterea pandemiei de COVID-19 (60%), comparativ cu media europeană de 45%.**

Astfel, potrivit sondajului, **64 % dintre europeni consideră că situația este „proastă”**, iar 42 % dintre europeni sunt de părere că economia țării lor se va redresa în urma efectelor negative ale pandemiei de COVID-19 „în 2023 sau mai târziu”.

Europenii sunt **divizați în ceea ce privește măsurile luate de instituțiile UE pentru a combate pandemia de COVID-19, în sensul că** 45 % dintre europeni sunt „mulțumiți” și 44 % sunt „nemulțumiți”.

În șapte țări, majoritatea respondenților sunt „nemulțumiți”, în special în Luxemburg (63 %), Italia (58 %), Grecia (55 %), Cehia (55 %) și Spania (52 %). În Austria, proporția celor „mulțumiți” este egală cu cea a respondenților „nemulțumiți” (47 % în ambele cazuri). Cu toate acestea, **62 %** afirmă că **au încredere în capacitatea UE de a lua deciziile corecte** în viitor, iar **60 %** rămân **optimiști cu privire la viitorul** UE.

Prioritățile cel mai frecvent menționate în ceea ce privește răspunsul UE la pandemia de COVID-19 sunt următoarele: stabilirea unei strategii pentru a face față unei crize similare în viitor și dezvoltarea mijloacelor financiare pentru găsirea unui tratament sau a unui vaccin (37 % pentru fiecare dintre aceste priorități), iar 30 % dintre respondenți consideră că dezvoltarea unei politici europene în domeniul sănătății ar trebui să fie o prioritate.

Experiențele personale ale europenilor cu privire la **măsurile de izolare** au fost foarte diverse. În ansamblu, aproape trei europeni din zece afirmă că le-a fost destul de ușor să le respecte (31 %), în timp ce un sfert declară că le-a fost destul de greu să le respecte (25 %). În sfârșit, 30 % afirmă că le-a fost ușor și greu în același timp.

De aceea, dacă ar fi să desprindem o concluzie a întregului articol, putem spune, cu certitudine că măsurile impuse de Uniunea Europeană, au fost și încă sunt, mai degrabă o necessitate decât un abuz, deoarece UE va acționa întotdeauna în limitele oferite de tratatele ei, acțtionând în sprijinul și pentru ocrotirea cetățenilor ei.

BIBLIOGRAPHY

1. Beatrice Andreșan-Grigorescu, Tudorel Ștefan, 2015, ”Tratatele Uniunii Europene”, Editura Hamangiu.
2. Băhnăreanu Cristian, 2020, ”Impactul economic al pandemiei de Covid-19 la începutul anului 2020”, Carol I” National Defence University Publishing House, p. 87-98
3. Chină Marius, 2020, ”Asigurarea calității educației în epoca Covid-19”, Univers Strategic jul-sep2020, Issue 3, p. 25-42.
4. Coman Ramona Mihaela, 2020, ”Folosirea datelor de localizare prin intermediul dispozitivelor mobile în contextul pandemiei COVID-19”, Revista română pentru protecția și securitatea datelor cu caracter personal”, Nr, 2, Editura Universul Juridic, p.78-84.
5. COVID-19 Data Portal - accelerating scientific research through data
6. COVID-19: UE ajută statele membre să facă față impactului pandemiei asupra sectorului educației | România (europa.eu)

7. Dobrilă Mirela-Carmen, 2020, ”Quo vadis învățarea on-line în timpul pandemiei: implicații juridice. Educația digitală la nivel european”, Analele Științifice ale Universității Alexandru Ioan Cuza« din Iaşi, seria Științe juridice, nr. 1 bis, Editura Unversității, p. 263-282.
8. European Commission, official website (europa.eu)
9. European Education Area (europa.eu)
10. Home - Consilium (europa.eu)
11. Pandemia de COVID-19 provocată de coronavirus şi răspunsul UE - Consilium (europa.eu)
12. Parlamentul European | Uniunea Europeană (europa.eu)
13. Ploesteanu Nicolae, 2020, ”Freedom of expression and protection of medical data during the state of emergency imposed by the 2020 COVID-19 outbreak”, Editura Universul Juridic, p. 15-23
14. Petroia Andrei, Zubcova Elena, ”Sănătatea și economia în epoca covid-19”, 2020, Economica, nr. 4 (114), p. 65-76.
15. Politica de ocupare a forţei de muncă | Fişe descriptive despre Uniunea Europeană | Parlamentul European (europa.eu)
16. Răspunsul mondial la criza provocată de coronavirus (europa.eu)
17. Re-open EU (europa.eu)
18. Rezoluția Parlamentului European din 17 aprilie 2020 referitoare la acțiunea coordonată a UE pentru combaterea pandemiei de COVID-19 și a consecințelor sale (2020/2616(RSP))
19. Sănătate publică | Comisia Europeană (europa.eu)
20. Suceveanu Natalia, 2020, ”Mechanisms and instruments regarding the monitoring of compliance with the rule of law and european values in the European Union”, Revista Institutului Național al Justiției (4) (55), p. 10-17

LANGUAGE AS A CULTURAL FACT AND THE ASSIMILATION OF THE PHRASEOLOGICAL UNITS DEPARTING FROM THE WORD "WATER" BY FOREIGN STUDENTS

Amelia-Georgeta Motoi
Lecturer, PhD, University of Craiova

Abstract: The universe of beliefs has played a remarkable role in language learning. Nowadays, interculturality and diversity has created complex identities for those who learn a foreign language. In the field of language teaching, in the study of applied linguistics, we are witnessing a growing interest in fixed expressions, by recognizing their expressive potential and their importance in acquiring language skills.

Keywords: water, language, culture, interculturality, foreign students

Prin stăpânirea unităților frazeologice, studentul este motivat, dat fiind că în această situație limba se integrează în cultură, devenind capabil să înțeleagă sensul cultural al unor expresii prin dobândirea unei competențe socioculturale.[1]

Provocarea este aceea de a vedea care sunt funcționalitățile culturale ale limbii legate de imaginarul colectiv pentru ca studentul să fie mai competent în aprecierea realității în sânul noii limbi pe care trebuie s-o învețe. „Limba este un receptacol de credințe comune: frazeologia, metaforele, metonimiile țin mult de imaginarul colectiv […] Lexicul poartă în el marca unor credințe profund înrădăcinate."[2] Semnificația expresiilor devine culturală, fiind de dorit să le furnizăm studenților capacitatea de a interpreta corect enunțuri cu un grad semantic superior care să le rafineze competența culturală în noua limbă.[3]

Vom vedea în acest articol câteva expresii care au în structura lor cuvântul *apă*. De la apa de purificare, la apele negre ale morții, apa este polimorfă și polivalentă, încărcată de o întreagă simbolistică colectivă și individuală. Prezența și reprezentarea apei în expresii, ne permite înțelegerea importanței și specificității enunțurilor pentru a da sens.[4]

Substantivul feminin ***apă***, este pus în mitologia românească la temelia lumii, sursă eternă a vieții, izvor fără sfârșit. În poezia lui Eminescu, „nepătrunsul" de la începutul lumii este „noianul întins de ape". Pentru gândirea tradițională românească, cântecele și datinile funebre valorifică apa, dându-i o semnificație aparte, de la „marea cea mare" peste care trebuie să treacă sufletul, cu popasul la „izvoarele reci" pentru a se spăla de păcate și de dorul de lume, până la locul de odihnă veșnică. Tot în tradiția populară, mesajele către cei

[1] Isabel González Rey (éd.), « Les expressions figées en didactique des langues étrangères », Revue Bélxica: EME, éd EME & InterCommunications, 2007, p. 117-153.
[2]Robert Martin, Langage et croyance : les « univers de croyance » dans la théorie sémantique, Bruxelles / Liège, Pierre Mardaga éditeur, 1987, p. 9.
[3] María Inmaculada Rius Dalmau, « Enseigner et apprendre les unités parémiologiques d'une langue étrangère au XIXe siècle à nos jorus », Çédille, revista de estudios francese, 10 (2014), 333-344, URL : https://www.researchgate.net/publication/301772439_Enseigner_et_apprendre_les_unites_paremiologiques_d'une_langue_etrangere_du_XIXe_siecle_a_nos_jours, consultat pe 22 martie 2021.
[4] Catherine d'Humières, « Écrire sur l'eau », *Acta fabula,* vol. 8, n° 3, Mai-Juin 2007, URL : http://www.fabula.org/revue/document3370.php, consultat pe 23 martie 2021.

morți se trimit pe firul apelor, iar riturile de udare se realizează pentru a stinge setea celui mort sau vămile de foc ce-i stau în cale.[5]

Pământul și apa simbolizează elementele vitale ale unei țări. De aici, expresia **a cere pământ și apă** are semnificația de „a cere supunere deplină din partea dușmanului (la vechii perși)"[6]. În *Istoria omenirii,* Hendrik Willem van Loon constată că faptul de „a cere pământ și apă" este un simbol al supunerii.[7] A adresa această cerere, înseamnă a adresa un ultimatum[8]. În istoriile lui Herodot[9], această cerere este un gest simbolic care vizează prevenirea războiului prin ajungerea la un acord.[10] Pretutindeni, a oferi pământ și apă constituie un ceremonial consacrat prin care se constată actul de supunere totală față de cel căruia îi sunt date aceste elemente. Aristotel consemnează faptul că „a da pământ și apă înseamnă a te lăsa robit", legătura dintre parte și întreg fiind atât de intimă, încât pământul și apa primite, ca parte a unui întreg, reprezintă garanția supunerii întregului din care acestea au fost luate. Posedând un pumn de țărână și un urcior cu apă dintr-o țară, devii stăpân pe țara și locuitorii acesteia, care trebuie să ți se supună.[11]

Expresia **a bate apa în piuă** semnifică „a spune mereu aceleași lucruri; a vorbi mult și fără rost"[12] sau „a vorbi mult și prost"[13], ori „a flecări; a munci fără niciun folos"[14]. Originea expresiei are legătură cu piua, definită ca „instalație sau mașină folosită pentru împâslirea țesăturilor de lână prin frecarea și presarea lor între doi cilindri rotitori și prin lovirea lor cu ciocane de lemn într-un mediu cald și umed"[15], nu cu piua în care se pisează diverse substanțe sau corpuri solide. Astfel, asocierea persoanei care vorbește mult și fără rost cu instalația cunoscută încă din evul mediului are logică, deoarece dacă piua funcționa fără țesătură, ea mergea în gol, deci apa era bătută inutil în instalație, fără rost. Muzeograful Janeta Ciocan, din cadrul Muzeului de Etnografie și Artă Populară din Baia Mare, spune că „mai există piua pentru textile, iar acolo este vorba și de apă. Acolo avem piua construită tot dintr-un trunchi masiv de lemn, de stejar de obicei, ca să fie rezistent la apă". Prin baterea pănurei în piuă aceasta se îndesea foarte tare, încât apa nu mai trecea prin ea, fiind rezistentă la ploaie, zloată, zăpadă, orice. Conform acestei muzeografe, a bate apa în piuă înseamnă de fapt a lăsa piua să meargă în gol, inutil, fără textilă", „a lăsa unealta să funcționeze în gol", de aici și semnificația expresiei de a face ceva inutil, fără rost.[16] O altă explicație este aceea că la origine expresia era legată de pedeapsă. Călugărilor care erau vinovați de ceva le era interzis să părăsească chilia și erau obligați să bată apa în piuă, de dimineața până seara.

---

[5] Romulus Bogdan Antonescu, Dicționar de simboluri și credințe tradiționale, 2009, Ediție digitală 2016, http://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-a-b.html, consultat la data de 23 martie 2021.

[6] DEX online

[7] Hendrik Willem van Loon, *Istoria omenirii*, Editura Humanitas, București, 2017, p. 92.

[8] L'Homme Wéry Louise-Marie. Le meurtre des hérauts de Darius en 491 et l'inviolabilité du héraut. In: L'antiquité classique, Tome 35, fasc. 2, 1966. p. 469.

[9] Hér., VII, 133 (trad. Ph.-E. Legrand, éd. et trad. Histoires, coll. Univ. de France, VII, 1963, pp. 140-141).

[10] **Guy Lachenaud, *Promettre et écrire, Essais sur l'historiographie des Anciens*,**
Chapitre *Xénophon et l'empire perse. Entre histoire et philosophie morale et politique*, Presses Universitaires de Rennes, 2004.

[11] Romulus Bogdan Antonescu, *op. cit.*

[12] DEX online.

[13] Definiția este preluată din Dicționar de argou al limbii române, Editura Niculescu, 2007

[14] Noul dicționar explicativ al limbii române

[15] (Dicționarul explicativ al limbii române)

[16] Angela Sabau, „De unde vine expresia „a bate apa-n piuă" și care este legătura cu vechile preocupări ale țăranilor - explicația specialiștilor", adevărul. Ro din 1 martie 2016, https://adevarul.ro/locale/baia-mare/de-vine-expresia-a-bate-apa-n-piua-legatura-vechilepreocupari-taranilor-explicatia-specialistilor-1_56d463615ab6550cb8579ba1/index.pdf consultat pe data de 22 martie 2021.

Această muncă monotonă presupunea umilință, smerenie, rezistență, răbdare, rezultatul practic fiind nul. De aici, a bate apa în piuă înseamnă a face o muncă inutilă.[17]

Faptul că sentimentul înrudirii nu slăbește sau nu se pierde niciodată[18] este redat prin expresia **sângele apă nu se face**, care înseamnă deci că legăturile de sânge sunt indestructibile[19]. Dar această legătură de sânge este un sofism, examinarea faptelor istorice subliniind dificultatea de a fonda etnia pe continuitatea filiației. Părinții și copiii sunt legați atât social, cât și biologic printr-un sentiment de împărtășire a vieții, sentiment ce nu provine dintr-o proximitate biologică obiectivă, legătura de rudenie fiind dobândită și construită în circumstanțe sociale. Diverse cercetări în etnologie arată că nu există legături de sânge[20], legătura de sânge fiind o ficțiune socială, nu o noțiune biologică, o problemă de identificare, nu de identitate. Oricare ar fi caracteristicile și circumstanțele culturale, noțiunea de legăturile de sânge se sprijină pe o anumită ficțiune socială, fiind „pe cât de frumoase, pe atât de complexe, cu acest amestec de complicitate, de gelozie, de întrajutorare, de dragoste și de competiție”[21].

Cât privește expresia **a scoate apă din piatră (seacă)**, aceasta înseamnă „a realiza un lucru imposibil; a fi foarte ingenios”[22], deci a reuși să realizezi ceva cu mijloace foarte reduse, a fi perseverent, „a face lucruri neobișnuite, imposibil de realizat, dovedind vrednicie, isteține mare”[23]. În Biblie, se spune că „În luna întâi a ajuns toată obștea fiilor lui Israel în pustiul Sin și s-a oprit poporul în Cadeș. Și a murit Miriam și a fost îngropată acolo. Acolo însă nu era apă pentru obște și s-au adunat ei împotriva lui Moise și a lui Aaron, și blestema poporul pe Moise și zicea: "O, de am fi murit și noi când au murit frații noștri înaintea Domnului! La ce ați adus voi obștea Domnului în pustiul acesta, ca să ne omorâți și pe noi și dobitoacele noastre? Și la ce ne-ați scos din Egipt, ca să ne aduceți în acest loc rău, unde nu se poate semăna și nu sunt nici smochini, nici vite, nici rodii și nici măcar apă de băut?" Atunci s-au dus Moise și Aaron din fața poporului la ușa cortului adunării și au căzut cu fetele la pământ și s-a arătat slava Domnului peste ei. Și a grăit Domnul cu Moise și a zis: "Ia toiagul și adună obștea, tu și Aaron, fratele tău, și grăiți stâncii înaintea lor și ea vă va da apă; și le veți scoate apă din stâncă și veți adăpa obștea și dobitoacele ei". A luat deci Moise toiagul din fața Domnului, cum poruncise Domnul. Și au adunat Moise și Aaron obștea la stâncă și a zis către obște: "Ascultați, îndărătnicilor, au doară din stânca aceasta vă vom scoate apă?" Apoi și-a ridicat Moise mâna și a lovit în stâncă cu toiagul său de două ori și a ieșit apă multă și a băut obștea și dobitoacele ei.”[24] De aici expresia **a scoate apă din piatră seacă**.

În expresia **a scrie pe apă**, imaginea apei este legată de viața spiritului, sensurile sale fiind acelea de „a da uitării; a nu ține cont (de ceva)”[25]. Expresia latină *in aqua scribis* se referă la inanitatea acțiunii, apa nefiind suport, cu subiect al lucrării sau al creației, în special

[17] https://zoo-vse.ru/fr/toloch-v-stupe-vodu-obyasnenie-kak-vodu-v-stupe-toloch-plyasat-pod.html consultat la data de 18 martie 2021.
[18] DEX online
[19] Toshiaki Kozakaï, Stéphane Laurens, Le mythe du « lien du sang » : une interprétation psychosociale de l'identité ethnique, in Nouvelle revue de psychosociologie 2006/2 (n° 2), p. 187-200.
[20] Chauvin R., « Progéniture (Ethologie) », in Encyclopaedia Univarsalis, t. XIX, p. 26-28.
[21]https://www.lamontagne.fr/paris-75000/loisirs/freres-et-surs-les-liens-du-sang-ne-sont-pas-toujours-ceux-du-cur_12706998/ consultat la data de 18 martie 2021.
[22] DEX online
[23] DLRLC (1955-1957), *scoate*
[24] *Biblia ortodoxă*, Capitolul 20, http://www.bibliaortodoxa.ro/carte.php?id=59&cap=20, consultat la data de 23 martie 2021.
[25] DEX online

când este pusă în scenă prin scriitură.[26] Conform lui Platon, care critică scriitura, în expresia „a scrie pe apă", scriitura pietrifică gândirea și o face efemeră, o eternizează și o pregătește uitării. Discursul scris este mort, căci litera ucide cuvântul atunci când nu mai este vorbit de cineva care se adresează altcuiva. Cuvintele scrise sunt tot atâtea morminte ale ideilor, cu atât mai funeste cu cât am putea crede că încarnează ideile moarte în ele: „[cel care posedă știința justului, a frumosului și a binelui] nu va merge în mod serios 'să scrie pe apă' (εφν υ{δατι γραωψει) aceste lucruri, semănându-le pe un lichid negru și servindu-se de o trestie pentru a ieși din necaz prin cuvinte, incapabile în plus să ne învețe adevărul așa cum trebuie"[27]. Referința la scrisul pe apă face din scriitură o activitate efemeră, o acțiune inutilă, comunicarea de la suflet la suflet, adică orală, fiind cea care asigură veritabila cunoaștere.[28] Această expresie întâlnită deja la gânditorii și poeții antici (greci și romani) semnifica, cu sens figurat, a face ceva lipsit de sens și inutil.

A duce apa cu ciurul, expresie ce semnifică „a face încercări zadarnice; a face o munca zadarnică, a lucra fără spor; a nu face nicio treabă"[29], a apărut pentru a desemna acțiuni lipsite de sens asociate activităților cotidiene[30], precum și a face munci insignifiante sau imposibile. În poveștile populare apare această sarcină de a căra apa cu ciurul, dar nu ca o acțiune disperată și imposibilă, căci eroii reușesc să ducă la bun sfârșit această sarcină la prima vedere disperată. De exemplu, într-o poveste rusească, mama vitregă alungă fata din casă, iar aceasta se duce să muncească la Baba Yaga, care o pune să construiască o cadă și să o umple cu apă adusă cu ciurul. Eroina face față cu succes sarcinii, punând argilă pe fundul ciurului. În poveștile englezești, intriga este similară, mama vitregă vrea să se descotorosească de fiica vitregă și o trimite la lacul din pădure de unde să aducă un ciur plin cu apă, din care să nu se scurgă nicio picătură. Aceasta este sfătuită de broască să acopere fundul ciurului cu mușchi peste care să pună argilă, sarcina putând fi astfel îndeplinită. Ajunsă acasă cu ciurul plin de apă, constată a doua zi că broasca se transformă de dimineață în prinț. Final fericit! Căratul apei cu ciurul apare și în poveștile indiene, turcești și italiene. Capacitatea de a căra apă cu ciurul dovedește inocența și puritatea eroinelor. Această expresie apare pentru prima oară în mitul roman al vestalelor. Istoricii sugerează că vestalele au fost folosite pe post de țapi ispășitori în perioadele de mare criză.[31] Vestalele erau fecioare consacrate zeiței Vesta, cărora li se încredințase apărarea focului etern și sacru. Alături de marile privilegii onorifice ce le erau atașate, ele erau penalizate sever, mai ales cele care nu respectau jurământul de catitate. Vestala Tucci, acuzată pe nedrept, a adus apă cu ciurul din râul Vesta, pentru a-și dovedi nevinovăția și castitatea[32].

Expresia **a da apă la moară cuiva** vine din evul mediu, când morile funcționau cu apă care făcea să li se învârtă roata, expresia fiind folosită cu sensul de a-i procura un avantaj cuiva. Expresia era folosită sub diferite variante, fiind asociată unui profit sau unui avantaj (morarul dacă avea apă la moară, putea să muncească și să se îmbogățească). Expresia devenind în zilele noastre mai abstractă, apa desemnează beneficiul, apoi

[26] Catherine d'Humières, « Écrire sur l'eau », *Acta fabula*, vol. 8, n° 3, Mai-Juin 2007, URL : http://www.fabula.org/revue/document3370.php, consultat la data de 23 martie 2021.
[27] Platton, *Fedra*, 276c.
[28] Caroline Angé, « Pour une lecture «communicationnelle» d'un mythe fondateur », *Les Enjeux de l'information et de la communication*, vol. volume 2008, no. 1, 2008, pp. 1-9.
[29] https://m.dex.ro/expresie/e452-a-cara-sau-a-duce-apa-cu-ciurula-face-o-munca-zadarnica-a-lucra-fara-spor-a-nu-face-nici-o-treaba consultat la data de 18 martie 2021.
[30] https://zoo-vse.ru/fr/toloch-v-stupe-vodu-obyasnenie-kak-vodu-v-stupe-toloch-plyasat-pod.html consultat la data de 18 martie 2021.
[31] Valère Maxime, *Vestal Virgin Tuccia, 8, 1, 5.*
[32] https://fr.google-info.org/40440/1/vestale.html consultat la data de 19 martie 2021.

argumentul[33], ea fiind limitată la domeniul dezbaterile din societate, cu sensul de a-i furniza interlocutorului argumente care să-i întărească poziția.[34]

Prin abordarea originii și reactivarea sensului literal al expresiilor semnalate, am încercat să punem în evidență contextul apariției lor pentru o mai bună înțelegere a sensului. Este momentul să constatăm că există asemănări în modalitatea limbilor de a cunoaște și a exprima realitatea, trecerea de la un cod lingvistic la altul implicând nu doar parametri lingvistici, ci și pragmatici și culturali, ceea ce ilustrează creativitatea limbilor vii ce-și conservă istoria în cuvinte și expresii. Este motivul pentru care lansăm o invitație profesorilor de limba română pentru studenții străini să se servească de frazeologie pentru a sensibiliza studenții în cultura Celuilalt, căci „Celălalt nu este doar contrapartida Aceluiași, ci aparține constituției intime a sensului său”[35].

BIBLIOGRAPHY

1. Angé Caroline, « Pour une lecture «communicationnelle» d'un mythe fondateur », *Les Enjeux de l'information et de la communication*, vol. volume 2008, no. 1, 2008.

2. Antonescu Romulus Bogdan, Dicționar de simboluri și credințe tradiționale, 2009, Ediție digitală 2016, http://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-a-b.html, consultat la data de 23 martie 2021.

3. *Biblia ortodoxă*, Capitolul 20, http://www.bibliaortodoxa.ro/carte.php?id=59&cap=20, consultat la data de 23 martie 2021.

4. D'Humières Catherine, « Écrire sur l'eau », *Acta fabula*, vol. 8, n° 3, Mai-Juin 2007, URL : http://www.fabula.org/revue/document3370.php, consultat pe 23 martie 2021.

5. D'Humières Catherine, « Écrire sur l'eau », *Acta fabula*, vol. 8, n° 3, Mai-Juin 2007, URL : http://www.fabula.org/revue/document3370.php, consultat la data de 23 martie 2021.

6. González Rey Isabel (éd.), « Les expressions figées en didactique des langues étrangères », Revue Bélxica: EME, éd EME & InterCommunications, 2007.

7. Hérodot, VII, 133 (trad. Ph.-E. Legrand, éd. et trad. Histoires, coll. Univ. de France, VII, 1963, pp. 140-141).

8. Kozakaï Toshiaki, Laurens Stéphane, « Le mythe du « lien du sang » : une interprétation psychosociale de l'identité ethnique », in Nouvelle revue de psychosociologie 2006/2 (n° 2).

9. Lachenaud Guy, *Promettre et écrire, Essais sur l'historiographie des Anciens*, Presses Universitaires de Rennes, 2004.

10. L'Homme Wéry Louise-Marie, « Le meurtre des hérauts de Darius en 491 et l'inviolabilité du héraut », in L'antiquité classique, Tome 35, fasc. 2, 1966.

11. Martin Robert, *Langage et croyance : les « univers de croyance » dans la théorie sémantique*, Bruxelles / Liège, Pierre Mardaga éditeur, 1987.

12. Maxime, Valère, *Vestal Virgin Tuccia, 8, 1, 5.*

13. Platton, *Fedra*, 276c.

14. Ricœur Paul, *Soi-même comme un autre*, Seuil, Paris, 1980.

[33] https://www.caminteresse.fr/histoire/pourquoi-dit-on-apporter-de-leau-au-moulin-de-quelquun-1196448/ consultat la data de 20 martie 2021

[34] http://www.linternaute.fr/expression/langue-francaise/6602/apporter-de-l-eau-a-son-moulin/; https://www.expressio.fr/expressions/apporter-de-l-eau-au-moulin-de-quelqu-un consultate la data de 19 martie 2021.

[35] Paul Ricœur, *Soi-même comme un autre*, Seuil, Paris, 1980, p. 380.

15. Rius Dalmau María Inmaculada, « Enseigner et apprendre les unités parémiologiques d'une langue étrangère au XIXe siècle à nos jorus », Çédille, revista de estudios francese, 10 (2014), 333-344, URL : https://www.researchgate.net/publication/301772439_Enseigner_et_apprendre_les_unites_paremiologiques_d'une_langue_etrangere_du_XIXe_siecle_a_nos_jours, consultat pe 22 martie 2021.

16. Sabău Angela, « De unde vine expresia „a bate apa-n piuă" şi care este legătura cu vechile preocupări ale țăranilor - explicația specialiştilor », adevărul. ro din 1 martie 2016, https://adevarul.ro/locale/baia-mare/de-vine-expresia-a-bate-apa-n-piua-legatura-vechilepreocupari-taranilor-explicatia-specialistilor-

17. Van Loon Hendrik Willem, *Istoria omenirii*, Editura Humanitas, București, 2017.

THE LIMITATION OF THE RIGHT TO EDUCATION BY ADOPTING SOME URGENT MEASURES IN ORDER TO COMBAT THE COVID PANDEMIC

Oana Voica Nagy
Lecturer, PhD, „Dimitrie Cantemir" University of Târgu Mureș

Abstract: This study aims to analyze the way the measures adopted in order to avoid the spreading o the sars cov 2 virus affected the right to education, as a fundamental human right provided by treaties and international conventions to which Romania is part, as well by the Romanian legislation. Also, we propose to identify if the analyzed measures contravene the non-discrimination principle, favoring the access to education to those persons who have a good economic status and live-in urban environment on the expense of those who live in the rural environment and are part of a disadvantaged category. We will proceed to a comparison between the undergraduate and graduate systems, in order to establish if the same measures have affected them differently. On the other hand, other comparison is to be made, namely between the measures applied in our country and those applied in other countries that have also limited the right to education.

Keywords: education, fundamental right, limitations, superior interest, urgent measures, discrimination

Omenirea se confruntă de la începutul anului 2020 cu o situație deosebită ce afectează majoritatea statelor dar și a populației globului. Aceasta a luat naștere odată cu răspândirea virusului Sarscov 2 de la un stat la altul, destabilizând societățile și impunând necesitatea adoptării unor măsuri urgente pentru a limita îmbolnăvirea cetățenilor și supraaglomerarea unităților sanitare.

Adoptarea acestor măsuri a condus la restrângerea unui număr mare de drepturi și libertăți fundamentale pentru a căror recunoaștere indivizii și organizațiile internaționale au luptat cu îndârjire secole de-a rândul.

În cele ce urmează ne propunem să analizăm măsurile adoptate de statul Român imediat după declanșarea epidemiei de Covid 19 și modul în care aceste măsuri au afectat dreptul la educație, dar și să realizăm o comparație între dispozițiile interne și cele adoptate de celelalte state aflate în situații similare.

Dreptul la educație a constituit obiectul preocupărilor din cele mai vechi timpuri, încercându-se obținerea accesului la educație pentru toate categoriile de persoane fără a exista criterii de discriminare. Astăzi dreptul la educație reprezintă unul dintre cele mai importante drepturi ale omului și totodată „o condiție pentru exercitarea majorității drepturilor omului"[1]. În plan internațional dreptul la educație este afirmat în art. 26 din Declarația Universală a Drepturilor Omului potrivit căruia „orice persoană are dreptul la învățătură. Învățământul trebuie să fie gratuit, cel puțin în ceea ce privește învățământul elementar și general. Învățământul elementar trebuie să fie obligatoriu. Învățământul tehnic și profesional trebuie să fie la îndemâna tuturor, iar învățământul superior trebuie să fie de asemenea egal, accesibil tuturora, pe bază de merit"[2]. Aceste dispoziții au fost ulterior transpuse în cuprinsul art. 13 din Partea a treia a Pactului internațional cu privire la

[1] A se vedea N. Purdă, N. Diaconu, *Protecția juridică a drepturilor omului*, Ediția a III-a, Editura Universul Juridic, București, 2016, p. 249.
[2] Conținutul complet al art. 26 din Declarația Universală a Drepturilor Omului este disponibil online pe site-ul https://www.ohchr.org/en/udhr/documents/udhr_translations/rum.pdf

drepturile economice, sociale și culturale[3] pentru a dobândi forță juridică obligatorie pentru statele semnatare. Dispoziții referitoare la dreptul la educație găsim și în Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale, în primul Protocol adițional la convenție[4] dar și în Convenția cu privire la drepturile copilului, „primul document internațional în care drepturile copilului sunt menționate și promovate în mod unitar”[5].

Pandemia de Covid 19 a creat, potrivit unui raport al Națiunilor Unite[6], o criză fără precedent în educație. Perturbarea din sistemele naționale de educație au afectat 1,6 miliarde de persoane din 190 de state[7].

Adoptarea măsurilor speciale, atât în timpul stării de urgență cât și în perioada de alertă, sunt menite să protejeze cel mai important drept al omului, și anume dreptul la viață. Însă, în demersul său statul a afectat alte drepturi precum dreptul la libera circulație, dreptul la educație, libertatea de întrunire și dreptul la muncă. Acest aspect a fost subliniat și de Agenția Uniunii Europene pentru drepturile fundamentale[8]. În comunicatul acesteia se subliniază faptul că dreptul la educație a fost profund afectat de măsurile adoptate în vederea stopării răspândirii virusului, în special în cazul categoriilor de persoane vulnerabile. În această categorie Agenția introduce vârstnicii, copiii, persoanele cu handicap, refugiații și persoanele de etnie rromă[9]. Potrivit raportului privind implicațiile pandemiei asupra drepturilor omului publicat de aceeași Agenție toate statele membre ale Uniunii Europene au închis treptat școlile până la sfârșitul lunii martie a anului 2020, cu excepția Suediei[10].

Într-adevăr și România a sistat frecventarea școlilor de către elevi și studenți prin adoptarea Decretului nr. 195/16.03.2020 și a trecut inițial pe sistemul de învățământ la distanță pentru ca începând cu anul școlar respectiv universitar 2020/2021 elevii și studenții să frecventeze cursurile în sistem online.

Aceste măsuri au afectat grav dreptul la educație al elevilor și studenților, în special al celor care provin din medii defavorizate sau din mediul rural. Articolul 2 al decretului menționat afirmă în mod expres restrângerea dreptului la învățătură alături de alte drepturi fundamentale precum libera circulație, dreptul la viață intimă, familială și privată, inviolabilitatea domiciliului, libertatea întrunirilor, dreptul de proprietate privată, dreptul la grevă și libertatea economică.

Comparativ cu dispozițiile interne ale României, potrivit raportului FRA (Fundamental Rights Agency), aproximativ o treime din statele membre[11] au păstrat

[3] Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale a fost ratificat de țara noastră prin decretul nr. 212/1974, Buletinul Oficial nr. 146/20.11.1974.

[4] A se vedea S. Scăunaș, *Dreptul internațional al drepturilor omului*, Editura ALL Beck, București, 2003, p. 78.

[5] A se vedea I.R. Toncean-Luieran, *Adopția conform noilor reglementări interne ale Rom*âniei, Editura Universul Juridic, București, 2020, p. 70.

[6] A se vedea *Policy brief: Education during Covid 19 and beyond (Educația în timpul pandemiei de Covid 19)*, realizat de Națiunile Unite în August 2020 și publicat online pe site-ul https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2020/08/sg_policy_brief_covid-19_and_education_august_2020.pdf

[7] *Ibidem*.

[8] Pentru ușurința exprimărilor referirile următoare la Agenția Uniunii Europene pentru drepturile fundamentale se vor face utilizând termenii: „Agenția” sau FRA - (Fundamental Rights Agency).

[9] Pentru detalii a se vedea Comunicatul de presă al FRA din data de 08.04.2020 de la Viena, disponibil online pe site-ul https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/pr-2020-covid-rights-impact_ro.pdf

[10] A se vedea Raportul Agenției Uniunii Europene pentru drepturile fundamentale „Pandemia de coronavirus în UE: implicații pentru drepturile fundamentale”, Capitolul 1, Secțiunea 1.1 „Perturbarea Educației”, pag. 18, publicat pe site-ul https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-coronavirus-pandemic-eu-bulletin_en.pdf

[11] Austria, Belgia, Cehia, Denmarca, Estonia, Germania, Ungaria, Olanda și Slovenia.

deschise unele școli pentru copiii ai căror părinți lucrau în domenii esențiale sau pentru acele familii în cadrul cărora ocrotirea părinților reprezenta unica variantă de protecție al acestora.

Aspectul care a afectat cel mai mult dreptul la educație a fost cel de natură financiară. De exemplu statisticile Eurostat au arătat că în anul 2019 în medie 10% din gospodăriile celor 27 de state membre nu beneficiau de acces la internet[12]. Acest fapt a determinat ca elevii și studenții aflați într-o atare situație să nu poată accesa aplicațiile și platformele educaționale puse la dispoziția acestora de către stat prin intermediul școlilor.

O altă problemă aparte, în această perioadă unică în istoria educației, a constituit și dificultatea cu care s-au confruntat de exemplu profesorii din Cipru, Bulgaria sau Grecia în a menține legătura cu persoanele refugiate, ne arată tot raportul indicat anterior[13].

Deși multe țări, printre care și România au încercat să vină în sprijinul copiilor dar și al părinților prin reglementarea posibilității de a lucra de la domiciliu, prin intermediul telemuncii sau prin acordarea de zile libere plătite[14] pentru a fi alături de copiii lor și ai ajuta, acestora le-a lipsit pregătirea necesară în vederea suplinirii educatorilor, învățătorilor și a profesorilor în vederea asigurării unei bune exercitări a dreptului la educație.

Situația din țara noastră s-a schimbat însă în funcție de evoluția epidemiologică. Astfel din toamna anului 2020, fiind prelungită starea de alertă, care a intrat în vigoare prin Hotărârea nr. 24 din 14.05.2020 privind aprobarea instituirii stării de alertă la nivel național și a măsurilor de prevenire și control a infecțiilor, în contextul situației epidemiologice generate de virusul SARS-CoV-2 elevii și studenții s-au întors la sistemul tradițional de învățământ, cu prezență fizică în școli și universități în funcție de 3 scenarii stabilite prin ordin al ministrului educației[15].

Astfel, au intrat în vigoare scenariile verde, galben și roșu pentru învățământul preuniversitar stabilite în funcție de rata de incidență a infectării din fiecare localitate. Scenariul 1 (verde): presupunea participarea zilnică a tuturor elevilor în unitățile de învățământ; Scenariul 2 (galben): participarea zilnică a tuturor preșcolarilor și elevilor din învățământul primar, a elevilor din clasele a VIII-a și a XII-a și revenirea prin rotație la 1-2 săptămâni a elevilor din celelalte clase de gimnaziu și liceu și Scenariul 3 (roșu): participarea tuturor preșcolarilor și elevilor la activități/lecții online[16]. Ultima actualizare în acest sens a avut loc prin modificarea Ordinului comun nr. 3235/93/04.02.2021[17] comasându-se pe această cale scenariul roșu cu cel galben, iar rata de incidență de referință a fost stabilită la 1/1000 de locuitori, cumulată pe o perioadă de 14 zile.

[12] A se vedea Raportul Agenției Uniunii Europene pentru drepturile fundamentale „Pandemia de coronavirus în UE: implicații pentru drepturile fundamentale", Capitolul 1, Secțiunea 1.1 „Perturbarea Educației", pag. 18, publicat pe site-ul https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-coronavirus-pandemic-eu-bulletin_en.pdf

[13] *Ibidem.*

[14] Potrivit Legii nr. 19/14.03. 2020 art. 1 alin. (1) „Se acordă zile libere unuia dintre părinți pentru supravegherea copiilor, în situația închiderii temporare a unităților de învățământ unde aceștia sunt înscriși, ca urmare a condițiilor meteorologice nefavorabile sau a altor situații extreme decretate astfel de către autoritățile competente cu atribuții în domeniu". Aceste dispoziții se aplică însă doar copiilor cu vârste mai mici de 12 ani sau, 18 ani în cazul persoanelor cu dizabilități, ambele categorii însă trebuie presupun înscrierea copiilor în cadrul unei unități de învățământ.

[15] Ordinul nr. 5.487/1.494/2020 publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 804 din 1 septembrie 2020.

[16] În acest sens a se vedea punctul I din Anexa 1 la Ordinul nr. 5.487/1.494/2020.

[17] A fost modificat și completat prin Ordinul nr. 3755/560/2021 publicat în M.O. nr. 462 din 29 aprilie 2021.

În ceea ce privește învățământul universitar, majoritatea cursurilor s-au desfășurat online fapt pentru care a fost imperios necesar ca studenții și cadrele didactice să aibă acces atât la internet cât și la dispozitivele necesare desfășurării orelor[18].

CONCLUZII

Putem concluziona afirmând că pandemia de Covid 19 a adus cu ea o seria de provocări pentru autorități, profesori, elevi, studenți și părinți în ceea ce privește dreptul la educație datorită limitărilor impuse în vederea stopării răspândirii acestui virus. În urma rapoartelor publicate atât de Organizația Națiunilor Unite cât și de Agenția Uniunii Europene pentru drepturile fundamentale am constat restrângerea acestui drept, cu consecințe majore, în special în privința categoriilor de persoane aflate în situații deosebite cum ar fi persoanele cu dizabilități, celor care aparțin unei anumite etnii, au statut de refugiat, provin din mediul rural sau au o stare financiară precară ce nu le permite accesul la învățământul de tip online sau la distanță. Rămâne de văzut ce efecte va avea acest tip de învățământ asupra elevilor și studenților care au avut acces la aplicațiile și platformele educaționale puse la dispoziție de către școli, fie ele private ori de stat, și dacă restrângerea dreptului la educație a afectat chiar și această categorie de elevi și studenți.

Datoria de a asigura posibilitatea exercitării dreptului la educație rămâne în sarcina statului. Totodată acesta trebuie să asigure un învățământ de calitate astfel încât elevii și studenții să se poată dezvolta în direcția dorită. Pe de altă parte profesorii au fost puși în fața unor noi provocări, fiind obligați să utilizeze metode de predare inovative astfel încât să reușească să transmită informațiile dar să și capteze atenția interlocutorilor lor. Pe de altă parte, elevii și studenții s-au confruntat cu obligația de studia mai mult individual fără să fie supuși acelorași constrângeri pe care le-ar fi avut în cazul participării zilnice și fizice la orele organizate în unitățile de învățământ.

BIBLIOGRAPHY

Declarația Universală a Drepturilor Omului

Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale

Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale

Protocolul adițional la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale, Paris 20.III.1952

Comunicatul de presă al FRA (Fundamental Rights Agency) din 08.04.2020, Viena

Raportul FRA „Pandemia de coronavirus în UE: implicații pentru drepturile fundamentale"

N. Purdă, N. Diaconu, *Protecția juridică a drepturilor omului*, Ediția a III-a, Editura Universul Juridic, București, 2016

S. Scăunaș, *Dreptul internațional al drepturilor omului*, Editura ALL Beck, București, 2003

I.R. Toncean-Luieran, *Adopția conform noilor reglementări interne ale Rom*âniei, Editura Universul Juridic, București, 2020

[18] Pentru detalii referitoare la efectele învățământului universitar online asupra cadrelor didactice și a studenților a se vedea B. Gorea, O.V. Nagy, I.R. Toncean, *Educația juridică online: oportunități și provocări*, publicat în nr. 3/2021 al Revistei Universul Juridic, Revistă lunară de doctrină și jurisprudență ISSN 2393-3445 disponibilă online pe site-ul http://revista.universuljuridic.ro/educatia-juridica-online-oportunitati-si-provocari/

THE INFLUENCE OF MANAGEMENT STYLE ON OPERATIONAL MANAGEMENT PERFORMANCE

Oriana Helena Negulescu
Lecturer, PhD, „Transilvania" University of Brașov

Abstract: The operational management is the heart of all activities in a company. All other activities are linked to it and based on operational activities, the strategic and current objectives of the organization are met. An important contribution in the performance of the organization is the managerial style practiced. The paper aims to illustrate the complexity of operational management and to emphasize the influence of the style practiced by managers in obtaining the performance of the modern organization. The paper presents theoretical aspects regarding the opinions of various authors regarding operational management, the importance of operational management in the strategy of organizations, as well as different managerial styles analysed by researchers in the field. The paper is based on the study and analysis of references, experience and personal judgment.

Keywords: Operational management, complexity, managerial style, performance, company

1. Introduction

Operational management has its origins in Sumerian and then Roman culture when methods of stock tracking and construction planning were used. In the 18th-19th centuries, the division of labour, the use of interchangeable parts and the timing of working time were introduced. The 20th century comes with new inventions: the JIT (just-in-time) concept, assembly lines and overnight delivery of component packages.

The term operations management includes the planning, implementation and supervision of the production of goods or services. Operations managers have responsibilities in both strategy and day-to-day production, either in production or in services. It is sometimes called production management, as the field is multifunctional, connecting with other departments, such as sales, marketing and finance.

It is involved in the creation, development, production and distribution of products or services. In fact, it connects points along the value chain.

In its broadest sense, operations management is responsible for all aspects of the creation of goods and services. It manages resources such as materials, machines, technology and people and creates products and services that the market wants. The whole chain of events must be well managed for a business to be competitive (Smart Sheet, 2020).

Operations management identifies all activities necessary to plan, develop and improve the business processes involved in manufacturing a product or providing a service (Chase, 2008).

Operational management is based on a number of principles, of which (Schaefer, 2007):

• Reality: there is no universal solution to business problems.

• Organization: all aspects of production must be organized in a coherent whole.

• Fundamentals: to respect the fundamental elements, such as the exact records of the inventory.

• Responsibility: people work harder when held accountable.

• Variance: Variance is part of every process.

• Causality: Problems are often symptoms, so the root cause must be identified.

• Managed passion: people with a passion for their jobs will run the company.
• Humility: you don't have to show that you know everything.
• Success: success must be defined and based on change with the market.
• Change: each solution adopted is temporary.

In this context, “the role of managers is to control and direct the activity of subordinates in order to achieve the objectives for which the leader is responsible. The real task of a manager is to get things done with the help of others, so using "soft" skills to work with people.

2. The importance of operational management

Although operational management has a different scope in organizations, depending on the field of activity / industry and size (SMEs, large companies or multinational companies) its role is the same: to manage the operations of products or services. Therefore, its place in the value chain is the majority, gathering various activities, from support for the design and development of new products / services, to capacity planning, planning and optimizing resources, inventory management and procurement, transport management and distribution to customers, management and maintenance of facilities, elimination of waste and blockages, continuous improvement of processes.

To accomplish these tasks, operations managers must have people, process, and information leadership skills. They must be inventive, creative, analytical and good communicators. The computerized use of data for analysis and decisions is an absolutely necessary skill. Analytical skills are also needed to predict risks and solutions based on ITC. And last but not least, the efficient communication with the operational staff and especially with the other departments of the company (design-development, marketing-sales, accounting-finance and human resources) distinguish the operations managers in front of the daily challenges.

In modern organizations, an important role of operational management is the approach of the green industry, to ensure the ecological health of people and the environment.

Given the increasingly widespread implementation of the "Internet of Things", in which buildings and equipment are connected to the Internet, operational management is facing new challenges. Here comes the ability of managers to harmonize and train people of different generations with different skills, to encourage remote activities (done at home) and to reconfigure systems and processes.

In addition, "Lean Manufacturing, Six Sigma and Agile are disciplines focused on efficient, adaptable production and continue to be basic approaches" (smart sheet, 2020) in operational management.

3. Managerial style in operations

Various theories on managerial styles have been issued in the literature. Among the authors of the different managerial styles and their content, we mention:

The 9 Enneagram styles, which come from 4th century Greece, based on personality, presented by Downey (2017), are:

1. The reformer: principled, orderly, perfectionist, righteous.
2. Help: caring, generous, possessive, manipulative.
3. The director: ambitious, image-conscious, adaptable, hostile.
4. Individualist: intuitive, expressive, self-absorbed, dramatic, depressive.
5. The investigator: perceptive, original, in search of knowledge, detached, eccentric.
6. The loyalist: committed, engaging, defensive, loyal, paranoid, devil's advocate.

7. Enthusiastic: enthusiastic, accomplished, uninhibited, manic, scattered.

8. The challenger: self-confident, decisive, domineering, combative, breaking rules.

9. The pacifier: peaceful, reassuring, empathetic, contented, careless, avoidant.

These personalities are repeated and used today in defining managerial styles

Heresy and Blanchard (1977) developed a model with 4 operational managerial styles adaptable to the requirements of each situation (conjunctural), respectively: directing, guidance, support and delegation.

Targeting. This style is suitable when team members do not know the nature of the tasks they have to perform, there is a certain resistance to activities or they take place under time pressure. The manager develops specific instructions showing what to do and how, including the schedule. In these explainable situations and excessive discussions can cause confusion.

Guidance. This style is appropriate when the team is motivated and there is more time available, but the goal and activities to be accomplished to achieve it are not known. The manager explains the nature of the activities and what is the best way to accomplish them. Team members are encouraged to discuss ways to achieve their goals and develop the necessary skills.

Support. This style is suitable if there is a good relationship between the manager and the team and the task is known. The manager and the team discuss the requirements to achieve the objectives and the team is involved in making decisions. Team members contribute suggestions for improving the results, leaving it to the manager to decide whether or not to adopt them.

Delegation. This style is appropriate when the team is familiar with the objectives, or a good ability to perform the task is observed. The communication between the manager and the team is very good, so he has the confidence to leave the team members the responsibility and authority to perform the task as they see fit. The degree of coordination is inversely proportional to the degree of experience of the team.

Purcell (2019) presents 7 managerial styles: authoritarian, visionary, transactional, servant management, democratic and laissez-faire.

Authoritarian: It is sometimes called the autocratic or directive management style. Authoritarian managers usually assert strong authority, have full decision-making power, and expect undoubted obedience. This type of management style requires clearly defined roles and strict hierarchies and reporting structures. Employees should not question who is responsible for what. To be an effective authoritarian leader, you must be willing and able to stay abreast of your team's work and make any decisions. For example: Bill Gates, who is an authoritarian lieder and maintains his decision-making power; this managerial style is also found in companies in China and other Asian countries.

Visionary: It is sometimes called inspirational, charismatic, strategic, transformative or authoritarian. Vision managers focus on conveying the overall vision of the company, department or project to their team. Visionary managers are not involved in day-to-day details. Instead, focus on motivating and aligning the team to keep everyone moving in the same direction, and entrusting their team members with the details of how to get there. One of the advantages of visionary management is that it helps motivate employees to work towards common goals and solutions. A disadvantage of the visionary management style is that the lack of focus on details can lead to problems, especially if your team members are inexperienced or new. The style is favourable to teams of specialists.

Transactional: focuses on using positive rewards, such as incentives, bonuses, and stock options, to motivate employees to improve their performance. For example,

transaction managers can rely on pay to stimulate their employees to produce more. Similarly, they can structure quarterly or annual bonuses around employee performance.

Servant leadership management. The term "servant leadership" was originally coined by Greenleaf (1970). This management style is also sometimes called coaching, training or mentoring and focuses on supporting employees. Managers who embrace this style spend their time coaching, guiding and supporting their team. They see themselves as advisers or coaches, rather than dictators or executors. This style requires strong interpersonal skills to instil ethics and trust.

Rhythm settings management. It embodies the leadership that provides instructions and sets a work pace, and employees must follow them. Typically, setting the pace involves setting high or hard-to-reach standards in an effort to lead the team to achieve the best results and achieve greater goals. If the team is capable and motivated, this style can lead to higher productivity and a healthy sense of competition and achievement. It is most effective when there is a short-term goal.

Democratic. It is sometimes also called consultative, consensus, participatory, collaborative or affiliate style. It is based on the philosophy that two heads are better than one and that everyone deserves to have a say, regardless of their position or title. Managers who adopt a democratic style encourage the exchange of ideas and the regular participation of employees. The focus is on encouraging the team to share their thoughts, ideas, suggestions and potential solutions to help each other, and the company grows. A democratic leadership style helps employees feel appreciated and heard. It can also encourage them to solve their own problems and come up with new innovative ideas.

Let's do it (or laissez-faire). This style emphasizes the freedom of employees, there is no supervision provided during the creation or production process. Laissez-faire managers promote self-directed teams and usually only get involved if something goes wrong or if the team requests it. For example: Google - as a means of promoting employee creativity and innovation.

Goleman (2000) considers 6 managerial styles, respectively: commanding, visionary, affiliate, democratic, time setting and coach, of which only 4 have a positive effect on the organization's results.

Commanding (coercive, rigid). It is based on orders that require immediate compliance by promoting the motto "Do what I tell you!" Style has a negative impact on activity.

Visionary (authoritarian). This style motivates employees, presenting them with the company's vision and standards; mobilizes.

Affiliate: creates harmony and promotes the style "People come first!" It is based on communication, relationship building, empathy. It has a positive impact on the business.

Democratic: allows consensus between participants and promotes the motto "What do you think?" It is based on collaboration, communication, team management. It has a positive impact on the business.

Setting the pace: Demands high standard for performance and promotes the style "Do what I do now!" It is based on conscientiousness, leads to achievement, requires highly professionalized immediate results. It has a negative impact on the business.

Coaching: develops people for the future and promotes the motto “Try this!” The style focuses on the professional development of employees, on support for employees to improve their performance, on self-awareness. It has a positive impact on the business.

Blake and Mouton (2019) of the University of Texas proposed a two-dimensional managerial matrix based on a manager's concern for production (task-oriented) and concern

for people (relationship-oriented). They proposed 5 managerial styles: poor management, task management, midway, country club management and team management.

Poor management: Managers with this leadership style make minimal efforts to encourage subordinates to do their job. There is also minimal concern for both production and people and it works mainly to preserve their seniority and job. Disorganization and disharmony appear here.

Task Management / Authority Compliance Management: This manager is much more concerned with production, putting him above the personal needs of his subordinates. This style is also called the dictatorial style, because subordinates are required to perform each task according to the instructions of the superior. Here, short-term production increases dramatically, but due to rigid rules and procedures, there is a high turnover of labour.

Midway: Managers with this style try to find a balance between the personal needs of their subordinates and organizational goals. The leader focuses on the proper performance between morale and work. Both people's requirements and concerns are not fully met, so the entire organization consistently produces average performance.

Country club management: In this style, the leader obviously prioritizes the personal needs of subordinates over the goals of the organization. Managers who adopt this style usually intend to have a comfortable and friendly work environment for subordinates, which then encourages them to work more on their own. However, less attention leads to satisfaction, which in turn can affect work goals and lead to unsatisfactory performance.

Team management: the authors consider this managerial style to be the most effective leadership style, as the manager focuses on both production and people. The manager gives team members empowerment, trust, commitment and respect, as he believes that this leads to increased overall production and employee satisfaction.

The systemic approach to management is the fastest and least stressful way to achieve excellence in the management of organizations, because it combines all other approaches by eliminating redundant, diffuse or non-compliant information and at the same time allows their use in the virtual environment. This is the conjunctural approach promoted by Heresy and Blanchard (1977).

According to Goleman, two key ingredients make a great leader: (1) *Emotional intelligence*: the ability to recognize, understand and manage our own emotions and the ability to empathize with the people around us; and 2) *Self-awareness*: the ability to have careful knowledge of our own character and the motives behind our actions. In other words, mastery of the art of leadership depends on understanding our own personality.

The operational managers are using a mixture of styles presented above regarding relations in different collaborations. The most important, on our opinion, is that an operational manager has to understand himself and the people he works with, to encourage them to work in teams, to be visionary, transactional and democratic. In this way he can face effectively all challenges he has to confront with.

4. Operational management-complex system

Operational management must consider its approach as a complex system. In this sense, we distinguish the following components of the system: planning, technology, labour, materials and utilities needed, the process itself and relationships (Fig. 1).

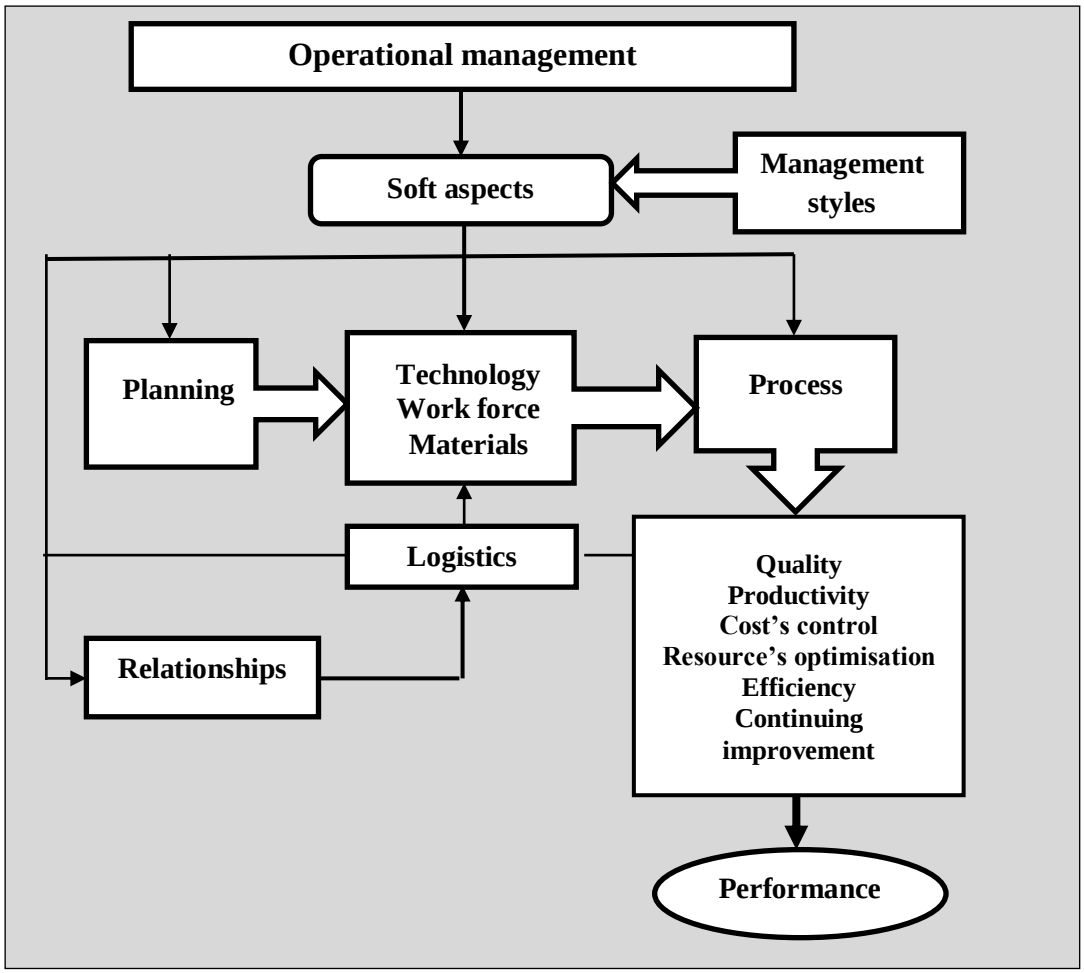

Fig. 1 Systemic approach to operational management
(Source: Own conception)

In essence, the components of this system are:

• *Planning:* operations managers must constantly forecast, plan and adapt to optimize processes based on established conditions.

• *Technology:* Technology, which is constantly changing, plays a key role in operations management, due to continuous advances in innovation (for example, self-sustaining intelligent machines for production and drones for distribution).

• *Workforce:* People can't completely replace cars, but their specialization matters. Manual labour is replaced by machines and robots, but their control is done with well-trained, responsible and dedicated staff.

• *Materials and utilities*: raw materials, materials and components must enter this system according to the JIT principle, in the quantity and quality specified in the technical documentation. This is where logistics (supply, transport, warehousing and delivery) comes into play, which must be managed efficiently, taking into account cost control and resource optimization.

• *Process:* the production of goods or services requires strong, repeatable processes and performed in accordance with the technical documentation. Managers need to troubleshoot blockages, inadequate resources, and downtime to achieve optimal efficiency. Also, the process must ensure the quality of the products or services, through an efficient

quality control and through the control of the processes in order to ensure the continuous improvement and to obtain the projected efficiency.

• *Relationships:* operations management maintains relationships with other departments (marketing, sales, finance, IT, etc. In this way, managers adapt their strategies to the ever-changing market requirements.

• *Soft aspects*: vision, teamwork, listening-communication, delegation, feedback. The soft ingredient of this system conceptualized in fig. 1 is the management styles. The management styles are the bases of the continuing improvement of the entire activity, including the relationships with employees, other managers, and suppliers.

Operations management serves as the engine room of the organization, planning and directing production or services. To compete in an ever-changing market, operations managers must maximize efficiency, productivity, and profit, which have always been vital to a company's survival and performance, based on quality, costs control and resources optimisation.

Conclusions

Operational management plays a complex and decisive role in the activity of any company, occupying a major place in the value chain.

Operations management is a complex system, with the following components: planning, technology, labour, materials and utilities needed, the process itself and relationships, according to the author's approach. The complexity of operational management depends on the type of activity, the industry and the size of the company.

The main qualities of a manager are: interpersonal tact, judgment, expertise and innovation.

Many managers do not find their place in this position and that is why those organizations are not successful. Recruitment or promotion of a manager should be done taking into account the personal qualities and proper management styles, which are in line with the strategic objectives of the organization to face successfully the operations' complexity and to reach out the performance.

The least gifted natively can be good and very good managers, through an additional intellectual effort to acquire managerial skills, through specialized studies and consulting.

In modern organizations, operational management considers the development of ITC, the principles of the green / ecological economy, as well as the reconfiguration of processes and systems in accordance with market requirements and changes in the external environment of the organization.

BIBLIOGRAPHY

- Blake, R. and Mouton, J. (2019) The Managerial Grid: The Key to Leadership Excellence, Houston, Gulf Publishing Co.; https://www.customessaymeister.com/blog/blake-and-mouton-managerial-grid.
- Chase, RB, Jacobs, FR, Aquilano, NJ (2008) Operations Management nella produzione e nei servizi, Milano: McGraw-Hill.
- Downey, S.A. (2017) The Enneagram in start-ups: How to find your type, https://entrepreneurshandbook.co/the-enneagram-in-startups-finding-your-type-b48995b1b568.
- Goleman, D. (2000) Leadership That Gets Results, Harvard Business Review Classics, p.82-83, http://genodynamic.ro/consultanta/management-sistemic/.

- Greenleaf, R. K. (1970). The servant as leader. Robert K. Greenleaf Publishing Center.
- Hersey, P. and Blanchard, K.H. (1977) Management of Organizational Behaviour 3er Edition-Utilizing Human Resources. Prentice Hall, New Jersey.
- Purcell, G. (2019) The Top 7 Management Styles: Which Ones Are Most Effective? https://www.workzone.com/blog/management-styles/.
- Schaefer, R. (2007) The 10 Principles of Operations Management, The 2007 APICS International Conference & Expo, New York.
- Smart Sheet: Operations Management 101 & 201: Definitions, Pro Tips, Trends, online, https://www.smartsheet.com/operations-management, accessed 22 November, 2020.

OPPORTUNITIES TO REVITALIZE RURAL AREAS BY DEVELOPING THE SMART VILLAGES PROJECT

Lia-Maria Cioanca
Lecturer, PhD, "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract. This study aims to highlight a current and growing problem, namely that many rural areas in the European Union suffer from major shortcomings, such as lack of attractive employment opportunities, lack of qualified staff, insufficient investment in infrastructure and essential services, as well as due to the exodus of young people.
Using as a research method the revision of hypotheses, we deduced that solving these problems is aimed, in particular, at finding urgent solutions, such as job creation in rural areas and the renewal of generations, including economic growth, proposed by the European Commission, promoting social inclusion and the development of smart villages in rural Europe. Following the investigations carried out and the documents studied, related to various case studies that were carried out, we found that smart villages start from the locals who join forces to develop a strategy around existing local resources and their wishes. Thus, smart villages can be considered centers in which locals and decision makers at various levels test innovative solutions to the major challenges of living in rural areas. In this way, we try to make the most of opportunities that can help strengthen rural vitality in Europe.

Keywords: rural areas, revitalization, smart villages, innovative solutions.

1. General considerations regarding the smart villages project

The smart village project was born from the dream of living in a locality that combines all urban facilities with rural charm, a dream common to many people, whether they come from the city or come from the country. But recently, several enthusiasts came together and put on paper first their dreams, then concrete proposals to put them into practice. It should be specified from the beginning that they are not only dreamers, but also specialists in various fields: construction, health, agriculture, economy, urban planning, administration, IT, etc. Thus was born the smart village project, about to be put into practice.

Smart villages involve some aspects, such as: the development of local, human, environmental and economic potential; revitalization and improvement of basic public services; improving living conditions; developing digital skills and supporting distance education.

Approaching the phrase smart villages involves: developing local, human, environmental and economic potential; developing entrepreneurship, creating and maintaining jobs; educational infrastructure; supporting the short chain between producers and consumers; actions on the inclusion of renewable energy; reducing economic disparities between rural and urban areas; revitalization and improvement of basic public services; the inclusion of digital services in the efficiency of the local administration; providing transport services; improving living conditions; development and / or improvement of medical and home care services; creating multi-service / multi-functional centers for local communities.

According to the Smart Eco-Social Villages Pilot Project, a project initiated by the European Parliament and funded by the European Commission, smart villages are: "Rural communities that use innovative solutions to improve their resilience, capitalizing on local strengths and opportunities. They are based on a participatory approach to develop and

implement their strategy, to improve their economic, social and / or environmental conditions, in particular by mobilizing the solutions offered by digital technologies. Smart villages benefit from cooperation and alliances with other communities and actors in rural and urban areas. The initiation and implementation of "Smart Village" strategies can build on existing initiatives and can be funded by a variety of public and private sources. "

After consulting the latest data, only 47% of rural farms have high-speed internet access, compared to over 80% of urban dwellings. Rural areas in Europe are undergoing rapid change. The transition brings with it both real risks and opportunities for rural areas and their contribution in the medium and long term.

In April 2017, the European Commission launched the 'European Union Action Plan on Smart Villages'. The plan contains a pragmatic definition of smart villages. The initial definition and subsequent discussions in the REDR Thematic Working Group clarified a number of important topics.

Smart means creating new forms of cooperation and alliances: between farmers and others involved in agriculture and the rural environment; between municipalities; the private sector and civil society; bottom-up and top-down.

Smart means thinking on your own. There is no standard model or solution for smart villages - it is about locals using local goods and resources, using available knowledge and taking initiatives.

Smart means thinking outside the village. Some initiatives take place at the village level, but most also involve neighborhoods, village groups, small towns and connections with cities.

In 2017, the European Commission together with the European Parliament launched the European Union Action Plan on the Development of Smart Villages. The smart villages approach aims to identify solutions to the current problems facing rural areas, in particular: depopulation, the aging of the rural population, the decline of basic public services, the lack of jobs and business development. These four problems represent the circle of decline that affects many rural areas in Europe. Along with other proposed initiatives, the approach to the term smart villages aims to simplify access to European funding and the responsible and common development of rural areas as a legacy for future generations.

2. The smart village of the future - a traditional village, structured according to modern principles

The smart village must be different from other rural settlements both in its structural component and in its organization. Physically it is a rural locality composed of modern housing, with shops, service units, recreation areas and a mixed agricultural, vegetable and zootechnical farm, which offers a wide range of products. To all of the above is added a management system in terms of maintenance and public services. But the biggest difference from other rural settlements will be the way this smart village is organized.

The management system is designed to help residents lead a healthy life together by ensuring all the elements of such a desideratum: organic food, classic and alternative personalized medical care, individualized sports training, optimal recreational conditions and , last but not least, a social life. All these services are offered by companies run, served and even owned by the villagers. In this way, the premises are created for the services offered to be of quality, adapted to local needs.

In order to ensure a pleasant appearance, combining the rural classic with the necessities of modern life, the village is composed of houses that will be bought by those who will live in them together with the lands around them. In this way, the inhabitants will be more motivated in maintaining a good state of themselves and the related gardens. The

houses will be dimensioned strictly for the financial possibilities or the demands of the inhabitants.

Fig.1. The smart village of the future
(Source: https://www.enrd.ec.europa.eu)

The appearance of the houses will be a rustic one, integrated in the architecture of the village. They will be equipped with the facilities of a modern house. The installations will be among the most efficient, of the latest generation, designed to operate with low energy consumption. As far as possible, solutions are being sought for the use of renewable energies and ensuring the autonomy of each household. This does not exclude a back-up to a communal power supply system for emergencies. The aim is obviously to optimize costs so that, although energy independence is a goal, it will not take precedence over communal options available at much better prices.

The traffic routes will be very wide, compared to those we find in most villages, and the service areas will be strategically located so that they can be easily accessible to each inhabitant. Communal public services will be provided for a fee, by paying a reasonable fee to a company that will have as shareholders and residents of the village.

An agricultural farm will be located in the vicinity of the locality, whose shareholders will be villagers willing to invest. The farm will have both a plant and a livestock sector. Its main objective is to provide the products needed to feed the villagers. Consequently, the size of each sector will be adapted to these requirements. The farm will be served, with priority, by the villagers. The farm's income will come from the sale of products to shops in the village, but also to stores anywhere in the country. Of course, ideally, the products obtained on this farm should be organic.

Each inhabitant of the village will be included in a local health program. The program will be individualized and will take place in the classic and alternative treatment centers in the village. Closely related to this program will be one that will include maintenance sports activities, which will take place in gyms and on the grounds in the village. The organization and operation of these service units will be the same as that of the communal service companies, the farm or the company that will provide security.

3. Attracting young people to rural areas as a result of the development of smart villages

Europe's rural areas need to be smart and sustainably developed so that they can be repopulated. In this sense, several aspects are required: increasing connectivity and access to public services through infrastructure investments; development of smart villages through technological and digital innovation; significant investments in human capital; supporting clean energy solutions; creating opportunities for entrepreneurs.

The Vice-President of the European Commission, Commissioner Dubravka Šuica, sent the following messages: “I want to emphasize the dimension of cooperation. We will have a long-term vision with concrete tools that will unlock the potential that rural areas have. We want the villages to be greener, more resilient. We want them to be innovative, to enjoy clean and sustainable energy, connected to digital services. The development of this long-term vision will not start from scratch because you have also approached this topic. Rural areas cover almost half of the EU's territory. We need to give them a new perspective. Almost half of the people working in rural areas do not have access to the internet. I can't wait to work together for the good of our citizens. "

This smart villages initiative aims to create thematic groups focused on smart rural enterprises. This means supporting all the villages in Europe, including those in Romania. Rural areas need to improve the quality of life of every inhabitant, and this can be achieved by ensuring a higher standard of living, quality public services for citizens, improving internet access, better use of resources and protecting environment. This goal can be achieved if villages in Romania and other parts of Europe focus on a limited number of investment priorities, better use of available resources and building partnerships. Rural areas should invest primarily in the low-carbon economy, the digital agenda and, in particular, the accessibility of public transport.

The initiative aims to ensure an attractive and sustainable rural life, including by increasing rural mobility, quality food production, energy efficiency and IT management. To achieve these goals, the initiative provides for the creation of thematic groups focused on smart rural enterprises, workshops, seminars and conferences. Regional policy will invest directly in this initiative through a new network of "offices of competence for broadband" set up in each Member State. The purpose of these offices is to ensure that EU funds allocated for this purpose are spent on broadband communications.

Conclusions and proposals

Following the study we were able to draw the following conclusion, namely that the smart village project started from a pressing problem facing many rural areas in the European Union, that of lack of attractive employment opportunities, lack of qualified staff, insufficient investment in essential infrastructure and services, as well as the exodus of young people.

Among the benefits identified by the inhabitants of smart villages are: the development of local, human, economic and environmental potential; revitalization and improvement of basic public services; improving living conditions for locals; developing digital skills and capitalizing on the benefits of distance communication. Therefore, we can conclude that smart villages are developed by communities that refuse to accept the decline and get involved, by exploring practical solutions to various challenges and by exploiting new opportunities.

Smart villages can be considered centers where locals and decision makers at various levels test innovative solutions to the major challenges of living in rural areas. About five key factors of smart villages have been identified. The first two are often seen as threats or challenges, while the last three involve both risks and opportunities for rural areas. These factors are closely interconnected and digitization can be considered a cross-cutting issue.

The challenges and activities mentioned above may seem difficult to manage. However, it must be remembered that digital innovation and in particular the creation of a digital ecosystem have the potential to address major challenges facing rural communities in Europe. Digital transformation can connect communities - local residents, municipalities, industry and research - and intensify existing social innovation efforts that improve the

quality of rural life. However, it must also be taken into account that digital innovation is not a panacea and is not always the most appropriate solution in every situation.

Smart Villages are those rural communities that do not wait for a change to happen, but strive to make that change themselves. Such communities are made up of people from rural areas who take the initiative to mobilize and explore practical solutions to the daily challenges they face, as well as to take advantage of new opportunities to improve their quality of life and standard of living. And, of course, there are thousands of rural communities in the EU doing this in different ways, although Smart Villages need smart national / regional authorities to support them - and in particular to strategically program and target the EU funds that are made available. This project could be successfully applied in Romania as well, provided there is support from the authorities, as the concept of "Smart Village" is relevant and appropriate to the Romanian rural context. Some inspiring examples of smart villages already exist in Romania, where traditional and new networks and services are being improved through digital technologies, telecommunications, innovation and better use of knowledge.

BIBLIOGRAPHY

Bâca, I. (2012), Arealul turistic Piatra Fântânele-Măgura Calului, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca.

Bâca, I., Rusu, C. (2017), BORGO PASS. Semnificații geografice, istorice, culturale, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca.

Cocean, P. (2004), *Geografia Turismului*, Ediția a II-a, Ed. Focul Viu, Cluj-Napoca.

Costea, C. C. (2016), *Munții Bârgăului*. Studiu de geografie umană, Ed. Karuna, Cluj-Napoca.

Mureșianu, M. (2010), *Turismul rural şi dezvoltarea durabilă a satului românesc contemporan*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca.

Schuster, E. (2015), *Așezările germane din Culoarul Apold-Orăștie (Unterwald). Studiu de geografie istorică*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca.

*** *Broșura Sate inteligente în Europa.*

https://www.enrd.ec.europa.eu, accessed at Mai, 4, 2021.

https://www.rndr.ro, accessed at Mai, 4, 2021.

https://www.rndr.ro, accessed at Mai, 5, 2021.

https://citymanager.online/ce-sunt-satele-inteligente/, accessed at Mai, 5, 2021.

http://gazetaderociu.ro/sate-inteligente-revitalizarea-serviciilor-rurale/, accessed at Mai, 6, 2021.

https://www.rndr.ro/politica-agricola-comuna/sate-inteligente/item/391-ce-sunt-satele-inteligente.html, accessed at Mai, 6, 2021.

www.highclere-consulting.com, accessed at Mai, 6, 2021.

https://highclere-consulting.com/satele-inteligente-o-idee-aplicabila-in-sfarsit-si-pentru-romania/, accessed at Mai, 8, 2021.

https://www.lumeasatului.ro/articole-revista/5167-satul-inteligent-un-vis-care-paseste-spre-realitate.html, accessed at Mai, 8, 2021.

EPIDEMIOLOGIC RISKS ONBOARD SHIPS - ANALYSIS AND IMPLICATIONS

Alina Barbu, Raluca Apostol-Mateş
Lecturer, PhD, Lecturer, PhD, Maritime University Constanța, Naval Academy Constanța

Abstract: The present paper deals with a current topic related to the nowadays worldwide pandemic and its effects onboard ships aiming at describing the identification of epidemiological hazards and determining the course of action that must follow.
The paper is structured in four sections, as follows:
the first section deals with viruses- origins, structure, spreading, prevention, treatment; the second section refers to operational procedures for the inspection of the ship, issuance of ship health certificates, control measures, actions to combat the rapid spread of diseases; the third section presents the current pandemic and the measures taken onboard ships to limit the spread of SARS-CoV2; and in the final section the emphasis on the implementation of measures against the Covid virus19 on board ships in order to be able to carry out voyages at sea without problems.

Keywords: pandemic, viruses, procedures, onboard measures

The title of the article is motivated by the analysis of the epidemiological risk on board ships. Everyday reality highlights both in the economic, social or political field, simpler or more complex situations, in which the risk may arise with consequences that can not always be foreseen or anticipated.

The Explanatory Dictionary of the Romanian Language (DEX), defines the term risk as “the possibility to reach a danger, to face a trouble or to suffer a damage; possible danger ”. As can be seen, this definition emphasizes the "possible" situation of danger or danger, which can be generated by the occurrence of risk.

Risk assessment and modeling is a complex activity, which has a strong multidisciplinary character, requiring knowledge from various fields such as economics, technology, sociology or politics. In turn, the results of the risk assessment are used to substantiate decisions and strategies adopted at macro and microeconomic level. Given the specificity of this scientific approach, the enumeration and classification of risks in the field of shipping involves certain difficulties due to the large number of factors and causes that directly condition this type of activity.

Orienting the analysis of the term risk to the maritime sector, we must emphasize the position of the International Maritime Organization (IMO) which highlights the following definition for the term risk: "Risk is the potential threat to man, health, property or the environment." In some cases, the source of the internal risk cannot be eliminated because it is not known. On the other hand, often even if the risk is known and there is a plan of action, it is not implemented.

As the epidemic progresses, many areas are expected to detect both imported cases and local transmission of COVID-19. To establish the situation in different countries, WHO publishes daily situation reports on the evolution of the outbreak and has also created a map highlighting the cases reported on a daily basis. Identification and isolation of passengers and crew members with possible symptoms of COVID-19 as soon as possible is necessary to minimize the transmission of this virus. However, as the signs and symptoms of COVID 19 are nonspecific, it is also important to carry out a detailed assessment of the patient's risk of exposure, ie whether the patient has visited an affected area or been in close contact with

someone with COVID- 19, during the 14 days prior to the onset of symptoms. The 14-day period is based on what is now known as the upper time limit of the incubation period.

1. Viruses. General characteristics of viruses

A virus is a submicroscopic infectious agent that reproduces only inside the living cells of an organism. Viruses infect all types of life forms, from animals and plants to microorganisms, including bacteria and archaea. From Dmitri Ivanovsky's 1892 article describing a non-bacterial pathogen that infects tobacco plants and the discovery of the tobacco mosaic virus by Martinus Beijerinck in 1898, more than 6,000 species of the virus have been described in detail in millions of types of viruses in the environment.

Viruses are found in almost every ecosystem on Earth and are the most numerous types of biological entities.

When infected, a host cell is forced to rapidly produce thousands of identical copies of the original virus. When not inside an infected cell or in the process of infecting a cell, viruses exist in the form of independent particles or virions, consisting of:

- genetic material, ie long molecules of DNA or RNA that encode the structure of the proteins through which the virus acts; Chapter I General characteristics of viruses and current status
- a protein layer, the capsid, which surrounds and protects the genetic material; and in some cases
- an outer layer of lipids.

1.1. Origins

Viruses are found everywhere in life and have probably existed since the first evolution of living cells. The origin of viruses is unclear because they do not form fossils, so molecular techniques are used to investigate how they appeared. In addition, viral genetic material occasionally integrates into the germline of host organisms, through which they can be transmitted vertically to the offspring of the host for several generations. It provides an invaluable source of information for paleovirologists to trace back the ancient viruses that existed until millions of years ago. There are three main hypotheses that aim to explain the origins of viruses:

- The regressive hypothesis: viruses could once have been small cells that parasitized larger cells. Over time, genes that were not imposed by their parasite were lost.
- The hypothesis of cellular origin: some viruses can evolve from fragments of DNA or RNA that "escaped" from the genes of a larger organism. The escaped DNA could have come from plasmids (pieces of empty DNA that can move between cells) or transposons (DNA molecules that replicate and move in different positions within the cell's genes).
- The co-evolution hypothesis: It is also called the "first hypothesis of the virus" and proposes that viruses could have evolved from complex molecules of protein and nucleic acid at the same time that cells first appeared on Earth and were dependent on cell life for billions. year old. Viruses are RNA molecules that are not classified as viruses because they do not have a protein layer. They have features common to many viruses and are often called subviral agents. Viruses are important plant pathogens. They do not encode proteins, but interact with the host cell and use the host equipment to replicate them.

1.2. Life properties

Scientific opinions differ whether viruses are a life form or organic structures that interact with living organisms. They have been described as "living organisms" because they resemble organisms in that they possess genes, evolve through natural selection, and reproduce by creating several copies of themselves through self-assembly. Although they have genes, they do not have a cellular structure, which is often seen as the basic unit of life. Viruses do not have their own metabolism and require a host cell to produce new products.

Therefore, they cannot reproduce naturally outside a host cell - although bacterial species such as rickettsia and chlamydia are considered living organisms despite the same limitation. Accepted life forms use cell division to reproduce, while viruses accumulate spontaneously in cells. They differ from the autonomous growth of crystals because they inherit genetic mutations while being subjected to natural selection. Self-assembly of the virus in host cells has implications for the study of the origin of life, as it gives greater credence to the hypothesis that life could have begun as self-assembled organic molecules.

1.3. Spread

Viruses are by far the most abundant biological entities on Earth and surpass all others put together. They infect all types of cell life, including animals, plants, bacteria and fungi. Different types of viruses can only infect a limited range of hosts and many are species specific. Some, such as the smallpox virus, for example, can infect a single species - in this case humans and are said to have a limited range of hosts. Other viruses, such as rabies virus, can infect different species of mammals and are said to have a wide range. Viruses that infect plants are harmless to animals, and most viruses that infect other animals are harmless to humans. The host range of some bacteriophages is limited to a single strain of bacteria and can be used to track the source of infection by a method called phage patterns. The complete set of viruses in an organism or habitat is called a virus; for example, all human viruses constitute the human virus.

Viruses spread in many ways. One route of transmission is through disease-carrying organisms known as vectors: for example, viruses are often transmitted from plant to plant by insects that feed on vegetable sap, such as aphids; and animal viruses can be carried by blood-sucking insects. Influenza viruses spread through coughing and sneezing.

Norovirus and rotavirus, common causes of viral gastroenteritis, are transmitted through oral feces, through hand-to-mouth contact, or into food or water. The infectious dose of norovirus required to produce infection in humans is less than 100 particles. HIV is one of several viruses transmitted through sexual contact and exposure to infected blood. The variety of host cells that a virus can infect is called the "host range."

1.4. Prevention and treatment

Viral infections in animals cause an immune response that usually eliminates the infectious virus. Immune responses can also be produced by vaccines, which confer artificially acquired immunity to specific viral infection. Some viruses, including those that cause AIDS, HPV infection, and viral hepatitis, prevent these immune responses and lead to chronic infections. Several antiviral drugs have been developed.

Because viruses use vital metabolic pathways within host cells to replicate, they are difficult to eliminate without the use of drugs that cause toxic effects on host cells in general. The most effective medical approaches to viral diseases are vaccinations to provide immunity to infection and antiviral drugs that selectively interfere with viral replication.

2. Operational measures and procedures for the inspection of the ship and the issue of ship health certificates

An inspection provides a snapshot of a ship's operations and how its systems are implemented and maintained. The inspection officer should usually identify the risks arising from the ship's activities and the effectiveness of his own risk assessment and the ship's control measures. Both the quality of operational procedures and the extent of their implementation should be assessed. Specifically, the inspection shall determine whether the ship's operator and / or the master have identified the relevant hazards, assessed the health risks and identified appropriate control measures to effectively manage those risks.

Each port should have properly trained personnel available on board a ship, identify any significant public health risks and order control measures. Prior to embarkation,

inspectors must follow all necessary administrative and technical procedures to ensure efficient and safe access to the ship. They must also follow procedures to ensure a reasonable level of safety while the ship is in the dock, on board and during on-board inspections. Properly trained personnel should be available on board in each port, identify any significant public health risks and order control measures.

Prior to embarkation, inspectors must follow all necessary administrative and technical procedures to ensure efficient and safe access to the ship. They should also follow procedures to ensure a reasonable level of safety while the ship is in the dock, on board and during on-board inspections.

Before the inspection begins, the master of the ship should, if possible, be informed of the purpose of the inspection, be advised to prepare all necessary documentation and be instructed to provide a contact person on board to facilitate the inspection.

An inspection usually includes a preliminary discussion with the ship's operator or agent and the master on issues related to the ship's sanitation systems and procedures. In addition, the relevant documentation sent to the commander or representative by the competent authority before the inspection should be reviewed. If a ship's risk assessment and risk management systems are unsatisfactory, evidence of implementation is inadequate or unforeseen potential hazards are identified, the inspection officer should discuss these issues with the master at the end of the visit. The discussion may include previous inspection reports, current relevant documentation and all food and water activities undertaken on the ship. Subsequently, a summary of issues that do not comply with this document or other associated technical documents (eg WHO Guidance on Ship Sanitation) should be confirmed in writing by the officer on the evidence reporting form. The officer should also take into account the relevant advice given, including the expected time frame for any corrective action.

For the purpose of the inspection, information about the ship, its cargo and possible public health risks is required, but the information and documents requested from the transport operators must be public health information necessary for these public health purposes. With regard to health documents, the practice should comply with the requirements of IHR 2005 (International health regulations) and documents listed in other international agreements, such as IMO conventions on environmental protection and health in general (for example, International Convention for the Prevention of Pollution from Ships 1973, as amended by the Protocol of 1978 (MARPOL) and the Convention on the Facilitation of International Maritime Traffic of 1965, as amended in 2006). To assist the master of the ship in preparing for the inspection, a list of all necessary documents should be sent in advance by the national authority (eg maritime agent) before the port health officer boardes the ship for inspection.

The maritime health declaration contains basic data on the health of the crew and passengers during the voyage and on arrival in port and provides valuable information on:

- ship identification;
- ports of call in the last 30 days (to be listed);
- all crew members and passengers in the last 30 days (to be listed);
- the validity of the existing SSC and if a re-inspection is required;
- the affected areas visited.

The international vaccination or prophylaxis certificate shall verify that the crew members and passengers have been vaccinated in accordance with the entry requirements. The following additional sources of information may be required, as appropriate, for the public health risk assessment:

• management plans relating to, for example, water supply, food safety, pest control, sewerage or waste;

• an IMO ballast water reporting form;

• a medical journal, for information on shipboard incidents that may constitute health events in accordance with the IHR (2005);

• a list of medicines, which provides information on the types and quantities of medicines transported in the medical chest;

• a drinking water analysis report, which provides the results of any microbiological examinations or chemical analyzes of drinking water on board.

3. The measures taken onboard ships to limit the spread of SARS-CoV2

As a result of the pandemic, many countries and regions have imposed quarantine, introduced certain bans, or other restrictions, either for citizens, recent travelers to the affected areas, or for all travel. Together with a low desire to travel, this has had a negative economic and social impact on the travel sector. The maritime sector has been severely affected by these restrictions on free movement in that crew exchanges could not occur in time, following these delays raising other issues: increased stress of sailors stranded on board, increasing economic pressure on those stranded on land and unable to financially support their families.

The general organizational measures regarding the limitation and management of the epidemiological emergency situation of COVID-19 were imposed by the competent authorities for an adequate and proportionate management of the evolution of the epidemiological situation. Therefore, organizational prevention and protection measures aim at minimizing the likelihood of being exposed to SARS CoV-2. To this end, measures must be taken to prevent new infections or even the spread of the virus where it has already been present.

Ships sailing on an international voyage are advised to draw up a written plan to prevent exposure to COVID-19, as well as one on the management of the outbreak to cover the definitions of a suspected case of COVID-19 disease, the definition of close contacts and an isolation plan.

The COVID-19 exposure prevention plan contains the following:

• all the time wear full ppe provided onboard.

• visitors should wear full ppe. if they don't have full ppe, you should provide them.

• ask the visitors to disinfect hands/gloves with the provided disinfectant after boarding. you should also use disinfectant as needed.

• all the time keep a social distance of 1.5 to 2.0 m. if the visitor is caughing or sneezing, increase the distance and not look towards the visitor for 30 seconds.

• advise visitors that vessel is implementing protective measures against covid 19 and ask them to check the safety poster with instructions on the gangway desk and comply with them all the time.

• do not take anything from visitors.

• do not touch anything from the visitors. ask them to show id from the distance. visitors should not write from themselves in the visitor's logbook.

• do not carry visitors luggage, backpacks, equipment, etc.

•escort visitors all the time maintaing social distance. if they need to come inside accommodation, escort them on the outside ladders up to the required deck. do not come inside accommodation escorting the visitor. ask oow/cadet to meet you at the accommodation door. the allowed places for visitors in accommodation will be communicated in advance.

• during gangway watch you should avoid contact with other crew members untill ppe disposed and you wash your hands and disinfect equipment.

• at the end of watch, remove all ppe outside of accommodation, in the designated area, and dispose as per instructions. avoid touching any surfaces in the accommodation and go directly to toilet and wash your hands thoroughly as per instructions.

• safety helmet, goggles and radio should be disinfected. after disinfecting the equipment, wash your hands again as per instructions.

The outbreak management plan should include descriptions of the following:

• the location or locations where the suspected cases will be individually isolated until disembarkation and transfer to a medical facility;

• how the necessary communications between departments (eg medical, housekeeping, laundry, room service) about isolated people will be managed;

• clinical management of suspected cases while they remain on board;

• cleaning and disinfection procedures for potentially contaminated areas, including cabins or isolation areas;

• how closely the contacts of the suspected case will be managed;

• procedures for collecting passenger / crew location forms;

• how food services and utensils, waste management services and laundry

will be provided to isolated travelers.

Personnel on board should be aware of the outbreak management plan and implement it as necessary.

Pre-boarding information Passengers and crew members should receive information in accordance with WHO advice on international traffic related to the outbreak of COVID-19 disease. These tips and guidelines are available at Coronavirus (who.int)

Crewing companies have set up, at the request of the authorities of the ports of embarkation, observation sheets for the period of 14 days before embarkation, which each seafarer must complete every day of the 14 days of isolation before embarkation with information on body temperature taken 3 times a day. These sheets are accompanied by the self-declaration of self-isolation which contains information about what self-isolation means, what measures should be taken, how self-isolation is done, what hygiene measures are required.

4. Conclusion

Following the application of COVID-19 infection prevention and isolation measures and appropriate treatment on board ships, in conjunction with the measures and requirements of WHO, IMO and port authorities, the number of cases on board has decreased by last year until now. Another reason is the inclusion of sailors on the list of key workers and facilitating their vaccination in the period between contracts.

BIBLIOGRAPHY

1. Virus - Wikipedia

2. Handbook for Inspection of Ships and Issuance of Ship Sanitation Certif cates

3. International Health Regulations (2005) Areas of work for implementation June 2007

4. Exploring the impacts of COVID-19 on travel behavior and mode preferences - ScienceDirect

5. D. Haritha; N. Swaroop; M. Mounika Prediction of COVID-19 Cases Using CNN with X-rays. Patna, India, 2020, DOI:10.1109/ICCCS49678.2020.9276753,INSPECAccession

Number: 20257892
6. UNCTAD (2020), COVID-19 and maritime transport: Impact and responses
7. Coronavirus spikes outside China show travel bans aren't working (nationalgeographic.com)
8. Radic, Aleksandar; Law, Rob; Lück, Michael; Kang, Haesang; Ariza-Montes, Antonio;

Apocalypse Now or Overreaction to Coronavirus: The Global Cruise Tourism Industry Crisis Basel Vol. 12, Iss. 17, (2020): 6968. DOI:10.3390/su12176968
9. COVID-19 – impact on shipping Date: 11 December 2020, European Maritime Safety Agency
10.The impact of Covid-19 on global shipping: part 1, system shock (ship-technology.com)
11.Statement on the third meeting of the IHR (2005) Emergency Committee regarding the outbreak of coronavirus disease (COVID-19) (who.int)
12.Sophia Lam, Elizabeth Leeds Hohman, Viveca Pavon-Harr, Social determinates of health and COVID-19 mortality rates at the county level, Washington DC, United States,
DOI: 10.1109/MCNA50957.2020.9264276
13.Transport and trade connectivity in the age of pandemics
14. COVID-19 and International Trade: Issues and Actions, April 2020
15. Intertanko, rev from 1 Sept 2020, 1 April 2020, 1 May 2020

THE AFTERMATH OF THE PANDEMIC OR THE ORDEAL OF MARITIME ENGLISH TEACHERS IN A POST-COVID WORLD

Alina Barbu, Raluca Apostol-Mateş
Lecturer, PhD, Lecturer, PhD, Maritime University Constanța, Naval Academy Constanța

Abstract: It is common knowledge that teachers of any subject have had a huge task in not only adjusting to a new teaching environment, the online classroom as they call it, but also tackle with the highly demanding job of preserving the students' motivation and desire to learn. In the domain of English for Special Purposes in general and maritime English in particular this aspect has posed many problems that need urgent addressing. The impact of the pandemic is undeniable and it has certainly triggered a visible lack of interest on the part of young people for the seafaring career. As Maritime English teachers, we are poignantly aware of the striving efforts required every year in order to motivate our cadets to learn maritime terminology and raise their awareness as to its usefulness for their future trade. Sadly enough, the pandemic has broadened a gap between the youth and the seafaring industry as jobs seems very hard to get, time boundaries seem to have become very lax and stretchable and payments are liable to change at any time. Thus, this paper is trying to shed light on some possible ways of adjustment in methodology, didactic and pedagogical approach so as to re-spark the students' interest in studying for a seafaring career.

Keywords: pandemic, teaching methods, ESP, maritime English, online learning

In today's society there are few people left who are illiterate when it comes to using a computer. Technology has made a tremendous progress and children have started from a very early age to access the internet and the so-called virtual world on their laptops be it for playing games or watching movies. Many researchers have reached the conclusion that computer use in the classroom has better results as compared to the traditional means of teaching. In the context of the Covid-19 pandemic, we, teachers of EFL, find ourselves wondering whether teaching and learning have actually become more student-friendly and a more easily accessible methodology should be implemented by both educators and teachers.

Computers are an intrinsic part of our daily lives and students feel so much at ease and comfortable in the virtual classroom which they find to be so much fun. They can play games, interact with other colleagues, and make friends. Online learning grants them the use of everyday gestures like raising their hand when they want to take the floor, ask for permission to speak, share their screen for the others to see whatever the class is working on and so on.

We can even venture to say that doing grammar, vocabulary or reading exercises on the computer becomes a game and this aspect is highly appealing to students of all ages.

This paper aims at showing that teachers of EFL in general and teachers of maritime English in particular are faced with a tremendous task in the aftermath of the post-pandemic education system. The starting point of our discussion is the fact that the key to learning a foreign language is presented by the four skills: reading, listening, speaking and writing. The teacher must find well-adjusted methods of improving these skills and in a computer-dominated learning/ teaching environment this can be readily achieved. Students can be provided with a list of links to sites containing listening comprehension tests or exercises according to their corresponding level of proficiency.

This skill is the best start in an EFL online class due to the fact that it gives the students a sense of fulfillment, personal pride at being able to solve the exercises correctly and confidence that personal improvement can be easily achieved. In doing listening comprehension exercises (and some sites also proved the transcript which can be read at the same time raising thereby the degree of certainty as to the accuracy of the answers) students can improve their pronunciation by repeating words and phrases. Moreover, they get a chance to hear words being used in context. In this way they shall be impregnated with the correct pronunciation of words in English which is an aspect of utmost importance especially I the field of Maritime English which is a hard-to-grasp jargon from the point of the terminology being used.

In addition to that, students may bookmark the link and access it as many times as needed in their free time.

The other three skills can also be practiced on a great number of sites. It is the job of the teacher to make the selection of the reliable ones, make a distinction among the sites dedicated to grammar, or either of the four skills depending on level of knowledge and provide the students with this information.

In the newly-created educational environment, students and teachers alike are omnipresent online be it on Facebook, on mail, Skype, Instagram or meeting platforms such as Zoom, or Google classrooms.

This is a fact. This is our reality and we are all keenly aware of it.

But keeping students motivated to strive forward for a career they are unable to see the prospects of can be extremely hard to achieve. It is all the more difficult in a domain such as maritime English because English is the language of communication at sea and seafarers need to be proficient whether they like the language or not. And foreign language teaching online can get extremely cumbersome at times.

In the world of teaching, everyone can name the advantages to online learning but, as was but natural, there are disadvantages to this issue as well.

On the one hand, the more computers are used, the greater the contact with the English language is, given the fact that all computers systems are in English. Students learn without being aware of it. If, for instance, we play an online game called Flashcards we will notice an increased interest and response on the part of the students as to the information being presented. A flashcard is basically a card (paper or virtual) which contains information written on both sides, one side the topic, word, phrase, abbreviation to be learned and the other side the answer. It is used to improve memorization. What they test, according to researchers such as the German science journalist Sebastian Leitner is long-term memory. In the 70s the latter made a study proving that using flashcards greatly improves the acquisition of new vocabulary and extends the period of time learners remember that information.

One does not need exhaustive knowledge of teaching methodology or didactic because every teacher, irrespective of the level they are teaching, knows that what it takes to be successful in the teaching/ learning process is the necessity to fully understand the needs and desires of students.

Online teaching has taught us that what really matters is how the content is delivered because there shall always be a desire to learn on the part of even the least motivated students.

1. Digital Competences Enable Communication

It is common knowledge that language teachers have different teaching methods and approaches but the goal is always the same: teach students taking into account their desires,

their background knowledge, their innate language abilities and, last but not least, their determination in achieving the goal of mastering English as a second language as well as possible.

From the point of view of the governing bodies in the education system, this controversial issue is regulated by the following set of principles:

"The European Parliament and the Council of Europe recommend eight key competences for every citizen of the knowledge society (The European Parliament and the Council of the European Union, 2006):

1) communication in the mother tongue;
2) communication in foreign languages;
3) mathematical competence and basic competences in science and technology;
4) digital competence;
5) learning to learn;
6) social and civic competences;
7) sense of initiative and entrepreneurship;
8) cultural awareness and expression.

Several of these competences are directly or indirectly related to language learning and the use of ICT, namely communication in the mother tongue and in foreign languages (cf. points 1 and 2), digital and technological competence (cf. points 3 and 4), learning to learn (cf. point 5) and intercultural and social competences (cf. points 6 and 8)."

As clearly put forth in the above mentioned document points 2 (communication in foreign languages) and 4 (digital competence) are equally weighed in the set of eight key competences for every citizen of the knowledge society. We understand thereby that the pandemic in general and online teaching/ learning in particular have actually provided a perfect background and a desirable upgrade in all processes related to education.

Yet, there are drawbacks to this situation. The pandemic shattered the trust of cadets learning in maritime universities and naval academies throughout the world as it brought along a high degree of uncertainty as to a prospective voyage at sea in order to fulfill the mandatory requirement of 12 months practical training at sea and a lot of stress related to the job interview that every cadet has to sit for. These young people are aware that they need to learn English as a prerequisite of their future career. It is not out of a sheer desire for communication, making new friends or expanding personal knowledge that they need to study this foreign language. Communication at sea, as stated above, can only be done in English, commands and orders are given by superiors in English, messages in cases of emergency and distress are sent in English. Besides that, being part of a multinational crew onboard a ship one needs to make conversation, socialize and work with people coming form various backgrounds and have different mother tongues. This alone should be reason enough for students of maritime universities and academies to dim the grim effects of the pandemic preventing them from going to school and try to make the most of the existing online learning situation.

Online classrooms allow a great number of students to not only attend a class at the same time but also actively participate in the process of education by means of presentations, having online discussions, debates etc. Therefore, students have the possibility to enrich their vocabulary, learn interactively and assessments can be done more fairly by means of computer-generated quizzes with instant feedback and scoring.

Maritime English implies a lot of technical vocabulary the understanding of which can be supported by online visual dictionaries, a very fast search on the internet of the topic in need of clarification and a very quick access to databases, books, and any other kind of

web-based resources. The duty of the EFL teachers lies with being prepared, performing a thorough research beforehand in order to readily provide students with the necessary tools.

On the other hand, there are non-negligible downsides to teaching online. The first problem which arises is that some teachers lack knowledge of technology and computer use or, worse, they are computer illiterate altogether.

Computers allow you to teach/ learn in a multitasking manner, which is definitely a good thing. Teachers are not faced with troublesome students any more, students who are defiant, disrespectful or suffer from ADHD. The purpose of today's learning environment seems to be equal opportunities for everyone, with no discrimination based on any reason whatsoever. Although computers seem to keep us apart we are up for the challenge of making them work in our favor. Despite the fact that the work on a computer is individual and there is lot of individualization involved students and teachers alike can totally shape the new educational environment and make it profitable for the purpose of study and personal achievement.

Students' motivation and interest have become the primary challenges of online teaching amidst the global pandemic. Sadly enough, unfortunate occurrences may arise such as some students complain that they are face with some connectivity issues or signal quality. All technical glitches or unstable internet connections require the implementation at the level of any school or university of professional development programs about ICT integration. In light with the latest challenges, some insights and suggestions can also provided by the participants. Universities are strongly advised to continuously develop a representative e-learning platform to conduct the online learning activity. Integrating ICT in school curricula and designing interesting online materials and handbook should also be considered.

2. Research and Data Analysis

Notwithstanding the compelling findings, this study acknowledges that the participants' perception about online teaching challenges and insights depicted in this study do not represent the whole views of Romanian EFL teachers.

Therefore, future studies are recommended to conduct an immense project as an effort to generalize the results of this study by inviting greater number of participants coming from different backgrounds and regions.

The findings in this paper are based on a survey which was administered to groups of students/ teachers of both the Naval Academy in Constanta and Constanta Maritime University. The survey was conducted online and contained a set of five questions that the participants had to answer in writing. The documents did not require a signature because we thought that in doing so we shall encourage participants to be as honest and truthful as possible when answering.

The questions which were asked were the following:

1. Did you encounter any challenges during online teaching/ learning activities?
2. What can be done in order to enhance the efficacy of online learning?
3. What is the best manner to conduct the online teaching/ learning process during a global pandemic?
4. What digital platform(s) do you employ to help you administer online teaching/ learning activities?
5. Why do you think using the university platform(s) is better than internet-provided ones?

The virus has thrown into chaos the entire education worldwide and all teachers have been faced with the challenge of having to teach their students from home. This is not exactly what you sign up for when you become a teacher. But the present situation has called for a lucrative approach as it is always a profitable mindset to make the best out of a bad situation.

Our survey helped us shape strategies meant to help students in general and students of Maritime English in particular sail through the troubled waters of online learning.

We have been able to spot, based on the answers provided by the participants who filled the survey, a set of ten major issues that need to be addressed by further studies and analyses.

First of all, there is the feeling of isolation because students and teachers alike have been deprived of the commotion and constant noise of a real-life classroom, when students could get a sense of being part of a learning community and that begot a competitive spirit, friendship, mutual aid, team-working and even a sense of self-worth shaped by the image we get mirroring ourselves in our peers. The sense of isolation triggers an erosion of their desire to learn. Many students who used to skip real-life classes have experienced a sense of missing the good old days and consequently showed up online as often as possible out of a desire to find substitute. Teachers have found that many of the strategies and teaching methods they used to use in their classrooms no longer fitted the newly created environment. In the digital environment one needs to act as a coordinator of talks and debates only by means of chats or discussion boards. For collaboration purposes there are cloud tools or transfer sites which allow the transfer of large documents such a books, compendium, and dictionaries.

Then, there is the lack of motivation on the part of learners who found themselves tempted to stay with their laptops in bed or at the kitchen table, having a hard time trying to focus on, being constantly disrupted by family or outside noise, or even worse, a noisy neighbor.

The solution to this problem seems to be the setting of clear, well-defined, measurable goals. Students need to know that they have tasks, deadlines to meet, a certain amount of time for a certain task, and, obviously, a scoring which is easily measurable and understandable.

Another workable approach is the use of games which are proved to increase motivation which has been a very widely used teaching method in the face-to-face environment as well.

To sum up, the task of setting up a digital classroom is an arduous one. It is time-consuming, nerve-racking, and very demanding. It is a delicate matter which requires a tactful, well-thought, reality-rooted approach.

3. Conclusions

It may be argued that the survey was based on a small, very restrictive set of questions. Nonetheless, the feedback provided by the 50 participants was a confirmation of the fact that there was an obvious shift in the process of language learning/ teaching. Classroom interaction has changed from face-to-face interaction to online learning/ teaching. In order to address the problem of virtualization we tried to prove in the present paper that we are actually dealing with is a twofold challenge. On the one hand there is a poignant disparity between what EFL teachers practice in their classrooms (be they virtual or face-to-face) and the tremendous integration of technology into the educational process.

The past year has been the witness of the above-mentioned integration of technology as a prerequisite of out time. Social media has undoubtedly proven to possess a huge potential which can and should be speculated in order to improve students' motivation and ability to better their language skills.

The Covid-19 pandemic has brought forth many changes and and adjustments in the land of teaching and learning English as a Foreign Language. And this a quite a drastic change which triggers a reconstruction of the old ways together with a reshaping of the entire educational system.

BIBLIOGRAPHY

Saleem Ammar Muhammad, Rasheed Iqra *Use of E-learning and its Effect on students New Media and Mass Communication*, ISSN 2224-3267 (Paper) ISSN 2224-3275 (Online)

Vol.26, 2014. pp. 47-51, retrieved at https://core.ac.uk/download/pdf/234652553.pdf

* * * Overcoming the challenges of online teaching, British Council retrieved at https://www.teachingenglish.org.uk/blogs/sakilandeswari/overcoming-challenges-online-teaching

* * *Digital Skills and ELT retrieved at https://www.teachingenglish.org.uk/blogs/ninamk/digital-skills

THE CONTEMPORARY ARCHITECTURAL BODY: NETWORK DEVICE

Claudiu-Alexandru Tudoran
Assist. Prof., "Ion Mincu" University of Architecture and Urban Planning

Abstract: As the architectural object begins to acquire body characteristics, it exhibits an intelligence that implies constant adaptation to environmental factors (internally or externally). Computational (statistical) systems provide a steady flow of data and an interpretation of them so that decision-making no longer requires a constant involvement of the human factor. The World Wide Web does not have an unlimited caretaker, it no longer denotes an undefined form. In terms of space-place dichotomy, the concept of limit is no longer used as an organizing principle. The specificity of information and its ability to interpret it through computational algorithms and artificial intelligence outweighs the metaphysical character of portals to virtual space.

Keywords: terminal, technology, organism, algorithm, device

Tehnologia a schimbat totul. Am creat sisteme ce devin exponenţial mai complexe de la o generaţie la alta. În ceea ce priveşte arhitectura, când ne gândim la tehnologie, aceasta ne permite în primul rând să optimizăm procesele.

Compultaţia, cyberspaţiul, emerg în domeniul realului cu un flux aproape instantaneu. Dacă la sfarşitul secolului XX era prevăzută apariţia unei arhitecturi ştiinţifico-fantastice, ca produs al imaginisticii tehno-distopice influenţată de cultura cyberpunk, lucrurile au deviat înspre o uniune între design şi execuţie. Structura şi ornamentul sunt acum "lichefiate" (referitor la ceea ce susţine Lars Spuybroek în privinţa reperelor spaţiale[1]) şi devin corpul firesc al arhitecturii. Tehnologia este înglobată în mod firesc în alcătuirea clădirii.

Acest lucru este susţinut de asemenea de Neil Leach:

> "În perspectiva [tehnologică] actuală, forma ar trebui văzută ca factor irelevant. Atenţia trebuie concentrată asupra logicii procesului de design. Logica trebuie să fie noua formă."[2]

Prin aceasta se manifistă un retro-modernism în arhitectură. Principiile arhitecturale stabilite în modernism (observaţie implicit valabilă şi în ceea ce priveşte urbanismul) sunt rescrise prin prisma noilor tehnologii, la început de secol XXI.

Eficienţă, control, management, complexitate sunt cuvintele cheie în descrierea procedurilor de proiectare asistate de calculator. Introducem date, sau mai curând preluăm datele existente în reţea, pe care la transformăm în arhitectură.

Patrik Schumacher: *autopoiesis* – "arhitectura autogenerativă"[3] – acesta este un răspuns actual la paradigma arhitecturală. Morfogeneza (formală), procedeu derivat din

[1] în *Motor Geometry* [1997], articol consultat în data de 5.01.2017, la adresa: https://nettime.org/Lists-Archives/nettime-l-9712/msg00033.html ; vezi şi în Capitolul 2, pp. 64-9

[2] în *New Materialism* [2009], articol consultat în data de 20.05.2017, la adresa: https://neilleach.files.wordpress.com/2009/09/new-materialism.pdf , p. 7, trad. mea

[3] "self generating architecture" – concept dezvoltat de Patrik Schumacher în cele două volume intitulate *The Autopoiesis for Architecture: A New Framework for Architecture* (2011) Wiley

animaţia formei, ce din punct de vedere "constructiv" şi filosofic urmează regulile tectonicii digitale, este redirecţionată înspre o nouă formă de materialitate.

Cum facem arhitectură în conditiile în care *unul* transcede în virtual? S-a căutat la începutul perioadei o accelerare a ritmurilor. Inevitabil ne-am transformat: am încetat să privim lumea înconjurătoare în mod simplist. Ne interesează noi legături, noi relaţii, noi limite. Transcendenţa, ce prin definiţie implică o eliberare a spiritului, se manifestă în mod inconştient în natură, asupra materiei. Totul capătă o nouă aură, devenirea este conceptul de bază. Procedurile artistice se suprapun cu, şi asimilează, un caracter filosofic. Arta în sine este *contaminată*.

De mai bine de un secol, arhitectura caută să gasească şi să exprime altfel de legături între obiect şi spaţiu. Acest lucru se datorează noilor tehnici constructive – metal, respectiv beton armat – ce au permis noi configurări spaţiale. Obiectul arhitectural restructurat primeşte o nouă formă. Apare o separaţie foarte clară între structură şi închidere. Anvelopanta clădirii, eliberată astfel de principiile compoziţionale clasice, neagă regulile tectonicii şi urmăreşte relaţii de raportare între spaţiul interior şi cel exterior.

Alegerea între a te deschide total, sau de a filtra discret limita de intimitate interior-exterior este o miză importantă a arhitecturii moderne.

În arhitectură a existat dintotdeauna *ceva* dincolo de obiectul construit, propriu-zis. Ceva ce utilizatorul obişnuit poate să *perceapă*, însă nu ştie exact cum să descrie starea trăită. În arhitectură acest lucru se numeşte concept. Există totuşi o diferenţă între conceptul arhitectural propriu-zis şi *conceptul efectiv* trăit prin experimentarea unui spaţiu (arhitectural).

De-a lungul istoriei, în arhitectură s-au consemnat câteva momente importante în ceea ce priveşte *radicalitatea* gândirii: in primele secole ale erei noastre îl intâlnim pe Vitruviu care, prin tratatele sale justifică motivaţia arhitecturală prin *firmitas, utilitas* şi *venustas*, fapt ce poate fi asociat cu gândirea platoniceană ce susţine *binele, frumosul* şi *adevărul* ca triadă ce determină o verticalitate, o ascensiune spirituală, o spiritualitate în ultimă instanţă a configurării spaţiale (din punctul de vedere al arhitecturii); în secolul XI asistăm la introducerea arhitecturii în *Academia*, moment în care arhitectura practic îşi întăreşte caracterul epistemologic – până atunci fiind *acceptată* la nivel de *techné* (meştesug); un al treilea moment important – şi probabil decisiv în discursul acestei evoluţii – îl constituie perioada postmodernă, moment în care asistăm la dihoromia *ornament – structură*[4], care, suprapus cu avansul tehnologic din perioada respectivă, determină o schimbare decisivă de paradigmă arhitecturală: conceptul fluctuaeză de la un caracter metafizic înspre o *entitate tehnologizată*, corpul arhitectural suferă o mutaţie ce are un caracter *postuman*.

Din perspectivă spaţio-temporală, societatea *imersată* în cyberspaţiu incetează să mai interacţioneze (în sens constructiv, spaţial), indivizii conturându-şi un caracter *terminal* (nu în sens medical, ci definit prin prisma teoriei sistemelor), factor descris extraordinar de bine de Martin Pawley, în "Terminal Architecture", capitolul debutant, *Terminal 2098*:

> "(…) toată lumea îşi doreşte să locuiască singură, dintotdeauna aşa au stat lucrurile. (…) nu mai construim case folosindu-ne de tehnologie, ci facem case din tehnologie."[5]

[4] în Venturi, Robert (1977 [1977]) *Complexity and Contradiction in Architecture*, Museum of Modern Art, New York

[5] în Pawley, Martin (1998) *Terminal Architecture*, Reaktion Books, London, p. 14, trad. mea

Martin Pawley susţine că practica arhitecturală a secolului XXI "are oportunitatea de a deveni producătoare de instrumente, nu creatoare de monumente. (…) Va fi liberă să exploateze produsele cercetării şi dezvoltării din toate domeniile tehnologice în curs de desfăşurare"[6]. Majoritatea arhitecţilor încă folosesc cuvântul *tehnolgie* pentru a se referi la diferite mijloace şi metode de construcţie. Cu toate acestea, în ultimii ani termenul a devenit sinonim cu domeniul digital şi întregul aparat de flux informaţional computerizat. Istoricii de arhitectură sunt rupţi de realitatea practicii arhitecturale datorită inexistenţei unei istorii a transferului tehnologic. Nu există nici un sistem organizat de transfer tehnologic care să ajute arhitectul.

Transferul tehnologic trebuie să fie "acceptat cultural", adică să devină agreabil oamenilor; în acest sens, el capătă fie un camuflaj stilistic, fie este transpus într-un nou limbaj, dacă acceptăm că arhitectura viitorului nu va mai semăna cu cea din trecut. Prin preluarea şi asimilarea unor tehnologii de vârf din alte domenii, transferul tehnologic este o cale spre globalizare. Astăzi invenţiile nu mai sunt empirice, întâmplătoare; sunt rezultatul unor investigaţii sistematice care necesită un număr crescut de specialişti. Prin transfer tehnologic, arhitectura poate deveni o mega-tehnologie.

În momentul în care aplicăm această metodologie într-un sistem computaţional, prin definirea de algoritmi, aceştia oferă o soluţie *optimă*. În ceea ce priveşte stilul, şi în cele din urmă frumosul, acestea capătă o natură abstractă, generică. Nu pot fi relaţionate critic la istoria şi teoria de arhitectură. Intră *în* teritoriul *tectonicii digitale*, ce transformă obiectul de arhitectură într-un organism, într-un *corp*. Distincţia *utilitas-firmitas-venustas* îşi schimbă natura *statică* cu una *dinamică*, reactivă. Această *arhitectură* nu mai are ca scop căutări stilistice, ci relaţionări complexe. Întrebuinţarea şi trăirea spaţiilor acesteia implică un effort din partea utilizatorului în ceea ce priveşte explorarea şi interpretarea. *Polifonia,* ca principiu organizatoric asigură o sursă *suficientă* pentru *a atinge* frecvenţele de rezonanţă ale acestora.

Arhitectura nu se mai oferă pe de-a gata. Noua *dimensiune* a societăţii contemporane explorează şi se explorează simultan. Acest procedeu de co-creaţie împleteşte tehnologiile digitale cu imaginile mentale, reprezintă o noua etapă în ceea ce s-a manifestat la începutul anilor 1970 ca *arhitectură media*. Interacţiunea cu spaţiul (re)capătă o natura exploratorie, în care rolul arhitectului nu mai este acela de creator absolut: totul s-a transformat într-un proces colaborativ. Din aceste considerente putem constata că arhitectura începe o dată cu utilizarea, spre deosebire de etapele istorice anterioare, în care arhitectura concretiza valorile *momentane* ale unei societăţi.

Această dinamică în desfăşurarea procedeelor creative implică o restructurare a factorilor determinanţi din punct de vedere arhitectural. Devine extrem de important procesul; acesta primează *produsului* final. În acest sens, *simularea,* ca procedeu exploratoriu, reprezintă o metodă de cercetare extrem de importantă în procesul de design. Analiza şi direcţionarea unor potenţiali vectori de acţiune devine activitatea principală în cadrul acestei *noi* metode. Studiul [*temporal* al] complexităţii necesită atât o abordare lineară – ce analizează şi verifică ipoteze fundamentale, cât şi una non-lineară (finală), care să asigure *validarea* conceptului propus.

Acest lucru poate fi asociat cu teoriile din fizică ce privesc *salturile* temporale. Proiectarea de arhitectură devine un portal către *o dimensiune* viitoare. În cadrul acestui discurs, găsesc extrem de relevantă întrebuinţarea conceptului de distopie, ce implică o realitate potenţială, în cadrul căreia dispare conceptul de comunitate, şi instautrează conceptul de explorare a personalităţii. În aceste condiţii, rolul arhitecturii este acela de

[6] în Pawley, Martin (1998) *Terminal Architecture*, Reaktion Books Ltd, London, pp. 207-8, trad. mea

suport (abstract) al unor asemenea manifestări. Relaţia minte-realitate este eliberată într-un univers în care trăirile pot fi *real*mente experimentate.

Din ce în ce mai mulţi factori determinanţi pentru arhitectura contemporană sunt invizibili. Codul computaţional, finanţarea, construirea şi siguranţa contează mai mult – în configurările spaţiale pe care le trăim zilnic – decât considerentele estetice tradiţionale ale procedurilor constructive. Mai mult, petrecem din ce în ce mai mult timp în medii virtuale sau în locuri determinate mai degrabă de producţia imagistică, decât de cea spaţială. În acest sens, arhitecţii ca specialişti trebuie să creeze structuri simple şi flexibile, în care codurile creează experienţe. Arhitectura devine o chestiune de interiorizare şi proiectare de trasee, nu (neapărat) de clădiri.

Pentru a întocmi acestea, arhitectura ar trebui să ia aminte la logica lumii virtuale, mai degrabă decât înspre căutările utopice. Dimensiunea computaţională, ce poate reuni forme şi imagini disparate fără a-şi face griji în privinţa provenienţei acestora este ordonată de estetica logicii şi a comunicării a designului grafic. Grafica devine astfel o parte constituentă – din ce în ce mai importantă – a arhitecturii.

Arhitecţii nu trebuie să fie doar avizaţi de noile tehnologii, ci trebuie să le caute un potenţial creativ. Pentru apariţia de noi concepte, proiectarea ar trebui să fie adaptată în funcţie de necesităţi, mai degrabă decât să ajusteze în mod automatizat practica curentă. În acest fel arhitectura va fi capabilă să cuprindă un nou domeniu de activitate în era digitală: va putea produce medii şi experienţe cu totul autentice. De asemenea, s-ar putea organiza într-o manieră în care ar provoca certitudinile profesionale, ceea ce ar transforma rolul actual al acesteia.

Frumuseţea, funcţionalitatea şi durabilitatea, tectonica şi *placarea*, programul şi sensul, toate aceste concepte vechi dobândesc o nouă accepţiune. Atribuţia arhitecturii constă în schitarea potenţialului lumii digitale, într-o asociere directă cu lumea fizică, materială. Arhitectura devine un punct nodal într-o vastă reţea de comunicaţii.

Revoluţia efectivă a experienţei spaţiale constă în dematerializarea transmisiei de informaţii. În momentul în care informaţiile au putut să fie propagate fără un suport fizic, prin intermediul undelor electromagnetice sau a reţelelor fixe, s-a stabilit baza experienţei spaţiale dematerializate. Locul a devenit *nonloc*; în acest sens trebuie formulat un nou concept dinamic despre spaţiu, ce este caracterizat de imatarialitate şi *nelocalizare*. Arhitectura, ca proiectare spaţială, trebuie să se adapteze acestei noi condiţii umane.

Prin influenţa mediilor telematice, spaţiul a devenit o secvenţă lineară de puncte în timp, un şir de informaţii. Arta de a configura spaţii a devenit o artă temporală, în care arhitectura controlează zone de vizibilitate.

Realitatea devine un spectru al absenţei şi al prezenţei. Ca un indicator în mişcare, arhitectura stabileşte vizibilitatea – chiar şi în zone anterior invizibile – alcătuind spaţii lizibile şi ilizibile. Oamenii sau obiectele pot fi văzute doar dacă arhitectura permite. Arhitectura insăşi poate deveni absentă sau invizibilă; arhitectura invizibilă poate (re)deveni vizibilă prin intermediul utilizatorilor.

Utilizatorii arhitecturii contemporane navighează prin zonele vizuale ale arhitecturii şi controlează vizibilul şi invizibilul, şi caracterul virtual sau real. În arhitectura contamporană, nu mai privin realitatea ca printr-un cadru, realitatea insăşi a devenit cadrul.

Succesul consecvent al fizicii clasice poate fi atribuit axiomei în care, pentru toate scopurile practice, formulele matematice pot susţine sistemul pe care îl descriu. Această regulă de izomorfism între model şi univers a oferit o modalitate de a întelege şi prezentare a realităţii.

Însă, fizica cuantică a arătat că insuşi acţiunea de înţelegere a realităţii schimbă natura acelei realităţi. Observatorul este o variabilă integrală dar necuantificabilă a ecuaţiei.

Chimistul Ilya Prigogine, Laureat al Premiului Nobel, a oferit cea mai profundă expunere a unor asemenea influenţe în sistemele fizice. Asemenea schimbări, şi sistemele în care au loc, sunt numite "ireversibile", sau "non-lineare". Această caracteristică este evidentă atât în procesele chimice, cât şi în reversibilitatea şi determinismul manifestate în procesele fizice ce au încadrat gândirea ştiinţifică în cea mai mare parte a perioadei moderne. Prigogine propune ca adevăratele sisteme "reversibile" să fie văzute ca o excepţie, mai degrabă decât o regulă, în condiţiile în care poate fi susţinut că acestea există.

În acelaşi context, fizicianul Heinz Pagels a făcut o distincţie. Sistemele dinamice simple ce pot fi descrise integral în termeni matematici se numesc "simulabili": orice cantitate de rezultate poate fi obţinută prin inserţia de câteva date. Sistemele non-lineare, pe de altă parte, încalcă descrierea acestor simple ecuaţii. De fapt, se constată că descrierea unui sistem non-linear "nesimulabil" necesită o cantitate mare de date iniţiale şi finale.

Metoda prin care un design este formulat la nivel mental este diferită de metoda prin care obiectul acestuia este construit în lumea fizică. Realizarea unui design nu reprezintă aşadar o reconstituire a procesului de concepţie mentală; organizarea anticipează şi ia în considerare forţele exterioare.

Proiectarea stabilită pe reguli, algoritmi şi simulări determină o nouă modalitate de a construi. Comportamentul variabilelor ce execută reguli relativ simple permite acestora să interacţioneze între ele, ceea ce denotă un comportament *inteligent*. Rezultatul acestui proces detemină atât o complexitate vizuală, cât şi manifestă un sentiment de libertate.

Arhitectura interactivă atribuie noilor tehnologii un rol creativ. Proiectele obţinute prin mijloace tehnologice şi materiale inovative adoptă principii de funcţionare din biologie şi ajung să se comporte ca un organism. Interactivitatea integrează tehnicile computaţionale şi asigură o flexibilitate ridicată în proiectare şi în întrebuinţarea ulterioară a spaţiilor.

Designul computaţional şi producţia robotică se asistă reciproc în mai multe moduri. Pe lângă posibilitatea de materializare directă a modelelor concepute digital, aspectele constructive şi structurale pot fi asociate şi reintegrate în strategia de proiectare. Odată stabilită legatura dintre modelul computaţional şi procedurile de fabricaţie robotică, această metodologie de proiectare permite rafinarea treptată a proiectului prin fabricarea secvenţială a mai multor modele de lucru.

Proiectarea de arhitectură va fi din ce în ce mai mediată de tehnologia digitală. Tehnologiile de fabricaţie digitală permit arhitecţilor să conceapă proiecte atât în mediul digital (virtual), cât şi în cel fizic. Acestea pot fi întrebuinţate mai departe, în vederea construcţiei efective a clăditii (sau cel puţin a unor părţi constituente din aceasta). Chiar şi în condiţiile actuale, ale specificităţii implementărilor procedurilor de fabricaţie robotică, rămân incerte legăturile cu istoria arhitecturii, implicaţiile teoretice şi perspectivele viitoare.

BIBLIOGRAPHY

1. Caciuc, Cosmin (2010) *Transdisciplinaritate si Arhitectura*, Paidea, Bucuresti
2. Carpo, Mario (2011) *The Alphabet and the Algorithm*, MIT Press, Cambridge, MA.
3. Carpo, Mario (2017) *The Second Digital Turn. Design beyound intelligence*, MIT Press, Cambridge & London
4. Freyer, Conny; Noel, Sebastian; Rucki, Eva (2008) *Digital by Design*, Thames and Hudson, London
5. Guattari, Félix (1995[1992]) *Chaosmosis. An Ethico-Aestetic Paradigm* , Indiana University Press, Bloomington & Indianapolis

6. Janson, Alban; Tigges, Florian (2014) *Fundamental Concepts of Architecture*, Birkhäuser, Basel

7. Pagels, Heinz (1988) *The Dreams of Reason: The Computer and the Rise of Sciences of Complexity*, Bantam Books, New York

8. Pawley, Martin (1998) *Terminal Architecture*, Reaktion Books Ltd, London

9. Prigogine, Ilya; Stengers, Isabelle (1984) *Order Out of Chaos: Man's New Dialogue with Nature*, Bantam New Age Books, New York

10. Schumacher, Patrik (2011) *The Autopoiesis for Architecture: A New Framework for Architecture*, Wiley, UK, Vol. 1, Vol.2

11. Tedeschi, Arturo (2014) *Algorithms-Aided Design*, Le Penseur Publisher, Brienza, Italy

12. Tudoran, Claudiu-Alexandru (2017) *Design şi concepte arhitecturale contemporane implementate prin hibrizi bio-nano tehnologici*, Editura Universitară "Ion Mincu", Bucureşti

13. Venturi, Robert (1977 [1977]) *Complexity and Contradiction in Architecture*, Museum of Modern Art, New York

14. Vitruvius, Marcus Pollio (1999) *Ten Books on Architecture* (Rowland, Ingrid D., Translator), Cambridge University Press, New York

15. https://nettime.org/Lists-Archives/nettime-l-9712/msg00033.html (8.04.2021)

16. https://neilleach.files.wordpress.com/2009/09/new-materialism.pdf (8.04.2021)

TOWARDS DYSTOPIA – ECHOES OF THE FUTURE

Claudiu-Alexandru Tudoran
Assist. Prof., "Ion Mincu" University of Architecture and Urban Planning

Abstract: Postmodernity, increasingly marked by the contribution of new technologies, has come to create dystopian visions of the future. The concept of posthumanism appears in the cyberpunk culture, in direct connection with artificial intelligence and cyberspace. The cyborg, as an emerging entity of the information systems, marks the very end of utopia.

Keywords: dystopia, posthumanism, technology, cyberspace, intelligent

1. Cyberspaţiu şi Distopie: *Cyberpunk*

"(…) imaginaţia distopică ne plasează direct într-o lume terifiantă pentru a ne alerta de pericolul pe care îl prezintă viitorul dacă nu îi recunoaştem simptomele în prezent." – Gyran Prakash[1]

În romanul *Indoru*, al doilea volum al Trilogiei *Bridge*, publicat în 1996, Willam Gibson concepe reconstrucţia oraşului Tokyo, ce fusese distrus de de un cutremur, folosind nanotehnologii. Particulele răspândite prin moloz reasamblează oraşul, *construind* folosind materialele *vechi*. Cu toate acestea, structura internă este modificată: noul oraş devine un organism viu, subiect al unei continue remodelări, chiar şi după încheirea reconstrucţiei. Din această cauză, clădirile noului Tokyo îşi schimbă forma în mod constant, chiar dacă aproape insesizabil, similar organismelor vii. În această nouă stăpânire [a postumanului], care vor fi noile referinţe spaţiale?[2]

Întrebarea adresată de Caronia în legatură cu dominaţia postumanului imaginată de Gibson demonstrează emergenţa orizontului postbiologic sau postorganic ce substituie opoziţia natură-cultură cu o noua logică a complexităţii întipărită în esenţa fizică şi corporală a sistemelor vii.

Anthony Vidler, în *The Architectural Uncanny: Essays in the Modern Unhomely*[3], susţine că, în perioada modernistă, demarcaţia dintre organic şi inorganic (respectiv dintre "natură şi maşină") era foarte clară: "organicismul era o metaforă, nu o realitate". Astăzi, datorită ciberneticii şi biotehnologiilor, limitele dintre organic şi inorganic sunt mai puţin clare: "*Omul-tip,* musculosul modulor, (…) a devenit un cyborg, un mutant fără gen, iar locuinţa lui nu mai este o casă." De asemenea, Kasl Oosterhuis[4], evidenţiaza o arhitectură electronică, *reactivă*, inspirată din domeniul geneticii, capabilă să funcţioneze atât în lumea reală, cât şi în domeniul virtual.

Obiectivul arhitectului devine atât realizarea unei *noi alianţe* între tehnologii, ştiinţele biologice şi umane, astfel încat acestea să nu fie împotriva naturii, cât şi redefinirea

[1] Prakash, Gyan (2010) *Noir Urbanisms: Dystopic Images of the Modern City*, Princeton University Press, Princeton, p. 2, trad. mea
[2] Caronia, Antonio (1998) *L'insostenibile naturalita della technica*, in Millepiani, no. 14
[3] Vidler, Anthony (1992) *The Architecrural Uncanny: Essays in the Modern Unhomely*, the MIT Press, Cambridge, Massachussets, London, p. 147
[4] Kasl Oosterhuis, profesor în cadrul Facultăţii de Arhitectură din Delft (TUDelft), Olanda, a aprofundat conceptul de *hypercorpuri* (Hyperbodies) ce desemneaza fuziunea în arhitectură dintre real şi virtual (media).

artefactului rezultant, mulţumită progresului şi sinergiei dintre tehnologia informaţiei şi ştiinţele biologice. *Artefactul* devine *un sistem* împreună cu omul şi mediul.

Arhitectura devine astfel o prelungire a corpului (uman); un corp hibrid: nici biologic, nici mecanic. Un corp capabil să-şi redefinească funcţionalitatea şi dimensiunea tehnică în relaţie cu uzul curent. "Corpul ocupă un spaţiu. […] Unde se întind limitele corpului? Unde se termină corpul?" – Heidegger (1965). Aceasta pune în discuţie corpul ca limită sau ca depăşire a limitelor.

Metafora *lichidităţii* nu face aluzie la mimesisiul fluidelor din natură, reprezintând aşadar o lichefiere a tot ce a fost în mod tradiţional cristalin şi solid în arhitectură. Este o contaminare din *media*[5] printr-o tehnologie inteligentă şi subtilă ce urmareşte să se extindă şi să înlăture unitatea psiho-senzorială a corpului în mediul înconjurător.

2. Cybernetică şi Arhitectură: *TransArchitectura*

Arhitectura interactivă reprezintă subiectul avangardei de sfârşit de modernism ce îi are ca reprezentanţi pe Buckminister Fuller, Yona Friedman, Gordon Pask, Cedric Price, Archigram, Archzoom şi Superstudio. Aceasta a fost anticipată de principiul cibernetic de *clădire inteligentă*. Metoda de design relevă caracterul sistemic şi evoluţionar, care simuleaza "artefactele naturale": capabile de dezvoltare, evoluţie şi adaptabilitate în cadrul mediului în care sunt construite.

Pe baza dezvoltării *computerelor* – cu precădere domeniul *Inteligenţei Artificiale* – şi începând cu perioada anilor 1980 în care tehnologiile s-au orientat către domeniul *Vieţii Artificiale* (relaţionarea dintre minte şi corp), arhitectura a căutat să înţeleagă fenomenul ce include biologia, informatica şi ştiinţele mediului prin reproducerea şi transpunerea lor în *sisteme artificiale* capabile să manifeste, în cadrul interacţiunii cu mediul, proprietăţile materiei vii. Aceste sisteme se crează şi se dezvoltă prin transformări proprii ce manifestă schimburi energetice şi informaţionale cu contextele, îşi pot schimba *materialul* în timp ce-şi păstrează forma, sau invers, îşi pot schimba forma în timp ce-şi păstrează materialul.

În contrast cu tehnologiile ce se axau doar pe *minte* ale anilor 1960-70 (*minte fără corp*, fără procese evolutive, caracter aleatoriu, perturbaţii sau redundanţă - tipice fenomenelor biologice şi naturale), tehnologiile ce iau în considerare atât corpul, cât şi mintea, inspirate din modelul biologic, regăsesc bucla organism-mediu, anticipând artefacte care, similar organismelor vii, deţin un stil propriu de manifestare. Aristotel diferenţiază *lucrurile naturale* de *lucrurile artificiale* prin faptul că acestea din urmă nu au o existenţă proprie. Însumând cele expuse anterior, putem concluziona prin a spune că **tehnologiile contemporane produc *artefacte naturale*.** Ele se *autoconstruiesc*, se dezvoltă, evoluează şi invaţă prinr-o constantă încercare de adaptare la mediul în care sunt utilizate[6].

Prin înlocuirea sintagmei formă-structură-funcţiune cu sintagma informaţie-sistem-interacţiune, ajungem să investigăm noile frontiere ale artificialului. În consecinţă, discutăm despre crearea unei noi legături între organic şi anorganic, şi, implicit, a bazelor unei *naturi intermediare*, dintre codul genetic al biologiei şi codul digital al tehnologiei.

3. Eyebeam Museum of Art and Technology

Atât muzeu pentru expunerea şi prezentarea emergenţei artistice din media, cât şi laborator *de creaţie*, clădirea combină programele de muzeu, teatru, educaţie şi centru de producţie. Prin plierea unei panglici se obţine repartiţia spaţială între zonele de prezentare şi

[5] Spuybroek, Lars (1999) *Deep Surface*, NOX, Rotterdam
[6] Parisi, Domenico in Cappucci, Pier Luigi (1994) *Il Corpo technologico*, Baskerville, Bologna

cele de producţie. Această panglică, prin unduirea ascendentă, ce porneşte de la nivelul străzii, se pliază determinând pereţii şi planşeele clădirii. Spaţiile interstiţiale dintre zonele de producţie şi cele de prezentare incorporeaza *sistemul nervos* al clădirii. Clădirea este concepută ca un sistem de *contaminare controlată*.

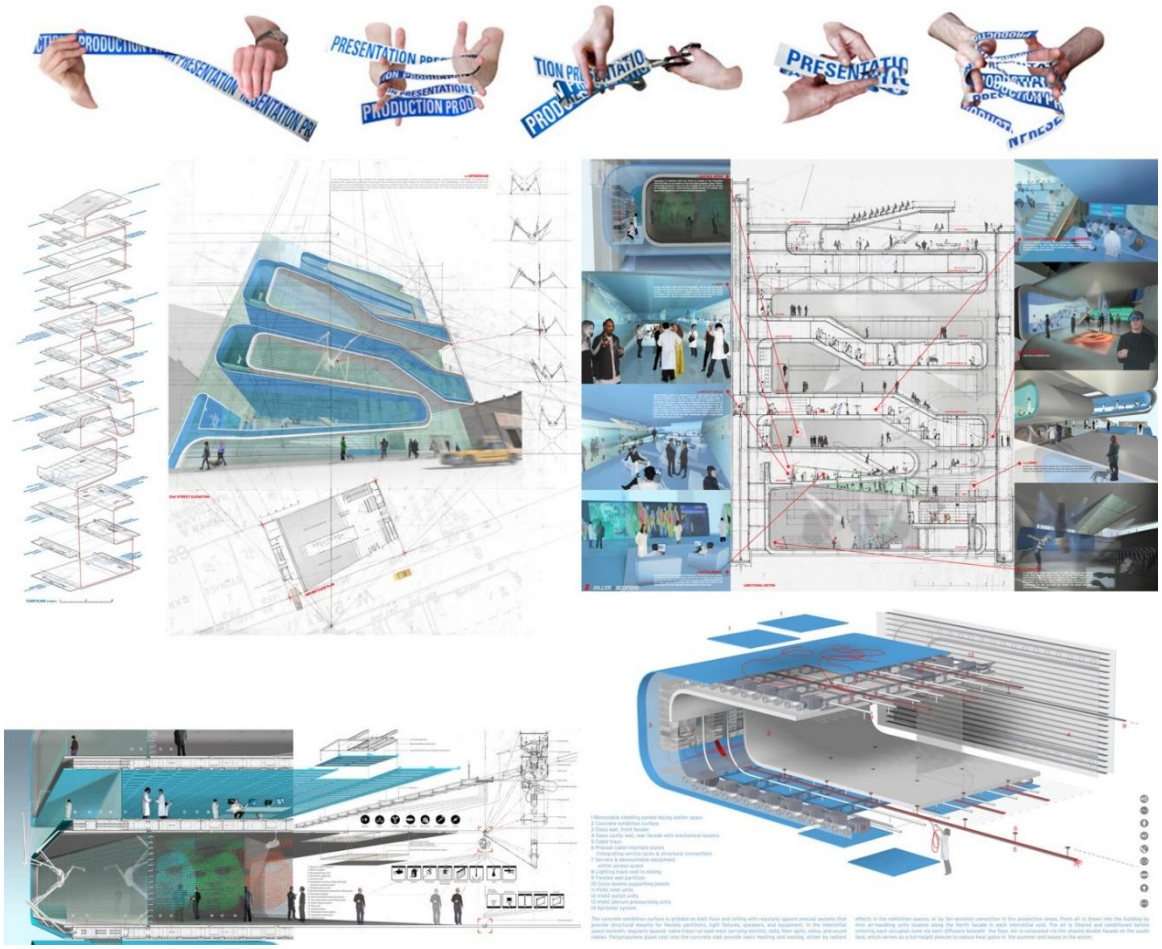

Fig. 1: Diller Scofidio + Renfro, *Eyebeam Museum oe Art and Technology*, [Începând din anii ’80 echipa formată din Elizabeth Diller, Ricardo Scofidio şi Charles Renfro are lucrări cu caracter interdisciplinar cu privire la relaţia dintre tehnologie, arhitectură şi societate], http://cargocollective.com/davidhuangprojects/Eyebeam-Museum

4. Materiale Inteligente

La nivel conceptual, arhitecţii au încercat să introducă materialele inteligente în practica normativă în rândul materialelor de construcţie convenţionale. Cu toate acestea, materialele inteligente reprezintă o abatere radicală de la materialele de construcţie normative. Având în vedere că materialele de construcţie normative sunt statice prin faptul că sunt destinate *să se opună* forţelor ce se exercită în construcţii, materialele inteligente sunt dinamice prin faptul că *se comportă* ca răspuns la câmpuri energetice.

Mijloacele de reprezentare din designul arhirectural privilegiaza materialul (de construcţie) static: reprezentările în plan, secţiune şi elevaţie aferente proiecţiei ortogonale stabilesc poziţia elementelor fizice ale clădirii. În procesul de design apare de obicei intenţia de a obţine o imagine sau o secvenţă de mai multe imagini. În cazul utilizării de materiale

inteligente ar trebui să ne îndreptăm atenţia către ceea ce dorim să facă, şi nu înspre cum am dori să arate.

Proiecţiile ortogonale din reprezentările arhitecturale privilegiază suprafaţa. Atunci când obiectele tridimensionale sunt *încadrate* în sisteme bidimensionale de reprezentare, acestea apar ca *suprafeţe plane*, cu toate că există şi o a treia dimensiune a lor. Încercările actuale de implementare ale materialelor inteligente în designul arhitectural păstrează vocabularul suprafeţelor bidimensionale, propunânâd materialele inteligente ca înlocuitoare sau substituţi pentru materialele convenţionale.

Principala constrângere care ne limitează gândirea actuală despre materiale constă în convingerea că anvelopanta spaţială se comportă ca o limită. Prezumpţia că limitele fizice sunt aceleaşi cu limitele spaţiale a determinat concentrarea asupra sistemelor multifuncţionale de faţade sau de compartimentări interioare. Eforturilor făcute în cea de-a doua jumătate a secolului trecut de a crea *pereţi polivalenţi*[7] si "super faţade" (faţade evidenţiate prin folosirea de sisteme *double-skin*) le lipseşte înţelegerea comportamentului fizic al limitelor.

Pentru fizicieni limita nu reprezintă un lucru, ci o acţiune. Mediile sunt interpretate ca fiind câmpuri energetice, iar limita funcţionează ca zona de tranziţie dintre diferite stări ale unui câmp energetic. Astfel, limitele reprezintă zone de mediere, mai degrabă decât de delimitare (definiţia uzuală a limitei).

Depăşirea paradigmei hegemonice a *materialului ca artefact vizual* necesită inversarea procesului de gândire; mai degrabă decât să vizualizăm rezultatul final, trebuie să ne imaginăm acţiunile de transformare şi interacţiunile.

Limita nu mai este delimitată de suprafaţa materialului, în schimb va putea fi reconfigurată ca *zona în care are loc schimbarea*. Imaginea conturului clădirii ca demarcaţie dintre două medii diferite ca ipostaze singulare (mediul interior omogen, respectiv mediul exterior ambiental) ar putea fi înlocuită de ideea de multiple medii energetice ce ineracţionează în raport cu mişcarea corpului. Prin comportamentul lor tranzitoriu şi prin capacitatea de a reacţiona la stimuli energetici, materialele inteligente ar putea permite în cele din urmă crearea de experienţe senzoriale specifice.

În ciuda faptului că *descoperirea* materialelor inteligente este atribuită chimiştilor Jacques şi Pierre Curie, în prezent titulatura este împărţită de ingineria mecanică şi ingineria electrică. Inginerii mecanici se ocupă cu energia potenţială, comportamentul dinamic (activ) şi structura materialelor, în timp ce inginerii electrici sunt responsabili de microelectronică (o componontă fundamentală a multor sisteme şi ansambluri inteligente) şi de platforma operaţională (asamblarea blocurilor de circuite). Mai mult decât atât, inginerii electrici au depus eforturi în sprijinul miniaturizării, ceea ce face ca multe dintre sistemele ce ar fi fost incadrate în domeniul ingineriei mecanice să fie în schimb *adăpostite* de ingineria electrică.

Acestă colaborare a fost destul de eficientă în dezvoltarea noilor tehnologii şi materiale, dar nu şi în ceea ce priveşte determinarea aplicaţiilor corespunzătoare. Multe industrii adoptă şi renunţă la tehnologii pe masură ce noile produse se dezvoltă şi cele vechi sunt actualizate. În arhitectură, însă, tehnologiile au o durată de viaţă foarte lungă, şi, pe lângă aportul ştiinţific, există mulţi alţi factori care influenţează utilizarea lor. Nu numai aparenţa materialelor inteligente reprezintă o abatere radicală de la materialele normative, dar tehnologiile incorporate de acestea nu au un precedent în sistemele tehnologice utilizate pe scară largă în construcţii.

[7] Davies, M. (1981) "A wall for all seasons", RIBA Journal, 88(2), pp. 55-57

Există două tipologii ce stabilesc *inteligenţa* unui material[8]. În cazul în care, prin stimuli externi, are loc o schimbare a energiei interne a materialului prin modificarea fie a structurii moleculare, fie a microstructurii, atunci rezultatul constă într-o schimbare a proprietăţii/proprietăţilor materialului. Dacă are loc o schimbare a stării energetice a materialului, fără ca să se schimbe proprietăţile acestuia, atunci rezultatul constă într-o schimbare a energiei dintr-o formă în alta. Cu alte cuvinte, materialele inteligente pot fi diferenţiate prin faptul că, sub acţiunea unor energii externe, unele materiale îşi schimbă proprietăţile (intrinseci – ce ţin de structura internă şi de compoziţia materialului, şi extrinseci – proprietăţi ce depind de alţi factori), în timp ce alte materiale doar transformă energia primită într-o altă formă de energie. Aceste procese au loc la scară moleculară, iar schimburile energetice au loc la nivel atomic: comportamentul fizic nu poate fi efectiv *văzut*. De asemenea, procesele ce au loc în cadrul materialelor inteligente sunt directe şi reversibile.

Materialele inteligente ce îşi schimbă proprietăţile în urma influenţelor unor energii din mediul exterior pot fi clasificate în următoarele categorii:

- **Materiale Termocromice**: materiale ce sub infuenta căldurii îşi schimbă structura moleculară; ca rezultat materialul îşi schimbă *culoarea* (radiaţia reflectată în câmpul vizibil al spectrului electromagnetic);
- **Materiale Magnetoelectrice**: materiale asupra cărora influenţa unui câmp magnetic sau electric determină schimbări ale orientării microstructurale, având ca efect schimbarea vâscozităţii lichidului;
- **Materiale Termotropice**: materiale care îşi schimbă microstructura printr-o schimbare de fază sub influenţa energiei termice; într-o fază diferită, majoritatea materialelor manifestă proprietăţi diferite, ce includ conductibilitatea, transmisivitatea, creşterea volumului şi solubilitatea;
- **Materiale cu Memoria Formei**: materiale care prin influenţa energiei termice îşi schimbă microstructura până la o schimbare de fază *cristalină*; această modificare admite forme diferite în raport cu stimulul de mediu.

Materialele inteligente cu schimb energetic pot fi clasate în urmatoarele categorii:

- **Materiale Fotovoltaice**: materiale ce transformă energia luminoasă în energie electrică;
- **Materiale Termoelectrice**: materiale ce sub influenţa energiei electrice generează energie termică;
- **Materiale Piezoelectrice**: materiale ce transformă energia elastică (solicitarea) în energie electrică; majoritatea acestor materiale sunt bidirecţionale, ceea ce permite şi procesul invers (aplicând curent electric asupra lor vom obţine deformarea suprafeţelor);
- **Materiale Fotoluminiscente**: sub influenţa energiei radiaţiilor din spectrul ultraviolet, aceste materiale transformă energia primită în energie radiantă din spectrul vizibil;
- **Materiale Electrocontractoare**: materiale ce sub influenţa unui câmp electric (sau magnetic, pentru materialele magnetocontractoare) îşi modifică distanţele dintre atomi prin polarizare; această distanţare conduce la schimbarea energiei moleculare, care produce energie elastică (solicitare) – ce determină o deformare sau o schimbare a formei materialului.

[8] Cf. Addington, D. Michelle; Schodek, Daniel L. in (2005) în *Smart Materials and New Technologies. For architecture and design professions,* Architectural Press, London and New York, pp. 15-17

Acestea din urma ar putea fi mai bine încadrate ca *dispozitive simple* deoarece ele sunt alcătuite de obicei din mai multe straturi de materiale diferite.

5. Senzori şi Mecanisme de Acţionare

Majoritatea senzorilor şi a mecanismelor de acţionare se bazează pe folosirea materialelor inteligente. În toate contextele de design, tipuri de bază de materiale inteligente sunt folosite împreună cu alte materiale pentru a crea dispozitive, componente, ansambluri sau sisteme care servesc unor funcţii mai complexe.

Termenul de *senzor* derivă din cuvântul simţ, care înseamnă a percepe prezenţa sau proprietăţile lucrurilor. Un senzor este un dispozitiv care detectează sau răspunde unui stimul fizic sau chimic (spre exemplu mişcarea, căldura, sau concentraţia chimică). Spre deosebire de un instrument de măsură, un senzor implică un schimb energetic sau o conversie energetică dintr-o formă într-alta.

Senzorii sunt asociaţi cu convertoarele deorece ambele catogorii implică schimb energetic. *Convertoarele* sunt dispozitive care transformă energia dintr-o formă în alta, sau realizează doar transfer energetic. Acestea sunt de obicei folosite în scopul de transmisie, monitorizare sau control energetic. Spre deosebire de convertoare, senzorii interacţionează şi răspund în mod direct stimulilor.

În uz curent, *detectorul* reprezintă un ansamblu alcătuit dintr-un senzor şi dispozitive electronice de conversie a semnalului transmis de senzor. *Instrumentul* reprezintă un dispozitiv de măsură, înregistrare şi control. *Mecanismul de acţionare* este un dispozitiv care transformă energia admisă sub forma unui semnal într-o acţiune mecanică sau chimică. De regulă mecanismele de acţionare produc acţiune mecanica (mişcare) ca răspuns la o tensiune electrică. În multe cazuri un dispozitiv ce serveşte ca senzor poate fi reconfigurat într-un dispozitiv de acţionare. Piezoelectricele sunt un bun exemplu în acest sens.

Există mai multe tipuri de senzori şi convertoare. Caracterizarea acestora se poate face în funcţie de forma energetică cu care interacţionează (mecanică, termică, electrică, magnetică, radiantă sau chimică). De asemenea, pot fi clasificaţi în funcţie de întrebuinţare (de exemplu: senzori de sunet).

6. Medii Inteligente

În domeniul construcţiilor, se acordă o atenţie deosebită sistemelor ambientale (încălzire, ventilare şi aer condiţionat – HVAC, iluminat, acustică) şi sistemelor structurale. Din punct de vedere istoric, una dintre primele întrebuinţări ale termenului *inteligent* s-a făcut în legătură cu îmbunătăţirea sistemelor bazate pe senzori de monitorizare şi control ai ambiantului termic al unei clădiri (“Smart House”, 1990). Rămâne totuşi de văzut dacă această procedură corespunde cu întrebuinţarea actuală a termenul *inteligent*. *Mediile inteligente* de astăzi depind de accesarea informaţiilor mediului ambiental şi de asemenea sunt conştiente de prezenţa utilizatorilor.

Arhitectura interactivă reprezintă subiectul avangardei de sfârşit de modernism ce îi are ca reprezentanţi pe Buckminister Fuller, Yona Friedman, Gordon Pask, Cedric Price, Archigram, Archzoom şi Superstudio. Aceasta a fost anticipată de principiul cibernetic de *căldire inteligentă*. Metoda de design relevă caracterul sistemic şi evoluţionar, care simulează ”artefactele naturale”: capabile de dezvoltare, evoluţie şi adaptabilitate în cadrul mediului în care sunt construite.

Pe baza dezvoltării *computerelor* – cu precădere a domeniul *Inteligenţei Artificiale* – şi începand cu perioada anilor 1980 în care tehnologiile s-au orientat către domeniul *Vieţii Artificiale* (relaţionarea dintre minte şi corp), arhitectura a căutat să înţeleagă fenomenul ce include biologia, informatica şi ştiinţele mediului prin reproducerea şi transpunerea lor în

sisteme artificiale capabile să manifeste, în cadrul interacţiunii cu mediul, proprietăţile materiei vii. Aceste sisteme se crează şi se dezvoltă prin transformări proprii ce manifestă schimburi energetice şi informaţionale cu contextele, îşi pot schimba *materialul* în timp ce-şi păstrează forma, sau invers, îşi pot schimba forma în timp ce-şi păstrează materialul.

Wind Tower (un organism natural şi artificial) - Toyo Ito, 1986 – reprezintă o structură ce *filtrează* aerul, sunetele şi zgomotele oraşului, transformându-le în lumină. Rezultatul constă într-un obiect arhitectonic inrădăcinat, absolut contextual, însă sensibil la schimbări, deoarece aerul, lumina şi sunetele nu sunt niciodată la fel.

Fig. 2: Toyo Ito, *Wind Tower* – diferite aspecte, www.pinterest.com

Aproape fiecare tip de comportament creat prin manipularea fenomenelor fizice poate fi reprodus prin mai multe metode şi materiale convenţionale. În cazul instalaţiei *Aegis Hyposurface*, proiect realizat de echipa franceză *dECOi*, conceptul *peretelui* constă în transpunerea stimulilor ambientali (mişcare, sunet, lumini) în deformaţii fizice ale suprafeţei.

Descrisă ca *o tabletă imnesă pentru o nouă eră*, această suprafaţă devine opusul suprafeţei arhitecturale obişnuite: este interactivă şi *sensibilă* în timp real la stimulii ambientali. Această piesă marchează trecerea de la spaţiul determinat (*autoplastic*), în care *subiectul se adaptează mediului*, către spaţiul interactiv, nedeterminat (*alloplastic*), ce corespunde *mediilor adaptabile la subiect* (cf. Sigmund Freud, Sánado Ferenczi, Franz Alexander[9]). Comportamentul alloplastic reprezintă o noua *specie* de arhitectură reciprocă.

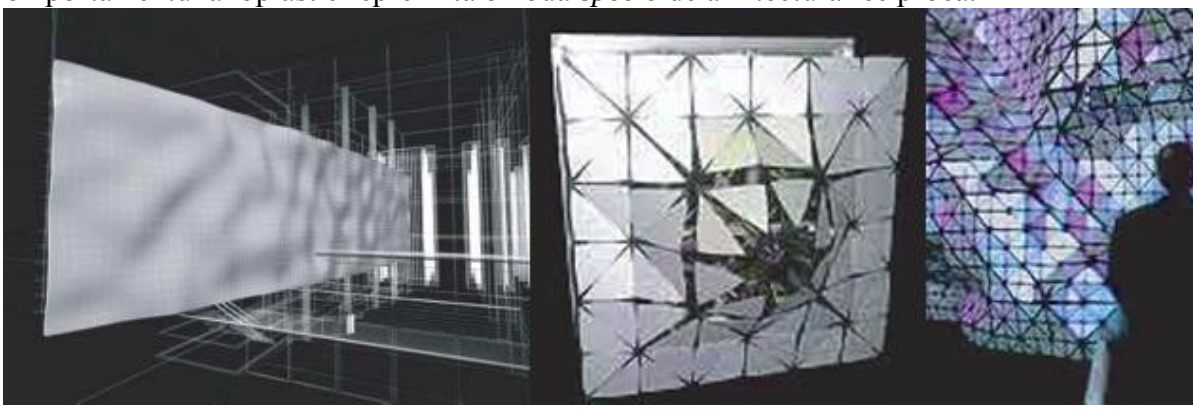

Fig. 3: dECOi Architects, *Aegis Hyposurface*, în Addington, D. Michelle; Schodek, L. Daniel (2005) *Smart Materials and New Technologies. For Architecture and Design Proffesions*, Architectural Press, London and New York, p. 224

[9] Conceptele de deformaţii *autoplastice / alloplastice* sunt aprofundate în Leach, Neil (2006) *Camouflage*, MIT Press, Massachusetts, în raport cu conceptul de *mimesis*.

BIBLIOGRAPHY

1. Addington, D. Michelle; Schodek, L. Daniel (2005) *Smart Materials and New Technologies. For Architecture and Design Proffesions*, Architectural Press, London and New York
2. Browneill, Blaine (2006) *Transmaterial*, Princeton Architectural Press, New York
3. Cappucci, Pier Luigi (1994) *Il Corpo technologico*, Baskerville, Bologna
4. Caronia, Antonio (1998) *L'insostenibile naturalita della technica*, in Millepiani, no.14
5. Freyer, Conny; Noel, Sebastian; Rucki, Eva (2008) *Digital by Design*, Thames and Hudson, London
6. Gibson, Willam (2000[1996]) *Idoru*, Peguin Books Limited, New York
7. Gibson, Willam (1986) *Neuromancer*, Grafton, London
8. Gregory, Paola (2003) *New Scapes. Territories of Complexity*, Birkhäuser – Publishers for Architecture, Basel
9. Images Australia Pty (2001) *Cyberspace: The World of Digital Architecture*, The Images Publishing Group, Mulgrave
10. Leach, Neil (2006) *Camouflage*, MIT Press, Cambridge, Massachusetts; London, England
11. Leach, Neil (1997) *Rethinking Architecture: A Reader in Cultural Theory*, London and New York, Routledge
12. Panait, Andra (2011) *Procese Digitale. Experiment in arhitectura contemporana*, Editura Universitara "Ion Mincu", Bucuresti
13. Prakash, Gyan (2010) *Noir Urbanisms: Dystopic Images of the Modern City*, Princeton University Press, Princeton
14. Prestinenza Puglisi, Luigi (1999) *HyperArchitectire. Spaces in the Electronic Age*, Birkhäuser – Publishers for Architecture, Basel
15. Spuybroek, Lars (1999) *Deep Surface*, NOX, Rotterdam
16. Vidler, Anthony (1992) *The Architecrural Uncanny: Essays in the Modern Unhomely*, the MIT Press, Cambridge, Massachussets, London
17. Tudoran, Claudiu-Alexandru (2017) *Design şi concepte arhitecturale contemporane implementate prin hibrizi bio-nano tehnologici*, Editura Universitară "Ion Mincu", București
18. Zellner, Peter (1999) *Hybrid Space. New Forms in Digital Architecture*, Thames and Hudson, London
19. http://cargocollective.com/danielkbrown/Architecture-and-Dystopia (8.04.2021)
20. http://translab.mat.ucsb.edu (8.04.2021)
21. http://www.mat.ucsb.edu (8.04.2021)
22. http://www.oosterhuis.nl (8.04.2021)
23. http://openmaterials.org (8.04.2021)
24. http://www.mrs.org/ (8.04.2021)

TRADE PROTECTIONISM AND THE COVID-19 PANDEMIC CRISIS. CURRENT TRENDS, IMPLICATIONS

Sorin-Nicolae Curcă, Alexandru Butiseacă
Scientific Researcher, Institute of World Economy, Romanian Academy, PhD Student
Scientific Researcher III, Institute of World Economy, Romanian Academy, PhD

Abstract

In the context of the COVID-19 pandemic, there has been an increase in protectionism in many countries wordlwide. Similar to other periods of crisis, some governments, faced with the needs determined by the effects of the coronavirus, have adapted their economic policies, restricting trade, so as to ensure the need for specific goods for businesses and the population. This paper analyzes the issue of protectionism from the perspective of trends, manifested in reaction to the current pandemic crisis in general. In this context, the presentation of the main measures taken at the level of developed / developing countries, the identification of typologies regarding them, respectively the economic implications were considered.

Keywords: protectionism, trade, pandemic, COVID-19

JEL Classification: F13, F52, F62

1. Introducere

Protecționismul a reprezentat o tentație pentru multe din statele lumii în ultimii ani. Atracția pentru acesta a avut la bază particularități specifice ale sale, precum efectele observabile pe termen scurt[1], iluzia balanțelor comerciale în echilibru etc. Accentuate de incertitudinile din perioada de după criza din 2008-2009, tendințele protecționiste au determinat o reducere importantă a gradului de integrare comercială, generând reacții in lanț, cu repercursiuni în planul schimburilor internaționale. Aceste tendințe au avut la bază cauze multiple. Printre ele s-au regăsit inițiativele de contestare a globalizării, „erodarea" multilateralismului, Brexitul, eurosceptcismul (Oehler-Șincai, 2020) etc. Toate au culminat cu politica comercială a administrației Trump și au pus sub semnul întrebării beneficiile liberului schimb.

În lucrarea de față analizăm protecționismul comercial determinat de evoluțiile pandemiei de COVID-19. Acesta survine în contextul tendințelor deja existente, la care ne-am referit anterior. Cercetarea relevă implicațiile pe care intervențiile în plan comercial, în contextul actual, le au asupra economiilor. Astfel, în prima parte a lucrării am prezentat măsurile pe care principalele

[1] De exemplu, crearea de locuri de muncă, stimularea producției interne etc.

economii ale lumii le-au luat ca reacție la criza pandemică actuală, evidențiind motivațiile, evoluțiile din principalele țări și trendurile la nivel mondial. În a doua parte a lucrării am avut în vedere, într-o perspectivă generală, efectele acestor măsuri cu caracter protecționist.

2. Măsuri protecționiste în contextul crizei COVD 19

Actuala pandemie de COVID-19 a dat un impuls si în același timp a oferit justificări protecționismului. Pe fondul naționalismului economic și autosuficienței deja existente, multe din țările lumii și-au reconfigurat strategiile în raport cu străinătatea, atât în domeniul comerțului cât și al investițiilor, politicilor industriale etc.

O influență în acest sens a avut-o dependența de lanțurile globale de valoare (LGV). Necesitatea limitării răspândirii pandemiei a dus la impunerea de măsuri care au vizat reducerea mobilității persoanelor, suspendarea activităților neesențiale, distanțarea socială și care au afectat sectoarele productive, au blocat LGV-urile, afectând circulația mărfurilor, a materiilor prime, a materialelor.

Dependența de lanțurile globale de valoare, la nivelul acestor țări, a fost văzută, astfel, ca o vulnerabilitate.

De menționat, la izbucnirea pandemiei, aproximativ 2/3 din comerțul mondial se realiza prin intermediul acestor lanțuri globale de valoare. China deținea aproximativ 20% din volumul schimburilor comerciale și a avut un rol semnificativ în acest proces (Ghibuțiu, 2020).

Reacția multor țări afectate, în acest context, a fost de diversificare a furnizorilor, în vederea reducerii dependenței de lanțurile globale de valoare și/sau de repliere către interior. Referitor la ultimul aspect, multe țări au procedat la constituirea de rezerve strategice pentru anumite categorii de produse (precum cele pentru domeniul medical), au analizat oportunitatea repatrierii producției etc.

În ciuda importanței acordate comerțului liber, **Uniunea Europeană**, spre exemplu, a luat în considerare și a lansat consultări, în iunie 2020, pentru implementarea unei politici comerciale „autonome" deschise, ce urma să vizeze: (1) formarea de stocuri strategice proprii de echipamente medicale și de protecție; (2) diversificarea și consolidarea LGV, pentru reducerea efectelor negative asupra economiilor din statele membre și reducerea expunerii la cele vulnerabile din afara spațiului comunitar; (3) îmbunătățirea cadrului de reglementare intern și internațional în domeniul comerțului, în vederea reducerii riscurilor privind practicile neloiale (anti-concurențiale) ale partenerilor săi (Ghibuțiu, 2020).

În **SUA**, măsurile adoptate în contextul pandemiei s-au situat în prelungirea celor luate anterior de administrația Trump. Acestea au vizat „deconectarea" de lanțurile globale de valoare comune cu China și repatrierea proceselor de producție. Pentru aceasta au fost anunțate, în

principal, stimulente fiscale și subvenții. Referitor la companiile americane care nu doresc acest lucru, guvernul anunța impunerea de taxe vamale ridicate.

Un alt exemplu în sensul celor de mai sus îl reprezintă **Japonia**. Cu o viziune bazată pe comerț liber până la declanșarea pandemiei, aceasta anunța în 2020 lansarea unei strategii de mutare a companiilor nipone de pe teritoriul chinez, pentru care aloca peste 2,3 miliarde de dolari.

Nu în ultimul rând, în ceea ce privește **China**, afectată de războiul comercial cu SUA și de intenția multor economii de a se desprinde de lanțurile globale de aprovizionare/producție în care este parteneră, aceasta a adoptat, de asemenea, o strategie de retragere către interior.

Măsuri similare au luat și alte țări dezvoltate sau în curs de dezvoltare.

Unul dintre motivele principale invocate în sprijinul protecționismului, în această perioadă, în contextul actualei crize pandemice, a fost **securitatea națională.** În legătură cu aceasta, de menționat, OMC și multe dintre acordurile comerciale regionale admit excepții de la principiile concurenței și liberului schimb atunci când se impune protejarea vieții sau a sănătății umane[2] etc.

În contextul celor de mai sus, numărul măsurilor protecționiste a sporit considerabil. În perioada ianuarie 2020 – martie 2021, așa cum se poate observa în figura 1, au fost înregistrate 2469 de intervenții noi cu caracter protecționist, peste maximul ultimului deceniu din 2018, de 2388 de măsuri. În această creștere s-au regăsit cele privind comerțul cu bunuri, cu un număr de 1366 de măsuri și cele privind serviciile, cu un număr de 514 măsuri.

Figura 1. Numărul măsurilor protecționiste noi aplicate în perioada 2009-2021, la nivel mondial, pe total și pe categorii

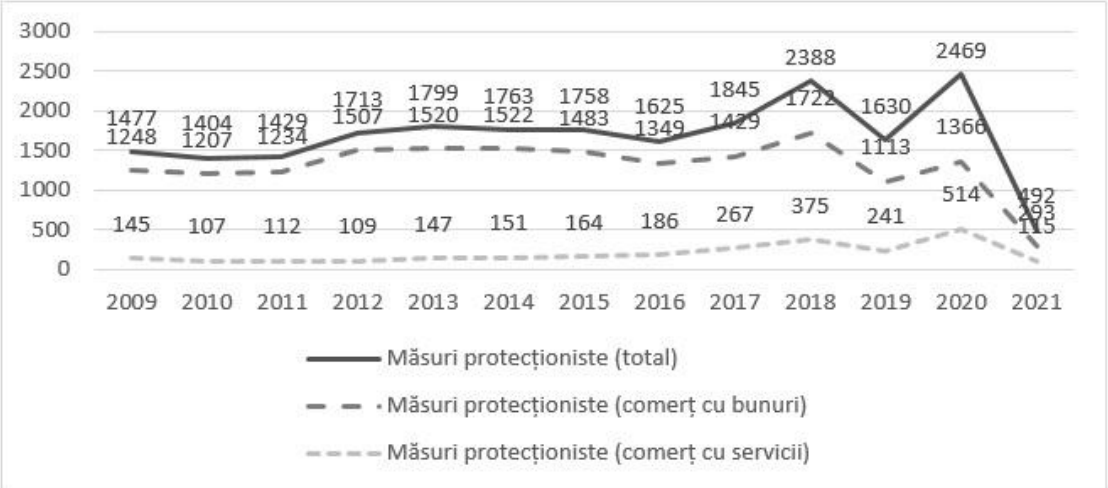

Sursa: autorii, pe baza datelor Global Trade Alert (2021).

[2] În baza unei asemenea excepții a impus SUA, în perioada administrației Trump, restrictii la importul de oțel și aluminiu, spre exemplu.

Într-o comparație cu măsurile de liberalizare comercială, în aceeași perioadă, numărul celor protecționiste, per total, s-au aflat într-un raport de 3,3. În ceea ce privește comerțul cu bunuri și servicii, raporturile au fost de 2,1, respectiv 73,4 (Global Trade Alert, 2021).

Figura 2. Tipuri de măsuri protecționiste aplicate comerțului cu bunuri, în perioada 2009-2021

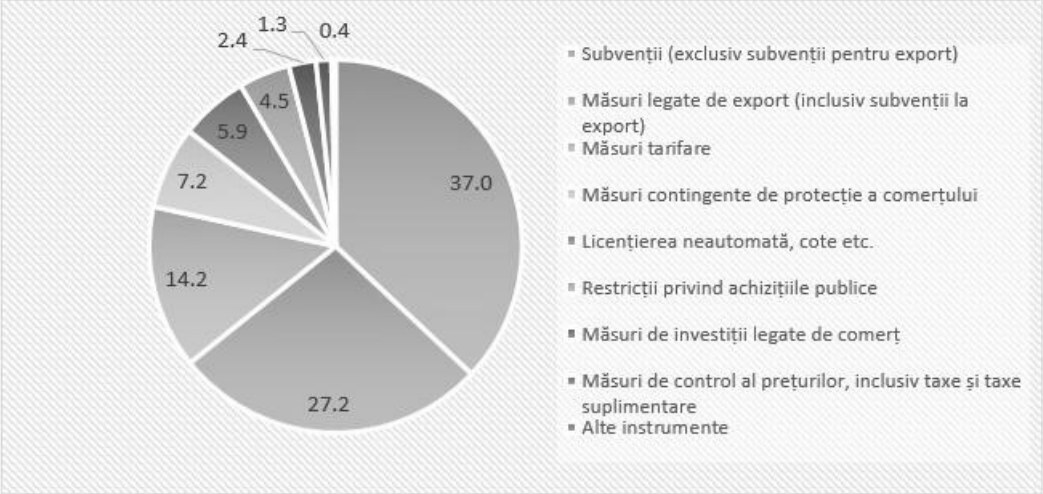

Sursa: autorii, pe baza datelor Global Trade Alert (2021).

Care au fost tipurile de măsuri protecționiste aplicate în această perioadă? Așa cum relevă figura 2, în cazul comerțului cu bunuri intervențiile au vizat acordarea de subvenții (37%), măsuri privind exporturile (27,2%), măsuri tarifare (14,2%), măsurile contingente de protecție a comerțului (7,2%), licențieri și impunerea de cote (5,9%), restricții privind achizițiile publice (4,5%) ș.a.

Figura 3. Numărul măsurilor protecționiste și de liberalizare aplicate comerțului cu bunuri, pe țări, în perioada 2020-2021

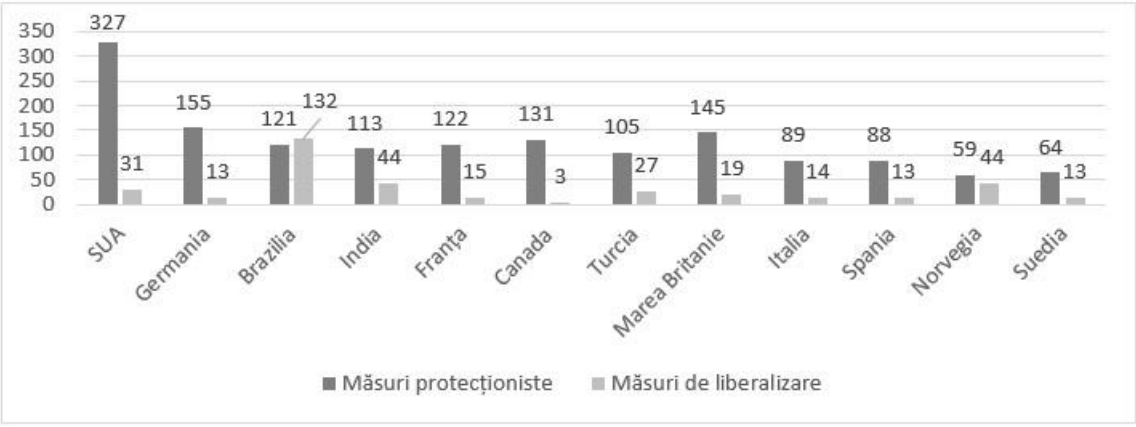

Sursa: autorii, pe baza datelor Global Trade Alert (2021).

Dintre statele care au contribuit cel mai mult la accentuare acestor tendințe protecționiste privind comerțul cu bunuri și servicii, în perioada menționată, s-au remarcat atât țări dezvoltate cât și emergente. Printre acestea: SUA, Germania, Brazilia, India, Franța, Canada, Turcia, Marea Britanie, Italia, Spania, Norvegia, Suedia ș.a.

Cu excepția Braziliei, graficul evidențiază sugestiv diferențele semnificative între numărul măsurilor cu caracter protecționist și cel al măsurilor de liberalizare, în cele mai multe din țările analizate.

Figura 4. Numărul măsurilor protecționiste și de liberalizare aplicate comerțului cu bunuri, pe sectoare, în perioada 2020-2021

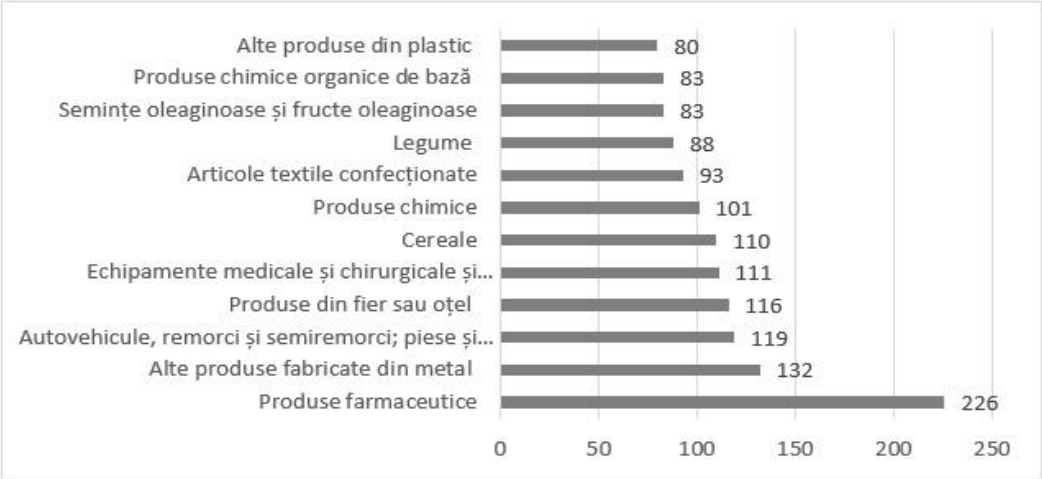

Sursa: autorii, pe baza datelor Global Trade Alert (2021).

Pe categorii de bunuri, situația se prezintă precum în figura 4. După cum se poate observa, o atenție sporită a fost acordată nu doar produselor farmaceutice și medicale ci și produselor industriale, bunurilor alimentare și de strictă necesitate. Explicația rezidă în incertitudinea din prima parte a pandemiei, care a pus sub semnul întrebării aprovizionarea cu materii prime, materiale, mărfuri, dar și evoluțiile economice.

În ceea ce privește protecționismul aplicat medicamentelor, echipamentelor medicale, bunurilor pentru protecție și vaccinurilor se impune o discuție mai aplicată. În multe țări afectate de pandemie sistemul medical nu a putut face față și a impus achiziționarea din import de ventilatoare și alte dispozitive medicale. În plus, pandemia a făcut necesară achiziția de teste, echipamente de protecție (măști, combinezoane, dezinfectante).

Referitor la echipamentele medicale, protecționismul a îmbrăcat, în principal, forma *licențelor/restricțiilor de export*. Astfel de măsuri au fost adoptate în prima parte a pandemiei în

Argentina, Australia, Brazilia, Uniunea Europeană, India, Indonezia, Coreea de Sud, Rusia, Arabia Saudită, Turcia și SUA (Ortiz-Mena, 2020). Dincolo de acestea, unele state au apelat la suspendarea taxelor pentru importuri, a taxelor antidumping, acordarea de facilități vamale pentru importurile anumitor categorii de bunuri etc.

Necesitățile de echipamente medicale au dus la tensiuni inclusiv intre parteneri comerciali cu „tradiție". Un exemplu este cel dintre SUA și Canada care au cunoscut mai multe diferende în privința exportului de măști (Ortiz-Mena, 2020).

Figura 5. Producția și exportul de vaccinuri în principalele țări ale lumii, în martie 2021 (milioane unități)

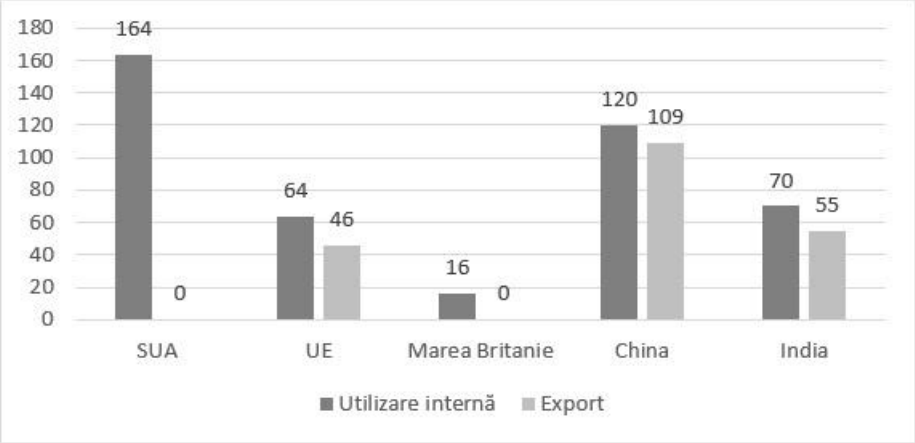

Sursa: autorii, pe baza datelor Statista (2021).

În privința medicamentelor, restricții la export au introdus Franța, India și Marea Britanie (dintre țările G20). La sfârșitul lui martie 2021 restricții privind exportul de vaccinuri existau în SUA și Marea Britanie (Figura 5). Franța a introdus restricții în ceea ce privește utilizarea vaccinurilor doar pentru populația indigenă.

3. Implicații ale protecționismului comercial pandemic asupra economiilor

Efectele protecționismului sunt pe larg discutate în literatura de specialitate. Chiar în cazul în care urmăresc să rezolve probleme stringente, pe termen scurt, cum este cazul pandemiei de COVID-19, acestea atrag represalii, evoluții în lanț, se pot extinde și pot afecta economiile pe orizonturi de timp mai îndepărtate. Printre argumentele împotriva protecționismului cele mai cunoscute se regăsesc: faptul că determină falsificarea calculelor economice, limitarea liberului schimb și „văduvirea" economiilor de beneficiile acestuia, reducerea specializării, introducerea de stimulente neproductive și aspectele etice. Pe acestea le vom trata sintetic în cele ce urmează.

▪ **Calculul economic**, așa cum arată Mises (1935), este un instrument important în economie, care asigură, prin intermediul pieței, în contextul existenței prețurilor monetare, alocarea eficientă a resurselor. Piața și existența prețurilor în formă monetară sunt cele care permit determinarea costurilor de producție, a profitului și pierderilor, ajutându-i pe antreprenori să aleagă între investițiile cele mai eficiente. În lipsa calculului economic, ca urmare a protecționismului (măsurile intervenționiste determină falsificarea calculelor economice), antreprenorii nu mai au cum să facă evaluări, devine tot mai dificil de cunoscut dacă resursele angajate sunt sau nu eficiente, este viciat procesul de producție si apare „haosul calculațional" care determină fie surplus, fie penurie de bunuri. De asemenea, este favorizată apariția unor efecte conexe care perpetuează dezechilibrul: ajustări ale taxelor pentru bunuri și servicii, reglementarea discreționară a operațiunilor comerciale, care descurajează compoetiția, impunerea de interdicții privind anumite bunuri/servicii comerciale etc.

▪ În ceea ce privește **liberul schimb**, din punct de vedere teoretic, protecționismul comercial încurajează exporturile și limitează importurile. Obiectivul este reducerea deficitelor și echilibrarea balanței comerciale (Butiseacă & Bălțătescu, 2017). Renunțarea la importuri în favoarea producției interne implică însă costuri mai ridicate decât cele rezultate din liberul schimb. Acestea derivă în principal din nevoia de a redirecționa resurse către dezvoltarea sectoarele productive (investiții), pierderea de consumatori de pe piețele externe în urma decuplării de la lanțurile globale de valoare ș.a.m.d. (Ikenson & Lester, 2021).

▪ Un argument în favoarea celor de mai sus îl reprezintă reducerea, în urma protecționismului, a **specializării**. Aceasta are un rol important în plan economic deoarece permite „concentrarea" eforturilor productive și astfel asigură o eficiență sporită în producție (Ikenson & Lester, 2021). Este de menționat faptul că specializarea nu are sens decât în condițiile liberului schimb. În absența sa, producătorii (și/sau gospodăriile) nu au posibilitatea să beneficieze de bunurile și serviciile în afara cărora sunt specializați, necesare desfășurării activității de producție (și/sau traiului de zi cu zi). Aceasta, la rândul său, are un impact pozitiv la nivelul economiei, influențând consumul, economisirea și contribuind astfel la creșterea nivelului de trai.

▪ Un alt aspect important, demn de luat în seamă din perspectiva analizei protecționismului, îl reprezintă problema **stimulentelor**. Prin intermediul tarifelor aplicate importurilor și a altor măsuri cu caracter intervenționist, sunt create efecte adverse, cu impact negativ asupra productivității[3], eficienței, „creativității" antreprenoriale etc. Explicația este simplă. Ca politică intervenționistă, protecționismul distorsionează stimulentele oferite de funcționarea pieței, descurajând munca, inițiativa privată. Tarifele asupra importurilor și exporturilor, taxele antidumping și alte măsuri protecționiste diminuează interesul antreprenorilor, ceea ce influențează „în jos" oferta și calitatea produselor, favorizează frauda, corupția ș.a.m.d. (Butiseacă

[3] Vezi și Stuart, M. B. (2020), *Trade: will COVID-19 drive further protectionism?* https://www.icaew.com/insights/viewpoints-on-the-news/2020/sep-2020/trade-will-covid19-drive-further-protectionism.

& Ivănescu, 2019). Astfel de implicații ale protecționismului se pot manifesta inclusiv în cazul crizei pandemice COVID-19. În loc să creeze avantaje în plan concurențial, pe termen lung acestea vulnerabilizează economiile și afectează poziția acestora în plan internațional.

▪ În ceea ce privește criza pandemică actuală, de interes sunt mai ales implicațiile din perspectivă **etică** ale protecționismului. Deși, din punct de vedere teoretic, acționează în numele eficienței, punerea în aplicare a măsurilor protecționiste are o componentă coercitivă și astfel acestea sunt îndreptate împotriva individului. Dintr-o perspectivă mai practică însă, dacă ne referim la pandemia de COVID-19 actuală, este relevant impactul asupra populației din țările afectate de protecționismul comercial. Înlocuind distribuirea resurselor prin piață, prin intermediul comerțului liber, care are o dimensiune obiectivă, cu politica discreționară, o bună parte a acesteia este privată de tratamente, echipamente medicale și de protecție, produse alimentare și de strictă necesitate etc. În plus, în ceea ce privește producătorii locali, aceștia sunt lipsiți de posibilitatea de a-și desface mărfurile în alte țări.

4. Concluzii

Protecționismul, așa cum am arătat, poate avea numeroase efecte adverse în plan economic. Măsurile protecționiste luate la nivel mondial, în contextul pandemiei de COVID-19 nu au venit pe un fond nou, ci în contextul unor tendințe deja existente. Pandemia, totuși, a accentuat naționalismul și, dincolo de implicațiile practice, a oferit noi argumente adepților unei astfel de politici comerciale.

Una dintre motivațiile principale a fost, așadar, „decuplarea" de la lanțurile globale de valoare (LGV), care au perturbat aprovizionarea cu mărfuri, materii prime și materiale. Odată cu transmiterea efectelor acestora în plan economic, a apărut nevoia de a impune restricții asupra comerțului în numele securității naționale. Astfel, au fost afectate atât sectoarele productive, al bunurilor de consum, cât și cel medical.

De menționat, deși numărul intervențiilor noi a sporit în țările lumii, cu unele excepții, fluxurile de medicamente, echipamente specifice și de protecție nu au fost semnificativ afectate datorită implicării OMC și a altor organizații internaționale.

Principalul risc, în contextul celor de mai sus, rămâne ca tendințele protecționiste manifestate pe fondul actualei pandemii să se accentueze și să capete un caracter permanent.

Referințe bibliografice

Butiseacă, A., Bălțătescu, I. (2017), *Noul protecționism și politica devalorizării competitive a monedelor: o perspectivă critică*, Revista de Economică Mondială, disponibil la: http://oaji.net/articles/2017/3365-1493029287.pdf;

Butiseacă, A., Ivănescu, I. (2019), *Protecționism: calculul economic și stimulentele – evidențe empirice la nivelul Zonei euro*, în Dobre, R.I. (coordonator), *Evaluarea rolului monedei unice europene, Euro, în sistemul*

monetar internațional, studiu din Planul de cercetare al Academiei Române pentru anul 2019, Institutul de Economie Mondială, Academia Română, București;

Espitia, A., Rocha, N. Ruta, M. (2020)*, Covid-19 and Food Protectionism. The Impact of the Pandemic and Export Restrictions on World Food Markets*, disponibil la: *https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/ 33800/Covid-19-and-Food-Protectionism-The-Impact-of-the-Pandemic-and-Export-Restrictions-on-World-Food-Markets.pdf?sequence=1*;

Ikenson, D.J., Lester, S. (2021), *The Pandemic Does Not Justify Protectionism or Deglobalization*, disponibil la https://www.cato.org/pandemics-policy/pandemic-does-not-justify-protectionism-or-deglobalization;

Ghibuțiu, A. (2020), *Mutații în politicile comerciale la nivel global. Criza multilateralismului și ofensiva unilateralismului,* în Oehler-Șincai, M.I. (coordonator), *Reconfigurarea priorităților economiilor emergente sub impactul noilor politici comerciale și investiționale la nivel internațional*, studiu din Planul de cercetare al Academiei Române pentru anul 2020, Institutul de Economie Mondială, Academia Română, București;

Global Trade Alert, disponibil la*: https://www.globaltradealert.org/global_dynamics/*;

Lincicome, S., Manak, I. (2021), *Protectionism or National Security? The Use and Abuse of Section 232*, disponibil la: https://www.cato.org/policy-analysis/protectionism-or-national-security-use-abuse-section-232#assessing- economic-impact-protecting-national-security;

Mises, L.w (1935), *Economic Calculation in the Socialist Commonwealth*, tradus în limba română de Institutul Ludwig von Mises – România, 2001, disponibil on line la: http://misesromania.org/265/;

Oehler-Șincai, M.I. *Un nou val de protecţionism în sfera comerţului şi investiţiilor: caracteristici, factori determinanţi şi experienţe naţionale,* în Oehler-Șincai, M.I. (coordonator), *Reconfigurarea priorităților economiilor emergente sub impactul noilor politici comerciale și investiționale la nivel internațional*, studiu din Planul de cercetare al Academiei Române pentru anul 2020, Institutul de Economie Mondială, Academia Română, București;

Ortiz-Mena, A. (2020), *COVID-19 and Protectionism: The Worst May Be Yet to Come*, disponibil la: https://www.brinknews.com/covid-19-protectionism-the-worst-may-be-yet-to-come-nationalism-trade-supply-chains/;

Solís, M. (2020), *The post COVID-19 world: Economic nationalism triumphant?*, disponibil la: https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2020/07/10/the-post-covid-19-world-economic-nationalism-triumphant/;

Statista, disponibil la: https://www.statista.com/chart/24555/vaccine-doses-produced-and-exported/;

Stuart, M. B. (2020), *Trade: will COVID-19 drive further protectionism?* https://www.icaew.com/insights/viewpoints-on-the-news/2020/sep-2020/trade-will-covid19-drive-further-protectionism;

;

INDICATORS OF THE CIRCULAR ECONOMY

Gabriela Cornelia Piciu
Senior Researcher, PhD, Centre for Financial and Monetary Research "Victor Slăvescu"

Abstract: The transition from the linear economy to the circular economy required new adequate indicators for monitoring progress and evaluation at all micro, macro and global levels.
For the transition to the circular economy, indicators of the basic factors of decoupling the use of resources and the impact on the environment from economic activities, measuring resource efficiency and reducing waste and monitoring material flows were developed. However, there is a lack of measurements of the impact on the environment, more efficient use of products, as well as for repair and reuse for the transition to a circular economy.
Thus, this study proposes new indicators for the circular economy, as well as a classification of them.

Keywords: material flow, in and output flows, consumption, interim flows, circularity rates

INTRODUCTION

The current economic model is based on a linear process, in which the use of raw materials for production and the disposal of waste resulting from it play an important role in producing deficiencies in non-renewable materials. Another negative aspect of the linear economy is that production and consumption patterns are not sustainable in the long run, with greenhouse gas emissions being a real source of concern.

In this case, there is a need for a radical change in the way natural resources are used to produce goods and services and to generate well-being. This change can be achieved by supporting a "transition to a more circular economy, where the value of products, materials and resources is maintained in the economy as much as possible, minimizing waste generation and low carbon emissions" (Action Plan EU for the circular economy)

The use of as few resources as possible per economic unit (decoupling resources) and reducing the environmental impact of the resources used (decoupling the impact) are essential components of sustainable development.

OBJECTIVES OF THE CIRCULAR ECONOMY

The circular economy refers to the production and consumption of goods through closed-loop material flows that internalize environmental externalities related to the extraction of virgin resources and the generation of waste (including pollution).

The main objective of the circular economy is to reduce resource consumption, pollution and waste at each stage of the product life cycle.

According to Preston (2012, p. 1), "the circular economy is an approach that would transform the function of resources into an economy." It is thus considered that waste becomes valuable input in other processes and products could be repaired, reused or modernized be thrown '.

In the same vein, the EEA (2014, p. 11) argues that the circular economy "refers mainly to the material resources of the economy and focuses on recycling, limitation and reuse and the use of waste as a resource that reduces the consumption of primary resources".

It is also emphasized that the importance of a circular economy (Mitchell, 2015) is to keep resources in use for as long as possible and to extract the maximum value from products and materials by using and then recovering and reusing them.

Another general goal of the circular economy is to "enable efficient flows of materials, energy, labor, and information, to contribute to the reconstruction of natural and social capital" (Ellen MacArthur Foundation, 2013b, p. 26).

DEVELOPING A SET OF INDICATORS FOR THE CIRCULAR ECONOMY

Given that there are major differences between the objectives of the linear and the circular economy, and the way in which the performance of the two is measured is different, a set of indicators for the circular model should therefore be developed.

The selection of indicators must be done carefully so that they are appropriate to the objectives of circular economy policy. The main objectives of the circular economy are related to the following:

- decoupling economic growth from resource use and environmental impact;
- measuring resource efficiency and reducing waste;
- analysis of the flow of materials at the level of the entire economy.

Indicators can be used to quantify a parameter with specific policy significance or to highlight performance. It is found that the link to such an objective is thus inherent in a metric used as an indicator.

To date, numerous indicators of the circular economy have been developed. However, it is found that those indicators were not constructed to reflect material flows, by integrating flows and recycled materials at the level of an economy (of a country or at the level of the EU).

The criteria by which we build these indicators are the volume and circularity of the total flows of materials and waste. It will also monitor the intermediate flows of materials that are recycled or disposed of and the waste that is reused as secondary resources. With the help of indicators we can thus highlight the recycling of waste as inputs of secondary materials and reduce the demand for global resources.

Depending on the set of criteria established, we will classify the relevant indicators for the circular economy. These categories of indicators are grouped according to sustainable development, environmental impact, material flow analysis.

Given that resource efficiency and waste reduction form the basis of a circular economy, the indicators used to analyze the flow of materials are considered to be particularly important and relevant.

Knowing the volume and circularity of the use of resources, waste and recycling can be achieved through a set of indicators that measure the scale of input-output flows, as well as closing the material loop.

Although by quantifying and analyzing the flows of secondary materials that are obtained by recycling, reuse, reconditioning, reconditioning down or backfilling and cascading, important data were provided on the stage of transition of the economy from the linear to the circular model, there are and many gaps in its monitoring.

These gaps are related to the life of the products and the reuse, reconditioning and sharing of materials.

MAIN INDICATORS OF THE CIRCULAR ECONOMY DERIVED FROM MATERIAL FLOW ANALYSIS

The need for indicators with which to evaluate the effectiveness of measures to implement the large-scale circular model, have led to the achievement of some for the flows of materials in the economy:

1) Internal extraction (ED) which refers to material extracted from the territories of EU Member States.

2) Imports of materials (IMP) which are imports of equivalent raw materials and unused extraction associated with the imported products.

3) All materials with economic value that are used directly in production and consumption activities (DMI), including all domestic extraction (DMC) and direct imports (EXP).

4) Domestic material consumption (DMC) is the total amount of materials used in an economic system, excluding indirect flows.

5) Consumption of raw materials (RMC) deducts from the RMI the export of materials plus the RME of exports

6) Total material consumption (TMC) adds unused extraction associated with materials from both imports and exports.

7) • The physical trade balance (TBP) shows the extent to which domestic consumption of materials is based on the extraction of domestic resources or imports from abroad.

8) • Domestic processed production (PDO) measures the total amount of materials that are released back into the environment after being used in the domestic economy. These flows occur in the processing, manufacture, use and final disposal of the production-consumption chain. Flows of recycled materials into the economy are not included

9) Total domestic production (TDO) is the total amount of material outflows resulting from economic activity in the environment.

10) Net additions to stock (NAS) is the net extension of the stock of materials in buildings, infrastructure and durable goods.

The indicators taken into account in resource productivity can be grouped into the following categories:

A. Entry category:

A1) Direct material input (KAI), corresponding to the materials used as direct input in the production process;

A2) Total material input (TMI), including both DMI and unused internal extraction;

A3) Total material requirement (TMR), including indirect material flows.

The above material flow model is the main source of indicators taken into account in resource productivity (an example of this is the productivity of resources within the EU - Figure 1), which is calculated as the ratio of the amount of GDP produced per tonne of KAI (materials that are used directly in production and consumption activities).

Figure 1: Decoupling resources

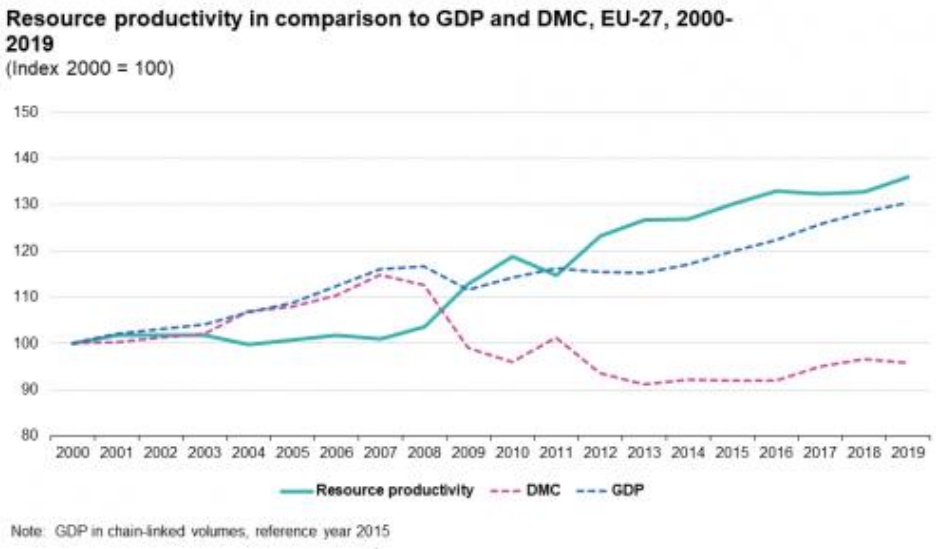

Source: Eurostat data

B. Consumption category:

B1) Internal material consumption (DMC), including total material requirements for internal consumption;

B2) Total material consumption (TMC), measuring the total amount of materials used directly in the economic system and summing up the total imports and exports (an example of this are EU imports and exports for the main categories of materials - Figure 2).

Figure 2: Physical imports and exports of the E.U. for the main categories of materials (2018)

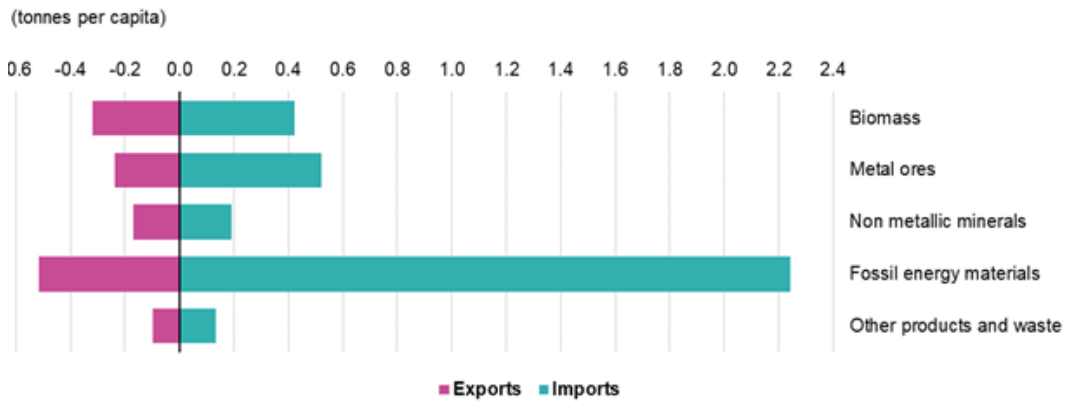

Source: Eurostat data

C. Output category:

C1) Direct material output (TDO), corresponding to the materials resulting from the production process and discharged into the environment.

C2) Exports

C3) Total supply of material (MS) in the form of secondary materials

We can thus make another classification of indicators that measure the absolute size of inputs and output flows (Table 1).

Table 1: Input-output material flow indicators (measured in tonnes)

Type of indicator	input	output
in and output flows	Domestic material consumption (DMC)	Domestic processed outputs (DPO)
consumption	Raw material consumption (RMC)	-
interim flows	Proccesed materiales (PM)= DMC + secondary materials	Interim outputs (IntOut)= end-of-life (EoL) waste + emissions with an impact on the environment

Source: Data processed by the author

Another classification of the indicators can be made according to the circularity rate of the materials (Table 2).

Table 2: Circularity rates (%)of materials

Type of indicator	input	output
Circularity rates (%)	Input cycling rate (ICr)	Output cycling rate (Ocr)
	Input non-circularity rate (INCr)	-output non-circularity rate (ONCr)

Source: Data processed by the author

CONCLUSIONS

Quantification by material flow analysis can provide relevant data for monitoring circularity in the economy and facilitates comparison between countries.

The indicators may also provide useful information for comparing imports and exports of virgin and secondary raw materials, about levels of reuse and recycling of waste, sharing, extent of reuse and repair.

BIBLIOGRAPHY

1) Bringezu S. (2001). Material flow analysis – unveiling the physical basis of economies. In P. Bartelmus, ed. *Unveiling Wealth*, pp 109–134.

2) EASAC (2016) Indicators for a circular economy

3) Hsu A. *et al*. (2014). The 2014 Environmental Performance Index. New

4) Haven, CT: Yale Centre for Environmental Law and Policy

5) Krausmann, F., H. Schandl, N. Eisenmenger, S. Giljum, andT. Jackson. 2017a. Material flow accounting: Measuring global material use for sustainable development. *Annual Review of Environment and Resources* 42(1): 647–675.

6) Nuss, P., G.A. Blengini, W. Haas, A. Mayer, V. Nita, and D. Pennington. 2017. *Development of a Sankey diagram of material flows in the EU economy based on Eurostat data, EUR 28811 EN*.

7) JRC technical reports. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 7 November, https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/40dffbce-c439-11e7-9b01- 01aa75ed71a1.

8) Patrıcio, J., Y. Kalmykova, L. Rosado, and V. Lisovskaja. 2015. Uncertainty in material flow analysis indicators at different spatial levels. *Journal of Industrial Ecology* 19(5): 837–852.

9) Pinter L. (2006). International Experience in Establishing Indicators for the Circular Economy and Considerations for China. Report for theWorld Bank

10) Schandl, H., M. Fischer-Kowalski, J. West, S. Giljum, M. Dittrich, N. Eisenmenger, A. Geschke., et al. 2017. Global material flows and resource productivity: Forty years of evidence: Global material flows and resource productivity. *Journal of Industrial Ecology*. https://doi.org/10.1111/jiec.12626.

11) UNEP (2016). Global material flows and resource productivity: assessment report for the UNEP International Resource Panel. Paris. http://unep.org/documents/irp/16-00169_LW_ Global Material Flows UNE Report _FINAL _160701.pdf

12) Wiedenhofer, D., J.K. Steinberger, N. Eisenmenger, and W. Haas. 2015. Maintenance and expansion: Modeling material stocks and flows for residential buildings and transportation networks in the EU25: Stocks and flows in the EU25. *Journal of Industrial Ecology* 19(4): 538–551.

BRIEF ANALYSIS OF THE COMMERCIAL CRAIOVA AT THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY

Georgeta Ghionea
3rd Degree Scientific Researcher, PhD, "C. S. Nicolăescu-Plopşor" Institute for Research in Social Studies and Humanities from Craiova, of the Romanian Academy

Abstract: *For the first half of the 20th century, both the published and the unpublished sources, along with the press of that time, offer us information on the activities practiced by the merchants and the craftsmen from Craiova, but not exclusively. An appealing city for the small industrialists, who were investing in rope production, tanneries, fabrics and soap production, farming machineries, metallic confections etc., it continues to be tempting for merchants and manufacturers, the trade heart-and-soul of it shaping itself along two main avenues, thriving with booths, small shops and workshops. In the entire study, our effort aims at making a brief analysis of the Yesterday Commercial Craiova.*

Keywords: Craiova, the first decades of the 20th century, merchants, trade, civilisation

O scurtă radiografie economică a Craiovei de la începutul secolului al XX-lea, ne arată un oraș în care morile şi brutăriile ocupau un loc important în cadrul industriei locale, tăbăcăriile îşi diversificaseră producţia, se înfiinţaseră ateliere pentru prelucrarea lemnului, iar pe principalele artere de comunicaţie se întâlneau la tot pasul manufacturi, coloniale, galanterii, pielării, papetării, ceasornicării, bijuterii, pescării etc. Mărturii păstrate în documentele de arhivă ale epocii, în presă, precum și în variate surse edite converg către ideea că puterea economică a localității și „bunăstarea" locuitorilor săi era asigurată de întreprinzători individuali, de diferite naționalități: români, greci, bulgari, sârbi, evrei, macedoneni etc.

Începem *călătoria imaginară* prin „Craiova negustorească de eri"[1], cu două dintre arterele principale de comunicație, „Calea Unirii" și „Lipscani", artere populate de negustori celebrii ai *comerţului de altădată*.

Dintre „tinerii negustori care s-au ridicat printr-o muncă neobosită și stăruitoare"[2], sursele consemnează pe Mihail A. Panici. Pe străzile Unirii, Lipscani și Madona-Dudu deținea la începutul secolului al XX-lea „trei magazine deopotrivă de bine asortate și în curentul tuturor produselor din țările apusului"[3]. Magazinele Mihail A. Panici în dorința „de a pune în mâna consumatorului mărfuri de cea mai bună calitate și cu un preț mult mai eftin ca ori unde, a încheiat angajamente cu cele mai mari case din străinătate pentru cantități mari plătibile la valuta cea mai convenabilă"[4]. În str. Unirii, la nr. 56, *tânărul negustor* deținea un mare „Magazin de Mode asortat cu ultimele noutăți parisiene, în Pălării de Dame, modele originale", dar și un „Mare Deposit de Coroane Mortuare". În str. Lipscani, acesta administra, la nr. 12, un magazin din care puteau fi achiziționate „Ștofe, Mătăsuri, Catifele Bibereturi pentru Mantouri, Pânzerie, Boneterie, Moltoane, Barcheturi, Ciorăpărie, Parfumerie străină"[5]. Cele mai alese „jurnale de modă" erau puse la dispoziția clientelei

[1] Prof. C. D. Fortunescu, *Craiova negustorească de eri,* în „Oltenia Economică", anul XI, nr. 1-4/ianuarie 1934, p. 13.
[2] D. A. Petrescu*, Un splendid colț din România-Mare*, Craiova, f.a., p. 148.
[3] *Ibidem.*
[4] *Ibidem.*
[5] *Ibidem.*

„spre consultare", în sediul din Lipscani. Deși era amplasat în afara celor două artere comerciale studiate în materialul de față, merită menționat și cel de-al treilea magazin, care funcționa în str. Madona-Dudu, nr. 3 și punea la dispoziția clientelei „Articole de Lipscănie, Manufactură și Mărunțișuri". Interesantă este și oferta prețurilor, oferită de negustor, funcționarii beneficiind de „mari reduceri de prețuri"[6]. „Pentru a răsplăti munca, sacrificiile și priceperea D-sale și pentru a încuraja elementele românești ce se pun în slujba economiei naționale, M. S. Regele a acordat D-lui M. A. Panici distincțiunea de *Cavaler al Ordinului Coroana României*"[7].

Cum sectorul comercial *era bine reprezentat*, am reținut câteva nume de comercianți, considerați de noi, importanți pentru domeniul pe care l-au reprezentat. Astfel, merită menționat B. Silberman, administratorul „primei fabrici de ştampile de cauciuc şi metal"[8], care și-a desfășurat activitatea în str. Unirii, la nr. 49. Pe aceeaşi arteră comercială, la nr. 53, S. Lazăr Benvenisti administra un „Mare Bazar", ale cărui produse de „librărie, galanterie și papetărie" erau destinate unui public variat. Amplasat la nr. 60, „Bazarul Medina" (din anul 1919) propunea cumpărătorului o gamă largă de produse de „manufactură, galanterie și mărunțișuri"[9]. Interesantă era și oferta magazinului „La Crucea albă", amplasat pe str. Unirii, la nr. 71, administrat de Bedrosian Oschian, care începând din anul 1911, comercializa „cafea măcinată superioară, delicatese, coloniale, fructe"[10] la „prețuri de concurență". În anul 1910, Adolf şi Iosef Ebner, comercianţi din Craiova, se asociază în vederea desfăşurării comerţului „de bijuterie, orologerie şi accesorii", sub firma socială „Adolf Ebner et fiu", în str. Unirii, nr. 82[11]. La nr. 94, activa firma Hulam Ali Haşim, care practica comerţul cu „covoare, galanterie şi mărunţişuri naţionale", început, încă din anul 1893[12], iar la nr. 97, M. Segall s-a remarcat ca proprietar al magazinului de maşini de cusut „La Marca Ţării".

Într-un studiu dedicat zonei comerciale a străzii Unirii, Mircea Georgescu evidențiază activitatea unor negustori, de la începutul secolului al XX-lea. Reținem dintre aceștia pe următorii: „L. Mischoznizky&Co", „sosiți din București"[13] au administrat un „mare depozit de piane și pianine", din „cele mai renumite fabrici din lume" (cu începere din anul 1909)[14]; haine „de gata pentru bărbați și dame" puteau fi procurate de la „Bazarul de Italia", al lui Sale H. Nadler, din Unirii, nr. 66 (începe activitatea în anul 1915)[15]; „mult stimatul public" era anunțat, în perioada studiată, că asociații Erotocrates Langusis&Matei Mateescu[16] aveau noutăți în ceea ce privește „mușamale și covoare"; oferta magazinului „La

[6] *Ibidem.*
[7] *Ibidem.*
[8] *Pagina publicitară*, în „Anuarul Ziarului Patria", Craiova, 1906, p. 253; Georgeta Ghionea, *Repere social-economice în evoluția urbană a orașului Craiova. Întreprinzători evrei (secolul al XIX-lea, prima jumătate a secolului al XX-lea),* în „Arhivele Olteniei", nr. 33/2019, București, Editura Academiei Române, p. 118.
[9] Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Dolj, fond Camera de Comerț și Industrie Craiova, firme individuale, dosar nr. 148/1931, ff. 1-2 (în continuare se va cita: SJAN Dolj).
[10] Idem, dosar nr. 88/1931, f.n.
[11] „Monitorul Oficial", nr. 131/14 septembrie 1910, p. 5.414.
[12] SJAN Dolj, fond Camera de Comerț și Industrie Craiova, firme individuale, dosar 124/1931, ff. 1-12.
[13] Dinică Ciobotea, *O descriere a centrului comercial permanent din Craiova de la sfârșitul secolului al XIX-lea și din prima jumătate a secolului XX,* în volumul: *Destin de istoric. In honorem Dinu C. Giurescu,* Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2012, p. 360.
[14] Mircea Georgescu, *Străzile Craiovei. Strada Unirii - zonă comercială,* 2016, disponibil online:https://craiovadeieri.wordpress.com/2016/08/23/strada-unirii-zona-comerciala/, site accesat la data: 12.04.2021.
[15] *Ibidem.*
[16] Erotocrates Langusis&Matei Mateescu administrau societatea cu emblema „Postăvăria Modernă".

Amiralul Englez", administrat de Emanoil David, „negustor...cunoscut în tot orașul"[17], făcea referire la încălțămintea de calitate[18].

Prin intermediul anunțului publicitar putem urmări produsele oferite cumpărătorilor, pentru satisfacerea necesităților cotidiene, de proprietarii unor magazine, care funcționau în prima jumătate a secolului al XX-lea, în Craiova. Mesajele, uneori detaliate ne oferă informațiile necesare - numele proprietarului, sediul societății, produsul oferit, emblema - dându-ne posibilitatea de a le prezenta în forma originală.

Fig. 1. Reclamă detaliată a „Magazinului Luvru", Craiova,
Sursa: D. A. Petrescu, *Un splendid colț din România-Mare*, Craiova, f.a., p. 151.

Fig. 2. Reclama magazinului administrat de Adam Popescu, Craiova
Sursa: D. A. Petrescu, *Un splendid colț din România-Mare*, Craiova, f.a., p. 147.

Fig. 3. Reclama magazinului administrat de Lazăr Dunchelblum, Craiova

[17] Dinică Ciobotea, art. cit., în *loc. cit.*, p. 363.
[18] Mircea Georgescu, *art. cit.* în *loc. cit.*

Sursa: D. A. Petrescu, *Un splendid colț din România-Mare*, Craiova, f.a., p. 147.

Fig. 4. Reclamă „Bazarul Olteniei", Craiova
Sursa: D. A. Petrescu, *Un splendid colț din România-Mare*, Craiova, f.a., p. 149.

Fig. 5. Reclama magazinului administrat de dna Rădulescu-Livezi, Craiova
Sursa: D. A. Petrescu, *Un splendid colț din România-Mare*, Craiova, f.a., p. 156.

Fig. 6. Reclamă „I. Feingold", bijutier, din Craiova
Sursa: „Anuarul Ziarului Patria", Craiova, 1906, p. 202.

„Pe strada Lipscani sau a Brașovenilor, care, la început, împreună cu strada Cojocarilor formau centrul orașului ...era sediul unui întreg șir de negustori bătrâni care făceau fală negoțului Craiovei"[19]. Dintre aceștia sursele studiate îi amintesc pe următorii: Pantelie Velescu, Toma Franovici, Ioniță Petrescu, D. I. Athanovici, Florea Stăncescu, Ilie Nicolau-Fortunescu, Iancu Constantinescu, Petrache Andreescu, I. Dumitrescu[20] etc.

Marele Magazin cu articole de Manufactură, Mărunțișuri, Băcănie și Fierărie, „La Mielul Alb", din str. Lipscani, nr. 67, administrat de Leon I. Baruch era „asortat în permanență pentru comercianții de la țară"[21]. Cumpărătorii erau invitați să viziteze stabilimentul unde fiecare găsea unul din produsele pe care și-l dorea. Interesantă este și oferta prețurilor oferită de administrator, astfel, actuali și potențiali clienți erau invitați să profite de „prețuri foarte eftine", dar și de serviciul „promt și onest", oferit de o „casă fondată în anul 1885"[22].

[19] Dinică Ciobotea, art. cit., în *loc. cit.*, p. 382.
[20] *Ibidem*, pp. 382-383.
[21] „Anuarul Ziarului Patria", Craiova, 1906, p. 253.
[22] *Ibidem.*

Casa fondată, încă din anul 1891, şi administrată de „Landau tatăl” era la începutul secolului al XX-lea „cel mai important magazin de pălării de damă”[23].

Avantajat de o poziție bună (str. Lipscani, nr. 41) a fost și stabilimentul lui Moritz-Moise Grünberg, cunoscut după emblema „La ucenicul vienez”[24]. Timp de peste 2 decenii (12 februarie 1914-9 ianuarie 1941), acesta a practicat comerţul cu „pielărie şi articole de cismărie”, oferta sa de produse fiind variată: „cuie de lemn, ştifturi, cuie Wagner, cuie cu floare, potcoave, blacheuri, aţă pentru cismărie, aţă, ace pentru maşina de cismărie, şireturi pentru pantofi şi ghete, catarame” etc.

Redăm mai jos câteva dintre reclamele întâlnite în sursele studiate, din care aflăm numele unor negustori, din str. Lipscani, precum și informațiile necesare pentru identificarea produsului prezentat.

Fig. 7. Reclamă detaliată a magazinului de fierărie
Nicolae D. Popescu, Craiova, casă fondată în anul 1892
Sursa: „Oltenia Economică”, anul XI, nr. 1-4/Ianuarie 1934, p. 9.

Fig. 8. Reclama magazinului administrat de Alexandru Alexandrescu
Sursa: D. A. Petrescu, *Un splendid colț din România-Mare*, Craiova, f.a., p. 149.

[23] „Oltenia Economică”, anul XI, nr. 1-4/Ianuarie 1934, p. 6.
[24] „Monitorul Oficial”, nr. 154/7 iulie 1931, p. 8.701; „Oltenia Economică”, anul XI, nr. 1-4/Ianuarie 1934, p. 37.

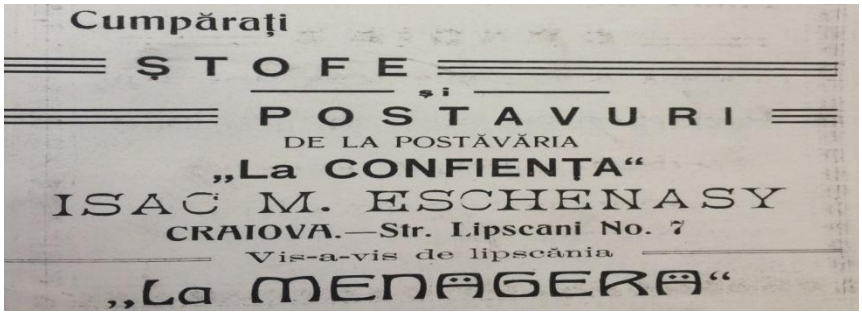

Fig. 9. Reclama magazinului „La Confienta”
Sursa: „Anuarul Ziarului Patria”, Craiova, 1906, p. 253.

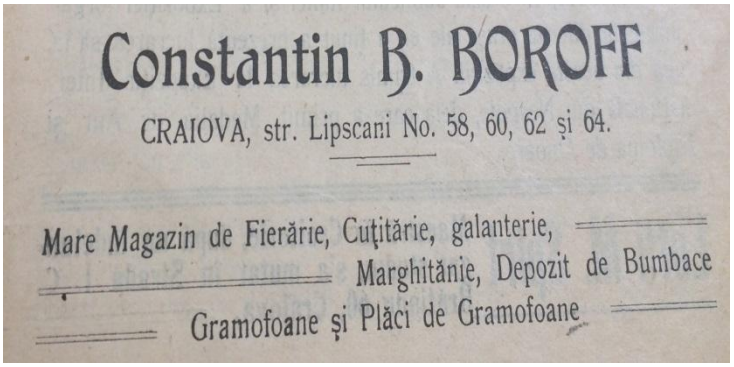

Fig. 10. Reclama magazinului administrat de Constantin B. Boroff
Sursa: „Anuarul Ziarului Patria”, Craiova, 1906, p. 203.

În materialul de față, am amintit o parte dintre negustorii care au activat pe două dintre marile artere comerciale (Unirii și Lipscani), din Craiova, la începutul secolului al XX-lea. Ca şi în prezent, şi în perioada studiată, cele două străzi au fost printre cele mai animate, fiind recunoscute ca zone de întâlnire a comercianţilor de toate naţiile. *La tot pasul* au existat magazine, ateliere şi prăvălii cu profil divers, amplasate la parterul caselor vechi, cu depozite la subsol şi locuinţe la etaj, multe dintre ele aparţinând unor negustori bogaţi.

BIBLIOGRAPHY

1. Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Dolj, fond Camera de Comerț și Industrie Craiova, firme individuale, dosare: nr. 88/1931; nr. 124/1931; nr. 148/1931.
1. „Anuarul Ziarului Patria”, Craiova, 1906.
2. „Monitorul Oficial”, nr. 131/14 septembrie 1910; nr. 154/7 iulie 1931.
2. „Oltenia Economică”, anul XI, nr. 1-4/ianuarie 1934.
3. D. A. Petrescu, *Un splendid colț din România-Mare*, Craiova, f.a., p. 148.
4. Dinică Ciobotea, *O descriere a centrului comercial permanent din Craiova de la sfârșitul secolului al XIX-lea și din prima jumătate a secolului XX,* în volumul *Destin de istoric. In honorem Dinu C. Giurescu,* Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2012, pp. 349-386.
5. Georgeta Ghionea, *Repere social-economice în evoluția urbană a orașului Craiova. Întreprinzători evrei (secolul al XIX-lea, prima jumătate a secolului al XX-lea),* în „Arhivele Olteniei”, nr. 33/2019, București, Editura Academiei Române, pp. 117-131.
6. Mircea Georgescu, *Străzile Craiovei. Strada Unirii - zonă comercială,* 2016, disponibil online:https://craiovadeieri.wordpress.com/2016/08/23/strada-unirii-zona-comerciala/, site accesat la data: 12.04.2021.

PERIODICAL JOURNALS IN WHICH THERE ARE POPULARISED THE ETHNOIATRIC MEDICAL PRACTICES OCCURRED IN THE FIRST DECADES OF THE 20TH CENTURY WITHIN THE ROMANIAN SPACE

Loredana-Maria Ilin-Grozoiu
3rd Degree Researcher, PhD, "C. S. Nicolăescu-Plopșor" Institute for Research in Social Studies and Humanities from Craiova, of the Romanian Academy

Abstract: The research carried out on the periodical journals that approached the medical folklore, which appeared within our cultural space in the beginning of the 20th century, led to the finding that the authors gave a special attention to the field that concerns the Romanian folkloric spirituality. Through the pages of these publications and printed papers that displayed a practical content, it is sought the prophylactic, therapeutic and psychological value of the popular medicine. The endeavour was focused on grasping the content of these traditional and popular printings, in order to evidence the homeopathic, opotherapeutic, hydrotherapeutic and organotherapeutic practices and recipes, to enhance the medical advice, recipes, practices and remedies based on the healing power of plants, to present the most significant charms and magical-symbolic practices.
These periodical publications that refer to the popular or empirical medicine are necessary and useful because they offer support for the ones interested in the Romanian ethnoiatric traditions and the methods applied for preventing the sickening, in the spiritual culture of the traditional communities, in the preserving of our kin's folkloric identity.

Keywords: periodical journals; Romanian cultural space; the beginning of the 20th century; advice, ethnoiatric advice, recipes and practices

În spațiul cultural românesc, în primele decenii ale secolului al XX-lea, a fost un interes vădit pentru cunoașterea și consemnarea fenomenului folcloric. Folcloristul Ovid Densușianu atrăgea atenția asupra faptului că materialul folcloric trebuie cules cu exactitate științifică deoarece acesta „este izvorul cel mai prețios de informațiune ce s-a dat vreodată: vom găsi acolo icoana sufletească adevărată a fiecărui popor, după localități și timpuri și vom putea păși mai siguri în studiile de literatură, de psihologie ori sociologie. Culegerile acestea vor fi adevărate arhive vii în care și istoricii să găsească mai mult decât în atâtea documente seci, fără suflet, care nu le îngăduie azi să pătrundă mai adânc în sufletul mulțimilor"[1]. Dacă, în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea[2], folclorul semnifica „știința populară", potrivit observațiilor lui Ovid Densușianu orizontul cercetărilor era deschis către folclorul acelor vremuri, deoarece cercetătorul trebuia să aibă în vedere

[1] Mihai Pop, *Problemele și perspectivele folcloristicii noastre*, în „R.E.F. ", anul I, nr. 1-2, 1956, p. 10.
[2] Dintre publicațiile periodice apărute în cultura românească în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea care privesc medicina populară, amintim: „Foaia Soțietății de medici și naturiști din Prințipatul Moldovei" (1851), „Familia" (1865), „Columna lui Traian" (1870), „Șezătoarea" (1875), „Izvorul tămăduirii" (1875), „Higiena și școala, foaie pentru sănătate, educațiune și instrucțiune (1877), „Medicina populară" (1888), Revista poporului" (1888), „Apărătorul sănătății" (1891), „Șezătoarea-revistă pentru literatură și tradițiuni populare" (1892), „Revista medicală populară" (1892), „Foaia poporului" (1892), „Monitorul Sănătății. Organ medicinei populare" (1893), „Viața practică"(1893), „Școala poporului" (1894), „Sănătatea copiilor" (1895), „Curierul satelor" (1896), „Vestirea sănătății" (1896), „Albina. Revistă enciclopedică săptămânală" (1897), „Buletinul Societății de medici și naturaliști" (1897), „Gazeta săteanului" (1897), „Șezătoarea săteanului" (1898), „Vestirea comorilor" (1898), „Foaia populară. Publicație enciclopedică ilustrată" (1898), „Lumina satelor" (1899).

trecutul, dar mai cu seamă ceea ce trăiește omul zilnic deoarece folclorul contemporan arată „cum se răsfrâng în sufletul poporului de jos diferitele manifestațiuni ale vieții, cum simte și gândește el fie sub influența ideilor, credințelor și superstițiilor moștenite din trecut, fie sub aceea a impresiilor pe care le deșteaptă împrejurările de fiecare zi”[3].

Aceste observații referitoare la perspectiva abordării și înțelegerii culturii orale tradiționale sunt actuale și în epoca postindustrială a zilelor noastre când „este obligatoriu să reformulăm, pentru actualizare, valorile culturii profunde, imateriale, să le protejăm, să le conservăm și mai ales să le facem cunoscute, într-un sistem modern și deschis”[4].

La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX au apărut numeroase lucrări de popularizare a folclorului medical, între care un rol important îl au publicațiile periodice. Inițiatorii acestora susțineau o activitate de adunare a materialului folcloric care urma să constituie baza ulterioarelor studii sistematice din toate provinciile românești. Iată cum era motivată necesitatea și importanța apariției revistelor de medicină popular „Sănătatea Revistă bilunară ilustrată de medicină populară”, apărută în anul 1901: „Acest organ de vulgarizare științifică se adresează tuturor acelora cari se îngrijesc de sănătatea lor proprie și a familiei lor. În această revistă de medicină, cititorul va găsi descrierea tuturor boalelor de cari e atins omul, din mica sa copilărie până la adânci bătrânețe. Această revistă se aseamănă unui spital în care se văd defilând tot felul de boli, se vede modul cum sunt tratați bolnavii și e un fel de povață pentru alții de a se feri de cauzele care produc acele boli. Însă, precum într-un spital nu se aduc copii ca să priviască sau nu vin persoane ca să se distreze, tot așa și revista ace „Sănătatea copiilor”, 1895. asta nu va fi dată pe mâna copiilor spre a fi citită, căci aceștia nefiind îndestul dezvoltați la minte, nu știu sau înțeleg pe dos ceea ce citesc. Revista *Sănătatea* este o călăuză prețioasă tuturor părinților și nu trebuie să lipsească din nici o casă” [5]. Această publicație periodică apărea la București și purta semnăturile unui comitet de redacție de medici. Din anul 1911 a apărut cu titlul: „Sănătatea și viața fericită. Revistă ilustratăde medicină populară și de articole instructive și distractive pentru familii” . Între anii 1907-1911 alături de fiecare număr al revistei a apărut un supliment cu numerotare și paginație separată: „Viața fericită. Revistă lunară pentru minte și inimă”, iar între anii 1911-1916 acest supliment a fost inclus în corpul revistei ca rubrică specială. Publicația în discuție a reușit să polarizeze interesul unui număr destul de mare de colaboratori sub semnătura cărora apar materiale de folclor care se înscriau în profilul publicației.

O altă publicație periodică apărută la începutul secolului al XX-lea a fost „Sănătatea femeilor, Revistă de hygienă și medicină populară pentru femei”. Aceasta apărea lunar la București în anii 1902-1903 sub redacția dr. E. Marcian, iar seria a II-a a apărut la Buzău în anii 1907-1908, sub coordonarea lui Ion Barteș. Deși a avut o scurtă activitate de numai cinci ani,, informațiile privind medicina populară din spațiul românesc sunt deosebit de utile. Se remarcă un interes sporit pentru tot ce înseamnă remediu terapeutic de origine populară benefic femeilor.

În categoria publicațiilor periodice de folclor medical intră și „Tribuna sănătății. Revistă de medicină populară” apărută în anul 1903 la București, sub redacția doctorului Eraclie Sterian,. A avut apariție lunară, iar din anul 1904 s-a numit „Tribuna sanitară. Revistă de medicină populară” și tot din același an „Sănătatea. Ilustrată. Revistă de medicină populară”. Din anul 1904 director era și C. Panaitescu-Hartzău. Ultimul număr al revistei a apărut la 30 septembrie 1905.

[3]Mihai Pop, *art. cit.*, p. 9.
[4] Sabina Ispas, *Cultură orală și informație transculturală,* București, Editura Academiei Române, 2003, p. 79.
[5] „Sănătatea. Revistă bilunară ilustrată de medicină populară”, nr. 1, martie 1901, p. 1.

Tot în anul 1903 a apărut sub coordonarea doctorilor C. Panaitescu-Hartzău şi Eraclie Sterian. publicaţia periodică „Monitorul sanitar, revistă de răspândirea medicine populare şi igienei şi organ pentru apărarea intereselor personalului sanitar inferior". Şi-a încetat activitatea doi ani mai târziu.

În paginile celor două reviste apărute în anul 1903, erau prevăzute sfaturi asupra utilizării şi eficacităţii leacurilor populare. O importanţă deosebită era acordată obiceiurilor medicale şi întrebuinţării ierburilor de leac de către înţelepciunea populară. De asemenea, colaboratorii au în vedere menţinerea sănătăţii organismului cu ajutorul hranei şi a regimului alimentar..

Între publicaţiile periodice de folclor medical apărute în primul deceniu al secolului al XX-lea trebuie menţionată şi „Profilaxia, revistă de higienă şi medicină populară" apărută bilunar la Dorohoi în anul 1905, director fiind dr. David Binder. Încă de la apariţia sa, publicaţia a dovedit un deosebit interes pentru: staţiunile balneare şi climatice, metodele de prelungire a vieţii, igiena frumuseţii, etc.

Tot în anul 1905 a apărut la Bucureşti „Medicina populară. Revistă săptămânală pentru popularizarea higienei şi a ştiinţelor medicale" sub conducerea lui Eraclie Sterian. A continuat să apară între anii 1907-1910. Începând cu anul 1909 secretar de redacţie a fost dr. M. D. Stamatopol. A avut şi un supliment nedatat: „Catalog ilustrat de articole igienice". Eraclie Sterian a publicat şi revista „Medicul Poporului: Revista săptămânală pentru popularizarea higienei şi a cunoştinţelor medicale elementare" între anii 1910-1911.

Informaţiile colaboratorilor, în mare parte medici, regăsite în „Medicina populară. Revistă săptămânală pentru popularizarea higienei şi a ştiinţelor medicale" vizează: longevitatea, omul bolnav-omul sănătos, sănătate-boală, valoarea profilactică a medicinei populare, practicile medicinale, plantele benefice profilaxiei sau tratamentului bolilor, igienă populară, frumuseţea la bărbat şi femeie, medicina populară şi îngrijirea dentară, tratarea facturilor, boli ale copiilor, rolul sportului în păstrarea şi restabilirea sănătăţii, tratamentul prin opoterapie, tratamentul cu apă de mare, sugestia, rolul alimentaţiei în menţinerea sănătăţii, sacroterapia, etc.

Tot în anul 1908, la Bucureşti, au fost puse bazele unei alte publicaţii de folclor: „Sănătatea. Foaie pentru igienă şi medicină populară". Revista a apărut lunar şi conţine informaţii utile referitoare la proprietăţile curative ale plantelor, la practicilor populare de lecuire, la starea igienică şi la bolile cu care se confruntau oamenii în acea perioadă, la respectarea normelor igienice., etc.

Între publicaţiile de folclor trebuie menţionată şi „Ion Creangă. Revistă de limbă, literatură şi artă populară", redactată de G. T. Kirileanu, D. Mihalache, L. Mrejeriu, T. Pamfile, C. Rădulescu-Codin, Mihai Lupaşcu, Şt. St. Tuţescu în 1908[6]. În articolul-program intitulat *Ţinta noastră* din numărul 1 al revistei se menţiona: „Vrem, laolaltă cu alte publicaţii de acest fel, să sporim tot mai mult ca noaşterea minunatelor produceri ale poporului, adevărate comori de gândire şi de simţire, de credinţi şi de datini gospodăreşti, ln cari se oglindeşte sufletul şi viaţa neamului nostru. Oricine vrea să cunoască poporal deplin, aşa cam este el, trebae să cerceteze cu deamănantul şi aceste comori ale sale. Şi-s atât de bogate aceste comori, atât de mândre şi de felurile şi, mai ales, s'au dat la iveală atât de puţine din ele, că ar mai trebui încă multe publicaţii cari să lucreze cu stăruinţă şi cu. folos pe acest ogor, pe cât timp „civilizaţia" nu va fi stâns lumina vechilor noastre datini. (…).

[6] Pentru detalii, vezi: Mircea Fotea, *Folclorul în revista* „Ion Creangă", în *Folclor literar*, vol. II, Timişoara, 1968, pp. 343-344, Maria Rezlescu, *„Ion Creangă". Indice bibliografic*, Iaşi, 1974, pp. 248-269., Ovidiu Bârlea, *Istoria folcloriști românești,* Bucureşti, Editura Enciclopedică Română, 1974, p. 407, Dumitru V. Marin, *Tudor Pamfile şi revista* „Ion Creangă", Editura „Cutia Pandorei", 1998, p. 107.

Tipărim poveşti, cântece, descântece, legende, credinţe, ghicitori, strigături în joc, obiceiuri, descrieri de unelte şi datini privitoare la gospodăria ţăranului, cuvinte localnice din toate părţile româneşti, vorbe cu tâlc şi tot ce-i făurit de popor ln limba sa curată şi neprefăcută”[7] .

Un alt îndemn pentru culegerea materialului fokloric era adresat învăţătorilor şi preoţilor: „Dela fraţii învăţători şi preoţi aşteptăm material bogay şi ales. Ar fi mare păcat să lăsăm să se piardă ştiinţa şi simţirea poporului odată cu bătrânii sfătoşi şi cu babele care încheagă apele”[8].

Prin intermediul acestui apel direct, redacţia roagă pe cititori să strângă şi să trimită materialul folcloric în vederea publicării. Îndemnurile şi impulsurile nu au rămas fără rezultat, bogăţia materialului fiind evident. Numărul colaboratorilor este destul de mare, cea mai mare parte fiind din Moldova. Acest material, cules din popor şi trimis spre publicare fără modificări, va constiui baza culegerilor şi studiilor folclorice care au fost ulterior elaborate. Varietatea materialului folcloric o recomadă drept o revistă folclorică importantă, în paginile căreia au publicat folclorişti de prestigiu.

Culegătorii s-au conformat recomandărilor referitoare la înregistrarea materialului, dovadă fiind în acest sens, de exemplu descântecele, de neîndoielnică autenticitate populară. Redăm două dintre acestea: *De muma pădurii*: Tu muma pădurii/Tu păduroiule/Cu vacile vii, /Cu vacile te duci, /Dela cutare să fugi. Se descântă cu apă neînceputâ cu lumânărică, cu lemn de alun şi la uşă cu toporul (cules de către St. St. Tuţescu din Catane-Dolj)[9]; *De speriat:* Se descantă celui speriat când doarme. Descântătorul îşi întoarce haina pe dos şi ie o mătură părăsită pe care o aprinde şi o poartă de trei ori pe deasupra celui spăriet; apoi stingând mătura începe descântecul. O eşit omul gros flotocos,/ Din casa groasă flotocoasă,/ Cu mâini groase, flotocoase,/ Cu picioare groase, flotocoase,/ Cu ochii zgâiţi,/ Cu dinţii rânjiţi, / După…(Cutare) alergând, /Din cap clătinând, /Barba scuturând, /Din picioare alergând, /Din mâini fluturând! / -Unde te duci tu măi om gros, flotocos, / Din casa groasă, flotocoasă, / Cu mâini groase, flotocoase, / Cu picioare groase, flotocoase, / Cu ochii sgâiţi, / Cu dinţii rânjiţi, / Barba scuturând, / Din picioare alergând, / Din mâini fluturând? / –Mă duc la ...(Cutare), / Sângele să-i beu, / Somnul să i-l ieu, / Carnea să-i hăcuesc, / Faţa să-i îngălbinesc. / –Întoarce-te iuţi şi degrabă, / Nu te duce la dânsul; şi te du la cele şapte fete din cergi late, /Că te-aşteaptă cu mese întinse, / Cu făclii aprinse, /Cu vin roş te-or adăpa, /Carne de cal ţi-or da de-i mânca; (Cutare).... / Să rămâe curat, luminat, / Ca de D-zeu lăsat, / Ca maica ce l-o făcut, / Ca soarele în senin, amin, / Descântecul de la mine şi leacul de la Dumnezeu şi de la Maica D-lui. (cules de către L. Mrejeriu din Cotâtgaşi-Suceava.) [10].

Indicaţii în legătură cu medicina de leac, vrăji şi farmece sunt incluse în „Izvoraşul. Revistă de muzică, artă naţională şi folklor” care a apărut lunar la Bistriţa, jud. Mehedinţi. în anul 1919. Redactor era Gh. N. Dumitrescu-Bistriţa (din septembrie 1920 director), din octombrie 1921 director a fost Olimpia Dumitrescu-Bistriţa Colaboratori: Gh. N. Dumitrescu-Bistriţa, Tiberiu Brediceanu, I. Popescu-Pasărea, S. Mehedinţi, Gh. Bobei.

Întrebuinţarea de către omul din popor a produselor de origine vegetală şi animală în calitate de aliment-medicament este semnalată şi în „Comoara satelor. Revistă lunară de folclor" apărută la Blaj în anii 1923-1924 şi 1925-1927 sub direcţiunea lui Traian German.

[7] „Ion Creangă. Revistă de limbă, literatură şi artă populară”, anul I, nr. 1, august 1908, p. 1.
[8] „Ion Creangă. Revistă de limbă, literatură şi artă populară”, anul I, nr. 2., septembrie 1908, p. 2.
[9] „Ion Creangă. Revistă de limbă, literatură şi artă populară”, anul I, nr. 1, august 1908, p. 14.
[10] „Ion Creangă. Revistă de limbă, literatură şi artă populară”, p. 48.

Colaboratori ai acestei publicații periodice: Alexandru Lupeanu, Iuliu Maior, Ioan Moldovan, Laurean Moldovan Ioan Pop-Câmpeanu, Ioan Pop-Zăicani, Ștefan Pop.

În numărul 1 al revistei, redacția lansa un *Apel* către cititori constatând: „Pentru cunoașterea unui popor izvorul cel mai prețios, datele cele mai sigure și reale, ni le dă folclorul și etnografia. Acestea sunt icoana nemeșteșugită a sufletului unui neam. În ele se oglindează toate durerile și bucuriile de azi, frământările trecutului și nădejdea viitorului. Sunt documente sigure și nealterate, documente cari nu sunt scrise de mână omenească, dictate de o pornire sau pricepere individuală .și adeseori momentană; sunt documente , în cari grăiește colectivitatea, sufletul neamului întreg în temeiul unei selecționări precizate de generații întregi.

Dacă vrem să ne cunoaștem neamul, să căutăm aceste documente în însăș ființa noastră ca neam: în graiu și limbă, în felul de gândire și simțire, în viață familiară, în traiul de toate zilele, în obiceiurile și credințele noastre, în apotezoarea trecutului și în aspirațiile pentru viitor. (...).

Stăpâniți de gândul de a contribui la cunoașterea noastră ca neam, de altă parte de a mântui la vreme din gura peririi această comoară de bogății, Comitetul pus în fruntea acestei reviste a luat inițiativa de a redacta această revistă de folklor, având și îndemnul prețios al Î.P. Sale, Părintelui Dr. Vasile Suciu, Mitropolitul Blajului.

Ținta noastră e: adunarea folklorului românesc ca material de utilizat pe seama celor ce vor scrie istoria neamului, și de a mântui dela peire kaceastă comoară națională”[11].

Cu privire la medicina populară, în paginile revistei regăsim: descântece de durere de cap,. de mânătură, de deochi, de cârtiță, de bubă, de cloțani și de șarpe, de junghi, de joc, de inimă și urcior, de friguri, de urbalț, de obrinteală, de duh necurat, de izdat, de țapă, de pocitură, de aruncătură, de apă, de amorțeală, de întors, de faceri.

Iată un descântec de deochi: „Plecai pe cale/ Pe cărare. / Mă întânii cu fefeochi, / Dedeochi de moroi, / Dedeochi de strigoi, / Dedeochi, muma pădurii, / Dedeochi din foc picat / Și-l întâniră pe cutare, / Și-l mâncară/ Și-l inciutură/ Și inima i-o mâncară. / Și cutare sbiera/ Și se oricărea (văicăria), / Și Maica Precista din cer l-auzia, / Scară de argint făcea/ Și la el se cobora. / –Ce ți-e cutare de sbieri Și te oricărești? / –Mă mâncară Mă sfărâmară. / –Ia dute la cutare descântătoare. / Ea cu gura o descânta, / Cu sufletul va sulfa, / Cu apă tr-o spăla, / Cu busuioc te-o curăța, / În Marea Neagră le-o băga/ Toate descântăturile, / Toate deocheturile, / Toate râmniturile. / Fugi de deochi / Dela cutare dintre ochi. / Cine are nouă ochi se cade, / Să se deoache. / Păsărică albă/ Codalbă/ Zboară pe piatră nestimată/ Și sfarm-o dintr-o dată. / Sfarnă piatră în patru colțuri, / Să crape ochii moroilor/ Și tuturor strigoilor, / Iar cutare să rămâie curat, / Cum Maica Precistă l-a lăsat. (cules din Bistrița de către Iosif N. Dumitrescu)”[12].

De asemenea, dintre leacurile etnioatrice, amintim: de albeață, arsură și lovitură, contra tusei, contra înțepăturii, arsurii, durerii de pântece, durerii de cap, frigurilor, durerii de ochi.

Dintre alimentele-medicament amintim: usturoiul ceapa, etc: „Coaja de ceapă friptă o pun pe buboaie. Din ceapă se stoarce zeama, se sărează și se pune pe negei. Zeama de ceapă mestecată cu unsoare de rață o folosesc și la dureri de urechi”[13].

Încă de la apariție, aceste publicații de folclor au dovedit un deosebit interes pentru patrimonial cultural imaterial din spațiul cultural românesc, între care un rol important îl au

[11] „Comoara satelor. Revistă lunară de folclor", anul 1, nr. 1, ianuarie 1923, pp. 1-2.
[12] Comoara satelor. Revistă lunară de folclor", anul II, nr. 1, ianuarie 1924, p. 11.
[13] Comoara satelor. Revistă lunară de folclor", anul II, nr. 1, ianuarie 1924, p. 13.

practicile de prevenire, combatere şi vindecare a bolilor. Aceste publicaţii periodice contribuie la o mai bună cunoaştere şi valorizare a patrimoniului etnocultural românesc.

Iniţiatorii şi colaboratorii acestor publicaţii au avut în vedere culegerea şi publicarea documentelor de cultură populară indispensabile studiilor teoretice ulterioare. Împrejurările şi atmosfera în care au apărut sunt comune pentru periodicele vremii şi favorabile preocupărilor folclorice, a căror necesitatea se resimţea din plin. În perioada în discuţie, în spaţiul cultural românesc, lipsa materilalelor folclorice era generală. În paginilşe acestor publicaţii adresate nu numai ţărănimii, ci şi intelectualităţii, sunt descriese obiceiurile şi practicile din medicina populară românească şi sunt prescrise leacuri şi remedii populare în marea majoritate de către medici.

Chiar dacă unele publicaţii au avut o existenţă scurtă, acestea au însemnat totuşi foarte mult, fiind demonstrată preţuirea tezaurului medicinei populare româneşti,, însemnătatea etnoiatriei pentru cunoaşterea spiritualităţii populare.

BIBLIOGRAPHY

LUCRĂRI

Bârlea Ovidiu, *Istoria folcloriști românești,* Bucureşti, Editura Enciclopedică Română, 1974.

Fotea, Mircea*, Folclorul în revista* „Ion Creangă", în *Folclor literar*, vol. II, Timişoara, 1968. Dumitru V Marin, *Tudor Pamfile şi revista* „Ion Creangă", Editura „Cutia Pandorei", 1998.

Rezlescu Maria, *„Ion Creangă". Indice bibliografic,* Iaşi, 1974.

Publicaţiuniile periodice româneşti (ziare, gazete, reviste), tom I 1820-1906, descriere bibliografică: Nerva Hodoş, Al. Sadi Ionescu, Bucureşti, 1915.

Publicaţiile periodice româneşti (ziare, gazete, reviste), tom II 1907-1918 şi supliment 1790-1906, descriere bibliografică: George Baiculescu, Georgeta Răduică, Neonila Onofrei, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1969.

Publicaţiile periodice româneşti (ziare, gazete, reviste), tom III 1919-1924, descriere bibliografică: Ileana Stanca Desa, Dulciu Mor[rescu, Ioana Patriche, adriana Raliade, Iliana Sulică, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1987.

Sabina Ispas, *Cultură orală şi informaţie transculturală,* Bucureşti, Editura Academiei Române, 2003.

PUBLICAŢII PERIODICE

„Foaia Soţietăţii de medici şi naturişti din Prinţipatul Moldovei" (1851), „Familia" (1865), „Columna lui Traian" (1870), „Şezătoarea" (1875), „Izvorul tămăduirii" (1875), „Higiena şi şcoala, foaie pentru sănătate, educaţiune şi instrucţiune (1877), „Medicina populară" (1888), Revista poporului" (1888), „Apărătorul sănătăţii" (1891), „Şezătoarea-revistă pentru literatură şi tradiţiuni populare" (1892), „Revista medicală populară" (1892), „Foaia poporului" (1892), „Monitorul Sănătăţei. Organ medicinei populare" (1893), „Viaţa practică"(1893), „Şcoala poporului" (1894), „Sănătatea copiilor" (1895), „Curierul satelor" (1896), „Vestirea sănătăţii" (1896), „Albina. Revistă enciclopedică săptămânală" (1897), „Buletinul Societăţii de medici şi naturalişti" (1897), „Gazeta săteanului" (1897), „Şezătoarea săteanului" (1898), „Vestirea comorilor" (1898), „Foaia populară. Publicaţie enciclopedică ilustrată" (1898), „Lumina satelor" (1899).

„Sănătatea. Revistă bilunară ilustrată de medicină populară" (1901).

„Sănătatea femeilor, Revistă de hygienă şi medicină populară pentru femei" (1902).

„Tribuna sănătății. Revistă de medicină populară” (1903)

„Monitorul sanitar, revistă de răspândirea medicine populare și igienei și organ pentru apărarea intereselor personalului sanitar inferior” (1903).

„Profilaxia, revistă de higienă şi medicină populară” (1905).

„Medicina populară. Revistă săptămânală pentru popularizarea higienei și a științelor medicale” (1905).

„Ion Creangă. Revistă de limbă, literatură și artă populară” (1908).

„Sănătatea. Foaie pentru igienă și medicină populară” (1908).

„Medicul Poporului: Revista săptămânală pentru popularizarea higienei şi a cunoştinţelor medicale elementare" (1910).

„Izvorașul. Revistă de muzică, artă națională și folklor” (1919).

„Comoara satelor. Revistă lunară de folclor" (1923).

Pop Mihai, *Problemele și perspectivele folcloristicii noastre*, în „R.E.F. ”, anul I, nr. 1-2, 1956, pp. 9-36.

UNIVERSITY MANAGEMENT IN THE COVID-19 PANDEMIC

Corina Ana Borcoși
Researcher PhD II, „Constantin Brâncuși" University of Târgu Jiu

Abstract:The coronavirus pandemic is a pandemic that is currently underway and is caused by the new coronavirus 2019-nCoV, a virus that causes the infection called COVID-19. It appeared in December 2019 in Wuhan, China, and then spread rapidly around the world. It has affected the global economy, the most affected areas being tourism, the hospitality industry. All countries in the world have tried to limit the impact of the pandemic, including measures to close schools and universities to reduce physical contact and save lives. Online teaching and assessment are felt by parents, influences the social life and education of children.
The education system was totally unprepared for such a disruption of activity. The paper presents aspects of university management in this pandemic, which no one can say when it will end.

Keywords: management, university management, COVID-19 pandemic, crisis, strategy

1. INTRODUCTION

Disasters, dysfunctions are always present in all types and sizes, but this COVID-19 pandemic is totally different, it is such a contagious disease, which requires medical care and affects the world economy[1].

The difficulties generated by the pandemic caused by the new coronavirus 2019-nCoV, a virus that causes the infection called COVID-19 appear in all areas, at all levels of society, and their management must provide solutions to exit from crisis situations. Mankind has never faced such a global crisis, with so many unknowns and of such magnitude. The implementation of an efficient management in the conditions of today's pandemic is more and more difficult to achieve, with the passage of time the situations to be solved becoming more and more complex[2].

It is necessary to find solutions to help overcome the crisis situations that have arisen but also to transform them into development opportunities. Situations arising from the pandemic and which can be turned into opportunities are[3]:

- ✓ obtaining assets of companies for sale;
- ✓ capitalizing on government incentives;
- ✓ accelerating the restructuring, reorganization, which can be more permissive;
- ✓ detecting and capitalizing on changes in consumers, customers, organizations.

Any organization today, in order to successfully meet the challenges of the pandemic, must act in at least three main directions[4]: collaborative, innovative, entrepreneurial. Thus, the decisions, the managerial actions must be faster, more

[1] Mark L. Jewell, MD; Mary Lind Jewell, RPT; Robert Singer - Practice Management During a Pandemic: Common Issues That Affect All of Us, Aesthetic Surgery Journal Open Forum, Volume 2, Issue 2, June 2020, ojaa017

[2]Nicolescu, O. - Oportunitățile manageriale asociate crizei coronavirus, https://sites.google.com/site/samronewsletter/2018/nl133,

[3]Nicolescu, O. - Oportunitățile manageriale asociate crizei coronavirus, https://sites.google.com/site/samronewsletter/2018/nl133,

[4]Nicolescu, O. - Oportunitățile manageriale asociate crizei coronavirus, https://sites.google.com/site/samronewsletter/2018/nl133,

courageous, therefore adapted to the current environment, which is in a continuous change. Managerial strategies, management methods and techniques used, decision-making systems, information resources, organizational culture must all be used to find innovative solutions. The collaboration between all the factors that can contribute to the maintenance and development of the organization must be maintained, encouraged and extended: clients, suppliers, consultants, financiers, local communities, etc. Adapting management to the crisis situation generated by the coronavirus pandemic also means "humanizing" the way to lead an organization, focusing on the human resource, if we have not done so far.

The rapid spread of COVID-19 virus has resulted in the abandonment of face-to-face activities and the relocation of online activities.[5] Pandemic university management has been implemented taking into account the need for better collaboration between universities in the field of education, research and innovation. There is an increasing need, in this pandemic, to share, to share with others, to offer from experience. Covid-19 has accelerated the digitization of higher education institutions, a necessity that arose before the outbreak of the pandemic.

For an efficient university management, for the provision of quality educational services, essential platforms have been created: [6]

- REI - maintains the connection between pre-university education, university education and continuing education - as well as with the related management systems, for following the educational and professional path of a person;
- RMU - ensures the management of data on students of state and private universities in Romania, in order to streamline administrative activity and to substantiate institutional strategies and national policies in the field;
- SAPM - contributes to monitoring the professional insertion of higher education graduates.

The guidelines to be followed by universities for a lower risk of disease are considered to be the following [7]:

- the lowest risk - faculties and students to realize their teaching activity and other activities and events that are to be realized, only online;
- there is a minimum risk if the following actions are realized: constant use of masks, social distance and hand hygiene; periodic cleaning and disinfection of frequently touched surfaces; avoiding by students the meetings and events that take place physically; hybrid learning: online courses and laboratories with physical participation; activities organized in small groups of students; objects of common use, those in laboratories, etc. they are no longer available to everyone.

2. UNIVERSITY MANAGEMENT IN PANDEMIC

[5] European Commission - European Universities Initiative. Survey on the impact of COVID-19 on European Universities
https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/coronavirus-european-universities-initiative-impact-survey-results_en

[6] Unitatea Executiva pentru Finanțarea Invatamantului Superior, a Cercetarii Dezvoltarii si Inovarii - Platforme esentiale pentru un sistem de invatamant superior ce ofera servicii educationale de calitate si un management universitar performant https://uefiscdi.gov.ro/articole/4534/Platforme-esentiale-pentru-un-sistem-de-invatamant-superior-ce-ofera-servicii-educationale-de-calita.html

[7] Centers for Disease Control and Prevention - Considerations for Institutions of Higher Education, https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/colleges-universities/considerations.html

The world we live in has changed with the pandemic. Aspects of our lives before the pandemic are no longer possible today. Uncertainty has increasingly engulfed our lives.

The number of people infected with the new coronavirus is constantly growing worldwide. The health of the population, of the economy, of social life is seriously affected. The state of emergency established to limit the spread of the disease has affected education, the business environment, vulnerable communities, our lives.

Universities are complex institutions in which the human resource of the future is built. The people who will generate the knowledge of the world of tomorrow, those who will build the future are prepared here, the future talents of the world, the future investors in business, those who will contribute to the vitalization of the social and cultural environment of tomorrow's society.

Universities perform different functions by using the knowledge capital they hold. They are involved in academic projects, in the teaching, learning, research, management and development of digital infrastructure. Universities have a close collaboration with its graduates, with other universities, with public institutions, with the business environment, with non-profit organizations. The current and future doctors, health professionals, are also trained in universities, who, in collaboration with hospitals, public and private health institutions are engaged in building the medical system today and especially tomorrow.

Today's university management in the pandemic is no longer the same as before. Today, a joint effort is being made to ensure the health, safety, well-being of teachers, researchers and students.

After the initial shock due to the appearance of the pandemic, universities around the world tried to transfer, through an extraordinary effort, the entire teaching activity in the online environment. Thus, in a short time they became familiar with the use of digital platforms such as: Microsoft Teams, Zoom or Google Meets, which most teachers had not known before[8].

Universities hold online exams and admissions due to the Covid-19 pandemic. They have organized and are organizing intensive recovery sessions, because the practical training was done online. Most universities have organized online admission taking into account the results obtained at the baccalaureate exam and the grades of high school graduates.[9]

The digitization of education also offers important advantages such as [10]:

- the possibility to participate in educational courses at home, without being physically present in a classroom;
- real-time interaction between teachers and students using the chat function of digital platforms;
- developing available digital resources, improving the quality and quantity of these resources.

Of course, the rapid digitalization of education, achieved especially in such a short time is accompanied by disadvantages such as [11]:

---

[8] Institutul de Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului Centru de excelență al Academiei Mondiale de Artă și Știință - Digitalizarea și inovarea sistemului universitar în lumea post-Covid, https://institutlevant.ro/programe-si-proiecte/cum-va-arata-lumea-dupa-pandemie/luciano-saso-digitalizarea-si-inovarea-sistemului-universitar-in-lumea-post-covid/

[9] Comisia Europeană, Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură - Monitorul educației și formării 2020, România, http://www.anc.edu.ro/wp-content/uploads/2020/11/Monitorul-educatiei_2020.pdf

[10] Institutul de Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului Centru de excelență al Academiei Mondiale de Artă și Știință - Digitalizarea și inovarea sistemului universitar în lumea post-Covid, https://institutlevant.ro/programe-si-proiecte/cum-va-arata-lumea-dupa-pandemie/luciano-saso-digitalizarea-si-inovarea-sistemului-universitar-in-lumea-post-covid/

- decreases the social interactivity of students;
- there are difficulties in teaching the disciplines that have provided experimental, practical activities for a better understanding such as: medicine, fine arts, architecture, engineering;
- difficult access to undigitized or partially digitized university libraries;
- teachers with insufficient digital knowledge have difficulty accessing digital platforms;
- the lack of high-speed internet makes it difficult for both teachers and students to access digital platforms;
- social isolation, lack of social interaction generates psychological problems among teachers and students.

The Covid-19 pandemic comes with several challenges that will revolutionize education. On the one hand, traditional universities that want to provide online educational services will have as competitors the other educational providers, including even Google. On the other hand, the employers of the future will also be interested and in the education obtained outside the traditional educational systems, as long as the future employees have the necessary theoretical and practical knowledge. Thirdly, university costs have risen so much in recent decades, especially in the world's top universities, that in the new context of online education, the question arises as to whether they are still justified at such a high level.[12]

Investing in higher education means allocating time and resources from society, students, their families, in order to increase the employability of graduates. In this regard, universities need to adapt their strategies to achieve this goal through [13]:

- educating students to acquire new knowledge and skills needed throughout life;
- ensuring diversified learning environments for students, even in non-academic institutions;
- providing entrepreneurial skills to students, in order to encourage them to become job creators, to be able to open their own business;
- developing partnerships between universities and non-academic organizations, in order to better understand their vision, needs, to review university programs and to develop new university programs, each discipline containing at least the basic information.

The digitalization of education has accelerated significantly, contributing to the digitalization of the whole society, and in the future it will become stronger. This fact is associated with many risks, among which the most important being that of social isolation and the reduction of social interactivity, which mainly affects young people and the psychologically vulnerable.

---

[11] Institutul de Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului Centru de excelență al Academiei Mondiale de Artă și Știință - Digitalizarea și inovarea sistemului universitar în lumea post-Covid, https://institutlevant.ro/programe-si-proiecte/cum-va-arata-lumea-dupa-pandemie/luciano-saso-digitalizarea-si-inovarea-sistemului-universitar-in-lumea-post-covid/

[12] Institutul de Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului Centru de excelență al Academiei Mondiale de Artă și Știință - Digitalizarea și inovarea sistemului universitar în lumea post-Covid, https://institutlevant.ro/programe-si-proiecte/cum-va-arata-lumea-dupa-pandemie/luciano-saso-digitalizarea-si-inovarea-sistemului-universitar-in-lumea-post-covid/idem

[13] Institutul de Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului Centru de excelență al Academiei Mondiale de Artă și Știință - Digitalizarea și inovarea sistemului universitar în lumea post-Covid, https://institutlevant.ro/programe-si-proiecte/cum-va-arata-lumea-dupa-pandemie/luciano-saso-digitalizarea-si-inovarea-sistemului-universitar-in-lumea-post-covid/

Universities face not only specific academic problems but also face social and financial challenges that may persist for many years to come. University management must find solutions to challenges such as: what teaching and learning will look like in the future, the role of universities as civic institutions, ways of funding in the future, opportunities for collaboration in the future.[14]

CONCLUSIONS

In the context of the Coronavirus pandemic, the role of university management is amplifying. Thus, the manager must solve complex situations. The need to implement a post-crisis, high-performance management in Romania is becoming more and more clear.

Universities have been affected by the pandemic, as has the entire society in which we live. The courses are conducted online, the information is accessed from online sources, teachers, researchers, students must take care of their health more than ever (take measures to prevent illness), it is necessary to maintain mental health, there is a need to connect with what is happening in the world regarding this pandemic (with the research carried out).

The pandemic also generated positive effects for universities but also for society in general. It accelerated digitalization and asked everyone to fight for survival, for what they want, for happiness, for knowledge.

BIBLIOGRAPHY

1. Dumitrascu, D. D., Popa, I., Nicolescu, O. - Abordari si studii de caz relevante privind managementul organizatiilor din Romania in contextul pandemiei COVID – 19, Editura Pro Universitaria, 2020
2. Mark L. Jewell, MD; Mary Lind Jewell, RPT; Robert Singer - Practice Management During a Pandemic: Common Issues That Affect All of Us, Aesthetic Surgery Journal Open Forum, Volume 2, Issue 2, June 2020, ojaa017, https://doi.org/10.1093/asjof/ojaa017, accessed at 07.05.2021
3. Nicolescu, O. - Oportunitățile manageriale asociate crizei coronavirus, https://sites.google.com/site/samronewsletter/2018/nl133, accessed 03.05.2021
4. Ministerul Educației și Cercetării - Măsuri adoptate în sistemul de învățământ universitar românesc, în contextul pandemiei COVID-19 https://www.edu.ro/m%C4%83suri-adoptate-%C3%AEn-sistemul-universitar-rom%C3%A2nesc-%C3%AEn-contextul-pandemiei-covid-19, accessed at 15.04.2021
5. European Commission - European Universities Initiative. Survey on the impact of COVID-19 on European Universities https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/coronavirus-european-universities-initiative-impact-survey-results_en, accessed 04.05.2021
6. Comisia Europeană, Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură - Monitorul educației și formării 2020, România, http://www.anc.edu.ro/wp-content/uploads/2020/11/Monitorul-educatiei_2020.pdf, accessed at 15.04.2021
7. Unitatea Executiva pentru Finanțarea Invatamantului Superior, a Cercetarii Dezvoltarii si Inovarii - Platforme esentiale pentru un sistem de invatamant superior ce ofera servicii educationale de calitate si un management universitar performant https://uefiscdi.gov.ro/articole/4534/Platforme-esentiale-pentru-un-sistem-de-invatamant-superior-ce-ofera-servicii-educationale-de-calita.html, accessed at 15.04.2021

[14] How Covid-19 is improving university governance https://www.timeshighereducation.com/hub/pwc/p/how-covid-19-improving-university-governance

8. Societatea Academică de Management din România - Dezbatere privind impactul COVID-19 asupra invatamantului si practicii manageriale, http://samro.ro/dezbatere-privind-impactul-covid-19-asupra-invatamantului-si-practicii-manageriale/, accessed at 16.04.2021

9. Institutul de Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului Centru de excelență al Academiei Mondiale de Artă și Știință - Digitalizarea și inovarea sistemului universitar în lumea post-Covid, https://institutlevant.ro/programe-si-proiecte/cum-va-arata-lumea-dupa-pandemie/luciano-saso-digitalizarea-si-inovarea-sistemului-universitar-in-lumea-post-covid/, accessed at 04.05.2021

10. How Covid-19 is improving university governance https://www.timeshighereducation.com/hub/pwc/p/how-covid-19-improving-university-governance, accessed at 07.05.2021

11. Centers for Disease Control and Prevention - Considerations for Institutions of Higher Education, https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/colleges-universities/considerations.html, accessed at 07. 05. 2021

KNOWLEDGE MANAGEMENT AND WELL-BEING STATE

Corina Ana Borcoși
Researcher PhD II, „Constantin Brâncuși" University of Târgu Jiu

Abstract: Well-being is essential both for the individual, for each organization, and for the society in which we live and is both a goal to be achieved and a criterion for assessing the quality of life. Knowledge is considered to be the only force that guarantees the economic and social progress of society, the increase of the quality of life, the installation of well-being. Knowledge means the power to understand, to capture the essence of facts, to capitalize on certainties. Knowledge management is a new method of management that uses knowledge, giving it superior competitive power. The paper presents the importance of knowledge management in generating and maintaining well-being, in increasing the quality of life and in reducing stress.

Keywords: knowledge, knowledge management, knowledge economy, well-being, quality of life

1. INTRODUCTION

In the information age we distinguish three periods[1]: the information society, the knowledge society and the conscience society. The knowledge society imposed itself with this phrase at the end of the twentieth century, thanks, especially to the works written by the sociologist Peter Drucker. The knowledge society is not only represented by the knowledge-based economy and means technological knowledge, organizational knowledge, production of new technological knowledge through innovation, the emergence of a new economy in which intangible goods are more valuable than tangible ones[2]. In the knowledge society, knowledge is transmitted to everyone using new means: the Internet, electronic publications, new ways of learning - e-learning. In the knowledge society, scientific knowledge is expanded and deepened, for a sustainable society, it is a society based on the culture of knowledge: scientific, economic, literary, artistic, etc. The knowledge society lays the foundations for the transition to a future society: the society of consciousness, of truth, of morality, therefore of the spirit.[3].

The school generally provides educational services to society, and is intended to contribute to the development of society's human capital. [4]. The well-being and health of an individual, a community, a nation is based on a good quality education. [5]

Knowledge management is the basic activity that takes place in the knowledge society, at the level of all organizations operating in the knowledge society: enterprises, institutions, national and local administrations. As today's knowledge society evolves, so

[1] Drăgănescu, M. - Societatea informaţională şi a cunoaşterii. Vectorii societăţii cunoaşterii, Academia Română, 2012, https://www.slideshare.net/mickysima/mihai-draganescu-societatea-informationala-si-a-cunoasterii-13490200

[2] Brătianu, C. – Managementul cunoștințelor. Concepte fundamentale, Editura Universitară, București, 2015, p. 2

[3] Drăgănescu, M. - Societatea informaţională şi a cunoaşterii. Vectorii societăţii cunoaşterii, Academia Română, 2012, https://www.slideshare.net/mickysima/mihai-draganescu-societatea-informationala-si-a-cunoasterii-13490200

[4] Ministerul Educației Naționale - Educația ne unește. Viziune asupra viitorului educației în România available onhttps://www.edu.ro/sites/default/files/Educatia%20ne%20uneste%20-%20Viziune%20asupra%20viitorului%20educatiei%20in%20Roma%CC%82nia.pdf

[5] UNESCO - Education for health and well-being, available at https://en.unesco.org/themes/education-health-and-well-being

does the moral use of knowledge at all levels. In the knowledge society, learning is mostly electronic (e-learning), but we can also talk about the implementation of e-government, e-health, e-economy. Well-being is an end in itself, of great value. Any country, company, etc. it must want for its people to prioritize actions to ensure the well-being of citizens, employees, students, families, etc. People who have a high level of well-being are satisfied with the life they lead, are more productive, have higher incomes, better health, longer life expectancy. A high level of well-being, positive emotions, lead to positive results: better attention and concentration, creative thinking, tolerance towards others, generosity, a good response to stress. We can say that the knowledge society of today and tomorrow cannot be built without ensuring a general state of well-being, in all the components that make up society as a whole.

2. KNOWLEDGE MANAGEMENT AND WELL-BEING STATE

Knowledge means[6]: to become aware of the existence of surrounding objects and phenomena, reflected in consciousness, to objectively establish the nature, properties of a thing, the relations between phenomena, to give them an interpretation in accordance with the truth; to know something, to possess information about an object, about a problem, to understand, to know, to penetrate with the mind, to understand. Not all knowledge is in the attention of knowledge-based management but only knowledge useful to organizations, that which leads to economic growth, social progress[7].

Today, knowledge is an intellectual capital, what an organization knows, learns, knows. The knowledge that an organization has, what it knows, how it can apply what it knows but also how quickly it can learn something new, is a competitive advantage. If the data come from the measurement of several variables, the information is organized data, structured in a certain way, which are placed in a certain context that ensures a certain meaning, knowledge means much more: understanding processes, producing associations, achieving of predictions, decision making. The evolution of knowledge over time means learning. We cannot talk about the creation of knowledge. It is not a specialized activity in this respect. It is a way of being, of behavior, specific to knowledge-based employees[8].

The knowledge society is an informational and sustainable society. What transforms an information society into a knowledge-based society are [9]:

- the Internet;
- e-book technology (books in electronic format);
- intelligent environment;
- knowledge management;
- management of the moral use of knowledge.

Knowledge management is embedded in the management of today's organizations. Today's organizations need to consider the following[10]:

---

[6] https://dexonline.ro/definitie/cunoastere

[7] Munteanu, I.; Ioniță, V. - Managementul cunoştinţelor, Editura Cartier, available at http://www.viitorul.org/files/Management.pdf

[8] Drăgănescu, M. - Societatea informaţională şi a cunoaşterii. Vectorii societăţii cunoaşterii, Academia Română, 2012, https://www.slideshare.net/mickysima/mihai-draganescu-societatea-informationala-si-a-cunoasterii-13490200

[9] Drăgănescu, M. - Perspectivele societăţii cunoaşterii în România, 2002, available on http://www.cercetareservicii.ase.ro/resurse/Documente/Perspectivele%20societatii%20cunoasterii%20in%20Romania.pdf

[10] Drăgănescu, M. - Societatea informaţională şi a cunoaşterii. Vectorii societăţii cunoaşterii, Academia Română, 2012, https://www.slideshare.net/mickysima/mihai-draganescu-societatea-informationala-si-a-cunoasterii-13490200

- knowledge is a product;
- knowledge must be customer-focused;
- the transfer of knowledge must be done by the most appropriate methods;
- the responsibility of knowledge is personal;
- it is necessary to develop a strategy on intellectual assets.

The basic elements of knowledge management are represented in figure no.1. It is well known that well-being and happiness are being given more and more attention worldwide. Although it is believed that economic development can generate good conditions, however, this alone is not enough.[11].

Well-being is the state in which we feel healthy and happy, when we have a good economic condition, a good emotional state, we simply feel good.

Well-being is the foundation for effective teaching and learning. Well-being is an inner resource that allows the person who owns it, to use his full potential, to be productive, to cope with stress.[12]. Well-being is generated by: physical well-being, mental well-being, emotional well-being, social well-being, spiritual well-being [13].

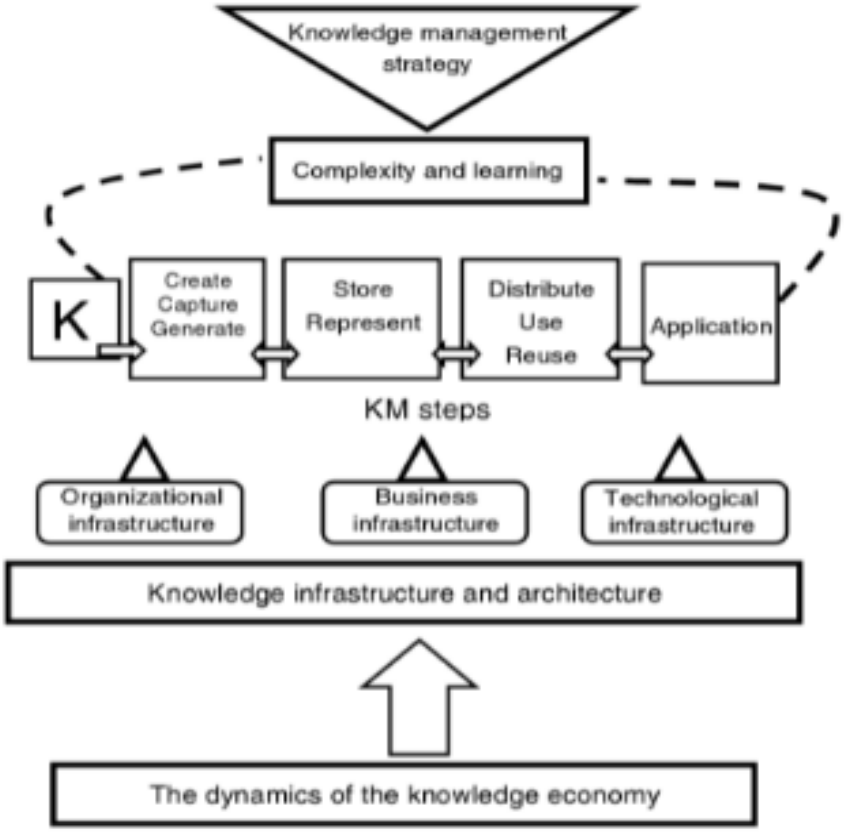

Fig. 1 Basic components of knowledge management

[11] Global Happiness and Wellbeing Policy Report 2019, available: https://s3.amazonaws.com/ghwbpr-2019/UAE/GH19_Ch1.pdf

[12] European Comission - Abilităţi pentru o stare de bine autentică – Welness available on https://epale.ec.europa.eu/ro/blog/abilitati-pentru-o-stare-de-bine-autentica-wellness

[13] Comisia Europeană - Abilităţi pentru o stare de bine autentică – ghid, publicație elaborată în cadrul proiectului Skills for True Well-being, Abilităţi pentru o stare de bine autentică, (527797-LLP-1-2012-1-RO-GRUNDTVIG
https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/roguidebook_welness.pdf

Source: Geisler, E.; Wickramasinghe, N. - Principles of Knowledge Management: Theory, Practice, and Cases, Taylor & Francis, 2009, p. 17

The desire to acquire new knowledge, the pleasure of learning new things, to develop their skills are correlated, they are dependent on the well-being that the individual has.

In today's economy, based on knowledge, on creativity, we can say that the most important resource is the human resource, the one that generates knowledge, employees based on knowledge, in particular. Knowledge-based employees are so specialized, they often have more knowledge even than the managers who lead them, so most of the time they are self-driving employees, they are their own managers, they are partners with which managers associate in their work. In order for knowledge-based employees to be productive in the workplace, to use all their resources to contribute to the development of the organizations in which they work, they must feel good in the workplace. Well-being at work is given by several important elements[14]:

- ✓ the workplace must have clearly defined objectives, they must be understood and accepted by the employee based on knowledge, and they must be correlated with the general objectives of the organization;
- ✓ the knowledge-based employee to have autonomy (freedom of action and flexibility) in the activity he carries out and can use all his skills in carrying out his work;
- ✓ managers must have skills in interpersonal relationships.
- ✓ work must be organized on the principle of fairness;
- ✓ the mental health of the employees is not neglected, the any kind of problems of the employees, so that they have a well-being at work, in order to be able to use in their work the full potential they have.

Knowledge-based management is another management method through which managers develop, improve working conditions that bring a state of well-being of employees in particular but also of the organization as a whole.[15].

Times of crisis require a rethinking of the economic development model, with an important role being played by the knowledge-based economy. In this economy, the central role is played by man, with his creative potential, with his innovative spirit, with his great power of adaptation. Knowledge-based management is what contributes to the development of individual skills, being the link between capitalizing on the human potential of the organization and the intensive use of intangible assets and the protection of natural resources.[16]

CONCLUSIONS

We organize our life, the reality in which each of us lives, depending on the knowledge we have, which we have at a given time.

The knowledge society is based on a new economy, determined by the process of continuous innovation. The new economy includes innovative organizations that have their own knowledge structures. The new organizations are born from the collaboration between companies, universities and research institutes.

[14] https://esignals.fi/en/category-en/leadership/well-being-of-self-managed-knowledge-workers/#61a25670

[15] Kianto, A., Vanhala, M. and Heilmann, P. (2016), "The impact of knowledge management on job satisfaction", Journal of Knowledge Management, Vol. 20 No. 4, pp. 621-636.

[16] Șerban, O. - Managementul Cunoașterii, Editura Economică, București, 2014, p. 34

The knowledge-based society is built by knowledge-based employees, who, in order to produce knowledge, must have that state of well-being in which to feel healthy and happy. On the other hand, self-knowledge can generate well-being, comfort, confidence, reduce the stress induced by the unknown, uncertainty, mystery, can give quality to the life we live.

BIBLIOGRAPHY

1. Brătianu, C. – Managementul cunoștințelor. Concepte fundamentale, Editura Universitară, București, 2015
2. Drăgănescu, M. - Perspectivele societăţii cunoaşterii în România, 2002, available on http://www.cercetareservicii.ase.ro/resurse/Documente/Perspectivele%20societatii%20cunoasterii%20in%20Romania.pdf, accessed on 12.04.2021
3. Drăgănescu, M. - Societatea informaţională şi a cunoaşterii. Vectorii societăţii cunoaşterii, Academia Română, 2012, https://www.slideshare.net/mickysima/mihai-draganescu-societatea-informationala-si-a-cunoasterii-13490200, accessed at 26.04.2021
4. Geisler, E.; Wickramasinghe, N. - Principles of Knowledge Management: Theory, Practice, and Cases, Taylor & Francis, 2009, available at https://books.google.ro/books?hl=ro&lr=&id=GGesBwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=KNOWLEDGE+MANAGEMENT+AND+WELL-BEING+STATE&ots=jHK3RWR-cA&sig=Zkelk-cFVD50N25VAK6d-6GuxXk&redir_esc=y#v=onepage&q=KNOWLEDGE%20MANAGEMENT%20AND%20WELL-BEING%20STATE&f=false, accessed at 13.04.2021
5. Kianto, A., Vanhala, M. and Heilmann, P. (2016), "The impact of knowledge management on job satisfaction", *Journal of Knowledge Management*, Vol. 20 No. 4, pp. 621-636.
6. Munteanu, I.; Ioniță, V. - Managementul cunoștințelor, Editura Cartier, available at http://www.viitorul.org/files/Management.pdf, accessed at 13.04.2021
7. Muntele Hendres, D. - Starea subiectivă de bine: consolidarea ei prin acţiuni psihologice, Editura Universităţii "Al. I. Cuza", Iaşi, 2009
8. Șerban, O. - Managementul Cunoașterii, Editura Economică, București, 2014
9. Ministerul Educației Naționale - Educația ne unește. Viziune asupra viitorului educației în România available on https://www.edu.ro/sites/default/files/Educatia%20ne%20uneste%20-%20Viziune%20asupra%20viitorului%20educatiei%20in%20Roma%CC%82nia.pdf, accessed 12.04.2021
10. UNESCO - Education for health and well-being, available at https://en.unesco.org/themes/education-health-and-well-being, accessed on 12.04.2021
11. European Comission - Abilităţi pentru o stare de bine autentică – Welness available on https://epale.ec.europa.eu/ro/blog/abilitati-pentru-o-stare-de-bine-autentica-wellness, accessed at 13.04.2021
12. Comisia Europeană - Abilităţi pentru o stare de bine autentică – ghid, publicație elaborată în cadrul proiectului Skills for True Well-being, Abilităţi pentru o stare de bine autentică, (527797-LLP-1-2012-1-RO-GRUNDTVIG https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/roguidebook_welness.pdf, accessed at 26.04.2021

13. Global Happiness and Wellbeing Policy Report 2019, available: https://s3.amazonaws.com/ghwbpr-2019/UAE/GH19_Ch1.pdf, accessed 01.05.2021
14. https://esignals.fi/en/category-en/leadership/well-being-of-self-managed-knowledge-workers/#61a25670
15. https://dexonline.ro/definitie/cunoastere
16. https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/well-being

FINANCING FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE ERA OF IMBALANCES IN HIGH, MIDDLE AND LOW INCOME COUNTRIES IN THE PERIOD 2000-2019

Alina Georgeta Ailincă
3rd degree researcher, Centre for Financial and Monetary Research "Victor Slăvescu"

Abstract: Although still viewed with some relaxation, public and private indebtedness has exploded worldwide since the mid-1980s, putting constant pressure on the sustainability of indebtedness. Systemic fragility has accumulated over time, but their tempering and funding for tempering these imbalances has not met the challenges. In this context, financing for sustainable development and financing for development, in general, still has a young history. Therefore, this article aims to describe the situation of indebtedness and financing for sustainable development, through ODA and other specific indicators in high, low and middle income countries of the world in the period 2000-2019.

Keywords: debt for SDGs, ODA, fiscal-budgetary assessment, income systematization of countries, pre-COVID-19 period

JEL Classification: *F34, F35, H63*

1. Introduction

COVID-19 further complicated the realities regarding the indebtedness and the burden of public and private debt, but even before the outbreak of this pandemic, the situation was not very good, threatening the sustainability of the debts, especially for the world poorest countries. Therefore, the article analyzes the pre-pandemic situation 2000-2019 of some important indicators of indebtedness and especially of Official Development Assistance (ODA), in the idea that ODA is an important vector for achieving the goals of sustainable development (SDGs) by 2030.

Thus, the Figure 1, taken from the United Nations report (2020 Financing for Sustainable Development Report, pp.133), especially the figure 1.A, describes the investments needed to achieve four targets (nutrition, poverty eradication, health and quality education) of the SDG targets on central public indebtedness by 2030. As explanations, the basic scenario maintains the expenses according to the current pattern and the scenario with public debt according to the SDGs considers the situation when the short-term debt sustainability is maintained in reaching the SDGs. Thus, if in the first scenario the public indebtedness does not undergo dramatic changes until 2030, the second scenario aims at reaching the first four targets out of the whole 17SDGs without assistance other than ODA. Therefore, the graph shows an increase of almost 6 times the public debt at least for low-income countries for the public debt SDG scenario.

Figure 1- A., B., C. – Debt sustainability in developing countries low, lower middle and upper middle income countries and the SDGs

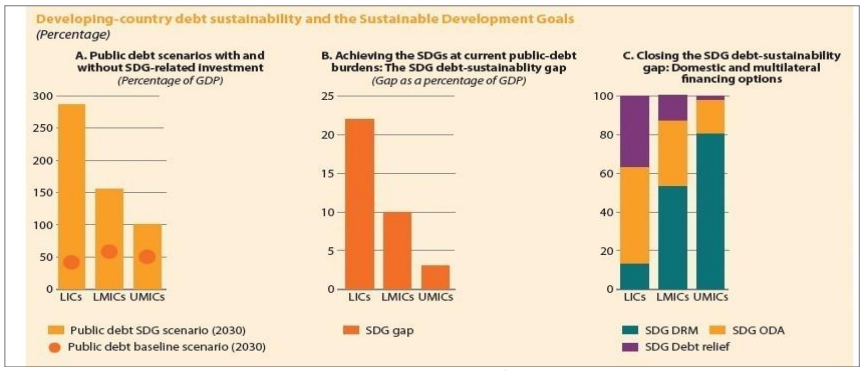

Source: 2020 Financing For Sustainable Development Report of United Nations, pp.133, UNCTAD. Note: LICs – low-income countries, LMICs – lower-middle income countries, UMICs – upper-middle-income countries. DRM – Domestic resource mobilization. Author's processing.

Figure 1B estimates the debt sustainability gap (namely, the difference between the primary fiscal balance to reach the first 4 targets of the SDGs and the balance necessary to keep public debt rates stable). Thus, the group of analyzed countries would need in addition, on average, over 11 percent of GDP, to reach the targets of SDGs. Graph 1C takes into account the sources of financing, internal and external, in which, in order to achieve the SDGs targets pursued, ODA continues to play a predominant role at least for low income countries (LIC).

Although in Figure 1, the reporting is done to GDP, in general, Gross National Income (GNI) is used to assess external assistance and debt indicators at the global, planetary level (Figure 2).

Figure 2 – Gross National Income in high, middle and low income countries of the world for the period 2000-2019

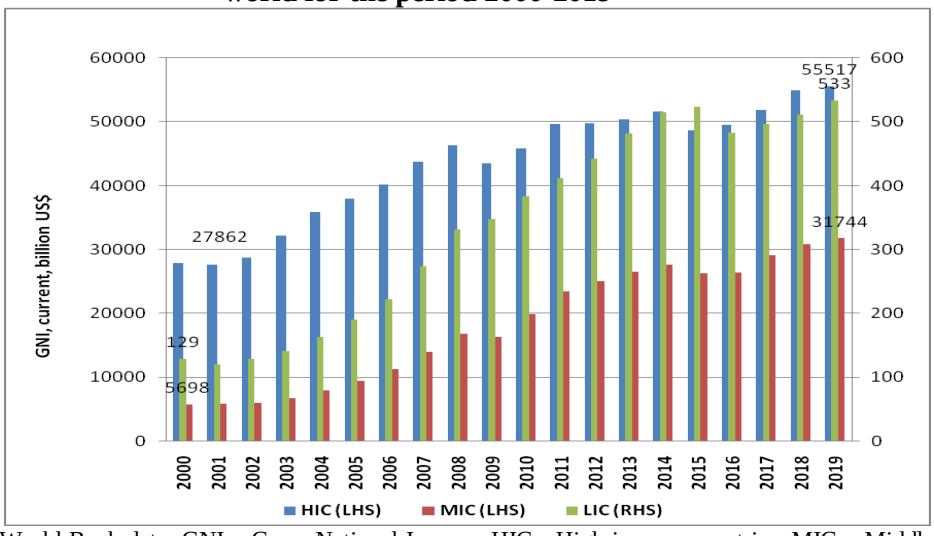

Source: World Bank data; GNI – Gross National Income, HIC - High income countries, MIC – Middle income countries, LIC –Low income countries, LHS – Left scale, RHS – Right scale.

Figure 2, according to World Bank data, shows the substantial gap between high-income and low-income countries in the world, with GNI being in low-income countries more than 100 times lower compared to high-income countries even at the level of year 2019.

The difference of the levels in the evolution of GNI between developed countries, with high income and poor countries, with low income, in the analysis of indebtedness indicators, can be made somewhat comparative by their relation/report to GNI. Thus, Figure 3 shows the evolution of ODA for middle-income countries (including upper middle and lower middle income countries) and low-income countries.

Figure 3 – Net Official Development Assistance in upper middle, middle, lower middle and low income countries for the period 2000-2019

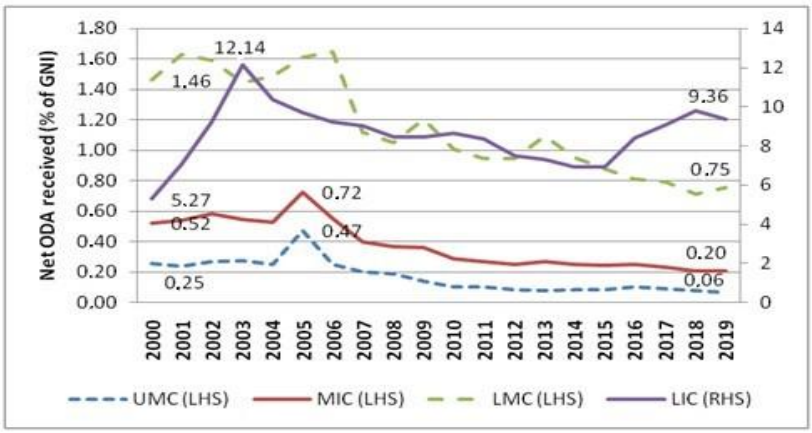

Source: World Bank data; ODA - Official development assistance (ODA), GNI – Gross National Income, UMC - Upper middle income countries, MIC – Middle income countries, LIC –Low income countries, LMC - Lower middle income countries, LHS – Left scale, RHS – Right scale.

High-income countries have virtually the share of ODA in GNI practically zero, for the entire analysis period 2000-2019. But in reality, in billions of dollars, ODA in HIC decreased from 0.52 billion US dollars at the level of 2000 year to 0.20 billion US dollars at the year 2019 or from 0.47 current US dollars per capita in 2000 to 0.16 current US dollars per capita in 2019. Also, other indebtedness indicators are completely missing from the World Bank data, thus, my focus will be rather on other groups of countries besides those with high incomes.

In fact, the graph shows that the trend at the level of high-income countries is also manifested on the other groups of countries analyzed, including at the level of low-income countries, although with some recovery in the period 2015-2018.

2. Problem Statement and Aims of the research

In the current context of COVID-19, seems somewhat strange to focus this article on broader issues such as those pursued by sustainable development goals, but it is almost proven by numerous studies, including basic logic, that environmental, poverty, education, health and nutrition issues of the world's population etc. play a key role in the spread of the pandemic. Therefore, the article follows a 20-year pre-pandemic time horizon (2000-2019) to see if and how financing for sustainable development through ODA (or more precisely the evolution of ODA in the world) in different types of countries groups can change the relationship to the issue of debt sustainability (especially of the public one), being a priority the orientation of humanity towards the desideratum of the SDGs.

3. Literature review

After the Second World War, there was a serious syncope regarding the adequacy of capital to the need for financing, especially for the world's poorest nations. This is why the official development assistance (ODA) emerged, which played a major role until the late 1990s, when private capital was able to fill to a large extent this financing gap (e.g. OECD, 1998). One of main feature of ODA is that the grants should be at least 25 per cent of the total fund. Some studies analyze the capacity of ODA and other external aid instruments to sustain growth, conclusion being uncertain, sweeping from the negative (e.g. Boone,1995, Friedman, 1958) to the positive (e.g. Burnside and Dollar, 2004) and vice versa. Other studies have been channeled, taking into account the inter-temporal budgetary constraints, on the analysis of the sustainability of indebtedness, especially of the public one (starting

from the studies of Domar, 1944 and Blanchard et al., 1990), formalizing a concept such as maximum sustainable public debt and long-run public debt (e.g. Ghosh et al., 2011) with different sustainability thresholds on short and long term.

Taking into account the methodological shortcomings of ODA (Severino and Ray, 2009), there are in the media, political and academic spheres proposals for revision of the structure and methodology of ODA in order to consider other measures of prosperity besides GNI (Vignolo, 2016). However, international data sources such as the World Bank and other international bodies still use GNI and GDP to provide information on indebtedness, public, private, short or long term, concessional or non-concessional, etc., being likely necessary a rethinking for these concepts of the well-being of nations, in addition to rethinking the design of debt instruments.

4. Research Methods

The article tries to highlight the need to increase and to aim more directly the financing **for** sustainable development, the analysis being a comparison between groups of countries with high, middle, upper middle and lower middle and low incomes. At the same time, there are comparisons between indebtedness indicators at the level of the groups of countries pursued, the article ending with a set of correlations between ODA and a series of important indicators related to indebtedness mentioned above. The data and information used are mainly from the World Bank database.

Because the data set is limited, only 20 years, to extend the data set to 40 records, I grouped, for correlations, the countries with upper middle income (UMC) with the middle income countries (MIC) in the group of countries called UMMIC (upper middle and middle income countries) and the countries with lower middle income (LMC) with the countries with low-income (LIC) in the group called LMLIC (lower middle and low income countries). That is why, the "harmony" of the correlations between the reset groups of countries is not found in the initial form of data. Despite all these limitations, the made correlations can highlight more clearly a series of conclusions and can direct the subsequent analyzes for a more substantial econometric analysis.

5. Findings

In general, the analysis for the sustainable development of financing also starts from a broader framework in which a general "indictment" of the financing alternatives is made, such as foreign direct investment. Thus, for the period 2000-2019, the foreign direct investments oscillated during the analysis period with a tendency to decrease for the HIC, UMC and MIC groups, and for the LMC and LIC it is relatively similar, but the level reached in 2019 for LMC and LIC is relatively higher than the previous states' groups, standing at and over 2% of GNI.

Figure 4 shows that the public and public guaranteed debt service has a relatively decreasing trend over the analysis period for all groups of countries analyzed, except for the group of LIC where this aspect is less noticeable, 2019 marking higher levels of PPGDS for the LIC and LMC groups rather than for MIC and UMC groups. This aspect contrasts with the total debt service, the group of countries with the lowest debt service pressure being the LIC group.

Figure 4 – Public and publicly guaranteed debt service and total debt service in UMC, MIC, LMC and LIC for the period 2001-2019

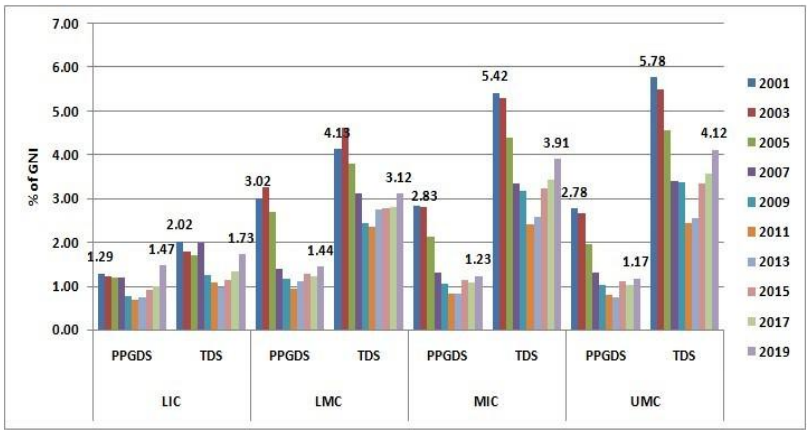

Source: World Bank data; PPGDS - Public and publicly guaranteed debt service, TDS -Total debt service, GNI -Gross National Income, UMC - Upper middle income countries, MIC – Middle income countries, LIC – Low income countries, LMC - Lower middle income countries. Author's calculations.

Regarding the external debt stock as a percentage of GNI (see figure 5), all groups of countries, as expected, have a higher long-term debt stock than the short-term debt stock. For LIC countries, although at the level of 2019, the long-term external debt remains the highest compared to the other groups of countries (UMC, LMC, MIC), however its evolution (which declining steeply until 2011 and slightly increasing from 2011 to 2019) reveals a natural normalization related to the relationship to external indebtedness and the risks associated with it.

For LIC countries, the same trend is observed regarding the short-term external debt stock as a percentage of GNI, in the sense of a massive and constant decrease during 2000-2019. The value at the level of 2019, however, is the lowest of all analyzed groups of countries, suggesting the possibility of a margin of indebtedness for the future, especially in the context of COVID-19.

Figure 5 – External debt stock on short and long term in UMC, MIC, LMC and LIC for the period 2001-2019

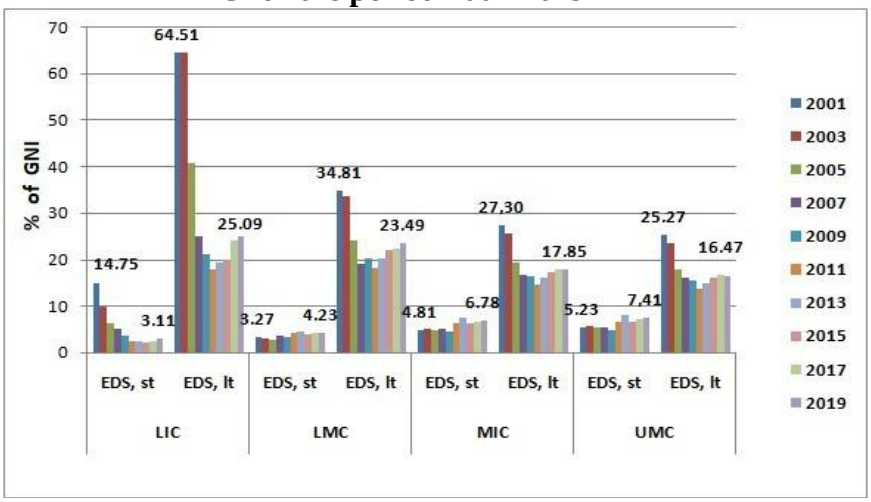

Source: World Bank data; EDS - External debt stocks, st -short-term, lt- long-term, DOD - Debt outstanding and disbursed, UMC - Upper middle income countries, MIC – Middle income countries, LIC –Low income countries, LMC – Lower middle income countries. Author's calculations.

Regarding the public and publicly guaranteed external debt stock as a percentage of GNI (figure 6), we observe a steeper decreasing trend (over 40 pp.) for the LIC group, and relatively moderately decreasing (over 15 pp.) for the groups LMC, MIC and UMC.

Figure 6 – External debt stock of public and publicly guaranteed and private no guaranteed in UMC, MIC, LMC and LIC for the period 2001-2019

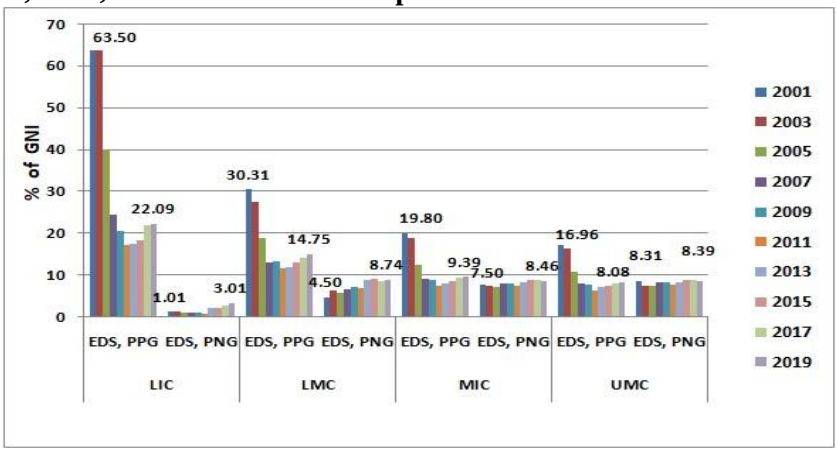

Source: World Bank data; EDS - External debt stocks; PPG - public and publicly guaranteed; PNG - private no guaranteed; UMC - Upper middle income countries, MIC – Middle income countries, LIC –Low income countries, LMC - Lower middle income countries. Author's calculations.

This suggests the increased importance of public investment in the development process of low-income countries, including the need for considerable support from international and regional forums to support with external assistance funds, especially as for LIC countries the stock of no guaranteed private debt it remains at extremely low levels even at the level of 2009 (3.01% of GNI).

The correlation matrix between net official development assistance (NODA) and public and publicly guaranteed debt service and total debt service (see Table 1) shows that it certainly contributes (highlighted by the significant negative correlation) to the reduction of the total debt and even public debt service, suggesting that for the group of less developed countries in the world, ODA financing brings extensive multiplicative benefits.

Table no. 1 – The correlation matrix between net official development assistance and some debt indicators for UMMIC and LMLIC for the period 2000-2019

	NODA (%GNI) UMMIC	*NODA (%GNI) LMLIC*	*PPGDS (%GNI) UMMIC*	*PPGDS (%GNI) LMLIC*	*TDS (%GNI) UMMIC*	*TDS (%GNI) LMLIC*
NODA(%GNI)UMMIC	1					
NODA(%GNI)LMLIC	0,6647	1				
PPGDS(%GNI)UMMIC	0,6495	0,1061	1			
PPGDS(%GNI)LMLIC	0,0341	-0,4487	0,6623	1		
TDS(%GNI)UMMIC	0,4959	-0,0043	0,9548	0,7387	1	
TDS(%GNI)LMLIC	-0,2638	-0,7667	0,4160	0,8553	0,5072	1

Source: World Bank data. Keeping previous notations. Author's calculations.

In second correlation matrix (see Table 2), we observe that the net ODA for UMMIC countries is evolving in the same direction with a relatively strong correlation with the long-term external debt stock and the public and publicly guaranteed debt of the same group of countries but also with short-term and long-term and public and publicly guaranteed external debt stock of the other group of countries (LMLIC). At the same time, the net ODA for low and middle income countries (LMLIC) has a positive and relatively intense

correlation with the public and publicly guaranteed external debt stocks and an extremely intense and negative correlation with the not guaranteed private external debt stocks. These aspects suggest that ODA contributes financially, especially as a support for public financing and less for private financing in the process of economic development, especially for the poorest countries in the world.

Table no. 2 – The correlation matrix between net official development assistance and some external debt stocks indicators for UMMIC and LMLIC for the period 2000-2019

	NODA (%GNI)UMIC	*NODA(%GNI)LMLIC*	*EDS,st)UMMIC*	*EDS,st)LMLIC*	*EDS, lt)UMMIC*	*EDS, lt)LMLIC*	*EDS,PPG)UMMIC*	*EDS,PPG)LMLIC*	*EDS,PNG UMMIC*	*EDS,PNG)LMLIC*
NODA MIC	1									
NODA LIC	0,665	1								
EDS,st MIC	-0,661	-0,273	1							
EDS,st LIC	0,601	0,266	-0,376	1						
EDS, lt MIC	0,580	0,181	-0,460	0,646	1					
EDS, lt LIC	0,716	0,361	-0,459	0,875	0,890	1				
EDS,PPG MIC	0,643	0,212	-0,507	0,676	0,989	0,914	1			
EDS,PPG LIC	0,796	0,501	-0,510	0,850	0,869	0,984	0,899	1		
EDS,PNG MIC	-0,586	-0,264	0,446	-0,385	-0,212	-0,413	-0,351	-0,445	1	
EDS,PNG LIC	-0,756	-0,902	0,484	-0,284	-0,318	-0,396	-0,359	-0,553	0,363	1

Source: World Bank data. Keeping previous notations. Author's calculations.

6. Conclusions

Indebtedness, especially public indebtedness, is not an easy subject at the moment, especially as keeping the COVID-19 crisis under control has added until now several trillions to the world's indebtedness. The analysis of the pre-pandemic period 2000-2019 of the debt situation, and especially of the debt for development, for the high, medium and low income countries, reveals the capacity to turn a shortcoming into something stimulating for the world economy. Even though it is still precarious in the countries with the most stringent financing needs, official development assistance proves its real capacity to support the analyzed economies. Unfortunately, alongside the ODA, especially for low-income countries, the pressure of financing continues to fall on public debt, as a vector of achieving the sustainable development goals.

BIBLIOGRAPHY

- Blanchard, O., Chouraqui, J. C., Hagemann, R. P. & Sartor N. (1990). The Sustainability of Fiscal Policy: New Answers to an Old Question. OECD Economic Studies, 15.
- Burnside, C. and Dollar, D. (2004). Aid, policies and growth: Revisiting the evidence, World Bank Policy Research Paper No. O-2834, March, World Bank, Washington D.C.
- Boone, P. (1995). Politics and the effectiveness of foreign aid, Centre for Economic Performance Discussion Paper No 272. Available on the int ernet at www.cep.ise.ac.uk/pubs/download/dp0272.pdf.
- Caner, M. & Grennes, T. & Koehler-Geib, F. (2010). Finding the Tipping Point: When Sovereign Debt Turns Bad. In the book Sovereign Debt and the Financial Crisis, published by the World Bank, mentioned in https://news.ncsu.edu/2010/09/wmsgrennescanertipping/.

- Domar, E. (1944). The Burden of the Debt and the National Income. American Economic Review, December.
- Friedman, M. (1958). Foreign aid. Yale Review, 47: 500-516.
- Ghosh, A. R., Kim, J. I, Mendoza, E. G., Ostry, J. D. and. Qureshi, M. S. (2011). Fiscal Fatigue, Fiscal Space and Debt Sustainability in Advanced Economies. NBER Working Paper 16782.
- Organization for Economic Co-operation and Development (1998). Development Co-operation Report (Paris: Organization for Economic Co-operation and Development).
- Severino, J.M. and Ray, O. (2009). The End of ODA:Death and Rebirth of a Global Public Policy, Working paper 167, CGD –Centre for Global Development. Online at: https://www.cgdev.org/publication/end-oda-death-and-rebirth-global-public-policy-working-paper-167.
- Vignolo, A. (2016). *Revising ODA in the era of SDGs*, Development MattersSDGsODA, Official Development Assistance, SDGs, Sustainable growth, Uruguay,14 June. Online at: https://oecd-development-matters.org/2016/06/14/revising-oda-in-the-era-of-sdgs/.

*** https://data.worldbank.org/.

***UNCDP, 2018. Online at: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/2754713_July_PM_2._Leaving_no_one_behind_Summary_from_UN_Committee_for_Development_Policy.pdf.

WEALTH OF HOUSEHOLDS IN ROMANIA AND EUROPEAN UNION. COMPARATIVE ASPECTS

Nicoleta Mihăilă
Scientific Researcher III, PhD, Centre for Financial and Monetary Research "Victor Slăvescu"

Abstract: The main objective of the paper is to realize an analysis of the financial wealth of households in Romania and the European Union in the period 2009-2019, respectively financial assets and liabilities of households in the European context, as a whole, and types of financial instruments, as well as a brief analysis of global wealth. We also try to highlight the main factors influencing the financial situation of the population, our attention being directed to the level of education, but also to the income and expenses of the population. In this sense, we use both a descriptive and a quantitative methodology for processing and analyzing the data taken from international databases (Eurostat, Cresit Suisse reports).

Keywords: households, financial assets and liabilities, income, expenditure, education

1.Introduction

If we consider the wealth of households, it mainly refers to the financial assets available to the population at a given time, regardless of nature, maturity, degree of risk and forms of ownership; it also means the resources of the population in the form of goods, sums of money and other financial assets.

Household wealth is the difference between the value of a household's assets and the value of its liabilities and is one of the key determinants of private consumption. We consider the wealth of the population to be influenced by several factors, including the economic context of the country, the level of income and expenditure, education and training.

In time, the wealth of households has had an upward trend, due to both the dynamics of real estate holdings and income. In the next period, it is expected that the economic effects of the COVID-19 pandemic will affect the wealth of the population, as a result of deteriorating conditions in the real estate and capital markets, as well as from the perspective of declining incomes.

The main aspects we want to address are: the analysis of the wealth of households in the EU in 2009-2019 and the analysis of global wealth in 2018-2019, as well as a situation of income and expenditure of the population depending on the level of education.

2.Analysis of the financial assets and liabilities of the population in the EU in the period 2009-2019

We consider the comparative situation of financial assets and liabilities of households[1], as a whole, as well as by types of financial instruments. We mention that non-profit Institutions in the service of households are also included in the households.

In the period 2009-2019, at EU-27 level, the financial assets of households and non-profit institutions serving households in the EU-27 generally had an upward trend (except for 2011 and 2018), while the share of financial liabilities in GDP decreased (with the exception

[1] In the EU-27, household financial assets mainly include currency and deposits, shares in investment funds and shares or assets held in life insurance companies and pension funds. Household financial liabilities mainly include mortgages and other types of loans.

of 2010 and 2019). For 2019, they represented 216,8%, respectively 62,6% of GDP (EU 27 average).

Figure 1. Financial assets and liabilities in EU, in the period 2009-2019 (% GDP)

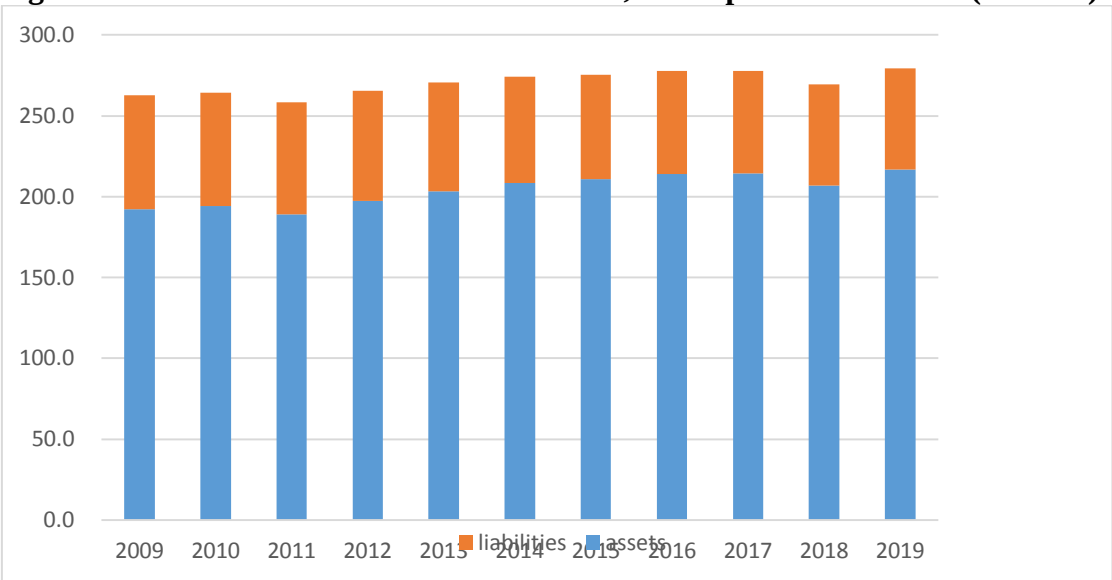

Source: EUROSTAT, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Households_-_statistics_on_financial_assets_and_liabilities#Value_of_assets_and_liabilities

Comparing the shares of assets and liabilities in GDP in 2019 with those in 2009, the largest increases in this period were observed for Denmark for assets and for Slovakia for liabilities.

Figure 2. Financial assets and liabilities of households in 2019 in EU member states (% of GDP)

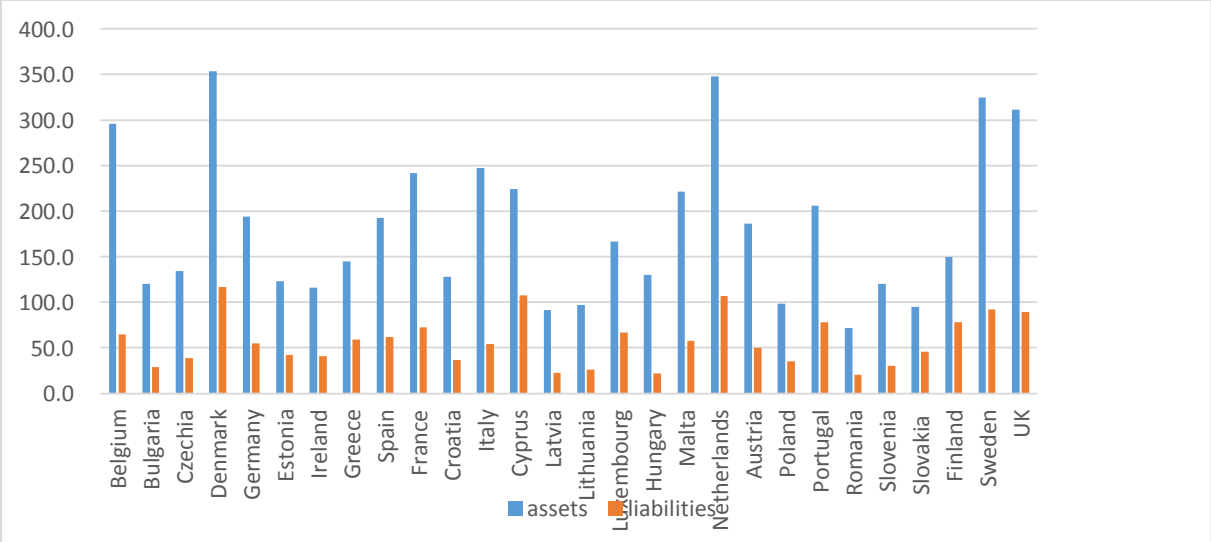

Source: EUROSTAT, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Households_-_statistics_on_financial_assets_and_liabilities#Value_of_assets_and_liabilities

At the level of 2019, the *financial assets* of households represented 216,8% of GDP. This level was considerably higher in some EU Member States, reaching a high of 353,6% in Denmark, while relatively high shares were recorded in the Netherlands (347,9%), Sweden (325,0%) and Belgium (296,0%). On the other hand, the lowest values were recorded in Poland (98,5%), Lithuania (97,0%), Slovakia (95,2%), Latvia (91,1%) and Romania (71, 6%).

The *financial liabilities* of households in the EU-27 were equivalent to 62,6% of GDP in 2019. There were only three EU Member States in which the value of these debts was higher than GDP, respectively Denmark (116,5%), Cyprus (107,7%) and the Netherlands (106,8%); by contrast, 12 Member States had less than half of their GDP in terms of financial liabilities: Slovenia, Bulgaria and Lithuania, Latvia (22,5%), Hungary (22,1%) and Romania (20,7%); we notice that Romania, similar to 2018, is ranked last among the EU countries, in terms of the two components analyzed (assets and liabilities).

Regarding the structure of assets and liabilities, we mention that the data refer only to households, excluding non-profit institutions that serve households.

In 2019, the *total financial assets* of EU-27 households amounted to 29.701 billion euro, consisting of assets in the form of insurance and pensions (34,1%), currency and deposits (31,6%) and shares and investment funds (29,2%). The *total financial debts* of households in the EU-27 amounted to 8.612 billion euro, with loans representing the largest share (91,2%) of their total (most of which were long-term loans, mostly composed of mortgages to buy a house).

In the EU-27, *insurance and pensions* were the main financial asset held by households in 2019, accounting for 34,1% of total financial assets. Insurance and pensions accounted for 67,9% of total financial assets held by households in the Netherlands and almost half of the total financial assets of households in Ireland and Denmark. By contrast, this instrument accounted for less than 10% of total financial assets held by households in Malta, Hungary and Greece.

In 2019, *cash and deposits* were the main financial asset held by households in most EU Member States, accounting for just over half of the assets held by households in Poland, Slovakia, Cyprus, Greece; The Czech Republic, Austria, Portugal and Bulgaria also had significant shares.

There were eight EU Member States in which the main financial assets held by households in 2019 were *equity and investment funds*. Of these, Estonia was the only Member State to report a share of more than half (55,7%) of total financial assets held by households. In contrast, the relative share of equity and investment fund shares was much lower in Ireland and the Netherlands, where the instrument accounted for 11,9% and 14,1% of household assets, respectively.

The structure of *financial assets of households shows that Romania* is similar to the EU in terms of the share of deposits (37%) and differs in terms of the share of insurance, which is much lower (10,6% of total assets), being offset by a high share of other accounts receivable (23,3%) or equity and investment funds (26,8%). In the Czech Republic and Poland, the share of deposits in total financial assets is higher (52,4% and 50,1%, respectively), as is the share of insurance (12,5% and 14,4%, respectively), being offset by the low share of unlisted held shares (3,2% and 8,9% respectively).

Figure 3. Household financial assets by types of financial instrument, 2019 (% of total household financial assets)

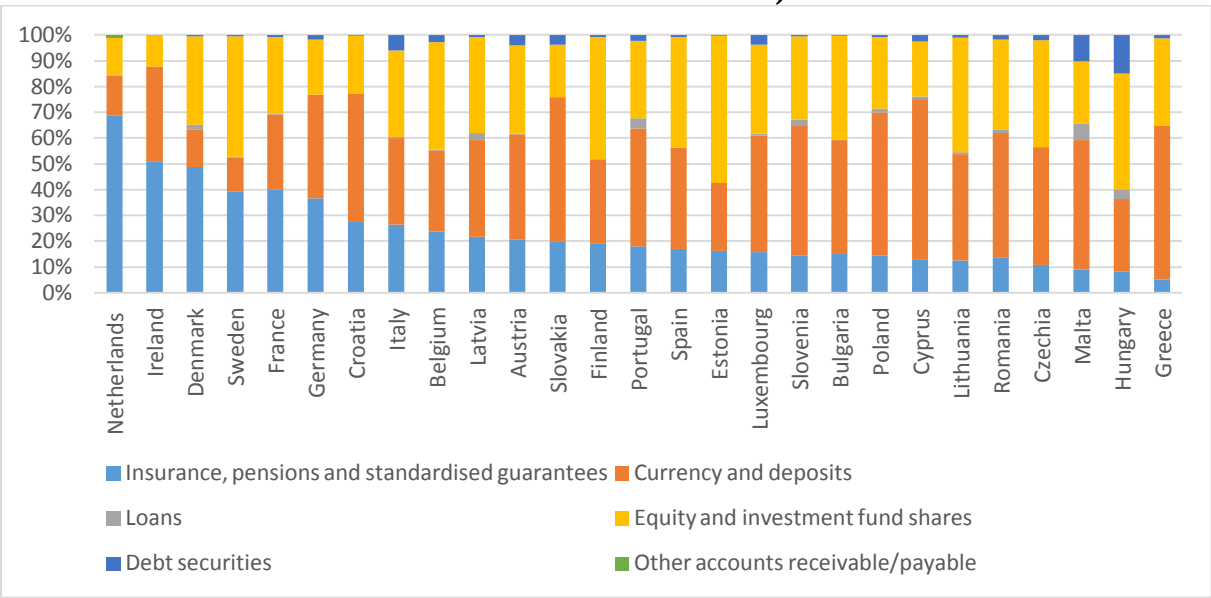

Source: EUROSTAT, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Households_-_statistics_on_financial_assets_and_liabilities#Value_of_assets_and_liabilities

In terms of *financial liabilities*, in EU-27, *loans* accounted for 91,2% of their total in 2019. Moreover, loans represented the biggest share of debt in every EU Member State. They accounted for 100% of total financial debt of households in Luxembourg, 99% in Germany and 98,7% in Austria. At the other end of the ranking, loans accounted for about three quarters (75,9%) of total financial liabilities held by households in Italy.

Another instrument held by households, among loans, were *the other accounts receivable / payable*, with a share of 8,3% of financial liabilities held by households in the EU-27; Italy has the highest level, 20,1%, followed by Bulgaria.

As for *loans in Romania*, they have a share of 84,1% of total debt, slightly below the EU 27 average (91,2%), being overtaken by countries as Poland (97,8%), Latvia or Slovakia, but ahead of the Czech Republic (83,3%), Bulgaria (82%) or Italy (75,9%).

Figure 4. Household financial liabilities by types of financial instruments, 2019 (% of total household financial debts)

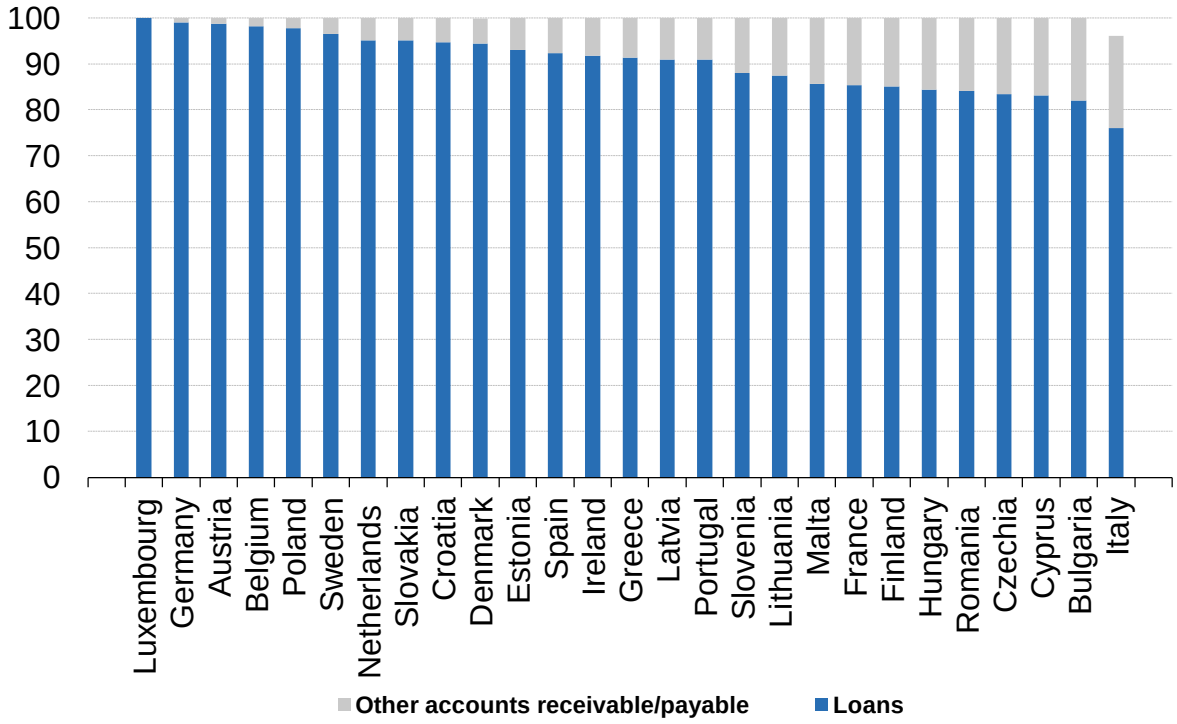

Source: EUROSTAT, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Households_-_statistics_on_financial_assets_and_liabilities#Value_of_assets_and_liabilities

Another aspect that we want to bring into discussion is the one referring to ***the global wealth***, respectively the changes that occurred in the households during 2018-2019, according to the Report made by Credit Suisse, Global wealth Report 2019.

In 2019, total wealth increased in all regions: in North America, compared to 2018, it increased by 4,1 billion dollars, of which 3,9 billion came from the United States; China, with 3 billion dollars, the Asia-Pacific region (excluding China and India), with 825 million dollars.

Table 1. Changes in households wealth in 2018- 2019, by regions

region	Total wealth 2019 (billion dollars)	Change in total wealth		wealth / adult 2019 (dollars)	Change in Wealth / adult (%)	Change in financial assets (%)	Change in non-financial assets (%)	Change in liabilities (%)
		2018-2019 billion dollars	2018-2019 %					
Africa	4119	130	3,3	6488	0,4	0,1	6,6	7,7
Pacific Asia	64778	825	1,3	54211	-0,3	1,5	1,9	4,2
China	63827	1889	3,1	58544	2,6	0,2	7,5	10,9
Europe	90752	1093	1,2	153973	1,2	0,3	2,0	1,4
India	12614	625	5,2	14569	3,3	1,4	6,9	11,5
Latin America	9906	463	4,9	22502	3,2	4,0	5,7	5,0
North America	114607	4061	3,7	417694	2,7	3,6	3,8	3,8
Global	360603	9087	2,6	70849	1,2	2,0	3,7	4,0

Source: Credit Suisse, Global wealth Report 2019

Despite the economic problems in Argentina and Venezuela, wealth in Latin America increased by 463 billion dollars, with Brazil accounting for 312 billion. In percentage terms, India (5,2%) and Latin America (4,9%) had the fastest growth rate, and Africa, China and North America recorded gains of 3% -4%.

From the perspective of *change in wealth / adult*, we notice that the most significant increases were in India and Latin America (more than 3%), and in the Asia-Pacific region, it decreased by 0,3%. By components, debt had more significant changes in India (11,5%), China (10,9%) and Africa (7,7%), non-financial assets grew at a faster pace in China, India, Africa and Latin America, and the financial ones in Latin America and North America.

We mention that, globally, in 2019, although the wealth per adult reached 70.850 dollars, it is only 1,2% above the level of the middle 2018; while more than half of adults worldwide have a net wealth of less than 10.000 dollars, almost 1% of adults are millionaires, who collectively own 44% of the global wealth.

We further present the situation of individual assets in several European countries (similar in economic terms to Romania).

Table 2. Estimated wealth in the period 2018-2019 in some EU member states

state	Adults (thousands)		wealth/ adult (dollars)		Financial wealth/ adult (dollars)		Non- financial wealth/ adult (dollars)		Debt/ adult (dollars)	
	2018	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**	**2019**
Bulgaria	5752	5697	30542	42686	14390	26073	19246	19885	3095	3273
Czech Republic	8529	8505	62326	64663	32579	34555	39040	39980	9293	9872
Hungary	7826	7803	41496	44321	23456	24514	22029	23994	3989	4187
Letvia	1557	1536	57378	60347	22829	24656	39573	40684	5025	4993
Poland	30626	30598	56333	57873	17383	18574	45331	46110	6382	6812
Romania	15582	15517	42780	43074	9459	9965	35885	35750	2564	2641
Slovakia	4339	4340	64592	66171	19165	19640	55769	57353	10342	10822

Source: Credit Suisse, Global wealth databook 2019

We notice that in the period 2018-2019, although at the level of the analyzed countries the number of adults decreases, their wealth increases, to a greater extent in Bulgaria and Latvia. It also draws attention the more sustained increase in individual non-financial wealth (in Slovakia, with 1.584 dollars, Hungary, 1.965 dollars, or Poland), as well as the financial one (more significant in Bulgaria- 11.683 dollars). Debts / adult are also increasing, but at a more modest pace compared to assets (Latvia records a decrease in debts).

Romania also has an upward trajectory in terms of individual wealth (increase of 294 dollars), although the number of adults has decreased (to a small extent). Both financial wealth and debt per adult increased, and non-financial wealth decreased, by 135 dollars.

As for 2020 (and the effects of the COVID-19 pandemic), there are data (forecasts) confirming the increase in global wealth inequality, as well as the negative effects on certain groups, namely low-skilled people, women, minorities, young people and small businesses, or the positive impact on companies in industries that have thrived in the pandemic.

Household wealth is unevenly distributed, an aspect highlighted by the fact that at the end of 2019 only North America and Europe accounted for 55% of total global wealth. Also, the first 1% of wealth holders in a country usually own 25% - 40% of total wealth, and the first 10% usually represent 55% -75% of wealth.

Millionaires worldwide, the equivalent of 1% of the adult population globally, accounted for 43,4% of global wealth. In contrast, 54% of adults with less than 10.000 dollars in wealth accounted for less than 2% of global wealth.

The pandemic also has important repercussions on income distribution. Although emergency measures taken by the authorities offset the effect to some extent, unemployment and low economic activity can increase income inequality in different countries, people with lower incomes being predominantly affected.

International income disparities may also increase as the pandemic spreads to the Third World, where governments have fewer resources to mitigate the impact on household incomes, or due to reduced remittances from family members working abroad.

3.Factors influencing the financial status of the population - income, expenditure, education

An analysis of the level and evolution of income and expenditure of the population is of particular importance for the development of national macroeconomic policies, as it provides information on the level of socio-economic development, standard of living, level of civilization and cultural development, consumption patterns and structural changes in aggregate demand.

The financial situation at household level is influenced, among others, by the level of income and expenses in the respective household (implicitly the degree of saving), as well as by the level of education of individuals, being well known that a high level of education improves the standard of living of the individual. The degree of training of the head of the household is an important factor in differentiating income and consumption expenditure and in shaping consumer behavior.

We further present the situation of income and expenditure of Romanian households in the period 2009-2019, the comparative situation of the average income in the Member States according to the level of education, in 2019, as well as the situation of expenditure in the European Union, for 2019, according to the consumption purpose.

Figure 5. The average total expenses per household, in Romania, by the main social categories, during 2009- 2019

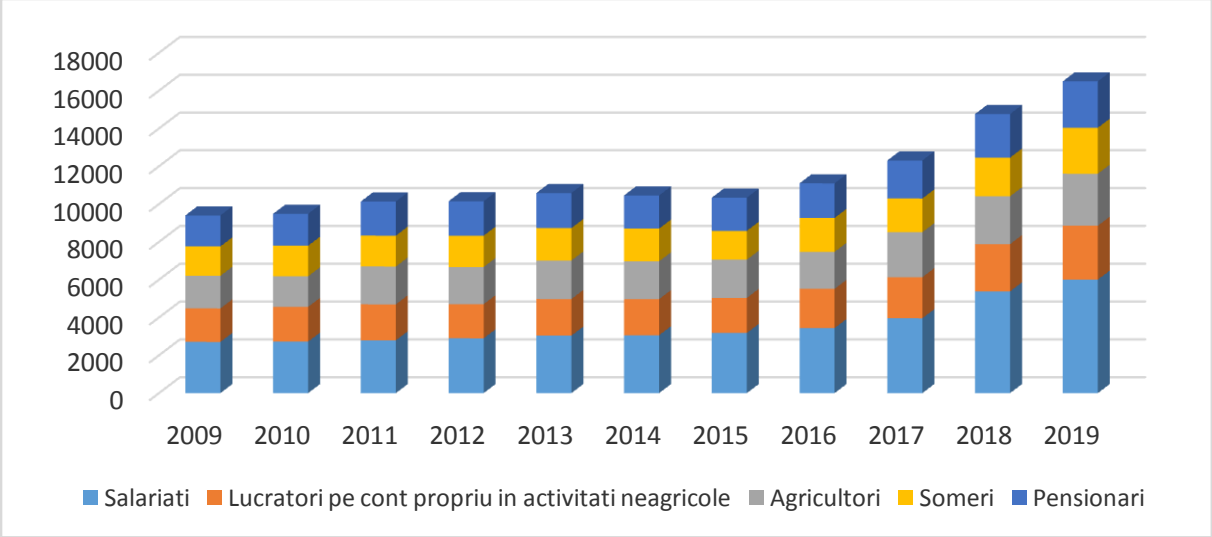

source: NIS, Family Budget Survey, Tempo online database

In Romania, the total expenditure of the population registered an ascending trend in the period 2009-2019, having sensitive differences between different categories of households, analyzed according to the occupational status of the head of the household. Thus, in salaried households, total expenditures were significantly higher than the average of all households, while unemployed households spent the least.

The structure of expenditure by destination shows important differences between the categories of households analyzed, especially in terms of the share of transfers and expenses for household production, consumer spending and consumption of own resources, differences closely related to the level of wage income and the value of consumption from own resources, as well as their share in household income.

The main destinations of household expenses are the consumption of goods, services and transfers to public and private administration and social security budgets, in the form of taxes, contributions, as well as to cover needs related to household production (animal feed and poultry, labor payment for household production, sowing products, veterinary services, etc.). The destination structure of the expenses also includes the expenses for investments, consisting in the purchase or construction of dwellings, the purchase of land and equipment necessary for the production of the household, the purchase of shares, etc.

The main destination of household expenditure - consumption - accounted, on average, for households as a whole, 61% of total expenses. In 2019, income taxes, contributions to social security budgets, contributions and other taxes and dues, held a share of 33% of total expenditure. Investment expenses were very low, both in 2019 and in the previous year, representing only 0,6% of total expenditure.

The low level of investment spending is a signal in terms of the extremely low capacity of households to save. The need to cover the expenses imposed by household production, the payment of taxes and social security contributions and the satisfaction of basic consumption needs leave few resources for investment.

At EU level, household expenditure in 2019, almost a quarter of EU-27 household expenditure (23,5 % of total or 12,3 % of GDP) was devoted to 'Housing, water, electricity, gas and other fuels'. Other large shares are observed for 'Transport' (13,1 % of total or 6,9 % of GDP), 'Food and non-alcoholic beverages' (13% of total or 6,8 % of GDP) and 'Miscellaneous goods and services' (11,2 % of total or 5,9 % of GDP). 'Housing, water, electricity, gas and other fuels', 'Transport' and 'Food and non-alcoholic beverages' account for almost half of the total household expenditure (49,6 %). Restaurants and hotels' and 'Recreation and culture' (both 8,7 % of total or 4,6 % of GDP) followed. The remaining

household spending was distributed over 'Furnishings, household equipment and routine household maintenance' (5,5 % of total or 2,9 % of GDP), 'Clothing and footwear' (4,6 % of total or 2,4 % of GDP), 'Health' (4,4 % of total or 2,3 % of GDP), 'Alcoholic beverages, tobacco and narcotics' (4 % of total or 2,1 % of GDP), 'Communications' (2,4 % of total or 1,3 % of GDP) and 'Education' (0,9 % of total or 0,5 % of GDP) – which together represented 21,8 % of total expenditure or 11,5 % of EU-27 GDP in 2019.

Therefore, in the EU, household expenses on education and culture have also been low as a share of GDP.

In terms of income, its level per person is strongly influenced by the number of household members, especially by the number of children in the household, by the economic dependency ratio for each household. The average income per person - an indicator associated with the approach to income from the perspective of living standards - shows a differentiation of income by household categories to a certain extent modified from that revealed by the average income per household.

The contribution of different sources to the formation of household income is determined by the occupational status of the persons who make up the households, mainly by the status of the head of the household, which is identified, in most cases, with the main income earner.

Thus, in the case of employee households, the main form of income is the salary income, in the case of pensioner households - income from social benefits, in the case of self-employed households - income from independent non-agricultural activities, and in the case of farmers' households - income from agriculture and the value of consumption of agri-food products from own resources.

Figure 6. Average total income per household in Romania, by main social categories, in the period 2009- 2019

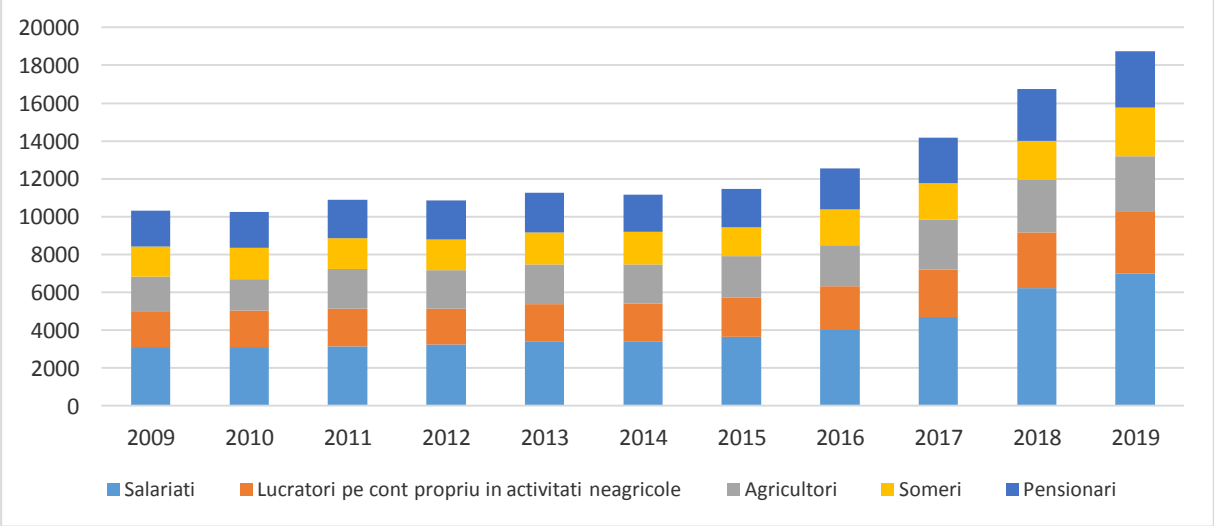

source: NIS, Family Budget Survey, Tempo online database

From the figure above we observe that the households of employees have, on average, the highest level of income, compared to the self-employed in non-agricultural activities, with the households of farmers, unemployed or pensioners.

The level of education of the head of the household is a factor that influences the size and structure of disposable income. The higher the level of education of the representative of a household, the higher the average disposable income per person, and the higher the money income.

In Romania, in 2019, the total income of households in which the head of the household is a graduate of higher education were significantly higher than those of

households in which the head of the household graduated only primary or secondary school or did not graduate from any form of education.

In the European context, the situation is presented in the figure below.

Figure 7. Average income in the EU by level of education in 2018-2019 (euro)

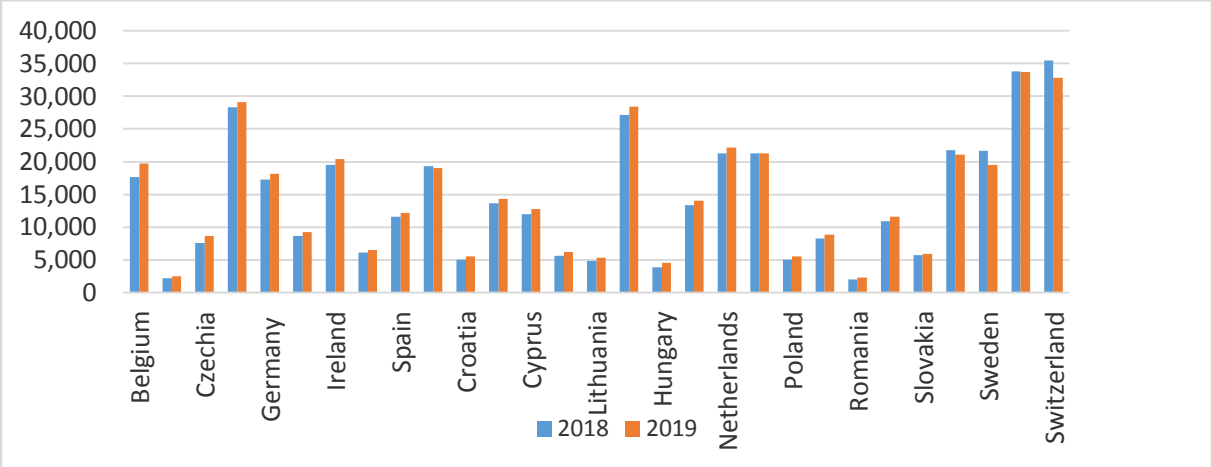

Source: Eurostat, EU-SILC survey

We notice that in the countries where the focus is on the level of training / education, the average income is also significant, in 2019 being recorded higher levels, compared to 2018. The highest income is found in Switzerland, Norway, Denmark, Luxembourg, and at the opposite pole is Romania and Bulgaria, followed by Slovakia, Latvia, Hungary.

4.Conclusions

In our paper we tried to find the answer to the question *How is our country from the perspective of the financial wealth of households in the context of the European Union?* In this sense, we presented the situation of household assets and liabilities in the European Union, in 2009-2019, as well as a brief analysis of global wealth in 2018-2019, and we highlighted the fact that the financial situation of the individual is correlated with the level or education (using data provided by Eurostat and the National Institute of Statistics).

The financial state of the population is directly influenced by several factors, namely the economic climate of the country where the household is located, the level of education / vocational training, the level of income and the destination of consumption expenditure in that household. In Romania, in 2019, the total income of households in which the head of the household is a graduate of higher education were significantly higher than those of households in which the head of the household graduated only primary or secondary school or did not graduate from any form of education.

As for financial assets and liabilities, at the level of 2019, in the EU, we notice that Romania is, from the perspective of both components, at the end of the ranking. Financial assets relative to GDP increased in the EU, but in Romania, households have the lowest value of financial assets relative to GDP, only a third of the EU average in 2019.

In terms of household financial assets, Romania has a share of 71,6% of GDP, the countries that are ahead of it being Latvia (91,1%), Slovakia (95,2%), Poland (98,5%). The countries in the first places are Denmark (348% - GDP, about five times more than the level in Romania), the Netherlands, Sweden (shares exceeding 300% of GDP).

Regarding the financial liabilities of Romania (% of GDP), in 2019 they represented 20,7% of GDP; other countries that followed us in the ranking were Hungary (22,1% of GDP), Latvia (22,5%) or Bulgaria (29%). Also, countries with a very high level of debt are Denmark (116,5%, 5,63 times higher than Romania), Cyprus or the Netherlands (shares exceeding 100% of GDP).

In terms of global wealth, they have had an upward trend, although they are unevenly distributed. We believe that 2020 has brought significant changes in household wealth due to the pandemic and its effects (deepening inequalities, reducing incomes for certain categories of people, job losses, loss of remittances, rising prices and disruptions in services such as education and health care), this aspect being subsequently confirmed / demonstrated.

BIBLIOGRAPHY

*** de Bondt, G., Arne Gieseck, A., Tujula, M., 2020, Household wealth and consumption in the euro area, ECB Economic Bulletin, Issue 1/2020.

*** Credit Suisse, Global wealth databook 2019

*** Credit Suisse, Global wealth Report 2019

*** EUROSTAT database

*** National Bank of Romania, National financial accounts 2015 – 2019

*** National Institute of Statistics , Family Budget Survey, Tempo online database

*** National Institute of Statistics, 2020, Social Trends

*** National Institute of Statistics, 2020, The Living Conditions of the Romanian Population in 2019

ASPECTS OF NEGOTIATED JUSTICE IN INTERNATIONAL CRIMINAL COURTS

Alexandru Sava
PhD, Scientific Researcher III, Romanian Academy, Iași Branch

Abstract: *In international criminal courts, the use of negotiated justice is generaly restricted. Several aspects of its admission in certain cases are a matter of debate. Some authors maintain that it should be more thoroughly prohibited in any case pertaining to an international crime. The reasons invoked in favour or against the presence of negotiated justice in such a sensitive domain are not only a matter of principle.*

Keywords: *negotiated justice, international criminal courts, prevalence, controversy.*

Introducere

Justiția negociată a ajuns și în tribunalele penale internaționale. Opiniile specialiștilor față de această situație merg de la tratarea acesteia ca pe un adevărat scandal, până la oferirea de justificări dintre care, cel puțin unele, sunt perfect acceptabile. Nu este mai puțin adevărat că, de câteva zeci de ani, tendința de schimbare a opticii principiale referitoare la procesul penal, a fost adoptată în multe legislații, inclusiv dintre cele aparținând sistemului procesual continental (*civil law countries*). Direcția modernizării procesului în sensul eficientizării sale pare una inevitabilă, acceptată de majoritatea guvernelor. Aproape nimeni nu-și mai pune cu adevărat problema dacă prioritatea care trebuie acordată unor valori și principii procesuale, merita sau nu a fi modificată. În justiția penală internațională, principalul argument pe care adversarii negocierii cu cei suspectați de comiterea unor crime internaționale încă încearcă să-l demonteze, este cel al realismului: la ce folosește moralitatea respingerii oricărei negocieri cu un criminal de război, dacă această atitudine rămâne o piedică în calea condamnării sale?

1. **Disproporția comparației**. Firește că genocidul sau crima împotriva umanității sunt infracțiuni atât de grave încât până și ideea unei negocieri cu cel suspectat și anchetat în vederea stabilirii vinovăției pentru comiterea sa repugnă oricărei persoane.[1] Chiar și în procesele penale naționale, există o limită pentru acceptarea negocierii în vederea recunoașterii vinovăției. De exemplu, Noul Cod de procedură penală prevede că acordul de recunoaștere a vinovăției „se poate încheia numai cu privire la infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau a închisorii de cel mult 7 ani."[2] Un alt argument are în vedere posibilitatea recurgerii la negocierea incriminării (nu numai a pedepsei) în schimbul acceptării vinovăției, în situația că pedeapsa pentru infracțiunea inițial cercetată nu poate fi redusă corespunzător, astfel că inculpatul beneficiază de o cale suplimentară pentru a avea acces la o condamnare mai ușoară. Acestea sunt modalități pentru a crea o situație mai ușoară pentru prezumtivul criminal internațional care ar fi greu de acceptat, dacă justiția, inclusiv cea internațională, nu s-ar conduce după principiul egalității de drepturi. Inculpații judecați pentru infracțiuni foarte grave trebuie să se bucure de aceleași drepturi procedurale ca și cei

[1] Funcția pedepsei de reprimare/retribuire (*retribution*) - alături de cea de intimidare colectivă sau de descurajare (*deterrent*) : „delincventul trebuie să resimtă pedeapsa ca pe o răsplată a nedreptății pe care a comis-o, ca pe o restabilire a echilibrului rupt prin actul său", Dicționar juridic, Lege AZ. https://legeaz.net/dictionar-juridic/functiile-pedepsei. Deși poate fi asimilată dorinței de răzbunare, aceasta nu mai puțin exprimă indignarea comunității internaționale față de acest tip de infracțiuni.

[2] https://lege5.ro/gratuit/geztkobvha/acordul-de-recunoastere-a-vinovatiei-codul-de-procedura-penala?dp=gqztimjtgi4ts

judecați pentru fapte mai ușoare. Aparent, această concluzie contrazice tocmai regula amintită anterior: faptul că negocierea recunoașterii vinovăției nu se acceptă pentru infracțiunile foarte grave. Deci pentru astfel de inculpați oricum nu ar trebui să se pună problema unei justiții negociate.[3] Chiar dacă pentru o anumită infracțiune internațională pragul maxim al pedepsei ar fi sub cel prevăzut de lege pentru incidența în cauză a unui acord de recunoaștere a vinovăției, însuși tipul unei asemenea fapte ar trebui să o excludă de la luarea în calcul a acordului amintit.

Dar astfel de limitări sunt prevăzute în Codul de procedură penală și pentru alte proceduri speciale (de fapt, măsuri preventive, cum le definește legiuitorul), precum liberarea provizorie sub control judiciar și cea pe cauțiune (art. 60, indice 1-10), care de asemenea nu pot fi dispuse pentru inculpații care au săvârșit infracțiuni pentru care legea prevede pedepse al căror maxim depășește 7 ani (plus alte condiții, de exemplu inculpatul să nu fie recidivist).[4] Prin urmare, atitudinea legiuitorului de a crea o situație mai ușoară pentru anumite categorii de inculpați nu poate fi privită ca părtinitoare sau conducând la o inegalitate în drepturi, ci se înscrie în tipul modern de politică penală, existent în marea majoritate a legislațiilor, bazat atât pe o concepție umanistă, cât și pe dorința unei individualizări mai reușite a reacției statului față de diferitele tipuri de inculpați. Este normal ca, față de cei care au comis infracțiuni mai puțin grave, sau care prezintă un pericol social mai redus, statul să-și adapteze atitudinea și reacția. Normalitatea aceasta însă a apărut în timp, în curentul umanist al politicii penale, atitudine care a determinat și alte modificări în reacția statului față cu fenomenul infracționalității – precum interzicerea pedepsei capitale.

Nu este mai puțin adevărat faptul că un asemenea tip de individualizare a reacției organelor specializate ale statului poate fi percepută și ca un semnal pentru prezumtivii infractori că, în cazul comiterii anumitor infracțiuni, vor avea parte de un tratament mai blând, astfel că, cel puțin teoretic, aceștia ar putea fi mai predispuși la comiterea acestor infracțiuni. Din păcate, s-a dovedit că semnalul nu a fost numai unul teoretic, posibilitățile oferite fiind parțial văzute ca o slăbiciune a organelor statului, oricum ca o împrejurare de care infractorii pot profita. „Condamnările prea blânde care rezultă din *plea bargains* ar reduce efectul de descurajare (*the deterrent effect)* al justiției penale internaționale asupra potențialilor infractori, care este dependent de rapiditatea, predictibilitatea și severitatea pedepsei aplicate. Curțile penale internaționale deja se confruntă cu dificultăți pe toate aceste trei planuri: ele nu sunt nici rapide, nici foarte de succes în prinderea și inculparea suspecților, iar severitatea condamnărilor pronunțate se menține, după multe estimări, sub un prag prea coborât. Prin reducerea suplimentară a acestor condamnări, ca parte a acordului de recunoaștere a vinovăției, se diluează efectul de descurajare, aflat oricum sub semnul întrebării.”[5] Din păcate efectul de intimidare/descurajare al pedepsei în domeniul infracționalității internaționale se menține la un nivel redus, chiar după zeci de ani în care

[3] „Recurgerea la *plea bargaining* implică riscul compromiterii scopurilor și mandatului curților penale internaționale, care depășește ținta procedurilor penale interne, ce consistă în special din reprimare, descurajare, reabilitare și prevenție. Recurgerea excesivă la acest mecanism de evitare a procesului, nu numai că distorsionează arhivele și stabilirea adevărului, dar intră de asemenea în conflict cu datoria de a acuza [a trimite în judecată] și cu principiul meritului just.” – Anna Petrig, Negotiated Justice and the Goals of International Criminal Tribunals, *Chicago-Kent Journal of International and Comparative Law*, v.8, (2008), pag. 31. https://www.researchgate.net/publication/45178879_Negotiated_Justice_and_the_Goals_of_International_Criminal_Tribunals

[4] Sau, din Codul penal, amânarea și renunțarea la aplicarea pedepsei (art. 80-90), ori suspendarea executării pedepsei sub supraveghere (art. 91-98), ca forme de individualizare a pedepsei.

[5] Jenia Iontcheva Turner, Plea Bargaining and International Criminal Justice, (adapted version of Plea Bargaining, *International Criminal Procedure*, Fausto Pocar & Linda Carter eds., 2013), pp. 239-240. https://archive.mcgeorge.edu/documents/Publications/turner-TUOPLR482.pdf

codificarea dreptului penal internațional și extinderea convențiilor internaționale prin care se prevăd interzicerea și pedepsirea aspră a infracțiunilor excepțional de grave, au evoluat foarte mult față de stadiul la care se aflau înainte de perioada interbelică.

Și totuși, aceeași situație poate fi privită din punctul de vedere al celor care favorizează prezența acordului de recunoaștere a vinovăției în justiția penală internațională. Cel puțin în cazul acordurilor urmate de pronunțarea unor pedepse care nu sunt nejustificat de mici, probabilitatea și rapiditatea pedepsirii crește. „Procurorii internaționali au astfel posibilitatea să obțină condamnări, atunci când se confruntă cu dificultăți în probarea faptelor […] Investigațiile tind să aibă loc în teritorii apăsate de conflicte violente și alte riscuri privind securitatea, iar autoritățile naționale adesea nu doresc sau nu pot să ajute investigatorii Curții Penale Internaționale. De asemenea, martorilor le este adesea frică să depună mărturie. Față cu aceste dificultăți, procurorii pot în mod legitim să prefere pedeapsa redusă în urma *plea bargaining*, decât să rişte la proces achitarea unui inculpat pe care ei îl cred a fi vinovat."[6] Realismul politicii penale care a instituit procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, trimite implicit spre atitudinea de acceptare a răului cel mai mic: mai bine o pedeapsă redusă dar sigură, decât nesiguranța pedepsirii infractorilor. Chiar dacă se poate susține și faptul că regulile de procedură penală trebuie respectate, deoarece atât timp cât săvârșirea unei infracțiuni de către un anumit suspect nu a putut fi probată[7] (din diverse motive), acesta nu poate fi pedepsit, prin implementarea acordului de recunoaștere a vinovăției și în domeniul penal internațional s-a încercat și se reușește această cale intermediară. Dacă infractorii nu pot fi prinși și pedepsiți conform dreptului penal procesual, atunci legiuitorul se adaptează și își ocolește propriile cerințe stricte din procesul penal, cu o procedură prin intermediul căreia procurorul (și, ulterior, judecătorul) se pot dispensa de dovedirea pe deplin, *dincolo de orice îndoială rezonabilă*, a vinovăției inculpatului, în schimbul obținerii acceptării vinovăției acestuia. Mai exact, schimbul este între acceptarea vinovăției (chiar dacă parțial, sau prea puțin dovedită) și reducerea (altfel nejustificată) a pedepsei pe care urmează s-o pronunțe judecătorul, sau chiar schimbarea acuzației inițiale – dacă negocierea a avut ca obiect aceasta și dacă pentru noua infracțiune pedeapsa prevăzută de lege este mai redusă.

Calea intermediară pentru asigurarea pedepsirii este fundamentată pe eficiența procesului penal, însă în domeniul penal internațional[8] se recurge la ea nu în primul rând pentru economisirea resurselor financiare și umane în cadrul desfășurării procesului, ci, așa cum s-a arătat, pentru asigurarea pedepsirii celor inculpați pentru comiterea unor infracțiuni extrem de grave. Cu alte cuvinte, s-a considerat că este mai gravă asumarea riscului ca un infractor de o periculozitate excepțională să scape nepedepsit, respectându-se legile și principiile de drept penal și procesual penal, decât să se ocolească aceste reguli și principii, negociind cu asemenea infractori scăderea pedepsei în schimbul recunoașterii vinovăției, dar cel puțin obținându-se cu siguranță pedepsirea lor. Disproporția care a cauzat indignarea

[6] Op. cit., pag. 240.

[7] Sau insuficient probată, cu același rezultat, deoarece dubiul profită inculpatului.

[8] Încălcarea drepturilor omului pune probleme deosebite și pentru negociatorii din cadrul conflictelor internaționale. „Chiar dacă este esențial ca pacea și justiția să fie luate în considerare împreună, a încerca finalizarea conflictului și pedepsirea celor care au încălcat drepturile omului poate fi o provocare foarte mare. Dacă lupta pentru tragere la răspundere distruge eforturile de a stopa uciderile?[…] Dacă mediatorii își fac cunoscute planurile de arestare a liderilor combatanților pentru crimele lor, sau dacă avocații drepturilor omului solicită tragerea la răspundere pe parcursul negocierilor de pace, aceasta ar fi o lovitură serioasă dată eforturilor de asigurare a păcii." - Nuredin Netabay, *When Human Rights and Conflict Resolution Clash: Can Both Prevail Together?*, Beyond Intractability Knowledge Base Project, University of Colorado,2018. https://www.beyondintractability.org/casestudy/when-human-rights-and-conflict-resolution-clash-can-both-prevail-together

multora, între gravitatea extremă a infracțiunilor și periculozitatea infractorilor, pe de o parte, și faptul că li se oferă, în urma unei negocieri, o pedeapsă redusă, pe de altă parte, există în continuare. Însă este probabil că, în timp, aprecierea impactului său se va schimba, pe măsura schimbării mentalității în societate. Așa cum s-a modificat poziția față de pedeapsa capitală, acceptându-se interzicerea sa chiar și pentru infracțiuni de o gravitate extremă, la fel este probabil că se va schimba și atitudinea socială față de disproporția între gravitatea infracțiunilor de drept internațional și periculozitatea extremă a celor inculpați pentru comiterea lor, și felul în care aceștia din urmă sunt tratați de către organele specializate ale statutului (deci, de către societate), adică în același fel ca infractorii „obișnuiți". Așa cum interzicerea pedepsei capitale este universală (pentru orice faptă și pentru orice infractor), la fel ar trebui să fie și clemența acordată de către stat, universală, indiferent că este motivată de umanism, sau de considerații de eficiență penală.

Pe de altă parte, există limite ale clemenței statale în ceea ce privește anumite infracțiuni internaționale. „Dreptul internațional interzice amnistiile pentru 'infracțiunile grave [din această ramură a dreptului]'. Baza legală pentru aceasta se află în primul rând într-un număr de tratate în care se cere în mod explicit urmărirea penală a încălcărilor respective. Aceste surse legale par să interzică amnistia cel puțin pentru următoarele infracțiuni: tortură, genocid și încălcări grave ale Convențiilor de la Geneva.[…] Totuși, acestea se aplică doar conflictelor internaționale.[...] Dar crimele împotriva umanității și violările grave ale drepturilor omului, în plus față de tratatele internaționale […] sunt prevăzute [de asemenea] în dreptul intern al statelor ca infracțiuni care nu pot fi amnistiate.[9]

2. **Insuficiența probelor**. „*Plea bargaining* este percepută ca interferând cu sarcina de a descoperi cât mai mult din adevărul despre infracțiunile internaționale"[10], deoarece pe parcursul acestei proceduri speciale și ulterior în fața judecătorului care va pronunța pedeapsa redusă, preocuparea pentru strângerea și administrarea unui număr cât mai mare de probe este lăsată pe plan secund, ba chiar procurorul nu mai insistă în căutarea acestora (iar judecătorul nu le mai solicită), cât timp s-a obținut scopul principal pentru care acordul a fost încheiat: recunoașterea de către inculpat a vinovăției, urmată de pedepsirea acestuia.[11] Această situație poate fi într-adevăr un inpediment pentru curțile penale internaționale în aflarea de indicii și probe în legătură cu diverse infracțiuni suspectate, dar încă nedescoperite. Cu atât mai mult cu cât acest efect al acceptării *plea bargainings* nu este necunoscut procurorilor din cadrul organismelor naționale de administrare a justiției. „*Guilty pleas* reprezintă izvorul pentru marea majoritate a soluțiilor pronunțate în cazurile penale americane […] Ar fi mai mult

---

[9] International Council on Human Rights Policy, ICHRP, *Negotiating Justice? Human Rights and Peace Agreements*, 2006, Geneva, Switzerland, pp. 81-82. https://ssrn.com/abstract=1551237 În ceea ce privește incriminarea infracțiunilor grave, există și principiul complementarității: „Tribunalele și curțile internaționale trebuie să aplice dreptul internațional și principiile generale de drept care decurg din legile naționale ale țărilor lumii.[…] Atît instanțele internaționale, cât și cele naționale nu trebuie să funcționeze izolate unele de altele, ci mai curând completându-se, așa cum este avut în vedere de binecunoscutul principiu al complementarității." – Harmen van der Wilt, Why International Criminal Lawyers Should Read Mirjan Damaska, in Carsten Stahn & Larissa van den Herik (editors), *Future Perspectives on International Criminal Justice*, T.M.C. Asser Press, Jan 2010, pag. 3. https://www.researchgate.net/publication/241849156_Why_International_Criminal_Lawyers_Should_Read_Mirjan_Damaska

[10] Jenia Iontcheva Turner, op. cit., pag. 239.

[11] „*Plea bargains* pot submina scopul de a face un inventar precis , prin omiterea faptelor și prin imposibilitatea de a le verifica în mod riguros printr-o procedură adversarială" – op. cit., pag. 245. În plus, „dacă acuzațiile nu reflectă îndeajuns gravitatea infracțiunilor comise, se va pune problema dacă justiția a fost într-adevăr îndeplinită, publicul rămânând să se întrebe asupra motivelor care au stat la baza *guilty pleas*" – Sentencing Judgment in Prosecutor v. Momir Nikolic, Case No. IT-02-60/1-S (ICTY Dec. 2003), citat de Jenia Iontcheva Truner, op. cit., pag. 245.

decât problematic dacă *guilty pleas* ar rămâne la fel de obscure, dacă părtinirile și injustițiile sale ar rămâne la fel de dificil de văzut și de înțeles. A repara insuficiențele sistemului juridic american devine exponențial de dificil atunci când cele mai folosite și fundamentale operațiuni ale instanțelor rămân preponderent invizibile."[12]

Mirjan Damaska merge și mai departe în încercarea de a suplini pe cât posibil efectul grav al penuriei de indicii și probe în investigațiile conduse de procurorii internaționali, propunând pentru acest domeniu instituirea de excepții de la principiul nefolosirii probelor care au fost obținute în mod ilegal. Autoarea pornește de la întrebarea dacă, atunci când se analizează considerațiile pentru care s-au propus standardele de dreptate în justiție în general și în procedura penală în special, nu apare evident faptul că a existat o preocupare mai mare pentru situația inculpatului, decît pentru cea a victimei din proces, ca și pentru a celorlalte părți procesuale. Aceasta deoarece în activitatea curților penale internaționale, această diferență tinde să aibă efecte mai importante, prin prisma caracteristicilor legate de materialul probator disponibil. „Cum tribunalele [penale] internaționale se confruntă cu dificultăți mult mai mari decât cele naționale în asigurarea custodiei inculpaților și în obținerea probelor necesare, este natural ca niște standarde de procedură [create] și dezvoltate la nivel național să fie percepute în context internațional ca bariere neobișnuit de înalte și frustrante în fața condamnărilor. […] Unele autorități au sugerat că dificultățile neobișnuite întâmpinate de către tribunalele internaționale justifică faptul ca arhitecții procedurii penale internaționale, atunci când determină cerințele dreptății (*fairness*), să se axeze nu numai pe interesele inculpatului, ci și pe cele ale victimelor, martorilor și procurorilor. În acest sens, echilibrând aceste interese divergente, se ajunge la noțiunea de proces just (*fait trial*)."[13] Cerințele de dreptate (*fairness*) [din faza urmăririi penale] care au fost concepute și dezvoltate împotriva unui aparat polițienesc local/național, ar trebui astfel să nu fie transpuse în mod automat în arena justiției penale internaționale.[14] Iar atunci când se pune problema opțiunii pentru modelul de „negociere" mai potrivit pentru domeniul procedurilor penale internaționale – cel continental al mărturisirii în cadrul instanței, sau cel anglo-american al *guilty pleas* – autoarea este de părere că, indiferent pentru care se optează, ar fi de dorit să se desfășoare cât mai multe procese obișnuite și să se recurgă la *plea bargaining* numai atunci când este absolut necesar.[15]

Preferința pentru proces (*trial*) este determinată, desigur, de necesitatea asigurării contradictorialității, dar și, probabil, pentru accesul organizat la un material probatoriu cât

---

[12] Ram Subramanian, Leon Digard, Melvin Washington II, and Stephanie Sorage, *In the Shadows: A review of the Research on Plea Bargaining*, New York: Vera Institute of Justice, 2020. https://www.vera.org/downloads/publications/in-the-shadows-plea-bargaining.pdf „Numai prin înregistrarea procedurilor și deciziilor și prin faptul de a le face disponibile, se va putea începe ca instanțele și procurorii americani să fie ținuți răspunzători.".

[13] Mirjan Damaska – The Competing Visions of Fairness: The Basic Choice for International Criminal Tribunals, *North Carolina Journal of International Law and Commercial Regulation*, volume 36, number 2, Winter 2011, pp. 371, 375. https://core.ac.uk/download/pdf/151516488.pdf „Să ne imaginăm că un înalt oficial guvernamental este acuzat de comiterea unor grave crime internaționale, dar guvernul refuză să coopereze cu tribunalul și nu dorește să remită niște documente incriminatoare. Pentru că se teme pentru viața sa, un martor credibil al acuzării refuză să vorbească dacă nu îi este permis s-o facă sub anonimat.[…]Nu sugerează asta că este mai greu pentru judecătorul international decât pentru cel national să respingă mărturia anonimă, sau să excludă probele obținute printr-o percheziție tehnic ilegală?[…] Nu s-ar putea ca respectarea rigidă a [standardelor interne] de procedură să nu compromită abilitatea tribunalelor penale internaționale de a pune capăt impunității violatorilor proeminenți ai drepturilor omului?" (pag. 366).

[14] Op. cit., pag. 387.

[15] Mirjan Damaska, (abstract of) Negotiated Justice in International Criminal Courts, *Journal of International Criminal Justice*, vol. 2, issue 4, Dec. 2004. https://academic.oup.com/jicj/article-abstract/2/4/1018/838295?redirectedFrom=fulltext

mai extins. Este adevărat că în „The competing vision of fairness...", autoarea critică faptul că, şi atunci când din probele administrate reiese cu mare probabilitate vinovăţia inculpatului, dacă nu se depăşeşte pragul îndoielii rezonabile, acesta poate fi chiar achitat.[16] Această aparentă contrazicere poate fi pusă pe seama temei generale a acelui volum – justificarea ideii ca, în domeniul penal internaţional, având în vedere circumstanţele care fac foarte dificilă obţinerea probelor în acuzare, să se accepte o schimbare a modului în care, în mod tradiţional, este privită dreptatea în procesul penal. Deci să nu se mai favorizeze, în mod constant, poziţia procesuală a inculpatului, favorizare care a fost determinată în principal de abuzurile poliţieneşti constatate de-a lungul timpului. Majoritatea standardelor cerute, de zeci de ani, pe parcursul cercetării şi al urmăririi penale au fost concepute în încercarea de a preveni comiterea abuzurilor de drept, care erau mult mai des întâlnite înainte de sfârşitul deceniului 7 al secolului al XX-lea, în S.U.A, când aceste standarde (privind dovedirea vinovăţiei suspectului, respectarea drepturilor procesuale ale acestuia, limitarea percheziţiilor etc.) nu existau. Problema este că aceste măsuri (preluate, mai apoi, şi în legislaţiile procesuale din sistemul continental) au ajuns să creeze o situaţie *prea bună* pentru suspecţi şi inculpaţi, cel puţin în comparaţie cu situaţia procesuală a celorlalte părţi procesuale. Iar în dreptul penal procesual internaţional, aşa cum s-a remarcat, această injustete devine şi mai pregnantă, pe motivele arătate.

În acest sens, propunerea de modificare a standardelor pentru domeniul penal internaţional, este una salutară. Dar aceasta pare să privească şi admiterea justiţiei negociate în acest domeniu, fapt controversat pentru motive din care am arătat doar câteva. Suntem de părere că acceptarea negocierilor în vederea unui acord de recunoaştere a vinovăţiei, în procedura penală internaţională, este bine să fie menţinută. în primul rând pentru că astfel se asigură pedepsirea inculpaţilor[17], indiferent dacă se va ajunge la o schimbare a standardelor după care, în prezent, este tratată situaţia suspectului/inculpatului. Chiar dacă se va realiza o îmbunătăţire în capacitatea de obţinere a probelor în acuzare în dreptul penal internaţional, o achitare în urma procesului rămâne posibilă. În al doilea rând, dacă propunerea la care ne-am referit va fi acceptată, aceasta va conduce inevitabil la o atenuare a garantării drepturilor inculpatului şi la o înrăutăţire a poziţiei procesuale a acestuia. Ar fi de dorit ca măcar această procedură specială să îi rămână la dispoziţie, ca una din pârghiile la care inculpatul (desigur, prin apărător) să poată recurge, în caz că va aprecia că restul garanţiilor procesuale care îl privesc vor fi devenit insuficiente pentru a-şi putea susţine convingător propria poziţie.

Concluzie.

Justiţia penală internaţională se confruntă cu circumstanţe diferite de cele întâlnite la nivel naţional. Acestea pot afecta realizarea garanţiilor procesuale ale părţilor implicate, făcând mai dificilă atât situaţia suspectului/inculpatului, cât şi a victimei, în funcţie de tipul împrejurărilor incidente în diferitele cauze internaţionale. Aparent, acceptarea unei justiţii negociate în acest domeniu extrem de sensibil, este dificil de justificat, având în vedere

[16] Mirjan Damaska, The competing vision of fairness..., pag. 368. De asemenea, „favorizarea sistematică a inculpatului poate fi detectată şi în tratarea probelor[altfel] de încredere, dar ilegal obţinute. Dacă sunt incriminatoare, se tinde către respingerea lor (chiar dacă–s necesare pentru o acuzare de succes); dacă ajută apărarea, acestea tind să fie admise".

[17] „Unele victime ar putea să prefere condamnarea rapidă în urma recunoaşterii vinovăţiei de către inculpat, decât una care vine după ani de judecată (datorită procedurilor de apel etc.). Uneori victimele şi martorii trebuie să facă un drum lung din altă ţară pentru a declara în instanţă, aceasta reprezentând şi un risc cu privire la siguranţa lor şi a familiilor lor." – Regina Rauxloh, Plea bargaining in international criminal justice – can the International Criminal Court afford to avoid trials?, *The Journal of Criminal Justice Research*, Volume 1, Number 2, 2011, pag.12-13. https://www.researchgate.net/publication/313430885_Plea_bargaining_in_international_criminal_justice_-_can_the_International_Criminal_Court_afford_to_avoid_trials

gravitatea excepțională a infracțiunilor comise și periculozitatea înaltă a prezumtivilor infractori. Însă, tocmai datorită specificului invocat, opțiunea pentru derularea normală a procesului penal, în care prezumția de nevinovăție trebuie răsturnată de către acuzare pentru a se obține o condamnare, rămâne una controversată. De altfel, teoretic, renunțarea la această prezumție cu ocazia acceptării unui acord de recunoaștere a vinovăției (*plea agreement*), poate fi interpretată și ca o înrăutățire a situației procesuale a inculpatului. În realitate însă, desigur că rațiunea eficientizării procedurilor rămâne valabilă și în dreptul internațional, cu efectul obținerii unei condamnări a inculpatului care, altfel, n-ar fi asigurată dacă acesta ar avea posibilitatea să se apere în instanță. Chiar dacă nu „sună" principial, eficiența poate fi considerată, și în dreptul penal internațional, ca o modalitate de realizare a pedepsirii unor inculpați periculoși, cu preponderență în cazurile când probele care susțin acuzarea sunt dificil sau imposibil de obținut.

BIBLIOGRAPHY

1. Damaska, Mirjan – The Competing Visions of Fairness: The Basic Choice for International Criminal Tribunals, *North Carolina Journal of International Law and Commercial Regulation*, volume 36, number 2, Winter 2011. https://core.ac.uk/download/pdf/151516488.pdf
2. International Council on Human Rights Policy, ICHRP, *Negotiating Justice? Human Rights and Peace Agreements*, 2006, Geneva, Switzerland. https://ssrn.com/abstract=1551237
3. Netabay, Nuredin – *When Human Rights and Conflict Resolution Clash: Can Both Prevail Together?*, Beyond Intractability Knowledge Base Project, University of Colorado,2018. https://www.beyondintractability.org/casestudy/when-human-rights-and-conflict-resolution-clash-can-both-prevail-together
4. Petrig, Anna, Negotiated Justice and the Goals of International Criminal Tribunals, *Chicago-Kent Journal of International and Comparative Law*, vol.8, 1-31, 2008. https://www.researchgate.net/publication/45178879_Negotiated_Justice_and_the_Goals_of_International_Criminal_Tribunals
5. Rauxloh, Regina, Plea bargaining in international criminal justice – can the International Criminal Court afford to avoid trials?, *The Journal of Criminal Justice Research*, Volume 1, Number 2, 2011. https://www.researchgate.net/publication/313430885_Plea_bargaining_in_international_criminal_justice_-_can_the_International_Criminal_Court_afford_to_avoid_trials
6. Scharf, Michael P., Trading Justice for Efficiency: Plea-Bargaining and international Tribunals, *Journal of International Criminal Justice*, Volume 2, Issue 4, December 2004, Pages 1070-1081. https://academic.oup.com/jicj/article/2/4/1070/838302?login=true
7. Subramanian, Ram, Leon Digard, Melvin Washington II, and Stephanie Sorage, *In the Shadows: A review of the Research on Plea Bargaining*, New York: Vera Institute of Justice, 2020. https://www.vera.org/downloads/publications/in-the-shadows-plea-bargaining.pdf
8. Turner, Jenia Iontcheva, Plea Bargaining and International Criminal Justice, (adapted version of) Plea Bargaining, *International Criminal Procedure*, Fausto Pocar & Linda Carter eds., 2013). https://archive.mcgeorge.edu/documents/Publications/turner-TUOPLR482.pdf
9. Van der Wilt, Harmen, Why International Criminal Lawyers Should Read Mirjan Damaska, in Carsten Stahn & Larissa van den Herik (editors), *Future Perspectives on*

International Criminal Justice, T.M.C. Asser Press, Jan 2010. https://www.researchgate.net/publication/241849156_Why_International_Criminal_Lawyers_Should_Read_Mirjan_Damaska

*

10. *Noul Cod de procedură penală*, Acordul de recunoaștere a vinovăției, art. 478-488. https://lege5.ro/gratuit/geztkobvha/acordul-de-recunoastere-a-vinovatiei-codul-de-procedura-penala?dp=gqztimjtgi4ts

11. *Noul Cod penal.* https://legeaz.net/noul-cod-penal/pagina-1

THE ANALYSIS OF POSSIBLE ACCUMULATIONS IN THE PROCESS OF CONSOLIDATION THE FISCAL CULTURE IN THE ROMANIAN SOCIETY

Ionel Leonida
Scientific Researcher III, "Victor Slăvescu" Centre for Financial and Monetary Research, Bucharest, Romania

Abstract: The changes in fiscal policy, equity issues and the behavior of taxpayers in a company are constantly dynamic, with each party seeking certain benefits from this interaction, within the limits of legality and sometimes even outside it. These changes accumulate and stratify in the collective consciousness and generate in a first phase a certain fiscal behavior, which in turn outlines and consolidates a certain culture regarding taxes and taxation, in general. In this direction, through the proposed paper we aim to capture possible accumulations in the evolution of fiscal culture in Romanian society.

Keywords: tax system, tax culture, taxpayers, tax behavior, tax authorities

JEL Classification: A13, H30, Z1

Introduction

In this introductory part we briefly present the findings from a previous paper[1], in order to have the benchmark of evolution. The evolution of the Romanian fiscal system was fragmented by frequent and profound changes in the form of organization of the state. The positive rise of the Romanian fiscal system and its consolidation in the interwar period and after that, until 1948, was stopped by the installation of the communist regime in 1948. Between 1948 and 1989, the economic and fiscal systems were characterized by the limitation and gradual elimination of private economic activities and, implicitly, the accumulation of private capital, the elimination of the remnants of the previous system, the flattening of living standards through taxation, the lack of transparency regarding tax rates and the use of budgetary resources. A positive aspect of that tax system, from the perspective of the present paper, was that there were no circumstances for tax evasion, the state being the sole owner of national wealth, and the profit and benefits of economic activities were fully paid to the state budget. taxpayers being depreciated, and the fiscal control had the role of protecting the state's wealth from its own officials, from the way public money was spent on various investment projects carried out by the state. In the same context of the orientation of the present paper, the negative aspect was that of removing / losing the accumulations registered in the matter of taxation, and the discrete traces of the fiscal culture were not preserved, creating neutral behaviors towards taxation.

A new stage in the evolution of the Romanian tax system begins in 1990, generated by the transition from the centralized economy to the market economy, which produced a vacuum of tax legislation speculated by economic agents, successive governments having difficult missions for the adequacy of tax legislation at national and later European level, in combating and preventing tax evasion, in training authentic specialists to implement and ensure the correct application of the law, in the formation of a modern tax system, certain tax education. The gradual democratization of the Romanian society generated an anti-fiscal

[1] ABOUT THE FISCAL CULTURE CONSOLIDATION IN ROMANIA DURING THE COMMUNIST AND POST- COMMUNIST PERIOD, http://www.icfm.ro/fs.icfm.ro/vol18i1p20-27.pdf

reaction, developing fiscal behaviors in various forms, perpetuating tax evasion and corruption of officials, aspects that created a negative foundation for the formation of the subsequent fiscal culture.

The general finding of the paper was that the Romanian tax system does not have a long history, and its evolution has been frequently and profoundly affected by major changes, being still inadequate enough to the market economy, stimulating/generating a tax compliance voluntary compliance by taxpayers, perpetuating negative elements regarding taxation, in general, and a fiscal culture that has as references these negative elements.

Factors influencing the formation of culture and fiscal behavior

In order to analyze the possible accumulations in the process of consolidating the fiscal culture in the Romanian society, we consider that it is necessary to present the concept of fiscal culture, fiscal behavior and to investigate certain factors that contribute to their formation / development / evolution and to the consolidation of interaction models.

Fiscal culture is a multidisciplinary concept, which historically encompasses aspects of equity, morality, mentality and fiscal discipline, representing all relevant formal and informal institutions, connected with the national tax system and the way of their continuous interaction.

This concept has been progressively developed, starting with a more limited approach that referred only to the tax authorities (in their capacity as administrators of the tax system), taking into account the taxpayers, the evolutionary process between the two parties, some elements of national culture, general and fiscal education, religious orientation, etc.

Theoretical approaches to tax sociology, developed by M. Leroy and J. Schumpeter, which investigated the process of tax culture, as well as practical accumulations, demonstrate that the manifestation of human behavior in taxation affects tax discipline, the development of tax culture and the relationship between taxpayers and authorities. fiscal. On the other hand, the interaction between the two parties is significantly influenced by the model of interaction applied by the tax authorities.

Fiscal behavior and, consequently, fiscal culture is formed under the influence of modeling factors. They can be classified into factors related to the actual history and reality (objective factors), in particular to the objective evolution of society, and factors related to individual and collective consciousness, especially to the practical accumulations and subjective perceptions of taxpayers.

In the first category we refer to factors such as: the history of the ordering of society; the level of economic and social development of the society; quality of life and well-being of the population; the degree of development of the fiscal-budgetary system (legislation, frequency of changes, equity generated and efficiency of budgetary resources management).

Factors in this category contribute positively to the formation of the fiscal culture by ensuring continuity (non-fragmentation) and the development of a fair, stable fiscal system that supports and generates a higher level of economic development, welfare, efficient management of resources, by providing of adequate public goods and services quantitatively and qualitatively, ensuring the premises of a positive perceptions of the taxpayers regarding the fiscal field, to the trust in the fiscal authorities. In the opposite sense, there is a negative contribution to the formation of the fiscal culture.

In the second category we refer to factors such as: the level of general and fiscal culture of the population (taxpayers); the morality and dignity of taxpayers; convergence / divergence of mutual economic and social interests (of taxpayers and authorities); the incidences (effectiveness / ineffectiveness) of legal and political systems on the orientation towards a certain type of fiscal behavior.

The factors of the second category represent, in fact, the reflection of the factors of the first category, in the individual and collective consciousness of the taxpayers. The higher the factors / values in the first category, the more positive the taxpayers' perceptions of taxation and tax authorities will be and, consequently, the fiscal behavior will be modeled positively, with beneficial effects on the development and evolution of the fiscal culture. (and vice versa).

The positive or negative manifestation of the first category of factors, which we consider the most relevant, similarly shapes the behavior of taxpayers, through the factors listed in the second category and can contribute to strengthening or deteriorating the balance between the interests of both parties - tax authorities and taxpayers.

The differentiated manifestation of these factors generates different types of fiscal behavior at the level of taxpayers, from the one of voluntary compliance, to the one of rejection of compliance and the search for methods to evade the payment of taxes. In this sense, the following types of behavior are outlined in the behavioral tax theory and practice:

- *neutral*, corresponds to voluntary compliance and is specific to taxpayers who comply with the law, pay their tax obligations in full, without trying to reduce them and there is no need for coercive measures by the tax authorities;
- *reasonably*, corresponds to the taxpayers who exploit the legal fiscal possibilities by the favorable interpretation of the ambiguities from the fiscal regulations;
- *risky*, corresponds to taxpayers seeking to use legal and illegal optimization methods that can be speculated and with favorable potential in court;
- *aggressively*, corresponds to taxpayers who practice illegal activities of concealing income, seeking exclusively to obtain tax advantages.

The tax authorities respond to the types of behavior manifested among taxpayers, through certain strategies that have been delimited from the tax theory and practice, respectively:

- *the strategy based on authority (power),* involves the implementation and application of legal mechanisms to force taxpayers to pay full taxes due, aiming at a positive modeling of aggressive behavior of taxpayers, by firm application of the law and penalties. The advantage of applying this interaction strategy is the compliance effect that it is estimated to generate and, implicitly, the potential educational effects induced by the positive modeling of the subsequent fiscal behavior. it also involves some disadvantageous side effects, such as higher administrative costs, affecting the flow of economic activities (areas) from which voluntary non-compliance and the fair and honest relationship between participants in the tax process come from;
- *the strategy based on the effectiveness of tax law* involves the interaction between tax authorities and taxpayers in situations where different interpretations of tax law arise, and resolving such cases can increase the effectiveness of compliance by increasing the predictability and clarity of tax regulations. On the other hand, ambiguities in tax legislation involve taxpayers who know them to exploit them intentionally, in order to obtain tax advantages;
- *the partnership-based strategy,* which focuses on advising taxpayers and striking a balance in the benefits of participants in the tax process. This interaction strategy is based on honest cooperation and communication between the participants in the tax process, which leads to an amicable settlement, based on mutual cooperation of some situations, without the intervention of the court.

In figure no. 1, we present the interaction between the strategies applied by the authorities for the positive modeling of the behavioral typologies of the taxpayers.

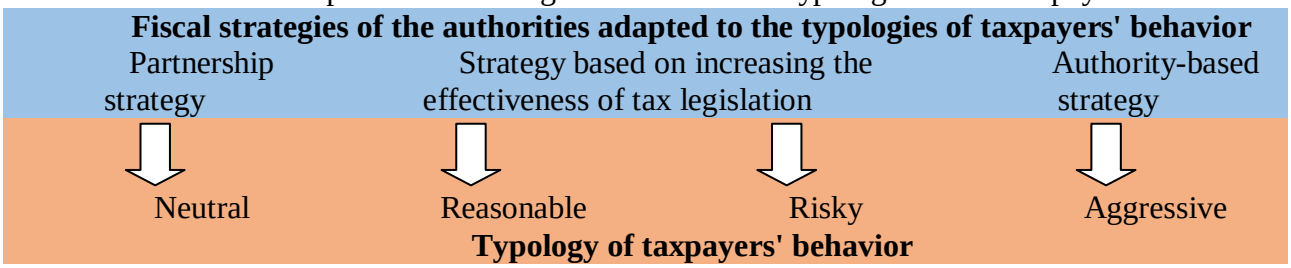

Figure no. 1. Actions of tax authorities to prevent and combat tax behavior of taxpayers

Source: developed by the author based on the classifications previously performed.

The effectiveness of these strategies is given both by the quality of the interaction, by the training and ability of tax inspectors to detect deviations, advise taxpayers or apply the law objectively and firmly, and by taxpayers' perception of tax controls, acceptance of possible errors of interpretation. and / or accounting, their educational accumulations in relation to the authorities or the benefits received from the payment of tax obligations.

The transition effect of taxpayers from minority categories, characterized by aggression and risk-taking, to hierarchically higher categories, where most taxpayers are found, characterized by voluntary compliance and the need to apply a counseling / partnership strategy, means the effectiveness of strategies applied by authorities (and vice versa).

All these interactions lead on the one hand to accumulations and experiences for the tax authorities, to the identification of ambiguities of the tax legislation and its improvement, in general to adjustments of the strategies applied in order to increase their effectiveness, and on the other hand, at the level of taxpayers. individual and then collective, through socialization, perceptions, beliefs and manifestations towards the fiscal process are accumulated, as elements of creation and development of the fiscal culture. The more these interactions generate positive effects on both sides and evolve simultaneously, the more beneficial the cultural accumulations, with favorable prospects for the general well-being of society.

Possible fiscal cultural accumulations in the Romanian society

The brief findings of the second part of the paper reveal certain limitations regarding the evolutionary (accelerated) nature of the fiscal culture, in the sense that the stated cultural factors are in a permanent process of change and the accumulations occur in a long time, unscheduled, inducing a dynamic character and the process of fiscal culture, the strong variable of connection between taxpayers and tax (implicitly authorities), beyond the formal aspects, is the history of the relationship between them. In this direction, Schumpeter argued that each tax system has its own history, nomic and sociological limits, and the creation of a tax system that contributes to cultural accumulations, can not be achieved universally, but it must be specific to each country, to based on the taxation tradition of that country in order not to lose accumulations, to incorporate taxpayers' behavioral elements, cultural values related to honesty and civic duty that can be capitalized in the process of stimulating voluntary compliance (for example: equity, convenience, positive feedback on certain benefits, incentives, etc.) and adjustment of tax authorities' strategies.

In Romania, after the transition to a market economy and the perception of freedom, taxpayers' behavior took various forms, manifesting itself, especially in the sphere of risky

and aggressive categories, amid unpreparedness of the authorities, their search for design and implementation of a tax system stimulating and compatible with the market economy. Against this background, corruption practices have developed in the relationship between taxpayers and tax inspectors. Thus, the main landmarks of the beginning of the crystallization of the fiscal culture in Romania had negative connotations, which perpetuated a negative image on taxation, through the lightness of constraints, corruption of officials and easy possibilities to avoid paying tax obligations.

Gradually certain weaknesses of the tax system were remedied, and the tax behavior of taxpayers who did not have native inclinations and risk aversions, but only speculated on certain opportunities, improved. The consistent accumulations in the matter of the fiscal culture were affected precisely by the frequency of changes and adjustments of the fiscal regulations, but also as a result of an unfavorable history of the Romanian fiscal system, aspect detailed further.

Analyzing the factors from the first category in the case of Romania, the following can be deduced:

- regarding the history of the company's organization, it was fragmented and the last stage completed annihilated all past tax accumulations, most taxpayers not perceiving the existence of a tax system at that time;
- on the level of economic and social development of society, it was in turn seriously affected by the transition from a centralized to a market economy, which caused tax evasion to escalate and the state to collect revenue modest, insufficient to boost the economic and social development of society;
- with regard to the quality of life and well-being of the population, they have been affected by the excessive shortages and limitations imposed by the socialist order of society and, subsequently, by the economic transition, low incomes, depreciation of purchasing power, etc. Sometimes the low standard of living was a factor in perpetuating tax evasion and fraud among taxpayers;
- the degree of development of the fiscal-budgetary system - designed in the early 1990s to contribute to and support the formation and development of the market economy, the fiscal system was frequently subject to changes, adjustments both for the needs of its compatibility with the market economy, and from different political reasons / visions of governments that have succeeded each other throughout this period. Another aspect that led to the need for adjustments to the Romanian tax system and its orientation towards ensuring economic stability and public finances, was Romania's accession to the European Union, a process that also involves the convergence of macroeconomic policies, including fiscal.

It is found that objective factors related to history and actual reality (which practically shape the second category of factors), do not represent a favorable support for the development / positive perception of the fiscal culture, but outline negative elements that accumulate in this evolutionary process, with possible tendencies to amplify the non-compliance behavior.

The analysis of the factors from the second category reveals the following:

- on the level of general and fiscal culture of the population (taxpayers) - there is a side of the population with a developed level of general culture, which ensures a better understanding of tax mechanisms, contributions and benefits, but there is also a the side still under the imprint of unfavorable history, of accumulations that do not ensure the understanding and especially the acceptance of some fiscal burdens and the perception of some benefits in the form of some public goods and services;

- regarding the tax morality and dignity of the taxpayers, these are effects / results of a favorable perception on the taxation, of their civic education, beyond the conditionality of the benefits on account of the contributions. The more positive and trustworthy the history and perception of taxation and the authorities, the stronger the morality and dignity of taxpayers;
- on the convergence / divergence of mutual economic and social interests (of taxpayers and authorities), the closer they are to each other or create a credible perspective, favorable to both parties, the more they will stimulate favorable, responsible behavior, and with the greater the divergence between them, the more the behavior tends towards non-compliance, opposition, force strategies on the part of the authorities, etc;
- the effectiveness or ineffectiveness of legal and political systems also have a great importance on the behavior of taxpayers, especially on the majority of those who show civic sense, unconditional compliance, strengthening their behavior, in case of effectiveness, intolerance of evasion, fraud tax or corruption, or affecting their beliefs in these systems that must ensure compliance with the law, including tax law, and intolerance of non-compliance.

It is found that the factors in this category represent for the most part the effect of the factors in the first category and, to a lesser extent, capture and translate into fiscal behavior educational and behavioral elements (acquired during life and / or native). Their support, as found in the analysis of the first category of factors, was predominantly unfavorable, and the legal and political systems did not have consistent favorable contributions to lead to positive modeling of fiscal behavior, but perpetuated in the individual and collective consciousness. of taxpayers that can be manipulated.

Some conclusions

The history of society, including in the fiscal sphere, is a very important factor in the cultivation, development and positive assimilation of fiscal culture, and in Romania it has undergone numerous and profound changes that have affected the formation and assimilation of positive elements in the development of fiscal culture. formation and assimilation of negative elements, in general, in the evolutionary process of formation of the local fiscal culture.

The transition of the Romanian economy from a centralized economy to a market economy and its path to a developed economy (now being in the stage of developing economy) also involved adjustments of macroeconomic systems / policies, in order to adapt them to the democratic system. it did not allow their superior development, but they evolved in the same direction, in the same rhythm, situation that positions the current fiscal system in the same stage of development with the whole economy, respectively in development, of finishing.

Tax authorities are represented by people in society, a society described above, with certain customs, traditions and mentalities. In these conditions, the selection and identification of staff with the necessary specific professional training, high moral qualities, perseverance in these directions and availability of training and continuous adequacy, is a difficult process, which sometimes requires the development of strategies, even schools. finance, for the preparation of future staff.

Most taxpayers have accepted and understood the need and role of the tax system in the local economy and society, with trends and prospects of transition to a higher level of development, democratization of society and, consequently, have an appropriate fiscal behavior. There are also some taxpayers who shape their tax behavior based on their contributions to the community and the use of taxes on the supply of public goods, their

subjective assessments of fiscal policy, the level of fiscal pressure, and perceptions of the interaction they have. they have with the fiscal authorities, outlining a certain fiscal behavior, which later becomes a relevant element of the national fiscal culture.

We find, finally, that the process of creating, cultivating and developing the fiscal culture at the level of Romanian society is still a difficult evolutionary one, given the lack of consistent historical accumulations and negative elements cultivated during this process, but also the delay of some positive institutional changes that favor the favorable stimulation of this process. A favorable support for the development of this process of fiscal culture can come from the civil society and the education system by intensifying the actions and studies to support the promotion of fiscal education.

BIBLIOGRAPHY

1. Alm, J., Torgler, B., (2006), *Culture differences and tax morale in the United States and in Europe*, Journal of Economic Psychology, Volume 27, Issue 2.
2. Leonida, I. (2014), *About The Fiscal Culture Consolidation In Romania During The Communist And Post- Communist Period*, published in the journal Financial Studies, no 1, http://fs.icfm.ro/vol18i1p20-27.pdf.
3. Leroy, M., (2008), *Tax Sociology Sociopolitical Issues for a Dialogue with Economists, https://journals.openedition.org/socio-logos/2073.*
4. Nerré, B. (2006), *The concept of tax culture, Intereconomics*, ISSN 0020-5346, Springer, Heidelberg, Vol. 41, Iss. 4, pp. 189-194, http://dx.doi.org/10.1007/s10272-006-0188-1.
5. Schumpeter, J., (1934), *Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Harvard University Press, Cambridge.
6. Webley, P., Hessing, D. J., (1992), *The future of fiscal psychology*, Journal of Economic Psychology, Volume 13, Issue 4.

INFLUENCES OF THE CULTURAL CHARACTERISTICS WITHIN AN AGILE TEAM THAT DEVELOPS AN IT PRODUCT

Alina Cristina Ghiba
PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: One of the most significant current discussions in the area of developing an IT product is related to the influence of cultural characteristics of organization on the development process. The objective of this research is to determine whether the international structure of a team, working from different locations, organization's reward policy and performance indicators for individuals and team, affect the agile workflow. In order to meet this objective, we applied a questionnaire on 80 people that are distributed within 5 teams and who are working on different positions such as Proxy Product Owner, Scrum Master, Technical Business Analyst, Tech Lead, Developer, WebOps, Front End, Quality Engineer Lead, Manual Tester and Automation Tester. The results of this research show that several individuals have minor concerns for which we proposed solutions to optimize processes and improve performance.

Keywords: agile, culture, team, value, optimization

1. INTRODUCERE

Globalizarea reprezintă una dintre cele mai dezbătute teme ale ultimelor decenii iar amplificarea acesteia este vizibilă. În zona dezvoltării produselor IT, echipele din zilele noastre sunt din ce în ce mai diverse și formate din specialiști care vin din zone geografice diferite. Din acest motiv, este normal ca diferențele culturale, inclusiv cele legate de locație și de utilizarea unei alte limbi decât cea maternă. Provocarea echipelor de management constă tocmai în gestionarea acestor diferențe culturale deoarece coeziunea dintre echipe este o condiție necesară pentru dezvoltarea cu succes a unui produs, mai ales în context agil (Conboy & Carroll, 2019). Rezolvarea problemelor de natură culturală este un aspect important deoarece agilitatea se bazează pe patru valori: indivizii și comunicarea dintre ei, colaborarea cu clientului, adaptarea la schimbare și furnizarea unui produs software funcțional (Schwaber &Sutherland, 2020). Dacă analizăm aceste patru valori, se observă că latura de comunicare reprezintă o caracteristică importantă și din acest motiv trebuie înlăturate barierele de natură culturală cum ar fi limba diferită, abordările legate de egalitatea de șanse, diferențele legate de abordarea muncii în cadrul unui proiect, respectarea standardelor de calitate, expertiza tehnică care poate să difere din cauza pregătirii la o anumită universitate unde nu sunt disponibile tehnologii la care au avut acces alte persoane din echipă etc. La un nivel și mai larg, agilitatea se bazează pe 12 principii comportamentale: satisfacția clientului este o prioritate, schimbarea cerințelor este un lucru normal deoarece reflectă nevoia ca echipa să se adapteze la noile informații externe, livrările părțile de produs care se fac la nivel incremental au la bază criteriul funcționalității, există o colaborare cu frecvență zilnică între client și dezvoltatori, se oferă încredere și suport echipei mai ales în momentele dificile, comunicarea are la bază dialogul direct între membrii echipei, dezvoltarea se face cu respectarea obiectivelor legate de calitate prin intermediul durabilității și sustenabilității, este promovată susținerea unei concentrări continui, totul se bazează pe ideea simplității, echipele se pot auto-organiza iar verificările, urmate de ajustări sunt practicate permanent (Cockburn & Highsmith, 2001). Multe dintre aceste principii comportamentale precum ideea de comunicare zilnică, adaptarea continuă sau capacitatea de auto-organizare depind de caracteristicile culturale ale echipei, dar și ale organizației.

Obiectivul lucrării este de a testa dacă structura internațională a echipei, lucrul de la distanță și din locații diferite afectează calitatea muncii într-o echipă agilă.

2. CARACTERISTICI CULTURALE ȘI IMPLICAȚII ÎN ECHIPELE AGILE

Thomas et al. (2010) definesc caracteristicile culturale ca fiind acele valori, credințe și norme care sunt învățate și perpetuate de către mai multe generații de persoane și care sunt reflectate în legi, politici și acțiuni ale unei societăți. Acestea se reflectă în comportamentul indivizilor și în modul în care aceștia percep lucrul în echipă, egalitatea de șanse, respectarea termenelor limită, furnizarea unor produse de calitate sau subordonarea față de alte persoane. Dacă nu sunt gestionate în mod corect, acestea pot să afecteze în mod semnificativ rezultatele obținute. Bhagat & Steers (2009) prezintă principalele diferențe culturale ca fiind date de elementele care țin de egalitatea dintre indivizi, de stabilirea ierarhiilor, nivelul de siguranță pe care îl au indivizii, modul în care sunt abordate evenimentele neașteptate sau nivelul de toleranță față de amiguitate. Tam et al. (2020) cumulează aceste diferențe și le încadrează într-un risc cultural pe care îl exemplifică prin situațiile în care angajații nu pot să se pună de acord cu privire la măsurile privind optimizarea proceselor și îmbunătățirea performanțelor.

Ayed et al. (2017) prezintă factorii cheie care influențează procesele agile de dezvoltare a unui produs IT alături de cultura organizațieie precum structura, guvernanța, modelul de afaceri și stilul de leadership. Aceeași autori identifică cele mai importante provocări pe care le au.

Chow & Cao (2008) abordează ideea influenței pe care o are organizația în rezolvarea problemelor care țin de diferențele culturale ale membrilor unei echipe de dezvoltare. Organizația poate să rezolve acest tip de probleme dacă se axează pe livrarea unui produs de calitate la costuri reduse și în orizontul de timp care a fost estimat la începutul fiecărui sprint. Focalizarea pe aceste obiective este importantă fiindcă pun accent pe dezvoltarea individuală a fiecărui individ prin responsabilizarea acestuia. În aceeași idee, Misra et al. (2009) evidențiază că tot procesul de dezvoltare este concentrat în jurul persoanelor care participă la dezvoltare.

Organizațiile care lucrează pe baza principiilor agile pot să-și îmbunătățească performanța în cadrul echipelor agile prin luarea de decizii care să promoveze eficiența, atingerea succesului și planificarea permanentă a acțiunilor viitoare. Aceste acțiuni au efecte care nu sunt vizibile în mod instantaneu, ci determină beneficii într-un orizont de timp lung (Tam et al, 2020).

Balasubramaniam et al. (2018) a identificat o serie de scripturi culturale pentru descrieri comportamentele din China, Coreea de Sud și India. De exemplu, în China dacă o persoană este ajutată, persoana are datoria morală de a se revanșa, degradarea socială a unei persoane este văzută ca inacceptabilă, respectiv sunt evitate confruntările și se pune accent pe evitarea confruntărilor și valoarea compromisului. În Coreea de Sud, se pune accent pe importanța finalizării rapide și cu acuratețe a sarcinilor de serviciu ș pe eliminarea muncii inutile.

Ayed et al. (2017) realizează o sinteză a celor mai importante modele de cultură națională, prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 1. Modele de elemente de natură culturală utilizate în procesul de diferențiere

	Model	Dimensiuni culturale
Di	Hall (1959)	Contextul în care se dezvoltă proiectul

mensiuni unice	Lewis (2011)	Monocronic (ordine, planificare riguroasă, punctualitate, perseverență) / policronic (flexibilitate, simultaneitate activități și accent pus pe relațiile interpersonale)
	Fukuyama (1995)	Nivelul de încredere
Di mensiuni multiple	Kluckholn & Strodtbeck (1961)	Relația cu mediul înconjurător Relația cu oamenii Activitățile umane Abordarea față de timp Natura umană
	Hofstede (2011)	Distanța față de putere Evitarea incertitudinii Individualism / colectivism Masculinitate / Feminitate Indulgență
	Hampden-Turner & Trompenaars (1993)	Universalism / Particularism Individualism / colectivism Roluri specifice / difuze Emoții neutre / afective Statut social Perspectiva legată de timp Orientare spre interior / exterior
	House et al. (2004)	Distanța față de putere Evitarea incertitudinii Orientarea spre oameni Colectivism instituțional Colectivisim Asertivitate Egalitate de gen Orientarea spre viitor Orientarea spre atingerea performanței

Sursa: adaptare după Ayed et al. (2017)

Pentru a detalia o partea din conceptele de mai sus, colectivismul reflectă acea abordare în care interesele colective predomină interesele individuale, spre deosebire de individualism care se apropie de ideea de capitalism în care interesele individuale predomină, toată lumnea este egală în fața legii iar angajările și promovările se fac pe bază de merite. Distanța față de putere poate să fie scăzută când vorbim de o descentralizare în care ierarhia presupune o distribuție convențională de roluri, respectiv înaltă care este caracterizată de centralizare, inegalitate socială, în care angajații așteaptă să li se spună ce să facă iar șeful este autocrat. Evitarea incertitudinii poate să fie scăzută atunci când vorbim de toleranță și moderație, liniște și calm în condiții și riscuri neobișnuite, respectiv ridicată atunci când există reguli și proceduri multiple pe fondul unor temeri legate de situațiile neașteptate (Hofstede, 2001).

3. METODOLOGIA DE CERCETARE ȘI REZULTATE

3.1 Obiective ale cercetării și metodologie

Obiectivul principal al cercetării constă în a determina dacă există aspecte care țin de cultura organizațională precum structura internațională a echipei, lucrul de acasă sau din locații diferite, respectiv abordarea legată de corelarea recompenselor cu performanța, care au efecte asupra proceselor agile de dezvoltare a unui produs IT.

În vederea atingerii acestui obiectiv a fost aplicat un chestionar pe 5 echipe agile, formate dintr-un număr total de 80 de persoane, care lucrează din locații diferite și care au diferite caracteristici culturale. Pozițiile pe care lucrează aceste sunt următoarele: Proxy Product Owner, Scrum Master, Technical Business Analyst, Tech Lead, Developer, WebOps, Front End, Quality Engineer Lead, Manual Tester and Automation Tester. Locațiile de unde lucrează aceștia sunt 7 tari de pe 3 continente după cum urmează: România, Marea Britanie, Serbia, Rusia, Ucraina, India și Statele Unite.

Respondenții au următoarele variante de răspuns:

1- Dezacord total
2- Dezacord parțial
3- Neutru
4- Acord parțial
5- Acord total

Chestionarul are la bază două ipoteze de lucru în care se verifică măsura în care caracterul internațional al echipei influențează rezultatele echipei agile.

Prima ipoteză testează dacă structura internațională echipei și lucrul din mai multe locații nu afectează calitatea de muncii. A doua ipoteză testează dacă politicile organizației reprezintă un suport pentru munca din locații diferite. Ipoteza a treia testează dacă recompensele sunt corelate cu performanța, în timp ce ultimele două testează dacă indicatorii utilizați la nivel individual și de echipă sunt corelați cu performanța.

3.2 Rezultate obținute și interpretare

Prima ipoteză testată face referire la verificarea faptului dacă structura internațională a echipei și munca din mai multe locații nu afectează calitatea muncii.

Tabel nr. 2. Rezultate ale testării primei ipoteze

H1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	2	2.5	2.5	2.5
	2.00	1	1.3	1.3	3.8
	3.00	21	26.3	26.3	30.0
	4.00	27	33.8	33.8	63.7
	5.00	29	36.3	36.3	100.0
	Total	80	100.0	100.0	

Sursa: calculele autorului

Majoritatea persoanelor participante au confirmat total sau parțial această ipoteză, dar numărul de persoane care au preferat să rămână neutre este de aproximativ un sfert din total, aspect care indică că ar fi anumite preocupări față de efectele unei structuri internaționale. Eventualele influențe negative sunt minore și derivă din probleme ale unei echipe internaționale precum munca din diferite locații, accesibilitatea greoaie la numite intervale de timp datorită programului de lucru diferit în funcție de fusul orar. Pentru rezolvarea acestor probleme, factorii de decizie trebuie să stabilească întâlniri la intervale orare la care toată lumea este disponibilă pentru ca fiecare membru al echipei să simtă că face parte din echipă. O altă soluție la aceste probleme ar fi utilizarea de aplicații care să permită urmărirea

automată a progresului pe care îl înregistrează proiectul. Prin intermediul celor două aspecte legate de organizarea evenimentelor importante la ore accesibile tuturor și utilizarea de aplicații de management a proiectului la care să aibă acces toți membrii echipei, asigură o transparență sporită și elimină din impedimentele pe care le are organizația cu privire la lucrul cu persoane din locații diferite.

A doua ipoteză testează dacă politicile organizației suportă munca de acasă sau din locații multiple deoarece reprezintă o condiție esențială pentru depășirea problemelor legate de diferențele culturale. În context agil, această ipoteză este și mai importantă deoarece unul dintre principiile agile face referire la faptul că eficiența muncii este accentuată de lucrul din aceeași locație de la birou. Am arătat mai sus că interacțiunea umană reprezintă o componentă importantă atât pentru metoda agilă, cât și pentru cea tradițională. În plus, criza Covid-19 a forțat managementul să încorporeze noi metode de lucru care să permită oamenilor să lucreze de acasă, din diferite locații. Confirmarea acestei ipoteze ar putea să confirme și adaptarea companiilor la munca de acasă în contextul crizelor epidemiologice. Pentru realizarea acestui deziderat, este important ca managementul să pună resurse la dispoziția angajaților care să le permită comunicarea și monitorizarea evoluției proiectului.

Rezultatele testării celei de-a doua ipoteze sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 3. Rezultate ale testării celei de-a doua ipoteze

H2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2.00	2	2.5	2.5	2.5
	3.00	4	5.0	5.0	7.5
	4.00	35	43.8	43.8	51.2
	5.00	39	48.8	48.8	100.0
	Total	80	100.0	100.0	

Sursa: calculele autorului

Majoritatea respondenților au conformat că politicile companiei permite lucrul din afara biroului și din locații diferite. Mai puțin de 10% au infirmat ipoteza iar aceste rezultate pot fi interpretate ca fiind cu un caracter circumstanțial. În unele cazuri specifice, unii angajați au fost nevoiți să lucreze și de la birou.

Rezultatele obținute confirmă rezultate obținute de către Chow & Cao (2008) care au demonstrat că lucrul din același spațiu nu este vital pentru succesul unei echipe cu caracter internațional. În schimb, nu pot fi confirmate rezultatele pe termen lung pe care Misra et al. (2009) le-au prezentat, și anume că oamenii care nu interacționează în mod direct, pe termen lung, sunt mai puțin comunicativi, mai puțin dinamici și mai puțin orientați către progres.

A treia ipoteză testează dacă recompensele angajaților sunt corelate cu performanța iar rezultatele sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 4. Rezultate ale testării celei de-a treia ipoteze

H3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	2	2.5	2.5	2.5
	2.00	4	5.0	5.0	7.5
	3.00	22	27.5	27.5	35.0
	4.00	29	36.3	36.3	71.3
	5.00	23	28.7	28.7	100.0
	Total	80	100.0	100.0	

Sursa: calculele autorului

Puțin mai mult de jumătate dintre respondenți au validat că există o corelație între recompense și performanțe. Cu toate acestea există un număr foarte mare de persoane (45% din total (care au preferat să rămână neutre sau să manifeste o dezaprobare față de această afirmație. Se poate concluziona că sunt nemulțumiri de dimensiuni mai mici legate de recompensare, în contextul unei piețe competitive, caracterizată de o mobilitate ridicată a forței de muncă și o presiune permanentă pusă pe identificarea celor mai adecvate forme de recompensare. De asemenea, se poate concluziona că nu sunt necesare măsuri pentru corelarea obiectivelor cu recompansarea.

A patra ipoteză testată face referire la verificarea faptului dacă sunt utilizați indicatori relevanți pentru evaluarea performanțelor individuale iar rezultatele sunt evidențiate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 5. Rezultate ale testării celei de-a patra ipoteze

H4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	2	2.5	2.5	2.5
	2.00	4	5.0	5.0	7.5
	3.00	24	30.0	30.0	37.5
	4.00	30	37.5	37.5	75.0
	5.00	20	25.0	25.0	100.0
	Total	80	100.0	100.0	

Sursa: calculele autorului

62,5% dintre respondenți au confirmat parțial sau total că sunt utilizați indicatori care reflectă în mod relevant performanțele pe care le-au realizat în mod individual. Procentul celor care au rămas neutri este de 30%, în timp ce care nu au fost de acord reprezintă 7,5% din total. Din acest motiv, considerăm că există anumite rețineri față de această ipoteză, fiind necesare măsuri în vederea stabilirii de indicatori în funcție de abilitățile sale tehnice, corelate cu cerințele pe care le are proiectul. În plus, ar fi util și realizarea unor discuții și realizarea de documentații legate de stabilirea indicatorilor și obiectivelor pe care le au indivizilor. Astfel, se definesc mai bine reperele legate de cuantificarea performanței și acordarea recompenselor, respectiv se poate încorpora și feedbackul venit din partea membrilor echipei.

A cincea ipoteză testează dacă sunt utilizați indicatori relevanți pentru evaluarea performanțelor echipei iar rezultatele sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 6. Rezultate ale testării celei de-a cincea ipoteze

H5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	3	3.8	3.8	3.8
	2.00	2	2.5	2.5	6.3
	3.00	32	40.0	40.0	46.3
	4.00	25	31.3	31.3	77.5
	5.00	18	22.5	22.5	100.0
	Total	80	100.0	100.0	

Sursa: calculele autorului

53,8% dintre respondenți au confirmat parțial sau total ipoteza. Rezultatele indică că sunt rețineri față de această ipoteză, aspect care ne indică că trebuie luate măsuri prin care să se pună accent pe definirea și implementarea transparentă în cadrul echipei a indicatorilor de performanță. Utilizarea acestora ca reper de către echipa de management reprezintă un prim pas spre creșterea gradului de corelare între indicatorii de echipă și performanță.

Confirmarea ultimelor două ipoteze testate se confirmă o caracteristică care face parte din dimensiunile multiculturale pe care le-a menționat Hofstede (2011). În acest sens, este confirmată orientarea spre atingerea performanței prin confirmarea dată de către majoritatea cu privire la faptul că rezultatele pe care le-am obținut arată că performanța este corelată cu o serie de indictori individuali și de echipă.

4. CONCLUZII

Rezultatele obținute indică că structura internațională a echipei și desfășurarea muncii din diferite locații nu afectează calitatea muncii atât timp cât organizația are proceduri clare desfășurarea muncii pentru angajații existenți, precum și un cod de bune practici privind integrarea persoanelor noi. De asemenea, am arătat că munca de la distanță este un aspect abordat în mod corespunzător care nu a determinat o amplificare a riscului cultural și nu a fost un factor crucial care să afecteze optimizarea proceselor și îmbunătățirea performanței.

Factorii de decizie din cadrul unei organizații care dezvoltă produse software trebuie să cunoască, la nivel general, care sunt principalele caracteristici culturale ale angajaților proprii. Acest aspect este important în momentele de criză, când trebuie luate decizii în mod rapid, care au efect asupra oamenilor și proiectului. Persoanele cu responsabilități de management trebuie să discute în detaliu cu angajații cu privire la muncă și indicatorii de performanță pentru a fi siguri că toate persoanele au aceleași standarde de performanță. O măsură utilă care poate să amelioreze riscul cultural constă în pregătirea persoanelor noi, care se alătură echipei pentru a înțelege care sunt principiile de lucru agile, să înțeleagă cadrul de lucru și faptul că lucrează cu persoane care fac parte din culturi diferite. În felul acesta, vor înțelege mai bine care sunt așteptările pe care le au ceilalți.

Prin testarea ipotezelor din acest studiu, se arată că caracteristicile culturale ale organizației suport metodele agile. Prin urmare, se poate concluziona că influențele acestora asupra proceselor sunt caracteristice abordării individualiste în care toată lumea are un aport important a dezvoltarea produsului iar recomepensarea membrilor se face în funcție de merite pe baza unor indicatori de performanță care evaluează performanța echipei și membrilor echipei. Alte detaliii precum orientarea spre atingerea performanței este demonstrat de rezultatele care reies din faptul că recompensele depind de realizările membrilor echipei.

BIBLIOGRAPHY

1. Ayed, H., Vanderose, B., & Habra, N. (2017). Balasubramaniam, R. et al., 2018. Consider Culture When Implementing Agile Practices. MIT Sloan Management Review. *Conference Paper May 2017*.
2. Balasubramaniam, R. C. (2018). Consider Culture When Implementing Agile Practices. *MIT Sloan Management Review*.
3. Bhagat, R., & Steers, R. (2009). *Cambridge Handbook of Culture, Organziations and Work*. Cambridge University Press.
4. Chow, T., & Cao, D. B. (2008). A survey study of critical success factors in agile software projects. *Journal of Systems and Software, 81 (6)*, 961-971.
5. Cockburn, A., & Highsmith, J. (2001). Agile Software Development, the People Factor. *Computer 11*, 131-133.
6. Conboy, K., & Carroll, N. (2019). Implementing large-scale agile frameworks: challenges and recommendations. *IEEE Softw. 36(2)*, 44-50.
7. Fukuyama, F. (1995). *Trust: The social virtues and the creation of prosperity*. New York: Free Press.

8. Hall, E. (1959). *The Silent Language.* Doubleday New York.
9. Hampden-Turner, C., & Trompenaars, F. (1993). *The seven cultures of capitalism.* Doubleday New York.
10. Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing culture: The Hofstede model in context. *Online Readings in Psychology and Culture, vol. 2, no. 1*.
11. House, R., Hanges, P., Javidan, M., Dorfman, P., & Gupta, V. (2004). *Culture, leadership, ad organizations: The Globe study of 62 societes.* Sage Publications.
12. Kluckhohn, F., & Strodtbeck, F. (1961). *Variations in value orientations.*
13. Lewis, R. (2011). *Finaland, Cultural Lone Wolf.* Nicholas Brealey Publishing.
14. Misra, S., Kumar, V., & Kumar, U. (2009). Identifying some important success factors in adopting agile software development practices. *Journal of Systems and Software, 82(100),* 1869-1890.
15. Santos, M. A., Bermejo, P. H., Oliveira, M. S., & Tonelli, A. O. (2011). Agile Practices: An Assessment of Perception of Value of Professionals on the Quality Criteria in Performance of Projects. *Journal of Software Engineering and Applications, 4 (12)*, 700-709.
16. Schwaber, K., & Sutherland, J. (2020). *Ghidul Scrum irevocabil: Regulile Jocului*.
17. Tam, C., Mora, E., Oliverira, T., & Vrajao, J. (2020). The factors influencing the success of on-going agile software development projects. *International Journal of Project Management 38*, 165-176.
18. Thomas, D. C. (2010). Psychological contracts across cultures. *Organization Studies, 31(11),* 1437-1458.

THE ADMINISTRATIVE BODIES OF THE ECONOMIC INTEREST GROUP

Daniela Mudava (Bărbuţ)
PhD Student, University of Craiova

Abstract: Economic interest groups are legal entities that can be commercial or non-commercial. According to the law, the group is formed in order to facilitate and improve the economic activity of its members. The administration of economic interest groups is ensured by the administrative bodies that function either in the form of a single administrator or in the form of a collective administration structure. The appointment of the directors, the duration of their mandate, their assignment and the termination of the mentioned mandate are regulated by the provisions of Law no. 161/2003 and the rules of the articles of association of the economic interest group.

Keywords: management bodies, administrators, members, constitutive act, economic interest group

I Noţiunea şi reglementarea administratorilor grupului de interes economic

1. Noţiunea administratorilor grupului de interes economic

Administratorii grupului de interes economic pot fi persoane fizice sau juridice, fiind desemnaţi prin actul constitutiv sau pot fi aleşi de către membrii, prin vot unanim. Administratorii pot face toate operaţiunile necesare pentru aducerea la îndeplinire a obiectului de activitate al grupului, prin consiliile administratorilor şi prin organele de conducere similar acestora conform art.148 din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei

2. Reglementare juridică

În articolul 148-152 din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţii publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei, găsim dispoziţii privind funcţionarea grupului de interes economic reprezentat de administrator.

Grupurile de interes economic pot fi administrate de unul sau mai multi administratori.În condiţiile în care există mai mulţi administratori ei se constituie în consilii ale administratorilor[1] şi în alte organe de conducere similare acestora.

II Categoriile de administrator şi condiţiile pentru a fi administrator al grupului de interes economic

1. Categorii de administratori

Administratorii grupului de interes economic pot fi persoane fizice sau juridice. În raport de modul de organizare, administratorii pot fi în forma administratorului unic sau într-o structură colectivă / de tipul consiliilor administratorilor, sau organelor de conducere similare consiliilor administratorilor.

[1] *V. Găină,* Organele de administrare a grupului de interes economic, în RSJ nr.3-4/2005, pag.47*; E. Cârcei,* Funcţionarea şi modificarea grupurilor de interes economic, în RDC nr.12/2003, pag.53.

2. Condiţiile pentru a fi administrator al grupului de interes economic

2.1 Condiţiile pentru a fi administrator persoană fizică

Persoana fizică care a fost desemnată administrator al unui grup de interes economic trebuie să îndeplinească două condiţii si anume: sa aibă capacitate de exerciţiu deplină şi sa fie o persoană onorabilă.

Necesitatea[2] capacităţii de exerciţiu deplină a persoanei care urmează să fie desemnată administrator este impusă expres prin prevederile art.120, alin 3, 4 din Legea nr. 161/2003, în care se dispune că nu pot fi administratori persoanele incapabile.

În art.120, alin 3,4 din Legea nr. 161/2003 se prevede condiţia onorabilităţii persoanei fizice care urmează să fie administrator, prin care se dispune că nu pot fi administratori ai grupului de interes economic persoanele care au fost condamnate[3] pentru gestiune frauduloasă, abuz de încredere, înşelăciune, delapidare, dare de mită, luare de mită, primire de foloase necuvenite, trafic de influenţă, mărturie mincinoasă, fals, uz de fals, precum şi pentru infracţiunile prevăzute de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, infracţiunile prevăzute de Legea nr. 241/2005 pentru combaterea evaziunii fiscale, cu modificările şi completările ulterioare, şi infracţiunile prevăzute de Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea şi combaterea spălării banilor cu modificările ulterioare.

2.2 Condiţii pentru a fi administrator persoană juridică

Poate fi desemnată administrator al grupului de interes economic[4] orice persoană juridică, stabilindu-se printr-un contract de administrare[5] drepturile şi obligaţiile părţilor[6].

Administratorul persoană juridică al grupului de interes economic are obligaţia să-şi desemneze unul sau mai mulţi reprezentanţi permanenţi[7] persoane fizice care să o reprezinte. Persoanele fizice care sunt desemnate sunt supuse îndeplinirii[8] aceloraşi condiţii impuse de lege pentru a fi administrator persoană fizică al grupului de interes economic. Mai mult, aceste persoane fizice desemnate, trebuie să îndeplinească condiţia de capacitate de exerciţiu deplină şi pe cea a onorabilităţii, pentru a putea să îl reprezinte pe administratorul persoană juridică.

Administratorul persoană juridică al grupului de interes economic poate fi şi o persoană străină, întrucât legea[9] nu interzice acest lucru.

Întrucât legea nu limitează cumulul[10] funcţiei de administrator persoană juridică al grupului de interes economic, aceasta poate cumula această calitate la mai multe grupuri de interes economic şi societăţi comerciale.

---

[2] *V. Găină,* Organele de administrare a grupului de interes economic, în RSJ nr.3-4/2005, op.cit.,pag.47.

[3] *Art.120 alin. 3,4* din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei.

[4] *Art.158 alin .1* din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei

[5] *Art.158 alin. (2)* din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei

[6] *V.Găină*, Drept comercial român,Ed.C. H. Beck, Bucureşti, 2017, pag.572.

[7] *V.Găină*, Drept comercial român,Ed.C. H. Beck, Bucureşti, 2017, op.cit., pag.572.

[8] *V.Găină*, Drept comercial român,Ed.C. H. Beck, Bucureşti, 2017, op.cit., pag.572.

[9] *Art.122 alin .(1) lit.c)* din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei

[10] *V. Găină,* Organele de administrare a grupului de interes economic, în RSJ nr.3-4/2005, op.cit., pag.47.

3. Desemnarea administratorilor grupului de interes economic

Există două moduri de desemnare a administratorilor grupului de interes economic şi anume: atunci când desemnarea se face prin numire, prin actul constitutiv conform art.122, alin.1 din Legea 161/2003 şi când desemnarea se face prin alegere de către adunarea generală a membrilor grupului de interes economic conform art.157, alin. 1 din Legea 161/2003. După constituirea grupului de interes economic, administratorii sunt aleşi[11] de adunarea generală a membrilor grupului de interes economic numai dintre membrii grupului.

4. Durata mandatului administratorilor grupului de interes economic

În ceea ce priveşte durata mandatului administratorilor grupului de interes economic, în Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei, nu există dispoziţii cu privire la acest aspect, ceea ce înseamnă că durata mandatului unui administrator trebuie stabilită prin actul constitutiv.

5. Publicitatea desemnării administratorilor grupului de interes economic

Publicitatea numirii administratorilor grupului de interes economic se face prin publicarea integrală[12] a actului constitutiv, în Monitorul Oficial al României. După constituirea grupului de interes economic, publicitatea alegerii administratorilor se face prin înregistrarea la registrul comerţului a actului adiţional modificator[13] al actului constitutiv.

6. Garanţia administratorilor grupului de interes economic

Conform art.159 din Legea 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei, administratorii grupului de interes economic sunt obligaţi să depună o garanţie pentru administraţia sa. Garanţia este stabilită prin actul constitutiv sau în lipsa unei clauze în acesta, prin hotarârea adunării generale a membrilor grupului de interes economic şi nu poate fi mai mică decât dublul remuneraţiei lunare.

Garanţia poate fi depusă de administratorul grupului de interes economic, cât şi de un terţ, dar înainte de preluarea funcţiei de administrator. În cazul în care garanţia nu este depusă înainte de preluarea funcţiei, administratorul grupului de interes economic îşi va pierde funcţia şi va fi considerat demisionat[14].

Garanţia rămâne la dispoziţia grupului şi nu va putea fi restituită administratorului decât după ce adunarea generală a aprobat situaţia financiară a ultimului exerciţiu financiar în care administratorul a îndeplinit aceasta funcţie şi i-a dat descărcare[15].

---

[11] *V.Găină*, Drept comercial român,Ed.C. H. Beck, Bucureşti, 2017, op.cit., pag.573.

[12] *Art.129* din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei

[13] *V.Găină*, Drept comercial român,Ed.C. H. Beck, Bucureşti, 2017, op.cit., pag. 574.

[14] *Art.159 alin. (3)* din Legea 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei

[15] *Art.159 alin. (4)* din Legea 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei

III Drepturile şi obligaţiile administratorilor grupului de interes economic

1. Drepturile administratorilor grupului de interes economic

Potrivit articolelor 148 alin. (1) şi (2), art.149 alin.(1), art.154 alin.(1), art.157 alin. (1) şi art.170 din Legea 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei, administratorilor grupului de interes, le revin următoarele drepturi: dreptul de a face toate operaţiunile pentru aducerea la îndeplinire a obiectului de activitate al grupului, dreptul de a participa la toate adunările grupului, la consiliile administratorilor şi la organele de conducere similare, dreptul la remuneraţie pentru activitatea prestată, dreptul de a convoca adunarea generală a membrilor grupului.

2. Obligaţiile administratorilor grupului de interes economic

Conform prevederilor legale din Legea 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei, administratorilor grupului de interes economic le revin următoarele obligaţii: să depună semnăturile la oficiul registrului comerţului, semnătura în registru putând fi înlocuită de semnătura legalizată de un notar public; să preia şi să păstreze toate actele oficiale (documentele şi registrele) privind grupul de interes economic; să ia parte[16] la toate adunările grupului de interes economic; să ducă la îndeplinire hotărârile adunării generale ale grupului de interes economic; să convoace adunarea generală la solicitarea oricărui membru sau la iniţiativa[17] oricărui administrator; să îndeplinească toate angajamentele prestabilite în actul constitutiv; să administreze procedurile juridice legate de realizarea obiectului de activitate al grupului de interes economic; obligaţia să întocmească situaţii financiare anuale şi să le depună la administraţia finanţelor publice; obligaţia să administreze procedurile juridice legate de realizarea obiectului de activitate al grupului de interes economic; să ţină şi să verifice registrele solicitate de autorităţile competente conform legislaţiei contabile; obligaţia să îndeplinească toate îndatoririle prestabilite de prevederile legislative.

3. Organizarea administratorilor grupului de interes economic

Funcţionarea grupului de interes economic presupune existenţa[18] unor organe de conducere, de administrare şi de control.

De regulă, prin actul constitutiv, membrii grupului de interes economic sunt cei care stabilesc forma de organizare a administratorilor. Administratorii grupului de interes economic se pot organiza în patru sisteme[19] de lucru, respectiv: administrator unic[20]; mai mulţi administratori[21]; consiliul administratorilor[22];organe de conducere similare consiliului

---

[16] *C.Gheorghe,* Tratat de drept comercial român, Ed.C. H. Beck, Bucureşti, 2020, pag. 603.
[17] *V. Găină,* Organele de administrare a grupului de interes economic, în RSJ nr.3-4/2005, op.cit., pag. 50.
[18] *S.Angheni* Tratat Drept Comercial, Ed.C. H. Beck, Bucureşti, 2019, pag. 288.
[19] *V.Găină*, Drept comercial român,Ed.C. H. Beck, 2017,op.cit., pag. 576.
[20] *Art.157* alin. (1) din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei.
[21] *Art.157* alin. (1) din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei.
[22] *Art.148* alin. (2) din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei.

administratorilor[23].

In ceea ce priveşte funcţionarea şi modul de lucru al fiecărui sistem[24] de organizare al administratorilor, nu există dispozitii legale care să reglementeze acest fapt, ci acestea se pot deduce.

4. Modul de lucru al administratorilor grupului de interes economic

În momentul în care îi este încredinţată administrarea grupului, unui singur administrator, atunci acesta duce la îndeplinire toate obligaţiile care-i revin din lege[25] , din actul constitutiv şi din hotărârile adunărilor generale ale membrilor grupului.

Atunci când administrarea grupului este încredinţată mai multor administratori conform art.125 lit. (d) şi art. 171 din Legea 161/2003, prin actul constitutiv se stabileşte dacă aceştia vor lucra individual sau împreună.

În ceea ce priveşte structurile[26] colective de administrare de tipul ; "consiliul administratorilor " sau "organe de conducere similar consiliului administratorilor" , legea prevede doar ca administratorii să participe la toate adunările[27] grupului.

5. Garanţia materială a administratorilor grupului de interes economic

Conform art.159 din Legea 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei, fiecare administrator va trebui să depună o garanţie pentru administraţia sa.

Cuantumul garanţiei nu poate fi mai mică decât dublul remuneraţiei [28] lunare. În cazul în care garanţia nu este depusă înainte de data preluării funcţiei , administratorul este considerat demisionat. Potrivit art.137 alin (5) din Legea nr.31/1990, garanţia va rămâne la dispoziţia grupului şi nu poate fi restituită administratorului decât după ce acesta a fost descărcat de gestiune de adunarea generală.

6. Răspunderea administratorilor grupului de interes economic

Atragerea răspunderii administratorilor grupului de interes economic, pentru faptele ilicite determină următoarele consecinţe: a) dacă faptele ilicite sunt de natură civilă, răspunderea administratorilor va fi o răspundere civilă; b) dacă însă faptele ilicite sunt infracţiuni, răspunderea administratorului va fi o răspundere penală; c) dacă săvârşesc în activitatea lor contravenţii, atunci răspunderea administratorilor va fi una contravenţională.

7. Încetarea funcţiei de administrator al grupului de interes economic

[23] *Art.148* alin. (2) din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei.
[24] *V.Găină*, Drept comercial român,Ed.C. H. Beck, Bucureşti, 2017,op.cit., pag.576.
[25] *V. Găină,* Organele de administrare a grupului de interes economic, în RSJ nr.3-4/2005, op.cit., pag. 51.
[26] *V.Găină*, Drept comercial român,Ed.C. H. Beck, Bucureşti, 2017, op.cit., pag.577.
[27] *Art.157* alin. (1) din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei.
[28] *Art.159* alin. (1) din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei.

Cu privire la încetarea funcţiei de administrator al grupului de interes economic în Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei, este menţionată doar revocarea ca şi cauză de încetare.

La fel ca şi în cazul societăţilor cu personalitate juridică, funcţia de administrator încetează prin expirarea mandatului, revocarea administratorului, decesul sau incapacitatea sa[29].

BIBLIOGRAPHY

1. S. Angheni, *Tratat de drept comercial*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2020*;*

2. S.D. Cărpenaru., *Tratat de drept comercial român,* Ed. Universul Juridic, București, 2014;

3. *E. Cârcei,* Funcţionarea şi modificarea grupurilor de interes economic, în RDC nr.12/2003;

4. *C.Gheorghe,* Drept comercial român, Ed. C.H.Beck,Bucureşti, 2013;

5. *C.Gheorghe,* Tratat de drept comercial român, Ed.C. H. Beck, Bucureşti, 2020;

6. *V. Găină,* Organele de administrare a grupului de interes economic, în RSJ nr.3-4/2005;

7. *V.Găină,* Drept comercial român,Ed.C. H. Beck, Bucureşti, 2017;

8. I. Schiau, *Drept comercial român*, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2009;

9. Legea nr.31/1990 republicată privind societăţile comerciale;

10. Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei.

[29] *St.D.Cărpenaru*, Tratat de drept comercial român, Ed.Universul Juridic, Bucureşti, 2014, pag.222-224.

MANAGERIAL CULTURE – A COMPONENT OF ORGANIZATIONAL CULTURE IN PUBLIC LIBRARIES

Tatiana Păncescu (Valea)
PhD Student, University of Bucharest

Abstract: This paper analyzes the theoretical aspects of managerial culture, a major motivating factor for obtaining organizational performance in public libraries. The concept of managerial culture, the stages of managerial culture, the elements of managerial culture in public libraries and the impact of managerial culture on staff motivation in public libraries are presented.

Keywords: organizational culture, managerial culture, elements of managerial culture, staff motivation, public libraries.

1. Conceptul de cultură managerială

Un prim pas în implementarea cu succes a noilor tehnologii moderne este cunoaşterea culturii bibliotecilor publice şi a eforturilor în direcţia schimbării. Dintre instituţiile culturale, bibliotecile au fost cel mai mult transformate de schimbarea digitală. Acestea trebuie să se adapteze constant la dezvoltarea tehnologică rapidă. Cunoaşterea culturii unei bibliotecii este unul din factorii care influenţează managerii bibliotecilor publice.

Specialistul abordărilor interculturale în management, Geert Hofstede, consideră cultura drept ,,programarea colectivă a gândirii care distinge membrii unui grup sau ai unei categorii de oameni de membrii altui grup sau altei categorii''(Hofstede, 1996, 21).

Fons Trompenaars şi Charles Hampden-Turner consideră cultura ,,asemenea gravitaţiei: nu devii conştient de ea decât atunci când cazi de la înălţime" (Trompenaars şi Hampden-Turner, 1998, 5).

În viziunea lui Michael Armstrong cultura organizaţională este „tiparul de valori, norme, convingeri, atitudini şi presupuneri care, chiar fără a fi fost formulate explicit, determină modurile în care se comportă oamenii şi fac să se rezolve problemele" (Armstrong, 2003, 181).

Cultura organizațională reprezintă ,,sisteme de valori şi norme pe care grupurile le dezvoltă pentru a face faţă problemelor de adaptare externă şi integrării interne" (Duinkerken şi Kaspar, 2015, 149).

Potrivit profesorului Ionel Enache, bibilotecile sunt considerate ,,organizaţii specializate care păstrează şi comunică anumite valori, având o cultură organizaţională specifică" (Enache, 2011, 18).

Fiecare bibliotecă îşi dezvoltă propria cultură organizaţională care se întemeiază pe normele angajaţilor bibliotecii şi se manifestă în comportamentul şi acţunile lor (Duinkerken şi Kaspar, 2015, 149).

Cultura organizaţională se învaţă şi se transmite angajaţilor bibliotecii. Aceata poate fi transformată pentru a deveni fundamentul care să asigure premisele efectuării schimbărilor în bibliotecile publice datorită transformărilor care au loc în societatea contemporană. În acest context, stilul managerial are un rol important, fiind un element intrinsec al culturii organizaţionale. În prezent, în bibliotecile publice există o lipsă a resurselor financiare şi a managerilor de profesie. Pentru oferirea de servicii de înaltă

calitate utilizatorilor bibliotecii este esenţială identificarea şi evaluarea culturii organizaţionale a unei biblioteci publice.

După Ionel Enache viitorul bibliotecii ,,depinde de modul în care va şti să folosească realizările informaticii şi de tipul culturii organizaţionale pe care îl va adopta sau crea" (Enache, 2008, 175).

Sarcina bibliotecii este de a-şi crea o cultură organizaţională puternică ce va conduce la creşterea performanţelor organizaţionle (2005, 46).

În contextul actual, al societăţii informaţionale, când bibliotecile publice se află în continuă schimbare, un rol aparte îi revine culturii manageriale, parte componentă a culturii organizaţionale.

Marian Năstase abordează cultura managerială ca reprezentând ,,totalitatea credinţelor, valorilor, simbolurilor, atitudinilor şi comportamentelor managerilor dintr-o organizaţie, care se reflectă în deciziile şi acţiunile pe care aceştia le adoptă şi aplică şi care au o influenţă determinantă asupra rezultatelor şi evoluţiei acesteia" (Năstase, 2004, 98).

Ovidiu Nicolescu şi Ion Verboncu consideră cultura managerială ca fiind ,,sistemul de valori, credinţele, aspiraţiile, stilurile de management practicate în cadrul organizaţiei, marcând sensibil conţinutul culturii organizaţionale a fiecărei organizaţii şi performanţele sale" (Nicolescu şi Verboncu, 2008, 339).

Cultura managerială se referă la sistemul de valori, credinţe, aspiraţii şi comportamente reflectate în procesul de management, în stilurile de management practicate de managerii de nivel superior în cadrul instituţiei, precum şi relaţiile manageriale cu alte instituţii (Bontaş, 2007, 43).

În opinia noastră cultura managerială reprezintă sistemul de valori, credinţele, aspiraţiile, aşteptările, comportamentele managerilor dintr-o instituţie, dar şi un element ce influenţează puternic cultura organizaţională şi performanţele organizaţionale.

2. Etapele culturii manageriale

În formarea unei culturii manageriale performante, managerii nu pot introduce schimbări categorice decât în cazul primelor două variabile: competenţa şi stilul de management. Plecând de la aceste premise, se pot identifica patru stadii în dezvoltarea unei culturii manageriale performante: cultura managerială incipientă, cultura managerială demagogică, cultura managerială ignorantă şi cultura managerială performantă (Pastor, 2007, 25).

Etapele culturii manageriale sunt prezentate în fig.1.

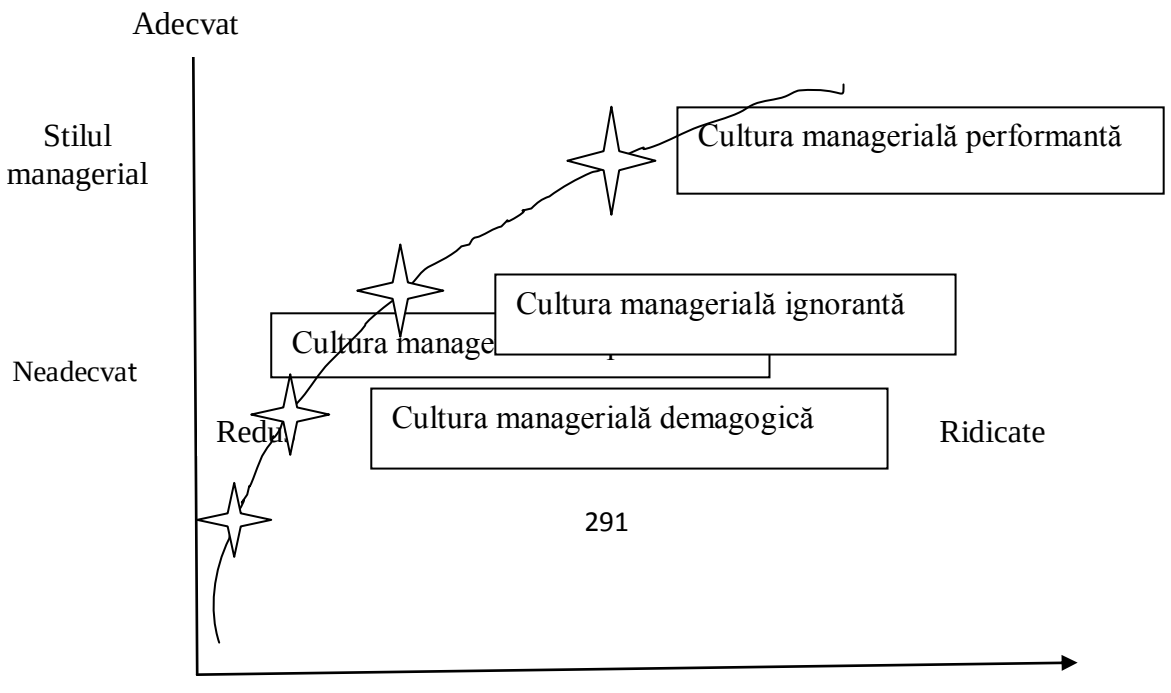

Fig.1. Etapele culturii manageriale
Sursa: Bontaș, 2007

În stadiul culturii manageriale incipiente, stilul de conducere este în conflict cu dimensiunile culturii organizaţionale şi lipsesc competenţele manageriale. Pentru a atinge o cultură managerială performantă, ce asigură atingerea obiectivelor strategice, acest fenomen cultural parcurge două etape intermediare: cultura managerială demagogică şi cultura managerială ignorantă. Cultura managerială demagogică este axată pe membrii organizaţiei, dar nu oferă rezultate deoarece managerii nu dispun de competenţele necesare iar cultura managerială ignorantă este orientată pe competenţe dovedite practic, însă, din cauza unui stil de conducere neadecvat, nu sunt analizate problemele umane din organizaţie, ceea ce afectează obţinerea performanţelor (Bontaş, 2007, 43-44).

3. Elementele culturii manageriale în bibliotecile publice

În contextul actual, pentru un management modern o cerinţă importantă este cunoaşterea elementelor specifice ale culturii manageriale. Analiza culturii bibliotecilor publice pe baza elementelor ce o compun este o acțiune anevoioasă deoarece nu există o comunitate de păreri în abordările cercetătorilor. Studiul bibliografic ne permite o abordare proprie. Cultura managerială include un set de elemente, printre care: misiunea şi viziunea, limba, valorile, credinţele, normele, modele comportamentele.

Teoria şi practica managerială dovedeşte că pentru a atinge performanţe şi calitate în bibliotecile publice, pentru manageri şi personalul de specialitate este absolut necesar să fie formate anumite competențe de a putea stabili nu doar scopuri şi obiective, dar şi de avea o imagine clară asupra viziunii / misiunii instituţiei de cultură.

Misiunea bibliotecilor publice, poate fi formulată astfel: oferă servicii gratuite de informare, lectură, studiu, educaţie şi formare continuă pentru toţi membri comunităţii. Încurajează creativitatea, libera exprimare, voluntariatul, descoperă, promovează şi susţine valorile comunităţii deservite. Bibliotecile publice sunt capabile să ofere servicii de calitate numai în condiţiile în care valorile, credinţele, problemele asumate de către acestea sunt în mod clar şi conştient orientate pe deservirea utilizatorilor. Misiunea bibliotecilor se reconturează permanent, dând posibilitatea creării unui mediu pentru schimbare.

Viziunea organizaţiei reprezintă condiţia de bază pentru elaborarea clară a misiunii.

Viziunea conducerii de nivel superior este un element cheie în cultura unei biblioteci publice. Aceasta stabileşte „tonul pentru restul personalului” (Evans şi Greenwell, 2020, 27).

Managerii trebuie să ia în considerare contextul organizaţional şi să se asigure că viziunea, misiunea şi obiectivele lor să fie în concordanţă cu nevoile membrilor comunităţii deservite şi cu ale instituţiilor finanţatoare.

Un element al culturii organizaţionale este limba, exprimată în limbaj şi jargoane.

Jargonul profesional reprezintă schimbul de mesaje cu o anumită semnificaţie. Limbajul organizaţional face referire la frazele tipice utilizate de angajaţi pentru a se referi la ei, la alţii sau la evenimente şi la organizaţie (Stanciu şi Ionescu, 2005, 47).

Elementele interioare ale culturii manageriale sunt cele care generează particularităţi. Aspectele prioritare sunt cele legate de valorile manageriale.

Managerii de nivel superior sunt cei care reuşesc să modeleze cultura managerială şi cultura organizaţională a unei organizaţii pe baza unor viziuni şi a unor valori personale. Acestea sunt transmise şi implementate ulterior în cadrul organizaţiei. Valorile personale ale

managerilor influenţează percepţia, deciziile şi comportamentele acestora (Năstase, 2008, 113).

Valoarea este o normă de apreciere, un etalon, un standard. Valorile devin determinate pentru etica personală a managerului. Acestea îl ajută pe manager să împartă lumea în bine şi rău, adevărat şi fals, dorit şi nedorit (Pastor, 2007, 25).

Valorile importante ale managerilor de vârf privind organizaţia vizează următoarele elemente: eficacitate şi eficienţă organizaţională, productivitatea, rolul organizaţiei în comunitate, gradul său de implicare în activităţile publice ş.a., au început să se situeze pe poziţii mai înalte în ierarhizarea valorilor (Năstase, 2008, 113).

Rolul biblioteci publice în comunitatea deservită este vital deoarece este instituţia care oferă membrilor acesteia servicii diverse de informare şi documentare.

Rolul principal al bibliotecarilor este de a asista utilizatorii în accesarea informaţiilor. Utilizatorii conduc natura informaţiilor colectate de bibliotecă. Aceasta oferă servicii de bibliotecă în funcţie de nevoile utilizatorilor (Dexter Lord şi Markert, 2017, 10).

În acest cadru se pot evidenţia valorile dominante asupra cărora trebuie să se concentreze activitatea bibliotecilor publice. Considerăm că acestea ar fi: încrederea şi respectul faţă de utilizatori, dreptatea, onestitatea, altruismul, cooperarea şi competiţia, egalitatea şi respectul de sine / faţă de ceilalţi, exigenţa, ataşamentul în raport cu biblioteca, etosul profesional, creativitatea, spiritul critic deschis şi liber ş.a. Din perspectiva dezvoltării organizaţionale, valorile unei biblioteci publice eficiente trebuie să se constituie într-o cultură a dezvoltării orientată spre perfecţionarea activităţii de bibliotecă. Aceste valori ar putea fi: orientarea spre acţiune, bazată pe o structurare şi o ierarhizare adecvată a scopurilor, obiectivelor şi priorităţilor; orientarea spre utilizator, accentuarea acţiunilor de colaborare între toţi membrii bibliotecii, stimularea şi susţinerea autoperfecţionării şi autodezvoltării, creşterea responsabilităţii bibliotecii (bibliotecarilor) pentru calitatea serviciilor oferite membrilor comunităţii, conducerea participativă, valorizarea comunităţii locale ca parteneri ai bibliotecii.

Deşi valorile fundamentale ale bibliotecilor sunt aceleaşi, culturile lor organizaţionale variază considerabil. O bibliotecă poate avea o structură organizaţională tradiţională în care fiecare angajat trebuie să obţină permisiunea conducătorului. Bibliotecile orientate către viitor au o structură organizaţională mai puţin tradiţională în care managerul bibliotecii îşi încurajează angajaţii să-şi asume riscuri şi îi împuterniceşte să ia decizii (Duinkerken şi Kaspar, 2015, 149).

Elementele culturii manageriale care reglementează comportamentul managerilor sunt normele de drept. Normele sunt „reguli obligatorii de comportament pentru toţi membri organizaţiei ce rezultă din recunoaşterea valorilor şi credinţelor” (Cornescu et al., 2003, 252).

Trebuie să menţionăm faptul că, pe lângă expectaţiile de comportament, normele stabilesc şi pe cele de vestimentaţie şi comportament. Este foarte important pentru un bibliotecar: cum se îmbracă, cum vorbeşte şi scrie, cum se adresează utilizatorilor, reprezentaţilor autorităţilor finanţatoare.

Un alt element al culturii manageriale este credinţa. Aceasta are un anumit rol în bibliotecă, pentru că ea reprezintă nucleul conţinutului despre capacităţile bibliotecarului, responsabilitatea bibliotecarilor pentru formarea şi informarea utilizatorilor, sursele de îmbogăţire profesională a bibliotecarilor.

În scopul unei organizări eficiente a funcţionării bibliotecilor publice trebuie acordată o deosebită atenţie studierii factorilor igienici şi motivaţionali şi tipologiei comportamentului organizaţional. Analiza comportamentului organizaţional face parte din instrumentele cu ajutorul căruia managerul bibliotecii poate motiva conştient acţiunile

salariaţilor, direcţionându-i spre o muncă eficientă, determinând particularităţile culturii organizaţionale ale bibliotecii. Comportamentul organizaţional al managerului are o importanţă deosebită în cultura managerială. Acest comportament se poate manifesta în activitatea propriu-zisă, precum şi în relaţia managerului cu colegii, autoritatea finanţatoare, membri comunităţii locale.

Ceremoniile sunt organizate cu ocazia unor evenimente în organizaţie. Acestea se bazează pe cutume şi urmăresc promovarea valorilor-cheie şi convingerilor colective. Un ceremonial are o semnificaţie importantă pentru angajaţi. Acesta dezvoltă conştiinţa apartenenţei la organizaţie şi întăreşte legăturile dintre paticipanţi (Cornescu et al, 2003, 253).

Managerii folosesc toate aceste elemente în limbajul lor, pentru a păstra şi menţine cultura organizaţională, cât şi pentru a contribui la menţinerea, îmbunătăţirea imaginii bibliotecii. O bibliotecă poate fi identificată prin cultura ei. O cultură organizaţională puternică sprijină organizaţia să se adapteze la mediul extern.

Schein distinge trei niveluri ale culturii organizaţionale. Nivelul unu reprezintă partea vizibilă (norme, artefacte, comportamente). Nivelul doi se concretizează în valori personale şi atitudinile vizibile de suprafaţă. Nivelul trei reprezintă partea invizibilă (valori culturale, ipoteze care, în general, nu sunt vizibile, adesea în subconştient şi utilizate pentru a defini realitatea explicită). Schein E. susţine că nivelul trei este cel mai influent deoarece acesta lucrează cu necunoscute (modelarea deciziilor). Acest nivel are cel mai mare potenţial de transformare (Clegg et al., 2019, 190).

O altă analiză a culturii manageriale poate fi realizată pe două niveluri. Nivelului de suprafaţă care se concretizează în lucruri observabile (modul de a se îmbrăca, limbaj, simboluri fizice, întâmplări, sloganuri, eroi, ceremonii) îi corespunde cultura explicită, în timp ce dimensiunea profundă a culturii cuprinde elemente neobservabile în mod direct. Acestea sunt: valori, modul de gândire, credinţele, norme. Partea invizibilă este mult mai importantă pentru că poate produce efecte neaşteptate. Ne putem imagina cultura managerială ca un aisberg (Pastor, 2007, 25).

Cultura managerială privită ca un aisberg este prezentată în fig. 2.

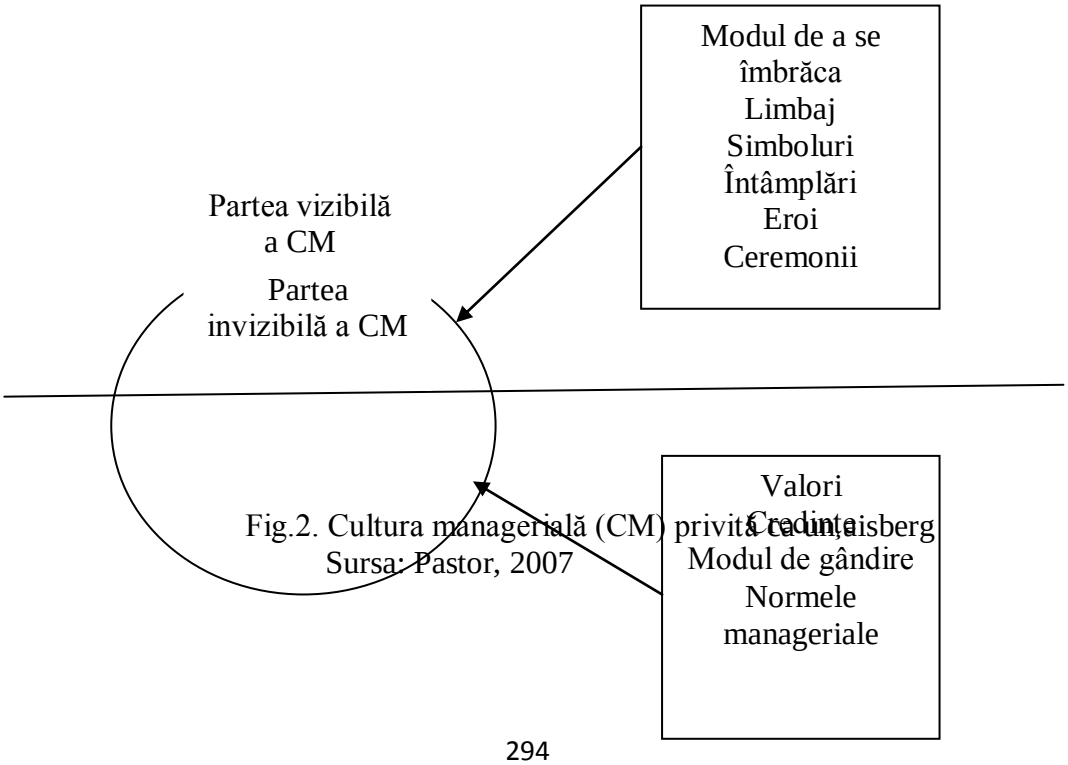

Fig.2. Cultura managerială (CM) privită ca un aisberg
Sursa: Pastor, 2007

Orientarea culturii manageriale spre rezultate şi performanţă se realizează în strânsă legătură cu satisfacţia motivaţională a angajaţilor, cu obţinerea sentimentului de mulţumire. Pentru dezvoltarea unei astfel de culturi, fiecare angajat trebuie tratat cu respect şi încurajat să aibă iniţiativă proprie şi şă să fie creativ în acţiunile sale. În acest scop este necesar ca managerii să stabilescă obiective clare şi să le acorde angajaţiilor independenţă pentru a excela. Orientarea culturii manageriale spre performanţă are două caracteristici de bază: orientarea spre acţiuni şi promovarea şi sprijinirea inovaţiei (Hinescu şi Cocoi, 2004, 69).

O cultură managerială eficace preîntâmpină apariţia anticulturii organizaţionale sau o reduce la dimensiuni şi un impact minor din punct de vedere al funcţionalităţii şi performanţelor organizaţiei. Anticultura organizaţională este reprezentată de elementele opuse culturii manageriale focalizate pe realizarea obiectivelor (Stanciu şi Ionescu, 2005, 79).

4. Impactul culturii manageriale asupra motivării personalului în bibliotecile publice

Cercetările au urmărit găsirea celor mai bune soluţii de motivare a angajaţilor. O perioadă îndelungată cercetările s-au realizat fără a sesiza faptul că modalităţile de motivare a salariaţilor suferă şi o influenţă culturală, care determină ca teoriile motivaţionale să fie aplicate diferit, în diferite culturi. Valorile culturale diferite determină metode diferite de motivare a angajaţilor. Managerii trebuie să acorde o atenţie deosebită, în procesul motivării, acestor influenţe ale culturii naţionale asupra procesului de motivare (Burduş şi Popa, 2013, 377-378).

Motivarea personalului în bibliotecile publice este puternic influenţată de cultura managerială.

Managerii de biblioteci publice trebuie să-şi creeze sisteme motivaţionale, ţinând cont de propria lor personalitate şi de cunoaşterea angajaţilor aceasta va conduce la atingerea obiectivelor şi la creşterea performanţelor organizaţionale. Modul de utilizare a resurselor umane în bibliotecile publice influenţează în cea mai mare măsură specificul bibliotecii deoarece cultura managerială este determinată în principal de factorul uman.

În consecinţă, managerii bibliotecilor publice vor trebui să aibă în vedere faptul că angajaţii reprezintă resursa cea mai importantă a oricărei organizaţii, de atitudinile, comportamentele, credinţele şi convingerile lor depind toate activităţile bibliotecii, performanţele şi deci succesul acesteia.

În bibliotecile publice, indiferent de modul în care cultura managerială se manifestă, un factor hotărâtor este personalitatea managerilor de nivel superior. Diferenţele, în ceea ce priveşte cunoştinţele şi calităţile pe care le deţin managerii bibliotecilor publice se reflectă în stilurile manageriale practicate.

Conducătorul bibliotecii trebuie să fie un lider, un manager şi un adept. Ca lider, trebuie să seteze viziunea, valorile şi direcţiile pentru bibliotecă. În calitate de manager, trebuie să implementeze resursele şi strategiile pentru realizarea viziunii. În calitate de adept trebuie să se sprijine şi pe propriul personal. Succesul depinde de capacitatea managerului de a şti care rol este important şi când trebuie aplicat. Fiecare manager de bibliotecă ar trebui să ştie importanţa deplasării cu îndemânare şi în mod deliberat între aceste roluri pentru a fi eficient la cârma bibliotecii (Curzon, 2016, 22).

Valorile unei biblioteci trebuie să fie stabilite de liderii ei, ţinând cont de cultura organizaţiei. Aceşti lideri se pot alia la managementul de vârf al bibliotecii şi/sau pot proveni din echipa din interiorul organizaţiei (Owens şi Anghelescu, 2000, 37).

Valorile dominante ale bibliotecilor publice sunt legate de relaţiile interpersonale, grija faţă de angajaţi, manifestarea interesului pentru calitatea climatului de muncă în

vederea stimulării angajaţilor. În cadrul bibliotecilor publice, managementul eficient este interesat de creşterea eficienţei activităţilor specifice de bibliotecă, a activităţilor educative şi culturale, care depind de gradul de implicare al angajaţilor.

Concluzii

Cultura unei biblioteci defineşte modul de acţiune al bibliotecii, aceasta putând uşura sau împiedica schimbările organizaţionale.

Cultura este influenţată de tipul de personalitate al managerilor de nivel superior şi de modul de abordare a problemelor (Nistor, 2016, 73).

Cultura managerială se manifestă prin comportamentele managerilor, în special ale managerilor de vârf, date de valori, aspiraţii, credinţe, aşteptări. Abilităţile managerului de bibliotecă de a coordona, implica şi motiva angajaţii, joacă un rol major în implementarea cu succes a schimbărilor organizaţionale.

Elementele culturii manageriale în bibliotecile publice capătă dimensiuni observabile în stilul managerial, sistemul de motivare a angajaţilor, relaţiile de muncă, comportament organizaţional, strategiile de comunicare ş.a.

Cultura managerială influenţează performanţele organizaţionale în bibliotecile publice prin motivarea angajaţilor pentru îndeplinirea obiectivelor individuale ceea ce va conduce la atingerea obiectivelor organizaţionale.

Succesul bibliotecii publice este dat de performanţele în activitate a angajaţilor acesteia, experienţa angajaţilor, activităţile specifice de bibliotecă, cultura individuală ca element care fundamentează cultura managerială a bibliotecilor publice.

BIBLIOGRAPHY

Cărți: Monografii

1. Armstrong, Michael., 2003. *Managementul resurselor umane: manual de practică*. Bucureşti: Codecs.

2. Bontaș, Dumitru, 2007. *Management general*. Bacău: Editura Universității ,,George Bacovia''.

3. Burduș, Eugen, Popa, Ion, 2013. *Fundamentele managementului organizaţiei*. Ediţia a 3-a. Bucureşti: Editura Pro Universitaria.

4. Clegg, Stewart, R., Kornberger, Martin, Pitsis, Tyrone, S., Mount, Matt, 2019. *Managing & organizations: an introduction to theory and practice.* Fifth Edition. London: Sage Publication Ltd.

5. Cornescu, V., Mihăilescu, I., Stanciu, S, 2003. *Managementul organizaţiei*. Bucureşti: Editura All Beck.

6. Curzon, Susan Carol, 2016. *What every library director should know.* Plymouth, UK: Rowman & Littlefield.

7. Dexter Lord, Gaill and Markert, Kate, 2017. *The manual of strategic planning for cultural organizations: a guide for museums, performing arts, science centers, public gardens, heritage sites, libraries, archives, and zoons*. London: Rowman and Littlefield.

8. Duinkerken van, Wyoma, Kaspar, Wendi, Arant, 2015. *Leading Libraries: how to create a service culture*. London: Facet Publishing.

9. Enache, Ionel, 2011. *Economia în structurile infodocumentare*. Bucureşti: Editura Universității din Bucrești.

10. Enache, Ionel, 2005. *Ergonomia în structurile infodocumentare*. Bucureşti: Editura Universității din Bucureşti.

11. Enache, Ionel, 2008. *Managementul structurilor infodocumentare*. Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti.

12. Evans, G. Edward, Greenwell, Stacey, 2020. *Management basics for information professionals*. Fourth Edition. London: Facet Publishing.

13. Hofstede, Geert, 1996. *Managementul structurilor multiculturale: software-ul gândirii*. Bucureşti: Editura Economică.

14. Năstase, Marian, 2004. *Cultura organizaţională şi managerială.* Bucureşti: Editura ASE.

15. Nicolescu, Ovidiu, Verboncu, Ion, 2008. *Fundamentele managementului organizaţiei*. Bucureşti: Editura Universitară.

16. Nistor, Gheorghiţa, 2016. *Motivaţie şi cultură organizaţională*. Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti.

17. Owens, I., Anghelescu, H., 2000. *Cultura organizațională și schimbarea*. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană.

18. Stanciu, Ștefan, Ionescu, Mihaela, Alexandra, 2005. *Cultură și comportament organizational*. Bucureşti: Editura Comunicare.ro.

19. Trompenaars, Fons, Hampten-Turner, Charles, 2009. *Riding the waves of culture: understanding diversity in global business.* Second Edition. London: Nicholas Brealey Publishing.

Contribuţii în publicaţii periodice

1. Hinescu, Arcadie, Cocoi, Larisa, 2004. Cultura managerială a firmei. În: *Tribuna Economică*, nr. 37, 15 septembrie, p. 67-69.

2. Pastor, Ioan, 2007. Ce fel de cultură managerială? În: *Tribuna Economică*, nr. 26, 27 iunie, p. 24-27.

THE ANNULMENT ACTION OF THE SET-UP OR TRANSFERS OF PATRIMONIAL RIGHTS IN THE CASE OF INSOLVENCY OF A MEMBER OF A GROUP OF COMPANIES

Sebastian Popa
PhD Student, University of Craiova

Abstract:Cash pooling operations are operations specific to the members of a group of companies, through which they transfer to each other, within the group structure, different patrimonial rights. In case of insolvency of a member of the group of companies, according to art.198 of Law No.85/2014 on insolvency prevention and insolvency proceedings, the judicial administrator may bring actions in annulment of constitutions or transfers of property rights against an insolvent member of the group . In case of introducing this action, the judicial administrator will also take into account the general conditions regulated in art. 117 of Law no. 85/2014. The bringing of the action for annulment by a judicial administrator of a member of the group, will be done with the prior notification by him of the intention to open all the other judicial administrators of the group and the coordinating practitioner. Following the notification, subject to the obligation of cooperation and procedural coordination, all judicial administrators of the group will analyze the potential effects of bringing an action for annulment, the decision on bringing the action will be taken for reasons of opportunity and in consultation with creditors' committees.

Keywords: action for annulment, judicial administrator, insolvency proceedings, member of a group of companies.

I. Aspecte preliminare privind procedura insolvenței unui membru al grupului de societăți

1. Ce sunt grupurile de societăți?

1.1 Grupul de societăți entitate economică și juridică Grupul de societăți reprezintă o realitate economică incontestabilă în contextul funcționării lumii economice actuale. Ca formă de organizare a afacerilor, grupul de societăți este rezultatul interacțiunii dintre diferiți actori ai mediului economic, care se unesc într-o acțiune comună, concentrată și coordonată pentru realizarea unor scopuri comune. Doctrina juridică națională și internațională definește instituția grupului de societăți ca o structură societară dinamică, atipică și complexă, alcătuită dintr-un ansamblu de societăți cu individualitate distinctă, dar supuse unui control din punct de vedere economic și decizional de către o societate-mamă sau de un centru comun de decizie exterior, cu păstrarea independenței juridice a membrilor între ei.[1] În opinia noastră, independeța juridică a societăților componete reprezintă un mare factor de flexibilitate al structurii de grup. Membrii grupului de societăți sunt titularii personalității juridice. Aceștia pot opera într-o oarecare măsură independent unii de ceilalți, dar sunt uniți de către controlul societății-mamă. Aceasta, din urmă, le comunică strategiile de dezvoltare și funcționare, sau, în anumite cazuri societatea-mamă nu se implică activ în desfășurarea activității.

[1] Aceste aspecte au fost enunțate în lucrările următoare: Manole Ciprian Popa, "*Grupurile de societăți*", Ed. C.H. Beck, București 2011, p.115; Yves Guyon, "*Droit des affaires, tome I, droit commercial general est societes, 12 Edition",* Ed. Economica, Paris, 2003, p.677; Ph. Merle," *Droit Comercial. Societe Comerciales",* 7e Ed., Dalloz, Paris, 2000, p.743; Ph. Merle, „*Droit Comercial. Societe Comerciales"*, 15e Ed. Dalloz, Paris, 2011, p.638; Phillip A. Blumberg, Kurt A. Strasser, Nicholas L. Georgakopoulos, Eric J. Gouvin, „*Blumberg on Corporate Groups, Second Edition"*, Ed. Wolters Kluwer Legal & Regulatory U.S, New York 2020, p. 20.

1.2 Avantajele structurii de grup Organizarea afacerii în forma grupului de societăți prezintă o serie de avantaje considerabile, printre care se enumeră: posibilitatea de garantare intra-group pentru obținerea de credite mult mai mari de la bănci; transferurile intra-group de diferite drepturi patrimoniale sau materiale, operațiuni de *cash-pooling*; reducerea riscurilor eșecului în afaceri, prin alocarea diverselor activităţi, unor societăţi separate, astfel acoperind toate aspectele unui domeniu de activitate.[2] Considerăm, că cel mai mare avantaj al structurii de grup este reducerea răspunderii. De exemplu: grupul de societăți este condus într-un mod unitar, de către societatea-mamă, dar cu o răspundere limitată datorită personalităţii juridice a membrilor grupului. Această limitare a răspunderii oferă administratorilor grupului de societăți un grad ridicat de flexibilitate, pentru a alege o strategie optimă economică şi juridică în desfășurarea diferitelor afaceri pe care le întreprind.

1.3 Regimul juridic al grupurilor de societăți în România Grupul de societăți nu beneficiază în legislația României de o reglementare expresă, dar se face referire direct sau indirect asupra lui într-o serie de acte normative. Cum ar fi: Legea nr.227/2015 privind Codul Fiscal; Legea nr.55/2003 privind Codul Muncii; Legea Concurenţei nr.21/1996; Legea Pieţei de Capital nr.297/2004; în Legea Societăţilor Comerciale nr.31/1990 au fost introduse anumite dispoziții, în anul 2006, privind fuziunile și regimul juridic al filialelor unei societăți străine care funcționează în România, dar nu dispoziții exprese privind grupurile de societăți. Astfel de dispoziții au fost introduse în Legea privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă nr.85/2014, care reglementează insolvența grupurilor de societăţi.[3] Considerăm, că o reglementare materială a grupului de societăți este necesară în legislația românească. Grupul de societăți beneficiază de o reglementare în acte normative speciale, dar nu are un cadru juridic general adecvat. Dependența economică de importuri care sunt asigurate de astfel de entități în România, este un factor foarte important de care trebuie ținut cont. Iar elaborarea unui cadru juridic adecvat în materie fiscală, societară și a concurenței ar rezolva multe probleme conceptuale. Practica judecătorească din ultimii ani ilustrează faptul că instanțele judecătorești întâlnesc destul de des probleme conceptuale și terminologice în dezlegarea problemelor de drept unde sunt întâlnite grupurile de societăți.[4] *De lege ferenda* este reglementarea materială a instituției grupului de

[2] Pentru mai multe detalii, a se vedea Manole Ciprian Popa, *"Grupurile de societăți, o realitate în căutarea unei reglementări"*, sursă online: https://sintact.ro/#/publication/151000074?keyword=manole%20ciprian%20popa&cm=SREST, consultată în data de: 06.05.2021.

[3] Evoluția juridică a instituției grupului de societăți este strâns legată de dreptul internațional, anume: dreptul Uniunii Europene, principiile Organizației pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică în materia guvernării corporative, Regulamentul UNCITRAL, Principiile Băncii Mondiale, etc.. Iar principiile ce stau la baza procedurii insolvenței unui membru al grupului de societăți au fost extrase din Regulamentul Uniunii Europene nr.848/2015 privind procedurile de insolvență transfrontalieră. Pentru mai multe detalii a se vedea Lavinia Tec, *"Decizia de afaceri în cadrul grupului de societăți între interesul societății și interesul de grup"*, Revista română de drept privat, nr.3/2019, p.379; Lvinia-Maria Tec, *„Influența Grupului de Societăți în procedura Colectivă"*, sursă online: http://revista.universuljuridic.ro/influenta-grupului-de-societati-in-procedura-colectiva/ , consultată în data de: 07.05.2021.

[4] În practica judecătorească se evidențiază o mare diversitate terminologică pentru a desemna grupurile de societăți, respectiv: grupuri de firme, grupări economice, grup de interes economic, grupări corporative, consorții, trusturi, etc.. Problema terminologică duce la neînțelegerea entității în cauză, de ex.: grupul de interes economic și grupurile de societăți sunt două entități separate, dar în anumite cazuri au fost confundate. Acest lucru indică că o clarificare de ordin terminologic și conceptual este necesară într-o viitoare legislație în materia grupului de societăți. Pentru mai multe detalii pe acest subiect a se vedea studiul lui Manole Ciprian Popa, "*Grupurile de societăți din perspective practicii judecătorești*", sursă online:

societăți, de preferat, în cadrul dispozițiilor Legii societăților comerciale cu nr.31/1990, pentru a stabilii toate diferendele de ordin conceptual și terminologic legate de prezenta instituție.

2. Grupul de societăți subiect al procedurii insolvenței

2.1 Membrii grupului de societăți subiecți procesuali și elementele de suport Datorită lipsei personalității juridice a grupului de societăți, acesta nu este un subiect de drept al insolvenței *per se.* Acestuia îi sunt aplicabile procedurile insolvenței prin membrii săi controlați. Potrivit art.5 pct.35 din Legea nr.85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență „*grupul de societăți înseamnă două sau mai multe societăți interconectate prin control și/sau deținerea participațiilor calificate"*. Considerăm, că grupul de societăți în regimul insolvenței este un ansamblu de societăți, care au personalitate juridică distinctă și care sunt interconectate juridic prin controlul și/sau participația calificată deținute de către societatea-mamă. Interconectarea juridică a societăților membre de către societatea-mamă reprezintă liantul dintre procedura insolvenței și restul grupului de societăți. Controlul reprezintă capacitatea pe care o persoană fizică/juridică o are asupra unei societăți de a determina sau influența, în mod direct sau indirect, totalitatea acțiunilor financiare și operaționale a unei societăți sau deciziile la nivelul organelor societare (art.5pct.9 din Legea nr.85/2014). Conform art.5 pct.9 din Legea nr.85/2014, există control deținut de o persoană asupra membrilor grupului în următoarele situații: persoana respectivă deține în mod direct sau indirect o participație calificată de cel puțin 40% din drepturile de vot și nu există un alt asociat sau acționar care să dețină direct ori indirect un procentaj superior al drepturilor de vot; persoana deține în mod direct sau indirect majoritatea drepturilor de vot în adunarea generală a societății; persoana respectivă în calitate de asociat sau acționar dispune de puterea de a numi sau de a revoca majoritatea membrilor organelor de administrație, conducere sau supraveghere.

2.2 Caz practic privind identificarea subiectului procedurii insolvenței unui grup de societăți În opinia noastră, controlul și participația calificată devin modalitățile de delimitare a grupului de societăți, față de alte etități colective (de ex.: alăturări temporare de societăți, obținerea controlului temporar datorită unui caz fortuit, juxtapuneri de societăți, etc.), acestea sunt luate separat sau împreună, după caz. Fapt stabilit și în jurisprudența națională, în Decizia Nr. 356/C/2014 – R, Curtea de Apel Oradea a constat faptul că "*grupul de societăți cuprinde mai multe societăți între care există legături strânse caracterizate prin controlul exercitat de societatea dominantă asupra societăților din grup și de riscul mic al activității derulate de această societate. Or, nu s-a dovedit în speță că o societate ar exercita vreun control asupra celeilalte, un asemenea aspect nefiind reținut nici de către administratorul judiciar al societății X în cuprinsul raportului privind cauzele și împrejurările insolvenței acestei societăți. De asemenea, grupul de societăți presupune mai mult decât existența unor asociați/administratori comuni."*[5] În speță, creditorii debitorilor solicită conexarea dosarelor, cu scopul de a urmări doi debitori simultan și a cere lichidarea societăților. Curtea a constat faptul că legăturile celor două societăți una cu cealaltă nu le fac automat un grup de societăți, iar criteriile Legii Nr.85/2014 sunt clare în această materie. De aceea, Curtea de Apel Oradea a respins cererea creditorilor de conexare a dosarelor, ca fiind nefondată .

---

https://sintact.ro/#/publication/151009903?keyword=manole%20ciprian%20popa&cm=SREST, consultată în data de: 06.05.2021.

[5] Curtea de Apel Oradea, Secția Civilă, Decizia Nr. 356/C/2014 – R, sursă online: http://rolii.ro/hotarari/589a3729e49009742f000682 , consultată la data de 26.01.2020.

II. Condițiile de elaborare a acțiunii în anulare a constituirilor ori transferurilor de drepturi patrimoniale, generale și specifice insolvenței unui membru insolvent al grupului de societăți

1. Condițiile generale de elaborare a acțiunii în anulare

1.1 Categoriile de acte ce pot fi supuse anulării conform procedurii generale a insolvenței Acțiunea în anulare a unor acte ale debitorului membru al unui grup de societăți este inițiată și depusă de către administratorul judiciar. Conform art. 198 din Legea nr.85/2014, administratorul judiciar poate introduce o acțiune în anulare a constituirilor ori transferurilor de drepturi patrimoniale împotriva unui membru al grupului de societăți cu respectarea condițiilor generale înscrise la art.117 din aceeași lege, privind categoriile de acte ce pot fi anulate. După cum este reglementat la art.183 din Legea nr.85/2014 dispozițiile speciale privind insolvența unui membru al grupului de societăți sunt completate de către dispozițiile generale privind procedura insolvenței.

Categoriile de acte și operațiuni pe care administratorul judiciar le poate supune anulării judecătorului-sindic, conform dispozițiilor generale reglementate la art.117, alin.1 din Legea nr.85/2014, sunt cele constituite în cei 2 ani ateriori deschiderii procedurii.

Potrivit art.117, alin.2 din Lege, următoarele acte sau operațiuni ale debitorului membru al grupului vor putea fi anulate, pentru restituirea unor drepturi patrimoniale sau bunuri transferate: actele de transfer cu titlu gratuit efectuate în cei 2 ani anteriori deschiderii procedurii insolvenței, sunt exceptate, bineînțeles, sponsorizările în scop cu umanitar, cu condiția că poate fi probată existența cauzei umanitare; operațiunile în care prestația debitorului depășește în mod vădit pe cea primită, efectuate în cele 6 luni aterioare deschiderii procedurii; acte încheiate în cei 2 ani anteriori deschiderii procedurii, cu intenția tuturor părților implicate în acestea de a sustrage bunuri de la urmărirea de către creditori sau de a le leza în orice alt fel drepturile; acte de transfer de proprietate către un creditor pentru stingerea unei datorii anterioare sau în folosul acestuia, efectuate în cele 6 luni anterioare deschiderii procedurii, dacă suma pe care creditorul ar putea să o obțină în caz de faliment al debitorului este mai mică decât valoarea actului de transfer; constituirea unui drept de preferință pentru o creanță care era chirografară, în cele 6 luni anterioare deschiderii procedurii; plățile anticipate ale datoriilor, efectuate în cele 6 luni anterioare deschiderii procedurii, dacă scadența lor fusese stabilită pentru o dată ulterioară deschiderii procedurii; actele de transfer sau asumarea de obligații efectuate de debitor într-o perioadă de 2 ani anteriori datei deschiderii procedurii, cu intenția de a ascunde/întârzia starea de insolvență ori de a frauda un creditor[6].

Considerăm, că excepția cuprinsă la art.117, alin 3 din Lege, este aplicabilă și în cazul membrului unui grup de societăți. Această excepție se referă la actele de transfer de proprietate și la plățile anticipate ale datoriilor (art.117, alin.2, lit.d-f din Legea nr.85/2014) care au fost încheiate cu bună-credință, în executarea unui acord cu creditorii, încheiat ca urmare a unor negocieri extrajudiciare pentru restructurarea datoriilor debitorului membru al grupului, sub rezerva ca acordul să fi fost de natură a conduce, în mod rezonabil, la redresarea financiară a debitorului și să nu aibă ca scop prejudicierea și/sau discriminarea unor creditori.

1.2 Alte categorii de acte ce pot fi supuse anulării conform procedurii generale a insolvenței De asemenea, potrivit art.117, alin.4 din Legea nr.85/2014, următoarele acte sau operațiuni, încheiate de debitorul membru al grupului de societăți, în cei 2 ani anteriori datei deschiderii procedurii cu persoane în care acesta se află în raporturi juridice, vor putea fi

[6] A se vedea Stanciu D. Cărpenaru, *"Tratat de drept commercial Român",* Ed. Universul Juridic, București 2019, p.744.

anulate și prestațiile recuperate[7]: cu un asociat comanditat sau cu un asociat deținând cel puțin 20% din capitalul societății ori, după caz, din drepturile de vot în adunarea generală a asociaților, în situația în care debitorul este acea societate în comandită, respectiv o societate agricolă, în nume colectiv sau cu răspundere limitată; cu un membru sau administrator, atunci când debitorul este un grup de interes economic; cu un acționar deținând cel puțin 20% din acțiunile debitorului ori, după caz, din drepturile de vot în adunarea generală a acționarilor, în situația în care debitorul este respectiva societate pe acțiuni; cu un administrator, director sau un membru al organelor de supraveghere a debitorului, societate cooperativă, societate pe acțiuni cu răspundere limitată sau, după caz, societate agricolă; cu orice altă persoană fizică ori juridică, deținând o poziție de control asupra debitorului sau a activității sale[8]; cu un coproprietar sau proprietar devălmaș asupra unui bun comun; cu soțul, rudele sau afinii până la gradul al patrulea inclusiv, ai persoanelor fizice cu care este associat debitorului, sau în care se află în devălmășie sau coproprietate.

1.3 Caz practic de acțiune în anularea actelor unui debitor aflat în procedura generală a insolvenței Totalitatea actelor expuse pot fi supuse anulării judecătorului-sindic, cu respectarea principiilor fundamentale ale dreptului și pentru a ocroti ordinea juridică. Din jurisprudența națională, este constatat de către Curtea de Apel București, secția a VI-a civilă, în Decizia nr.469 din 15.03.2016, în materia actelor expuse la art.117, alin.4 din Legea nr.85/2014, că: "*invalidarea unui act translativ de proprietate fără a da posibilitatea unei persoane direct afectate să se apere în process este inadmisibilă."*[9] În speță, este vorba de cererea în anulare a lichidatorului judidiar al debitorului, a unui act de vânzare-cumpărare al unui imobil aflat în patrimoniul acestuia, încheiat cu doi soți. Iar Curtea de Apel constată că decizia de a declara actul nul absolut de către prima instanță. a fost luată fără citarea unuia dintre soți, care era proprietar devălmaș împreună cu celălalt soț. Astfel, Curtea reține în mod corect că lipsa unuia dintre proprietarii devălmași este motiv de a anula decizia primei instanțe, de a declara nul absolut actul și de a repune părțile în situațiile anterioare încheierii contractului. O astfel de decizie este contrară dreptului la un proces echitabil și implicit aduce atingere ordinii juridice. Chiar dacă insolvența este o situație excepțională și dispune de derogări de la aplicabilitatea anumitor dispoziții de drept comun, ordinea juridică nu trebuie încălcată.

În fine, dispozițiile cuprinse la art.117 din Legea 85/2014, completează procedura de anulare cuprinsă în art.198 din aceeași lege, în materia categoriilor de acte ce pot fi anulate debitorului membru al grupului de societăți. Această completare facilitează instrumentarea procedurală cu celeritate, în cazul insolvenței unui membru al grupului de societăți. Faptul că textul de lege prevede express că dispozițiilor cuprinse în partea specială sunt completate de cele din partea generală clarifică cum trebuie instrumentată acțiunea în anularea actelor debitorului membru al grupului.

2.Particularitățiile elaborării acțiunii în anularea a actelor debitorului membru al grupului de societăți (art.198 din Legea nr.85/2014)

[7] A se vedea Antoniu Obancia*, "Procedura insolvenței- efectele juridice asupra contractelor debitorului"*, Ed. Universul Juridic, București 2018, p.198, și urm., p.199.

[8] Acest tip de act încheiat cu persoane juridice care se află într-o poziție de control, este un tip de act specific unui debitor membru al grupului de societăți. Astfel, legiuitorul a introdus în cadrul art.117 dispoziții referitoare la actele specifice grupului de societăți, acesta se referă la actele încheiate de societatea-mamă cu unul din membrii grupului.

[9] Caz practic extras din lucrarea lui Viorel Terzea, "*Procedura insolvenței-practică judiciară adnotată*", Ed. Hamangiu, București 2017, p.346.

2.1 Calitatea procesuală a administratorului judiciar de a iniția acțiunea în anulare a actelor unui debitor membru al grupului de societăți În cadrul desfășurării activității anterioare deschiderii procedurii, membrii grupului încheie între ei acte de constituiri ori transferuri de drepturi patrimoniale.[10] Acestea pot fi de natura împumuturilor sau garanțiilor intra-group (*cash-pooling*). Se pot acorda nu doar de către societatea-mamă filialelor sale, ci și în sens invers, de la filiale societății-mamă. Actele încheiate între membrii grupului sunt supuse în cadrul insolvenței grupului de societăți unui tratament specific. Art.198 din Legea nr.85/2014 reglementează procedura de elaborare a unei acțiuni în anularea constituirilor ori transferului de drepturi patrimoniale. Procedura este conturată în jurul calității procesuale a administratorului judidiciar de a depune acțiunea. În opinia noastră, legea nu este clară dacă administratorul are dreptul sau obligația de a depune și iniția o astfel de acțiune. Art.118 din aceeași Lege acordă această calitate și altor participați la procedură, de a depune o acțiune în anularea actelor debitorului. În cazul acțiunii ce privește actele unui debitor membru al grupului este reglementată express calitatea administratorului judidiciar de a iniția și depune la judecătorul-sindic o astfel de acțiune. Oare ceilalți participanți la procedură, care îndeplinesc condițiile dispuse la art.118, alin.2-3, pot iniția procedura reglementată de art.198 din Lege, dacă administratorul judiciar omite să o facă și ceilalți participanți consideră că este oportun a o iniția? *De lege ferenda*, ar trebui să fie clarificată și această problemă. Iar dacă legea oferă în mod express administratorului judiciar această calitate procesuală, considerăm, că ar trebui să fie prevăzut acest lucru.

2.2 Notificarea intenției de deschidere a unei acțiuni în anulare a actelor unui debitor membru al grupului de societăți celorlalți administratori judiciari ai grupului și practicianului coordonator Potrivit art. 198 din Legea nr.85/2014: ”*administratorul judiciar al unui membru al grupului care intenționează să introducă împotriva unui alt membru al grupului o acțiune în anularea unei tranzacții dintre aceștia pe care o consideră frauduloasă trebuie să comunice această intenție celorlalți administratori judiciari, precum și practicianului coordonator.”* Dând curs practic obligației de comunicare, cooperare și coordonare de care sunt ținuți administratorii judiciari ai membrilor insolvenți ce aparțin unui grup de societăți, dacă un administrator juidiciar vrea să pornească o acțiune în anulare a unor acte ale altui debitor al grupului, această acțiune nu se poate concretiza fără o informare prealabilă a tututror celorlalți administratori judiciari și a practicianului coordonator. Această dispoziție este una care reflectă principiile menționate anterior, pe care este bazată procedura insolvenței unui grup de societăți. În opinia noastră, coordonarea procedurală duce la instrumentarea cu celeritate a procedurilor insolvenței și permite construirea unei imagini unitare a situației intra-group, care să permită descoperirea eventualelor tranzacții frauduloase (*piercing the corporate veil*). Faptul că grupul de societăți este construit pentru a facilita transferurile și garanțiile intra-group este normal ca o acțiune ce este îndreptată împotriva actelor constituite cu un alt membru al grupului de societăți, să fie făcută cu consultarea celorlalți administratori ai grupului. Considerăm, că în lipsa unei dispoziții referitoare la termenul în care se face informarea celorlalți administratori judiciari ai grupului, de intenția deschiderii unei acțiuni în anulare, acesta trebuie să fie cât mai scurt între 3 și 5 zile.

Dar, ce se întâmplă cu acțiunile îndreptate contra actelor debitorului încheiate cu persoane fizice/juridice care nu sunt membre ale grupului de societăți? Considerăm, din

[10] Viorel Găină, ”*Procedura insolvenței grupului de societăți*”, sursă online: https://dreptmd.wordpress.com/2016/04/27/procedura-insolventei-grupului-de-societati/, consultată la data de: 06.05.2021.

motive obiective că aceste acțiuni ar fi depuse conform dispozițiilor generale ale procedurii insolvenței.

2.3 Analizarea situației actelor debitorului membru al grupului de societăți și luarea deciziei de a depune acțiunea în anulare, în baza considerentelor de oportunitate Ulterior notificării celorlalți administratori judiciari se vor analiza potențialele efecte ale acțiunii în anulare, cu scopul de a se lua o decizie de introducere ori de neintroducere a acțiunii respective și vor consulta în acest scop comitetele creditorilor lor. Bineînțeles, în cazul în care administratorul judiciar este comun pentru toți membrii grupului aflați în procedura insolvenței (art.188 din Legea nr.85/2014), nu se mai pune problema comunicării cu ceilalți administratori judiciari, ci doar comunicarea cu comitetele creditorilor[11]. Analiza situației de fapt și de drept a actelor debitorilor va avea loc în cadrul întrunirii administratorilor judiciari, iar aceștia vor comunica comitetelor creditorilor rezultatele analizei, ulterior decizia finală va fi luată în funcție de interesele acestora. Caracterul complex al instituției aflate în insolvență, necesită o procedură care să fie bazată pe principii de comunicare, coordonare și compatibilitate care să nu permită instalarea unui efect de domino, al intrării în faliment, al tuturor membrilor grupului de societăți și să înlesnească satisfacerea creanțelor scadente ale creditorilor.

Luarea unei decizii privind introducerea acțiunii în anulare va avea în vedere considerente de oportunitate. În opinia noastră, considerentele de oportunitate trebuie să reflecte atât interesele debitorilor membrii ai grupului, ale comitetelor creditorilor formate pentru fiecare membru insolvent, cât și al întregului grup de societăți. Chiar dacă personalitatea individuală a societății membre, este considerată una *de facto,* interesul de grup este acela de a evita extinderea stării de insolvență. Falimentul unei filiale poate conduce la falimentul mai multor membrii ai grupului. Astfel, interesul individual al debitorului membru este de a rămâne în continuare în circuitul economic, iar cel al grupului este de a nu avea o situație de transmitere a stării de insolvență în toată structura de grup. Oportuniatea aici este de a elimina actele potențiatoare de a prejudicia comitetele creditorilor, maximizarea gradului de satisfacere a creanțelor scadente și de a oferi o a doua șansă debitorilor insolvenți. Procedura insolvenței grupului de societăți, așa cum este reglementată de Legea nr.85/2014, a reglementat dispoziții care se bazează mai mult pe oferirea celei de-a doua șanse membrilor insolvenți ai grupului de societăți, decât pe falimentul acestora.

În fine, pentru membrii grupului contează foarte mult stabilitatea actelor juridice dintre aceștia și prevenirea creării unor situații mai rele care ar putea apărea în urma anulării actelor dintre ei. Legea nr.85/2014 reglementează posibilitatea introducerii unei acțiuni în anulare a actelor debitorilor membri, pe considerente de oportunitate care vizează conservarea intereselor tuturor participanților la procedură și pentru a asigura o viitoare reorganizare judiciară a membrilor insolvenți ai grupului de societăți.

III. Concluzii și opinii personale

Procedura insolvenței unui membru al grupului de societăți are o natură juridică specială. Dispozițiile curpinse în art.198 din Legea nr/85/2014 confirmă acest lucru. Constituirile ori transferurile de drepturi patrimoniale între membrii grupului, creează drepturi și obligații între ei, care dacă ar fi desfăcute în baza unei asemenea acțiuni, ar fi potențiatoare de a crea o situație mai rea decât cea precedentă. Tratamentul juridic al unei asemenea instituții aflate în insolvență este bazat pe principii de comunicare, coordonare și compatibilitate, deoarece acest tip de instituție este o universalitate de fapt. Chiar dacă

[11] A se vedea Gheorghe Piperea coordonator și colaboratorii, *"Codul insolvenței, note, corelații, explicații"*, Ed. C.H. Beck, București 2017, p.951.

juridic, aceasta este segmentată în mai multe entități indepedente, *de facto* aceasta funcționează ca un întreg. Din această cauză, acțiunile de desfacere ale actelor juridice trebuie să fie bazate pe considerente de oportunitate, care să conserve atât interesul societății debitoare, a comitetelor de creditori și ale grupului. Considerăm, că anumite modificări asupra dispozițiilor prezentului articol trebuiesc făcute, pentru a clarifica anumite considerente procedurale, pentru a conserva celeritatea instrumentării și a facilita interpretarea legală. Dar, art.198 din Legea nr.85/2014, evocă principiile pe care este bazată procedura insolvenței grupului de societăți.

BIBLIOGRAPHY

1. Antoniu Obancia*, "Procedura insolvenței- efectele juridice asupra contractelor debitorului"*, Ed. Universul Juridic, București 2018;
2. Gheorghe Piperea coordonator și colaboratorii, "*Codul insolvenței, note, corelații, explicații"*, Ed. C.H. Beck, București 2017;
3. Lavinia Tec, *"Decizia de afaceri în cadrul grupului de societăți între interesul societății și interesul de grup"*, Revista română de drept privat, nr.3/2019;
4. Lvinia-Maria Tec, *„Influența Grupului de Societăți în procedura Colectivă"*, sursă online: http://revista.universuljuridic.ro/influenta-grupului-de-societati-in-procedura-colectiva/ ,consultată în data de: 07.05.2021;
5. Manole Ciprian Popa, "*Grupurile de societăți din perspective practicii judecătorești*", sursă online: https://sintact.ro/#/publication/151009903?keyword=manole%20ciprian%20popa&cm=SREST, consultată în data de: 06.05.2021;
6. Manole Ciprian Popa, *"Grupurile de societăți, o realitate în căutarea unei reglementări"*, sursă online: https://sintact.ro/#/publication/151000074?keyword=manole%20ciprian%20popa&cm=SREST, consultată în data de: 06.05.2021;
7. Manole Ciprian Popa, "*Grupurile de societăți*", Ed. C.H. Beck, București 2011;
8. Ph. Merle, „*Droit Comercial. Societe Comerciales"*, 15e Ed. Dalloz, Paris, 2011;
9. Ph. Merle," *Droit Comercial. Societe Comerciales",* 7e Ed., Dalloz, Paris, 2000;
10. Phillip A. Blumberg, Kurt A. Strasser, Nicholas L. Georgakopoulos, Eric J. Gouvin, „*Blumberg on Corporate Groups, Second Edition"*, Ed. Wolters Kluwer Legal & Regulatory U.S, New York 2020;
11. Stanciu D. Cărpenaru, *"Tratat de drept commercial Român",* Ed. Universul Juridic, București 2019, p.744;
12. Viorel Găină, "*Procedura insolvenței grupului de societăți*", sursă online: https://dreptmd.wordpress.com/2016/04/27/procedura-insolventei-grupului-de-societati/, consultată la data de: 06.05.2021;
13. Viorel Terzea, "Procedura insolvenței-practică judiciară adnotată", Ed. Hamangiu, București 2017;
14. Yves Guyon, "*Droit des affaires, tome I, droit commercial general est societes, 12 Edition",* Ed. Economica, Paris, 2003.

CONSIDERATIONS ON INTEGRATED THINKING, A NEW ACCOUNTING PARADIGM

Adriana Mihaela Ciula (Man)
PhD Student, „1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia

Abstract: Integrated thinking consists in changing the paradigm of action of companies, through a meeting of financial and non-financial information and a complete and holistic vision of the business. As a sign of good governance, the application of integrated thinking facilitates a better understanding of the factors that influence an organization's ability to generate value. The six capitals, as key concepts of integrated thinking, are used and transformed in the process of value creation and performance improvement. The purpose of this article is to highlight the way of assimilating integrated thinking in the management practices of companies, by analyzing the integrated report, as a written result of the whole process. Through a case study, we research the reporting practices for 5 companies listed on the Bucharest Stock Exchange, building an image of how the information regarding the six capitals is presented in the integrated reports.

Keywords: capital, integrated thinking, integrated reporting, key performance indicators

Introducere

Conform Agendei 2030, dezvoltarea durabilă presupune promovarea ideii de echilibru între progresul economic şi progresul social, fără a neglija echilibrul natural al planetei. Se aduc în prim plan un nou set de valori care vor ghida viitorul model de progres, valori ce vizează mai ales omul şi nevoile sale prezente şi viitoare, mediul natural – protejarea şi conservarea acestuia. Provocările actuale privind sustenabilitatea şi importanţa strategică a raportării (Higgins, Milne şi van Gramberg, 2015) au creat principalele argumente în vederea promovării de către Consiliul Internaţional de Raportare Integrată (IIRC, 2010) a gândirii integrate, abordare care permite o mai bună înţelegere a factorilor care afectează semnificativ capacitatea unei organizaţii de a crea valoare. Gândirea integrată nu este, însă, exclusiv un concept pentru conducerea superioară, aceasta implică modificări la nivel organizaţional, fiind considerată una din noile paradigme ale contabilităţii.

Capitalurile reprezintă, practic, conceptele-cheie ale gândirii integrate şi sunt folosite în procesul de creare a valorii (IIRC, 2013) reprezentând intrări şi totodată ieşiri ale modelului de afaceri, iar organizaţiile depind de utilizarea, transformarea, modificarea acestor forme de capital pentru a avea succes şi a-şi îmbunătăţi performanţa. O planificare şi un proces decizional integrate, la nivelul organizaţiei necesită o înţelegere a oportunităţilor şi a riscurilor semnificative. Acest nivel de integrare depinde de conectarea oamenilor, a funcţiilor, a informaţiilor (financiare şi de exploatare, interne şi externe) şi a sistemelor. În viziunea unei game largi de organizaţii, aplicarea gândirii integrate reprezintă un semn al unei bune guvernanţe.

O sinteză a scopului, obiectivelor şi rezultatelor preconizate ca urmare a aplicării gândirii integrate, este prezentată în figura de mai jos:

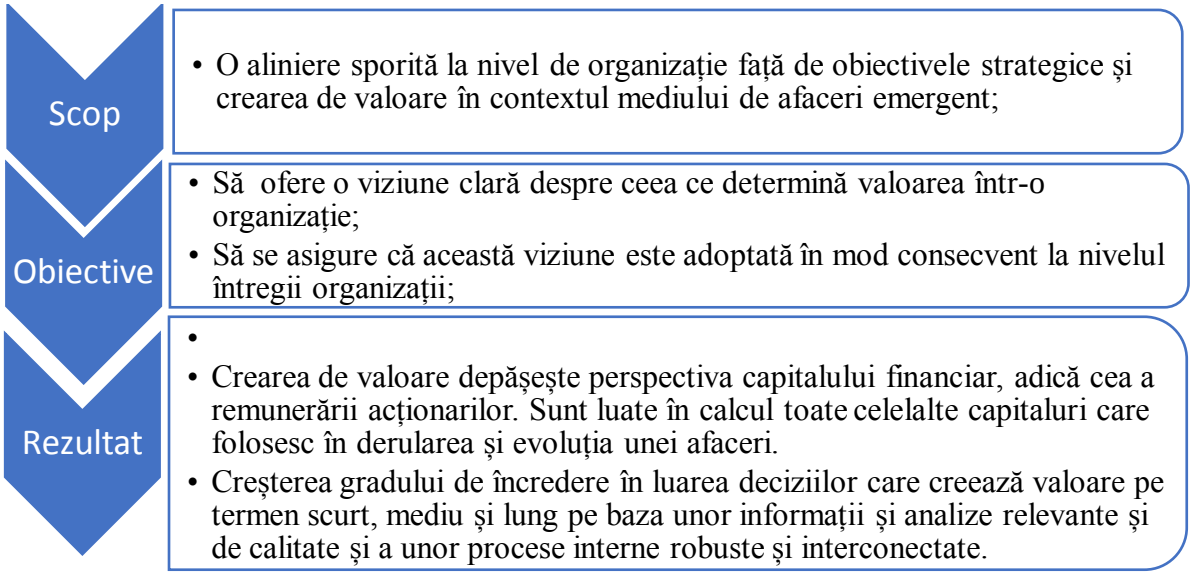

Figura nr. 1 Gândirea integrată în termeni de finalități

Sursa: Proiecție proprie după *International Federation of Accountants (IFAC, 2019)*

Bazele cadrului legislativ al raportării integrate s-au stabilit în anul 2010, la inițiativa a trei organizații – IFAC (International Federation of Accountants), the Global Reporting Initiative (GRI) și Prince's Accounting for Sustainability Project – a fost creat Consiliul Internațional pentru Raportare Integrată (International Integrated Reporting Committee - IIRC), cu scopul de a dezvolta standarde de raportare integrată globale și ghiduri pentru aplicarea lor. IIRC contribuie astfel la dezvoltarea unui nou tip de raportare care să furnizeze, într-un format unic, concis și comparabil, aspecte legate de impactul sau performanța unei entități (IIRC, 2010). În anul următor, această organizație a inițiat un program-pilot care a avut un rol important în dezvoltarea cadrului de raportare integrată, demers care a determinat implicarea a peste 100 de entități din întreaga lume (IIRC, 2011). Comunicarea de aspecte nefinanciare a fost voluntară pentru marile companii din Europa până în momentul apariției Directivei 2014/95/UE. În România reglementările privind raportarea integrată sunt stabilite prin OMFP 1938/2016 și mai apoi, OMFP 3456/2018. Conform acestor reglementări, entitățile mari cu peste 500 de angajați trebuie să anexeze o declarație nefinanciară la raportul administratorilor sau să publice un raport separat, cuprinzând: descrierea modelului de afaceri, a politicilor de mediu, sociale, de personal, respectarea drepturilor omului, combaterea corupției și a dării de mită.

Revizuirea literaturii

În demersul nostru de cercetare, am constatat un aspect, confirmat de numeroși cerectători, și anume, că „există o literatură de specialitate relativ redusă cantitativ despre acest tip specific de raportare integrată", iar studiile asupra practicilor de raportare integrată sunt și mai puține (Dumitru & Jinga, 2015).

Gândirea integrată modifică comportamentul corporativ prin intermediul raportării integrate. „Raportul integrat este o comunicare concisă despre modul în care strategia, guvernarea, rezultatele și perspectivele unei organizații, în contextul mediului său extern, conduce la crearea de valoare pe termen scurt, mediu și lung" (Cadrul general de raportare integrată, Consiliul Internațional pentru Raportare Integrată). Raportarea integrată, este răspunsul cel mai sofisticat al raportării la provocările existente privind sustenabilitatea. Raportarea integrată nu este doar o „evoluție a rapoartelor corporative, cu accent pe

concizie, relevanță strategică și orientare viitoare", este, în egală măsură, un instrument ce poate să conducă la „schimbări comportamentale și îmbunătățirea performanței în întreaga organizație" (IIRC, 2019). Consiliul Internațional de Raportare Integrată (IIRC) promovează gândirea integrată, care permite „o mai bună înțelegere a factorilor care afectează semnificativ capacitatea unei organizații de a crea valoare".

Un raport integrat nu poate fi creat cu succes decât dacă managementul încorporează și împărtășește pe deplin gândirea integrată, care are potențialul să schimbe procesele de afaceri, ducând la creșterea valorii companiei și îmbunătățirea performanței organizaționale. Raportarea integrată ar trebui să conducă la integrarea sustenabilității în sistemele de control a managementului performanței (George et al., 2016). Față de raportarea financiară clasică, bazată doar pe date financiare, cunoscută în limbajul de specialitate internațional drept "bottom line", raportarea financiară integrată mai are în vedere două componente: societatea și mediul, de unde și denumirea de "triple bottom line". Cu alte cuvinte, obiectivele de afaceri ale companiilor sunt inseparabile de societatea și mediul în care acestea operează, iar neluarea în considerare a impactului asupra acestor două componente ar conduce la nesustenabitatea activităților companiilor. Plecând de la acest considerent, a luat naștere conceptul de responsabilitate socială corporativă sau sustenabilitate corporativă.

Gândirea integrată modifică comportamentul corporativ, deoarece preocuparea furnizorilor de capital financiar și a altor părți interesate vizează capacitatea unei organizații de a gândi integrat și totodată abilitatea acesteia de a executa cu succes un raport integrat, acesta fiind rezultatul scriptic al întregului proces. Astfel, putem considera gândirea integrată ca fiind principalul argument pentru raportarea integrată. La nivelul entităţilor, raportarea integrată reprezintă soluţia la cerinţele tot mai mari ale investitorilor care caută să obţină o înţelegere strategică a viziunii companiei, prin reunirea informaţiilor financiare şi nefinanciare şi combinarea raportărilor interne şi externe, lucru care generează o mai mare eficienţă, transparenţă şi consecvenţă (Cozma Ighian D., 2015).

În privința modului de raportare în țara noastră, nici Directiva 2014 95 UE, nici OMFP 3456/2018 nu prevăd limitări, companiile putând să aleagă standardul și modelul de raportare a informațiilor solicitate. Se pot utiliza standarde naționale, standarde ale UE sau orice altă metodă recunoscută internațional pentru realizarea raportului (Ghid privind raportarea informațiilor nefinanciare metodologia de raportare a informațiilor nefinanciare 2017 /C 215 01 ", GRI LBG) sau se poate opta pentru soluții mixte, personalizate la nevoile fiecărei entități.

IIRC propune structurarea informației pe șase tipuri de capital: financiar, fabricat, intelectual, social și relațional, uman și natural. Deși indicatorii utilizați pentru a raporta unele dintre aceste capitaluri sunt bine stabiliți în cadrele de raportare anterioare, pentru unele capitaluri indicatorii necesari nu sunt utilizați frecvent (Almășan și al, 2019).

Adoptarea raportării integrate a produs o schimbare treptată a proceselor și structurilor organizațiilor, nefiind, însă, detectate schimbări radicale (Stubbs și Higgins, 2014). Haji și Hossain, 2016, citați de Almășan și al., 2019, au analizat modul în care companiile au raportat și au integrat mai multe capitaluri în diverse canale de raportare organizațională. Cu toate acestea, în conformitate cu de Villiers et al., 2017, nu există multe studii care să investigheze efectele economice asociate cu raportarea integrată. Din această parte a literaturii de specialitate vine motivația cercetării noastre. Prin identificarea și analiza, pe baza raportării integrate, a indicatorilor cheie de performanță asociați celor șase capitaluri, căutăm dovezi care să dovedească asimilarea gândirii integrate în practicile de management. Raportarea integrată propune soluţii pentru a satisface diversele cerinţe informaţionale ale celor interesaţi, iar aceste informaţii pot fi modelate pentru a aprecia în ce măsură cursul bursier depinde de ele (Chersan I. C, 2015). Cei împuterniciți să ia inițiativa

trecerii de la raportarea financiară la raportarea integrată, sunt profesioniștii contabili, ei fiind cei mai în măsură să observe cum diferitele forme ale capitalului, contribuie la dezvoltarea generală a companiei (Cheney, 2013).

Metodologia cercetării

În vederea stabilirii cadrului conceptual, am apelat, pe de o parte, la documentele publicate pe site-ul Consiliului Internaţional pentru Raportare Integrată (IIRC), iar pe de altă parte la o consultare a literaturii de specialitate.

Această cercetare are la bază studiul analitic al rapoartelor anuale pentru 5 companii, din domenii diferite de activitate, listate la Bursa de Valori București, companii care practică raportarea integrată și care sunt în primele 19 locuri, conform clasamentului dat de indicele BET-PLUS, din data de 18.01.2021. Printr-o analiză minuțioasă a rapoartelor anuale raportate de aceste companii pentru anul 2019, am căutat dovezi ale asimilării gândirii integrate în practicile de management, deoarece considerăm că efectele benefice ale raportării integrate asupra performanței companiei sunt motivul principal pentru implementarea acesteia.

În consecință, am fondat cercetarea pe următoarele întrebări:

- Folosesc firmele același cadrul de referință pentru realizarea raportării integrate?
- Raportează companiile indicatorii cheie de performanță pentru cele 6 tipuri de capitaluri?
- Există o raportare unitară privind cele șase tipuri de capitaluri, aferente gândirii integrate?

Rezultatele cerecetării

Pentru a fundamenta un răspuns la întrebarea ” Folosesc firmele același cadrul de referință pentru realizarea raportării integrate?” am analizat rapoartele anuale ale acestora, postate pe site-ul www.bnr.ro, din perspectiva tipului de raport integrat utilizat, titlul raportului nefinanciar, număr de pagini, număr de secțiuni în cuprins, cadrul de referință utilizat și asigurarea informației prezentate.

Tabel nr.1 Scurtă descriere a companiilor analizate

Nr. crt.	Denumire companie	Simbol companie	Județ	Domeniul de activitate	Loc indice BETPlus la BVB, 2020	Sursa de informații
1.	Banca Transilvania	TLV	Cluj	Servicii bancare	2	www.bvb.ro www.bancatransilvania. ro
2.	SNGN Romgaz SA	SNG	Sibiu	Extracția gazelor naturale	5	www.bvb.ro www.rombaz.ro
3.	Digi Communication NV	DIGI	București	Activități de telecomunicații	8	www.bvb.ro www.digi-communication.ro
4.	CNTEE Transelectrica SA	TEL	București	Transportul energiei electrice	11	www.bvb.ro www.transelectrica.ro

5.	Antibiotice SA	ATB	Iași	Producția de medicamente	19	www.bvb.ro www.antibiotice.ro

Sursa: proiecție proprie

Rezultatele surprinse în tabelul nr. 2 certifică diversitatea practicilor de CSR privind raportarea integrată și neuniformitatea acesteia, aspect care îngreunează comparabilitatea informației între companii. Un aspect important este analiza indicatorului comunicării acestor companii cu investitorii, indicatorul Wektor, fiind între 8 si 10, ceea ce arată transparență și relevanță a informației furnizate. Metodologia VEKTOR pentru 2020 cuprinde 15 criterii, în acord cu cele mai bune practici internaționale în relația cu investitorii (IR) și a fost actualizată pentru a include feedback-ul companiilor listate și așteptările investitorilor instituționali și a celor individuali, fiind stabilit de Asociația pentru Relații cu Investitorii la Bursă din România (ARIR).

Tabel nr. 2 Analiza rapoartelor anuale pe anul 2019

Nr. crt.	**Simbol compa nie**	**Tipul raportului integrat**	**Titlul raportului nefinanciar**	**Nr. de pag.**	**Nr. secțiuni în cuprins**	**Cadrul de referință**	**VE KT OR 2020**	**Societatea de audit**
1.	TLV	Raportul CA (declarație nefinancia ră)	*Banca oamenilor întreprin zători*	308	27	IFRS + Cod de GC al BVB	10	Pricewaterh ouseCooper s Audit S.R.L.
2.	SNG	Raportul admin.+ declarația nefinancia ră	-	211	15	IFRS Cod de GC al BVB	9,5	Ernst & Young
3.	DIGI	Raportare nefinancia ră inclusă	-	341	11	IFRS Codul olandez	8	Ernst & Young
4.	TEL	Raportul admin + Declarație Nefinancia ră	*We lead the power*	415	22	IFRS Cod de GC al BVB	8	BDO Audit SRL
5.	ATB	Raportul admin. + Raport ne-financiar	*Sustenabili pentru o viață mai bună*	197	15	IFRS Standardel e GRI	10	SC Socecc SRL

Sursa: proiecție proprie

Numărul de pagini ale unui raport anual în anul 2019, pentru companiile analizate a fost de 294 de pagini. Analiștii susțin faptul că un raport integrat trebuie să fie cuprinzător dar, în același timp, concis. Astfel, opțiunea acestor companii pentru un număr de peste 200 de pagini sau mai mult, nu este cea mai inspirată alegere, luând în calcul faptul că un utilizator va obosi citind și analizând rapoartele mai multor companii, fapt care îi va diminua interesul de a investi în acestea (Sofian, I., 2016). Necesitatea prezentării de

informații de natură financiară și nefinanciară aduce cu sine necesitatea verificării credibilității acestora, iar asigurarea rapoartelor integrate se realizează de către auditori (Dumitru și Guşe, 2016).

Consiliul Internațional de Raportare Integrată (IIRC, 2013) a definit șase tipuri diferite de capitaluri care reprezintă stocurile de valoare care pot fi sporite, reduse sau transformate prin intermediul activităților și rezultatelor organizațiilor. Aceasta implică o considerare pro-activă a unei game largi de „capitaluri", pe lângă cel financiar și cel fabricat, fiind implicate, în egală măsură și capitalul uman, natural, social, intelectual. Aceste capitaluri reprezintă concepte-cheie ale gândirii integrate, fiind folosite în procesul de creare al valorii, în cadrul entităților.

În vederea identificării de "dovezi" ale asimilării gândirii integrate în practicile de raportare, am colectat date privind cele șase capitaluri din rapoartele anuale ale celor 5 companii. Am stabilit pentru fiecare capital 2 indicatori cheie de performanță, care sunt reprezentați în tabelul nr.3:

Tabel nr. 3 Numărul de companii care raportează un indicator

Indicator	**Număr**	**%**
Capital financiar (media)	**5**	**100**
Cifra de afaceri	5	100
Profit net	5	100
Capital fabricat (media)	**5**	**100**
Valoarea investițiilor	5	100
Număr baze de producție/vânzări	5	100
Capital uman (media)	**3**	**60**
Structura angajați/studii	3	60
Structura angajați/gen	3	60
Capital natural (media)	**4,5**	**90**
Consum de energie	5	100
Deșeuri	4	80
Capital social (media)	**3**	**50**
Evenimente sociale	2	20
Satisfacția consumatorilor	4	80
Capital intelectual (media)	**3,5**	**70**
Cheltuieli de cercetare și dezvoltare	5	100
Număr de patente	2	40

Sursa: proiecție proprie după Almășan, A., Circa, C., Dumitru, M., Guşe, R.G și Mangiuc, D.M., 2019. Effects of Integrated Reporting on Corporate Disclosure Practices regarding the Capitals and Performance. Amfiteatru Economic, 21(52), pp. 572-589.

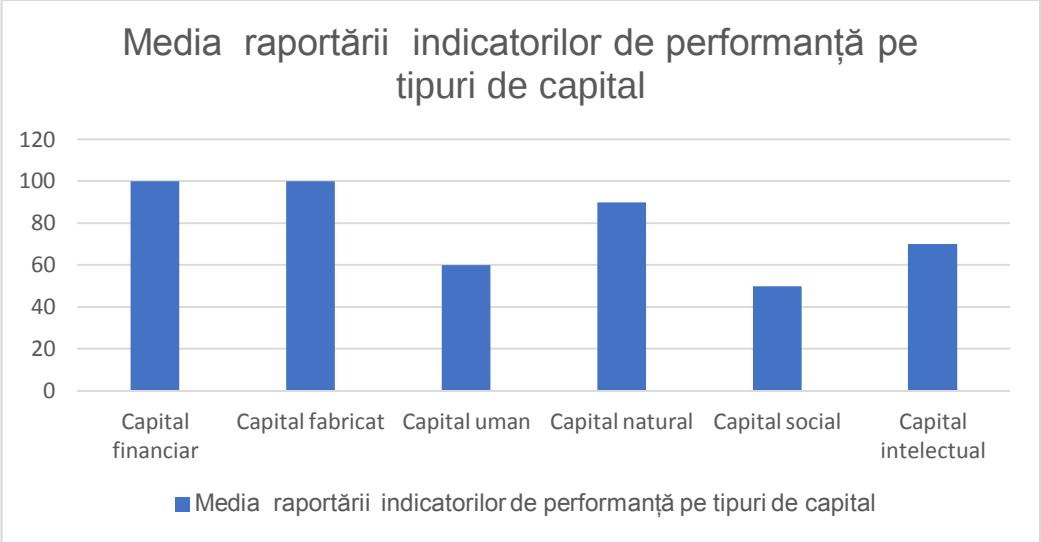

Figura. nr. 2 Media raportării indicatorilor de performanță pe tipuri de capital
Sursa: proiecție proprie

Raportează companiile indicatorii cheie de performanță pentru cele 6 tipuri de capitaluri? În urma analizei efectuate se poate constata că majoritatea indicatorilor cheie de performanță selectați sunt asimilați în rapoartele integrate, o singură societate raportând toți indicatorii. Capitalul financiar și cel fabricat sunt tipurile de capital prezentate cu consecvență de către entități în rapoartele lor, cu o medie de 100%, urmate de capitalul natural (90%). Pentru capitalul uman și social, indicatorii referitori la structura angajaților după studii și gen, respectiv evenimentele sociale și satisfacerea consumatorilor au cea mai scăzută prezență în rapoartele firmelor analizate, cu o medie de 60, respectiv 50%.

În studiul rapoartelor anuale ale companiilor analizate, am întâmpinat următoarele dificultăți:

- ✓ Unele companii nu au raportat anumiți indicatori de performanță pentru a descrie un anumit tip de capital;
- ✓ Firmele selectate au domenii diferite de activitate și tind să favorizeze anumiți indicatori față de ceilalți, în funcție de sfera de interes.
- ✓ Anumiți indicatori sunt raportați într-o manieră descriptivă sau prin exemple, fără o cuantificare exactă a acestora.

Prin urmare, nu există o raportare unitară privind cele șase tipuri de capitaluri, aferente gândirii integrate.

Concluziile cercetării

În urma analizei rapoartelor anuale pentru companiile selectate este evident că experiența de raportare financiară are un impact mult mai puternic decât experiența de raportare privind sustenabilitatea. Capitalul financiar este zona cea mai stabilă a rapoartelor, fapt care poate fi atribuit maturității practicilor de raportare financiară. Indicatorii sociali (corespunzători capitalului uman, respectiv social și relațional) și cei de mediu (corespunzători capitalului natural) continuă să fie mai puțin reprezentați decât indicatorii economici (corespunzători capitalului financiar și capitalului fabricat). Pe de altă parte, experiența în furnizarea de informații economice, de mediu și sociale poate fi considerat un avantaj pentru coerența și profunzimea practicilor de raportare a capitalului financiar, uman, natural și social și relațional în comparație cu capitalul intelectual.

Constatăm o varietate a raportării integrate, fapt surprins în analiza rapoartelor anuale publicate de către companii. Factorii care explică această varietate pot fi grupați pe două

dimensiuni: o dimensiune (macro) a reglementării, ce include varietatea cadrelor utilizate pentru raportare și o dimensiune (micro) la nivel de companie, ce include diverse interese în procesul de raportare.

Studiul are și anumite **limite**. În primul rând, eșantionul de cercetare este limitat la 5 companii, ceea ce nu permite utilizarea unor metode statistice sofisticate și formularea unor concluzii care să poată fi extrapolate la întreaga populație. În al doilea rând, în timp ce metoda de analiză a conținutului adoptată oferă o serie de avantaje, ea are și limitări – cea mai importantă este subiectivitatea manifestată în colectarea datelor. O a treia limită este selectarea indicatorilor: nu există nici o indicație în IIRF cu privire la ce ar trebui să raporteze companiile.

În ceea ce privește limitele raportării integrate am identificat: lipsa comparabilității și a fiabilității informațiilor nefinanciare raportate, imposibilitatea de a răspunde nevoilor părților interesate, spre exemplu, există situații în care companiile raportează informații irelevante pentru utilizatori, iar pe cele necesare nu le iau în calcul. Complexitatea cerințelor privind raportarea informațiilor nefinanciare, dar și costurile ridicate suportate de către societăți, au determinat Comisia Europeană să revizuiască Directiva privind raportarea nefinanciară, ca parte a consolidării strategiei pentru investiții sustenabile. Prin urmare, în anul 2020 a lansat o consultare publică privind revizuirea acestei directive, iar părțile interesate au avut posibilitatea de a-și transmite opiniile cu privire la conținutul actual și potențialele modificări și implicit, îmbunătățiri ale Directivei.

Posibilele **direcţii viitoare de cercetare** vor urmări extinderea perioadei analizate şi a eşantionului şi trecerea de la analiza calitativă a conţinutului rapoartelor la o analiză cantitativă a acestora, în sensul stabilirii măsurii în care conţinutul rapoartelor integrate influenţează performanţa viitoare a firmei.

BIBLIOGRAPHY

1. Almășan, A., Circa, C., Dumitru, M., Guşe, R.G and Mangiuc, D.M., 2019, *Effects of Integrated Reporting on Corporate Disclosure Practices regarding the Capitals and Performance.* Amfiteatru Economic, 21(52), pp. 572-589. DOI: 10.24818/EA/2019/52/572

2. Cheney, G.A., 2013, *Is integrated reporting: Worth the Extra Work?*, Financial Executive; vol. 29, Issue 4, pg.83-85.

3. Chersan I. C., 2015, *Studiu privind practice şi tendinţe în raportarea integrate, Practici şi tendinţe în raportarea integrate,* Audit financiar, XIII, Nr. 9(129)/2015, 25-36 ISSN: 1583-5812; ISSN on-line: 1844-8801

4. Cozma Ighian, Dana, 2015, *Inovare În Domeniul Contabilității – Raportarea Integrată (Innovation in Accounting - Integrated Reporting), Impactul transformărilor socio-economice şi tehnologice la nivel national, european si mondial*; Nr.7/2015, Vol.7, Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=2671263

5. de Villiers, C., Hsiao, P.C.K. and Maroun, W., 2017, *Developing a Conceptual Model of influences around Integrated Reporting,* New Insights, and Directions for Future Research. Meditari Accountancy Research, 25(4), pp.450-460.

6. Dumitru, M. si Guse, R.G., 2016, *Assurance of integrated reports: The state of the art, Audit*

Financiar, vol. XIV, nr. 2(134).2016, pp. 172-180, DOI: 10.20869/AUFFIN/2006/134/227

7. Dumitru, M., Jinga, G., 2015, *Studiu de caz privind practica de raportare integrată. O abordare a legitimităţii*, Revista „Audit Financiar" nr. 7/2015, pp.40-48

8. George, R.A., Siti-Nabiha, A.K., Jalaludin, D. and Abdalla, Y.A.,2016, *Barriers to and enablers of sustainability integration in the performance management systems of an oil and gas company*, Journal of Cleaner Production, 136, pp.197-212

9. Higgins, C., Milne, M. and van Gramberg, B., 2015, *The uptake of sustainability reporting in Australia. Journal of Business Ethics*, 129(2), pp.445-468

10. Nechita, E., Manea, C. L., Irimescu. A. M., Nichita, E-M., 2020, *The Content Analysis of Reporting on Sustainable Development Goals*, Audit Financiar, vol. XVIII, no. 4(160)/2020, pp. 831-854, DOI: 10.20869/AUDITF/2020/160/030

11. Sofian, I., 2016, *The adoption of integrated reporting principles by the Romanian companies listed at the Bucharest Stock Exchange*, Audit Financiar, vol. XIV, no. 12(144)/2016, pp.

1335-1348, DOI: 10.20869/AUDITF/2016/144/1335

12. Stanciu, V., Rîndaşu, S-M., 2020, *Sustainable Professional Training–Challenges and Solutions in Emerging European Countries,* Audit Financiar, vol. XVIII, no. 4(160)/2020, pp. 771-784, DOI: 10.20869/AUDITF/2020/160/025

13. Stubbs, W. and Higgins, C., 2014, *Integrating reporting and internal mechanisms of change. Accounting,* Auditing and Accountability Journal, 27(7), pp.1068-1089

14. Xinmeng He, Antai Li, Keda Zhu, 2020, *Mandatory CSR Disclosure and its Insurance Effect: Evidence from China*, International Journal of Economics and Financial Issues, 10(6), 154-162

15. Curtea de Conturi Europeană, 2019, *Studiu de caz rapid Raportarea cu privier la sustenabilitate: un bilanț la nivelul instituțiilor și al agențiilor UE*, Uniunea Europeană

16. *Crearea de valoare prin intermediul gândirii integrate al Comitetului pentru Profesioniștii Contabili Angajați* (PAIB), publicat de International Federation of Accountants (IFAC) în noiembrie 2015 în limba engleză, a fost tradus în limba română de Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR) în aprilie 2019

17. https://start-up.ro/directiva-privind-raportarea-nefinanciara-revizuita-de-comisia-europeana, accesat 10.04.2021

CLIMATE EMERGENCY IN ITS COVERAGE OF CLIMATE CHANGE

Cristina M. Kassai
PhD Student, „Andrei Rădulescu" Legal Research Institute of Romanian Academy, Bucharest

Abstract: The environment crisis has arrived and is speeding up more quickly than most researchers expected, and a large number of them are profoundly concerned. The unfavorable impacts of environmental change are substantially more extreme than anticipated and now compromise both the biosphere and humanity.
Given the conditions, Scientific American has concurred with significant media sources worldwide to begin utilizing the expression "climate emergency" in its coverage of climate change. Mitigating and adjusting to environmental change while regarding the variety of people involves significant changes in the manners our worldwide society works and communicates with natural ecosystems.

Keywords: Climate change, climate emergency, environment, humanity.

1. GLOBAL WARNING ABOUT THE CLIMATE CHANGE

Climate change is one of the biggest threats to the environment, the social and economic environment. Observations indicate increases in global average water and ocean temperatures, widespread melting of snow and ice, and average global sea level rise. It is very likely that, for the most part, warming could be attributed to greenhouse gas emissions from human activities.

As Earth's climate changes, the International Space Station watches from above, helping to provide unique insights to keep our planet safe. "If you don't have a good understanding of how things might change, you are in a very poor position to be able to handle it when they do," said William Stefanov, manager of the Exploration Science Office at NASA's Johnson Space Center in Houston. (Anthony, 2021)

There is currently a wide variety of global warming disputes, both in political and social discourses and in the popular media and scientific literature, about the nature, causes and consequences of global warming. The main controversy is the causes of the increase in the global average air temperature, evolving since the middle of the twentieth century, if this warming trend is unprecedented or within normal climatic variations, if humanity has contributed significantly to it, and if there is a point, possibly close to current values, from where the phenomenon will be irreversibly.

In the scientific literature, there is a strong consensus that global surface temperatures have risen in recent decades and that the trend is mainly caused by human-induced emissions of greenhouse gases. National academies of science have called on global leaders to reduce global emissions policies. 20,000 scientists around the world, including Nobel laureates, have issued a "warning to humanity". Soon it will be too late to avoid a catastrophe, and time flies. The earth is in our hands through our daily work, and in the hands of government institutions. We destroy our own future if we do not immediately give up unnecessary consumption. "By not taking into account population growth, the role of growing polluting economies, and the possibility of reducing greenhouse gas emissions, stimulating renewable energy, protecting habitat, restoring ecosystems, stopping pollution, destroying the biosystem and limiting invasive alien species, our biosphere is in danger ". (Sfetcu, 2018)

2. GLOBAL GOVERNANCE OF THE CLIMATE SYSTEM

Earth system governance is defined by one architect, Frank Biermann, as "the societal steering of human activities with regard to the long-term stability of geobiophysical systems". Governance is understood as the process by which humans try to manage their impacts on earth systems, in order to ensure continued conditions for human societies. Much work in this area has been carried out through the Earth System Governance project, launched in 2009 under the auspices of the International Human Dimensions Programme on Global Environmental Change, and now part of the Future Earth (2018) initiative. (Willis, 2019) Climate change can refer to a change in average weather conditions or weather changes in the context of long-term average conditions. Climate change is caused by factors such as biotic processes, variations in solar radiation received by the Earth, plate tectonics, and volcanic eruptions. Certain human activities have been identified as the main causes of climate change, often referred to as global warming.

Scientists are actively working to understand past and future climate, using theoretical observations and models. A climate record - which extends far into the Earth's past - was initiated and continued on the basis of geological evidence from drilling temperature profiles, cores from deep ice accumulations, flora and fauna records, glacial and periglacial processes, stable isotopes and other analyzes of sediment layers and past sea level recordings. The latest data is provided by the instrumental record. General circulation models, based on the physical sciences, are often used in theoretical approaches to match past climate data, make future projections and link the causes and effects in climate change. (Sfetcu, 2018)

Science has made huge incursions into understanding climate change and its causes and is beginning to contribute to the development of a strong understanding of the current and potential impact that will affect people today and in the decades to come. This understanding is crucial because it allows decision makers to introduce climate change in the context of other major challenges. There are still some uncertainties and there will always be an understanding of a complex system such as the Earth's climate. However, there is a solid, credible set of evidence based on several lines of research, documenting that the climate is changing and that these changes are largely caused by human activities. While much remains to be learned, the basic phenomenon, scientific questions and hypotheses have been thoroughly examined and have stood firm in the face of serious scientific debate and careful evaluation of alternative explanations. (United States National Research Council, 2018)

Although lockdowns associated with the COVID-19 pandemic resulted in a decrease in CO2 emissions of 7 percent in 2020, this reduction is unlikely to be long-lived because there has been no major concurrent shift in the way we produce energy. This drop in emissions was a tiny blip compared to the cumulative buildup of greenhouse gases, which has led to all five of the hottest years on record occurring since 2015. In fact, atmospheric concentrations of CO2 continued to rise rapidly in 2020 reaching a record high in September. COVID-19 also led to a one year postponement of the COP26 United Nations climate change conference, after the 2019 failure of the COP25 conference to make meaningful progress. We are concerned that no major industrialized country is on track to limit warming to 1.5 degrees C, the target of the Paris Agreement. Instead, the actions of many wealthy countries are consistent with greater than three degrees C warming. Unfortunately, progress in 2020 has also been limited in the areas of short-lived air pollutants, the economy and population. (William J. Ripple, Christopher Wolf, Thomas M. Newsome, Phoebe Barnard, William R. Moomaw, 2021)

3. THE CLIMATE EMERGENCY

David Wallace-Wells in his book "*The Uninhabitable Earth. Life after global warming* "claims that the impact of climate change will be much more serious than most people think. In fact, more than half of the carbon released into the atmosphere of burning fossil fuels has been emitted in the last three decades.

Adaptation to climate change is often seen as a balance of markets, but in the coming decades, the balance will work in the opposite direction, with relative prosperity being the beneficial result of more aggressive action. It is estimated that each degree of warming costs a country with a temperate climate, such as the United States, about 1% of GDP and, according to a recent study, at a temperature of 1.5 ° C, the world will be 20 trillion dollars more richer than two degrees. If the temperature rises by another degree or two, the costs will go unstable - the compound interest of the ecological catastrophe. A warming of 3.7 ° C would cause damage of 551 trillion dollars, according to at least one estimate, almost double the current total world wealth. The current trajectory of emissions will exceed four degrees by 2100. Multiply this by 1% of GDP and you have almost ruled out the possibility of economic growth, which has not exceeded 5% globally in over 40 years. A group of alarmed scientists call this perspective a "stationary economy", but ultimately suggest a more complete withdrawal from the economy as a benchmark and growth as the lingua franca through which modern life achieves all its aspirations. The "stationary state" also refers to the appalling panic that history may be cyclical, as we were convinced it had been for millennia, rather than progressive, as we have come to believe in recent centuries. In addition, in the vision that the stationary economy projects on a competitive brawl in its natural state, everything from politics to trade and war seems to be worthless. (Wallace-Wells, 2019)

The climate emergency has arrived and is accelerating more rapidly than most scientists anticipated, and many of them are deeply concerned. The adverse effects of climate change are much more severe than expected and now threaten both the biosphere and humanity. Every effort must be made to reduce emissions. Scientists now find that catastrophic climate change could render a significant portion of the Earth uninhabitable consequent to continued high emissions, self-reinforcing climate feedback loops and looming tipping points. To date, 1,859 jurisdictions in 33 countries have issued climate emergency declarations covering more than 820 million people. (William J. Ripple, Christopher Wolf, Thomas M. Newsome, Phoebe Barnard, William R. Moomaw, 2021).

The world is rapidly urbanizing, and the United Nations estimates that two-thirds of the global population will live in cities by 2050, or 2.5 billion people. For a century or more, the city has seemed like a vision of the future for much of the world, which continues to invent new dimensions of metropolises: more than 5 million people, more than 10, 20. Climate change does not keep this pattern long, but they will make the great migrations they reflect more dangerous, millions of people around the world, driven by ambition, invading these cities whose calendars are dotted with days of deadly heat.

Theoretically, climate change could even reverse these migrations, perhaps more radically than organized crime has done in American cities in the last century, pushing urban populations out of parts of the world as cities become unbearable. Due to the heat, the roads in the cities will melt and the railways will bend. This is already happening, but the impact will be more intense in the following decades. Currently, there are 354 major cities with normal maximum summer temperatures of 35 ° C or higher. By 2050, the list could increase to 970, and the number of people living in those cities exposed to deadly heat could increase eightfold to 1.6 billion. In the United States alone, 70,000 workers have suffered serious injuries from the heat since 1992, and by 2050, it is estimated that 255,000 people

will die globally due to the effects of direct heat. One billion people are already at risk due to heat stress and a third of the world's population is the victim of deadly heat waves at least 20 days a year. By 2100, this third will increase by half, even if we manage to stop before 2 ° C. If not, the number could reach three quarters. (Wallace-Wells, 2019)

Given the circumstances, *Scientific American* has agreed with major news outlets worldwide to start using the term "climate emergency" in its coverage of climate change. (Fischetti, 2021) This idea is not a journalistic fancy, it has a solid scientific ground. The Scientific American published an article about a study entitled "*World Scientists' Warning of a Climate Emergency*." At the time, more than 11,000 scientists from 153 countries had signed a report to signify their agreement that the world is facing a climate emergency that requires bold action. As the article said, "the adverse effects of climate change are much more severe than expected and now threaten both the biosphere and humanity.... Every effort must be made to reduce emissions and increase removal of atmospheric carbon in order to restore the melting Arctic and end the deadly cycle of damage that the current climate is delivering."

Why "emergency"? Because words matter. To preserve a livable planet, humanity must take action immediately. Failure to slash the amount of carbon dioxide in the atmosphere will make the extraordinary heat, storms, wildfires and ice melt of 2020 routine and could "render a significant portion of the Earth uninhabitable," warned the January Scientific American article. (Fischetti, 2021)

CONCLUSIONS

"Climate change" is vague and doesn't convey enough urgency. Despite some promising developments, the need for action has grown even more urgent. Even if policies and efforts to reduce emissions are effective, some climate change is inevitable. Therefore, we must also develop strategies and actions to adapt to the impacts of climate change, especially in the least developed countries, which are among the most vulnerable, with the lowest financial and technical capacity to adapt.

Given that climate change contributes to increasing the risk of disasters, management disaster risk becomes a vital and urgent component of any climate change adaptation program. Within the policies and investments of adaptation to climate change, states must focus on understanding how to reduce their vulnerability and plan measures to reduce risks of natural disasters.

BIBLIOGRAPHY

Anthony, E. W., 2021. *How Scientists Are Using the International Space Station to Study Earth's Climate,* s.l.: International space station Program Research Office, Johnson Space Center.

Fischetti, M., 2021. *We Are Living in a Climate Emergency, and We're Going to Say S.* s.l.:s.n.

Patricia Birnie, A. B., 2009. *International Law and the Environment.* Oxford: s.n.

Prieur, M., 2016. *Droit de l'environnement, Dalloz, 2016.* s.l.:Dalloz.

Sfetcu, N., 2018. *Schimbări climatice: Încălzirea globală.* s.l.:s.n.

Stuart Bell, D. M., 2013. *Environmental Law.* Oxford: s.n.

Thieffry, P., 2011. *Droit de l'environnement de l'Union,.* Bruylant: s.n.

United States National Research Council, 2018. *Promoting Climate Change Science,* s.l.: s.n.

Wallace-Wells, D., 2019. *Pământul nelocuibil.* Litera ed. s.l.:s.n.

William J. Ripple, Christopher Wolf, Thomas M. Newsome, Phoebe Barnard, William R. Moomaw, 2021. *The Climate Emergency: 2020 in Review.* s.l.:s.n.

Willis, R., 2019. *The role of national politicians in global climate governance.* s.l.:s.n.

PROCEDURE FOR SELECTING THE ADMINISTRATORS OF THE AUTONOMOUS GOVERNMENT

Ana Florina Dăescu (Vătășescu)
PhD Student, University of Craiova

Abstract: The corporate governance system applies mainly to public enterprises (state-owned companies / state-owned enterprises), but also to private enterprises, organized in the form of entities traded on the capital markets.
In order to appoint the members of the board of directors, at the autonomous utilities, the selection procedure is initiated by the head of the tutelary public authority, with the immediate information of the Ministry of Public Finance about the decision taken.
The administration system of the autonomous utilities has many shortcomings, in view of the regulations regarding the selection procedure, the appointment of directors and the composition of the board of directors.
Government Emergency Ordinance No. 109, adopted in 2011, is an initiative aimed at improving corporate governance in state-owned enterprises, focusing on the procedure for selecting and appointing boards of directors and directors and on the functioning of governing bodies, leadership, seeking to strengthen the independence and professionalism of corporate governance structures.
The implementation process of the provisions of the Government Emergency Ordinance no. 109/2011 on the corporate governance of public enterprises, is followed with interest, but, after about ten years from the adoption of the Ordinance, the progress made in implementing it is disappointing.

Keywords: public corporation, corporate governance, administrator, selection, tutelary authority

I. Guvernanța corporativă, întreprinderile publice și autoritatea publica tutelară)
1. Guvernanța corporativă și întreprinderile publice.

În țara noastră există un număr foarte mare de întreprinderi publice (de stat). Sectorul întreprinderilor publice include o varietate mare de industrii, diferite tipuri de structuri corporative, dimensiuni și situații financiare.

Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului nr. 109 / 2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice, este o iniţiativă esenţială care a avut drept scop îmbunătăţirea guvernanţei corporative în cadrul întreprinderilor de stat.

Sistemul guvernanței corporative se aplică, în principal, întreprinderilor publice (întreprinderi de stat / companii de stat), dar și întreprinderilor private organizate sub forma unor entități tranzacționate pe piețele de capital. Standardele de guvernanță corporativă sunt elaborate în scopul transparentizării și profesionalizării managementului întreprinderilor, în conformitate cu Principiile de Guvernanță Corporativă instituite de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD).

Actul normativ se concentrează pe procedura de selecţie şi de numire a consiliilor de administrație (administratorilor) și a directorilor întreprinderilor publice, precum și pe funcţionarea organelor de conducere, căutând să prevină politizarea și să consolideze independența și profesionalismul structurilor de guvernanță corporativă.

Implementarea O. U. G. nr. 109 / 2011, privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice a început cu selecţia şi numirea consiliilor noi de administraţie şi a directorilor conform procedurilor descrise în Ordonanţă.

Referitor la particularitățile tipului de persoană juridică a regiei autonome, sub aspectul regulilor guvernanței corporative a întreprinderilor publice, în cazul regiilor autonome, spre deosebire de societățile întreprinderi publice, nu există adunare generală a acționarilor, întrucât nu avem acționari, nu există două sisteme de administrare (unitar și dualist), fiind un singur sistem de conducere, clasic, consiliul de administrație și directori, dupa caz.

Autoritatea publică tutelară are un rol decisiv în cadrul regiilor autonome, acesteia revenindu-i atribuțiile legate de procedura de desemnare și criteriile de stabilire și aprobare a remunerației administratorilor.

2. Regia autonomă – formă de întreprindere publică.

Prin Legea nr. 15 din 7 august 1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale s-a stabilit cadrul legal al funcționării regiilor autonome, acestea fiind organizate și funcționând în ramurile strategice ale economiei naționale dar și în alte domenii aparținând unor ramuri stabilite de guvern.

Regiile autonome de interes național pot fi înființate prin hotărâre a guvernului, iar regiile autonome de interes local pot fi înființate prin hotărâre a organelor județene și municipale ale administrației de stat.

Regiile autonome pot fi reorganizate ca societăți reglementate de Legea societăților nr. 31/1990[3)] republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin hotărâre a Guvernului sau, după caz, prin hotărâre a consiliului local, hotărâre a consiliului județean sau prin hotărâre a Consiliului General al Municipiului București, având ca unic acționar sau asociat, statul român sau unitatea administrativ-teritorială.

Prin O.U.G. nr. 30 / 1997[4)] privind reorganizarea regiilor autonome, regimul juridic al acestora s-a modificat[6] astfel încât, unele dintre acestea s-au desființat, altele (care funcționau in domenii de importanță ale economiei la nivel național și-au continuat activitatea, așa cum au fost înființate, în baza Legii nr. 15/1990) iar altele s-au transformat în societăți naționale sau companii de stat (naționale), organizate potrivit Legii nr. 31/1990.

3. Autoritatea publică și organele corporative ale regiei autonome.

3.1. Autoritatea publică tutelară și competențele ei în cazul regiilor autonome.

Spre deosebire de societăți (unde autoritatea publică tutelară doar exercită, în numele statului sau al unității administrativ-teritoriale, calitatea de acționar), în cazul regiilor autonome, neexistând o adunare generală, autoritatea publică[5)] tutelară are atribuții[6)] semnificativ mai extinse.

În cazul regiilor autonome, autoritatea publică tutelară coordonează si are în subordine regia autonomă, având următoarele competențe: întocmește si publică pe pagina de internet proprie, scrisoarea de așteptări; numește și revocă membrii consiliului de administrație; negociază și aprobă indicatorii de performanță financiari și nefinanciari pentru consiliul de administrație; încheie contractele de mandat cu administratorii; monitorizează și evaluează performanța consiliului de administrație; monitorizează și evaluează indicatorii de performanță financiari și nefinanciari, anexă la contractul de mandat; întocmește și publică pe pagina de internet, lista administratorilor.

3.2. Structura consiliului de administrație al regiei autonome și condițiile pentru a fi membru în consiliu.

Regia autonomă este administrată de un consiliu de administrație, format dintr-un număr cuprins între 3 și 7 persoane.

Ca si componență, consiliul de administrație este constituit din: un reprezentant al Ministerului Finanțelor Publice, care trebuie sa fie licențiat în științe economice sau juridice

și cu experiență în domeniul economic, contabilitate, de audit, financiar sau juridic, de cel puțin 5 ani de la data obținerii diplomei de studii superioare; un reprezentant al autorității publice tutelare, cu experiență de cel puțin 5 ani în domeniul de activitate al regiei autonome și/sau în activitatea de administrare de societăți ori regii autonome; 1-5 persoane cu experiență în administrarea sau managementul unor regii autonome sau societăți, inclusiv societăți din sectorul privat, persoane care nu pot fi funcționari publici sau alte categorii de personal din cadrul autorității publice tutelare sau al altor instituții publice.

Pentru a putea fi membru într-un consiliu de administrație al unei regii autonome, o persoană trebuie să îndeplinească, cumulativ, următoarele condiții: să aibă capacitate deplină de exercițiu, să fie o persoană onorabilă, să limiteze cumulul calității de administrator, să aibă studii superioare în domeniul economic sau juridic, să aibă experiență în administrare și management.

Capacitatea de exercițiu deplină este o condiție esențială, natura atribuțiilor consiliului de administrație și a actelor pe care acesta le exercită, neputând fi încadrate în categoria celor care pot fi exercitate și de către o persoană cu capacitate de exercițiu restrânsă sau lipsită de capacitate.

Administratorul, persoana fizică, trebuie să nu fi fost condamnată pentru vreo faptă penală, așa cum este identificată în art. 6 din O.U.G. nr. 109/2011 sau să nu fi fost condamnată sau să aibă alte interdicții judecătorești în ceea ce privește activitatea de gestiune și administrare. Majoritatea membrilor consiliului de administrație este formată din administratori neexecutivi și independenți care nu pot face parte din mai mult de 3 consilii de administrație ale întreprinderilor publice. Autoritatea publică tutelară poate stabili un număr mai mic de consilii de administrație din care un membru desemnat al unei întreprinderi publice poate face parte.

3.3. Numirea membrilor consiliului de administrație prin selecție și durata mandatului.

Membrii consiliului de administrație se numesc de către autoritatea publică tutelară. În cazul reprezentantului Ministerului Finanțelor Publice, numirea acestuia se face la propunerea acestei instituții.

Desemnarea membrilor consiliului de administrație va fi făcută pe baza unei selecții prealabile efectuate de o comisie organizată la nivelul autorității publice tutelare, iar în cazul reprezentantului Ministerului Finanțelor Publice de o comisie organizată la nivelul acestei instituții.

Durata mandatului membrilor consiliului de administrație este stabilită prin actul de înființare și nu poate depăși 4 ani, fiind aplicabile dispozițiile referitoare la reînnoirea mandatului, ca urmare a unui proces de evaluare.

II. Procedura de selecție și numirea finală a membrilor consiliului de administrație al regiei autonome.

1. Procedura de selecție.

1.1. Inițierea și planul de selecție.

Procedura de selecţie în cazul regiilor autonome se efectuează cu scopul de a asigura transparentizarea şi profesionalizarea consiliului de administraţie, potrivit standardelor de guvernanţă corporativă a întreprinderilor publice.

Declanșarea procedurii de selecţie a membrilor consiliului de administrație (a administratorilor) începe, în cazul regiilor autonome, la data la care autoritatea publică tutelară emite actul administrativ prin care hotărăşte iniţierea procedurii de selecţie a membrilor consiliului.

Inițierea procedurii de selecție este atributul conducătorului autorității publice tutelare, care decide și cu privire la contractarea serviciilor unui expert independent, acesta având și obligația informării, de îndată, a Ministerului Finanțelor Publice.

Doctrina și practica judiciară din ultimul deceniu, a apreciat că, numirea unui administrator de către instanța judecătorească este considerată o intervenție în viața societară, substituindu-se voinței asociaților. Cu titlu de exemplu, s-a apreciat că: "Legea nu prevede nicio ipoteză în care instantele se pot substitui voinței părților în ceea ce privește stabilirea organelor care administrează societățile comerciale. În consecință, instanțele judecătorești nu au competența de a soluționa cereri având ca obiect numirea, suspendarea din funcție și revocarea administratorilor, acesta fiind un atribut exclusiv al adunării generale a asociaților". În caz contrar, instanța și-ar depăși competența și limitele puterii judecătorești.

Dacă în privința numirii administratorului, în doctrină a fost subliniat atributul exclusiv al adunării generale a asociaților, uneori cu completarea că nu poate fi suplinită voința asociaților de către instanța de judecată, totuși anumite nuanțări regăsim cu privire la revocarea sau suspendarea administratorului.

Componenta inițială a planului de selecţie este elaborată de autoritatea publică tutelară după consultarea consiliului şi a Ministerului Finanţelor Publice, în termen de maximum 10 zile de la data luării deciziei de către autoritatea publică tutelară, adică de la data declanșării procedurii.

Se impune elaborarea clară a planului de selecţie, în cuprinsul acestuia fiind determinate toate aspectele procedurii de selecţie, în concordanţă cu ordonanţa de urgenţă şi normele metodologice de aplicare.

1.2. Expertul independent și colaborarea lui cu comisia de selecție.

În cazul regiilor autonome, atunci când se decide contractarea serviciilor unui expert independent, acesta asistă şi colaborează cu comisia de selecţie constituită la nivelul autorităţii publice tutelare, plata acestuia fiind efectuată de contractant. În situația regiilor autonome cu un număr de peste 500 de angajați, selecția este efectuată, obligatoriu de un expert independent, persoană fizică sau juridică specializată în recrutarea resurselor umane, ale cărui servicii sunt contractate de autoritatea publică tutelară. Autoritatea publică tutelară cu consultarea consiliului regiei autonome propune termenii de referinţă pentru expertul independent, termeni care se aprobă de către conducătorul autorităţii publice tutelare sau, după caz, de consiliu.

Selecţia expertului independent specializat în recrutarea resurselor umane se realizează în conformitate cu prevederile legale în vigoare şi cu luarea în considerare a unor criteriilor enunțate mai jos, fără însă a se limita la acestea: portofoliul de clienţi în ultimii trei ani pentru selecţia administratorilor sau directorilor la întreprinderi publice sau private; valoarea totală a contractelor de recrutare în ultimii trei ani pentru activitatea de selecţie a administratorilor şi directorilor; componenţa echipei de proiect cu referire la numărul de experţi ce poate fi alocat proiectului şi expertiza acestora în proceduri de recrutare de administratori; gradul de expertiză a expertului independent persoană juridică în privinţa recrutării de administratori/directori în sectorul de activitate al întreprinderii publice; managementul de proiect şi capacităţile de coordonare ale expertului; experienţă în dezvoltarea profilului pentru consiliu, bazată pe integrare personalizată a nevoilor de strategii de afaceri, organizaţionale, de conducere şi guvernanţă; procentul de candidaţi recomandaţi şi ulterior selectaţi, care îşi păstrează această calitate pentru mai mult de un an în ultimii trei ani.

1.3. Comisia de selecție.

Prin act administrativ al autorității publice tutelare se înființează comisia de selecţie. Pentru desemnarea reprezentantului Ministerului Finanţelor Publice, se înființează o comisie

de selecţie prin ordin al ministrului finanţelor publice. Numărul membrilor comisiei şi componenţa comisiei de selecţie se stabilesc de fiecare autoritate publică tutelară.[18)]

În situaţia, în care, nu au fost contractate serviciile unui expert independent, comisia derulează întreaga procedură de selecţie şi propune candidaţii selectaţi în lista scurtă în vederea numirii pentru poziţia de membri în consiliu, pe baza raportului privind numirile finale.

1.4. Planul de selecţie şi componentele sale.

a. Elementele planului de selecţie. La regiile autonome, autoritatea publică tutelară, prin comisia de selecţie sau, după caz prin expertul independent, cu consultarea consiliului, elaborează componenta integrală a planului de selecţie, prin stabilirea activităţilor, responsabilităţilor, termenelor şi elementelor aferente perioadei cuprinse între data declanşării procedurii de selecţie şi data prezentării raportului final în vederea numirii candidaţilor.

Planul de selecţie, componenta integrală, include, printre altele: un sumar al deciziilor-cheie cu termenele şi părţile implicate în procedura de selecţie; un inventar al etapelor de selecţie, al deciziilor ce urmează a fi luate, documente şi materiale ce urmează a fi produse, planul de interviu, termene-limită; specificaţii pentru fiecare element al procedurii de selecţie.

Planul de selecţie cuprinde modele de materiale şi documente personalizate şi completate pentru fiecare procedură de selecţie, cum ar fi: profilul consiliului în funcţie; profilul noului consiliu; profilul fiecărui membru al consiliului; anunţurile privind selecţia, pentru presa tipărită şi online; materiale referitoare la declaraţia de intenţie; fişe de sinteză pentru fiecare fază a planului de selecţie; plan de interviu; formulare de nominalizare pentru candidaţii propuşi; recomandări de nominalizare; proiectul contractului de mandat; formulare de confidenţialitate; formulare ale declaraţiilor necesare a fi completate de către candidaţi; lista elementelor confidenţiale şi a celor ce pot fi făcute publice; lista detaliată a documentelor necesare în vederea depunerii candidaturii de către persoane fizice şi persoane juridice, în funcţie de etapele procedurii de selecţie; lista elementelor pentru verificarea candidaţilor aflaţi în lista scurtă.

b. Profilul candidatului. Profilul candidatului pentru funcţia de administrator descrie rolul pe care candidatul trebuie să-l îndeplinească, pe baza cerinţelor contextuale specifice rolului, precum şi competenţele tehnice şi atributele comportamentale, experienţa şi specificul pe care acesta trebuie să le demonstreze, în conformitate cu misiunea, obiectivele şi ţintele întreprinderii publice, precum şi cu etapa de dezvoltare a acesteia. La întocmirea profilului se menţionează, pe de o parte, criteriile şi nivelurile de calificare obligatorii, iar pe de altă parte criteriile şi nivelurile de calificare opţionale, atât la nivel individual, cât şi la nivelul colectiv al întregului consiliu, sub formă de praguri minime de competenţă. Combinatia de criterii specifice fiecarui candidat este formata dintr-un set de criterii derivate din Matricea Profilului Consiliului.

Profilul candidatului se elaborează de către expertul independent în cadrul componentei integrale a planului de selecţie şi se aprobă de către Autoritatea publică tutelară.

c. Profilul consiliului. Profilul consiliului (matricea consiliului) se aprobă, în cazul regiilor autonome, de către autoritatea publică tutelară la propunerea structurii de guvernanţă corporativă sau, după caz, a consiliului.

Matricea profilului consiliului conţine **c**riteriile de selecţie, criterii ce pot fi obligatorii şi opţionale.

Criteriile obligatorii sunt competenţe şi trăsături care trebuie să fie îndeplinite de către toţi candidaţii sau de către acei membri din consiliu pentru care există un nivel minim de competenţă aplicabil.

Criteriile opţionale sunt competenţe şi trăsături care pot fi îndeplinite de unii dintre membrii consiliului, dar nu în mod necesar de către toţi, pentru care nu există un nivel minim de competenţă aplicabil tuturor membrilor consiliului.

Expertul independent cu consultarea autorităţii publice tutelare va stabili lista criteriilor obligatorii şi lista criteriilor opţionale în funcţie de specificul şi complexitatea activităţii regiei autonome.

1.5. Publicarea anunțului privind selecția.

Publicarea anunţului privind selecţia membrilor consiliului se face, în cazul regiilor autonome, de autoritatea publică tutelară, iar termenul-limită pentru depunerea dosarului de candidatură este de treizeci de zile de la data publicării anunţului.

Dosarele de candidatură care au fost depuse în termen, formează lista lungă, care are caracter confidenţial şi nu este publică. Ulterior, dosarele de candidatură sunt evaluate în raport cu minimul de criterii stabilite pentru selecţie, iar cele ce nu întrunesc minimul de criterii al profilului de candidat sunt respinse din lista lungă. Candidaţii respinşi de pe lista lungă sunt informaţi în scris despre această decizie.

Candidaţii sunt eliminaţi de pe lista lungă în ordinea descrescătoare a punctajului obţinut conform matricei profilului, până la limita a maximum cinci candidaţi pentru fiecare post de membru în consiliu, rezultând astfel lista scurtă.

2. Procedura privind numirile finale.

Candidaţilor aflaţi în lista scurtă li se comunică de către comisia de selecţie, faptul că, în termen de cincisprezece zile de la data stabilirii listei scurte trebuie să depună în scris la autoritatea publică tutelară declaraţia de intenţie.

Selecţia finală a candidaţilor aflaţi în lista scurtă se face pe baza de interviu, organizat de către comisia de selecţie, în baza planului de interviu. După finalizarea interviurilor, comisia de selecţie întocmeşte raportul pentru numirile finale, care include clasificarea candidaţilor cu motivarea acesteia. Raportul pentru numirile finale, iar în cazul reprezentantului Ministerului Finanţelor Publice, ordin de desemnare a acestuia, se transmit conducătorului autorităţii publice tutelare, în vederea luării deciziei de numire.

BIBLIOGRAPHY

1. A.D. Zlătescu, I.M. Zlătescu, Regiile autonome ca persoane juridice, în Dreptul nr. 3/1992.

2. Csaba Bela Nasz, Drept societar, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

3. Radu Nicolae Catana Radu N. Catana, The reform of corporate governance of state-owned enterprises in Romania, Universul juridic, București, 2012.

4. Smaranda Angheni, Drept Comercial. Tratat, Editura C.H. Beck, București, 2019.

5. St. D. Cărpenaru, Gh. Piperea, S. David, Legea societăților. Comentariu pe articole, Ediția 5, Ed. C.H. Beck, București, 2014.

6. T. Medeanu, M. Muntean, O. Muntean, Regimul juridic al patrimoniului regiilor autonome, în RDC nr. 10/1996.

7. Viorel Găină, Drept Comercial Român, Editura C.H. Beck, București, 2017.

8. Hotărârea nr. 722 din 28 septembrie 2016, pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a unor prevederi din Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului nr. 109 / 2011 privind guvernanţa corporativă a întreprinderilor publice.

9. Legea nr. 15 din 7 august 1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale.

10. Legea nr. 31 / 16 noiembrie 1990 (**republicată**) privind societățile, publicată în M. Of. nr. 1066 / 17 noiembrie 2014.

11. Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului nr. 109 / 2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice.

12. Ordonanța de Urgență nr. 30 / 16 iunie 1997 privind reorganizarea regiilor autonome, publicată în M. Of. nr. 125 / 19 iunie 1997.

13. Codul de procedură civilă

14. C.S.J., Secția Comercială, Decizia nr. 659/1999, în RDC nr. 11/2000.

16. Cadbury Code (1992), Report of the Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance: The Code of Best Practices, Gee Professional Publishing, London.

THE INFLUENCE OF RELIEF ON THE SPATIAL DISTRIBUTION OF THE RURAL SETTLEMENTS SYSTEM IN THE GURGHIU BASIN

Florin Pop
PhD Student, „Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract. - The relief represents the constituent element of the natural basis of support of any territorial unit. However, on the other hand, the relief, depending on its geo-morphologic and morphometric features, imposes in the territory a series of peculiarities, restricting or favoring the various relations it establishes at the level of the rest of the natural or man-made components of the territory, being, at the same time, a decisive factor in any territorial planning action. Therefore, in this article, starting from the features of the morphometric indicators of the relief, by the use of various methods (analysis, cartographic methods) were analyzed the correlation relief-spatial distribution of the settlements system. The results consisted, among others, in the identification of certain morphometric types of settlements, based on the values of the morphometric indicators.

Keywords: relief, rural settlements, village hearth, favorability, morphometry

1. Introducere

Satul, ca factor în umanizarea şi evoluţia peisajului geografic, s-a format în timp și spațiu, prin stabilirea treptată a unor relaţii de producţie şi rezidenţă. Astfel, s-au fixat și dezvoltat vetrele primitive ale satului, elementul de baza pentru proliferarea aşezărilor omeneşti în următoarele perioade istorice.

Comunităţile umane din arealul de studiu și-au adaptat habitatele în corelație cu elementele cadrului natural (relief, rețea hidrografică, condiții topoclimatice, caracteristici biopedogeografice) și condițiile istorice, care au impus un contact continuu a populației cu diferite tipuri de administrații. În conformitate cu acestea, s-a realizat de-a lungul timpului, o corelaţie strânsă şi permanentă între modul de organizare a moşiei aşezării şi vatra acesteia. Relaţiile reciproce dintre vatra satului, locul de muncă şi componentele mediul înconjurător se diversifică continuu, imprimând colectivităţii umane o creștere permanentă.

Influența reliefului în dispunerea sistemului de așezări, a reprezentat un subiect des tratat în cercetările științifice de profil, atât la nivel național cât și internațional.

În lucrarea *„Rolul reliefului în planificarea teritorială"*, Nicolae Josan (2006), a analizat funcțiile pe care relieful le îndeplinește ca și componentă naturală de susținere în activitățile de planificare teritorială. Potrivit acestuia, relieful, prin–calitatea de resursă naturală, respectiv procesele geomorfologice -, reprezintă un element „adânc implicat" în procesul de planificare și totodată, acesta poate avea funcții precum: adăpost/locuit, obiect de lucru, limită/graniță între state sau regiuni, de apărare, recreativă, spirituală.

Așezările iau naștere în locul unde se concentrează aceste caracteristici, sub forma unor puncte habitaționale cu diferite grade de potențialitate, reflectate în configurația, dimensiunile și funcțiile așezărilor (Nicolae Popa, 2001).

În caracterizarea generală a sistemului rural poate fi luat în considerare, pentru modelare, nivelul izomorfiilor, înţelegând izomorfia ca fiind starea de corespondenţă totală dintre două sisteme, cu posibilităţi de identificare reciprocă (Surd,V. 1990).

De altfel, rolul reliefului în dispunerea sistemului de așezări este unul bine definit. Ion Petrescu-Burloiu (1977) spunea că locul în care așezările iau naștere nu este unul întâmplător, deoarece, încă înainte de a lua ființă, asupra regiunii respective acționează un

cumul de factori fizico-geografici, economici, istorici, care se manifestă într-un teritoriu dat, acestea având drept consecință o inegală distribuire a condițiilor favorabile locuirii, oferite de cadrul natural.

Relieful, ca suport fizic pentru toate celelalte componente fizico-geografice și antropice ale unui teritoriu are rol de factor reglator între aceste componente, care favorizează, ori restricționează, desfășurarea relațiilor dintre acestea.

Una dintre aceste componente fizico-geografice este vegetația forestieră din acest spațiu, care fiind utilizată atât ca materie primă în construcții, material pentru combustibil, loc de vânătoare sau pentru culesul fructelor de pădure, cât și spațiu de adăpostire, a contribuit la posibilitatea apariției și dezvoltării habitatelor umane rurale.

Surprinderea dimensiunii de favorizare sau de restricționare a reliefului în ceea ce privește dispunerea vetrelor și a sistemului de așezări, a stat la baza scopului acestui studiu. Scopul propus a fost atins printr-o serie de obiective avute în vedere, principale fiind: observarea apariției și dezvoltarea habitatelor rurale și identificarea caracteristicilor indicatorilor morfometrici la nivelul fiecărei localități.

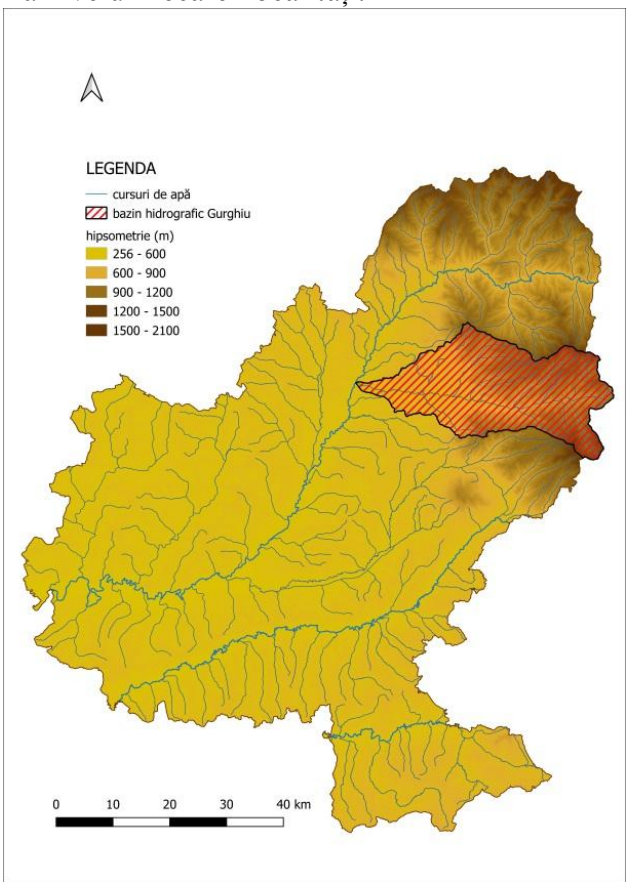

Figura 1. Localizarea geografică a arealului studiat.

Perimetrul teritoriului studiat nu cuprinde integral suprafața unei unități sau subunități de relief, ci doar un anumit segment, parte a/al acestora, și anume: Culmea Sânioara-Dumbrăvița și Piemontul Gurghiului (partea nord-vestică), Dealurile Beica-Comori (întreaga parte sud-vestică), Culoarul Mureșului (partea vestică), la confluența râului Gurghiu cu Mureșul, cât și deschiderea văii Gurghiului spre bazinul superior dezvoltat pe flancurile și versanții vestici ai platoului vulcanogen-sedimentar și conurile vulcanice ale Munților Gurghiu (partea nordică, nord-estică, estică și sud-estică), (fig. 1 și 2).

Unitățile administrative din bazinul Gurghiului se caracterizează printr-un relief ce aparține luncilor și teraselor, glacisurile de la baza versanților, dealurilor joase, respectiv dealurilor înalte, cât și a flancurilor vestice ale platourilor sedimentar-vulcanogene și ale conurilor vulcanice al Munților Gurghiului (Fâncel, Saca-Tătarca). Altitudinea teritoriul supus studiului are valori ce variază de la 370 m, la confluența râului Gurghiu cu râul Mureș, până la altitudini ce ajung la 1776 m Vf. Saca, cea mai mare altitudine din munții Gurghiului (fig. 2).

Figura 2. Hipsometria bazinului hidrografic Gurghiu și amplasarea așezărilor rurale în UAT

În aceste condiții altitudinale, așezările sunt amplasate între 370-805 m, teritoriul contribuind la constituirea unui cadru fizic ce favorizează umanizarea, dezvoltarea sistemului de așezări și desfășurarea activităților umane.

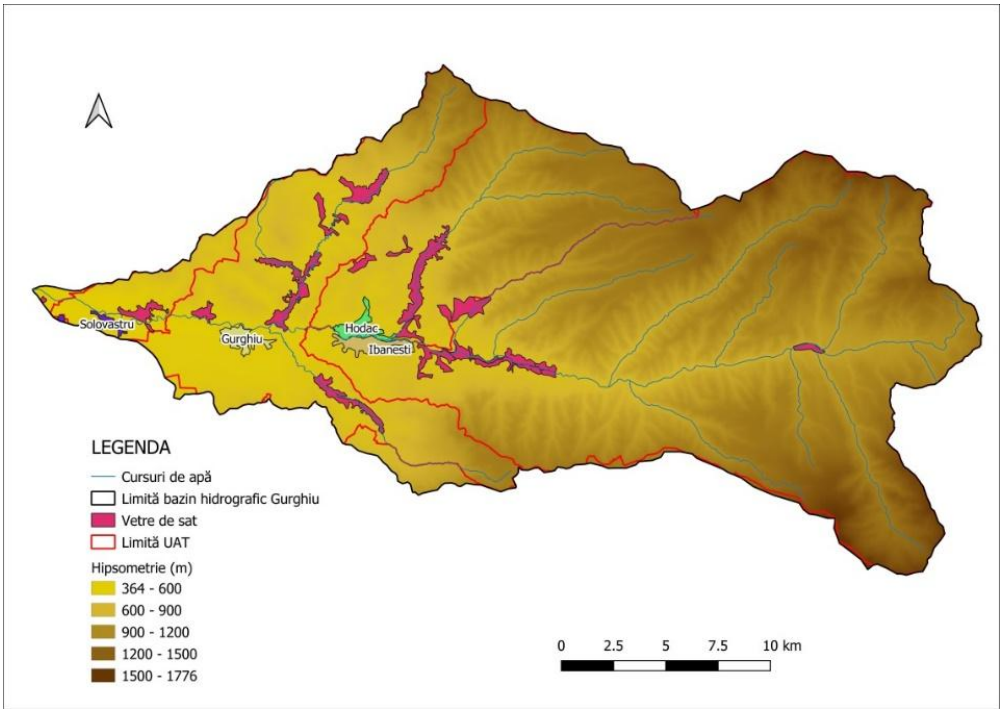

La acest cadru fizic general, a participat și prezența văii largi a Mureșului în partea vestică, unde s-a dezvoltat satul urban al Municipiului Reghin, care polarizează tot bazinul Gurghiului, dar și valea largă a Gurghiului, caracterizată printr-un relief de luncă și terase largi, cu energie a reliefului mică și medie, în bazinul inferior și mijlociu, ce a favorizat dezvoltarea infrastructurii rutiere.

Teritoriului supus studiului este reprezentat în întregime de habitatul rural, cuprinzând 27 așezări rurale, grupate în patru unități administrativ teritoriale (Solovăstru, Gurghiu, Hodac și Ibănești) (fig. 2 și 3).

2. Materiale și metode

În acest studiu am utilizat mai multe documente cartografice, majoritatea la scări mari 1:25000, pentru a se putea analiza și observa apariția și evoluția vetrelor așezărilor din arealul de studiu. Am utilizat hărți realizate la inițiativa împăratului Iosif al II-lea, care aparțin Imperiului Habsburgic, cunoscută sub denumirea de Harta Josefină și anume: Harta Transilvaniei (1769-1773), *Großfürstentum Siebenbürgen [B IX a 715] - First Military Survey (1763-1787).*

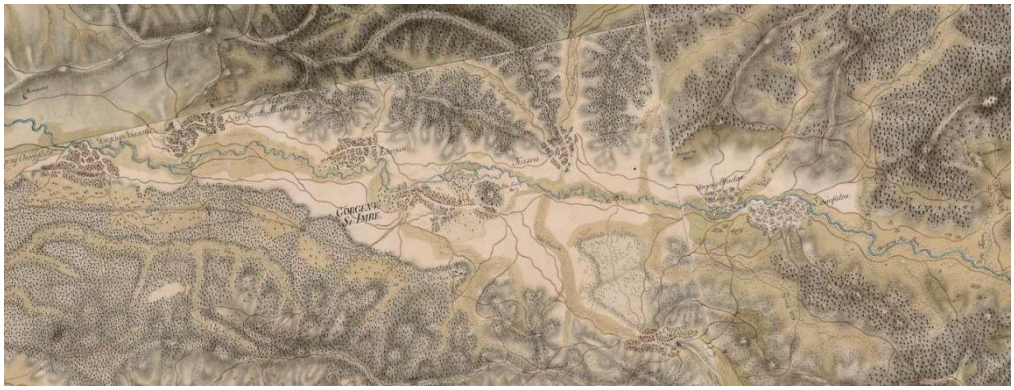

Figura 3. Vatra localităţilor din valea Gurghiului reprezentată pe Harta josefină (1769-1773). Sursa: www.mapire.eu/en

Harta Transilvaniei realizată între anii 1853-1873, harta Regatului maghiar (1853-1858; 1869-1870).

Figura 4 . Vatra localităţilor din valea Gurghiului reprezentată pe Hungarian Kingdom (1869-1887). Sursa: www.mapire.eu/en

Pentru comparaţie am utilizat şi surse cartografice din secolul XX cum sunt: harta topografică a României realizată în 1978, la scara 1:25.000, ortofotoplanul (2018), imagini satelitare prelucrate de Google Earth (2019) şi bazele de date din cadrul softului Arc GIS (2015).

Bazele de date spaţiale utilizate în această cercetare sunt în concordanţă cu scopul propus de analiză spaţială, mai precis, acela al utilizării bazelor de date spaţiale gratuite şi a imaginilor prin satelit, pentru delimitarea zonei construite.

Paşii principali urmaţi în metodologia propusă sunt prezentaţi în această secţiune şi constă în principal în următorii paşi majori:

- colectarea datelor din cercetările arheologice, istorice, şi de natură geografică
- analiza documentelor scrise, statistice şi a celor cartografice cu referire la urmărirea evoluţiei în timp şi spaţiu a aşezărilor din cadrul teritoriului studiat, cât şi identificarea unor factori în formarea şi dezvoltarea acestor aşezări.
- observaţia geografică (direct pe teren şi indirect pe hartă), precum şi metoda istorică cu ajutorul căreia s-au putut reconstitui evenimentele (Torpan 2014).

În analiza preliminară, s-a realizat compararea a mai multor documente cartografice observând prezența și dinamica vetrelor așezărilor rurale construite, cu suprafața topografică și alte tipuri de utilizare a terenurilor (cea a zonelor de vegetație, a suprafețelor agricole), pentru această zonă de studiu (fig. 5 și 6).

Figura 5. *Comparație între vetrele de așezare ale loclaităților Gurghiu, Caşva și Adrian. Comparație între harta sec. XIX și imagini satelitare 2019.*

Figura 6. Comparație între vetrele de așezare ale loclaităților Hodac și Ibănești. Comparație între harta sec. XIX și imagini satelitare.

Această analiză a corelației relief-distribuția sistemului de așezări s-a realizat prin metode cartografice, atât specifice celei tematice, cât și analizei imaginilor satelitare prelucrate de Google Earth și analizei spațiale GIS, prin care s-a urmărit calcularea valorilor indicatorilor morfometrici, analiză realizată cu soft-ul ArcGIS.

3. Rezultate și discuții

Vizualizarea și evaluarea amplasării spațiale a zonei construite, ca urmare a implementării metodologiei propuse, este posibilă prin procesul de cartografiere digital, rezultatele obținute și analiza acestora în corelație cu principalii factori de relief au impus amplasarea vetrelor de sat.

O analiză generală a rezultatelor obținute (fig. 7) arată clar dezvoltarea zonei de habitat rural în vestul bazinului Gurghiului, predominant pe axa hidrografică vest-est și a afluenților principali. Această dezvoltare spre vestul bazinului, poate fi observată mai ales prin analiza intervalului de altitudine și a caracteristicilor reliefului.

Există o creștere a densității suprafețelor construite în apropierea axului central al văii Gurghiului cu o migrare a teritoriilor construite către spațiul montan, care a și impus o restrictivitate în amplasarea vetrelor la altitudinii mai mari de 700 m, unde si energia de relief este mare.

Utilizarea metodei de cartografiere digital a zonei construite în corelație cu influența reliefului este foarte utilă în prezent și are aplicații potențiale importante, în special în sfera activității de planificare și dezvoltare teritorială a UAT-urilor.

De exemplu, geometria vetrelor satelor și datele rezultate pot fi foarte utile în ceea ce privește evaluarea potențialul de dezvoltare al unui teritoriu și observațiile de lungă durată sunt foarte utile pentru a implementa direcțiile și tendințele de dezvoltare a vetrelor habitatelor rurale.

Analiza pe scară largă a rezultatelor modelului propus evidențiază dezvoltarea zonelor de vatră, ocupate de construcție, ca zone de rezidență și a moșiilor ca zonel de producție, evidențiate printr-o dinamică care poate fi trasată în perioade specifice, care se suprapun în principal pe extinderea habitaelor rurale în spațiile naturale, extindere observată în modificarea utilizării terenurilor.

Această extinderea a vetrelor este în general realizată în corelație cu aspectele morfologice ale terenului, principalele terenuri pe care s-au ampalsat vetrele rurale fiind terenuri relativ plane și fără prea multe restricții geomorfologice.

Amplasarea vetrelor în raport cu formele de relief.

Caracteristicile structurale de ansamblu ale reliefului, orientarea şi acţiunea reţelei hidrografice, la care se adaugă alte procese, au influenţat amplasarea vetrelor de aşezare.

Marea majoritate a satelor din spațiul studiat au forma neregulată a vetrei, ceea ce denotă un mod spontan de ocupare a spaţiului, cu extinderea progresivă în diferite etape istorice. Astfel, în perioada mileniul întâi şi până la începutul epocii moderne (sec. XIX), satele ocupau axa văii Gurghiului. Începând cu secolul XIX are loc un proces de extindere spre afluenții Gurghiului (Caşva, Orșova și Isticeu), în locuri mai joase şi fertile, cu acces la căile de comunicaţie sau prin dezvoltarea de activități economice realizate de colonişti (Glăjărie). Acest fenomen se amplifică în perioada modernă şi contemporană, satele Păuloaia, Larga, Fundoaia, Mirigioaia, Tisieu, Tireu, Dubistea de Padure, Bicaş, Uricea, Arșița, Ibănești Pădure, Dulcea, Zimți, Blidireasa au un grad ridicat de risipire la nivel de luncă, terase și versanți, ca rezultat al roirii acestor sate în ultimul secol.

În funcţie de fragmentarea reliefului şi energia reliefului, a elementelor de versant şi de vale, s-au putut determina tipuri foarte variate de amplasare a vetrelor aşezărilor rurale: sate de luncă, de terase, de conuri de dejecţie, de glacisuri, de versanţi, de bazinete depresionare şi contact piemont-platou vulcanic.

De remarcat este că, foarte puține dintre aceste vetre de sat sunt aşezate doar pe una din aceste forme de relief, predominând cele aşezate pe cel puţin două forme de relief, pe porţiuni unde acestea se racordează. Aceasta se datorează fragmentării reliefului, adaptării la inundaţii, la excesul de umezeală din sol dar şi la elemente de ordin social-economic şi istoric.

În funcţie de aceste caracteristici s-au putut determina mai multe tipuri de amplasare a vetrelor:

- *sate cu vetre amplasate în lunci şi în continuare urcând pe terasa inferioară și pe glacisurile situate la baza fronturilor de cuestă;* asemenea cazuri sunt specifice satelor Jabenița, Adrian şi Caşva, amplasate pe sectoarele de subsecvenţă ale râului Gurghiu, de pe dreapta acestuia, la baza frontului de cuestă. Satul Caşva este amplasată, într-o zonă de confluenţă pe dreapta a pârâului Similoaia cu râul Caşva şi a acestuia cu râul Gurghiu, cu extindere într-un bazinet de străpungere a frontului de cuestă al anticlinalului Sânioara-Dumbrăvița, de către râul Caşva.

Figura 7 . Harta repartiției aşezărilor rurale din bazinul Gurghiului în raport cu hipsometria

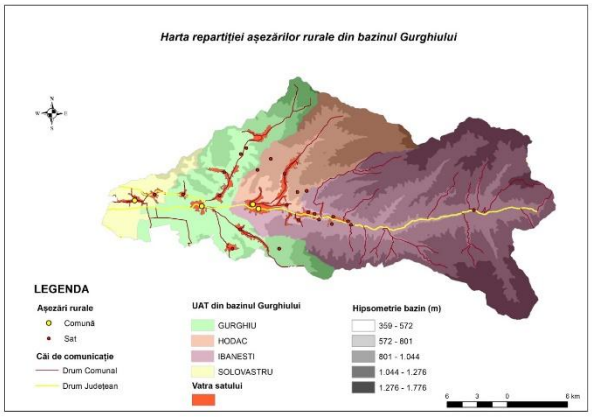

- *un alt tip de aşezare este cea cu vatra în lunca şi pe terasa inferioară* a râului Gurghiu, fiind specifică satului Solovăstru, Gurghiu, Hodac, Ibăneşti, Ibăneşti Pădure, Dulcea, Zimţi.

- *satele cu vetrele amplasate în bazinete depresionare* sunt specifice satului Orşova şi Comori, iar în aria micro-depresionară din bazinul mijlociu al râului Caşva, cu vatra situată în luncă, pe glacisuri şi pe versanţi lini sunt satele Păuloaia, Larga şi Fundoaia.

- o categorie aparte sunt *vetrele aşezate pe versanţi şi la contactul cu fruntea platoului vulcanogen-sedimentar a munţilor Gurghiu,* cum sunt satele Glăjărie, Orşova Pădure, Mirigioaia, Bicaş, Toaca, Arşiţa, Tireu, Tisieu.

Aşezările cu vetrele situate pe înşeuări sau pe interfluvii nu sunt întâlnite în spaţiul supus studiului, ce se suprapune pe bazinul Gurghiu.

Pe ansamblu, aşezările rurale din bazinul Gurghiului sunt situate pe axa văii Gurghiului (Solovăstru, Jabeniţa, Adrian, Gurghiu, parţial Caşva, Hodac, Ibăneşti, Ibăneşti Pădure, Dulcea, Blidireasa, Zimţi, Lăpuşna), ce se evidenţiază ca fiind un veritabil culoar hidrografic, dar şi pe valea Caşvei (Caşva, Păuloaia, Larga, Fundoaia, Glăjărie), valea Orşovei (Orşova, Orşova Pădure), pe valea Isticeului (Toaca) iar satul Comori pe valea Beicii, singura localitate care nu aparţine bazinului hidrografic al Gurghiului, dar administrativ aparţine de comuna Gurghiu.

Altitudinal, aşezările sunt amplasate între 360-805 m. Între 360-450 m sunt situate 6 sate (Solovăstru, Jabeniţa, Gurghiu, Adrian, Caşva, şi Păuloaia), între 450-550 m sunt situate 6 sate (Orşova, Comori, Larga, Fundoaia, Hodac, Ibăneşti) iar între 550-750 m sunt situate 13 sate (Glăjărie, Orşova Pădure, Ibăneşti Pădure, Dulcea, Dubiştea de Pădure, Arşiţa, Toaca, Bicaşu, Mirigioaia, Tireu, Tisieu, Blidireasa, Pârâu Mare) iar la cea mai mare altitudine de 805 m este situată Lăpuşna (fig. 7).

Este de remarcat o distribuţie relativ uniformă pe trepte de altitudine, predominând o altitudine medie a vetrei situată între 400 şi 600 m, care reprezintă 2/3 din aşezări.

CONCLUZII

Rezultatul interrelaţiilor ce s-au stabilit de-a lungul timpului între componenta umană şi cea naturală, respectiv relaţii ce presupun printre altele, valorificarea de către om a oportunităţilor oferite de cadrul natural în scopul autosusţinerii, atât din punct de vedere economic, cât şi al hranei, demonstrează rolul important pe care relieful l-a avut în conturarea funcţionalităţii sistemului habitatului uman.

În acest studiu, printr-o analiză spaţială GIS primară, respectiv folosind metode cartografice, s-a analizat aportul pe care componenta naturală de susţinere l-a avut şi îl are în apariţia şi dispunerea sistemului de aşezări, iar prin analiza documentelor cartografice realizate în diferite perioade s-a putut urmării peisajului geografic la un moment dat, respectiv şi evoluţia în timp şi spaţiu al unor aşezări.

Analiza hărţilor josefine reflectă particularităţile peisajului geografic la momentul respective, evidenţiindu-se poziţia geografică a localităţilor, situate la interferenţa resurselor (contactul dintre spaţiul agricol şi cel forestier), iar vatra aşezărilori păstrundu-şi în timp acelaşi nucleu, fără modificări substanţiale, fenomen reprezentat pe toate hărţile analizate. Dinamica cea mai accentuată a înregistrat-o însă periferia intravilanului, intravilanul a înregistrat o mare stabilitate, fără deplasări semnificative în teritoriu, principala formă de dinamică a vetrei fiind extinderea acesteia în direcţiile reţelei hidrografice, a reţelei căilor de comunicaţii şi în funcţie de favorabilitatea morfologică.

Aspectele de accesabilitate morfologică şi morfometrică, cele de natură climatică, biopedogeografice, istorice şi socio-economice, au condiţionat apariţia şi dinamica în timp şi spaţiu a sistemului de aşezări din spaţiul studiat, cât şi dezvoltarea activităţilor umane,

predominant cele agricole, bazate pe cultura plantelor și creșterea animalelor, prin care se valorifică pășunile și fânețele, corespunzătoare văilor râului Caşva, Isticeu și al râului Orșova, ce se suprapun unui relief al dealurilor înalte cât și al munților Gurghiu ce se evidențiază prin pajiști naturale și secundare dar și activitățile silvice.

BIBLIOGRAPHY

Burloiu-Petrescu, I., (1977), *Suncarpații Buzăului. Relații geografice om-natură. Editura Litera, București*

Josan, N., (2006), *The rol of the relief in territorial planning,* Revista de geomorfologie, 8, p. 11-15, Edit. Universității din București, București.

Popa, N., (2001), *Țara Hațegului. Studiu de geografie umană*, Edit. Universității de Vest, Timișoara.

Surd, V., (1990*), Centre agroindustriale din Transilvania şi locul lor în cadrul sistemelor de aşezări din România*, Studia Univ. „Babeş-Bolyai", Sr. Geografie, Nr. 2, Cluj Napoca.

Tofan, G. B., (2014), *Unele aspecte cu privire la tipologia aşezărilor din ulucul depresionar Drăgoiasa-Tulgheş*, Geographia Napocensis Anul VIII, Nr. 2, 2014

KEY ASPECTS CONCERNING ECONOMIC-FINANCIAL FRAUD

Iuliana Ungureanu
PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: This paper aims at a thorough analysis of the phenomenon of economic and financial crime. The most important concepts of this phenomenon are pursued in order to identify both the main consequences and the main measures to combat it. It is also stressed through the review of the literature the different perspectives on economic and financial crime, traits, forms of manifestation, classification, components and levels on which it extends. This research contributes to the literature on economic crime as a result of a content analysis of the main articles and studies that refer to this phenomenon. The totality of the information collected and filtered shows us the complex character of the phenomenon that over time has required and will require special attention.

Keywords: economic and financial crime, corruption, tax evasion, money laundering, fraud

Introducere

De-a lungul timpului, subiectul cercetării a determinat o atenție sporită din partea cercetătorilor și specialiștilor, și prin urmare a reprezentat baza unui număr mare de articole și studii la nivel internațional. Ca urmare a acestui lucru, stadiul cunoașterii acestei teme dispune de o dezvoltare continuă, determinată în mare măsură de caracterul complex al fenomenului de criminalitate economică, ce implică folosirea intenționată a unor atitudini necorespunzătoare.

Criminalitatea economică prin formele sale de manifestare generează prejudicii imense economiilor naționale. Complexitatea acestui fenomen este dat de modalitățile sale de realizare, respectiv corupția, delapidarea, frauda, contrafacerea, evaziunea fiscală, deturnarea datelor, spălarea de bani, infracțiuni privind documentele contabile etc. Acest caracter al fenomenului criminalității economice permite să existe mai multe definiții ale acestuia. Totuși, indiferent de care ar fi aceasta, criminalitatea/infracționalitatea economico-financiară are ca și componente cele trei elemente: infractori, actul în sine și atitudinea societății.

Studiile ce tratează problema criminalității economice au demonstrat că formele sale de manifestare trebuie să fie cunoscute și analizate, întrucât și măsurile asupra acestora pot acționa mult mai eficient. În acest context, investigarea și prevenirea infracțiunilor economice sunt acțiuni care necesită o mobilizare de forțe.

Prin tema de cercetare propusă se urmărește prezentarea aspectelor cheie privind criminalitatea economică. De asemenea, se dorește o cercetare exhaustivă a principalelor forme de manifestare ale infracționalității economice, cercetare menită să clarifice abordările conceptuale, metodele de măsurare și măsurile de combatere pentru fiecare.

Îmbogățirea literaturii de specialitate și sprijinul oferit în înțelegerea fenomenului de criminalitate economico-financiară reprezintă contribuțiile cercetării.

Metodologia cercetării

Obiectivul principal pe care îl are cercetarea este reprezentat de dezvoltarea și analizarea conceptului de criminalitate economico-financiară, precum și a principalelor forme de manifestare a acestuia, dar și evidențierea principalelor asemnănări și deosebiri dintre acestea și nu în ultimul rând a unor măsuri de combatere a acestora.

Pentru realizarea obiectivului urmărit au fost centralizate și analizate date secundare, care se bazează pe studiile și articolele publicate pe această temă. În vederea analizării exhaustive a fenomenului criminalității economico-financiare s-au formulat principalele direcții ale cercetării în baza unei metodologii de cercetare fundamentale și a unor mecanisme inductive și deductive.

Prin urmare, rezultatele cercetării scot în evidență liniile principale de interes pentru dezvoltarea conceptului de crimnalitate economico-financiară.

Criminalitatea economică: *provocare pentru societate*

Conceptul de criminalitate economică este menționat pentru prima dată în lucrarea *White-Collar Criminality*, apărută în 1939. Considerată drept un element component al întregii societăți, Durkhrim (1974) declară că „societatea în care nu există infracționalitate economică, este o societate patologic supra-controlată", care potrivit lui Amza (2002) „acest supra-control nu ar fi favorabil pentru societate".

Infracțiunile financiare au primit o atenție sporită în ultimii ani. Totuși, la nivel internațional nu există o definiție a criminalității economico-financiare unanim acceptată (Leția, 2014). Considerată că utilizează înșelăciunea pentru obținerea unor câștiguri ilegale și implică încălcarea încrederii și existența unui secret, criminalitatea economică este asociată cu mai multe acțiuni, precum corupția, delapidarea, frauda, contrafacerea, evaziunea fiscală, deturnarea datelor, spălarea de bani, infracțiuni privind documentele contabile etc.

Potrivit Hansen (2009), însăși evoluția continuă a mijloacelor tenhice care stau la baza modalităților foarte diferite de manifestare a fenomenului, conduce la lipsa unei definiții unitare. Eforturile diverșilor autori au reușit să prezinte conceptul de infracționalitate economică sub mai multe forme. Pickett și Pickett (2002) definesc infracțiunile economice drept utilizarea înșelăciunii pentru obținerea unor câștiguri ilegale, care implică în mod normal încălcarea încrederii și o anumită ascundere a naturii adevărate a activităților. Actele ilegale comise de un individ în vederea obținerii unor avantaje financiare sau profesionale presupun fapte de criminalitate economică (US legal definition). PricewaterhouseCoopers (2016) preciza că afacerile sunt amenințate intens de fenomenul criminalității economice, care presupune „deturnare de active, delapidare, corupție, criminalitate cinernetică, fraudă fiscală și contabilă și achiziții frauduloase." Leția (2014) consideră faptul că toate formele de criminalitate nonviolentă care generează o pierdere financiară pot fi considerate infracționalități economice. Aniței și Lazăr (2017) remarcă faptul că buna-credință a participanților la viața economică, dar și stabilitatea circuitului comercial, financiar și bancar al documentelor sunt exploatate și conduc la acte de criminalitate economică.

Din aceste definiții, putem extrage cu ușurință trăsăturile crimei economico-financiare. Astfel, aceasta poate fi considerată: înșelătoare, intenționată, încalcă încrederea, implică pierderi și poate fi ascunsă.

Elementele componente ale criminalității economice sunt reprezentate de: infractori, actul în sine și atitudinea societății (Voicu și colab., 2003). Infractorii sunt indivizii care săvârșesc, în mod conștient, diverse ilegalități economice și care sunt de părere că interesele lor sunt mai importante decât legea. După cum am menționat anterior, actul în sine de infracționalitate economică vizează obținerea unor beneficii economice prin încălcarea unor reguli ca urmare a metodelor ingenioase folosite. Atitudinea societății este cea care inhibă sau încurajează manifestarea comportamentului infracțional.

Problematica identificării unui act de criminalitate economică poate fi rezolvată de prezența unor aspecte. Locul săvârșirii faptelor dat de contextul vieții economice, financiare și de afaceri, publice sau private, conferă actului un caracter economic, precum și lipsa

forței sau a violeței psihice, și mai degrabă prezența înșelăciunii, corupției sau a falsului în mijloacele și metodele de realizare. De asemenea, dacă persoanele care realizează acest fapt au cunoștințe economice sau comerciale și scopul final îl reprezintă creșterea profitului, actul poate fi caracterizat ca fiind economic (Queloz, 2007).

Atât timp cât există puncte slabe care pot fi exploatate, criminalitatea economică se manifestă atât în sectorul privat, cât și în cel public. În ceea ce privește sectorul privat, Gottschalk și Solli-Saether (2011) studiază care sunt categoriile de infracțiuni financiare la care sunt expuse companiile din Norvegia. În urma chestionarului adresat, managerii firmelor menționează următoarele răspunsuri: delapidarea, frauda, spălarea banilor, manipularea documentelor, evaziunea fiscală și furtul. Același chestionar furnizează motivele pentru care aceste firme ar putea fi expuse la aceste tipuri de infracțiuni economice. Acestea sunt: lipsa asocierii dintre firmă și autoritățile locale, profitul economic care este privat, prea multă încredere, lipsa unor controale asupra angajaților, bunurile sunt disponibile și există posibilitatea de fraudă, activitățile infracționale sunt ușor de ascuns în organizație, controlul documentelor nu este bun și lipsa mecanismelor de control intern.

Investigarea și prevenirea criminalităților economice sunt acțiuni care necesită o mobilizare de forțe, printre care și tehnologiile informaționale. În ceea ce privește interacțiunea dintre adoptarea tehnologiilor și nivelul criminalității economice, există două aspecte controversate în literatură. Prima și principala componentă din literatură constată că un grad mai ridicat de adoptare a tehnologiei reduce nivelul infracționalităților economico-financiare. De exemplu, Bird și Zolt (2008) investighează modul în care diferite niveluri de tehnologie pot influența administrarea fiscală în țările în curs de dezvoltare. Potrivit acestora, modificările tehnologice pot crește cantitatea și calitatea fluxului de informații disponibile reprezentanților fiscali deoarece facilitează o mai bună coordonare și pot reduce costurile conformității contribuabililor prin îmbunătățirea serviciilor destinate contribuabililor (un exemplu îl poate reprezenta diferitele aplicații sau programe care determină în mod direct nivelul obligațiilor fiscale). Rezultatele constau în sisteme de administrare a impozitelor cu eficiență mai mare ca urmare a creștererii nivelului veniturilor colectate și, prin urmare, a scăderii nivelului evaziunii fiscale. În ceea ce privește acestea, Immordino și Russo (2018) efectuează un sondaj în 25 de țări europene din 2000 până în 2012 și găsesc o relație indirectă între evaziunea TVA și plățile bancare prin diferite tipuri de carduri bancare. Pe de altă parte, cercetătorii validează o relație directă între evaziunea TVA și retragerile de numerar din bancomate. Astfel, Immordino și Russo (2018) concluzionează că plățile efectuate fără numerar determină o scădere a fenomenelor de evaziune fiscală, deoarece în acest mod rămân doar câteva probe pentru descoperirea acestora. Mai mult, tehnologia poate descuraja activitățile de corupție prin reducerea interacțiunilor dintre contribuabil, pe de o parte, și reprezentantul autorităților fiscale, pe de altă parte (Bird și Zolt, 2008). Rezultate sunt similare cu cele obținute de Goel și colab. (2012) care stabilesc că difuzarea internetului conduce la scăderea activităților de corupție.

Potrivit Pantea (2010), abordarea infracționalității economice poate fi făcută pe două paliere, respectiv microcriminalitatea și macrocriminalitatea. În ceea ce privește macrocriminalitatea economico-financiară, aceasta se referă la infracționalitățile economico-financiare care vizează lezarea statului și a siguranței naționale. Grupurile de infractori foarte bine specializați declanșează prejudicii importante sau stări grave de pericol, prin intermediul unor acte de corupție, infracțiuni vamale și infracțiuni de spălare de bani, ce au adesea caracter transfrontalier.

De cealaltă parte, microcriminalitate economico-financiară se referă la minima încălcare a valorii sociale care este apărată de legea penală și care lezează calitatea vieții ca

urmare a eminenței pericolului din viitor. Prejudiciile aduse statului sau cetățenilor sunt mici și apar sub forma infracțiunilor de evaziune fiscală, fraudă și corupție.

Caracterul complex al criminalității economice presupune și o luptă acerbă împotriva acestui fenomen. Pentru a opri relația infractor-victimă-stat, este necesar să se realizeze o armonizare a trei sisteme de drept, respectiv cel penal, cel procesual penal și cel execuțional penal. Combaterea fenomenului implică atât măsuri descriptive, care se referă la elaborarea unor teorii privind evenimentele petrecute, cât și practice, care se referă la aplicarea unor măsuri al căror scop îl reprezintă diminuarea nivelul abaterilor (Moldoveanu, 1999).

Forme de manifestare ale criminalității economico-financiare

Așa cum am menționat atunci când am prezentat criminalitatea economică, aceasta vine în tot felul de forme. Clasificarea din literatura de specialitate (Gottschalk, 2010) arată că principalele forme de manifestare a corupției sunt: corupția, evaziunea fiscală, spălarea banilor și frauda.

Corupția

Etimologia cuvântului corupție derivă din latinescul „*rumpere*" și semnifică „a rupe/a sparge", având aici înțelesul de a încălca legea. La fel ca în cazul criminalității economico-financiare, și în cazul corupției nu există o definiție general valabilă. Una dintre cele mai acceptate este cea oferită de Transparency International, care caracterizează „corupția ca fiind abuzul de putere încredințată pentru obținerea de beneficii private." Privind corupția din ambele părți implicate, putem să o definim ca fiind „actul sau efectul de a da sau de a primi un lucru de valoare, pentru ca o persoană să facă sau să omită să facă ceva, încălcând o regulă formală sau informală cu privire la ceea ce acea persoană ar trebui să facă sau să omită să facă, în beneficiul persoanei care dă lucrul de valoare sau în beneficiul unei terțe părți" Argandona (2005, p. 252).

O persoană sau un grup se face vinovat de corupție dacă acceptă bani sau lucruri de valoare pentru că a făcut ceva pentru care oricum îi revine obligația de a face sau pentru care are obligația de a nu face sau pentru care oferă o apreciere legitimă din motive necorespunzătoare (Ksenia, 2008). Corupția ajunge să distrugă sau să pervertească integritatea sau fidelitatea unei persoane în ceea ce privește îndeplinirea sarcinii sale și în același timp ajunge să inducă persoana în cauză să acționeze necinstit sau necredincios și să o facă să mituiască.

Corupția implică un comportament din partea funcționarilor din sectorul public sau privat, în care se îmbogățesc în mod necorespunzător și ilegal pe ei înșiși și/sau pe cei apropiați, sau îi determină pe alții să facă acest lucru, utilizând în mod greșit funcția pe care o dețin. Corupția acoperă o gamă largă de activități ilegale, precum sprijine bănești, delapidare și extorcare. Conform Kayrak (2008), noțiunea de corupție poate fi clasificată drept corupție sporadică sau sistemică, corupție birocratică sau politică, corupție mare sau mică și corupție activă și pasivă.

Bowman și Gilligan (2008) sugerează că fenomenul corupției poate fi o problemă mai mare pentru publicul australian decât s-a presupus în trecut, având în vedere nivelurile relativ scăzute de corupție sistematică raportate în Australia. Mai mult, deși există un acord pe scară largă conform căruia corupția în Australia este dăunătoare și poate fi inevitabilă, oamenilor le este uneori dificil să facă diferența dintre ceea ce este corupt și ceea ce nu este.

Ca urmare a faptului că este considerată o formă de manifestare a criminalității economice, corupția răspândește efecte care pot fi considerate drept o „crimă perfectă" pentru economia unei țări (Dreher și Schneider, 2006). Lipsa barierelor de ordin fizic sau profesional face ca fenomenul corupției să poată lua naștere oriunde.

În ceea ce privește corupția, Transparency International oferă o clasificare a acesteia în: corupție mare, mică și politică. Corupția mare constă în „fapte comise la un nivel înalt de

guvernare, care denaturează politicile sau funcționarea centrală a statului, permițând liderilor să beneficieze în detrimentul bunului public." Corupția mică face referire la faptul că „funcționarii publici recurg, de-a lungul timpului în mod cotidian, la abuzuri de puteri încredințate în interacțiunile lor cu acei cetățeni care de cele mai multe ori doresc să acceseze bunuri sau servicii de bază în locuri, precum: școli, spitale, poliție etc." Corupția politică este „manipularea politicilor, instituțiilor și regulilor de procedură în alocarea resurselor și finanțare, de către factorii politici de decizie care abuzează de poziția lor pentru a-și menține statutul, puterea și averea." Efectul coroziv al corupției subminează toate eforturile de îmbunătățire a guvernanței și încurajare a dezvoltării. Corupția este atât o problemă economică, cât și una politică și socială, deoarece este un „cancer" care împovărează săracii din țările în curs de dezvoltare (Berkman și colab., 2008, p. 125)

Luarea de mită și darea de mită reprezintă două componente principale ale corupției. Mita poate exista într-un spectru larg de activități din afaceri asupra cărora unii funcționari guvernamentali dețin puteri discreționare. De exemplu, firmele pot mitui funcționarii publici pentru a evita plata impozitului sau a reduce valoarea acestuia, pentru a asigura contractele de achiziții publice, pentru a ocoli legile și reglementările sau pentru a bloca intrarea pe piață a potențialilor concurenți. La suprafață, mita pare a fi rentabilă pentru firme, deoarece plata de mită este adesea o fracțiune din valoarea monetară a serviciilor prestate de către funcționarii corupți. Motivul pentru darea de mită devine și mai convingător atunci când funcționarii publici dețin puterea de a pedepsi firmele pentru că nu plătesc mită (de exemplu: revocarea licenței de afaceri) (Wu, 2005).

Totuși, practicile de mituire aparent justificate (pentru câștiguri economice sau pentru supraviețuire) au mai multe costuri ascunse, pentru proprietarii sau acționarii firmelor, care ar putea fi trecute cu vederea sau cel puțin subestimate. În primul rând, mita expune firmele la riscuri substanțiale de natură juridică și financiară în viitor. Firmele implicate în mită vor suporta riscurile acțiunilor juridice împotriva lor, în cazul în care actele de mită sunt descoperite. Managerii condamnați pentru mită sunt deseori urmăriți penal și se pot confrunta cu amenzi, dar și cu pedepse cu închisoarea. Există și riscuri financiare substanțiale implicate. Guvernele pot decide anularea contractelor care au fost inițiate sau influențate de mită sau înregistrarea firmelor pe lista neagră pentru proiectele guvernamentale viitoare. În 1996, cinci companii multinaționale (Siemens, Pirelli, BICC, Marubeni și Tomen) au fost interzise de către guvernul din Singapore de la licitația cu privire la orice proiect guvernamental, timp de cinci ani după ce consultantul lor a fost condamnat pentru plata de mită pentru contractele de construcții și utilități. Pentru o firmă, reputația sa înseamnă o componentă semnificativă a valorii sale globale de piață, iar practicile de mituire expun firma la riscul de a pierde o astfel de valoare. Într-un studiu empiric privind corupția și valoarea corporativă internațională, Charles Lee și David Ng (2009) descoperă că nivelul corupției are un impact negativ asupra acționarilor în ceea ce privește valoarea unei firme sau a firmei lor.

În al doilea rând, firmele care sunt deschise pentru corupție pot întâmpina dificultăți în a rezista cererilor de mită în viitor (Rose-Ackerman, 1999). Firmele cunoscute pentru dare de mită sunt mai susceptibile de a primi cereri, de plăți mai mari de mită, din partea funcționarilor corupți, uneori pentru servicii care sunt în mod normal lipsite de mită pentru alte firme. Plata de mită de la firmele cu o astfel de reputație poate fi percepută ca fiind „sigură" din perspectiva funcționarilor corupți, iar aceștia pot crește nivelul de interferență birocratică pentru a asigura plățile de mită de la aceste firme. Drept urmare, firmele care speră să eludeze reglementările guvernamentale se pot confrunta de fapt cu un nivel sporit de interferență birocratică. În cercetarea realizată de Daniel Kaufmann și Shang-Jin Wei (2000) se identifică faptul că firmele care plătesc mai multă mită se confruntă mai mult, nu

mai puțin, cu o birocrație eficientă deoarece funcționarii corupți pot personaliza adesea natura și cantitatea de hărțuire a firmelor pentru a maximiza colectarea de mită.

Poate că cea mai dăunătoare consecință a mituirii, pentru firme, este că subminează antrenarea firmelor în dezvoltarea avantajelor competitive pe termen lung. Dacă managerii consideră că pot câștiga în afaceri, mai degrabă, prin mită decât prin furnizarea de produse sau servicii mai bune, aceștia vor fi ocupați cu mituirea funcționarilor guvernamentali, decât cu concentrarea pe dezvoltarea competitivității firmelor lor prin intermediul inovării și a unor decizii de investiții mai bune.

În concluzie, se poate observa că practicile de mită au multe costuri ascunse care pot reduce orice câștig imediat provenit din astfel de practici. Prin urmare, firmele ar trebui să evite sau să reducă la minimum oportunitățile de practici de mituire pentru a proteja interesele proprietarilor/acționarilor.

Totuși, trebuie făcută distincție între mita pasivă și cea activă. Mita pasivă are loc atunci când firmele simt că trebuie să plătească mită pentru a evita să fie pedepsite, iar mita activă se produce atunci când firmele inițiază tranzacția de plată de mită pentru a se sustrage responsabilităților lor sau pentru a compromite eforturile concurenților lor. O astfel de distincție este esențială, deoarece în primul caz este dificil pentru firme să „renunțe" la practicile corupte, în timp ce în ultimul caz firmele au mai multe opțiuni disponibile.

În afaceri plata mitei de către anumiți angajați, determinată de anumite interese ascunse care generează conflicte de interese, duce la prezentarea necorespunzătoare a tranzacțiilor, care în final are ca efect întocmirea unor situații financiare greșite. Pe de altă parte, dacă o companie dă mită, nu este legal ca în documentele sale contabile, inclusiv în raportare, să indice acest „cost de mită". Astfel, aceste plăți sunt mascate ca plăți legitime pentru bunuri sau servicii care în final conduc la cifre greșite ale situațiilor financiare.

Evoluția fenomenului corupției solicită aplicarea unor modalități de contracarare a acestuia. În sprijinul combaterii acestui fenomen, statul poate să simplifice unele proceduri și să elimine posibilitatea manifestării subiectivismului prin instiuirea unor principii care vizează: nediscriminarea, recunoașterea reciprocă, tratamentul egal, transparența, asumarea răspunderii și proporționalitatea (Duțulescu, 2020).

Evaziunea fiscală

Evaziunea fiscală reflectă capacitatea contribuabililor de a se eschiva de la plata impozitelor și taxelor datorate bugetului de stat prin intermediul furnizării unei raportări eronate către autoritățile fiscale. Potrivit Okokrim (2008), evaziunea fiscală poate fi împărțită în trei categorii principale, și anume: munca/activitate nedeclarată, ajustare ilegală a impozitelor și exploatarea ambiguităților sau presupuselor „lacune" din legislație, astfel încât să se obțină avantaje fiscale necorespunzătoare.

Malkawi și Haloush (2008) au făcut distincția între optimizarea fiscală și evaziunea fiscală. Optimizarea fiscală este actul de a profita de oportunitățile disponibile legal pentru a minimiza obligația fiscală. Persoanele fizice și juridice tind să aleagă optimizarea fiscală care va suporta cea mai mică datorie privind impozitele sau taxele. Acest lucru este cunoscut sub numele de planificare fiscală care are loc în anumite limite legale. Cu toate acestea, strategiile de planificare fiscală întâlnesc anumite limite care uneori sunt dificil de identificat. De exemplu, există o zonă gri între optimizarea fiscală, care reprezintă economisirea legală a impozitelor, și evaziunea fiscală, care este ilegală (Malkawi și Haloush, 2008).

Conformitatea și etica în impozitare au fost studiate de Ho și Wong (2008). Potrivit acestora, convingerile etice ar putea fi un mijloc eficient de îmbunătățire a respectării impozitelor. De asemenea, întrucât rata conformității fiscale este mai mare atunci când contribuabilii au o convingere morală mai puternică că evaziunea fiscală nu este etică, un

efort mai puternic de aplicare ar putea avea un efect general pozitiv asupra respectării impozitelor.

Prin urmare, evaziunea fiscală este considerată un fenomen social ce are la bază imoralitatea, necinstea și are drept scop dobândirea unor resurse financiare. În ceea ce privește originile acestui fenomen, nu există dovezi cu privire la acestea, însă cu siguranță introducerea taxelor și impozitelor de către autorități reprezintă o cauză a apariție acestora (Pashev, 2007). În cazul firmelor, evaziunea fiscală a luat naștere ca o atitudine de apărare a capitalului, astfel încât să nu li se distribuie procente din beneficii către autorități.

Tipul de impozit sau taxa afectată influențează modalitățile de manifestare a evaziunii fiscale. Tipologia de fraudare este prezentată de Amarița (2017). De exemplu, pentru impozitul pe profit avem recunoașterea unor cheltuieli supradimensionate sau care depășesc limita acceptată de lege, pentru taxa pe valoarea adăugată avem neînregistrarea ca plătitor în cazul depășirii plafonului minim, pentru impozitul pe salarii avem crearea unor procedee de generare de cheltuieli fictive cu salarizarea unor persoane, iar pentru accize o cale de fraudare poate fi omisiunea de a evidenția în contabilitate obligația de plată a accizelor.

Contracararea acestui fenomen se poate face cel mai eficient prin educarea populației (Medina și Schneider, 2018). Dacă oamenii ar fi educați financiar, nu ar mai admite reacțiile evazioniste ale agenților economici. Înlăturarea acestui fenomen poate fi abordată și prin echilibrarea dintre cuantumul sancțiunilor și frecvența acestora. Ciupitu și Tudorache (2015) demonstrează că evaziunea fiscală poate fi puternic diminuată dacă există o frecvență ridicată a sancțiunilor, însă acest lucru implică din partea autorităților un anumit efort financiar care s-ar putea să nu mai aducă avantaje la un moment dat. Presați fiind de autorități, agenții economici pot renunța la activitățile desfășurate în țările de origine în favoarea altor țări, sau recurg la tehnici de a nu face cunoscute anumite activități economice față de autorități, majorând nivelul evaziunii fiscale. O economie sustenabilă presupune un echilibru dintre frecvența controalelor și cuantumul sancțiunilor, care nu poate fi realizat decât prin intermediul autorităților fiecărei țări deoarece de la un popor la altul variază mentalitatea oamenilor referitor la cunoașterea acestor fenomene antisociale (Dinga, 2008). Totuși, în lupta împotriva evaziunii fiscale avem anumite elemente unanim valabile la nivel mondial. Obiectivul de scădere a fenomenului evaziunii fiscale poate fi realizat atât prin intermediul existenței unui sistem de legi coerente și clare, cât și prin aplicarea transparentă și obiectivă a acestora. În cazul în care remunerația financiară a persoanelor implicate direct în lupta contra acestui fenomen ar fi corespunzătoare, iar instituțiile statului ar lupta împotriva evaziunii fiscale și ar fi văzute de societate drept elemente protectorare, ar rezulta o luptă mult mai eficientă împotriva acestui fenomen (Tulai, 2007).

Conectarea permanentă dintre autoritățile fiscale și realitatea economică privind problemele mediului de afaceri arată importanța ridicată a relației dintre contribuabili și autoritățile fiscale. În cazul funcționării eficiente a acestei legături pentru a-și salva afacerile, agenții economici nu ar mai fi tentați să recurgă la evaziune fiscală și s-ar gândi că trebuie să aducă beneficii prin intermediul creării unor locuri de muncă (Duțulescu, 2020). Descurajarea practicilor de ascundere a unor anumite părți din venituri pentru a scăpa de impozitare reprezintă scopul inspecțiilor fiscale realizate asupra agenților economici (Nișulescu și Duțulescu, 2017). Una dintre cele mai riscante zone o reprezintă sectorul construcțiilor, unde munca la negru este o practică de masă, iar dacă evaziunea fiscală nu este atent monitorizată poate atinge cote foarte ridicate. Desigur că și autoritățile trebuie să intervină într-o manieră profesionistă pentru a nu perturba mediul de afaceri din acest sector.

Studiul realizat de Nișulescu și Duțulescu (2017) arată că asocierea elementelor din sfera economică cu cele din cea socială conduce la tulburarea nivelului de trai și constă în

evaziune fiscală. În cadrul acestei combinații, nivelul fiscalității are un rol foarte important. Comportamentul evazionist al firmelor care aleg să-și majoreze profiturile prin aplicarea unor tehnci ilegale poate fi influențat și de presiunea fiscală.

Spălarea banilor

Spălarea banilor este un proces important pentru majoritatea activităților infracționale (Elvins, 2003; Abramova, 2007; Council, 2007). Scopul spălării banilor este acela de a face să pară că încasările ar fi fost dobândite legal, precum și de a masca originile ilegale (Financial Intelligence Unit, 2008). Spălarea banilor are loc în cadrul tuturor tipurilor de infracțiuni motivate de profit, cum ar fi delapidarea, frauda, deturnarea, corupția, jaful, distribuția de stupefiante și traficul de persoane (Okokrim, 2008).

Spălarea banilor a fost adesea caracterizată ca un proces determinat de trei etape care implică: mutarea fondurilor pentru a nu mai fi asociate direct cu infracțiunea, deghizarea traseului pentru a stăpâni urmărire și legitimizarea fondurilor care provin din săvârșirea de infracțiuni (Gottschalk, 2010).

Prima etapă este cea mai riscantă pentru infractori, deoarece banii proveniți din infracțiuni sunt introduși în sistemul financiar. Această etapă poartă denumirea de plasare. Cea de a doua estapă este adesea numită etapa de stratificare și presupune că banii sunt mutați pentru a masca sau a elimina legăturile directe cu infracțiunea comisă. Banii pot fi canalizați prin mai multe tranzacții, care ar putea implica un număr de conturi, instituții financiare, companii, precum și utilizarea unor profesioniști precum avocații, brokerii și consultanții. Ultima etapă este deseori numită etapa de integrare, în care se creează o bază legitimă pentru originea fondurilor ce au drept sursă infracțiunile săvârșite. Banii sunt puși la dispoziția infractorului și pot fi folosiți gratuit pentru consum privat, achiziții de lux, investiții imobiliare sau investiții în afaceri juridice.

Potrivit Joyce (2005), banii proveniți din acest fenomen sunt în mod frecvent eliminați din țara în care a avut loc infracțiunea, urmând a fi parcurși prin sistemul internațional de plăți pentru a ascunde orice urmă în cazul unui audit. Încasările din infracțiuni ar putea fi generate de o criminalitate organizată, cum ar fi traficul de droguri, traficul de persoane, încasări din jafuri sau bani dobândiți prin delapidare, evaziunea fiscală, frauda, abuzul de structuri ale companiei, tranzacții privilegiate sau corupție. Financial Intelligence Unit (2008) susține că majoritatea faptelor criminale sunt motivate de profit. Atunci când infracțiunea generează venituri semnificative, făptașii trebuie să găsească o modalitate de a controla bunurile fără a atrage atenția asupra lor sau asupra infracțiunii comise. Astfel, procesul de spălare a banilor este decisiv pentru a se bucura de încasări și fără a trezi suspiciuni.

Spălarea banilor poate fi realizată prin mai multe tehnici, precum: utilizarea de destinații *offshore*, spălarea banilor prin intermediul conturilor bancare, împrumuri false/împrumuturi returnate, companiile scoică, utilizarea sistemelor informale cu privire la transferul de fonduri, utilizarea organizațiilor nonprofit, utilizarea de operațiuni externe aflate în legătură cu paradisurile fiscale, spălarea banilor cu ajutorul tranzacțiilor privind investițiile, repectiv tranzacțiilor de pe piața de capital, jocuri de noroc și folosirea liber-profesioniștilor.

Toate aceste aspecte trebuie să fie luate în considerare și să fie analizate în detaliu, întrucât unele dintre ele oferă în mod indirect protecție celor care spală bani, ceea ce implică amplificarea criminalității economico-financiare.

Frauda

Normele de audit (ISA 240) definesc frauda ca fiind „un act înfăptuit de una sau mai multe persoane din cadrul persoanelor însărcinate cu guvernanța corporativă, conducerii,

angajaților ori a unor terțe părți, ce presupune practicarea înșelăciunii în scopul obținerii unui avantaj ilegal ori injust."

De la o țară la alta frauda este definită diferit. În timp ce potrivit definiției americane, contabilitate creativă include și termenul „fraudă", considerâdu-o ilegală, în Marea Britanie contabilitatea creativă exclude frauda, nefiind văzută ca un act ilegal, ci ca o utilizare a flexibilității în contabilitate. Utilizarea flexibilității este permisă în contabilitate având ca limită oferirea unei imaginii fidele a situațiilor financiare ale entităților, pentru ca acționarii să poată decide corect în ceea ce privește cumpărarea, vânzarea sau păstrarea acțiunilor. Însă, probabilitatea ca managerii să utilizeze contabilitatea creativă este susținută de flexibilitatea autorizată de legislația contabilă. Contabilitatea creativă presupune respectarea legii, doar că nu mai conduce la redarea unei imagini fidele a situațiilor financiare pentru utilizatori, deși acesta este scopul principal al contabilității.

În momentele de răscruce financiară entitățile au intenția de a modifica adevărul și încep să își facă prezența atât contabilitatea creativă, cât și frauda. De cele mai multe ori, între contabilitate creativă și fraudă punem egalitate, însă există o multitudine de diferențe (Groșanu, 2013). Dacă contabilitatea creativă implică „cosmetizarea informațiilor financiare, fapt care este apreciat legal, însă cu certitudine încalcă regulile etice", frauda are un caracter negativ și este o faptă realizată cu rea-credință care conduce la încălcarea legii.

Aplicată cu bună credință, contabilitatea creativă este eventual un factor care conduce la atigerea imaginii fidele (Groșanu, 2013). Totuși, aceasta se poate demonstra că este mai aproape de fraudă, „în cazul în care lacunele din reglementări sunt utilizate în scopul câștigării unor avantaje de către anumite categorii de utilizatori ai informației contabile, în defavoarea altor categorii" (Groșanu, 2013). Referitor la contabilitatea creativă, există în literatura de specialitate două opinii: una care, *a priori*, este negativă și alta care nu o prezintă ca un lucru negativ, ci ca un necesar pentru realizarea imaginii fidele. Punctul central al diverselor abordări referitoare la contabilitatea creativă ca act legal are ca scop obținerea unei imagini distorsionate a entității, inducând investitorii în eroare din cauza prezentării entității ca fiind mai prosperă și mai atractivă.

Totuși, contabilitatea creativă este la limita dintre legal și ilegal, respectiv la limita dintre „legalitate și fraudă morală" existând „un pas mic și invizibil până la frauda reală" (Groșanu, 2013).

Asemănări și deosebiri între principalele forme ale criminalității economico-financiare

Situate sub umbrela fenomenului infracționalității economice, evaziunea fiscală, corupția și spălarea banilor prezintă anumite asemănări și deosebiri. Cuantificarea materială a evaziunii fiscale se poate efectua mult mai fidel decât în cazul corupției deoarece manifestarea celei din urmă este mai subtilă și încearcă să nu îndrepte atenția publicului asupra sa, comparativ cu manifestarea mult mai determinată a evaziunii fiscale.

În ceea ce privește măsurarea celor două fenomene, prejudiciul adus de evaziunea fiscală poate fi cuantificat, chiar dacă uneori sunt anumite rezerve mai ales atunci când nu sunt descoperite dovezi suficiente pentru o astfel de evaluare, în schimb pentru fenomenul corupției nu este stabilit o unitate de măsură, ci măsura acestuia se estimează pe seama unor percepții privind acest fenomen. Dacă modul de acțiune al celor două este diferit, miza finală este aceeași, respectiv valorile materiale. Pentru corupție se recurge la furtul unui procent din resursele populației care ajunge în mod intenționat în posesia unor persoane, care oferă la rândul lor din acestea altor persoane pentru a le acorda o facilitare directă sau indirectă de înavuțire. Contribuabilii pot fi influențați de un nivel ridicat de impozitare și în acest sens recurg la diverse forme de mituire a funcționarilor, considerând că vor reuși să evite impozitările exagerate care conduc la reduceri mari ale averii. Acest lucru indică faptul

că asupra corupției se poate exercita un efect de levier financiar al presiunii fiscale (Schneider și Klinglmair, 2004).

Dacă pentru evaziunea fiscală obținerea de bani este obiectivul final, pentru corupție pe lângă acesta, miza finală mai poate fi concretizată și în favoruri de genul reclamei, statului etc. Acești bani prezintă problema justificării care implică procesul de spălare a banilor. Urmărind astfel să nu se atragă atenție din partea autorităților, cei implicați încearcă să asigure o proveniență legală pentru banii obținuți.

Făcând referire la definițiile conceptelor, Unger (2013) consideră că spălarea banilor și evaziunea fiscală sunt componente ale economiei subterane. Dacă spălarea banilor se definește ca fiind acele încercări de a ascunde de autorități sursele obținute ilegal, evaziunea fiscală presupune încercările de ascunde sursele obținute legal. Această ascundere față de autoritățile publice oferă acestor două componente caracterul de activități subterane.

Concluzii

Secțiunile anterioare ale lucrării dovedesc că practicarea criminalităților economico-financiare are impact asupra întregii societăți. De vreme ce atât persoanele din sectorul privat, cât și cele din sectorul public vor fi interesate să recurgă la formele de manifestare ale infracționalității economice, întreg procesul economic va fi afectat. Corupția, evaziunea fiscală, spălarea banilor și frauda comise cu scopul de produce anumite beneficii cu caracter economico-financiar vizează manifestarea unui egoism din partea persoanelor implicate.

Nivelurile ridicate ale acestor fenomene constituie o importanță ridicată atât pentru populație, cât și pentru autoritățile publice. Tocmai de aceea măsurile de prevenire și de sancționare ale acestora sunt într-un proces îndelungat de perfecționare.

Dezbaterile cu privire la întreg fenomenul de criminalitate economico-financiară sunt departe de ajunge la sfârșit, ținând cont de faptul că la nivel mondial au loc multiple scandaluri financiare și situații care prezintă particularități și aspecte controversate.

Această situație poate fi comparată cu un cerc vicios deoarece cu cât autoritățile de reglementare (fiscale, contabile) încearcă să elimine manifestarea acestui fenomen prin toate formele sale posibile, cu atât ies la iveală mult mai multe situații noi. Prin urmare, fenomenul criminalității economice este o sursă nelimitată pentru cercetări viitoare.

În ceea ce privește limitările implicate de această lucrare, ele fac referire la accesul de date primare și la numărul ridicat de studii efectuate pe această temă, deoarece analizarea tuturor rezultatelor anterioare vizavi de aspectele privind criminalitatea economico-financiară este dificilă pentru a obține o cercetare exhaustivă.

BIBLIOGRAPHY

1. Abramova, I., (2007). The funding of traditional organized crime in Russia, *Economic Affairs*, Vol. 27, pp. 18-21.
2. Amarița, A., (2017). Evaziunea fiscală în România, *Revista Română de Statistică*, Supliment nr 1/2017. pp. 3-21.
3. Amza, T., (2002). *Criminologie, Tratat de teorie și politică criminologică*, Ed. Lumina Lex, București.
4. Aniței, N., Lazăr, R., (2017). *Evaziunea fiscală între legalitate și infracțiune*, Ed. Universul Juridic, București, pp. 22-44.
5. Argandoña, A. (2005), Corruption and Companies: The Use of Facilitating Payments, *Journal of Business Ethics*, 60(3), pp. 251-264
6. Berkman, S. și colab., (2008). The fight against corruption: international organizations at a cross-roads, *Journal of Financial Crime*, vol. 15, no. 2, pp. 124-154.

7. Bird, R., M., Zolt, E.,M., (2008). *Tax policy in emerging countries*, Environment and Planning C 26 (1): 73-86.

8. Ciupitu, S.,A., Tudorache, D., (2015). Fiscal pressure causes major problems to Romanian economy: underground economy and corruption, Dimitrie Cantemir Christian University, Knowledge Horizons - Economics, No. 7(1) 1, pp. 128-130.

9. Council, (2007). Council Conclusions Setting the EU Priorities for the Fight Against Organized Crime Based on the 2007 Organized Crime Threat Assessment, Council of the European Union, Brussels.

10. Dinga, E., (2008), Considerații teoretice privind evaziunea și frauda fiscală, *Studii financiare*, nr. 4/2008, pp. 20-50.

11. Dreher, A., Schneider, F., (2006). *Corruption and Shadow economy. An empirical analysis*. Working paper 2006, CREMA Gellerstrasse 24-CH-4052

12. Durkheim, E., (1974). *Sociology and philosophy*, The free press, New York.

13. Duțulescu, S., (2020). Infracționalitatea economică și principalele sale forme de manifestare, București.

14. Duțulescu, S., Nișulescu-Ashrafzadeh, I., (2017), Corruption in the public and private sector from Romania:a comparative study. *Junior Scientific Researcher*, Vol III, No 1, pp. 30-39.

15. Elvins, M., (2003). Europe's response to transnational organised crime, in Edwards, A. and Gill, P. (Eds), *Crime: Perspectives on Global Security*, Routledge, London, pp. 29-41.

16. Financial Intelligence Unit, (2008). Annual Report, Norwegian National Authority for Investigation and Prosecution of Economic and Environmental Crime (Okokrim), Oslo.

17. Goel, R., G., Ram, R., (2013). Economic uncertainty and corruption: evidence from a large cross-country data set, Applied economics, vol 45, no. 24, pp. 3462-3468.

18. Gottschalk, P., (2010). Categories of financial crime, *Journal of Financial Crime*, vol. 17, no. 4, pp. 441-458.

19. Gray, C., W., Kaufmann, D., (1998), In Transparency International and the International Bank for Reconstruction and Development (Ed.), *New perspectives on combating corruption* p. 21 – 32, Washington: Transparency International.

20. Groșanu, A. (2013), *Contabilitate creativă*, Editura ASE, București

21. Ho, D., Wong, B., (2008). Issues on compliance and ethics in taxation: what do we know?, *Journal of Financial Crime*, vol. 15, no. 4, pp. 369-382.

22. Immordino, G., F., Russo, F., (2018). Cashless Payments and Tax Evasion, *European Journal of Political Economy*, vol. 55, pp. 36-43.

23. Joyce, E., (2005). *Expanding the international regime on money laundering in response to transnational organized crime, terrorism, and corruption, in Reichel*, P. (Ed.), Handbook of Transnational Crime and Justice, Sage, London, pp. 79-97.

24. Lee, C., David, Ng. (2002), *Corruption and International Valuation: Does Virtue Pay?* Unpublished working paper, Cornell University. Disponibil online la http://aem.cornell.edu/faculty_sites/dtn4/leeng_0403.pdf.

25. Leția, A., A., (2014). *Investigarea criminalității de afaceri*, Ed. Universul Juridic, București.

26. Malkawi, B., H., Haloush, H., A., (2008). The case of income tax evasion in Jordan: symptoms and solutions, *Journal of Financial Crime*, vol. 15, no. 3, pp. 282-294.

27. Moldovenu, N., (1999). *Criminalitatea economico-financiară*, Ed. Global Print, București.

28. Okokrim, (2008). Annual Report 2007, Norwegian National Authority for Investigation and Prosecution of Economic and Environmental Crime, Oslo.

29. Pantea, M., (2010). *Criminalitatea economico-financiară. Factor de risc la adresa securității naționale*, Ed. ProUniversitaria, București .

30. Pashev, K.,V., (2007). Countering cross-border VAT fraud: the Bulgarian experience, *Journal of Financial Crime*, vol. 14, no. 4, pp. 490-501.

31. PricewaterhouseCoopers, (2016). Global Economic Survey 2016, Disponibil la https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/experience-sharing-programme/docs/o.iskit-global-economic-crime-survey_en.pdf , Accesat la 31 martie 2021.

32. Queloz, A., (2002). Criminalité économique et criminalité organisée, L'Economie politique 2002/3, é15, pp. 58-67.

33. Rose-Ackerman, S. (1999), Corruption: A Study in Political Economy, *New York: Academic Press*

34. Tulai, C., I., (2007). *Finanțe,* Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.

35. Unger, B., (2013). Can Monet Laudering Decrease?, Public Finance Review, vol. 41, no. 5, pp. 658-676.

36. Voicu, A. și colab. (2003). *Investigarea criminalității financiar bancare*, Editura Polipress, București, pp. 5.

37. Wu, X., (2005). Firm accounting practices, accounting reforms and corruption in Asia, *Policy and Society*, vol. 24 no. 3, pp. 53-78.

MIGRATION AT THE BORDERS. ANALYSIS OF IMMIGRATION IN THE SOUTH-EAST REGION OF ROMANIA

Aurica-Iris Alexe
PhD Student, Academy of Economic Studies, Bucharest

Abstract: This research paper aims to provide an overview of how immigration flows and immigrants' integration shape the Romanian local policies and actions in the South-East region of Romania. Immigration at the borders affects the local communities in the first line of migration and Constanta city is such a territory. The paper offers an analysis of the situation of the dynamic and characteristics of immigration inflows to the South-East region of Romania in the context of a Black Sea migration route activated in some years and an increase of labour immigration due to labour market shortages registered in economic sectors such as hospitability, tourism and constructions. The analysis uses a mix of qualitative and quantitative research methods and primary data collected in a participatory manner though in-depth semi-structured interviews with key relevant local stakeholders from public institutions, international organizations, migrants' associations and non-governmental organizations. The paper discusses, also, good practices and local strategies developed by the local authorities in order to ensure a local efficient management of migration and integration in the Constanta and South-East region of Romania.

Keywords: immigration, integration, labour migration, migration management, border city

INTRODUCTION

Over the last decade, immigration to the European Union (EU) has become a humanitarian issue, at the heart of a global agenda, with multiple level responses from the international community, EU collective institutional actors and Member States. Moreover, the need to manage certain categories of immigrants has led to the emergence of diverse public policies, security structures and political discourses that have transformed the borders and social boundaries. These security systems developed at EU and national level have a particular impact on local communities, especially those in the frontline of migratory flows. EU borders have been outsourced, but also in-sourced (Hansen & Papademetriou 2014, de Haas et al. 2019). Most important and known out-sourcing of the EU external borders with short and medium impact also on the migratory inflows and migration routes to Romania and the South-East region of Romania is represented by the Agreement EU-Turkey in 2016. Since the civil war broke out in Syria, about 3.6 million refugees have entered Turkey, and, even at the beginning of 2021, Turkey continues to host the largest refugee community in the world. In March 2016, the EU and Turkey reached an agreement to address the so-called "migration crisis", which led to a significant decrease in the number of immigrants arriving irregularly in Europe. The agreement stipulates that all irregular migrants arriving in the Greek islands from Turkey will be returned to Turkey. Turkey has instead received around €6 billion in aid from EU humanitarian funds through the Turkey Refugee Instrument.

All these challenges in the management of immigration and integration have lead to different dynamics and realites experienced by the Member States and specific responses by the local communities and territories situated in the border area. During this last decade, border areas have been profoundly transformed and re-interpreted throughout the EU, into "transit" or „entry" areas or as targeted „destinations" attractive for immigrants. In this context, the migration flows and characteristics of immigrants in one territory which is

deeply related to its geographical position brings in new economic, social and political challenges to local communities.

SCOPE AND DATA SOURCES

The present research paper is based on a participatory investigation in Romania conducted during the end of 2018 and the beginning of 2019 to facilitate understanding of the situations and challenges and how the Romanian public institutions, especially Romanian local authorities (LAs) manage migration flows and immigrant integration, with a special focus on the South-East region and the Constanta County as a border municipality facing migration at the Black Sea. The participatory investigation in Romania provided evidence on the experiences and best practices of Romanian LAs in facing immigration flows and in developing ties with countries of origin of immigrants, how they are working with immigrants and refugees at local level and how they are cooperating with other relevant stakeholders - migrants' association, NGOs, private sector, public sector, international organisations etc.- to ensure an efficient immigration and integration management.

As regards some methodological aspects of the participatory investigation in Romania, a mix of quantitative and qualitative investigative methods have been applied in a participatory manner. A synthetic desk-research assessment and quantitive data analysis represented the starting point of the study followed by conducting a series of twenty-five semi-structured in-depth interviews with key representatives from public institutions (central and LAs), international organizations, non-governmental organizations, migrants'associations, intercultural mediators and other relevant stakeholders. Collection of data, experiences, practices from local LAs and other local actors from Constanta County, South-East Region and central stakeholders with local and regional competences in the field has been operated through participative methods aiming to gather togehter different types of evidence/information and testimonies of challenges the Romanian LAs face at the arrival of migrants; what their assets and their shortcomings are; the way LAs react; the reaction of the citizens in these local communities; the support they obtain from national authorities, EU institutions, NGOs, social movements, private sector, with a special focus on the immigration at the Black Sea.

RESULTS OF THE RESEARCH

In 2019, Europe hosted over 30% of the total number of the international migrants, of whom 75 percent were concentrated in five countries: Germany is ranked the first country of destination with 7.3 million immigrants, followed by Spain with 4 million, then France with 3.5 million immigrants, the United Kingdom with about 3.4 million and 2.7 million immigrants in Italy. It is important to note that, globally, Germany is the second destination country for international immigrants after the United States with an increase of about 47% (13.1 million immigrants in 2019 compared to 8.9 million immigrants in 2000) (UN DESA, 2019). Regarding the main countries or regions of origin for international migrants, over 40% of them, at the level of 2019 (112 million), were born in Asia, first being India and then other countries such as: Bangladesh, Pakistan and Afghanistan (UN DESA, 2019).

Immigration and immigrants' integration process are relatively recent social phenomena in Romania, a country known mostly as a country of emigration, as the number of people who leave the country that account more than 3.7 million Romanians abroad according to World Bank estimations, exceeds the number of foreigners that are found in the country- around 140.000 persons. In addition, considering the analysis of the migratory inflows and the migration stocks in Romania, it is evident that, even in 2021, Romania

continues to be considered by immigrants more a transit country towards Western Europe than a country of destination to get settled in.

The migration situation at the borders has direct and indirect consequences for the local communities, respectively, advantages and challenges that immigration and integration brings to these border cities and regions. In this sense, it is important to assess the dynamics, dimension and structure of immigration flows towards Romania as well how the country's immigration routes are changing, what are the effects and trends related to migratory routes and irregular immigration. In this regard, several migration routes that are affecting Romania can be mentioned starting from: (a) the Middle East - via Istanbul; (b) India, Pakistan and China - via Moscow; and (c) Bangladesh, Sri Lanka, African States - via Odessa. The route followed by immigrants to reach the Schengen area is Turkey - Greece - Western Balkan States - Hungary. The Western Balkans route remained the "cheaper" alternative for irregular migrants arriving in Greece, compared to the direct sea route Greece - Italy. The people frequently detected on this route come from Syria, Afghanistan, Pakistan and Iraq.

By analyzing the data on irregular immigration at the borders of Romania provided by the Romanian General Inspectorate of the Border Police (IGPF, 2013-2020), we can say that we are dealing with a very dynamic and constantly changing phenomenon. In fact, the figures registered at the level of one year cannot provide predictability for what is to happen the following year. In addition to the migratory movements of the population, the situation at the borders is also influenced by the agreements that Romania concludes with neighboring states for the return of immigrants found in situation of crossing or attempting to cross the border illegally (for example, the return agreement with Bulgaria, the return agreement with Serbia).

During these seven years analyzed, depending on the period, we have the borders with Ukraine, Bulgaria or Serbia, or the migration route of the Western Balkans, more active in certain years. It is important to emphasize that, for the region of South-East Romania that is being discussed in this paper, during 2016 to 2017, Romania also recorded atypical migratory flows, respectively boats with migrants coming to the Black Sea (120 people and, respectively, 524 people). After the closing of the EU-Turkey agreement, this immigration route was not used by the migrants, anymore.

Besides the migration route on the Black Sea, the Western Balkan route became more activated during the last years. Romania registered high numbers of asylum seekers searching for refuge, however, most of the cases have been recorded at the border with Serbia, in Timisoara. Actually, 70% of the total number of asylum seekers registered in 2020[1], have applied for asylum in Timisoara. Also, the local community in Timisoara faced challenges in managing immigration and integration, because a lot of refugees and asylum seekers from the Centers of Reception and Accommodation[2] in the country have come to Timisoara hoping to cross the border to Hungary. The year of 2020 was marked by the pandemic of Covid-19, and this put an extra pressure on the local communities, especially as regards the quarantine and providing emergency support for the incoming asylum seekers. An important feature of irregular immigration flows targeting Romania remains the fact that Romania is still a transit country for immigrants trying to cross the border into Hungary and continue their journey to Western Europe.

[1] According to data provided by the Romanian General Inspectorate for Immigration.

[2] There are 6 Centers of Reception and Accommodation for Asylum Seekers and Refugees that are located throughout the country, as follows: Bucharest, Galati, Timisoara, Giurgiu, Somcuta Mare, Radauti. These Centers are managed by the Romanian General Inspectorate for Immigration.

During 2017, the Immigration Service of Constanta County ensured the management of the stay and residence in the county area for about 6,891 foreigners out of which 5,373 third-country citizens, most of them from Turkey and Moldova, and 1,518 EU/ EEA/CH citizens, mainly from Italy, Bulgaria and Greece. Foreigners found in irregular situations in Constanta County (769), 122 return decisions were issued, and 261 people were removed from the territory under escort. At the same time, Immigration Office in Constanta issued 401 employment permits for different categories- permanent, posted and seasonal workers.

Data provided by the Romanian General Inspectorate for Immigration shows that, in 2020, labour immigration continued its ascendant trend, being correlated with the economic growth. In 2020 the annual quota was established at 30,000 immigrant workers that could be admitted on the Romanian labour market based on the issuance of an employment notice. Immigrant workers, like the general immigrant population are concentrated in the urban agglomerations, as the cities provide the social, economical and educational opportunities. In Constanta, as presented since the beginning of this paper, labour immigration along with immigration for study purposes represent the main types of immigration flows. In 2020, Constanta attracted almost 10% of the total labour immigration in Romania. Most of the immigrant workers have been employed in construction, industry and shipyard, as the tourism and HoReCa sectors were closed as a consequence of the pandemic of Covid-19.

The public opinion, as well as political and mass-media discourses are very important as they influence and, at the same time, are being influenced by how the authorities are managing immigration and integration. The participatory research showed that, at the local level of Constanta and South-East region of Romania, the local authorities, NGOs, media, entrepreneurs and civil society have shown a responsible attitude and commitment to respond to the migrants' needs or crisis that have emerged or might emerge. The local trend of the general public opinion is similar to the national one, slightly favourable or neutral, the respondents appreciated the positive contribution of immigrants as they come to study or work or for humanitarian reasons and they could represent an important resource for Constanta and for the local labour market. The cases of discrimination or negative situations against refugees and immigrants are rather isolated incidents or punctual reactions.

The interviews have indicated that there is an attitude of support and solidarity towards immigrants within the local population - Constanta municipality and South-East Region - that engaged in different actions and participated in the organized collecting stands. At the same time, the NGOs active in the field have provided support both in the reception as well in the integration process of immigrants in Romania, and the multinationals from the area acted also as valuable donors to provide support through sponsorships and material resources in the given situations. The local press reported the topics related to migration, promoting a reality based profile of the refugees presenting with dignity the stories and how the immigrants that came in Romania and Constanta are vulnerable people that are running away from war and persecution.

There has been one single incident in Constanta County, reported by local media and then by national media, about a small protest who took place in the early spring of 2016, due to the some information that spread in the public space according to which, in one of the Coast Guard location (near Limanu municipality) a reception center for immigrants would be set up. In this context, when the Police Coast Guard declared that they have the intention to use this space for "selection, identification and fingerprinting of the migrants", a number of locals, most of them members of United Romania political Party (PRU), reacted very vocally, saying that they are afraid of terrorists and that they do not want migrants to live in their community. Although the authorities announced that it was only an exercise of the

Romanian Coast Guard Police in order to be prepared for a possible influx of immigrants, the locals have protested against the establishment of such a center and they criticized Romania's involvement in the refugee issue. (https://adevarul.ro/locale/constanta/protest-vama-veche-centrului-migranti-autoritatile-dau-asigurari-spatiul-folosit-doar-triere-amprentare-1_56efdd235ab6550cb8126b5b/index.html). The case was also presented on the social media networks and many Romanians who knew the area Vama Veche just as a holiday destination expressed their concerns and their opposition towards this matter.

The research highlighted some of the good practices developed at local level in the South-Eastern region of Romania, especially in Constanta and Galati municipalities - where the Regional Center for Accommodation and Procedures for Asylum seekers is located, a place where most of the immigrants arrived in Romania by sea are transferred.

One of the best practices identified by the participative investigation to support the immigrants and refugees integration process in the local communities is represented by the establishment, since 2016, of the Regional Centers for Integration (CRI) in Constanta and Galati, through the projects funded by the Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF). Within CRI, the immigrants and refugees' needs are addressed, especially by promoting autonomy and equality in regards to access to public services, including provision of integration services tailored and adapted to their specific situation. The integration support through these projects take place at local level in Galati, Constanta, Vrancea, Bacau, Vaslui, Braila, Tulcea counties, and it is targeted to those vulnerable and with special needs, by offering them complementary services to those provided by the state. The integration services include information, counselling, material support, legal, medical, psychological assistance, as well as social, cultural, educational, recreational activities, Romanian language courses and cultural orientation, support to access the labour market and to continue education.

Another example of good practice identified by the respondents is represented by the local information campaigns developed by the Constanta Territorial Immigration Service, promoting raising-awareness activities targeting foreign students from Constanta and the employers at local level, and information about the rights and obligations of foreign workers.

An interesting good practice that resulted from the discussions with the local stakeholders is the role of the Syrian community from Constanta, which is helping and supporting the integration process for many foreigners: either by offering help in difficult cases (involvement in social cases), or by providing employment opportunities within their local business as employers for the migrants and newly arrived refugees.

The participants to the participatory investigation emphasized the local context of the Dobrogea region where the integration of immigrants in Constanta and South-East region is essential. The South-East region is well-known for its diversity as more than 137 minorities have been living together in harmony. In this sense, the local authorities and local stakeholders developed actions and events to support the minorities preserve their culture and enrich the local social and cultural environment. Immigrants participate in sports activities, culinary workshops, and multicultural festivals to present their culture and traditions to the native local community.

The integration of migrants and refugees in Romania generally enjoys a favourable legislative framework, the limitations are occurring rather when it comes to integration practices and inter-institutional cooperation at local level, when it comes to reception and integration paths for refugees and migrants.

The improvement of data collection and knowledge regarding immigration phenomenon at local level, has proven to be one of the directions that could contribute to a

widening involvement of LAs and institutions in the process of migrants' reception and managing immigration at the local level. In this respect, some respondents pointed out the need for clear and well-established procedures and mechanisms for the reception of immigrants on the sea, especially in crisis situations, where they could face a large influx of immigrants. They stressed the need of an infrastructure adapted for the reception and integration of migrants at local level, by increasing the capacity of existing structures and their adequacy in case of a crisis, where it could be necessary to manage high flows of immigrants. This also applies for cases of immigrants that enter Romania and the South-East region in small groups, on the border with Bulgaria. In these cases, emergency assistance for immigrants could be quite challenging for small communities (villages).

The research has revealed that budget allocations also has its limits, because most of the actions of receiving and integrating refugees and migrants at a local level are not financially supported by the local budget of the city, instead the actions are more likely implemented by NGOs that accessed European or national funds (AMIF), or even using their own/ private resources. For example, the local authorities and institutions with attributions in the field have requested support from NGOs to ensure the food for the immigrants arrived by the sea in 2017 and for a smooth collaboration with intercultural mediators or interpreters and translators in these cases.

CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS

Overall, for Romania and Constanta, respectively the region of South-East region the immigration phenomenon is still new and had not raised major concerns or challenges. Immigration in Romania is a rather recent accounting to 0.8% of total population, as Romania remains a net emigration country with more than 3,7 million people that left to work abroad. Romania is in a process of transformation from a transit country to be more attractive to immigrants. Since 2013, Romania and Constanta territory faced a new type of migratory flows coming on the Black Sea from Turkey. This migration route is atypical, for example, in 2017, the 6 sea migration cases at the Black Sea border with more than 500 immigrants from Iraq, Iran, Pakistan, Syria and Afghanistan had been registered in three month period. In the previous year there was no case of migration at sea and also no cases of migration by sea in 2018.

Nevertheless, taking into account the dynamic of the migration phenomenon and its unpredictable evolution, it is important to be prepared for any developments and to address any problem or risk that can emerge.

As regards the management of immigration and integration of migrants at local level and the public opinion, the research showed that relevant local stakeholders - LAs, NGOs, social partners and local community - get involved in solving the migration situations and showed an accepting and welcoming attitude towards migrants in general. Although until now, management of immigration flows and integration of immigrants had not been a major concern, Romanian authorities have to be prepared to manage possible changes of public opinion and local communities' attitude.

At national and at local level there are few opportunities that encourage and support the cooperation between the key actors – institutions and public authorities, civil society, social partners - in a coordinated and sustained manner that would ensure an efficient integration in the Romanian society and at local level. The main channels used in this matter are the projects funded by European and national programs or the actions developed in time of crisis when confronted with a flow of migrants. In this matter, the main limits of actions are the lack of financial support from/for the LAs or local budgets that target integration of migrants and refugees, along with the development of procedures and capacities at local level (including infrastructure, existence of local NGOs, and training for authorities)

concerning both the reception and the integration process. These challenges should be also addressed and improved as the funding opportunities and allocations are often are limited, have no continuity and/or less flexibility regarding the activities and interventions, however has great impact on the integration process and on the efficiency of management of the migratory flows.

BIBLIOGRAPHY

[1] Alexe, I., et al. (2010) Beneficial regularisation of immigration in Romania. Bucharest: Soros Foundation.

[2] Alexe, I. and Păunescu, B (eds) (2011). Study on the immigration phenomenon in Romania. The aliens' integration into the Romanian society. Bucharest: Soros Foundation.

[3] De Marco and da Silva (eds). (2019) Snapshots from the Borders – Research Global Report of the migration participatory investigations for the 20 border territories in Europe

[4] de Haas, H., Vezzoli, S., & Villares-Varela, M. (2019). Opening the floodgates? European migration under restrictive and liberal border regimes, IMI working paper series.

[4] Didier B., (2019) Immigration controls and free movement in Europe, International Review of Red Cross, Volume 91, Number 875

[5] Hansen, R. and Papademetriou, D. (2014), Securing borders, The intended, the unintended and Perverse Consequences, Migration Policy Institute

[6] Activity Reports of the Border Police (2013-2020) - https://www.politiadefrontiera.ro/

[7] Activity Reports of the General Inspectorate for Immigration (2015-2020) http://igi.mai.gov.ro/

[8] Migrant integration statistics - Eurostat www.ec.europa.eu/eurostat/

[9] National Institute of Statistics, www.insse.ro

[10] United Nations Department of Economic and Social Affairs (2019) Migration Report, https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/InternationalMigration2019_Report.pdf

[11] UNHCR Romania https://www.unhcr.org/ro/

THE PATH TOWARDS A CIRCULAR ECONOMY

Cosmin Viziniuc, Cristina Mariana Ene (Vasile), Mariana Bigea
PhD Student, PhD Student, PhD Student, Bucharest University of Economic Studies

Abstract: The authors start with the idea that circular economy emphasizes waste recycling following the principle waste = resource. It is shown that the new action plan for circular economy promoted by the European Commission opens the path of a competitive economy, which is neutral with regard to the impact upon climate. We underline the way in which we produce and consume. To this end, the concept of "regenerative economy by design" is defined and the following triad is analysed: circular economy – European green deal – climate agreement.
The paper insists upon the influence of closed circularity upon sustainable development and protection of the environment. In the end there are highlighted a couple of objectives set by the European green deal which are correlated to climate neutrality until 2050; in the same manner, the final end of circular economy, i.e. increasing the quality of life, is underlined.

Keywords: circular economy, sustainable development, European green deal, European pact for climate, responsible consumer.

1. Nevoia de circularitate.

În ultimii ani, Uniunea Europeană a adoptat o serie de politici pentru accelerarea tranziției spre o economie tot mai circulară. Aceste politici au în vedere îndeosebi:

- sporirea eficienței utilizării resurselor;
- transformarea deșeurilor în resurse.

În acest mod se vor aduce beneficii pentru competitivitate, ocupare și protecția mediului. UE dorește să transforme în realitate viziunea în care prosperăm, ținând seama de limitele ecologice ale planetei. Ajungem să atingem acest obiectiv majordacă reducem impactul negativ al modelului liniar de dezvoltare, sporind bunăstarea economică.

Tranziția la economia circulară este posibilă, este profitabilă, cu condiția adoptării de politici publice corecte. Populația Europei este în jur de 750 de milioane de locuitori. Modelul său economic se bazează pe utilizarea intensivă a resurselor și pe importul în creștere de resurse naturale și energie. Un obiectiv al economiei Europei este de a crește valoarea adăugată prin folosirea acestor resurse.

Tranziția spre economia circulară se fundamentează pe două tendințe:

- reducerea deșeurilor;
- eficiența utilizării resurselor,

având la bază principiul: deșeu = resursă.

Un bun exemplu de circularitate îl oferă natura, în care nimic nu se risipește. De aici s-a inspirat biomimetica și economia albastră ce stau la baza proiectării și creării a noi produse. Tranziția fundamentală presupune trecerea de la modelul liniar la modelul circular.

Modelul liniar presupune succesiune: procurare – producție – consum – eliminare. Tranziția la modelul circular presupune un ansamblu de procese de genul: refolosire – reparare – recondiționare – reciclare.

Pentru realizarea acestei tranziții, Comisia Europeană propune noi politici economice referitoare la deșeuri și indicatori de măsurare a eficienței utilizării resurselor. Aceste politici vizează câteva "ținte" concrete:

- stimilarea reciclării;
- prelungirea ciclurilor de viață ale produselor;

- crearea de locuri de muncă verzi;
- sprijinirea antreprenoriatului ecologic.

Modelele liniare de dezvoltare economică sunt de tipul celor din vremea industrializării. Spre finele secolului XX și începutul secolului XXI, economiile lumii contemporane au devenit tot mai emergente iar piețele, tot mai interconectate. Pentru a spori competitivitatea este nevoie să mărim productivitatea resurselor și să le reciclăm. Realizăm acest lucru pentru o utilizare mai productivă reducând astfel substanțial depozitele de deșeuri. În acest sens, fiecare județ al României a implementat până la finele anului 2020, Sisteme Integrate de Management al Deșeurilor, potrivit cerințelor Comisiei Europene.

Strategia Europa 2020, avea în vedere o creștere economică durabilă, inteligentă și inclusivă. Obiectivele prevăzute în această strategie au luat în considerare și managementul deșeurilor. Ciclurile de viață ale produselor și lanțurile valorice, sunt conectate la zone în care există un potențial semnificativ pentru a crea noi locuri de muncă. În aceste sens este necesară încurajarea măsurilor de:

- reducere a consumului de resurse;
- prelungire a duratei de viață a produselor;
- facilitarea reparării și reciclării produselor vechi.

Trecerea spre circularitate este pusă în evidență prin: materialele reciclate, formele economiei contributive (partajate), atelierele de reparații.

Noile modele de afaceri au în vedere un transfer de la "consumatori" la "utilizatori". Totodată, acest nou tip de modele contribuie la tranziția cererii de la produse de unică folosință la servicii bazate pe închiriere și reparare. Se utilizează modele de tip "simbioză industrială". Se dezvoltă în acest sens, un fel de "minerit urban" prin care se recuperează metale rare și scumpe. De exemplu, din milioane de telefoane mobile se recuperează importante cantități de aur, argint și platină care se folosesc în produse tehnologice superioare.

Mecanismele din sistemele economice liniare nu sporesc eficiența resurselor utilizate. În acest sens, Comisia Europeană propune noi căi de schimbare a acestor sisteme pentru a construi o economie și societate fără deșeuri:

- inovarea pe piața materialelor reciclate;
- noile modele de afaceri;
- proiectarea ecologică (design ecologic);
- simbioză industrială.

Toate aceste căi de schimbare vor genera la nivelul UE, efecte pozitive semnificative:

- economii nete de circa 600 miliarde euro;
- reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, care influențează pactul climatic european;
- creșterea productivității resurselor cu 30%, până în 2030;
- creșterea PIB-ului european cu 1%;
- crearea până în 2030 a peste 2 milioane de noi locuri de muncă.

În acest context se propune un indicator prin care să fie măsurată productivitatea resurselor în funcție de un obiectiv care corelează consumul de materii prime cu PIB. Îmbunătățirea bunăstării economice a țărilor membre UE precum și a mediului, are ca soluție economia circulară.

Obiectivele clare precum și sprijinul politic al Comisiei Europene reduc incertitudinea, încurajând investițiile, determinând totodată companiile și consumatorii să se implice (sustenabil și responsabil).

Pentru orizontul 2030, cercetarea și inovarea reprezintă alte modalități pentru accelerarea spre o economie circulară. Alături de cadrul de reglementare cu rol de susținere, Strategia 2030 va contribui la acumularea cunoștințelor necesare noilor modele circulare bazate pe o economie eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor, ecologică și competitivă, cu emisii reduse de carbon.

Pentru IMM-uri, Pactul verde european urmărește exploatarea oportunităților de afaceri disponibile îmbunătățind eficiența utilizării resurselor, sprijinind antreprenoriatul ecologic și beneficind de oportunitățile oferite de lanțurile valorice ecologice.

Pachetul de măsuri adoptat de Comisia Europeană pentru accelerarea tranziției la modelul circular are în vedere și "Inițiativa pentru ocuparea ecologică a forței de muncă" (locurile de muncă verzi). Aceasta este un cadru de politică pentru piețele muncii și abilitățile necesare pentru a susține tranziția către o economie ecologică. Asta înseamnă emisii reduse de carbon și eficiență în utilizarea energiei și resurselor. Prin această inițiativă se anticipează modificarea structurală și sunt sprjiniți lucrătorii pentru a dobândi noile competențe cerute de trendul ocupării.

2. Stadiul economiei circulare în Europa.

Cu trei ani în urmă, Enel și The European House – Ambrosetti au realizat un studiu cu privire la tranziția țărilor europene spre economia circulară. Acest proces era corelat cu:

- 300 -380 miliarde de euro din PIB;
- 90 -110 miliartde de euro, investiții;
- până la 2,5 milioane locuri de muncă.

Pentru realizarea studiului s-a folosit modelul "Circular Economy Scoreboard", pentru cele 27 de state comunitare și Regatul Unit. S-au luat în considerare câteva dimensiuni macro ale procesului. Studiul efectuat arată că modelul circular generează beneficii pentru mediu prin:

- utilizarea energiei și materialelor regenerabile;
- reutilizare și reciclare.

S-a avut în vedere:

- ciclurile de viață ale produselor;
- extinderea duratei de viață utile;
- creșterea intensității bunurilor și produselor.

Economia circulară este un model capabil să dezvolte o viziune pozitivă și pe termen lung privind viitorul UE. Ea are impact pozitiv asupra unei creșteri economice sustenabile și pe termen lung, forței de muncă, investițiilor și productivității muncii. În acest context, asimilarea crescândă a surselor regenerabile, alături de utilizarea mai mare a energiei electrice în consumul final, vor amplifica oportunitățile care decurg din economia circulară. Este cel mai eficient mod de a decarboniza economia și societatea în acord cu pactul climatic european.

În acordul de la Paris (2018) se menționează că lumea actuală se confruntă cu provocări uriașe. Au loc schimbări economice, climatice și tehnologice, profunde și rapide, care modelează societățile și stilurile de viață. Experții Comisiei Europene consideră că economia circulară a devenit "catalizatorul binelui comun" pentru Europa, pentru viitorul ei. Implementarea modelului circular presupune un efort coordonat prin care să se reimagineze și reproiecteze într-o perspectivă circulară schemele de producție și modelele de afaceri.

Principalele obstacole care au stat în calea tranziției circulare au fost:

- lipsa de claritate în ce privește circularitatea;
- absența instrumentelor potrivite pentru măsurarea și monitorizarea economiei circulare.

Pactul verde european are în vedere reproiectarea și propunerea unui nou model al sistemului energetic, abandonând treptat combustibilii fosili în favoarea surselor de energie regenerabilă și a energiei electrice ca vector pentru decarbonizarea completă a tuturor sectoarelor.

Studiul amintit a avut în vedere și efectuarea unui sondaj în rândul a 300 de lideri de afaceri europeni, care au fost întrebați dacă pentru companiile lor ar fi nevoie de măsuri circulare. Dintre ei, 95% au răspuns că asimilarea unor asemenea măsuri în strategia firmei ar aduce avantaje competitive privind: diversificarea, extinderea cotei de piață și reducerea costurilor.

Au fost formulate și observații asupra procesului:

- țara nu este pregătită să facă față provocărilor economiei circulare;
- incertitudinea privind crearea de valoare;
- lipsa abilităților pentru implementarea modelului circular.

Deoarece economia circulară capătă un rol tot mai însemnat în cadrul Strategiei Europa 2030, este necesară evaluarea cantitativă a beneficiilor economico-sociale, atât la nivel european cât și național.

Analizând drumul către o economie circulară a fiecărei țări comunitare putem surprinde avantajele economice, sociale și de mediu ale trecerii de la modelul liniar la cel circular. Sondajul efectuat cu lideri europeni din mediul de afaceri a pus în evidență și alte probleme ce au importanță în accelerarea tranziției. Spre exemplu, este necesară promovarea culturii și conștientizării cu privire la beneficiile economiei circulare.

3. Pactul verde european.

O amenințare existențială pentru Europa dar și pentru întreaga planetă o constituie schimbările climatice și deprecierea mediului. Aceste condiții necesită reconsiderarea strategiei de creștere în țările comunitare. Pentru a realiza acest obiectiv este nevoie de:

- o economie modernă;
- o eco nomie competitivă;
- o economie eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor.

Obiectivul se înscrie pe termen lung. Astfel:

- până în 2050 vor dispare emisiile cu efect de seră;
- creșterea economică va fi decuplată de folosirea resurselor;
- nici un loc și nici o persoană nu va fi lăsată în urmă.

Implementarea politicilor economice componente ale pactului verde vor conduce la realizarea unei economii europene durabile. Schimbările climatice și de mediu vor fi transformate în oportunități prin care se asigură o tranziție justă și inclusivă.

Adoptarea Pactului verde european are la bază un plan de acțiune, ce are menirea să:

- stimuleze utilizarea mai eficientă a resurselor, prin tranziția la economia circulară;
- refacă biodiversitatea;
- reducă poluarea.

Planul menționat are în vedere: investițiile necesare, sursele și instrumentele de finanțare, asigurarea unei tranziții juste și inclusive.

Uniunea Europeană dorește să devină până în 2050 neutră din punct de vedere climatic. Este un angajament politic. El trebuie transformat într-un angajament juridic. De aceea, cât mai curând se va adopta o lege europeană a climei.

Tranziția spre economia verde are în vedere acțiuni desfășurate în multiple sectoare:

- investiții pentru adoptarea tehnologiilor ecologice;
- spijinirea activităților deinovare în sectorul industrial;

- opțiunea pentru noi forme de transport (mai ieftine și mai puțin poluante);
- decarbonizarea sectorului energetic (reducere emisii);
- eficientizarea energetică a clădirilor;
- asimilarea standardelor de mediu operaționale la nivel mondial.

Prin planul de acțiune, Uniunea Europeană va sprijini financiar și va acorda asistență tehnică țărilor și regiunilor celor mai afectate. În această direcție s-au alocat aproape 100 de miliarde de euro.

Deci, până în 2050, UE vrea să devină neutră din punct de vedere climatic. Se va derula inițiativa prin care se protejează mediul și se stimulează economia verde.

Într-o formă sintetică, pactul verde european presupune:

- zero emisii cu efect de seră în țările comunitare, până în 2050;
- stimularea economiei prin tehnologii ecologice;
- dezvoltarea industriei și transporturilor durabile;
- reducerea poluării.

Implementarea acestei strategii ar aduce câteva beneficii:

- energia, transportul și clădirile ar deveni mai puțin poluante;
- s-ar îmbunătăți calitatea apei, aerului și solului;
- am produce alimente mai sănătoase;
- am avea o agricultură mai durabilă.

Orice tergiversare a acțiunilor din această strategie are efecte negative asupra sănătății mediului și economiilor naționale europene.

Uniunea Europeană dorește să devină liderul mondial în ce privește crearea unei alianțe verzi la nivel internațional, stabilirea de standarde la nivel global privind creșterea economică durabilă, integrarea aspectelor legate de climă în relațiile internaționale.

Totodată, Comisia Europeană dorește să creeze și să pună în aplicare un mecanism pentru o tranziție justă. Însemnă că nimeni nu este lăsat în urmă ținând seama de regiunile și sectoarele aflate în tranziția spre economia verde.

Pactul verde european va fi finanțat prin fonduri publice și private. În acest sens, se au în vedere efectuarea de investiții în economia circulară. Sunt făcute demersuri pentru adoptarea unei legi climatice (stabilirea de obligații juridice). Pactul climatic european alături de cel verde are în vedere ca regiunile, comunitățile locale, societatea civilă, mediul de afaceri și școlile să acționeze potrivit cerințelor legii climei. O măsură în acest sens este stabilirea anului 2021 ca an european al căilor ferate. Acest lucru înseamnă creșterea ponderii sectorului feroviar în transportul de călători și mărfuri. Pentru tranziția la economia circulară se va schimba modul în care producem și consumăm. Se pune accent pe consumul responsabil. Se vor lua noi inițiative de reducere a deșeurilor, de eliminare a produselor de unică folosință, de creștere a nivelului de reciclare.

Strategia UE pentru 2030 are în vedere și redresarea biodiversității, cu efecte pozitive asupra oamenilor, climei și întregii planete. O atenție aparte se acordă hranei noastre, cuplată cu sănătatea noastră, planeta noastră,viitorul nostru. În acest sens, menționăm inițiativa "de la fermă la consumator". Câștigă teren inițiativa privind construirea de "case verzi" și renovării clădirilor pentru un viitor neutru din punct de vedere climatic.

Pactul verde european are în vedere și stimularea inovării pentru a obține substanțe chimice sustenabile. În acest mod se protejează mediul și sănătatea oamenilor împotriva substanțelor toxice. După dioxidul de carbon, emisiile de metan sunt o cauză importantă ce determină schimbările climatice. Aceste emisii ar trebui reduse prin implemetarea de noi tehnologii. Dualismul pactul verde – pactul climatic vizează și creșterea ponderii energiilor curate.

Concluzii:

Pactul verde european presupune necesitatea unei abordări holistice, integratoare. Ca urmare, toate acțiunile și politicile UE sunt orientate spre îndeplinirea obiectivelor menționate. Comisia Europeană a anunțat la finele anului 2020, diverse inițiative privitoare la: climă, mediu, energie, transporturi, industrie circulară, agricultură sustenabilă, finanțare durabilă, etc. Toate aceste sectoare sunt strâns interconectate.

Politicile prevăzute în cadrul Pactului verde european, care au legătură cu obiectivul atingerii neutralității climatice, vor fi revizuite în conformitate cu nivelul standardelor internaționale privitoare la climă. Ne referim aici la prevederile legislative legate de emisiile de gaze cu efect de seră, energia din surse regenerabile, eficiența energetică.

La finele anului 2020, Consiliul de Mediu a ajuns la un acord cu privire la abordarea generală a Legii europene a climei. A fost stabilit un obiectiv ambițios de reducere a emisiilor cu efect de seră cu cel puțin 55% până în 2030, comparativ cu 1990.

Uniunea Europeană este unul dintre semnatarii Acordului de la Paris, care are drept obiectiv limitarea încălzirii globale la mult sub 2 grade celsius și continuarea eforturilor de limitare a acesteia la 1,5 grade celsius. Oamenii de știință semnalează pericolul ca spre finele secolului, această încălzire să ajungă la 5 grade celsius.

O creștere a temperaturii globale va avea efecte devastatoare asupra naturii. Va determina schimbări ireversibile la nivelul multor ecosisteme. Prin urmare, are loc un continuu declin al biodiversității.

Legea europeană privind clima este o lege a legilor care stabilește normele în materie de climă pentru următorii 30 de ani. Legea climei va modela redresarea verde a UE și va asigura o tranziție verde echitabilă din punct de vedere social. Ignorarea fenomenelor meteo extreme va genera costuri uriașe pentru economia Uniunii Europene și va afecta capacitatea țărilor blocului comunitar de a produce alimente. Toate aceste măsuri vor fi rediscutate la Summitul climatic, organizat de președintele SUA.

BIBLIOGRAPHY

1. Anders Wijkman, Johan Rockström – *Falimentarea naturii. Negarea limitelor planetei*, Editura Compania, București, 2013
2. Valentina Elena Târțiu (coord) – *Tranziția către economia circulară. De la managementul deșeurilor la o economie verde în Rom*ânia, Institutul European din Romania, Studiu SPOS 2018, Nr. 3
3. Raportul din 2020 privind economia albastră: Sectoarele economiei albastre contribuie la redresarea economică și pregătesc terenul pentru Pactul verde european https://ec.europa.eu/romania/news/20200611_raport_economia_albastra_ro
4. Economia circulară, Economia albastră http://www.lessonsfromnature.org/ro/index.php?option=com_content&view=article&id=95&Itemid=92
5. Gunter Pauli - *Economia albastra. 10 ani, 100 de inovatii, 100 de milioane de locuri de munca*, Editura Paideia, București, 2010
6. Walter R Stahel – *Adevărul despre economia circulară*, Editura Letras, București, 2020
7. David W. Pears, R. Kerry Turner – *Economics of Natural Resources and the Environment*, John Hopkins University Press, 1989
8. Pactul verde european https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_ro
9. Un Pact Verde pentru un viitor sustenabil al Uniunii Europene

https://www.greenpeace.org/romania/articol/2835/un-pact-verde-pentru-un-viitor-sustenabil-al-uniunii-europene/

10. Comisia Europeană a lansat Pactul climatic european, o inițiativă la nivelul UE prin care cetățenii, comunitățile și organizațiile sunt invitate să construiască o Europă mai ecologică https://www.caleaeuropeana.ro/comisia-europeana-a-lansat-pactul-climatic-european-o-initiativa-la-nivelul-ue-prin-care-cetatenii-comunitatile-si-organizatiile-sunt-invitate-sa-construiasca-o-europa-mai-ecologica/

11. Tranziţia verde / Pactul Ecologic European

http://www.mae.ro/node/55118

12. Este economia circulară soluţia pentru criza de mediu care este la fel de stringentă ca pandemia, deşi poate mai puţin evidentă?

https://www.zf.ro/supliment-zf-green-economy/este-economia-circulara-solutia-pentru-criza-de-mediu-care-este-la-20042604

TOTALITARIAN TENDENCIES IN ROMANIAN LAW WITH SPECIAL REGARD TO CONTRACTUAL FREEDOM

Denisa Tudosie
PhD Student, University of Craiova

Abstract: A law system cannot be classified as absolutely liberal or totalitarian, these characteristics tend to be present less or more at every moment of the legal order existence. Even the Romanian legislative system can be characterized in some places as totalitarian, due to the absolute regulation of social relations, regulation that often exceeds the necessary scope and enters in the area of over-regulation creating a normative inflation that is not specific to a liberal system. In commercial matters, we identified the intention of the legislator to restrict contractual freedom not to protect a concrete freedom of another person but for a general interest, for the social order that prevails over individual freedoms in this situation.

Keywords: freedom, contract, totalitarian, order, security

I. Dreptul şi concepetele de reglementare a ordinii sociale.

1. Dreptul – element de echilibru social

Dreptul este un sistem deschis de reguli de conduită, orientat către realizarea unei ordini sociale concrete[1]. Această ordine socială trebuie înțeleasă ca o condiție formală a oricărei societăți, și care o deosebește de grupările primitive de oameni sau de grupurile de animale, ordine ce asigură echilibrul necesar pentru desfășurarea relațiilor sociale, indiferent de filozofia și curentele care stau la baza fundamentelor unei ordini sociale concrete raportat la condițiile temporale, spațiale și culturale specifice. În aceste condiții, sistemul de drept este chemat să asigure prin intermediul justiției pe care o instituie o protecție a membrilor societăților, a relațiilor de cooperare între aceștia în vederea creări unei ordini juste.

Modul în care membrii unei anumite societăți percep ordinea socială, prevalența drepturilor și libertăților individuale prin raportare la interesul colectiv al societății, valorile pe care societatea alege să le valorifice prin prioritizare determină regimul politic și tipul de drept aplicabil cel puțin preponderent, dacă luăm în considerare că nu se poate cataloga ca fiind absolut un sistem de drept fie el totalitar sau liberal.

Dacă ne raportam la relația cetățeanului cu statul și la valorile cu care indivizii au ales să rezoneze de-a lungul timpului, putem observa că odată cu evoluția societății în ansamblu acestea au suferit modificări raportat la necesitățile pe care societatea le-a resimțit în fiecare moment al evoluției sale, sens în care putem identifica trei concepte cheie care au marcat ca si filozofie modul de reglementare al relațiilor sociale între indivizi, precum și între stat și indivizi și care în ordine cronologică ar fi securitatea, libertatea și egalitatea.

2. Concepte privind modul de reglementare a relațiilor sociale

2.1. Conceptul securității. Când vorbim despre conceptul de securitate ne gândim la Hobbes, fondatorul filozofiei statelor moderne și care a introdus pentru prima dată ideea unui contract social, prin care oamenii își cedează o mare parte din drepturile și libertățile lor în vedere garantării securității, într-o perioadă de timp în care oamenii au realizat cât de nesigură și ingrată este starea lor naturală determinată de libertatea lor.

[1] I. Dogaru, D.C. Dănișor, Gh. Dănișor, Teoria Generală a Dreptului, editura Științifică, București, 1999, p. 8.

Hobbes a venit cu un răspuns foarte bun pentru stoparea teamei – transferul securităţii personale către statul care guvernează: *Se întâmplă ca şi cum fiecare ar spune fiecăruia: autorizez acest om sau această adunare, şi îi abandonez dreptul meu de a mă guverna eu însumi, cu condiţia că şi tu să îi abandonezi dreptul tău şi să-i autorizezi toate acţiunile în acelaşi fel*[2].

2.2. Conceptul libertății. Tot o viziune contractualistă dar la pol opus prezintă și promotorul conceptului de libertate, Jean Jacques Rousseau: Astfel, dacă din punctul de vedere al lui Hobbes oamenii își cedează libertatea în favoarea securității, iar contractul social este unul de supunere față de suveran, față de Leviathan, la Rousseau oamenii nu fac acest schimb. Dimpotrivă, ei schimbă libertatea naturală, care este limitată de puterea individului, pe o libertate civică, care este limitată de legi. În fine, dacă la Hobbes contractul generează o societate verticală, în care guvernanții sunt clar subordonați guvernanților, la Rousseau lucrurile stau cu totul altfel, guvernanții și guvernații aflându-se pe un plan orizontal, având ambii îndatoriri față de ceilalți și drepturi asupra celorlalți.[3]

2.3. Conceptul egalității. La cele două concepte de securitate şi libertate promovate de Hobbes şi Jean Jacques Rousseau, Karl Marx opune cel de-al treilea concept avut în vedere, cel al egalității, în sens extins, un ideal socialist și comunist care a constituit baza unei ideologii totalitare. În regimurile totalitare societatea şi fiecare cetăţean al ei sunt subordonate în totalitate unui centru de putere care hotărăște, în exclusivitate, asupra destinului şi mersului dezvoltării acestora. De cele mai multe ori puterea de stat este reprezentată de partidul unic care răspunde voinţei unui lider de partid care este şi şeful statului. Ideologia totalitară, comunistă sau fascistă, este opusă conceptului de societate deschisă[4]. Un stat totalitar este un stat autonom față de cetățeni, un stat cu propria voință ce se vrea a fi superior și care în acest proces de evoluție tinde să suprime totalitatea libertăților individuale pentru binele și interesul său.

II. Statul totalitar și dreptul totalitar

1. Totalitarismul – o doctrină care subordonează dreptul. Investigarea totalitarismului ca fenomen sui generis care domină secolul XX (așa cum revoluția industrială dominase veacul al XIX-lea) se organizează într-un curent de factură liberală, alarmat de presiunea pe care statul identificat cu societatea o pune pe individ, condamnându-l la dispariție și lovind, prin aceasta, în valorile tradiționale ale civilizației moderne. Alerta a fost cu atât mai mare cu cât totalitarismul (prin natura sa, profund antiliberal și antidemocratic) s-a prezentat în diverse ipostaze discursive, ca o depășire dialectică a democrației ”denaturate” (proprii statului liberal), ca un fel de suprademocrație, mai temeinic legitimată dar urmând logica politică demo-liberală.[5]

De altfel, toate regimurile totalitare au încercat să folosească dreptul şi legislaţia pentru a dovedi legalitate și chiar și legitimitate, inclusiv regimul comunist din România a

[2] Flavius Cristian Marcău, Mihaela Andreea Ciorei, Fundamentele ideologice ale securității europene, martie 2012, p. 118.
[3] Constantin Tudor Bădilă, Libertate, egalitate și securitate – Schimbări de paradigmă după 11 septembrie 2001, p. 16.
[4] Nicolaie Mănescu, Regimul politic –organizarea puterii și raporturile dintre organele puterii de stat, Analele Universității Constantin Brâncuși din Târgu Jiu, Seria Științe Juridice nr. 4 din 2014, p. 141, http://www.utgjiu.ro/revista/jur/pdf/2014-04/10_Nicolaie%20Manescu.pdf.
[5] Cristian Bocancea, Dreptul societăților totalitare, Revisa Sfera Politicii, vol XIX nr. 6, iunie 2011, p. 42.

folosit aceste instrumente politice pentru instaurarea regimului politic, aparent în urma unor voturi electorale la care a participat majoritatea cetățenilor.

2. Caracteristicile sistemului de drept totalitar. Statul totalitar instituie o securitate colectivă, la care oamenii tind să adere în mod natural în dorința și necesitatea unei ordini sociale și a unei justiții apte să le ofere securitate, valoare pentru care acceptă să cedeze o parte din drepturile și libertățile lor naturale. Statul totalitar creează la rândul lui un drept totalitar, care să îi ofere toate instrumentele necesare pentru ca ordine socială să fie desăvârșită, un drept care va contura imaginea unui cetățean model și va reglementa toate raporturile sociale ale acestuia și nu numai, fără să existe vreo limită a reglementărilor și fără să conteze dacă în acest proces de legiferare drepturile și libertățile cetățenești sunt în mod grav afectate de așa zisul interes colectiv.

Mai mult decât atât, dreptul totalitar în drumul său spre crearea perfecțiunii, reglementează și aspecte subiective personale ale indivizilor, precum credințele și sentimentele, iar greșelile individuale sunt aspru sancționate, fiindcă aduc atingere binelui comun iar idealul individului creat de dreptul totalitar este unul perfect, nesupus greșelii.

Dat fiind că orice activitate va deveni de acum activitate de stat şi dat fiind că orice activitate va fi supusă ideologiei, o greşeală comisă în cadrul unei activităţi economice sau profesionale este simultan o greşeală ideologică. De unde, rezultă, desigur, o politizare, o transfigurare ideologică a tuturor greşelilor posibile ale indivizilor şi, în concluzie, o teroare care este, în egală măsură, poliţienească şi ideologică. (...) Fenomenul este perfect atunci când aceste elemente sunt reunite şi îndeplinite deplin[6].

III. Diferențe între sistemul de drept totalitar și sistemul de drept liberal

1. Individul – scop central al liberalismului. În optica liberală, ordinea este rezultatul exerciţiului libertăţilor şi drepturilor individuale, iar statul nu mai are de ce să intervină pentru a-l amenaja. El trebuie să se rezume la protecţia drepturilor, fără a crea un Drept care să fie superior acestora. Ordinea nu trebuie impusă prin legi, ci prin exerciţiul libertăţii. Impunerea ordinii prin legi care proiectează societatea bună îi lipseşte pe indivizi de libertate, chiar dacă ei o acceptă, căci „omul care trăieşte sub servitutea legilor capătă fără să îşi dea seama un suflet de sclav”.[7]

Din punctul de vedere al drepturilor și libertăților fundamentale de care se bucură indivizii într-o societate, diferența principală între sistemul de drept liberal și cel totalitar este că liberalismul are ca scop central individul, ordinea reprezentând doar mijlocul prin care se atinge acest scop. Pentru a atinge acest deziderat de respectare a drepturilor și libertăților cetățenești și implicit de creare a unei ordini sociale juste, dreptul liberal asigură prioritate libertății și se bazează pe filozofia că drepturile omului sunt naturale, ordinea fiind astfel doar instrumentul prin care se asigura echilibrul între libertățile individuale ale cetățenilor din respectiva societate.

2. Reglementarea – mijloc de constrângere pentru exercitarea abuzivă a libertății. Spre deosebire de sistemul de drept totalitar, sistemul liberal nu tinde să reglementeze absolut totul și percepe reglementare doar ca un mijloc de constrângere pentru exercitarea abuzivă a libertăților. Pentru dreptul liberal, libertatea individuală este mai importantă decât ordinea și interesul public, pentru că în viziunea sa, acest interes public este atins implicit prin asigurarea libertății cetățenilor.

[6] A se vedea Raymond Aron, Democracy and Totalitarianism (Bucharest: All Educational, 2001), 212-213.
[7] Dan Claudiu DĂNIȘOR, Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor - între liberalism şi etatism, Revista de Drept Public nr. 3, 2017, p. 24.

3. Libertate, egalitate, recompensă. La fel ca în sistemul totalitar, unde am vorbit despre principiul egalității promovat de către Marx, și în sistemul liberal, vorbim despre acest principiu, dar dintr-o altă viziune, exprimată cel mai bine de Rawls: În lucrarea sa *O teorie a dreptului*, Rawls arată că sunt admise și inegalitățile, dacă ele aduc avantaje tuturor, iar egalitatea este admisă ca o condiție a libertății individuale. ”Concepția despre libertate pe care vreau să o dezvolt poate fi enunțată sub forma următoarelor principii: mai întâi fiecare persoană participantă la o practică sau afectată de ea are un drept egal la ce mai largă libertate compatibilă cu o libertate similară celorlalți; în al doilea rând, inegalitățile sunt arbitrare, în afara cazului în care ne putem aștepta în mod rezonabil ca ele să conducă la avantajul tuturor, iar pozițiile sociale și funcțiile cărora le sunt atașate, sau în urma cărora pot fi dobândite, sunt deschise tuturor. Aceste principii exprimă dreptatea ca un complex de trei idei: libertate, egalitate și recompensă pentru serviciile de contribuție la binele public”.[8]

4. Drepturile individului nu pot face obiectul unei negocieri politice. Raportat la aceste drepturi ale omului, dacă sunt naturale, sau sunt create de drept și implicațiile pe care aceste viziuni diferite le pot aduce sistemului, ”răspunsul liberal este că drepturile noastre nu pot face obiectul vreunei negocieri politice, iar legea, care, cu toate pretenţiile sale de exprimare a interesului general, nu este altceva decât rezultatul unei astfel de negocieri, când nu este pur şi simplu expresia unei voinţe particulare, despotice, nu poate restrânge drepturile opunându-le pur şi simplu interesului general sau protecţiei ordinii, în diversele sale forme de manifestare. Niciun mecanism de constituire a puterilor publice nu poate constitui o justificare suficientă pentru ca acestea să încalce autonomia individului pentru alt motiv decât apărarea autonomiei altui individ”.[9]

IV. Tendințe totalitare în materia libertății contractuale în dreptul comercial din România

1. Totalitarismul, dreptul și democrația. Așa cum am precizat anterior, un sistem de drept nu poate fi catalogat ca fiind absolut liberal sau totalitar, aceste tendințe fiind prezente într-o mai mare sau mai mică măsură în fiecare moment al existenței ordinii juridice. Cu atât mai mult putem constata prezența ambelor tendințe în sistemul de drept românesc, un sistem care vine după o lungă perioadă de supunere unui regim totalitar de tip comunist, regim sub care s-au adoptat 3 constituții ce au supralicitat socialul și au neglijat individualul.

Totalitarismul nu este neapărat opusul democrației, folosește instrumentele democratice spre a-și lărgi baza de masă, dar în mod cert este antiteza valorilor liberale, a pluralismului. Tocmai de acea a putut formula filosoful politic Jacob L. Talmon conceptul de *democrație totalitară*, deci o dictatură întemeiată pe entuziasm de masă.[10]

Aceste aspecte, coroborate cu faptul că tendința naturală a omului social este de a valoriza ordinea socială și de a prioritiza securitatea în detrimentul libertăților individuale, explică existența acestor tendințe totalitate în sistemul actual de drept din România, sistem care în ansamblu se vrea a fi unul liberal.

Potrivit Constituției, România este un stat democratic, democrația fiind în esența ei procedurală. Democrația nu presupune promovarea unei anumite doctrine substanțiale, tocmai de aceea ea este compatibilă cu orice doctrină care respecta coabitarea cu alte doctrine, promovând astfel pluralismul.

[8] I. Dogaru, D.C. Dănișor, Gh. Dănișor, op. cit, p. 81.
[9] Dan Claudiu DĂNIȘOR, Exercițiul drepturilor și libertăților - între liberalism și etatism, Revista de Drept Public nr. 3, 2017, p. 25.
[10] https://moldova.europalibera.org/a/26854904.html

În sistemul de drept românesc și în jurisprudența recentă din România se pot identifica cu ușurință spețe în care pluralismul specific democrației a fost respins, aspecte constatate și de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în poate cea mai răsunătoare dintre aceste spețe, Hotărârea din 3 februarie 2005, în cauza Partidul Comuniștilor (Nepecerişti) și Ungureanu împotriva României, și în care Curtea a exprimat că una dintre principalele caracteristici ale democrației rezida în posibilitatea pe care o oferă de a dezbate prin dialog si fără recurgere la violență problemele ridicate de diferite curente politice de opinie și aceasta chiar dacă deranjează sau îngrijorează și a apreciat că instanțele nu au probat ca programul politic al reclamanților era incompatibil cu "o societate democratica" si cu atât mai puțin existența unei amenințări rezonabile iminente la adresa democrației.

2. Libertatea contractuală în materie comercială și ordinea publică și morală. În ceea ce privește tendința totalitară a sistemului de drept de a reglementa orice, fără limite și de a nu lăsa nimic în afara constrângerii juridice, creând astfel o inflație normativă specifică evoluției spre un sistem totalitar, aleg să centrez acest demers în domeniul dreptului comercial, ca fiind ramura cea mai dinamică a dreptului privat și care a suportat multiple schimbări, inclusiv de viziune, odată cu adoptarea Noului Cod Civil, legiuitorul având astfel posibilitatea să imprime ramurii noi tendințe.

În materia dreptului comercial, unul din drepturile fundamentale care stau la baza relațiilor comerciale este reprezentat de libertatea contractuală. Potrivit prevederilor art. 1.169 Noul Cod Civil, părţile sunt libere să încheie orice contracte şi să determine conţinutul acestora, în limitele impuse de lege, de ordinea publică şi de bunele moravuri. Această libertate contractuală pe care o au indivizii la încheierea unui contract comercial este susținută de principiul consensualismului, în sensul că acordul de voință al părților este suficient pentru nașterea în mod valabil a contractului. De altfel, chiar codul consacră acest principiu în mod expres, în art. 1.178 potrivit căruia „contractul se încheie prin simplul acord de voinţe al părţilor, dacă legea nu impune o anumită formalitate pentru încheierea sa valabilă".

Cu privire la justificarea și necesitatea acestei libertăți contractuale, s-a spus că "atunci când oamenii își asumă obligaţii prin contract, ei își limitează libertatea prin propria voinţă...de aceea voinţa individuală își trage putere creatoare de obligaţii din ea însăși, nu de la lege şi în acest sens ea este creatoare"[11]

Din cele două articole normative sus menționate putem formula două concluzii parțial contradictorii, în sensul că pe de-o parte simpla voință a părților este suficientă pentru încheierea unui contract comercial, ca expresie a principiului consensualismului, pe de altă parte putem concluziona că libertatea contractuală a părților este totuși îngrădită și însăși voința părților este limitată în numele ordinii publice și bunelor moravuri.

Întorcându-ne la principiile liberale formulate impecabil de către John Rawls, potrivit cărora "o libertate de bază nu poate fi limitată sau refuzată decât pentru a proteja una sau mai multe alte libertăți de bază și niciodată în numele binelui public sau al valorilor perfecționiste"[12], putem observa că în acest caz, libertatea contractuală este restrânsă nu pentru a proteja o altă libertate concretă a altei persoane ci pentru un interes general, pentru ordinea socială care primează libertății individuale în această situație.

În opoziție față de perspectiva oferită de codul civil, doctrina liberală apreciază că libertatea contractuală este un drept natural, ca o consecință a faptului că omul este prin

[11] L. Pop – Teoria Generală a Obligaţiilor, Tratat, Ed. Chemarea, Iaşi, 1994, p. 31.
[12] Dan Claudiu DĂNIȘOR, Exercițiul drepturilor și libertăților - între liberalism și etatism, Revista de Drept Public nr. 3, 2017, pag. 25 (A se vedea J. Rawls Liberalism politique, P.U.F. Quadrige, Paris 2007, p. 351).

natura sa liber, iar limitarea acestei libertăţi stă doar în puterea sa, fără a fi necesară o ingerinţă din partea autorităţilor.

Libertarienii consideră că principala ameninţare la adresa libertăţii contractuale este intervenţia discreţionară a statului. Potrivit reputatului economist englez Adam Smith, în ipoteza existenţei statului, acesta ar trebui să se limiteze la a sancţiona atacurile la adresa persoanelor, proprietăţii şi libertăţii contractuale, fără a interveni în acordurile private de voinţă. Cu alte cuvinte, nicio lege nu ar trebui să interzică sau să restricţioneze libertatea de a contracta, decât în ipoteza în care contractul respectiv ar reprezenta un furt de proprietate şi ar încălca astfel libertăţile naturale ale celorlalţi. Orice altă intervenţie din partea statului reprezintă o intruziune imorală într-o negociere privată.[13]

Pe lângă faptul că statul intervine şi restricţionează această libertate fundamentală în desfăşurarea activităţilor comerciale, putem analiza în continuare un alt aspect identificat şi care denotă tendinţa totalitară de reglementare a acestor raporturi juridice, respectiv inflaţia normativă.

În România post decembristă, legiuitorul, încercând să creeze o ordine socială justă, general acceptată de populaţia ţării, a încercat să redea acesteia securitatea pe care o aclama, după un regim în care aceasta valoare fusese grav afectată. Însă, în acest proces, statul face din crearea şi menţinerea acestei ordini scopul prim al societăţii, punând interesul general, binele comun înainte de toate. Bazându-se pe această filozofie, legiuitorul tinde să reglementeze fără limite, în dorinţa de a proteja binele comun, chiar dacă prin această suprareglementare aduce atingere drepturilor şi libertăţilor fundamentale.

Astfel se întâmplă şi în cazul libertăţii contractuale. Pentru legiuitorul român, această libertate este mai puţin importantă decât ordinea socială în ansamblu, şi pentru realizarea acestei ordini stabileşte că libertatea contractuală trebuie să fie restrânsă.

În mod practic şi punctual identificăm această viziune în multitudinea de acte normative elaborate în perioada postdecembristă, în care legiuitorul limitează libertatea contractuală, şi mai mult, se substituie acesteia, şi stabileşte o serie de obligaţii şi cerinţe în sarcina unei sau alteia dintre părţile contractante. Exemplificativă în acest sens este legislaţia privind protecţia consumatorului[14], care impune o serie de restricţii privind ce anume poate cuprinde un contract încheiat între consumator şi comerciant, restricţii care afectează în mod grav libertatea contractuală a ambelor părţi, fără a fi justificată în mod concret de necesitatea protejării unei libertăţi individuale. Această legislaţie apără relaţia socială în sine, ordinea, pe care o va restabili de fiecare dată când aceasta va fi afectată, individul în concret fiind protejat doar ca o consecinţă, nu ca un scop.

Analizând totalitatea actelor normative, se poate constata o suprareglementare a normelor juridice protective, un ansamblu de acte normative, care normează mai mult sau mai puţin aceleaşi relaţii sociale şi care afectează libertatea contractuală a părţilor contractante, în dorinţa legiuitorului de a apăra ordinea şi nu individul, de a ordona totul.

V. Concluzii

Indiferent de sistemul politic şi de drept pe care un stat şi le asumă şi le promovează, aşa cum am arătat anterior, un sistem de drept nu poate fi absolut liberal sau absolut

[13] Comsa Paul, Libertatea contractuală – un concept perimat în zilele noastre, Universul Juridic, nr. 7 din 2015.

[14] Legea nr. 296 din 28 iunie 2004 privind Codul consumului, textul actului republicat în M.Of. nr. 224/24 mar. 2008, Legea nr. 193/2000 din 06/11/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesionişti şi consumatori, publicată în Monitorul Oficial nr. 543 din 3 august 2012 etc;

totalitar, prin urmare pot fi identificate tendințe de o parte și de alta, raportat la scopul sistemului juridic de a proteja fie ordinea fie libertățile individuale și la modul în care dreptul alege să reglementeze relațiile sociale și să se absolutizeze sau nu. Diferența dintre sistemele de drept rezultă totodată din modul de interpretare a acestuia, este dreptul natural sau este unul social, construit pentru însăși existența societății. Ne putem întreba aici, precum se întreabă cugetător francez, profesorul universitar Duguit, ce drepturi ar avea individul care ar trăi singur, izolat, într-o pustietate completă? Toate aceste diferențe de concepții, de scopuri și de modalități prin care dreptul alege să asigure ordinea socială, determină existența mai mult sau mai puțin a unor tendințe totalitare inclusiv în sistemele democratice liberale.

Nici România nu face excepție de la această regulă și constatăm că sistemului legislativ i se pot atribui pe alocuri tendințe totalitare, prin modul de reglementare absolută a unor relații sociale, reglementare care depășește de multe ori sfera necesarului și intră în zona de suprareglementare creând o inflație normativa care nu este specifică unui sistem liberal, precum și prin modul în care dreptul românesc valorizează mai mult ordinea socială, interesul public, securitatea, binele comun, făcând din acestea scopul reglementării în sine, și nu protejarea libertăților individuale.

BIBLIOGRAPHY

- I. Dogaru, D.C. Dănișor, Gh. Dănișor, *Teoria Generală a Dreptului*, editura Științifică, București, 1999;
- Flavius Cristian Marcău, Mihaela Andreea Ciorei, *Fundamentele ideologice ale securității europene*, martie 2012;
- Constantin Tudor Bădilă, *Libertate, egalitate și securitate – Schimbări de paradigmă după 11 septembrie 2001*;
- Nicolaie Mănescu, *Regimul politic –organizarea puterii și raporturile dintre organele puterii de stat*, Analele Universității Constantin Brâncuși din Târgu Jiu, Seria Științe Juridice nr. 4 din 2014; (http://www.utgjiu.ro/revista/jur/pdf/2014-04/10_Nicolaie%20Manescu.pdf)
- Cristian Bocancea, *Dreptul societăților totalitare*, Revisa Sfera Politicii, vol XIX nr. 6, iunie 2011
- Dan Claudiu DĂNIȘOR, *Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor - între liberalism şi etatism*, Revista de Drept Public nr. 3, 2017
- L. Pop – *Teoria Generală a Obligaţiilor*, Tratat, Ed. Chemarea, Iaşi, 1994;
- Comsa Paul, *Libertatea contractuală – un concept perimat în zilele noastre*, Universul Juridic, nr. 7 din 2015;
- https://moldova.europalibera.org/a/26854904.html

OPENING THE BANKRUPTCY PROCEDURE OF A CREDIT INSTITUTION

Avin Al-Ibrahim (Vîrlan-Al Ibrahim)
PhD Student, University of Craiova

Abstract: The bankruptcy procedure of a credit institution, regulated by art. 213-226 of Law no. 85 of June 25, 2014 on insolvency prevention and insolvency proceedings, is opened based on an application submitted to the court by the debtor credit institution, its creditors or by the National Bank of Romania. The opening of the bankruptcy procedure of a credit institution has immediate legal effects, influencing the legal capacity of the debtor regarding the right to manage his property. The conditions for opening the bankruptcy procedure of the credit institution are: obvious inability to pay, decrease of less than 2% of the solvency indicator, withdrawal of the operating license. The decision of the syndic judge by which the bankruptcy is established must include the provision of the dissolution of the debtor credit institution.

Keywords: procedure, bankruptcy, credit institution, debtor, creditor

I. Elemente introductive

Procedura falimentului unei instituții de credit, reglementată prin art. 213-226 din Legea nr. 85 din 25 iunie 2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, se deschide în baza unei cereri introduse la tribunal de către instituția de credit debitoare, de creditorii acesteia sau de către Banca Națională a României.

Deschiderea procedurii falimentului unei instituții de credit are efecte legale imediate, influențând capacitatea juridică a debitorului cu privire la dreptul de a-și gestiona averea.

II. Condițiile privind deschiderea procedurii falimentului instituției de credit

1. Incapacitatea vădită de plată a datoriilor

Incapacitatea vădită de plată este atunci când debitorul nu a plătit datoria pe care o are față de unul sau mai mulți creditori. Termenul de plată este de 30 de zile de la scadență pentru datoriile exigibile angajate cu fondurile bănești disponibile.

2. Scăderea sub 2% a indicatorului de solvabilitate

Solvabilitatea evidențiază capacitatea de a face față scadențelor pe termen lung și mediu. Aceasta depinde de mărimea datoriilor și de costul îndatorării. Indicatorul de solvabilitate exprimă fondurile proprii ca proporție din totalul activelor și elementelor din afara bilanțului.

3. Retragerea autorizației de funcționare a instituției de credit

Instituțiile de credit pentru a putea funcționa au nevoie de autorizație de funcționare. Când este retrasă autorizația, instituția de credit nu mai poate funcționa. Banca Națională a României este cea care poate retrage autorizația de funcționare a unei instituții de credit. Banca Naţională a României poate retrage autorizaţia unei instituţii de credit în următoarele situaţii: instituţia de credit nu şi-a început activitatea pentru care a fost autorizată în termen de 1 an de la data acordării autorizaţiei sau a încetat să mai desfăşoare activitate de mai mult de 6 luni; autorizaţia a fost obţinută pe baza unor informaţii false sau mijloce ilegale; instituţia de credit nu mai îndeplineşte condiţiile care au stat la baza acordării autorizaţiei; când există elemente care conduc la concluzia că într-un termen scurt instituţia de credit nu

îşi va mai putea îndeplini obligaţiile faţă de creditorii săi şi nu mai poate garanta siguranţa activelor care i-au fost încredinţate de către deponenţii săi.[1]

III. Cererile introductive de deschidere a procedurii falimentului instituției de credit

1. Cererea instituției de credit debitoare

1.1. Cuprinsul cererii instituției de credit debitoare

Potrivit art. 194 din Codul de Procedură Civilă, cererea instituției de credit debitoare de deschidere a falimentului trebuie să cuprindă următoarele elemente: denumirea, sediul, codul unic de înregistrare ori codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice, arătarea motivelor pe care se întemeiază cererea, arătarea dovezilor pe care se sprijină cererea, semnătura.

Potrivit art. 67 alin. (1) pct. (a-n) din Legea nr. 85/2014, la cererea de deschidere, instituția de credit debitoare trebuie să anexeze următoarele: ultima situație financiară anuală și balanța de verificare pentru luna precedentă datei înregistrării cererii de deschidere a procedurii pentru a vedea situația financiară existentă; lista completă a tuturor bunurilor mobile și imobile ale debitorului pentru a se vedea care bunuri fac parte din patrimoniu; lista numelor și a adreselor creditorilor pentru a se cunoaște identitatea creditorilor; lista plăților și transferurile patrimoniale efectuate de debitor în cele 6 luni anterioare înregistrării cererii introductive și contul de profit și pierdere pe anul anterior depunerii cererii pentru a vedea dacă s-au efectuat acte frauduloase; lista membrilor grupului de interes economic sau a asociaților cu răspundere nelimitată (pentru societățile în nume colectiv și cele în comandită) deoarece aceștia răspund solidar; o declarație prin care debitorul își arată intenția de intrare în procedură simplificată sau de reorganizare pentru a se vedea dacă solicită o reorganizare sau intrarea în procedura simplificată; o descriere sumară a modalităților pe care le are în vedere pentru reorganizarea activității pentru a se aprecia dacă există șanse de reorganizare; o declarație pe propria răspundere sau un certificat din care să rezulte dacă a mai fost supus procedurii de reorganizare judiciară într-un interval de 5 ani anterior formulării cererii introductive deoarece dacă a mai fost supus procedurii de reorganizare, nu mai poate fi supus încă o dată procedurii de reorganizare; o declarație pe propria răspundere din care să rezulte că el sau cei care dețin controlul debitorului nu au fost condamnați definitiv pentru săvârșirea unei infracțiuni intenționate contra patrimoniului, de corupție și de serviciu, de fals, în ultimii 5 ani anterior deschiderii procedurii pentru a se vedea dacă poate fi supus procedurii de reorganizare; un certificat de admitere la tranzacționare pe o piață reglementată a valorilor mobiliare sau a altor instrumente financiare emise pentru a se vedea dacă este listat la bursă; o declarație prin care debitorul arată dacă este membru al unui grup de societăți cu precizarea acestora pentru a se vedea dacă este membru al vreunui grup de societăți; dovada codului unic de înregistrare pentru a se cunoaște identitatea corectă a debitorul; dovada notificării organului fiscal competent pentru ca organul fiscal competent să cunoască situația actuală a debitorului.

Actele menționate se depun odată cu cererea introductivă sau până la termenul de judecată stabilit de judecătorul-sindic.

1.2. Termenul de introducere a cererii instituției de credit debitoare

[1] În conformitate cu dispozițiile art.39 din O.U.G. nr. 99 din 06 decembrie 2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului.

Instituția de credit aflată în stare de insolvență trebuie să înainteze o cerere tribunalului în vederea supunerii procedurii falimentului, dar nu mai târziu de 30 de zile de la data când a intervenit starea de insolvență.[2] Dar, dacă la data expirării termenului de 30 de zile, instituția de credit are demarate negocieri extrajudiciare privind restructurarea datoriilor, aceasta trebuie să adreseze tribunalului cererea pentru a fi supusă procedurii în termen de 5 zile de la eșuarea negocierii.[3]

Instituția de credit debitoare are dreptul să adreseze o cerere de deschidere a procedurii insolvenței și atunci când apariția stării de insolvență este iminentă. Insolvența este iminentă când se dovedește că debitorul nu va putea plăti la scadență datoriile exigibile cu fondurile bănești disponibile la data scadenței.[4]

Deoarece cererea instituției de credit trebuie să fie însoțită de acordul Băncii Naționale a României, instituția de credit trebuie să ceară aprobarea Băncii Naționale a României privind introducerea cererii de deschidere a procedurii falimentului, dar nu mai târziu de 10 zile de la data intervenirii stării de insolvență.

Banca Națională a României se pronunță asupra cererii în termenul de 10 zile de la primirea cererii, iar în termen de 10 zile de la primirea aprobării instituția de credit trebuie să înainteze cererea tribunalului pentru a fi supusă procedurii falimentului. Dacă Banca Națională a României consideră că instituția de credit nu este în stare de insolvență, aceasta poate respinge cererea. [5]

1.3. Soluționarea cererii instituției de credit debitoare

Cererea instituției de credit debitoare trebuie judecată în camera de consiliu. Termenul de judecată este de 10 zile. Părțile implicate nu se citează. În urma analizării cererii, judecătorul-sindic pronunță fie o încheiere de deschidere a procedurii generale fie o încheiere de deschidere a procedurii simplificate. Procedura simplificată va putea fi pronunțată dacă debitorul arată intenția de a intra în procedura simplificată.

2. Cererea creditorilor

2.1. Cuprinsul cererii creditorilor

Potrivit art. 70 alin. (1) din Legea nr 85/2014, cererea creditorilor trebuie să cuprindă: elementele de identificare ale creditorilor; cuantumul și temeiul creanței; existența unui drept de preferință care poate fi constituit de debitor sau instituit de lege; existența unor măsuri asigurătorii asupra bunurilor debitorului cum ar fi sechestrul asigurator sau sechestrul judiciar; declarația privind eventuala intenție de a participa la reorganizarea debitorului, creditorul trebuind să precizeze cum înțelege să participe la reorganizare .

La cererea introductivă, creditorii trebuie să anexeze documentele justificative ale creanței, ale actelor de constituire a cauzelor de preferință și dovada codului unic de înregistrare al debitorului.[6]

2.2. Condițiile cererii creditorilor

Orice creditor îndreptățit să solicite deschiderea procedurii falimentului poate introduce la tribunal o cerere împotriva unei instituții de credit care nu a respectat în totalitate o creanță certă, lichidă și exigibilă într-o perioadă de cel puțin 7 zile lucrătoare de

[2] În conformitate cu dispozițiile art.217 alin.(1) din Legea nr. 85 din 25 iunie 2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.
[3] În conformitate cu dispozițiile art.66 alin.(2) din Legea nr. 85 din 25 iunie 2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.
[4] V. Nemeș, *Drept comercial. Ediția a 3-a revizuită și adăugită*, Ed. Hamangiu, București, 2018, p. 537.
[5] St. D. Cărpenaru, *Tratat de drept comercial român. Ediția a V-a actualizată*, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 830.
[6] Idem, p. 768.

la scadență.[7] Cererea creditorilor trebuie să conțină aprobarea Băncii Naționale a României. Cererea creditorilor nu este obligatorie, aceasta este facultativă. Creditorul trebuie să anexeze documente justificative ale cererii sale.

Raportat la solicitarea creditorilor, judecătorul-sindic nu se pronunță asupra formei procedurii ce urmează să se deschidă, ci va identifica în baza probelor administrate dacă față de debitor este incidentă vreuna dintre situațiile pentru deschiderea procedurii simplificate a falimentului.[8]

2.3. Conexarea cererilor creditorilor

Dacă sunt formulate cereri de către alți creditori împotriva aceluiași debitor între momentul înregistrării cererii și cel al judecării cererii, tribunalul va verifica dosarul pe rol și va înregistra cererea la dosarul existent.[9] Cererile trebuie conexate pentru a se soluționa unitar și pentru a nu exista mai multe dosare.

Judecătorul-sindic va stabili îndeplinirea condițiilor referitoare la cuantumul minim al creanțelor în raport cu valoarea creanțelor tuturor creditorilor care au formulat cereri și va respecta valoarea-prag de 50.000 lei.

2.4. Soluționarea cererii creditorilor

În termen de 48 de ore de la înregistrarea cererii creditorului care a solicitat deschiderea procedurii insolvenței, instanța va comunica debitorului și organului fiscal competent despre această cerere. Instituția de credit debitoare trebuie să conteste sau să recunoască starea de insolvență. Termenul de contestare sau de recunoaștere este de 10 zile de la primirea cererii.

3. Cererea Băncii Naționale a României

Banca Națională a României poate introduce cerere privind deschiderea procedurii falimentului instituției de credit, în calitate de autoritate de supraveghere prudențială. Cererea trebuie însoțită de hotărârea de retragere a autorizației instituției de credit din partea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României și de alte documente justificative ale actului de sesizare a tribunalului.[10]

Băncile care au intrat în faliment la cererea Băncii Naționale a României sunt: Bankcoop, Banca Internațională a Religiilor.

Banca Bankcoop a fost înființată în anul 1990. În anul 1999, Banca Națională a României a cerut tribunalului declanșarea falimentului băncii Bankcoop și în anul 2000 a intrat în faliment. Banca Națională a României a cerut în instanță falimentul băncii Bankcoop pentru ca depunătorii să-și poată recupera banii.

Banca Internațională a Religiilor a fost înființată în anul 1994. În anul 2000, Banca Națională a României a decis începerea procedurii de faliment a Băncii Internaționale a Religiilor, constatând că nu au fost îndeplinite condițiile privind majorarea capitalului social al băncii. Directia juridica din cadrul Băncii Naționale a României a înaintat Tribunalului București, secția comercială, documentele necesare începerii procedurii falimentului. Banca Națională a României a constatat ca Banca Internațională a Religiilor nu a îndeplinit condițiile privind majorarea capitalului social, stabilit de Consiliul de Administrație al Băncii Naționale. A fost instituita supravegherea specială, ca urmare a deteriorării

[7] În conformitate cu dispozițiile art. 218 alin.(1) din Legea nr. 85 din 25 iunie 2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.

[8] A. R. Adam, *Procedura insolvenței. Principii. Subiecții. Organele. Derularea procedurii*, Ed. C.H. Beck, București, 2016, op.cit., p. 226.

[9] V. Nemeș, *Drept comercial. Ediția a 3-a revizuită și adăugită*, Ed. Hamangiu, București, 2018, p. 541.

[10] St. D. Cărpenaru, *Tratat de drept comercial român. Ediția a V-a actualizată*, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 831.

indicatorilor de solvabilitate și lichiditate. Situația generală a băncii s-a înrăutățit. Lichiditățile băncii nu au mai putut asigura desfășurarea unei activități normale.[11]

IV. Măsuri procedurale

Introducerea cererilor privind aplicarea procedurii falimentului instituției de credit la tribunal implică luarea unor măsuri procedurale.

1. Notificarea deschidererii procedurii

Judecătorul-sindic, trebuie să comunice părților despre înregistrarea cererii. Notificarea va fi comunicată creditorilor cu cel puțin 10 zile înainte de împlinirea termenului-limită pentru înregistrarea cererilor de admitere a creanțelor.[12]

2. Desemnarea lichidatorului judiciar provizoriu

În decizia de deschidere a procedurii falimentului instituției de credit, judecătorul-sindic desemnează lichidatorul judiciar provizoriu stabilindu-i atribuțiile și onorariul.

Lichidatorul judiciar va prelua gestiunea averii debitorului și evidența operațiunilor realizate după deschiderea procedurii. Acesta va fi persoana desemnată să notifice intrarea în procedura falimentului.[13]

V. Contestația împotriva cererii de deschidere a procedurii falimentului

Judecătorul-sindic va pronunța hotărârea de deschidere a procedurii falimentului dacă creditorii sau Banca Națională a României introduc cererea iar instituția de credit nu neagă starea de insolvență.

Împotriva cererii de deschidere a procedurii falimentului se poate face contestație în termen de 10 zile de la data comunicării. De asemenea, tot în termen de 10 zile de la înregistrarea contestației judecătorul-sindic se va pronunța asupra acesteia.[14]

VI. Efectele deschiderii procedurii falimentului

Efectele deschiderii procedurii falimentului se referă la drepturile precum și la obligațiile debitorului. De asemenea, aceste efecte se referă și la drepturile terților de a valorifica creanțele împotriva debitorului. Efectele nu privesc persoana debitorului ci patrimoniul său.

1. Ridicarea dreptului de a-și administra averea al debitorului

Deschiderea procedurii ridică dreptul de administrare al averii debitorului. Aceste drepturi sunt: dreptul de a-și conduce activitatea, de a-și administra bunurile și de a dispune de ele.

2. Suspendarea asupra debitorului sau a bunurilor sale a acțiunilor și a măsurilor pentru realizarea creanțelor

Se suspendă de drept toate acțiunile judiciare, extrajudiciare și măsurile de executare silită asupra averii debitorului la data deschiderii procedurii.

3. Înghețarea valorii creanței la valoarea nominală din data deschiderii procedurii falimentului

La data deschiderii procedurii falimentului se interzice adăugarea dobânzilor, penalităților sau a majorărilor aplicabile creanțelor bănești. Nu se vor putea adăuga astfel de

---

[11] https://www.ziaruldeiasi.ro/economic/bnr-cere-falimentul-bancii-internationale-a-religiilor~ni1cb4

[12] În conformitate cu dispozițiile art. 100 alin.(1) din Legea nr. 85 din 25 iunie 2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.

[13] C. Gheorghe, *Tratat de drept comercial român*, Ed. C.H. Beck, București, 2020, p.783.

[14] În conformitate cu dispozițiile art. 221 alin.(1) din Legea nr. 85 din 25 iunie 2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.

accesorii nici creanțelor apărute ulterior deschiderii procedurii dacă nu a fost confirmat un plan de reorganizare.[15]

4. Principiul celerității procedurii falimentului instituției de credit

Asigurarea celerității procedurii falimentului reprezintă un principiu al procedurii. Organele procedurii trebuie să asigure realizarea acestui principiu. Chiar dacă pe rol sunt contestații sau căi de atac, procedura falimentului trebuie să continue cu celeritate deoarece hotărârile judecătorului-sindic sunt definitive și excutorii.[16]

BIBLIOGRAPHY

1. A. R. Adam, *Procedura insolvenței. Principii. Subiecții. Organele. Derularea procedurii*, Ed. C.H. Beck, București, 2016
2. C. Gheorghe, *Tratat de drept comercial român*, Ed. C.H. Beck, București, 2020
3. Gh. Piperea, *Drept Comercial Român. Teoria generală, întreprinderea și insolvența*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2020
4. St. D. Cărpenaru, *Tratat de drept comercial român. Ediția a V-a actualizată*, Ed. Universul Juridic, București, 2016
5. V. Nemeș, *Drept comercial. Ediția a 3-a revizuită și adăugită*, Ed. Hamangiu, București, 2018
6. Legea nr. 85 din 25 iunie 2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență
7. O.U.G. nr. 99 din 06 decembrie 2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului
8. Codul de Procedură Civilă din 1 iulie 2010 (Legea nr. 134/2010) cu modificările şi completările ulterioare

[15] Gh. Piperea, *Drept Comercial Român. Teoria generală, întreprinderea și insolvența*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2020, p. 655.
[16] Idem, p. 644.

CONTRACTUAL ADAPTATION AND GLOBALIZATION. A QUEST TO FINDING THE CHALICE OF EQUILIBRIUM

Vlad Bărbat
PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: The aim of this article is to highlight, in a comparative manner, the main techniques used in contractual risk management depicting the Romanian Anglo –American Common Law System, concerning unforeseen contractual circumstances. In this sense, we make reference to certain events caused by the fading economies on a globalization context that shatter the contractual life of the parties, events such as currency depreciation and the different combat mechanism. We hereby try, through a brief analysis, to answer question of the structural bond between contractual adaptation mechanisms and the widespread and generally perceived phenomena of globalization. Is there an uncharted pattern that favors globalization and does it favor or destroy contractual life and balance?

Keywords: contractual equilibrium, uniformity, contractual adjustment, unforeseen circumstances, currency depreciation, contractual freedom, globalization, legal pattern.

Contractual uniformity is an intrequate and controversial domain that seeks to bring about all the forces of nature to one common ground and by doing such, all the faces of complexity may perish. We see that, in our postmodern world, the principle of globalization and Umberto Eco in The Name of the Rose carefully analyzed unity. In his novel, he stated that the beauty of the universe lies not only in the fact that it is made up of the two fundamental pillars: unity and diversity, but also in a diversity in unity, or the diversity of unity or units

By respecting this essential principle, the common desire to integrate all fundamental human values, which brings into question the freedom of movement, freedom of expression, fair competition policies, etc., in the implementation of the Schengen doctrine. It is indeed a very important step in fully understanding, from a legal and social point of view, the concept of *ius communae* and implicitly our place in the great European matrix. In the context the great global health we feel growing solidarity among European nations.

If we analyze the origin of the item, *Globalization* is used to designate a,"global village"in which all its participants act and behave in the same manner, fulfilling a predetermined number of tasks linking them with the idea o commerce and the free flow of capital.[1]

Moreover, its origin can as well designate an economic perspective encompassing social processes that "create, multiply, stretch and intensify worldwide social interdependencies and exchanges, while at the same time fostering in people a growing awareness of deepening connections between the local and the distant" [2] The phenomenon of globalization can not necessarily prove itself as a domain that belongs to the "much more evolved West" but to every culture that shares common social values.

[1] In accordance with the Mirriam –Webster Online Dictionary , page consulted online on the 8.04.2021,11.19 Link: https://www.merriam-webster.com/dictionary/globalization

[2] M. B. Steger, *Globalization. A Very Short Introduction*, Oxford-New York-e.a., Oxford University Press, 2003, p.13 apud Gerrit de Vyler, *A Historical Approach to Globalization and Its Ethical and Educational Implications*, Pensamento y Cultura Vol 11-1,Julio de 2008.,p.64. Consulted online 08.04.2021,10.00 a.m. Link: file:///C:/Users/bva5tim/Downloads/1265124238.globalization.pdf

In what concerns the different legal systems, we would associate the general accepted term of globalization with Legal standardization and communitarianism. In this aspect, one can notice that the general application of the Rule of Law and all contractual adaptation mechanisms have as a starting point a complex system based on formal state procedures. Moreover, if we were to analyze the Anglo-American Common Law System or the Continental Law System, one could gaze and wonder to find similarities in the implementation of contractual adaptation norms. Hardship, Frustration doctrine, Commercial impracticability, Imprévision, Force majeure, Contractual conversion and the application of the Rule of Law and their manner of implementation bring forth a complicated web of bureaucracy and bureaucratic organization[3] In our modern times, the state can easily interfere and regulate all contractual " deviations", this current tendency of super-protectionism gave birth to a series of demands. From a contractual point of view, people kept asking for more, especially on the grounds of making their existence safer and protect them with new and adapted "weapons" against unpredictable events.

These types of social patterns can be very useful, as a society capable to govern itself and to produce generally accepted contractual algorithms, is seen by its fellow inhabitants and by the exterior as a highly developed one. In this regard, Professor Alain Supiot highlights the consequential results that stem from juridical uniformization by distinguishing the two apparently antinomic terms : *to regulate* and *to regularize*[4] . While the former makes reference to exterior juridical norms that are being transplanted within the national civil law systems, the latter "o regularize" refers to obliging to honor the "necessary homeostatic principles of a certain structure"[5] and thus protecting it from social cataclysmic events". More explicitly, all these economic and social changes have generated a more openness and contractual flexibility, the parties through the instruments of globalization, can by their own terms, adapt their manifestation of will as they see fit without needing to declare it null and void or inefficient.

Since Globalization is a product of determinism, as debated in our previous analysis, we would like to stress the fact that The economic man (*homo oeconomicus*)[6], as Professor Fukuyama would highlight, product of a society that favors communitarianism, displays a mercantile spirit and quantifies its existence in terms: cost-benefit, advantage-disadvantage. *Homo oeconomicus* will always speculate, with great care, how to advance hierarchically and disarm his opponent socially and why not, legally. We consider, in this sense, that *homo oeconomicus* , and not his alter-ego, is "responsible" for the creation of the institution of contractual adaptability. Arguments presented above persuade us of the existence of the respective phenomenon.

In this aspect, we see that the contractual parties follow a unique ritual in order to reestablish their rights and obligations, ritual that characterizes the aforementioned legal systems and that creates a unique bond. This ritualistic scheme consists of a repetition of acts: the upcoming disastrous event, the renegotiation and redistribution of losses and the redesigning of the contractual facet. This will lead to a conducted contractual freedom[7] and to a greater normatization of the contractual behavior. As a result, the procedures used in

---

[3] Randall Collins,*Geopolitical Conditions of Internationalism, Human Rights , and World Law, Globalization,Yestarday, Today and Tomorrow* (collective volume) edited by Jim Sheffield,Andrey Korotayev,Leonid Grinin,Emergent Publications,2013,U.S.A. p. 101

[4] Alain Supiot,*Homo Juridicus,Eseu despre funcția antropologică a dreptului*, Rosetti Educațional,2005,p.205

[5] Ibidem.

[6] Francis Fukuyama, *The End of History and The Last Man*, Free Press, Simon Schuster, 2006, New York, p.181

[7] Alain Supiot, *Homo Juridicus*, op.cit.,p.260.

order to restore the rights and obligations will diminish the contractual risk. We will have to consider, during our analysis, all of these aspects that have as focal point the increasing phenomena of contractual uniformization through the process of globalization.

The Romanian Civil Law and Contractual Adjustment procedures

The idea of contractual efficiency stems from valuing the effects that originate from a cataclysmic event or from that fact that a legal act has not been created in accordance with the provisions indicated by the law (we make reference to articles (1246, (1), 1260 and 1271 of the Romanian Civil Code). In this sense, when discussing contractual efficacy, converting and adapting contractual clauses may stem from various principles that dominate the Romanian contractual sphere, and these mainly refer to :

A) The idea of good faith in certain situations, produces legal effects;

B) The idea according to which the annullable contract can constitute a fair title in the case of the real estate acquisitive prescription or in the land book system.;

C) The contract produces legal consequences when the rule applies: "*Nemo auditur propriam turpitudinem alegans*."[8]

D) Last but not least, the general principle of *rebus sic standibus*

The Romanian unforeseen circumstances doctrine revolves around the article 1271 of the Romanian Civil Code, which stresses the following :if the performance of the contract has become excessively onerous, due to an exceptional change of circumstances, which makes it manifestly unfair to oblige the debtor to perform the obligation, the court may order either the adaptation of the contract(…) or the termination of the contract.[9] The parties are required to perform their obligations even if their performance has become more onerous, either due to increased costs of performance of their obligation or due to a decrease in the value of the consideration. It is clear that, in drawing up a synallagmatic contract, the parties try to find a quick and practical solution to continue the initial reports. As mentioned above, the idea of contractual risk persists, incorporated in any contract, even if the rights and obligations of the parties are equivalent in the sense of performing the benefits in good faith or if the extent of those rights and obligations is not known or accepted at the end of that event of will[10].

The adjustment of the contract intervenes only as an exceptional measure for the most part, for example, in cases of significant breach of contractual balance and creates the premise of an undeniable limitation of the contractual will. We also find the institution of adapting the contract to the defects of consent as an alternative method to relative nullity (expressly to deceit, violence, injury, according to art.1257, art.1222 (3) Civil Code).

In order to be efficient, the Romanian Hardship doctrine imposes certain conditions to be met and they are as follows :

a) The existence of a unforeseen situations that substantially shattered the ongoing contract and these changes occurred after its conclusion;

b) the change of circumstances, as well as their extent were not and could not have been considered by the debtor at the time of concluding the contract;

---

[8] For a better understanding and analysis, Ion Dogaru, *Drept Civil Român, Idei producătoare de efecte juridice*, All Beck, Bucureşti, 2002, p. 279.

[9] In accordance to the online version of the Romanian Civil Code, https://www.codulcivil.ro/art-1271-impreviziunea/ Site consulted on the 03.05.2021,14.00.

[10] Radu Ștefan Pătru, *Teoria impreviziunii din persoectiva dimensiunii economice și juridice a analizei contractului,Juridical* Tribune, Volume 1 Issue 1, June 2011, p. 120.

c) the debtor did not assume the risk of changing circumstances and could not reasonably be expected to assumed this risk;

d) the debtor has tried, within a reasonable time and in good faith, to negotiate the reasonable and equitable adaptation of contract.

My remarks concern art. 1271 of the Romanian Civil Code that does not impose on the parties the obligation to negotiate, among themselves, the adaptation of the contract. Before the adjustment of the contract was made by the court, the parties should have been obliged, in advance, to negotiate the resettlement of the contractual services, in relation to the new realities that have arisen. Such a succession of contract adjustment operations must be established first by the parties and then by the court. This point of view is also provided by art. 6: 111 para. 2 of the Lando Principles, as well as the Unidroit Principles, art. 6.2.3 para. (3), according to which: "upon failure to reach agreement within a reasonable time, either party may resort to the court"[11]

The same order of preference is also established by the French Civil Code, amended by the Ordinance, at art. 1195. According to the provision of par. 1, it is stated that the party who did not assume the risk of an excessively onerous execution, may request his co-contractor to renegotiate the contract[12]. In the secondary paragraph of the same article, it is provided that in case of refusal or failure of renegotiation, the parties may agree to terminate the contract, on the date and under the conditions determined by them, or may request by mutual agreement to the judge to proceed with the adjustment of the contract. Another aspect, the option of our current Romanian Civil Code is to revise the contract, even beyond the will of the parties. By doing so,it contradicts the power of law conferred on the valid concluded contract.

2. Conversion of the Romanian Legal Act as a premise for contractual adaption

The conversion of the civil legal act as understood while analyzing article 1260 of the , Romanian Civil Code) defines the premises of the continuation of the initial manifestation of will by valuing the initial dispositions from the former annulled act by creating a new one that will preserve the dispositions of the latter : " A contract struck by absolute nullity will still produce the effects of the legal act for which the substantive and formal conditions provided by law are met."[13]

In this sense, the Romanian lawmaker created the premise of a contractual continuation, by valuing the initial manifestation of will, converting it in another legal act (

[11] In accordance with The UNIDROIT Principles 2016, consulted online, 09.04.2021,09.00
Link: https://www.unidroit.org/instruments/commercial-contracts/unidroit-principles-2016

[12] Article 11195 of the French Civil Code states : „Si un changement de circonstances imprévisible lors de la conclusion du contrat rend l'exécution excessivement onéreuse pour une partie qui n'avait pas accepté d'en assumer le risque, celle-ci peut demander une renégociation du contrat à son cocontractant. Elle continue à exécuter ses obligations durant la renégociation. En cas de refus ou d'échec de la renégociation, les parties peuvent convenir de la résolution du contrat, à la date et aux conditions qu'elles déterminent, ou demander d'un commun accord au juge de procéder à son adaptation. A défaut d'accord dans un délai raisonnable, le juge peut, à la demande d'une partie, réviser le contrat ou y mettre fin, à la date et aux conditions qu'il fixe.
Online edition of the French Civil Code, consulted online on the Legifrance.Gouv., 09.04.2021,09.30
Link: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000032041302/

[13] Cristina Zamşa,*Noul Cod Civil.Comentariu pe articole*, C.H. Beck, Bucureşti,2012,p.1319.

by the means of *substantial conversion*) or by giving it another form (through *formal conversion*)[14] The former can be applied in the case of a sales contract that does not meet the specific requirements stipulated by the law. In this case, instead of being annulled, it will produce the expected effects as a synallagmatic pre-contract.[15] The latter, refers to effectively demonstrating (*ad probationem*)the existence of a transaction. It is the case, let's say, of a sales contract that has been concluded before the notary with honoring all necessary procedures for it to become a formal legal act, still it lacks a subsequent document that will complete the whole procedure- the completion of authentication that the notary, as an authority designated by the Minister of Justice, should have written it. In this case, the whole procedure and the before mentioned sales contract will be annulled, but it will produce effects as a document registered under private signature as a consequence of formal conversion.[16]

In this sense, within the Romanian legal system, the conversion of the legal act marks the passage from one legal situation to another and completely transforms the entire contractual facet. It has been discussed by the Romanian legal doctrine whether the conversion of the legal act produces a partial transformation or if it is indeed able to ensure a qualitative capitalization of the contractual provisions. To answer all of these, it is necessary to stress the unanimous approach as the legal act becomes "subjected to qualitative mutations".[17] It goes without saying that if all the structural elements forming a contract are converted equally, it does not produce a partial effect. The conversion of the legal act assures the transformation of a contract and is apparently used not only in contract law, but also in business concerning inheritance law. For instance, the French have a similar institution called *conversion par reduction*. In this line of affairs, it produces the valuing of an annulled act through a new one capable of producing legal effects. In more simple terms, it transforms a void legal act to another valid legal act. This can by achieved by giving an effect to the dispositions that are declared null and void, providing the effects correspond to the intention of the parties[18] . The French jurisprudence presents the case of the surviving husband when entering in competition with the surviving children of the deceased party during the division of succession assets, in this case the usufruct will be converted or reduced by half.[19]

3. **Elements of Equity, Hardship and Frustration within the Common Law, prerequisites for the contractual balance**

The "British "approach to contractual adaptation refers inherently to the common law system and the doctrine of Equity, so that, in case of non-performance of the contract, the usual sanction is the payment of damage. The common law system attaches importance

[14] Ionel Reghini, Conversiunea Actului Juridic-O Posibilă Consecință a Nulității, Studia Universitatis Babeș-Bolyai,No.4/2009,p.114 și urm.
[15] Ibidem,p.117.
[16] Cristian Paziuc,*Probleme Teoretice și Practice Privind Conversiunea Actului Juridic Civil*, Revista Română de Drept Privat, No.4/2011,p.134.
[17] Ionel Reghini, *Conversiunea Actului Juridic*...,op.cit.,p.117.
[18] In accordance with the Article 1178 of the French Civil Code and the Contract Dictionary, *Dictionnaires du Contrat on Conversion of the legal act.* Consulted on the 25.04.2021,18.00.
Link: https://www.labase-lextenso.fr/ouvrage/9782275064895-591
[19] B.Resteau,*Traite des Droits de Succession*, Imprimerie Typographique Et Lithographique de D.Raes, Bruxelles, 1848,p.52.

to the field of performance equivalent to the "pay or be obliged" principle. We can observe the somewhat negligent nature of the binding force of the contract principle.In return, the rules of the Equity doctrine, ameliorate the unfavorable consequences of a poor and unfair enforcement. Thus, the forced execution of the obligation is considered as an exceptional remedy.[20] In English law, the notion of "frustration" of the contract was introduced to denote the situation in which the natural contractual balance is disturbed by the impossibility of performance, substantially changing the conditions under which it was adopted. Basically, it changes, in a more plastic expression, its facet[21].

Hence, contractual adjustment is only performed as an exception when applying the Frustration doctrine. Still, by comparison, the American Common Law analyzes these exceptional situations differently through the commercial impracticability doctrine. In what manner? Impracticability reduces the losses suffered from economic unforeseen circumstances, referring to the impossibility of enforcing an obligation. It is used as a defense instrument which exempts the obliged party from enforcing the contract when the object of enforcement has become excessively onerous, difficult to enforce or too costly. This difficult execution of the contract was not in any form foreseen by the parties.[22]

In accordance with Section 2-615 of the Uniform Commercial Code, articles 5 and 6 it is stipulated that contractual adjustment can take place if the excessive burden affected the *„essential nature of contract*[23]. Hence, it is our belief that the contractual adjustment can only be performed to the extent that there are doubts about the situation created due to the change in the structure of the contract. In other words, the contractual recalibration intervenes when the debtor's situation oscillates between an exemption from execution and a clear and solid one.

Conclusions

Finally, the procedure of adapting a contract through revising it, restoring it to its original conditions are required in order to preserve its usefulness and efficiency. Both the revision and the termination of the contract are implemented either by agreement of the parties or by a court decision. The wills of the parties being united, the principle of contractual balance and its adaptation can preserve the quality, the freedom that professionals uses in the elaboration of their work.

By analyzing the two different legal systems, we notice that fact that there is a legal pattern that favors contractual adaptation through the means of globalization. If we combine the different mechanisms existing within the Common law and Continental Law, we notice that beyond globalization, they produce a much more profound effect: the assurance of equity and flexibility.

BIBLIOGRAPHY

[20] Rene David,Camillle Jauffret-Spinosi , *Les grands systèmes droit contemporains* , Dalloz, 2002, p.26

[21] Ibrahim Saad Alhowaimil, *Frustration of Performance of Contracts: A comparative and Analytic Study in Islamic Law and English Law*, Thesis for the Degree of Doctor of Law, Brunel University School of Law, 2013, p.104

[22] To be consulted the explanations of the US Legal Dictionary, available online and consulted on 27.04.2021, 16.00
Link: https://definitions.uslegal.com/i/impracticability/

[23] An extremely pertinent commentary on the cause and a complex analysis of the phenomenon of commercial impracticability and the impact on the contractual basis are found in Sheldon W. Halpern's article, Application of The Doctrine of Commercial Impracticability: Searching for "The Wisdom of Solomon", University of Pennsylvania Law Review, Vol 135, Nr.3, p.1139

1. Alain Supiot,*Homo Juridicus,Eseu despre funcția antropologică a dreptului*, Rosetti Educațional,2005;
2. B.Resteau,Traite des Droits de Succession, Imprimerie Typographique Et Lithographique de D.Raes, Bruxelles, 1848 ;
3. Cristian Paziuc,*Probleme Teoretice și Practice Privind Conversiunea Actului Juridic Civil*, Revista Română de Drept Privat, No.4/2011;
4. Francis Fukuyama, *The End of History and The Last Man*, Free Press, Simon Schuster, 2006, New York;
5. Gerrit de Vyler, A Historical Approach to Globalization and Its Ethical and Educational Implications, Pensamento y Cultura Vol 11-1,Julio de 2008;
6. Ibrahim Saad Alhowaimil, *Frustration of Performance of Contracts: A comparative and Analytic Study in Islamic Law and English Law*, Thesis for the Degree of Doctor of Law, Brunel University School of Law, 2013;
7. Ion Dogaru*, Drept Civil Român, Idei producătoare de efecte juridice*, All Beck, București, 2002;
8. Ionel Reghini, Conversiunea Actului Juridic-O Posibilă Consecință a Nulității, Studia Universitatis Babeș-Bolyai,No.4/2009;
9. Radu Ștefan Pătru, *Teoria impreviziunii din persoectiva dimensiunii economice și juridice a analizei contractului,Juridical* Tribune, Volume 1 Issue 1, June 2011;
10. Randall Collins,Geopolitical Conditions of Internationalism, Human Rights , and World Law, Globalization,Yestarday, Today and Tomorrow (collective volume) edited by Jim Sheffield,Andrey Korotayev,Leonid Grinin,Emergent Publications,2013,U.S.A;
11. Rene David,Camillle Jauffret-Spinosi , *Les grands systemes droit contemporains* , Dalloz, 2002;
12. Sheldon W. Halpern, Application of The Doctrine of Commercial Impracticability: Searching for "The Wisdom of Solomon", University of Pennsylvania Law Review, Vol 135, Nr.3;

MANAGEMENT ACCOUNTING ISSUES USING ENTITY-LEVEL VALUE ANALYSIS

Ioana Cristina Buzduga
PhD Student, „1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia

Abstract:The article presents a way to demonstrate that, using managerial accounting, one can determine with the help of value analysis, how to identify more cost-effective and cost-effective alternatives, and the resources needed to perform a function or operation, without affecting its performance or quality. This is intended to be achieved, with the help of an empirical study on a product of an entity producing electrical apparatus and equipment considering the way of applying the value analysis using the functions of the studied entity. The study was conducted on a sample of 10 consumers (persons) and 19 functions identified with a note, followed by the distribution by functions of the total cost. The purpose of this study is to determine how to reduce costs, increase profits and eliminate inappropriate internal relations.

Keywords: value, analysis, management, accounting, function

***JEL classification**: M41*

1. INTRODUCTION

The study of the literature on value analysis provides information from its discovery by Lawrence D. Miller in the 1950s in the US, when he commissioned Harry Erliecher to "develop a system for making constructive alternatives" at the lowest possible cost. to this day.

The application of value analysis first took place in 1947, when General Electric Company encountered difficulties in supplying raw materials and materials difficult to procure, which led to the replacement of raw materials and traditional materials with other new materials aimed at maintaining product functionality. Subsequently, it was also applied in entities with the activity of production of large series electrical products in Japan, France, Sweden, Germany, England, Italy and in Romania.

Value analysis is also called engineering, control and value improvement, is a process that identifies more cost-effective and cost-effective alternatives, or preserves resources to perform a function or operation, without affecting performance or quality.

The definition of value analysis can be found in different forms, namely as "a method of systematic and creative research and design which, through the functional approach, aims to design and perform the functions of the studied object with minimum costs in terms of quality, reliability and performance. , which satisfies the user's demands1 "or as" a feature of all activities carried out within it and which creates value and generates costs "2, and determines" a new technique to reduce product costs "3 and" improve their functionality ", Which helps us to maintain the performance of the entity and maintain rational costs. As a result, value analysis is a form, a method, a process, a feature, a cost reduction technique that tracks product quality and performance set at the entity level.

The purpose of applying value analysis is to reduce costs, especially material and labor, improve product quality, increase resilience1 and aims to reduce the costs of a product, and study the product from social need using its functions. The Value Analysis method is determined by the relationship between the functions of the product and the costs necessary to perform these functions.

The functions of a product represent the specific qualities of the product with the aim of identifying use values. The function is an important component of value analysis, because identifying it is one of the most difficult steps. The features of the functions are essential in determining the features, properties and features of the object studied and must take into account the social need of the product.

The links between the functions must take into account their level of importance, the distribution of costs by activities and the drawing of the graph of costs - functions - level of performance.

The level of importance of the functions is considered a designated conventional size and expresses the degree of participation in meeting the social needs of the product. The level of importance is determined on the basis of procedures.

2. PAPER BODY

Presentation of an analysis of a socket product manufactured within an entity with a production activity, taking into account how the value analysis is applied using the functions. The necessary steps to perform this analysis are:

- identification of the functions to the product analyzed
- technical sizing of functions
- economic sizing
- systematic analysis of functions

The purpose of applying this analysis is to reduce production costs; measured consumer satisfaction; simplification of manufacturing processes.

A. Identification of the functions to the product analyzed

During this stage, the socket product is analyzed according to several functions, some of them may be useful, others may be unnecessary, all participating in customer satisfaction. In order to analyze the socket product, 19 functions were determined, these being presented in table 1.

Table 1. Socket product functions

Nr. crt.	Function name	**Nr. crt.**	Function name
F1	The degree of novelty of the product	**F11**	Moisture transfer
F2	The concordance of the product with the lifestyle	**F12**	Integration of the product in the atmosphere of the home
F3	Product image	**F13**	Resistance to mechanical stress
F4	Aesthetics of technological operations	**F14**	Resistance to chemical stress
F5	Advertising function	**F15**	wear resistance
F6	The information system	**F16**	The size, color and forms
F7	Correspondence	**F17**	Resistance to action of biological factors
F8	Minimum mounting effort	**F18**	Easy maintenance
F9	Ease of use of the product	**F19**	Easy removal / replacement
F10	Moisture absorption		

Source: made by the author

B. Technical sizing of functions. In order to achieve this stage it was necessary to consult a sample of 10 consumers (persons), given the importance of the model analyzed,

distributed on the 19 functions identified with a score from 1 to 19. The rating is made according to importance from 1 to 19. The results are presented in table 2.

Table 2. Relative importance of functions

Consumer Functions	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	Total	Mediate	**Ponderea** The share $\mathbf{p_i}$	Order of importance
F1	14	14	1	12	13	3	1	11	8	3	80	8	4,22	5
F2	13	3	2	2	2	9	4	12	19	10	76	7.6	4,01	4
F3	12	1	3	3	19	4	3	15	12	2	74	7.4	3,90	3
F4	1	2	4	1	1	2	19	1	16	1	48	4.8	2,53	1
F5	11	18	13	19	15	10	15	18	18	9	146	14.6	7,70	19
F6	18	15	12	18	6	15	16	6	1	7	114	11.4	6,01	15
F7	3	5	11	4	8	16	9	2	3	5	66	6.6	3,48	2
F8	9	19	17	14	10	11	2	3	5	16	106	10.6	5,59	11
F9	8	4	5	5	4	12	18	4	6	18	84	8.4	4,43	6
F10	10	17	14	10	12	13	10	13	17	12	128	12.8	6,75	16
F11	19	6	18	8	14	14	11	16	7	19	132	13.2	6,96	17
F12	7	7	6	6	7	5	6	19	13	17	93	9.3	4,91	9
F13	15	8	15	11	17	6	7	5	2	4	90	9	4,75	8
F14	16	16	10	9	11	7	17	10	4	1	101	10.1	5,33	10
F15	17	10	16	13	9	1	12	14	11	11	114	11.4	6,01	14
F16	2	9	9	7	16	8	13	7	9	8	88	8.8	4,64	7
F17	4	15	8	15	18	17	14	17	14	14	136	13.6	7,17	18
F18	6	12	19	16	5	18	5	8	10	13	112	11.2	5,91	13
F19	5	11	7	17	3	19	8	9	15	15	109	10.9	5,75	12

Source: made by the author

Table 3. Economic sizing per unit of product

Nr. crt.	Name of operations	Costs materials	Costs workmanship	Total costs	Distribution by functions in ron from the total cost									
					F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10
1	Assembly	1,3	0,45	1,75	0.2554	0.2583	0.265	0.1927			0.09	0.0979	0.0322	0.0373
2	Product processing	0,0902	0,2998	0,39					0.3647	0.0253				
3	To be finished	0,0120	0,148	0,16			0.1197	0.0403						
4	Product packaging	1,21	0,18	1,39			0.8196		0.5704					
5	Total	2,6122	1,0778	3,69	0.2554	0.2583	1.2043	0.233	0.9351	0.0253	0.09	0.0979	0.0322	0.0373
6	The share k_j	72	28	100	6.92	7	32.64	6.31	25.34	0.69	2.44	2.65	0.87	1.01

Source: made by the author

Continuation tabel 3

Nr. crt.	Name of operations	Distribution by functions in ron from the total cost								
		F11	**F12**	**F13**	**F14**	**F15**	**F16**	**F17**	**F18**	**F19**

1	Assembly	0.0224	0.0336	0.0317	0.0932	0.2185	0.0207	0.0172	0.0343	0.0496
2	Product processing									
3	To be finished									
4	Product packaging									
5	Total	0.0224	0.0336	0.0317	0.0932	0.2185	0.0207	0.0172	0.0343	0.0496
6	The share k_j	0.61	0.91	0.86	2.53	5.92	0.56	0.47	0.93	1.34

Source: made by the author

D. Systematic analysis of functions. This step is important for identifying critical / oversized functions and helps determine functions with higher usage value. The systematic analysis is performed by comparing two weights determined previously: the percentage of the value of use (PJ) to share in the cost of production (K) (Table 4).

Table 4. Systematic analysis

Function	$\mathbf{p_j}$	$\mathbf{k_j}$	$\mathbf{p_j^2}$	$\mathbf{k_j*p_j}$	$\mathbf{a*p_j}$	$\mathbf{k_j-a*p_j}$	$\mathbf{(k_j-a*p_j)^2}$
F1	4.22	6.92	17.81	29.2	5.14	1.78	3.18
F2	4.01	7	16.08	28.07	4.88	2.12	4.49
F3	3.9	32.64	15.21	127.3	4.75	27.89	778.01
F4	2.53	6.31	6.4	15.96	3.08	3.23	10.44
F5	7.7	25.34	59.29	195.12	9.37	15.97	254.96
F6	6.01	0.69	36.12	4.15	7.32	-6.63	43.9
F7	3.48	2.44	12.11	8.49	4.24	-1.8	3.23
F8	5.59	2.65	31.25	14.81	6.8	-4.15	17.26
F9	4.43	0.87	19.62	3.85	5.39	-4.52	20.45
F10	6.75	1.01	45.56	6.82	8.22	-7.21	51.93
F11	6.96	0.61	48.44	4.25	8.47	-7.86	61.81
F12	4.91	0.91	24.06	4.46	5.97	-5.06	25.61
F13	4.71	0.86	22.14	4.05	5.73	-4.87	23.69
F14	5.33	2.53	28.41	13.48	6.49	-3.96	15.66
F15	6.01	5.92	36.12	35.58	7.32	-1.4	1.95
F16	4.64	0.56	21.53	2.6	5.65	-5.09	25.89
F17	7.17	0.47	51.41	3.37	8.73	-8.26	68.18
F18	5.91	0.93	34.93	5.5	7.19	-6.26	39.23
F19	5.75	1.34	33.06	7.71	7	-5.66	32.02

Source: made by the author

The regression slope was calculated with the relation :

$$a = \frac{\sum Kj*pj}{\sum pj^2} = \frac{514.76305}{559.55115} = 0.9199;$$

The amount of disproportions was calculated as follows:

$$S = \sum(kj - a * pj)^2 = 0{,}1481$$

Following the calculations, it was found that the sum of the disproportions is greater than 0.01, which means that the product is in the process of improvement.

The figure below shows the oversized and subdimensional functions.

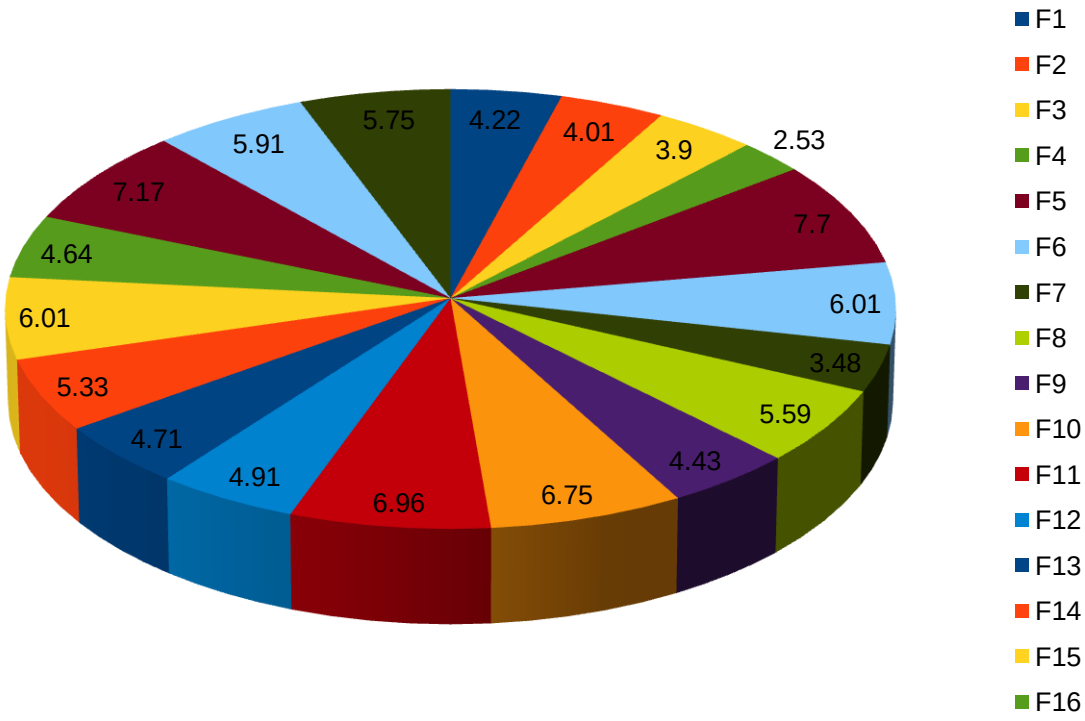

Fig. nr. 1
Source: made by the author

3. CONCLUZIONS

The analysis shows that it is necessary to classify the functions of the product into three categories:

1. F4 - oversized function from a financial point of view, needing a surplus of money, but the amount allocated should not be neglected, because following the survey, it is among the preferences of consumers becoming the most important function.

2. F7, F3, F2, F1, F9, F16, F13, F12, F14, F8, F19 - economically sized functions.

3. F15, F6, F11, F10, F17, F5 - economically undersized functions, which results in these functions being allocated a smaller amount of money than in the case of other functions, which means that they are not important products for consumers.

4. Applying value analysis at the entity level is beneficial to the entity and helps it determine how to reduce costs, increase profits and eliminate improper internal relationships.

BIBLIOGRAPHY

1. RMSIB Consulting, Value Chain Analysis–Basic Element Of An Organization's Competitive Advantage, *International conference KNOWLEDGE-BASED ORGANIZATION, 2015*

2. M. Cușnir,Analysis of the Value Chain and added value in the garment industry in the Republic of Moldova, Technical University of Moldova, Meridian, 2010, p.73

3. Conspecte Team, Analiza Valorii, 2017

4.Standardul STAS 112721/1 -1979

THE ORGANISATIONAL CLIMATE, A DEPENDENT VARIABLE OF THE PARTICIPATIVE MANAGEMENT AT THE LEVEL OF PUBLIC INSTITUTIONS EXISTANT IN THE MUNICIPALITY OF ARAD

Ioan Grapini
PhD Student, „Valahia" University of Târgoviște

Abstract: The paper expands upon development directions of participative management as an essential premise of a modern management rendered through a dependent variable, namely, organizational climate from several public institutions existing in Arad. We all know that organizational climate is closely related with organizational development and is a necessity for a public institution. This organizational climate, subjectively imprinted, is determined by the dominant objective side of this culture, a climate which captures the meanings assigned by an individual to the persons and objects which interacts and which provides levers for participative management's implementation.

Keywords: management participativ, climat organizational, angajat,manager, etos

În cazul implementării unui nou tip de management şi anume managementul participativ, întâlnim o serie de variabile dependente ce reflectă acele schimbări ce se produc în cadrul unui sistem ca urmare a aplicării unui management participativ ca variabilă independentă. În ceea ce priveşte cercetarea noastră, variabilele dependente sunt climatul organizațional, satisfacția profesională a angajatului şi acceptarea schimbării şi a inovației.

Climatul organizațional este în strânsă legătură cu dezvoltarea organizațională şi preprezintă o necesitate la nivelul unei instituții publice. Foarte multe tratate de specialitate au abordat rolul climatului organizațional la buna desfăşurare a activității unei instituții. Acest climat organizațional, amprentat subiectiv, este determinat de latura dominant obiectivă a culturii organizaționale, climat ce acaparează semnificațiile atribuite de un individ persoanelor şi obiectelor cu care interacționează.

Climatul organizațional prezintă un grad redus de generalitate în timp ce cultura organizațională este definită ca: „un complex specific de valori, credințe conducătoare, reprezentări, înțelesuri, căi de gândire, împărtăşite de membrii unei organizații, care determină modurile în care aceştia se vor comporta în interiorul şi în afara organizației respective care sunt transmise noilor membri drept corecte."(Iosifescu, 2000)

Multitudinea de definiții ale climatului organizațional ne îndeamnă să îi acordăm o importanță deosebită în cadrul unei organizații. O serie de cercetători în domeniu acordă o importanță sporită acestei variabile, oferind mai multe puncte de vedere asupra conceptului amintit de noi .

Ekvall(1990) defineşte Climatul organizațional ca fiind suma unor trăiri, atitudini şi comportamente ce dau sens unei organizații.

Analişti din domeniu precum Neal, West şi Patterson(2004) fac distincția dintre „climatul psihologic" cu percepțiile fiecărui individ cu privire la atributele organizaționale, şi „climatul organizațional" care relevă evaluările împărtăşite ale membrilor colectivului. Astfel practicienii trebuie să ia în considerare un număr mare de evaluări care să evidențieze caracteristici relevante pentru climatul organizațional.

Autori precum Reichers & Schneider, când definesc climatul se referă la „percepţiile împărtăşite ale angajaţilor cu privire la politicile, practicile şi procedurile

formale şi informale ale organizaţiei"(Reichers & Schneider, 1990, pp.22). Putem afirma că acest climat este un ansamblu de percepții ce exercită o influență asupra angajaților cu privire la tot ce ține de politici, practici și proceduri instituționale.

Specialiști români ca M. Zlate și C.Zamfir(1978) consideră că, climatul socio-profesional reprezintă: „totalitatea caracteristicilor sociale şi umane ale organizaţiei ca sistem complex: practicile de luare a deciziilor dea lungul ierarhiei, funcţionarea organelor colective de conducere, realizarea funcţiilor sociale ale întreprinderii, atmosfera generală de stimulare a performanţelor de muncă şi a participării la conducere, relaţiile de cooperare între colectivele de muncă, între secţii, servicii, ateliere, birouri" (Chelcea S., Zlate M., Zamfir C., 1978).

În sprijinul celor doi specialişti, E. Păun (1999) defineşte climatul organizaţional ca fiind „ambianţa intelectuală şi morală care domneşte într-un grup, ansamblul percepţiilor colective şi al stărilor emoţionale existente în cadrul organizaţiei." Acelaşi autor, E. Păun, relevă faptul că „climatul exprimă stările generate de confruntarea dintre aşteptările angajaţilor şi condiţiile de muncă şi de viaţă oferite de organizaţie, este o stare de psihologie colectivă, un fenomen de grup, o stare de contagiune colectivă care se obiectivează în ceea ce am putea numi ambianţa umană internă a organizaţiei"(Păun,1999,p.)

M. Vlăsceanu(2003) definește climatul organizațional ca fiind: un ansamblu de lucruri, persoane, condiții (resurse,constrângeri) sau influențe(culturale, politice, legislative) care interferează cu funcționarea sa.

În urma conceptelor prezentate mai sus putem afirma că, un climat organizațional este format din sisteme afective ca trăiri și sentimente ale angajaților, din sisteme cognitive formate din opinii, credințe, anticipări dar și din sisteme comportamentale caracterizate prin implicare, lentoare, proteste și absenteism. Analiza atentă a acestui climat socio -profesional din cadrul unei instituții oferă elementele necesare unei analize SWOT de eficientizare a activității în cadrul instituției.

Cei doi specialiști români,Pitariu H. D și Budean A. D. (2007), opinează faptul că climatul organizaţional se axează pe ansamblul percepţiilor membrilor unei organizaţii din punct de vedere al politicile, practicile şi procedurile formale şi informale în timp ce cultura organizaţională se axează pe convingerile şi valorile construite in timp, a angajaţilor unei organizaţii. Cele două concepte, climat şi cultură organizaţională au câteva elemente comune: ambele fac referire la mediul organizațional social intern, la impactul organizației asupra angajaților care pot fie evaluate cantitativ cu ajutorul unor chestionare cât și calitativ cu ajutorul observației sau al interviului. Cultura organizațională se referă în principal la o formă de continuare a personalității organizației în timp ce climatul organizațional reflectă starea de spirit, credințele, opiniile angajaților, de maniera„aici şi acum". În momentul în care evaluăm satisfacția în muncă, dorințele, aspirațiile sau temerile angajaților evaluăm cu alte cuvinte climatul organizațional. Cultura organizațională se axează pe aspectul valoric și normativ în timp ce climatul organizațional se axează pe aspectul socio-emoțional. Putem afirma că cultura organizațională este determinată de socializare și învățare organizațională, iar climatul organizațional este o oglindire a reacțiilor angajatului cu privire la politicile, procedurile și deciziile organizației, relevând ceea ce este vizibil în relația cu angajatul. Climatul organizaţional este capabil să formeze elemente periferice, fluctuante, expuse influențelor și de ce nu schimbărilor survenite într-o organizație, reprezentând un set de valori, credințe și atitudini colective. Aceste elemente, ale climatului organizațional, surprind schimbări atât legate de o eventuală criză organizațională cât și schimbări strategice privind politicile și practicile organizaționale. Schimbarea este percepută în primul rând la nivelul climatului organizațional și dacă este definitivă ea este percepută la nivelul culturii organizaționale. Cultura și climatul unei organizații sunt influențate de stilul

de conducere deoarece managerii sunt cei care influențează angajații. Un exemplu concludent care să susțină faptul că climatul unei organizații depinde în mare parte de stilul de conducere al managerului, este cel al „ președintelui Ford care afirma că poți cumpăra timpul cuiva; poți cumpăra prezența fizică a unui om într-un anumit loc; poți cumpăra chiar și un anumit număr de mișcări musculare abile într-un interval de timp dat, dar nu poți cumpăra loialitatea, nu poți cumpăra devotamentul, mintea și sufletul. Trebuie să câștigi toate acestea." (Ursachi, 2001)

La nivelul unei organizații, cultura organizațională, exercită o serie de influențe complexe sub formă de norme, simboluri și modele comportamentale, împărtășite de membrii organizației și care poartă numele de climat organizațional. În cele ce urmează vom enumera câteva din aspectele climatului organizațional, după cum urmează:

-Raportarea la muncă și față de manager

-Raportarea la grupul de lucru și față de organizație

-Existența unei motivații pentru activitate și buna integrare în grupul de lucru.

Ca și orice altă organizație, Consiliul Județean Arad, are un scop, o viziune și rezultate pe care dorește să le atingă, raportându/se la mediul social în care se desfășoară activitatea. Axându-ne pe acest climat, putem afirma că el este bazat pe relațiile psihosociale din interior, pe tipul de autoritate aplicat, pe gradul de motivare și participare a angajaților, pe coeziunea grupului de lucru precum și pe satisfacția sau insatisfacția generată de prestarea activității. Vorbim aici de etosul instituției publice ca fiind, un atașament al forțelor umane de la toate nivelele, în care climatul organizațional are un rol foarte important. Pentru ca membrii organizației să-și folosească la maxim potențialul, trebuie cunoscute câteva particularități ale climatului organizațional, după cum urmează:

- Pentru o eficiență profesională este necesar un climat organizațional în care membrii să fie responsabili, iar asumarea responsabilităților să fie facută într-un mod voluntar.
- O serie de reguli simple sub forma unor repere acționale,va oferi un climat organizațional flexibil și nu unul rigid cu reguli, norme, manageri și stiluri manageriale rigide ce pot da naștere la frustrări și la un management paralel.
- Comunicare bidirecțională, atât pe orizontală, între angajați cât și pe verticală, între manageri și angajați conduce la un randament maxim și la o soluționare eficientă a problemelor.
- Existența unor relații pozitive, de cooperare și sprijin reciproc care să ducă la o dezvoltare atât pe plan personal cât și profesional cât și la creșterea motivației intrinseci.

Climatul organizațional este creat și menținut de către tipul de management impus, el este format din felul în care oamenii se tratează unii pe alții și managerii îi tratează pe angajați. Începe din vârful piramidei cu liderii care inspiră și dau tonul pentru tot restul organizației. Acesti lideri au un rol important in organizație. Bryan Tracy exemplifică acest lucru prin exemplul înființării companiei IBM de către Thomas J. Watson, Sr. care a stabilit trei valori esențiale ale companiei, și anume produse și servicii excelente, serviciul oferit clienților să fie excelent și respectul pentru individ să primeze, ceea ce a făcut din firma IBM să fie una dintre cele mai mari și mai respectate companii din domeniul computerelor din lume. Principiul ,,respectul pentru individ"(2013, p. 40) a fost obligatoriu la fiecare nivel al afacerii atât la nivel national cât și international. Angajaților li s-a permis să greșească dar nu li s-a permis să discrediteze sau să insulte alte persoane sau angajați. Tratarea rea a oamenilor, sau în special a oamenilor sub autoritate managerială sunt premise ale concedierii imediate, fără vreo justificare. Acesta este și motivul pentru care oamenii au fost motivați să concureze tocmai pentru a intra in IBM și odată ce au ajuns acolo au devenit cei

mai fericiți și cei mai productivi din orice companie sau industrie. Unele activități sunt inerent motivaționale și cer creativitate, imaginație și nivele elevate de energie. Munca care implică comunicarea, negocierea și interacțiunea cu alți oameni în vederea câștigării cooperării lor pentru a obține o slujbă aduce beneficii individului. Acest tip de muncă este excitanț și provocator, și se recompensează foarte bine. O cantitate însemnată de muncă trebuie să fie standardizată, rutinizată pentru a o îndeplini eficient. Este foarte dificil să motivezi angajații dintr-o instituție în care birocrația ocupă un loc primordial, și în care aceștia sunt nevoiți să facă față afluxului mare de hârtii, astfel încât să mai dea și randament și să asigure un nivel maxim de eficientizare. O organizație bună încearcă să-și structureze munca astfel încât să-și potrivească natura muncii cu natura angajatului și să facă activitățile cât mai mult posibil interesante și atractive.

În vederea identificării rolului pe care managementul participativ îl are asupra climatului organizațional, cercetarea noastră s-a bazat pe metoda anchetei derulată sub forma unui chestionar. Elaborarea prezentei lucrări s-a axat pe aplicarea de chestionare la persoanele angajate în trei dintre instituțiile subordonate Consiliului Județean Arad.

Din chestionarul aplicat ce include 31 de afirmații, cu 5 variante de răspuns, pornind de la dezacord total pana la acord total pe o scală de la 1 la 5, au fost vizate cele patru dimensiuni ale climatului organizațional: instituția ca organizație, relația angajatului cu conducerea instituției, relațiile angajat colegi și raportarea propriei persoane în cadrul instituției.

Din analiza chestionarelor opiniile angajaților chestionați au înregistrat percepții diferite asupra organizației. Trei sferturi din subiecții chestionați (au bifat acorduri partiale și acorduri totale), apreciaza că obiectivele organizației în care sunt angajați sunt precizate clar și ferm, ceea ce reflecta că în cadrul acestor instituții se practică un management participativ determinat de un grad ridicat de acceptare și înțelegere de către angajați a rezultatelor care trebuie atinse. Dacă gradul de cunoaștere și acceptare a obiectivelor propuse în cadrul instituției este mare atunci are loc implicarea angajaților în sarcinile de lucru care presupun îndeplinirea obiectivelor. Majoritatea angajaților chestionați consideră că structura organizațională a instituției din care provin este dată de flexibilitate și de o rigiditate redusă. 10% dintre subiecți nu s-au putut pronunța cu privire la flexibilitatea organizației deoarece considerau ca nu este în consonanță cu obiectivele promovate de instituție. Itemul numărul 2 *"O flexibilitate a structurii organizatorice"* din chestionarul prezentei lucrări evidențiază că marea majoritate a angajaților apreciază faptul că structura instituției in care sunt angajați este în concordanță cu scopurile propuse. Putem afirma că managementul participtiv, odată cu implementarea sa nu aduce modificări de structură organizațională și structura organizatărică a acestor instituții publice nu poate fi modificată prin simpla implementare a unui stil managerial.

Itemul 12 al chestionarului, *" Strategiile moderne și politicile nu sunt suficiente pentru instituție",* evidențiază caracterul modern sau inapoiat al instituției din care aceștia fac parte, cu accent pe politicile și strategiile implementate. Este un aspect foarte important deoarece perceperea organizației ca fiind o instituție deschisă la nou, cu practici manageriale actuale și politici publice eficiente, propulsează angajatul. Din răspunsurile subiecților aflăm că 83,4% apreciază că instituția publică în care lucrează nu apelează la politici și strategii de acțiune moderne și eficiente. Condițiile esențiale pentru ca activitatea din instituție să fie eficientă este dată de o diviziune clară, logică și rațională a activității. Astfel, daca anlizam itemul 15 " *Munca este divizată logic, rațional în cadrul instituției"* al chestionarului, observăm că 20% dintre subiecți și-au exprimat dezacord total sau parțial în legătură afirmația conform căreia munca este divizată logic și rațional în cadrul instituției, 20% sunt

indecişi, iar restul de 60% sunt de acord cu faptul că sarcinile şi atribuţiile de lucru sunt repartizate logic şi raţional.

Funcţionarea optimă a unei instituţii se defineşte şi prin politici de promovare a angajaţilor. Plecând de la această afirmaţie, itemul 18 ”*Promovarea în această instituţie se face pe baza meritelor personale”,* 52,28% dintre subiecţi au rezerve cu privire la promovarea profesională pe baza abilităţilor şi meritelor profesionale. 47,72” dintre subiecţi au exprimat un acor parţial sau total cu privire la modul corect de promovare profesională, fapt ce relevă lipsa unei transparenţe decizionale, în încredere membrii ormanizaţiei nu au suficientă încredere că au şansă sporită de avansare, au o motivaţie intrinsecă şi disponibilitate scăzută în a investi efort şi timp în activităţile derulate în instituţie.

Succesul unei organizaţii depinde foarte mult de coeziunea membrilor care o compun. Conform itemului 19 ”*Angajaţii sunt uniţi prin mecanisme adecvate folosite de conducere”*iar la nivelul acestor instituţii publice locale se promovează o politică de asigurare a coeziunii şi consistenţei interne conform celor 80% dintre respondenţi.

Conform itemului 24 *”Instituţia se remarcă prin consecvenţă în atragerea scopurilor propuse”,* nul dintre indicatorii activităţii manageriale este reprezentat de consecveţa şi modul în care angajaţii îşi asumă şi îndeplinesc scopurile instituţiei. Marea majoritate a subiecţilor, 72% apreciază că instituţia în care sunt angajaţi este consecventă în atingerea scopului.

În ceea ce priveşte relaţia manager angajat răspunsurile oferite de subiecţi relevă faptul că randamentul profesional este interdependent de sprijinul adecvat şi constant din partea şefului în vederea derulării optime a activităţii. 27,3% dintre subiecţi şi-au exprimat dezacordul parţial sau total în ceea ce priveşte suportul oferit de şef/ manager. 20% au fost indecişi şi 52,7% şi-au exprimat acord total privins suportivitatea managerială.78,5% din numărul subiecţilor se declară indecişi privind tipul de relaţie cu şeful sau managerul. Restul de 21,5% afirmă un acord total a unei relaţii armonioase dintre angajat şi conducere. Managementul participativ este cel care poate determina o oprimizare a raporturilor dintre angajat şi şef, ceea ce duce la o eficienţă a activităţii profesionale.

Climatul organizaţional este redat şi de către relaţia angajat-angajat, o relaţie care poate fi armonioasă, bazată pe suport şi ajutor reciproc, dar şi generatoare de conflicte.

Un alt aspect vizat îl reprezintă oferirea de informaţii suficiente de către sef/ manager, în vederea derulării activităţii în condiţii optime. La acest item 65% dintre subiecţi apreciază ca nu dispun de suficiente informaţii în vederea desfăşurării optime a sarcinilor de lucru, 20% dintre respondenţi sunt indecişi, iar 15% sunt in acord total în ceea ce priveşte primirea de informaţii.

Cercetarea noastră s-a axat pe identificarea modului în care eşantionul de subiecţi se raportează la proria poziţie şi rol deţinute în cadrul instituţiei publice. Cu cât o persoană îşi cunoaşte mai bine locul în organigrama incadrul instituţiei, cu atât ea va fi capabilă de o performanţă optimă la locul de muncă.

Analiza datelor privind percepţia subiectului ca angajat în cadrul instituţiei publice surprinde modul în care structura şi caracteristicile instituţiei contribuie la afirmare şi dezvoltare profesională. Toţi subiecţii consideră că activitatea pe care o desfăşoară în cadrul instituţiei contribuie la dezvoltarea lor profesională şi personală.

În ceea ce prigeşte gradul în care angajaţii se comportă ca fiind parte integrantă din instituţie, 52,37% erau în acord total cu această situaţie, 22, 68% erau indecişi, iar 22,95 impotrivă.

Climatul organizaţional este totodată redat şi de preocupările constante ale angajaţilor. Intervenţia experimentală relevă faptul că 65,36% dintre respondenţi manifestă

interes pentru pregătirea profesională a lor, iar restul respondenților sunt în dezacord total sau partial.

Putem observa pe baza datelor analizate, faptul că o mare parte dintre angajați, în proporție de 64,36% își cunosc clar viitorul traseu profesional, în cadrul instituției în care sunt angajați, ca rezultat al rutinelor preexistente de promovare profesională, dar cât și de existența unor stereotipii, prejudecăți și limitări legislative și instituționale.

Rezultatele obținute în urma prelucrării și interpretării datelor chestionarului relevă atât aspecte pozitive ale managementului implementat în cadrul celor trei instituții subordonate Consiliului Județean Arad supuse cercetării, cât și aspecte negative care impun implementarea unui stil managerial participativ care să ofere premisele unui climat organizațional favorabil.

Structura de recompense, climatul organizational și structura activității pot fi schimbate dar printr-un proces lent și în timp. Totul trebuie să fie atent și în detaliu. Stilul managerial al organizației este singurul factor care se poate schimba rapid și această schimbare poate să facă o diferență majoră peste noapte.

În concluzie putem afirma faptul că, climatul la nivelul unei instituții publice este totodată și cauză și efect al dezvoltării instituționale. Îl considerăm cauză atunci când factorul uman generează ideile și îndeplinește activitățile în vederea atingerii scopurilor și îl considerăm efect, atunci când instituția acționează în așa fel încât articulează nevoile organizației cu nevoile angajaților. Este necesară existența unui climat organizațional deschis, participativ, care are ca scop promovarea potențialului uman, echilibrarea relațiilor de cooperare, o competiție mai puțin agresivă și care să mobilizeze toți angajații în vederea atingerii obiectivelor propuse.

BIBLIOGRAPHY

Boboc, I., (2003), *Comportament organizațional și managerial. Fundamente psihologice politologice,* vol. I, *Comportament organizațional,* Editura Universității Petru Maior, Târgu Mureș

Emilian, R., (2000), *Managementul serviciilor – motivații, principii, metode organizare*, ed. Expert, București

Hamel, G., Breen, B. (2010), *Viitorul managementului*, Editura Publica

BODIES CALLED TO APPLY INSOLVENCY PREVENTION PROCEDURES – DUTIES AND LIMITATIONS

Daniel Andrei Gună
PhD Student, University of Craiova

Abstract: The present paper aims to present the bodies whose attributions provided by law are the applicationof the preventive composition procedure and the ad-hoc mandate. These bodies are, within the ad-hocmandate procedure, the president of the tribunal and the ad-hoc agent, respectively the syndic judge andthe arrangement administrator.
The main attributions that these bodies have within the two processes will be analyzed in the paper. Also, the legal norms that regulate their activity will be debated from the point of view of the doctrinallandmarks available at this moment, as well as through the vision offered by the courts in the practicalapplication of insolvency prevention proceedings.

Keywords: insolvency prevention, bankruptcy, trade union judge, insolvency practitioner

1. ***Aspecte generale privind organele chemate să aplice procedurile de prevenire a insolvenței***

Organele ce au printre atribuții punerea în aplicare a procedurilor de prevenire a insolvenței sunt reglementate în cuprinsul art. 7 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, după cum urmează:

- instanțele judecătorești (prin președintele tribunalului sau, după caz, prin judecătorul-sindic);
- mandatarul ad-hoc;
- administratorul concordatar.

În vederea ducerii la bun sfârșit al scopului procedurilor de preveire a insolvenței, acela de salvgardare a debitorilor aflați în dificultate care apelează la astfel de proceduri, este necesară aplicarea și supravegherea respectivelor proceduri de către profesioniști abilitați în acest sens de către lege, care provin fie din mediul judiciar (președintele tribunalului și judecătorul-sindic), fie din rândul practicienilor în insolvență. Aceste organe îndeplinesc anumite atribuții specifice (organele judiciare îndeplinesc acea atribuție privind controlul efectuat de către instanță al activității derulate de către practicienii în insolvență, iar aceștia din urmă își îndeplinesc atribuțiile specializate în ceea ce privește insolvența, ori, după caz, prevenirea acesteia).

Reprezentantul autorității judecătorești în procedura mandatului ad-hoc este președintele tribunalului, iar în procedura concordatului preventiv, judecătorul-sindic. În acest fel, se statuează principiul prevăzut de art. 4 pct. 13 din Legea nr. 85/2014, care prevede că administrarea procedurilor de prevenire a insolvenței și de insolvență trebuie să fie efectuată de către practicienii în insolvență, desfășurarea acestora trebuind să aibă loc sub controlul instanțelor de judecată.[1]

[1] Stanciu D. CĂRPENARU, Mihai Adrian Hotca, Vasile NEMEȘ, *Codul insolvenței comentat, ediția a II-a, revizuită și adăugită*, ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 57

2. ***Organele care aplică procedura mandatului ad-hoc***

2.1. Președintele tribunalului

Rolul președintelui tribunalului în procedura mandatului ad-hoc este reglementat în cuprinsul dispozițiilor art. 10 – 13 din Legea nr. 85/2014.

Acesta primește cererea de numire a unui mandatar ad-hoc, care este propus de către debitor chiar prin cerere, care trebuie de asemenea să cuprindă, pe lângă propunerea privind desemnarea mandatarului ad-hoc, și descrierea detaliată a motivelor pentru care este necesar un astfel de demers.

În cuprinsul legii nu ne sunt oferite exemple de motive care pod duce la necesitatea desemnării unui mandatar ad-hoc. Totuși, în doctrină[2] s-a expus situația în care un debitor nu a reușit sau nu va reuși într-un termen rezonabil, prin mijloace sau eforturi proprii, să își convingă principalii creditori să-i acorde celemență pentru depășirea situației de criză financiară în care se află, timp în care un terț, independent de părți și specializat în ceea ce privește negocierea și managementul crizelor, ar putea să obțină o astfel de clemență.

De asemenea, în cuprinsul legii nu sunt prevăzute actele ce trebuie să însoțească cererea de numire a unui mandatar ad-hoc. În acest sens, în literatura de specialitate[3] s-a statuat că este necesar ca cererea de numire a unui mandatar ad-hoc să fie însoțită de unele documente justificative, cum ar fi:

- contractele pe care debitorul le-a încheiat și din care rezultă care dintre datorii vor ajunge la scadență;
- ultima situație financiară anuală, care trebuie să fie certificată de către administrator și cenzor/auditor, balanța de verificare pentru luna anterioară datei înregistrării cererii de desemnare a mandatarului ad-hoc;
- se poate chiar depune și un raport de expertiză extrajudiciară ori un raport de audit financiar, care să poată atesta nivelul redus al lichidităților pe termen scurt și/sau gradul crescut de îndatorare pe termen lung, care sunt de natură a afecta îndeplinirea obligațiilor contractuale în raport cu ce resurse generează activitatea operațională debitorului ori cu resursele atrase prin activitatea sa financiară;
- orice alte înscrisuri de natură a dovedi faptul că debitorul se află în dificulate financiară.

Faptul că președintele tribunalului este reprezentantul autorității judecătorești împuternicit cu soluționarea cererii de desemnare a mandatarului ad-hoc este rezultatul caracterului confidențial al procedurii, caracter în lipsa căruia s-ar produce consecințe nefavorabile creditorului, în sensul că s-ar lovi de întreruperea relațiilor economice cu partenerii de afaceri, aceștia din urmă devenind cel mai probabil reticenți în a continua respectivele relații, dată fiind situația financiară în care un debitor se află în momentul în care apelează la una dintre procedurile de prevenire a insolvenței.[4]

Conform dispozițiilor art. 12 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, președintele tribunalului dispune citarea debitorului și a mandatarului ad-hoc propus într-un termen de 5

[2] Gheorghe PIPEREA, *Legea concordatului*, ed. Wolters Kluwer, București, 2010, p. 32
[3] Csaba Bela NASZ, *Procedurile de prevenire a insolvenței*, ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 191
[4] În același sens, a se vedea Csaba Bela NASZ, *Procedurile de prevenire a insolvenței*, ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 192

zile, iar procedura de citare se aduce la îndeplinire cu ajutorul agentului procedural din cadrul respectivei instanțe.

În vederea respectării caracterului confidențial al procedurii, aceasta se desfășoară în camera de consiliu. Respectiva caracteristică a procedurii mandatului ad-hoc s-a menținut, aceasta fiind reglementată anterior în cuprinsul Legii nr. 381/2009. Apreciem că este binevenită această confirmare a faptului că o asemenea cerere trebuie desfășurată într-un cadru care derogă de la principiul publicității, întrucât, cum am mai subliniat, scopul unei asemenea proceduri este acela de a-l redresa pe debitor, lucru mai greu de adus la îndeplinire în condițiile în care creditorii săi ori ceilalți parteneri comerciali iau cunoștință în detaliu la un moment timpuriu despre dificultățile financiare cu care se confruntă.

S-a statuat în doctrină[5] faptul că această procedură este una *în mod evident necontencioasă*, rolul instanței fiind redus numai la a constata dacă într-adevăr întreprinderea care solicită desemnarea unui mandatar ad-hoc are dificultăți de natură a se impune demararea procedurii și dacă mandatarul ad-hoc propus îndeplinește condițiile cerute de lege.

Cererea de desemnare a unui mandatar ad-hoc se depune într-un registru special al instanței, conform dispozițiilor art. 11 din Legea nr. 85/2014, acesta fiind reglementat în cuprinsul Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești din 17.12.2015, la art. 83 alin. (1) pct. 16, unde se prevede că în respectivul registru *se înregistrează cererile de numire a unui mandatatar ad-hoc, cu următoarele mențiuni: numărul cererii; denumirea entității care solicită aplicarea procedurii mandatului ad-hoc; soluția pronunțată; încetarea mandatului; observații.*

În cuprinsul aceluiași Regulament de ordine interioară al instanțelor judecătorești este prevăzut la art. 114[8] faptul că cererile de numire a unui mandatar ad-hoc, precum și orice alte înscrisuri referitoare la acestea se depun la primul grefier al instanței ori la grefierul special desemnat de către președintele instanței în acest sens și se înregistrează în Registrul special privind mandatul ad-hoc.

Cu privire la exclusivitatea conferită președintelui tribunalului în ceea ce privește atribuția de soluționare a cererii debitorului și ulterior de constatare a încetării procedurii, s-a apreciat în doctrină[6] că acesta poate desemna un alt judecător, fie el și judecător-sindic, din cadrul instanței în vederea îndeplinirii sarcinilor legate de procedura mandatului ad-hoc, având în vedere că președintele instanței poate să își delege unele dintre atribuțiile ce îi revin prin prisma funcției, precum și că legea nu prevede o sancțiune pentru situația în care hotărârile din cadrul procedurii sunt luate de către un alt judecător. Apreciem această opinie ca fiind întemeiată, și, cum astfel și sursa anterior menționată a precizat, legiuitorul nu a prevăzut vreo sancțiune aplicabilă în cazul în care nu este președintele tribunalului acela care exercită această atribuție.

În procedura de numire a mandatarului ad-hoc, reglementată de dispozițiile art. 13 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, președintelui tribunalului îi revine atribuția de a verifica, după ascultarea debitorului, dacă dificultățile sale financiare sunt unele reale, precum și de a constata că persoana care este propusă ca mandatar ad-hoc întrunește condițiile prevăzute de lege pentru exercitarea acestei calități. Deși legea nu prevede ascultarea mandatarului ad-hoc propus, astfel cum spune cu privire la debitor, s-a apreciat în doctrină[7] faptul că, întrucât

[5] Arin Octav STĂNESCU în Radu BUFAN, Andreea DELI-DIACONESCU, Florin MOȚIU (coordonatori), *Tratat practic de insolvență*, ed. Hamangiu, București, 2014, p. 106

[6] Stanciu D. CĂRPENARU, Mihai Adrian Hotca, Vasile NEMEȘ, *Codul insolvenței comentat, ediția a II-a, revizuită și adăugită*, ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 60

[7] *Idem*, p. 63

este citat de către președintele tribunalului cu ocazia analizării cererii debitorului, nimic nu-l împiedică pe acesta din urmă să procedeze la ascultarea mandatarului pentru a fi complet lămurit atât cu privire la necesitatea desemnării mandatarului ad-hoc și abilitățile acestuia, precum și în ceea ce privește starea patrimonială în care debitorul se află. Un argument în plus adus acestei opinii a fost acela conform căruia, potrivit dispozițiilor art. 14 din Legea nr. 85/2014, se face referire la acordul mandatarului ad-hoc referitor la stabilirea de către președintele tribunaluli a onorariului său provizoriu, un astfel de acord putând fi dat atât în scris, cât și oral, în fața judecătorului.

Cu privire la verificarea caracterului real al stării financiare precare a debitorului, facem trimitere la dispozițiile art. 5 pct. 27 din Legea nr. 85/2014, care definesc noțiunea de *debitor aflat în dificultate*. Astfel, debitorul aflat în dificultate este acela care, deși execută sau este capabil să execute obligațiile eigibile, are un grad de lichiditate pe termen scurt redus și/sau un grad de îndatorare pe termen lung ridicat, ce pot afecta îndeplinirea obligațiilor contractuale în raport cu resursele generate din activitatea operațională sau cu resursele atrase prin activitatea financiară.

Atunci când constată îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege, președintele tribunalului admite cererea și numește un mandatar ad-hoc printr-o încheiere cu caracter executoriu.

Președintele tribunalului mai ca atribuție, conform art. 14 din Legea nr. 85/2014, stabilirea în mod provizoriu a onorariului mandatarului ad-hoc, onorariu pe care îl poate stabili ca fiind unul fix ori unul lunar. De asemenea, la cererea mandatarului ad-hoc, cu acordul debitorului, președintele tribunalului poate modifica respectivul onorariu.

În cadrul procedurii mandatului ad-hoc, președintelui tribunalului îi revine, potrivit dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Legea nr. 85/2014, atribuția de a constata încetarea acestuia, în situațiile prevăzute în cuprinsul dispozițiilor art. 15 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, respectiv:

- atunci când acesta este denunțat în mod unilateral de către debitor ori de către mandatarul ad-hoc;
- atunci când înțelegerea ce face obiectul procedurii se încheie;
- în eventualitatea în care în termenul de 90 de zile de la desemnarea mandatarului ad-hoc (prevăzut de dispozițiile art. 13 alin. (2) din Legea nr. 85/2014) acesta nu reușește să realizeze o înțelegere între debitor și unul sau mai mulți dintre creditorii săi, înțelegere care să aibă scopul de a ajuta la depășirea stării de dificultate financiară în care debitorul se află, de a-l salvgarda și de se menține locurile de muncă, acoperindu-i-se totodată și creanțele.

2.2. Mandatarul ad-hoc

În cuprinsul cererii pe care debitorul aflat în dificultate o adresează președintelui tribunalului competent, acesta este obligat să propună un mandatar ad-hoc, adică un practician în insolvență, autorizat potrivit legii și definit de doctrină[8] ca fiind *„practicianul în insolvență autorizat, în condițiile legii, să negocieze cu creditorii în scopul realizării unei înțelegeri între unul sau mai mulți dintre aceștia și debitor, în vederea depășirii stării de dificultate financiară în care se află debitorul, a salvgardării acestuia, păstrării locurilor de muncă și acoperirii creanțelor asupra debitorului”*.

Activitatea practicienilor în insolvență este reglementată în cuprinsul OUG nr. 86/2006. Art. 3^2 din acest act normativ prevede că *mandatarul ad-hoc este practicianul în*

[8] Csaba Bela NASZ, *Procedurile de prevenire a insolvenței*, ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 167

insolvență compatibil, autorizat în condițiile legii, desemnat să exercite atribuțiile prevăzute de lege sau cele stabilite de instanța de judecată, în cadrul mandatului ad-hoc.

Mandatarul ad-hoc este ales de către debitor, rolul acestuia fiind de a facilita negocierile dintre debitor și creditorii săi, prin intermediul său, în calitate de profesionist și de parte echidistantă.

Sarcinile acestuia sunt bine determinate în cuprinsul art. 13 alin. (2) din Legea nr. 85/2014. Acesta trebuie să realizeze, într-un termen de 90 de zile de la momentul desemnării, o înțelegere între debitor și unul ori mai mulți dintre creditorii săi, în vederea depășirii stării de dificultate financiară în care se află debitorul. Pârghiile conferite mandatarului ad-hoc în scopul facilitării realizării acestui obiectiv sunt prevăzute la alin. (3) al aceluiași articol. Astfel, mandatarul ad-hoc poate propune remiteri, reeșalonări ori reduceri parțiale ale datoriilor debitorului, continuarea ori încetarea unor contracte aflate în derulare, reduceri de personal, precum și orice alte măsuri pe care le consideră necesare.

Observăm, analizând textul de lege anterior menționat, că mandatarul ad-hoc nu este îngrădit în îndeplinirea atribuțiilor sale prin conferirea unui număr limitat de variante pentru depășirea situației financiare precare a debitorului, ci sunt oferite cu titlu de exemplu anumite operațiuni pe care acesta le poate negocia. În acest sens, apreciem că, pe lângă exemplele enumerate în lege, mandatarul ad-hoc va putea propune și alte soluții, cum ar fi de exemplu închiderea unei ramuri de activitate pe care debitorul o desfășoară împreună cu unul sau mai mulți dintre creditorii săi, ramură nu mai este profitabilă și concentrarea resurselor respective pentru restul activităților sale, astfel încât acestea din urmă să aibă un grad ridicat de performanță, cu oferirea către creditorii respectivi a unor alternative care să nu le aducă pierderi.

Potrivit dispoziţiior ce reglementează procedura de numire a mandatarului ad-hoc, încheierea prin care acesta este numit este una executorie, potrivit dispozițiilor art. 8 alin. (3) din Legea nr. 85/2014, fiind susceptibilă de exercitarea căii de atac a apelului, reglementată de dispozițiile alin. (4) ale aceluiași articol.

S-a exprimat în doctrină[9] ideea potrivit căreia creditorii nu pot formula apel împotriva încheierii pronunțate de către președintele tribunalului, având în vedere faptul că aceștia nu ar avea interesul să facă un astfel de demers, motivându-se că nu sunt atenționați asupra cererii formulate de către debitor, astfel neputând avea obiecții cu privire la o situație juridică despre care nu au luat încă la cunoștință. Un argument în plus în susținerea opțiunii legiutorului a fost faptul că în cadrul procedurii mandatului ad-hoc creditorii au libertatea de a refuza o eventuală negociere, incluziv pentru motive privind persoana practicianului în insolvență ales drept mandatar ad-hoc.

De asemenea, s-a mai exprimat în doctrină opinia[10], întemeiată după părerea noastră, potrivit căreia nici practicianul în insolvență propus ca mandatar ad hoc nu poate formula calea de atac a apelului împotriva încheierii președintelui tribunalului prin care a fost numit, întrucât, pe de o parte, deși legea nu prevede în mod clar acest lucru, ar fi de preferat ca la cererea de numire a unui mandatar ad-hoc, debitorul să anexeze un înscris semnat de respectivul profesionist prin care acesta declară că este de acord să fie numit în calitate de mandatar ad-hoc, iar pe de altă parte, avându-se în vedere calitatea sa de practician în insolvență, este obligat ca, ulterior numirii, să își ducă mandatul la îndeplinire, respectiv să se prezinte în fața președintelui tribunalului și în termen de 90 de zile de la numire să realizeze o înțelegere între debitor și creditorii acestuia, în scopul redresării situației economice a primului.

[9] Csaba Bela NASZ, *Procedurile de prevenire a insolvenței*, ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 167
[10] Csaba Bela NASZ, *Procedurile de prevenire a insolvenței*, ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 168

Suntem de acord cu această opinie, deoarece anexarea la cererea de numire a unui mandatar ad-hoc a unui înscris încheiat ori semnat de către practicianul în insolvență ar putea avea un rol determinant în admiterea cererii de către președintele tribunalului, întrucât ar conferi încredere mai mare în faptul că acesta și-ar duce la bun sfârșit mandatul cu care este învestit.

Referitor la remunerația la care mandatarul este îndreptățit pentru activitatea derulată în cursul procedurii, s-a apreciat în doctrină[11] faptul că acest onorariu se cuvine mandatarului ad-hoc fără a avea importanță dacă înțelegerea pe care acesta încearcă să o realizeze între debitor și creditorii săi s-a încheiat sau nu. Apreciem această opinie ca fiind întemeiată, întrucât, în mod evident, suntem în prezența asumării de către mandatatarul ad-hoc a unei obligații de mijloace, nu a unei obligații de rezultat. Aceste aspecte reies în mod neechivoc din economia dispozițiilor legale care reglementează instituția, respectiv art. 13 alin. (3) coroborat cu art. 15 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 85/2014, reieșind în mod clar caracterul obligației asumate de către mandatarul ad-hoc, el neputând fi tras la răspundere și sancționat cu neacordarea sumei cuvenite drept onorariu în situația în care, deși a fost de bună credință și a încercat să mijlocească litigiile exitente între debitor și creditori, s-a lovit de un refuz ferm al acestora din urmă în a acorda clemență.

Raportat la reglementarea instituției, s-a apreciat în doctrină[12] faptul că mandatarul ad-hoc nu este un reprezentant al debitorului ori al colectivității creditorilor, ci un mandatar al președintelui tribunalului, deci un terț independent de participanții la procedură, purtător al autorității și al justiției, astfel că potențialul de negociere și credibilitate ar trebui să fie unul mai mare în ceea ce-l privește pe mandatarul ad-hoc în comparație cu debitorul.

Tindem să fim de acord în parte cu această opinie, însă, raportat la anumite dispoziții care reglementează procedura mandatului ad-hoc, avem de făcut unele mențiuni. Astfel, nu putem să nu observăm faptul că persoana mandatarului ad-hoc este propusă de către debitor prin cererea adresată președintelui tribunalului. Prin urmare, deși acesta beneficiază de o prezumție de bună credință, ar fi utopic să afirmăm că nu se pot ridica semne de întrebare de către creditori cu privire la imparțialitatea mandatarului ad-hoc. Într-adevăr, acesta este obligat să încerce pe cât posibil să realizeze o înțelegere între debitor și creditorii săi, însă, cum am afirmat, respectivii creditori ar putea avea anumite dubii referitoare la dorința mandatarului ad-hoc de a le satisface și acestora interesele în relațiile economice pe care le au cu creditorul.

În eventualitatea în care mandatarul ad-hoc reușește să medieze o înțelegere între debitor și creditorii săi, s-a reținut în doctrină[13] faptul că acesta poate fi concretizat printr-un înscris distinct ori prin acte adiționale la contractele aflate deja în derulare, acordul respectiv trebuind să țină cont de privilegiile și garanțiile care însoțesc creanțele contra debitorului, însă, în vederea salvgardării întreprinderii debitorului, mandatarul ad-hoc putând să propună înlăturarea totală sau parțială, temporară sau definitivă, a accesoriilor acestor garanții.

Apreciem că această opinie este una întemeiată, deoarece în cuprinsul legii nu sunt prevăzute în mod clar mijloacele prin care să fie concretizate rezultatele activității întreprinse de către mandatarul ad-hoc.

---

[11] Nicoleta ȚĂNDĂREANU, *Codul insolvenței comentat, Vol. I – art. 1-182*, ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 97

[12] Luiza HAGIU în Gheorghe PIPEREA (coord.), *Codul insolvenței. Note, Corelații, Explicații*, ed. C.H. Beck, București, 2017, p. 225

[13] Gheorghe PIPEREA, *Legea concordatului*, ed. Wolters Kluwer, București, 2010, p. 37 apud. Luiza HAGIU în Gheorghe PIPEREA (coord.), *Codul insolvenței. Note, Corelații, Explicații*, ed. C.H. Beck, București, 2017, p. 239

În concluzie, cu privire la mandatarul ad-hoc, apreciem că dispozițiile legale in vigoare în acest moment sunt perfectibile, în vederea atingerii dezideratului procedurilor de prevenire a insolvenței, acela de a crea un cadru de încredere între debitor și creditorii acestui.

3. ***Organele care aplică procedura concordatului preventiv***

3.1. Judecătorul-sindic

Potrivit dispozițiilor art. 8 alin. (2) din Legea nr. 85/2014, *cererile și pricinile referitoare la concordatul preventiv sunt de competența judecătorului-sindic, desemnat potrivit prevederilor Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare*.

Astfel cum s-a reținut în doctrină[14], din faptul că cele două proceduri de prevenire a insolvenței se desfășoară sub supravegherea și cu concursul instanțelor de judecată reiese că acestea au un caracter judiciar.

Atribuțiile acestuia sunt reglementate în cuprinsul dispozițiilor art. 17 din Legea nr. 85/2014 și sunt după cum urmează:

a) să numească administratorul concordatar provizoriu;

b) să omologheze, la cererea administratorului concordatar, concordatul preventiv;

c) să constate, la cerere oricărui creditor nesemnatar al concordatului preventiv, îndeplinirea condițiilor cerute pentru a fi înscris pe lista creditorilor ce au aderat la concordatul preventiv;

d) să dispună prin încheiere, potrivit prevederilor art. 18, suspendarea provizorie a executărilor silite contra debitorului, în baza ofertei de concordat preventiv formulate de debitor și transmise creditorilor;

e) să judece acțiunile în nulitate și în rezoluțiune a concordatului preventiv.

Remarcăm că judecătorul-sindic și-a păstrat atribuțiile pe care le avea potrivit dispozițiilor ce reglementau procedura concordatului preventiv sub imperiul art. 14 din Legea nr. 381/2009, cu mențiunea că în prima dintre acestea conciliatorul a fost înlocuit cu administratorul concordatar provizoriu.

Atribuțiile pe care judecătorul-sindic le are în desfășurarea procedurii concordatului preventiv sunt mult mai puține decât cele pe care acesta le are în desfășurarea procedurii insolvenței, astfel cum acestea sunt reglementate în cuprinsul art. 45 din Legea nr. 85/2014.

S-a susținut în doctrină[15] opinia potrivit căreia, deși nu este reglementată în mod explicit această atribuție, totuși judecătorul-sindic, în cadrul procedurii concordatului preventiv, se poate pronunța și cu privire la contestațiile la tabelul creditorilor și asupra celor la tabelul creditorilor concordatari.

Ținând cont că procedura concordatului preventiv este una judiciară, astfel cum am amintit și anterior, achiesăm la această opinie, având în vedere că procedura are loc sub supravegherea și cu concursul judecătorului-sindic.

Urmează să analizăm, pe rând, cele 5 atribuții pe care judecătorul-sindic le are potrivit legii în desfășurarea procedurii concordatului preventiv.

---

[14] Stanciu D. CĂRPENARU, Mihai Adrian Hotca, Vasile NEMEȘ, *Codul insolvenței comentat, ediția a II-a, revizuită și adăugită*, ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 58

[15] Gheorghe PIPEREA, *Legea concordatului*, ed. Wolters Kluwer, București, 2010, p. 66 apud. Luiza HAGIU în Gheorghe PIPEREA (coord.), *Codul insolvenței. Note, Corelații, Explicații*, ed. C.H. Beck, București, 2017, p. 247

- *Atribuția de numire a administratorului concordatar provizoriu;*

Judecătorul-sindic din cadrul tribunalului competent, atunci când este învestit cu soluționarea unei cereri de deschidere a procedurii de concordat preventiv, formulată în condițiile art. 23 din Legea nr. 85/2014, procedează la numirea în calitate de administrator concordatar provizoriu a unui practician în insolvență ce a fost desemnat de către debitor prin cererea formulată către instanță.

Legea nu prevede condițiile de formă pentru această cerere. Esențial este ca în cuprinsul său să fie propusă numirea unui administrator concordatar provizoriu dintre practicienii în insolvență autorizați conform legii.

În acest sens, s-ar putea ridica, pur ipotetic însă, o problemă în situația în care ar fi propusă drept administrator concordatar provizoriu o persoană care la acel moment nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege, ca de exemplu un fost practician în insolvență ori unul care la momentul formulării cererii era suspendat ori era într-o situația în care nu-și putea exercita în mod legal atribuțile privind activitatea de practician în insolvență.

Apreciem că un eventual răspuns la o astfel de problemă ar fi constatarea de către judecătorul-sindic a inadmisibilității cererii de numire a unui administrator concordatar provizoriu. Aceasta ar fi singura soluție legală, dat fiind și caracterul necontencios al unei cereri de numire a unui administrator concordatar provizoriu.

- *Atribuția de omologare, la cererea administratorului concordatar, a concordatului preventiv;*

Potrivit dispozițiilor art. 28 din Legea nr. 85/2014, judecătorul-sindic, după ce creditorii aprobă concordatul propus de către debitor, la solicitarea administratorului concordatar, verifică îndeplinirea, în mod cumulativ a condițiilor de omologare a concordatului preventiv. Astfel, după ce constată că valoarea creanțelor contestate și/sau în litigiu nu depășește un procent de 25% din masa credală și observă, cu privire la concordat, că a fost aprobat de un procent de minim 75% din valoarea creanțelor acceptate și necontestate, procedează la omologarea concordatului preventiv, prin pronunțarea, de urgență și cu precădere, în cameră de consiliu, a unei încheieri, după ce în prealabil l-a citat și l-a ascultat pe administratorul concordatar.

Conform ultimei teze a art. 28 alin. (2) din Lege, această cerere poate fi respinsă numai cu privire la motive de legalitate.

În jurisprudență, dovedirea de către debitor a acordului creditorilor privind aprobarea concordatului preventiv după ce prima instanță s-a pronunțat, cu consecința respingerii de către aceasta a cererii de omologare, a condus la admiterea apelului formulat, anularea sentinței și trimiterea cauzei la judecătorul sindic pentru judecarea cererii de omologare a concordatului preventiv. Astfel, instanța de apel a reținut că dovezile de acceptare a ofertei privind concordatul au fost depuse la dosar ulterior pronunțării încheierii prin care judecătorul sindic din cadrul tribunalului a respins cererea de omologare a concordatului preventiv. Totuși, instanța de apel a avut în vedere scopul concordatului preventiv, care instituie mecanisme contractuale de evitare a insolvenței, prin utilizarea de procecuri amiabile de renegociere a creanțelor ori a condițiilor acestora în cazul unui debitor aflat în dificultate financiară însă capabil să execute obligațiile exigibile, precum și faptul că în respectiva cauză s-a făcut ulterior dovada acceptării ofertei de concordat preventiv.[16]

[16] Curtea de Apel Craiova, decizia nr. 108/2016, disponibilă pe http://rolii.ro/hotarari/5896570ee490094c3b001dad accesată la data de 05.05.2021

- *Atribuţia de constatare, la cererea oricărui creditor nesemnatar al concordatului preventiv, a îndeplinirii condiţiilor cerute pentru a fi înscris pe lista creditorilor ce au aderat la concordatul preventiv;*

Conform acestei atribuţii, judecătorul-sindic poate, ulterior omologării concordatului preventiv, să introducă în derularea procedurii concordatului preventiv şi alţi creditori care iniţial nu au aderat la acest concordat. Mecanismul acestei proceduri este reglementat în cuprinsul art. 32 din Legea nr. 85/2014, alin. (1) stipulând că *„Orice creditor care obţine un titlu executoriu asupra debitorului în cursul procedurii poate formula cerere de aderare la concordat sau poate să îşi recupereze creanţa prin orice alte modalităţi prevăzute de lege”*.

În doctrină[17] s-a remarcat faptul că în realitate *„condiţiile”* la care norma anterior amintită se referă cu privire la îndeplinirea cărora judecătorul-sindic trebuie să se pronunţe sunt în realitate reprezentate numai de una singură, aceea a deţinerii unui titlu executoriu.

S-a mai subliniat în doctrină[18] că în practică ne putem întâlni cu situaţia în care administratorul concordatar nu a solicitat omologarea concordatului având în vedere neîndeplinirea cumulativă a celor două condiţii enumerate anterior (cea privind aprobarea concordatului de creditorii ce deţin peste 75% din valoarea creanţeor acceptate şi necontestate şi cea privind nedepăşirea procentului de 25% din valoarea creanţelor contestate şi/sau în litigiu), dar odată cu aderarea unuia ori mai multor creditori, aceste două condiţii ar fi îndeplinite, situaţie în care, în opinia autorului citat, la care achiesăm în totalitate, având în vedere opţiunea legiuitorului de a nu reglementa un termen pentru introducerea unei astfel de cereri, judecătorul-sindic va putea omolga concordatul preventiv.

- *Atribuţia de a dispune, prin încheiere, în conformitate cu dispoziţiile art. 18 din Legea nr. 85/2014, suspendarea provizorie a executărilor silite pornite împotriva debitorului, în temeiul ofertei de concordat preventiv formulate de către debitor şi transmise creditorilor;*

Suspendarea provizirie a urmăririlor silite la care debitorul este supus este reglementată în cuprinsul dispoziţiilor art. 25 din Legea nr. 85/2014. Aceasta poate opera la cererea debitorului, potrivit procedurii ordonanţei preşedinţiale, reglementată de dispoziţiile art. 996 şi 999 din C.pr.civ., până la pronunţarea unei hotărâri executorii privind omologarea concordatului preventiv ori până la respingerea ofertei de concordat de către creditorii ale căror creanţe necontestate compun masa credală.

- *Atribuţia privind judecarea acţiunilor în nulitate şi în rezoluţiune a concordatului preventiv.*

În fine, ultima dintre atribuţiile pe care judecătorul-sindic le îndeplineşte în cadrul procedurii concordatului preventiv este aceea de a judeca acţiunile în declararea nulităţii ori în pronunţarea rezoluţiunii concordatului preventiv.

În doctrină[19] s-a apreciat că din interpretarea sistematică a dispoziţiilor legii nr. 85/2014 reiese că un concordat preventiv (care este, în estenţă, un contract, bazat pe acordul de voinţă al părţilor) poate fi afectat atât de nulitatea relativă, cât şi de cea absolută.

Acţiunile în nulitate, respectiv rezoluţiune a concordatului preventiv sunt reglementate de art. 34 şi 35 din Legea nr. 85/2014.

---

[17] Stanciu D. CĂRPENARU, Mihai Adrian Hotca, Vasile NEMEŞ, *Codul insolvenţei comentat, ediţia a II-a, revizuită şi adăugită*, ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2017, p. 71

[18] Arin Octav STĂNESCU în Radu BUFAN, Andreea DELI-DIACONESCU, Florin MOŢIU (coordonatori), *Tratat practic de insolvenţă*, ed. Hamangiu, Bucureşti, 2014, p. 119, apud. Csaba Bela NASZ, *Procedurile de prevenire a insolvenţei*, ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2015, p. 163

[19] Csaba Bela NASZ, *Procedurile de prevenire a insolvenţei*, ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2015, p. 165

Obeservăm, aşadar, că judecătorul-sindic are un rol determinant în desfăşurarea procedurii concordatului preventiv, acesta trasând principalele directive în cadrul acestui mecanism.

Alături de alţi autori[20], suntem de părere că, raportat la dispoziţiile legale care reglementează ansamblul procedurii concordatului preventiv, enumerarea prevăzută de art. 17 din Lege este una cu titlu exemplificativ, judecătorul-sindic având şi alte atribuţii, art. 18 alin. (1) din Lege stipulând, cu titlu general, că judecătorul-sindic soluţionează cererile formulate în cadrul procedurii de concordat preventiv. În atare condiţii, orice altă cerere formulată în cadrul unei cauze referitoare la concordatul preventiv va fi soluţionată de către judecătorul-sindic, fie chiar şi una vădit inadmisibilă.

3.2. Administratorul concordatar

Administratorul concordatar este practicianul în insolvenţă care aplică procedura concordatului preventiv, fiind numit în mod provizoriu de către judecătorul-sindic, în conformitatate cu dispoziţiile art. 17 din Lege.

În comparaţie cu dispoziţiile Legii nr. 381/2009, în actuala reglementare conciliatorul a fost înlocuit cu administratorul concordatar.

Administratorul concordatar a fost definit în literatura de specialitate[21] ca fiind *„persoana fizică sau juridică, practician în insolvenţă, autorizat în condiţiile legii, desemnat să exercite atribuţiile prevăzute de Legea nr. 85/2014, în procedura concordatului preventiv”*.

Astfel, art 3^1 din OUG nr. 86/2006 îl defineşte pe *conciliator*[22] ca fiind *practicianul în insolveţă compatibil, desemnat să exercite atribuţiile prevăzute de lege sau cele stabilite de instanţa de judecată, în cadrul procedurii de concordat preventiv*.

S-a arătat în doctrină[23], în mod absolut întemeiat, faptul că prezenţa administratorului concordatar în cadrul procedurii concordatului preventiv constituie o garanţie împotriva unor eventuale intenţii ori acte frauduloase care pot proveni din partea debitorului.

Observăm că atribuţiile pe care conciliatorul le avea sub imperiul Legii nr, 381/2009 se regăsesc şi în reglementarea actuală în sarcina administratorului concordatar, dispoziţiile art. 16 din actul normativ anterior amintit având un cuprins aproape identic cu cele ale art. 19 din Legea nr. 85/2014.

Astfel, atribuţiile pe care administratorul concordatar provizoriu le are în cadrul procedurii concordatului preventiv sunt după cum urmează:

a) să întocmească tabelul creditorilor, care include şi creditorii contestaţi sau ale căror creanţe sunt în litigiu, şi tabelul creditorilor concordatari. În acest sens, o creanţă a unui creditor cu mai mulţi debitori solidari care se află în procedura concordatului preventiv urmează să fie înscrisă în toate tablourile creditorilor cu valoarea nominală a creanţei deţinute până când aceasta va fi complet acoperită;

---

[20] Nicoleta ŢĂNDĂREANU, *Codul insolvenţei comentat, Vol. I – art. 1-182*, ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2017, p. 102

[21] Csaba Bela NASZ, *Procedurile de prevenire a insolvenţei*, ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2015, p. 167

[22] Deşi respectiva OUG nu fost modificată ulterior intrării în vigoare a dispoziţiilor Legii nr. 85/2014, având în vedere că administratorul concordatar a preluat atribuţiile conciliatorului, este de actualitate această dispoziţie legală.

[23] Luiza HAGIU în Gheorghe PIPEREA (coord.), *Codul insolvenţei. Note, Corelaţii, Explicaţii*, ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2017, p. 250

b) să elaboreze, cu concursul debitorului, oferta de concordat, care trebuue să cuprindă atât proiectul de concordat, cât şi planul de redresare;

c) să facă demersuri în vederea soluţionării pe cale amiabilă a oricărei dispute apărute între debitor şi creditori ori între creditori;

d) să solicite judecătorului-sindic omologarea concordatului preventiv;

e) să supravegheze îndeplinirea de către debitor a obligaţiilor asumate prin concordatul preventiv;

f) să informeze, de urgenţă, adunarea creditorilor concordatari cu privire la neîndeplinirea ori îndeplinirea necorespunzătoare de către debitor a obligaţiilor sale;

g) să întocmească şi să transmită către adunarea creditorilor concordatari rapoarte lunare ori trimestriale cu privire la activitatea sa şi a debitorului, rapoarte care trebuie să conţină şi o opinie proprie a administratorului concordatar cu privire la existenţa ori inexistenţa unir motive care să ducă la rezoluţiunea concordatului preventiv;

h) să convoace adunarea creditorilor concordatari;

i) să ceară instanţei de judecată, atunci când este cazul, închiderea procedurii concordatului preventiv;

j) să îndeplinească oricare alte atribuţii pe care i le confneră legea, concordatul preventiv ori cu privire la care judecătorul-sindic se pronunţă.

Se remarcă, astfel cum am menţionat anterior, că nu există diferenţe majore cu privire la atribuţiile pe care le avea conciliatorul sub imperiul Legii nr. 381/2009 şi cele pe care administratorul concordatar le are conform actualei reglementări. Observăm totuşi că, referitor la prima dintre atribuţiile pe care le-am enumerat, legiuitorul a ales să facă o menţiune în plus, prin raportare la situaţia în care o creanţă a unui creditor cu mai mulţi debitori solidari care se află în procedura concordatului preventiv urmează să fie înscrisă în toate tablourile creditorilor cu valoarea nominală a creanţei deţinute până când aceasta va fi complet acoperită. O astfel de detaliere este binevenită, întrucât a lămurit această situaţie ipotetică ce se putea ivi în practică.

În cele ce urmează, vom analiza, pe scurt, fiecare dintre atribuţiile pe care administratorul concordatar le are în cadrul procedurii concordatului preventiv.

- *Atribuţia de întocmire a tabelului creditorilor, care trebuie să cuprindă şi creditorii contestaţi ori ale căror creanţe sunt în litigiu, şi tabelul creditorilor concordatari;*

Această atribuţie presupune identificarea tuturor creditorilor faţă de care debitorul are diferite obligaţii, pentru ca proiectul de concordat şi planul de redresare să fie elaborate ţinându-se cont de aceşti creditori.

Cu privire la atribuţia de a întocmi cele două tabele şi la noţiunile de *creditori contestaţi* şi *creanţe în litigiu*, în doctrină[24] s-a arătat, în mod argumentat, că administratorul concordatar are sarcina de a întocmi două tabele, cel al tuturor creditorilor, care trebuie să includă şi creditorii contestaţi şi care sunt deja în litigiu, precum şi cel al creditorilor concordatari, adică aceia dintre ei cu care s-a ajuns la o înţelegere şi în legătură cu creanţele cărora se stabileşte îndeplnirea condiţiilor privind omologarea concordatului preventiv.

- *Atribuţia de elaborare, împreună cu debitorul, a ofertei de concordat, cu elementele componente ale acesteia (proiectul de concordat şi planul de redresare);*

[24] Arin Octav STĂNESCU în Radu BUFAN, Andreea DELI-DIACONESCU, Florin MOŢIU (coordonatori), *Tratat practic de insolvenţă*, ed. Hamangiu, Bucureşti, 2014, p. 108, apud. Luiza HAGIU în Gheorghe PIPEREA (coord.), *Codul insolvenţei. Note, Corelaţii, Explicaţii*, ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2017, p. 250

Cu privire la această atribuție, considerăm că este absolut firesc ca oferta de concordat să fie elaborată împreună de către administratorul concordatar împreună cu debitorul, întrucât acesta din urmă are sau ar trebui să aibă cunoștință în totalitate despre situația de dificultate financiară în care se află.

Această ofertă de concordat trebuie elaborată în termenul de 30 de zile reglementat de dispozițiile art. 23 alin. (3) din Legea nr. 85/2014. După ce este elaborată, este notificată de administratorul concordatar provizoriu către creditori prin mijloace de comunicare rapidă și este depusă la dosarul cauzei, fiind totodată, în vederea garantării opozabilității față de terți, înregistrată într-un registru special.

- *Atribuția de a face demersuri în vederea soluționării pe cale amiabilă a oricăror dispute între debitor și creditori ori între creditori;*

Având în vedere și denumirea pe care administratorul cocordatar a avut-o sub imperiul reglementării anterioare a instituției concordatului preventiv, aceea de *conciliator,* apreciem că aceasta este una dintre principalele atribuții cu titlu general ale acestuia în cadrul procedurii, întrucât numai pe cale amiabilă, prin înțelegere reciprocă, se poate demara un concordat preventiv.

- *Atribuția de a solicita judecătorului-sindic omologarea concordatului preventiv;*

Această atribuție este reglementată și în cuprinsul dispozițiilor art. 28 alin. (1) din Lege, care prevede că, după ce concordatul este aprobat de către creditori, administratorul concordatar procedează la solicitarea către judecătorul-sindic a omologării acestuia. Apreciem că atribuția în discuție rezultă din rolul pe care administratorul concordatar îl are în cadrul procedurii, acela de a mijloci prin pregătirea sa specializată raporturile dintre debitor și creditori, oferindu-le acestora o încredere că soarta raporturilor dintre părți este pe mâinile unui profesionist.

- *Atribuțiile de supraveghere a îndeplinirii obligațiilor asumate de către debitor prin concordatul preventiv respectiv de informare, de urgență, a adunării creditorilor cu privire la neîndeplinirea ori îndeplinirea în mod necorespunzător de către debitor a obligațiilor sale;*

În același sens cu ce am menționat și referitor la a patra atribuție, prin reglementarea supravegherii de către administratorul concordatar a îndeplinirii obligațiilor pe care și le-a asumat prin concordatul preventiv, legiuitorul a dorit să mărească transparența procedurii și încrederea pe care creditorii trebuie să o aibă în succesul acesteia.

Apreciem că cea de-a doua dintre aceste atribuții decurge în mod natural din prima, deoarece, pentru ca administratorul concordatar să dețină informațiile necesare în vederea sesizării adunării creditorilor privind încălcarea obligațiilor de către debitor, trebuie ca mai întâi să aibă cunoștință despre încălcarea de către debitor a respectivelor obligații.

Cu privire la distincția dintre atribuția administratorului concordatar de supraveghere a îndeplinirii obligațiilor de către debitor și atribuția administratorului judiciar din cadrul procedurii insolvenței, doctrina[25] s-a pronunțat în sensul că atribuția supusă analizei se deosebește în mod radical de supravegherea debitorului din procedura insolvenței, întrucât aceasta se referă numai la îndeplinirea obligațiilor asumate de către acesta și, în primul rând, la obligația privind plata sumelor cu privire la care s-a încheiat concordatul, din aceasta

[25] Arin Octav STĂNESCU în Radu BUFAN, Andreea DELI-DIACONESCU, Florin MOȚIU (coordonatori), *Tratat practic de insolvență*, ed. Hamangiu, București, 2014, p. 108, apud. Luiza HAGIU în Gheorghe PIPEREA (coord.), *Codul insolvenței. Note, Corelații, Explicații*, ed. C.H. Beck, București, 2017, p. 251

decurgând și sarcina corelativă a administratorului concordatar de a-i informa de îndată pe creditori în eventualitatea în care aceasta debitorul nu-și îndeplinește obligațiile ori și le îndeplinește într-un mod defectuos.

- *Atribuția privind întocmirea și transmiterea lunară ori trimestrială către adunarea creditorilor de rapoarte asupra activității sale și a debitorului;*

În vederea unui control constant al evoluției debitorului, s-a instituit această obligație în sarcina administratorului concordatar, care trebuie, pe lângă întocmirea raportului, să-și exprime opinia referitoare la existența ori lipsa unor motive de rezoluțiune a concordatului preventiv.

- *Atribuția de convocare a adunării creditorilor concordatari;*

Această adunare poate fi convocată de către administratorul concordatar și are la rândul ei atribuțiile expres prevăzute de dispozițiile art. 21 din Legea nr. 85/2014. În plus, pe lângă convocarea de către administratorul concordatar, adunarea creditorilor concordatari mai poate fi făcută la cererea unui număr de creditori concordatari reprezentând cel puțin 10% din valoarea totală a creanțelor concordatare.

- *Atribuția privind solicitarea, către instanță, a închiderii procedurii concordatului preventiv.*

O ultimă atribuție expres prevăzută de dispozițiile legale este cea referitoare la situația când, conform dispozițiilor art. 36 alin. (2) din Legea nr. 85/2014, înaintea împlinirii termenului prevăzut de art. 24 alin. (4) din Lege (termen de 24 de luni, care poate fi prelungit cu încă 12 luni) administratorul concordatar constată că este imposibilă îndeplinirea obiectivelor concordatului din motive neimputbile debitorului. Într-o atare situație, acesta solicită judecătorului-sindic să constate acest lucru și să dispună închidere procedurii concordatului preventiv.

În fine, art. 19 lit. f) din Lege prevede faptul că administratorul concordatar îndeplinește și orice alte atribuții prevăzute de capitolul ce reglementează procedura concordatului preventiv, instituite prin însuși concordat ori stabilite de către judecătorul-sindic.

Activitatea administratorului concordatar în cadrul procedurii concordatului preventiv este una esențială, de modul în care acesta o desfășoară depinzând, într-o parte mai mică sau mai mare, șansele de redresare ale debitorului.

BIBLIOGRAPHY

1. Stanciu D. CĂRPENARU, Mihai Adrian Hotca, Vasile NEMEȘ, *Codul insolvenței comentat, ediția a II-a, revizuită și adăugită*, ed. Universul Juridic, București, 2017;

2. Gheorghe PIPEREA, *Legea concordatului*, ed. Wolters Kluwer, București, 2010;

3. Csaba Bela NASZ, *Procedurile de prevenire a insolvenței*, ed. Universul Juridic, București, 2015;

4. Radu BUFAN, Andreea DELI-DIACONESCU, Florin MOȚIU (coordonatori), *Tratat practic de insolvență*, ed. Hamangiu, București, 2014;

5. Nicoleta ȚĂNDĂREANU, *Codul insolvenței comentat, Vol. I – art. 1-182*, ed. Universul Juridic, București, 2017;

6. Luiza HAGIU în Gheorghe PIPEREA (coord.), *Codul insolvenței. Note, Corelații, Explicații*, ed. C.H. Beck, București, 2017;

7. Curtea de Apel Craiova, decizia nr. 108/2016, disponibilă pe http://rolii.ro/hotarari/5896570ee490094c3b001dad.

MODELS OF GOOD PRACTICES AT NATIONAL AND INTERNATIONAL LEVEL REGARDING THE SOCIO-PROFESSIONAL INTEGRATION OF POST-INSTITUTIONALIZED YOUNG PEOPLE

Amarandi Victor
PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Abstract:Recently, social specialists have tried to highlight the optimum ways to make the transition to adulthood of young people who are on the way or who have left the social system. The approaches start, in themajority of situations, from the premise that a successful transition to an independent life involves facing challenges or obstacles, difficult to manage in the short, medium or long term.The young people from the social system do not benefit fromreal formal/ informal guidance support. This article presents a part of the practical models whose results are remarkable in terms of social and professional integration of institutionalized young people.

Keywords:models of good practice,social programs, socio-professional integration, post-institutionalization;

Astfel, specialiștii au realizat diverse analize consacrate unor strategii și politici deja implementate, în acest sens putând fi amintită contribuția lui LeeAne Devar și Deborah Goodman (2014). Cele două autoare anterior menționate au elaborat un articol de revizuire a literaturii de specialitate intitulat *Best Practices in Transitioning Youth Out of Care. Successful Transitions, Success as Adults*, studiul fiind centrat pe evidențierea principalelor diverse cercetări sau contribuții științifice publicate vreme de un deceniu, între 2005 și 2014.

Principalele bariere identificate de Devar și Goodman (2014) țin de: lipsa unor relații suportive, provocările apărute pe plan educațional, instabilitatea locativă, respectiv provocările de ordin economic, cu accent pe șomaj și dificultățile referitoare la găsirea unui loc de muncă.

Într-un articol recent, Harder, Mann-Feder, Oterholm și Refaeli (2020) au propus un set de principii după care ar trebui construite cadrele legale, programele și proiectele destinate ușurării tranziției spre viața de adult a tinerilor care părăsesc sistemele de protecție socială. De altfel, acest articol vine în continuarea demersului celor 53 de tineri din cadrul proiectului „Be the change", fiind vorba, de această dată, de redarea unui așa-numit „consens" al cercetătorilor care se preocupă îndeaproape de studierea dificultăților și provocărilor pe care le întâmpină tinerii post-instituționalizați.

În acest sens, sunt prezentate luările de poziție ale unor cercetători proveniți din mediul academic, care alcătuiesc o rețea denumită „International Network on Transitions to Adulthood from Care" (INTRAC). Potrivit autorilor acestui articol, principiile incluse s-ar putea constitui în politici concrete de sprijin, care mai apoi să fie implementate cu succes în diverse programe specifice care, ulterior, să se concretizeze în modele de bune practici. În acest context, Harder, Mann-Feder, Oterholm și Refaeli (2020) au punctat faptul că tinerii ar trebui să fie ascultați, să își exprime în mod liber și egal opiniile și să le fie securizat dreptul de participare la viața socială. Pe un asemenea fond, autorii vorbesc de faptul că tinerii ar trebui incluși în procesul decizional pe toata durata îngrijirii și să fie implicați activ în acest proces, inclusiv după momentul ieșirii din sistemul de protecție socială.

Totodată, se mai pledează ideea că trecerea spre o viață autonomă ar trebui sprijinită progresiv, gradual, inclusiv pe durata instituționalizării, prin realizarea de proiecte prin care

tinerii să dobândească o capacitate crescută de a lua decizii optime asupra traiectoriei lor socio-profesionale și educaționale și de a-și exprima opiniile în legătură cu propria viață. În plus, autorii mai punctează faptul că ar trebui conturate politici educaționale care să asigure dreptul la educație tinerilor post-instituționalizați, fiind invocat accesul la învățământ superior ca factor ce ar înlesni procesul de mobilitate socială.

În acest sens, nu este omisă nici componenta de educație sau training vocațional destinat tinerilor cu diverse aptitudini, abilități și competențe de această natură. Un alt principiu invocat este referitor la conexiunea sau/ și menținerea interacțiunilor sociale între tinerii post-instituționalizați și familiile de origine, acolo unde rezultă o asemenea posibilitate. Harder, Mann-Feder, Oterholm și Refaeli (2020) vorbesc de faptul că, acolo unde există auspiciile necesare, ar putea fi inițiate proiecte de îmbunătățire ale abilităților de parenting pentru familiile biologice ale tinerilor post-instituționalizați, astfel încât aceștia să cunoască modalitățile prin care ar putea întări relațiile intra-familiale.

De asemenea, se mai accentuează importanța derulării unor programe de îngrijire pe termen lung, axate pe menținerea conexiunii dintre profesioniști și tinerii post-instituționalizați (rețele formale și informale de suport). Nu în cele din urmă, cei patru autori mai punctează faptul că profesioniștii care activează în sistemele de protecție socială ar trebui să beneficieze de proiecte de intervenție dedicate lor, constituite în jurul unor training-uri specializate prin care să învețe cum anume să gestioneze și să amelioreze efectele traumelor provocate de procesul de instituționalizare în rândul tinerilor. Astfel, aceștia ar fi pregătiți să furnizeze informații relevante care să îi sprijine tineri să depășească asemenea traume și să facă pasul spre o viață autonomă/ independentă, fiindu-le asigurat în același timp un cadru propice pentru accesul la servicii de specialitate pe durata procesului de post-instituționalizare.

Bune practici privind integrarea socio-profesionala implementate la nivel local

Pentru a ilustra modele de bune practici implementate la nivel local, m-am oprit asupra a trei programe finanțate atât din fonduri publice, cât și din fonduri private sau prin parteneriat public-privat.

Un prim proiect este cel al **Fundației Emmaus**, cu sediul în municipiul Iași, organizație non-guvernamentală, care desfășoară de aproximativ două decenii activități de inserție profesională destinate persoanelor fără adăpost și care părăsesc sistemul de protecție socială. Astfel, Fundația anterior menționată, oferă posibilitatea unor asemenea persoane să aibă parte de o locuință, dar și de o ocupație, în cadrul unui magazin de tip second-hand sau în interiorul unei ferme cu sediul în comuna Popești, din județul Iași. Prin intermediul acestui program, Fundația Emmaus Iași urmărește atingerea următoarelor obiective:

- Dezvoltarea și creșterea stimei de sine și a încrederii în forțele proprii;
- Dezvoltarea abilităților de asumare al răspunderii pentru acțiunile cotidiene pe care le întreprind tinerii;
- Facilitarea identificării unui loc de muncă, aducător de venituri;
- Dezvoltarea capacității de a trăi independent/ autonom;
- Reinserția socială a tinerilor proveniți din sistemul de protecția socială, beneficiind de toate drepturile cetățenești;

O a doua instituție pe care o aduc în discuție în prezenta analiză este **Centrul Social cu Destinație Multifuncțională „Bucuria" Iași**, instituție aflată în subordinea Direcției de Asistență Socială din Municipiul Iași. De data aceasta, avem în vedere un program ce se bucură de finanțare publică și care propune o suită de activități și servicii destinate „egalizării șanselor de integrare socio-profesională a tinerilor ce provin din Centrele de

plasament", cu vârste cuprinse între 18 și maxim 26 de ani. În acest moment, conform datelor celor mai recente, există un număr de 75 de beneficiari, dintre 26 se află în sistemul rezidențial, în vreme ce 49 se regăsesc în regimul de zi.

În caseta următoare sunt redate serviciile și activitpțile desfășurate în cadrul Centrului, așa cum apar pe site-ul oficial:

- consiliere socială
- consiliere psihologică primară;
- servicii medicale primare acordate de către asistentul medical;
- consiliere/orientare vocaţională;
- educaţie extracurriculară;
- îndrumarea accesului pe piaţa muncii;
- accesul la cursuri de formare/reconversie profesională;
- informare privind drepturile sociale;
- promovarea unui stil de viaţă activ: prin activităţi de voluntariat
- îndrumarea beneficiarilor în vederea efectuării activităţilor cotidiene şi autogospodăreşti;
- sprijinirea beneficiarilor în scopul restabilirii şi întăririi legăturilor cu familia de origine şi lărgită;

După cum se poate observa, prin activitățile și serviciile propuse, **Centrul Social cu Destinație Multifuncțională „Bucuria" Iași** are în vedere buna integrare socială a tinerilor care ies de sub îngrijirea din centrele de plasament. În plus, la o analiză sumară a acțiunilor specifice pe care Centrul le-a implementat în ultimii doi ani (între 2018 și 2020), se poate constata că specialiștii s-au preocupat îndeaproape de multiple dimensiunii ale unor asemenea tineri, între care enumerăm:

- Sănătatea și prevenția afecțiunilor în rândul beneficiarilor (campanii de informare privind COVID-19, prevenirea alergiilor sezoniere, toxinfecțiile alimentarea);
- Nutriția sănătoasă;
- Activități creative (confecționare obiecte handmade, confecționare ornamente de Crăciun, confecționare ornamente de toamnă, confecționare mărțișoare ș.a.);
- Serbarea unor zile speciale (Ziua internațională a non-violenței în școli, Ziua mondială fără mașini, Ziua eroilor, Ziua Internațională a Copilului);
- Petrecerea sărbătorilor de peste an (Crăciunul, Sf. Nicolae, Paștele – Învierea Domnului, Înălțarea Domnului etc.);
- Activități culturale (omagierea zilei lui Mihai Eminescu și încurajarea lecturii)
- Sănătatea mintală (prevenirea anxietății și a depresiei);
- Activități de încurajare a ecologismului (sortarea selectivă a deșeurilor, realizarea curățeniei de primăvară);
- Activități fizice, recreative (trasee montane, competiții sportive);
- Dezbateri pe teme specifice axate pe prevenția unor comportamente cu grad ridicat de risc (bullying-ul, vulnerabilitățile tânărului, gestionarea furiei, efectele caniculei, dependența de jocurile de noroc, securitatea datelor personale, prevenirea furtului și a consumului de alcool și droguri, stressul);
- Activități profesionale (terapia ocupațională).

Al treilea exemplu pe care îl consider sugestiv este reprezentat de un model de colaborare și parteneriat public-privat, în vederea asigurării trecerii spre serviciile de îngrijire alternative. Astfel, în 2018 **Fundația Hope and Homes for Children România** împreună cu **Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) Iași**, au reușit – după un proces întins pe durata a aproximativ 2 ani de zile, să închidă Centrul de Plasament „Veniamin Costache" din Iași. Un asemenea proiect întrunește toate condițiile pentru a fi încadrat în categoria generică a modelelor de „bune practici" implementate în domeniu deoarece este parte componentă a amplei reforme de închidere a instituțiilor de tip vechi (de tip orfelinate și centre de plasament) și trecerea tinerilor spre servicii alternative de îngrijire, la un standard înalt de calitate. Așadar, Centrul de Plasament „Veniamin Costache" a fost transformat în **Serviciul Social „Veniamin Costache" Iași**, serviciu compus din 9 apartamente din Municipiu, fiecare având aproximativ 6 locuri de găzduire pentru copii și tineri cu vârste cuprinse între 3 și 18/ 26 de ani. Potrivit Regulamentului de Organizare și Funcționare (ROF) al Serviciului social, printre obiectivele majore urmărite se numără:

- Prevenirea și combaterea riscului de excluziune socială;
- Promovarea incluziunii sociale;
- Creșterea calității vieții;

În același Regulament amintit anterior, sunt enumerate și principiile specifice în jurul cărora sunt construite activitățile Serviciului Social „Venimanin Costache" Iași, iar între aceste principii regăsim o parte din ideile și standardele evocate în primele pagini dedicate modelelor de „bune practici". Astfel, prin prestarea serviciilor se pune accent pe respectarea drepturilor omului, ascultarea opiniilor pe care le au persoanele aflate în îngrijire și luarea ei în considerare, elaborarea de planuri individualizate de îngrijire, colaborare inter-instituțională, încercarea de menține legătura între beneficiar și familia biologică și multe altele.

Totodată, în Raportul de activitate al DGASPC Iași care conține datele aferente anului 2020, se menționează o serie de activități derulate în cadrul Centrelor de Servicii Sociale din județul Iași. Printre asemenea activități, regăsim:

- Activități de asistență socială (interacțiuni cu părinții sau alte persoane din anturajul tinerilor; evaluări și reevaluări de plnuri; activități de monitorizare; servicii suport pentru tinerii absolvenți ai unor cicluri de învățământ ș.a.)
- Activități de ordin psihologic (întocmire de evaluări psihologice, consiliere, gestionarea conflictelor ș.a.)
- Activități axate pe psihopedagogie, cu activități specifice de (re)abilitare ș.a.
- Activități logopedice (terapie și evaluare logopedică sau stimulare senzorială ș.a.)
- Activități medicale și kinetoterapeutice;
- Activități recreative și care să încurajeze socializarea etc.

Pe dimensiunea integrării socio-profesionale, un alt model de „bună practică" implementat prin intermediul fondurilor europene nerambursabile, mai exact prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, pe axa prioritară 6. *Promovarea incluziunii sociale*, domeniul major de intervenție, 6.2. *Îmbunătățirea accesului și participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii*, este oferit tot de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului Iași, care are în subordine Centrul de Servicii pentru Incluziune Socială/ **Centrul Județean de Incluziune Socială Iași**

(https://www.incluziune.dasiasi.ro). Acest centru a fost fondat cu misiunea de a facilita și de a asigura acces la o gamă de „*servicii de informare, consiliere profesională și mediere pe piața muncii, în vederea creșterii calității vieții, persoanelor aparţinând grupurilor vulnerabile și promovarea voluntariatului în beneficiul acestora, la nivelul comunității locale*", cu obiectivul general de a facilita accesul la „*ocupare pentru persoanele aparținând grupurilor vulnerabile, în vederea evitării riscului de excluziune socială*". În acest caz, printre grupurile vulnerabile avute drept grupuri țintă se regăsesc inclusiv tineri care au o vârstă peste 18 ani și care se pregătesc sau au părăsit sistemul instituționalizat de protecție a copilului.

În extensia proiectului anterior, mai amintesc de **Centrul de Tranzit, Asistență și Consiliere**[1] realizat în Baia Mare de Hope and Homes for Children România, cu sprijin financiar privat primit de la Kaufland România, proiect care a debutat în 2015 și care este destinat tinerilor ce părăsesc sistemul de protecție a copilului, cu vârste cuprinse între 18 și 27 de ani. În sinteză, acest Centru oferă servicii de:

- Pregătire pentru viață independentă;
- Inserție socio-profesională;
- Asistență din partea unui personal specializat alcătuit din asistenți sociali, psiholog și asistent medical;
- Găzduire pentru 19 beneficiari în garsoniere, pentru o perioadă cuprinsă între 6 luni și 24 de luni, cu plata unei chirii fixe la costuri modice, după depășirea primelor 6 luni de cazare;
- Instruire și formare profesională a specialiștilor care lucrează în Centru;

De menționat ar mai fi faptul că în pofida faptului că această inițiativă este una în întregime privată, după inaugurare, Centrul de Tranzit, Asistență și Consiliere a fost donat către Serviciul Public de Asistență Socială (SPAS) Baia Mare, implementarea activităților și serviciilor fiind însă monitorizată de Fundația Hope and Homes for Children. Totodată, un astfel de proiect se mai află în plin proces de construcție, începând din decembrie 2020, la Botoșani[3]

Pentru a evidenția faptul că reforma serviciilor de protecție specială este în plină derulare, amintesc de cel mai recent *Raport de activitate al DGASPC Iași – an 2020*, în care se punctează faptul că se are în vedere închiderea graduală a centrelor de plasament din județul Iași, fiind programată restructurarea a patru astfel de centre, prin accesarea de fonduri europene nerambursabile, prin Programul Operațional Regional (POR) 2014-2020. În acest context, este programată până la începutul anului 2022 închiderea unor centre rezidențiale: „Bucium" Iași, „C.A. Rosetti" Iași, „Sf. Stelian" Pașcani, respectiv „Bogdana" din comuna Horlești, fiind prevăzute construcțiile unor centre alternative de îngrijire – cum ar fi case de tip familial. În plan, ar mai fi închiderea și altor centre de tip vechi – „Sf. Nectarie" din Galata, „Sf. Andrei" Iași, „Sf. Nicolae" Pașcani și „Mihail Sadoveanu" Pașcani. O raportare mai detaliată se regăsește în Planul anual de acțiune 2021, al DGASPC Iași[2]. Asemenea inițiative se înscriu în misiunea organizației Hope and Homes for Children, care își propune ca până în anul 2027 să fie închise toate orfelinatele și centrele de plasament de tip vechi din România și deschiderea unor centre alternative de îngrijire a copiilor și tinerilor aflați în sistemul de protecție specială.

[2]Mai multe informații pot fi consultate la adresa web: https://www.hopeandhomes.ro/noutati/centru-tranzit-bm
[3]Raportul extins este disponibil spre consultare la adresa web: https://www.dasiasi.ro/transparenta-decizionala--planul-anual-de-acTiune-anul-2019--dtl-165717.html, accesată la data de 28 februarie 2021.

Bune practici privind integrarea socio-profesionala implementate la nivel internațional

Sub umbrela contribuțiilor prezentate în paginile anterioare, am dedicat un subcapitol construit în jurul unor modele de bune practici implementate cu succes în diverse țări ale lumii. Astfel, ideile, standardele, recomandările și principiile regulatoare și-au găsit ecou într-o serie de programe și proiecte dedicate tinerilor care ies din sistemul de protecție socială, acestea fiind implementate de organizații/ instituții atât cu finanțare privată, cât și cu finanțare publică. În elaborarea subcapitolului, am extras din diverse documente, o serie de modele de bune practici relevante care arată cum tinerii care părăsesc sistemele de ocrotire pot fi îndrumați pentru a se integra social, educațional și profesional și pentru a face mai ușoară tranziția spre viața de adult, caracterizată prin independență și autonomie.

Un prim exemplu de bună practică are o vechime de peste două decenii, fiind implementat în **Spania**, unde a fost formată în 1999 o Federație spaniolă a organizațiilor care lucrează cu tinerii care părăsesc sistemul de protecție socială (FEPA), beneficiind de fonduri preponderent publice, cu implicare guvernamentală și non-guvernamentală. Astfel, printre acțiunile concrete care se constituie în bune practici deja puse în aplicare se numără:

- Construirea unui spațiu al tinerilor și a unui punct de întâlnire în care tinerii să beneficieze de informații și ghidaj tinerilor care au părăsit sistemul de protecție socială, cu referire la inserția profesională, dobândirea unei locuințe, modul în care își pot petrece timpul liber sau date medicale și de ordin legal;
- Programe de suport economic pentru integrarea educațională, prin care tinerii au beneficiat de servicii de training vocațional, dar și de servicii de consiliere privind studiile preuniversitare și universitare;
- Proiecte axate pe training care să faciliteze integrarea profesională, cu activități centrate pe cunoașterea propriile abilități profesionale, îmbunătățirea limbajului corporal și prevenția burnoutului.

Într-o cheie similară, poate fi amintit un alt proiect desfășurat în **Azerbaidjan**, intitulat, într-o traducere liberă: „De la izolare la integrare, dezinstuționalizarea și protecția copilului". Prin cooperarea între autoritățile guvernamentale și a organizațiilor non-guvernamentale au fost imlementate acțiuni de susținere a educației tinerilor, în special pe latura vocațională, furnizându-le în același timp posibilitatea de a avea locuință astfel încât să le ușureze traseul spre o viață semi-independentă, până la împlinirea vârstei de 23 de ani.

Un proiect inovativ și cu mare impact poate fi catalogat cel derulat de **Ungaria**, care în 2001 a înființat un așa-numit „Parlament al copiilor", la inițiativa filialei FICE din aceeași țară și prin care se dorește oferirea de oportunități tinerilor care se află în sistemul instituționalizat sau care se pregătesc să îl părăsească, vârstele membrilor fiind cuprinse între 14 și 22 de ani, de a-și exprima în mod liber perspectivele, opiniile, percepțiile și atitudinile pe care le au cu privire la sistemul de protecție al copilului și problemele cu care se confruntă.

În **Germania**, în orașul Köln, a fost organizat proiectul denumit generic KidS, coagulat în jurul unor servicii comunitare destinate tinerilor cu vârste între 16 și 21 de ani, care se pregătesc pentru ieșire sau care au ieșit deja din sistemul de protecție socială. Un astfel de proiect, derulat de serviciile sociale municipale, a fost construit în jurul a mai multor axe care au vizat dobândirea unui statut locativ stabil.

F. Conner (2016) prezintă un model de bună practică desfășurat de o comunitate din **Statele Unite ale Americii**, proiect denumit *San Mateo Foster Care Youth Services*. Între serviciile care sunt prezentate, se numără:

- activități axate pe servicii de ordin educațional și profesional: întâlniri regulate între specialiști și tineri care au părăsit sistemul de protecție socială;

- dezvoltarea de planuri individualizate care au drept miză buna integrare de ordin profesional și educațional a tinerilor;

- asistență educațională;

- activități centrate pe gestionarea optimă a veniturilor;

- asistență continuă pentru tineri dezinstuționalizați, cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani;

- la nivel general, furnizare de servicii de incluziune profesională și educațională;

- facilitarea tranziției spre dobândirea unui statut locativ stabil (Transitional Housing Program Plus+ - THP+).

Aceeași autoare afirmă că tinerii aflați în jurul vârstei de 17 ani sunt trimiși să colaboreze cu un specialist – *Employment Service Specialist*, care să îi sprijine pe tineri în vederea:

- Dobândirii de abilități de ordin profesional (cum anume își pot pregăti un CV, cum își pot găsi job-uri, care sunt tehnicile de aplicat în timpul unui interviu, cum anume să aibă o prestație profesionistă, cum să discută cu angajatorii, care sunt pașii pentru a avansa în carieră, cum să își exploreze oportunitățile de avansare în carieră ș.a.);
- Planificării traiectoriei educaționale (cum pot accesa surse de sprijin financiar, care să îi ajute să suporte costurile de școlarizare, explorarea ofertelor de studii, cunoașterea opțiunilor de educație vocațională, accesarea de internship-uri ș.a.);
- Dezvoltării abilităților de viață și de existență independentă (ce obiective și scopuri își pot fixa, cum și le pot fixa, programe de mentorat, activități referitoare la managementul conflictelor, respectiv la managementul timpului, modalitățile de economisire și de gestionare a veniturilor ș.a.).

În aceeași notă, autori precum precum Manno, Jacobs, Alson și Skemer (2014) sau Fryar, Jordan și DeVooght (2017), prezintă și alte proiecte sau programe care se pot constitui în modele de bună practică, desfășurate în SUA.

Într-un document întocmit de Big Lottery Fund (2014), instituție aparținând de **Regatul Unit al Marii Britanii**, intitulat *Good practice guides for organisations working with young people*, se menționează un studiu de caz focusat pe un proiect implementat în **Scoția** și care se află în derulare și în rezent– Chill Out Zone (COZ)[3]. Centrul anterior menționat derulează programe și activități destinate unor grupuri specifice tineri, între care se numără și cei care se pregătesc pentru etapa de post-instuționalizare. Astfel, prin intermediul proiectului, se urmărește ca tinerii dezinstituționalizați să fie implicați în activități care să îi sprijine pentru dezvoltarea unor abiltiăți de viață ce le-ar facilita integrarea socio-educațională și profesională (cursuri de gătit, de gestionare a veniturilor, ateliere de învățare a modalităților prin care își pot găsi o locuințe sau cum își pot identifica viitoarele locuri de muncă).

Concluzionând, după cum se poate observa, procesul de pregătire al tânărului pentru a se integra din punct de vedere social, educațional și profesional după împlinirea vârstei majoratului și pentru a face cu succes spre o viață autonomă/ independentă este unul deosebit de complex, iar elaborarea unor măsuri concrete care să fie puse în practică la un nivel optim trebuie început premergător ieșirii din sistemul de protecție socială.

BIBLIOGRAPHY

[3] A se vedea pentru mai multe detalii https://www.tnlcommunityfund.org.uk/funding/grants/0030135766, accesat la data de 19.02.2021.

1. DGASPC Iași. (2020). Planul anual de acțiune al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași privind serviciile sociale administrate și finanțate de Consiliul Județean Iași. Anul 2021. Raport disponibil la adresa webhttps://www.dasiasi.ro/transparenta-decizionala--planul-anual-de-acTiune-anul-2019--dtl-165717.html, accesată la data de 20.02.2021.

2. DGASPC Iași. (2020). Raport privind activitatea Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului. Anul 2020. Raport disponibil la adresa web: https://www.dasiasi.ro/raport-de-activitate-al-dgaspc-iasi-an-2020--dtl-166134.html, accesată la data de 23.02.2021.

3. DGASPC Iași. (2019). Raport privind activitatea Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului. Anul 2019. Raport disponibil la adresa web: https://www.dasiasi.ro/raport-privind-activitatea-dgaspc-iasi-an-2019--dtl-165896.html, accesată la data de 23.02.2021.

4. DGASPC Iași. (2018). Raport privind activitatea Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului. Anul 2018. Raport disponibil la adresa web: https://www.dasiasi.ro/raport-privind-activitatea-dgaspc-iasi-in-anul-2018--dtl-165705.html, accesată la data de 22.02.2021.

5. DGASPC Iași. (2017). Raport privind activitatea Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului. Anul 2017. Raport disponibil la adresa web: https://www.dasiasi.ro/raport-de-activitate-pentru-anul-2017--dtl-165559.html, accesată la data de 22.02.2021.

ANALYSIS OF THE EVOLUTION OF THE INDICATORS OF THE INFORMATION SOCIETY, ALTHOUGH ALSO THE SNADR

Margareta Făgădar (Ghişa)
PhD Student, „1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia

Abstract: In Romania, society is evolving rapidly, due to the impact of information technology that has inevitably become necessary and their use imperative. The evolution of the digital society is reflected in a general increase in economic efficiency in all areas, in the transformation of human interaction or in the trading of various types of value. It is essential that the progress of the digital society is constantly monitored in order to set the objectives of a strategy for a period of time. The paper presents the stage of digitalization of the Romanian society, in the period 2016-2019, compared to the European trends. The monitoring of the evolution of the indicators of the Digital Economy and Societies Index (DESI) and of the National Strategy on the Digital Agenda for Romania (SNADR) aims at digital performance, the degree of fulfillment of the political objectives of national strategies, as well as the substantiation of a vision on digital society transformation. The National Strategy on the Digital Agenda for Romania (SNADR), presented a reference framework for the development of the information and communications technology sector, which contributes to increasing the competitiveness and implicitly of a national digital economy. A comparative analysis of the DESI and SNADR indicators highlights the level of development of the information society that can serve the decision-making process, thus becoming more efficient. The digital environment is becoming an important pillar for the proper functioning of the economy, if it is to pursue progress in the digitalisation of the economy and public administrations, the development of citizens' digital skills and the provision of cyber security.

Keywords: Indicators, DESI, SNADR, national strategy, digitization.

Jell code: M 41

Introduction

The Internet, massive network infrastructure, a global phenomenon and a factor of globalization is approached as an international resource, along with human resources and capital, and has changed the way today's society approaches education, business and public activities, giving -the new valences of the interconnection principle. The Internet, through its information resources and communication services offered, has relocated information between the factors of production, often separated from physical support, thus ensuring the transition to the current information society specific to the end of the third millennium. In the monitoring process it is necessary to develop a specific set of indicators that can be seen as elements that measure the sophistication of the digital economy, as well as the measure of meeting the objectives of national strategic policies, which lead to a significant impact on society transformation digital.

The efficiency of digital assets is highlighted, in the context of the COVID-19 pandemic, by the way networks and connectivity, data and supercomputing, as well as basic and advanced digital skills support the public sector, our economy and society, allowing work to continue, spreading the virus. and vaccine scheduling.

In setting the indicators, it is necessary to take into account the clarity, reliability, measurability, availability, realism and planning of the relationship between indicators and results, the goals and objectives of public policy. In order to be used in monitoring and evaluation processes, indicators must be useful, relevant, sustainable and verifiable.

Literature review

An overview of the emergence of performance in public administration stagnates compared to private companies (Ashworth, Entwistle and Boyne 2010), the measures taken being insufficient (O'Toole and Meier 2015). Despite the explosion of interest in improving public service (Bryson, Ackermann, & Eden 2007; Harvey et al. 2010; Piening 2013), resource-based public administration (Collis, 1994) offers potential for understanding public service management and performance. (Matthews and Schulman 2005). Administrative capacity (Schreyögg and Kliesch-Eberl 2007) consists essentially of processes, practices and methods that coordinate the entity's activities (Feldman and Pentland 2003) or serve as models for solving problems. As such, the problem-solving patterns adopted by entity leaders create opportunities for the development of distinctive skills. (Ulrich and Lake 1991).

The staff of public entities evolves through continuous professional training, through the accumulation of experiences, as a result of its stability, and inevitably the staff is shaped by structural complexity, influencing the behavior and decision-making capacity of employees (Donaldson 2001). The complexity of contemporary political agendas may force politicians to turn their attention to the bureaucratic apparatus, says Aberbach et al. (1981), in order to acquire relevant policy-making skills. The correlation between capacity and organizational attributes can develop the professional bureaucracies commonly found in the public sector (Harvey et al. 2010). In this sense, there may be departments whose work is perceived to be an aid or an obstacle in the activity of the entity (Talbot and Johnson 2007). An increase in staff is specific to large public entities (Jung 2013).

We believe that both decisions may set different goals than those to be pursued, (Lepak and Snell 1999), as entities lose their specific skills, although it is possible that to some extent new ideas and innovations will be promoted and implemented.

1. Evolution of DESI indicators

The Digital Economy and Society Index (DESI) is a central tool resulting from the analysis of over 40 relevant indicators that summarize Europe's digital performance and analyze the evolution of digital competitiveness in the Member States of the European Union in five main areas: digital public services, use of services (facilitated by the existence of an infrastructure), the integration of digital technology, connectivity and human capital, considered the infrastructure of society and the digital economy. The data used to establish the DESI index were mostly collected by the European Commission services (DG CNECT, Eurostat).

The methodology applied for the calculation of the DESI index from 2016 was adapted according to the services provided and the calculation method of the services provided. Thus, in 2017, a new indicator on 4G coverage was added, in 2018 the indicator on coverage, use and implicitly the price of very high speed broadband services appeared, and also the e-Health and Open Data indicators included in the field of Digital Public Services, and in 2019 the coverage of households with 5G technology.

In the field of Human Capital, indicators were introduced for two sub-domains: Internet user skills and advanced skills and development, including ICT specialists, and STEM graduates (science, technology, engineering, mathematics).

Although the coverage with fixed lines (89%) and mobile (63%), internet speed of 70% fast connections, Romania is in terms of connectivity 22nd out of 28, well below the EU average.

The digital divide between urban and rural areas in Romania is most evident in the case of figures on broadband broadband (NGA) coverage, and in terms of coverage of 4G

mobile broadband services, despite the jump from 45% in 2016 to 72% in 2017, following a slight increase in the coming years, if figure no. 1, Integration of digital technology is added.

Figure no.1. Integration of digital technology

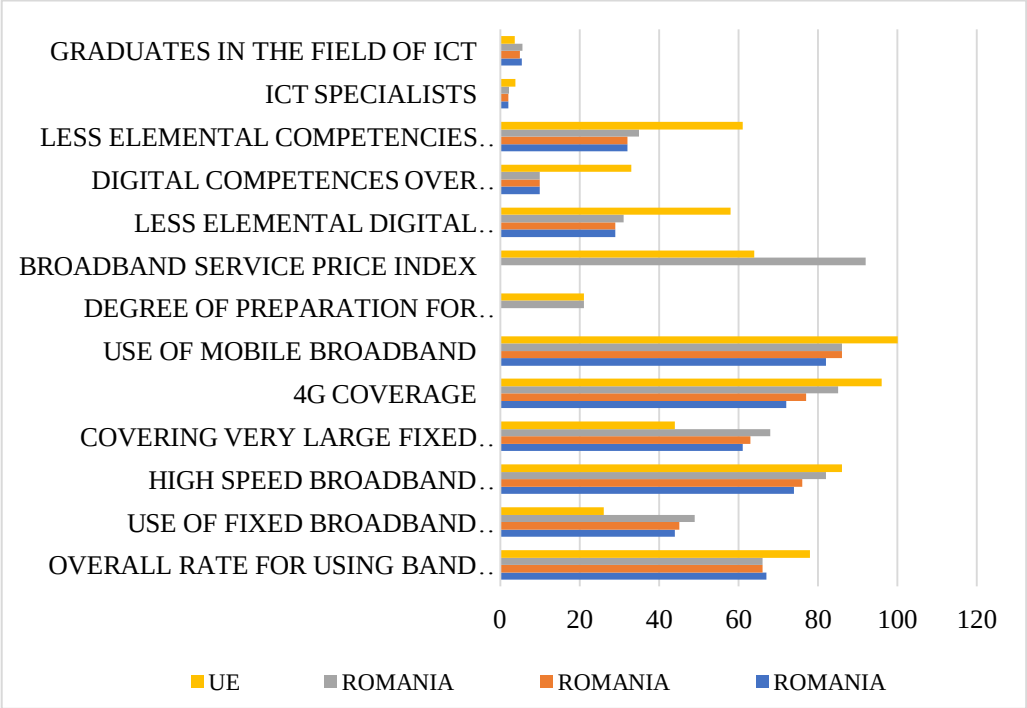

Source: Adapted from: http://www.rria.ici.ro

Although the Internet has low costs (1.1% of income), Romania has the lowest percentage of Internet users (56%), half of whom have acquired basic skills, and in terms of how to use 74% use social networks, 67% listen to music, and 18% shop online.

Also, in terms of digital technology integration, few companies exchange information electronically, 22% and only 8% use social media platforms to promote themselves, issue electronic invoices or use cloud services.

The field of digital technology integration was introduced the indicator of large volumes of data (Big Data), in the subfield of business digitalization, along with indicators: electronic information exchange, social media and cloud, the other indicators being eliminated (RFID (radio frequency identification) and invoices electronic). In the e-commerce subdomain, in 2019 the same indicators were taken into account as in previous years: SMEs (small and medium enterprises) that make online sales, e-commerce turnover, cross-border online sales.

Connectivity achieves very good results, namely the coverage of very high capacity fixed networks and the use of broadband services of at least 100 Mbps (68% and 49%, respectively).

In Romania, there was a percentage of 82% of users of government digital public services who submitted completed forms, via the Internet, to public authorities, compared to 67%, the EU average. The amount of pre-filled forms is 10% compared to 59%, the EU average, and the amount of data that is pre-filled in the online forms related to public services is counted. In figure no. 2 presents the evolution of the e-government development index in Romania during 2008-2020.

Figure no. 2 The evolution over time of the e-government development index in Romania

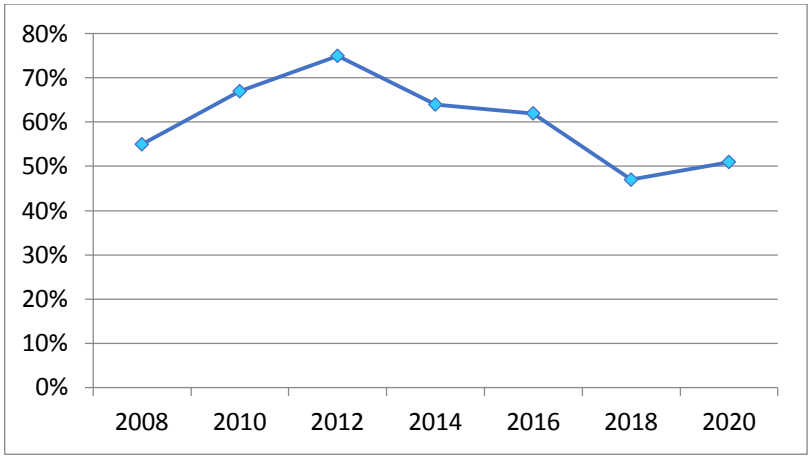

Source: Adapted from: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european_semester_country-report-romania_en.pdf

The most recent values recorded by Romania regarding open data are 57%, compared to 66% of the European average. This composite indicator assesses the extent to which countries have an open data policy in place, the estimated political, social and economic impact of open data and the characteristics (functionalities, data availability and use) of the national data portal. Interoperability between public administration services is generally low, as each public institution has developed its own digital public service, lacking basic digital skills to enable the use of advanced technologies by both citizens and employees of public structures. Therefore, it is not clear to what extent the information transmitted is subsequently reused by the other institutions.

2. Evolution of SNADR indicators

The digital environment is becoming an important pillar for the proper functioning of the economy, given that it aims to make progress in the digitization of industry and services, the development of digital skills and the provision of cyber security. The number of indicators, associated with the digital society, characterized as qualitative or quantitative variables, are the elements that measure the degree of digital development. The National Strategy on the Digital Agenda for Romania (SNADR) specified a set of 74 specific indicators, distributed on the four directions of action of the strategy.

Analyzing the indicators for monitoring and evaluating the four areas of action in the NRDS, it is found that there are no indicators to monitor the effectiveness of the implementation of strategic directions, there is no clear and repetitive mechanism for data collection, and some indicators are ambiguously defined. Also, the legislative measures adopted at the end of 2018 (Emergency Ordinance no. 114/2018) affected the development of a future-oriented digital infrastructure, although, so far, important steps have been taken in starting this process: for example: allocating 38% of the harmonized spectrum at EU (European Union) level for communications services, next-generation network construction (NGN), in order to install backhaul and local loop access infrastructure (" last-miles ") in other localities located in (white) areas insufficiently served. Broadband use has stagnated in 66% of households for the third year in a row and is well below the EU average of 78%.

Regarding the percentage of graduates in the field of information and communication technology (ICT), Romania is thus on the 5th place among the EU member states, with a percentage of 5.6% compared to 3.6%, the European average . Programming and information technology (IT) classes in schools under the Skills4IT platform, the organization of cyber security courses and educational events and training courses support

the training of digital workforce skills and the use of social networks (82%) , above the EU average (65%) and video calls (67%), with 7 percent above the EU average (60%), of which 18% of people aged 16 to 74.

A slight improvement in the share of SMEs making online sales, from 8% in 2017 to 11% in 2019, but this remains below the EU average of 18%, and entities that use technologies such as electronic information exchange is 23 % (27th in the EU), mainly due to a lack of trust in digital technology.

As a result, in January 2019, Law no. 362/2018, which applies to essential service operators and digital service providers, and which aims to increase the readiness to deal with cyber security incidents and increase citizens' trust in the digital single market. The public sector is characterized by fragmentation, by services not adapted to market needs, inability to attract customers from the business environment, inefficient use of resources, generating a low impact on economic development, given the low level of application of research results.

3. Comparison between DESI indicators and SNADR indicators

In Romania, even if in recent years there is an evolution in the use of electronic tools, it is necessary to analyze all public services provided and analyze their current digital sophistication, to correctly quantify the digitalization gap of Romanian public administration compared to successful models in the field at international level and monitoring progress over time. When establishing the set of indicators, the specificity of the representativeness of the indicators according to the policy elements to be monitored and the compliance of the set of indicators with the specified priorities must be taken into account.

Comparing the DESI indicators at the level of 2019, with the SNADR monitoring indicators there is an analogy between the two categories of indicators, thus, indicators used to define the composite DESI index in 2019 were identified, which are among the SNADR monitoring indicators. Some SNADR indicators have a correspondent in DESI, for monitoring the degree of sophistication of the information society in Romania. For example, the connectivity domain in DESI can be assimilated with the broadband domain and digital service infrastructure in SNADR. In the field of broadband infrastructures, DESI indicators have shown that the technological evolution is a rapid one, due to the fact that, during 4 years, mobile broadband technologies have evolved from 3G technologies to the preparation of networks for 5G technologies.

The Human Capital field does not have a direct correspondence with a field of action in SNADR, but the indicators for the II-ICT field of action in Education, Health, Culture and e-Inclusion show similarities. The field of ICT is important in education due to its potential to increase employment and increase citizens' chances of integration into the information society.

The use of Internet services of the DESI index, considered a relevant domain, does not have a direct correspondence with a field of action in SNADR, but the indicators may have equivalents in the indicators for fields of action I - e-Government, Interoperability, Cyber Security, Cloud Computing, Open Data, Big Data and Social Media, II - ICT in Education, Health, Culture and e-Inclusion and III - e-Commerce, Research, Development and Innovation in ICT. The field of Digital Technology Integration highlights the use of ICT by the business sector, as a key factor in the growth of the digital society and economy.

The field of Digital Technology Integration does not have a direct correspondence with a field of action in SNADR, but the associated indicators can be assimilated with indicators for the field of action III: e-Commerce, Research, Development and Innovation in ICT. Although, in the field of Digital Public Services, Romania is on the last place in the EU ranking, due to the online interaction between citizens and authorities, the situation is satisfactory for certain indicators, being in contrast to the low results obtained in the full

implementation of online services. of pre-filled forms, which denotes a cyber problem regarding the quality and ease of use of digital public services.

In our opinion, the use of indicators for SNADR monitoring and evaluation and for the DESI composite index country reports has an impact in simplifying the process of monitoring specific objectives at national level and harmonizing the SNADR Monitoring and Evaluation Manual with indicators related to the European Single Market Strategy. Digital.

We believe that it is necessary to adopt measures to support the use of digital technologies in the daily activities of local authorities, as the benefits of innovation in the community increase the level of education of community members, thus defending new, quality goods and services. higher, the population will have high incomes and as a result, will influence the degree of economic development of the respective community, which is directly proportional to the financial performance of public administrations.

Conclusions

The effects of digitization and artificial intelligence will also affect the decision and administrative behavior, the public administration collecting and processing a large volume of data, with the help of artificial intelligence devices that will be introduced autonomously or assisted in many activities of the administration. The official's relationship with the technology will be reflected in the specific, general conditions of access to the position, but also in the subsequent exercise of the employment relationship. Administrative documentation has already acquired and will develop another dimension from now on. Mandatory online publication of notices and administrative acts will replace the traditional notice board.

The analysis of the digital dimension highlights an unfavorable reality for Romania compared to the European Union, which is in the early stages of achieving the objectives, except for a few indicators, but there are no indicators to monitor the effectiveness of implementing strategic directions and also no mechanism clear and repetitive data collection, and some indicators are ambiguously defined. With a modest progress of performance in almost all areas of action, Romania is almost at the end of the European ranking. Following the comparative analysis of the indicators from SNADR and DESI, the level of development of the information society is highlighted, the clear situation in which is the stage of implementation of the digital dimension in Romania, which can influence public policies and architectural guidelines, which public entities will use. for ICT investments and initiatives.

We appreciate that important leaps have been made to improve the quality of accounting information needed for decision-making and statistics, while facilitating the increased speed of managing, processing and obtaining large volumes of data. The result of the research reveals an unencouraging situation of the digitalization dimension in Romania with poor and inadequate results, highlighting the need for a strategic approach to this direction with additional support of measures and resources. The digital environment becomes an important pillar for the proper functioning of the economy, given that it aims to make progress in the digitalization of the economy and public administration, the development of citizens' digital skills, as well as ensuring cyber security. In this sense, it is essential to take measures to make the use of digital technologies mandatory in the daily activities of local authorities, as a result of the degree of innovation in the community will boost the level of education of community members.

In conclusion, improving the management of the local public administration is an intrinsic requirement of the development of the Romanian digital society in the conditions of

European integration and a guarantor of the success of the development of the local community.

BIBLIOGRAPHY

1. Aberbach, Joel D., Robert Putnam and Bert Rockman. 1981. Bureaucrats and politicians in Western democracies. Cambridge, MA: Harvard University Press.

2. Donaldson, Lex. 2001. The contingency theory of organizations. London, Sage.

3. Feldman, Martha S. and Brian T. Pentland. 2003. Reconceptualizing organizational routines as a source of flexibility and change. Administrative Science Quarterly 48(1): 94-118.

4. Harvey, Gill, Chris Skelcher, Eileen Spencer, Pauline Jas, and Kieran Walshe. 2010. Absorptive capacity in a non-market environment: A knowledge-based approach to 41 analysing the performance of sector organizations. Public Management Review 12(1): 77-97.

5. Jung, Chan S. 2013. Navigating a rough terrain of public management: examining the relationship between organizational size and effectiveness. Journal of Public Administration Research and Theory 23(3): 663-686.

6. Lepak, David P. and Scott A. Snell. 1999. The human resource architecture: Toward a theory of human capital allocation and development. Academy of Management Review 24(1): 31- 48.

7. Matthews, Judy and Arthur D. Schulman. 2005. Competitive advantage in public sector organizations: explaining the public good/sustainable competitive advantage paradox. Journal of Business Research 58: 232-40.

8. O'Toole, Laurence J. Jr., and Kenneth J. Meier. 2015. Public management, context and performance: In quest of a more general theory. Journal of Public Administration Research and Theory 25(1): 237-256.

9. Piening, Erik P. 2013. Dynamic capabilities in public organizations. Public Management Review 15(2): 209-245.

10. Schreyögg, Georg and Martina Kliesch-Eberl. 2007. How dynamic can organizational capabilities be? Towards a dual-process model of capability dynamization. Strategic Management Journal 28(9): 913-933.

11. Talbot, Colin and Carole Johnson. 2007. Seasonal cycles in public management: Disaggregation and re-aggregation. Public Money & Management 27(1): 53-60.

12. Tudora, E., Alexandru, A., et al. (2019). Comparative study on the indicators from SNADR, DESI and Eurostat and the proposal of a new set of indicators for monitoring the level of sophistication of the information society in Romania, in order to harmonize the SNADR Monitoring and Evaluation Manual with the new indicators related to the European Digital Single Market Strategy. Step 2: Analysis of the DESI indicator set documentation. MCSI contract no. 265/2018.

13. Ulrich, Dave and Dale Lake. 1991. Organizational capability: Creating competitive advantage. Academy of Management Executive 5(1): 77-92.

14. OUG no. 114/2018 on the establishment of measures in the field of public investments and fiscal-budgetary measures, amendment and completion of certain normative acts and extension of deadlines. Published in the Official Gazette no. 1116 of December 29, 2018.

15. Law no. 362/2018 on ensuring a high common level of security of computer networks and systemsPublished in the Official Gazette no. 21 of January 9, 2019.
16.https://www.ancom.ro/uploads/links_files/Strategia_5G_pentru_Romania.pdf

17.https://www.ancom.ro/uploads/links_files/Strategia_nationala_privind_Agenda_Digitala_pentru_Romania_2020.pdf
18.https://cursdeguvernare.ro/cat-de-inapoiata-e-administratia-romaniei-fata-de-economie-si-societate-propuneri-si-solutii-pentru-digitalizare.html
19. https://www.comunicatii.gov.ro/proiecte-in-implementare/proiect-situe/
20.https://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-200
21.https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european_semester_country-report-romania_ro.pdf
22.https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/human-capital-and-digital-skills
23.http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-inyour-country/romania/country-specific recommendations/index_en.htm.
24.https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european_semester_country-report-romania_ro.pdf
25.https://econpapers.repec.org/RePEc:brc:journl:v:35:y:2017:i:1:p:85-90
26.https://www.fonduri.ue.ro/images/files/programe/COMPETITIVITATE/POC/2021/05.01.2027./Programme_2014RO16RFOP001_7_0_ro.pdf
28. http://www.oecd.org/site/worldforum/33703702.pdf
29. https://www.praxiom.com
30..https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/140-Romania.
31.https://mfinante.gov.ro/static/10/Mfp/resurse/revista/RFPC201905_3-10.pdf
32. http://www.rria.ici.ro
33. https://www.researchgate.net
34..https://sgg.gov.ro/new/wp-content/uploads/2020/10/Propunere-de-politica-publica-in-
https://sgg.gov.ro/new/wp-content/uploads/2019/11/MFP-_RO.pdf
35.https://www.srac.ro/files/documente/Art_CAS_dec.pdf
36.https://ec.europa.eu/romania/news/ 20170303_situatia_europei_ domeniul_digital_ro.
37.https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi.
38.http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/cf/dae/document.cfm?doc_id=8846..
39.https://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=43048.
40.https://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2018-20/desi-2018-metho dology_E886EDCA -B32A-AEFB 07F5911DE975477B_52297.pdf.
41.https://www.ancom.ro/uploads/links_files/Strategia_nationala_privind_Agenda_Digitala_pentru_Romania_2020.pdf.
42.https://ec.europa.eu/ digital-single-market/en/digital-economy-and-society-index-desi.
43.http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-inyour-country/romania/country-specific-recommendations/index_en.htm.
44.https://dpo-net.ro/mdocs-posts/indicele-economiei-si-societatii-digitaledesi-raportul-de-tara-din-2019-romania.
45.https://www.comunicatii.gov.ro//wp-content/uploads/2016/02/Manual_Monitorizare_Evaluare_v2.0-BM.pdf
46.https://dpo-net.ro/mdocs-posts/indicele-economiei-si-societatii-digitaledesi-raportul-de-tara-din-2019-romania/.
47.https://eur-lex.europa.eu/legal content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0192& from=RO.

ROMANIAN LANGUAGE EDUCATION IN HUNGARY - HISTORICAL AND SOCIAL REFERENCES

Iudit Călinescu
PhD Student, University of Szeged

Abstract:Any research on Romanian language education in Hungary must take into account the following aspects: we are talking about the mother tongue education of a small minority ethnic community, which after 1920 lost much of its intellectuals and almost entirely its ties with Romania. Being already in a process of assimilation through the loss of the mother tongue and the Romanian identity, but beyond these identity problems, the small Romanian historical community managed to resist assimilation, especially through Romanian language education, preserved in several general schools, at the Romanian high school in Giula and at the Romanian language departments in university education, where future teachers were trained for Romanian schools. In these schools were formed, especially in the postwar period, intellectuals that managed to slow down, at least for several decades, the assimilation of the Romanian historical community, the school being one of the pillars of preserving the Romanian identity to the Romanian historical community in Hungary.

Keywords: identity, education, mother tongue, minorities, assimilation

Înainte de a realiza o analiză a învățământul în limba română din Ungaria, trebuie menționate câteva aspecte importante. În primul rând, nu trebuie omis faptul că este vorba despre învățământul în limba maternă al unei comunități etnice minoritare, care după Tratatul de la Trianon, din 1920, a pierdut aproape total legăturile cu românii de pe actualul teritoriu al României, ceea ce a afectat foarte mult învățământul, majoritatea dascălilor formându-se până atunci în școli din Ardeal. În al doilea rând, trebuie menționat faptul că pentru această comunitate momentul Trianon a însemnat, pe lângă ruperea de comunitatea mai largă a românilor, și pierderea intelectualității, după 1920 învățătorii și preoții refugiindu-se, în mare parte, în România. Astfel, populația românească rămasă în câteva localități de pe teritoriul Ungariei de astăzi a rămas în mare parte rurală, cu o capacitate redusă de a forma o altă pătură de intelectuali (învățători, profesori, preoți) care să permită studierea limbii române literare și contactul cu spiritualitatea și cultura românească. Membrii comunității vorbeau în graiul românesc specific zonei, iar în perioada interbelică mare parte dintre ei au devenit vorbitori bilingvi, limba maghiară începând să se impună tot mai mult. Din toate aceste motive, mai ales în ultimul secol, învățământul în limba română din Ungaria a dobândit o specificitate aparte, având de înfruntat numeroase greutăți, comunitatea trebuind în permanență să lupte și să găsească resurse pentru păstrarea și promovarea limbii române în școli, în încercarea de a încetini inevitabilul proces de asimilare.

Primele școli ale românilor din Ungaria, în secolele XVII-XIX, au fost cele confesionale, în principal ortodoxe dar și greco-catolice. Un aspect important este însă faptul că în toate aceste școli limba de predare era româna[1]. Școlile confesionale au fost constituite pe baza Ratio Educationis (1777), ele fiind organizate și conduse de biserică, iar

[1] Gheorghe Petruşan, *Şcoli ale naţionalităţilor în Ungaria*, în *Simpozion*, Giula, Publicaţie a Comunităţii Cercetătorilor şi Creatorilor Români din Ungaria, 1994, p. 11.

preotul din localitate era în același timp și inspectorul școlii locale[2]. Din punct de vedere istoric, cronologic, învățământul românesc din Ungaria poate fi împărțit în câteva perioade importante, prima reprezentând perioada de dinainte de apariția ideii naționale, când învățământul naționalităților nu era mult diferit de învățământul Ungariei, singura diferență majoră fiind că românii au păstrat scrierea chirilică până după 1860, pentru că școlile erau în principal ortodoxe. La începutul secolului al XVIII-lea se intră într-o a doua etapă, prin unirea greco-catolică, fapt care a dat un impuls culturii și educației în limba română, dar și prin înființarea primelor școli în Banat, iar apoi în Ardeal (peste 300 de școli). Iar o a treia etapă începe pe la mijlocul secolului al XIX-lea, când se formează de fapt învățământul modern de naționalitate, stabilizat prin legile adoptate după 1860, în cadrul legii legate de autonomia bisericii greco-orientale, toate acestea asigurând invățământului de naționalitate o siguranță legislativă nemaiavută până atunci[3]. După introducerea limbii maghiare ca limbă obligatorie de predare în școli, odată cu introducerea Legii Trefort în 1879, începe o etapă dificilă pentru învățământul naționalităților, minoritățile simțind că astfel se dorește asimilarea lor, fapt care crează o tensiune ce durează până după Primul Război Mondial[4].

După 1920 urmează cea mai dificilă perioadă din istoria comunității românești din Ungaria, învățământul în limba română suferind în primul rând din cauza lipsei dascălilor, iar mai apoi din cauza tendințelor asimilatoare ale regimului hortyst. Începând cu 1923 apar școli cu limbă de predare a naționalității, cu studiul obligatoriu al limbii maghiare (numite „de tipul A"), școli cu limbă de predare mixtă, limba națională și limba maghiară (de tipul B), și școli cu limba de predare maghiară, în care predarea limbii materne a naționalității respective era obligatorie (de tipul C). Școlile de tipul C au dominat o perioadă învățământul minorităților, iar după 1935 majoritatea școlilor au devenit de tipul B, deci cu limbă de predare mixtă[5]. Profesorul Gheorghe Petrușan, care a fost timp de peste patru decenii profesor, iar între 1980 și 2003 – decan al Catedrei de Limba Română de la Universitatea din Szeged, vorbind despre impactul avut de Tratatul de la Trianon asupra comunității românești din Ungaria, afirma că românii au ajuns într-o situație dificilă și lipsită de perspective atât din cauza numărului redus cât și pentru că „au rămas fără intelectualitate, fără un sistem instituțional cultural și școlar, fiindcă acestea au rămas în cea mai mare parte pe teritoriile rupte de cealaltă parte a țării, iar de grupurile etnice rămase aici, în Ungaria, țările-mamă respective nu s-au interesat prea mult."[6].

După Al Doilea Război Mondial, odată cu venirea regimului comunist, școlile confesionale se închid, începând astfel o nouă etapă a învățământului minorităților, în nou-înființatele școli de stat. În primii ani au existat greutăți atât din cauza lipsei dascălilor români cât și a programelor școlare și a tensiunilor existente între stat și minorități, pentru ca din 1960, printr-un ordin al ministrului culturii, toate școlile minorităților să devină bilingve, multe discipline începând să fie studiate în limba maghiară, reformă motivată de greutățile pe care absolvenții le-ar putea avea în integrarea în muncă dacă nu cunosc foarte bine limba

[2] Maria Berényi, *Școala română din Bătania*, în Maria Berényi, (redactor și editor responsabil), *Bătania - Pagini istorico-culturale*, Budapesta, Publicație a Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, 1995, p. 27.
[3] Gheorghe Petrușan, op. cit., p. 11.
[4] *Ibidem*, p. 11-14.
[5] Ibidem, p. 19.
[6] Ibidem, p. 16.

maghiară, acest moment deschizând o altă etapă a învățământul de limbă română din Ungaria[7].

Până în ultimele decenii, din cauza căsătoriilor mixte și a schimbărilor economice, sociale și culturale, există o scădere tot mai pronunțată a învățământului în limba maternă, pentru ca nici în ultimii ani să nu existe o concepție definitivă a celor de la conducerea învățământului din Ungaria cu privire la viitorul învățământului în limba maternă de aici. Probabil cea mai potrivită soluție în prezent ar fi păstrarea învățământul bilingv, oferindu-se astfel o șansă minorităților de a-și studia limba maternă în paralel cu limba maghiară[8], care este văzută ca o limbă necesară pentru integrarea tinerilor pe piața muncii sau pentru continuarea studiilor universitare. Școala în limba română rămâne totuși, în ultimii 50-60 de ani, un pilon important al românității din Ungaria, în prezent existând diverse forme de învățământ în limba română în aproape toate localitățile cu populație românească. Singurul liceu românesc este la Giula, Liceul Bilingv „Nicolae Bălcescu", acesta funcționând alături de școala generală românească, iar alte școli generale bilingve sunt în Bătania, Chitighaz, Micherechi, Aletea, Bedeu și Săcal (ultimele două fiind comasate). Există și școli în care limba română se predă ca materie de studiu - în Apateu, Cenadul Unguresc, Furta, Leucuşhaz și Pocei.

Un aspect interesant care arată determinarea acestei mici comunități românești de a-și păstra cât mai mult timp posibil o identitate românească este și faptul că în perioada postbelică au reușit să pregătească învățătorii și profesorii care au predat în școlile românești la instituții de învățământ superior cu profil pedagogic care au catedre de limba română special înființate pentru asta: la Institutul Pedagogic de la Szarvas sunt pregătiți educatori și învățători iar la Catedra de Limba Română de la Universitatea din Szeged și la cea de la Budapesta au fost pregătiți, de-a lungul anilor, majoritatea profesorilor care au predat și predau încă în școlile românești de aici[9]. Catedra de Limba Română de la Szeged funcționează în cadrul Facultății de Pedagogie „Juhász Gyula" a Universității din Szeged, ea fiind înființată în anul 1949, chiar cu scopul de a instrui profesori care să predea în școlile românești din Ungaria[10].

Centrul cultural al comunității istorice românești din Ungaria îl reprezintă orașul Giula. Acesta este motivul pentru care după Al Doilea Război Mondial aici au fost înființate importante centre de învățământ de stat în limba română. Prima școală de stat, înființată în 1946, s-a numit *Gimnaziu și Școala Generală de Stat cu Predare în Limba Română*, iar în 1949 începe să funcționeze liceul propriu-zis, numit astăzi Liceul „Nicolae Bălcescu", aici venind elevi din județele Bichiș, Csongrád și Hajdú-Bihar, din 1948 funcționând și un cămin pentru elevii internişti, oferind astfel posibilitatea copiilor români din toate satele românești de a-și continua studiile liceale la o școală românească. În 2019 Liceul „Nicolae Bălcescu" a sărbătorit 70 de ani de existență printr-o manifestare de amploare care a reunit o mare parte a comunității românești, fiind un moment de amintire și rememorare a vechilor și noilor generații de elevi și a impactului pe care această școală a avut-o aspura formării generațiilor de intelectuali în ultimele decenii. În acești 70 de ani el a avut doar șase directori, în mare

[7] Cornel Munteanu, *60 de ani de şcoală românească la Gyula/Jula – Ungaria. Secvenţe din Monografia Şcolii Româneşti din Jula (1946-2009), în curs de apariţie*, p. 333, în http://www.philippide.ro/diaspora culturala_2009/32 C.MUNTEANU.pdf, accesat în 15.04.2021.

[8] Gheorghe Petrușan, op. cit., p. 21.

[9] Cornel Munteanu, *Românii din Ungaria, II. Literatura (1950-2008)*, Cluj Napoca, Editura Casa Cărţii de Ştiinţă, 2009, p. 12.

[10] Peter Weber, *Trecutul și prezentul Catedrei de Limbă și Literatură Română din perspectiva a 60 de ani. Evenimente, oameni, rezultate (rezumat)*, în xxx, *60 de ani de la înființara Catedrei de Limba și Literatura Română*, Szeged, Editura Universității din Szeged și a Facultății de Pedagogie „Juhász Gyula", 2009, p. 24.

parte membri ai comunității, iar ultimii doi au condus această școală timp de aproape cinci decenii, ambii fiind originari din Micherechi: Ion Budai și Maria Gurzău Czeglédi[11]. Pe lângă activitățile educative, liceul oferă elevilor și posibilitatea participării la numeroase activități cultural-artistice, existând aici de-a lungul timpului trupe de teatru, ansambluri de dansuri populare, cercuri de lectură, coruri, etc.

În prezent Micherechiul este singura localitate din Ungaria unde există doar școala generală românească, nu și una maghiară, cei mai mulți elevi ai acesteia vorbind și în prezent limba maternă, iar cadrele didactice străduindu-se și astăzi să predea materiile în limba română. Școala a fost înființată în 1949, primii dascăli fiind veniți din Ardeal, iar primul director fiind Marius Turcu, materiile fiind predate inițial doar în limba română[12]. Această școală este susținută financiar prin intermediul Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria, la fel ca și celelalte școli românești din această țară. Un aspect pozitiv este faptul că profesorii aceptă ca elevii să folosească în timpul orelor graiul local (graiurile vorbite de românii din Ungaria sunt subdiviziuni ale subdialectului bănăţean în Bătania şi Cendaul Unguresc şi ale celui crişean în celelalte localități[13]), atunci când nu le vine în minte câte un cuvânt în limba română literară, ajutând astfel la păstrarea limbii române în procesul de învățământ. În aceste cazuri, profesorul oferă de obicei echivalentul cuvântului în limba literară, ajutând astfel elevul în comunicare și în însușirea corectă a lexicului românesc. În anii 1960 de multe ori profesorii utilizau acest procedeu pentru a evita bilingvismul româno-maghiar. Fenomenul invers, o prea mare exigență în predare, prin cerința de a folosi la ore strict limba literară, a avut din păcate de multe ori consecințe negative, ducând la o utilizare tot mai mare a limbii maghiare în rândul elevilor, în detrimentul limbii române[14].

Alte școli importante pentru învățământul românesc din Ungaria există la Bătania și Chitighaz, ambele înființate după Al Doilea Război Mondial, activitatea desfășurându-se după un program bilingv care prevede folosirea limbii române și a limbii maghiare în mod egal. Școlile reprezintă astfel un element important în transmiterea limbii materne și a identității românești noilor generații. Un fenomen interesant a apărut în ultimele decenii la Bătania, unde mulți dintre românii din Arad, care și-au cumpărat imobile în Bătania în ultimele decenii, au decis să își aducă copiii la școala românească din localitate, aceasta ducând la ridicarea nivelului de utilizare a limbii române în școală, atât în rândul dascălilor cât și în cel al copiilor. Comunitatea de diaspora formată în această localitate a avut un impact pozitiv în viața românească a comunității istorice, aproape dispărute în ultimii ani, venirea arădenilor ducând la o revigorare a comunității românești în general. Iar decizia părinților de a-și trimite copiii la grădinița și la școala românească de aici a avut doar consecințe pozitive în rândul comunității, creându-se astfel legături mai puternice cu România, cu limba română literară dar și cu mentalitatea și identitatea românească actuală.

Trebuie amintit faptul că la școlile românești din Ungaria se predă, pe lângă Limba și Literatura Română, și disciplina Cultură și Civilizație Românească, unde se oferă informații

---

[11] Tiberiu Boca, „O mână întinsă și o șansă istorică (I)", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXIX, nr. 47, 22 noiembrie 2019, p. 3.

[12] Aurica Cioca, *Istoricul școlii Elementare Confesionale Greco-orientale din Micherechi (Extras din lucrarea de diplomă susținută la Universitatea Ianus Pannonius din Pécs),* în *Lumina*, Publicația Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, Giula, Editura NOI, 2000, p. 11-12.

[13] Ana Borbély, *Limbă română și identitate românească în Ungaria – Aspecte dialectologice, sociolingvistice, onomastice și demografice –*, Giula, Publicația Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, 2013, p. 37.

[14] Ana Borbély, *Limba română din Micherechi,* în Maria Berényi (redactor și editor responsabil), *Micherechi. Pagini istorico-culturale*, Giula, Publicație a Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, 2000, p. 184-185.

legate de istoria, civilizația și cultura română (de exemplu la liceu sunt patru ore de Limba și Literatura Română și o oră de Cultură și Civilizație Românească). Manualele școlare sunt realizate, pentru materii ca Limba și Literatura Română, Cultură și Civilizație Românească sau Muzică, de profesori și cercetători din interiorul comunității românești (unele însă și cu colaborări din diaspora românească din Ungaria sau cu profesori din România), iar pentru materii ca Istorie, Geografie, Biologie, Matematică, etc. sunt realizate de profesori maghiari, în traducere românească[15]: Lucia Borza, *Abecedar şi carte de citire. Limba română - Prima mea carte*; Mihai Cozma, *Cultivarea limbii române 9-12*; Mihaela Bucin, Florica Szántó, *Limba română - A doua mea carte*; Mihaela Bucin, Florica Szántó, *Limba română. Manual pentru clasa a 5-a*; Iulia Olteanu, *Literatura română - Lecturi literare pentru clasele 5-8*; Mihaela Bucin, Florica Szántó, *Cunostinte despre poporul român 5-8*; Dr. Florea Olteanu, *Cunoştinţe despre poporul român. Manual pentru clasele 9-10;* Veronica Garami, *Cânt şi muzică. Manual pentru clasa 1 a şcolilor generale*, etc.[16].

Proba de „Limbă maternă" poate fi dată la Examenul de Bacalaureat din Ungaria doar la Liceul „Nicolae Bălcescu" din Giula, elevii putând da anticipat probe de bacalaureat la mai multe materii, încă din clasa a XI-a[17]. Această probă, care se desfășoară atât oral cât și în scris, are anumite particularități care o deosebesc destul de mult de proba de limba română a bacalaureatului din România. De exemplu, se poate da la nivel mediu sau la nivel ridicat, cerințele din programa de bacalaureat fiind diferite în funcție de nivelul la care candidatul optează[18], elevii pot folosi materiale auxiliare în timpul examenului, oferite de instituția de învățământ (*Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române, Dicţionarul Explicativ al Limbii Române* şi/sau un dicţionar bilingv, antologii de texte literare, volume sau alte surse tipărite referitoare la temele date). Examenul scris durează 240 de minute, elevii putând acumula maximum 100 de puncte, examenul oral pentru nivel mediu este de 15 minute, iar pentru nivel ridicat – de 20 de minute, la ambele putându-se acumula un număr de maximum 50 de puncte[19].

Trebuie amintit și faptul că în ultimele decenii elevii și dascălii români din Ungaria au participat la numeroase evenimente științifice sau culturale, organizate de diverse instituții românești sau maghiare, toate acestea oferindu-le posibilitatea de a interacționa cu alți membri ai comunității, de a comunica în limba română sau de a-și aprofunda cunoștințele științifice. Profesorii și învățătorii români participă la cursuri de formare, simpozioane și conferințe, fiecare întâlnire oferindu-le posibilitatea de a-și îmbogăți nu doar cunoștințele științifice, pedagogice sau metodice, ci și de a comunica cu alți membri ai comunității și de a discuta problemele acesteia sau de a găsi soluții pentru viitor. Cele mai importante astfel de veneimente sunt Olimpiada Națională de Limba Română, Conferința Pedagogilor de Naționalitate din Ungaria de la Szarvas, Concursul național de interpretare muzicală „Vocea de aur", Concursul de recitare „Lucian Magdu", Concursul „Vocea Crăciunului" (toate trei având loc la Școala Generală „Lucian Magdu" din Bătania), „Concursul de poveşti Gheorghe Gros"„Casa poveștilor", Bichișciaba, Concursul de poveşti „Vasile Gurzău" și Concursul de ortografie „Gheorghe Martin" (la Școala Generală

[15] Multe manuale pot fi descărcate și consultate integral sau parțial pe siteul www.tankonyvkatalogus.hu, „Catalogul online al manualelor școlare din Ungaria".
[16] Vezi www.tankonyvkatalogus.hu, accesat în 15.04.2021.
[17] „Examenul oral de bacalaureat la Liceul N. Bălcescu din Giula", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXVIII, nr. 25, 22 iunie 2018, p. 7.
[18] Limba şi Literatura română, I. Cerinţe detaliate de bacalaureat, A) Competenţe, p. 1, http://doc.hjegy.mhk.hu/20024520000040_5.PDF, accesat în 14.04.2021.
[19] Limba şi Literatura română, II. Descrierea examenului, pp. 13-14, http://doc.hjegy.mhk.hu/20024520000040_5.PDF, accesat în 14.04.2021.

Bilingvă din Micherechi), Concursul de poezie contemporană românească, Balul Mărțișorului și Balul Panglicii (la Liceul „Nicolae Bălcescu" din Giula), „Perinița" - Festivalul dansului popular românesc pentru elevi, organizat de Autoguvernarea Românească din Giula, Concursul „Tezaur românesc", organizat cu sprijinul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, etc.

Importante sunt și taberele școlare, organizate anual de școlile cu predare în limba română din Ungaria, atât în Ungaria cât și în România, cu fonduri de la Ministerul Resurselor Umane din Budapesta sau cu alte sponsorizări. De exemplu, în iulie 2018, un grup de 25 de elevi de la școala din Chitighaz a participat la o tabără organizată pe litoralul românesc, în stațiunea Eforie Nord, printr-o sponsorizare de la Ministerul Resurselor Umane de la Budapesta[20], iar în 2019 a fost organizată o tabără de cultură și civilizație românească la Giula, pentru 20 de elevi ai Școlii Generale din Furta, aceștia vizitând importante obiective turistice din zonă, unul fiind și Casa–muzeu a românilor de la Chitighaz, unde au aflat despre tradițiile și obiceiurile de odinioară ale românilor de aici[21]. Sunt organizate și tabere de iconografie pe sticlă, o tradiție devenind cea de la Budapesta, inițiată în 2012 de Gabriela Elekes, președinta Asociației Femeilor Ortodoxe din Budapesta, la care participă anual copii ai comunității românești din Ungaria[22], dar și tabăra de iconografie de la Jaca, organizată de părintele ortodox Cosmin Pop, care îi învață pe copii meșteșugul picturii icoanelor pe sticlă[23]. Copii români participă și la tabere de dansuri populare, organizate de autoguvernările sau de școlile românești. De exemplu în 2018 a fost organizată o astfel de tabără la Cenadul Unguresc, de Autoguvernarea Românească din localitate, cu fonduri de la Ministerul Resurselor Umane din Budapesta, fiind promovate în primul rând dansurile populare bănățene, oferindu-le astfel copiilor, sub îndrumarea instructorului Gheorghe Gros din Chitighaz, posibilitatea de a intra în contact direct cu moștenirea culturală lăsată de strămoșii lor[24], tabără organizată și în 2019, atât cu coregrafii din localitate, dar și din România[25], iar tot în 2019 a fost o tabără de dansuri populare românești și la Micherechi, printr-un proiect inițiat de Anamaria Marc Ruja și instructorul de dansuri Patyi Zoltán[26]. Un aspect important legat de aceste tabere este că, pe lângă faptul că aduc în prezent dansul popular românesc, tradițiile, costumele populare și muzica tradițională românească, oferă copiilor din diverse localități populate de români ocazia să se întâlnească, să socializeze, să vorbească românește și să simtă că fac parte dintr-o comunitate etnică, legată prin limbă și tradiții.

Unul dintre cele mai importante concursuri naționale organizate pentru elevii români este Olimpiada Națională de Limba Română, un concurs la care pot participa cei mai buni elevi la disciplina „Limba Română", aici fiindu-le verificate cunoștințele de limbă și literatură română dar și de civilizație românească, aceasta având o secțiune pentru școala

[20] „Elevi din Chitighaz în tabără la Eforie Nord", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXVIII, nr. 27, 6 iulie 2018, p. 7.
[21] „Elevi de la școala din Furta în tabără la Giula", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXVIII, nr. 29, 20 iulie 2018, p. 7.
[22] Șerbana Kiss-Meiroșu, „Tabăra micilor pictori de icoane, la Budapesta", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXVIII, nr. 26, 29 iunie 2018, p. 8.
[23] „Tabără de pictat icoane pe sticlă, la Jaca", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXVIII, nr. 27, 6 iulie 2018, p. 2.
[24] „Tabără de dansuri populare la Cenadul Unguresc", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXVIII, nr. 34, 24 august 2018, p. 6.
[25] Petru Cîmpian, „Tabără de dansuri populare la Cenadul Unguresc", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXIX, nr. 32, 9 august 2019, p. 7.
[26] „Tabără de dansuri populare la Micherechi", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXIX, nr. 15, 12 aprilie 2019, p. 5.

primară și una pentru gimnaziu-liceu, câștigătorii din ambele secțiuni fiind premiați la Budapesta, la sfârșitul lunii iunie. De exemplu, în anul 2018 au fost distinși cu premii elevi ai școlilor românești din Giula, Micherechi și Bătania[27], iar în 2019 au participat la OÁTV tot elevi de la școlile românești din Bătania, Micherechi și Giula, 12 dintre aceștia la „Limba și Literatura Română" și 9 elevi la „Cultură și Civilizație Românească"[28]. Cadrele didactice participă la Conferința Pedagogilor de Naționalitate din Ungaria care are loc în fiecare an la Szarvas, fiind organizată de Institutul Pedagogic „Gál Ferenc" din această localitate. De exemplu, tema conferinței din 18 aprilie 2018 a fost „Trăind în credință – Copiii, viitorul naționalităților din Ungaria", ea având loc la sediul institutului pedagogic din oraș[29], iar în 2019 ea a avut tema „Rădăcini și aripi – În educația religioasă și de naționalitate din Ungaria", reunind pedagogi ai naționalităților română, slovacă și germană, dar și personalități ale vieții publice din rândul acestor minorități[30].

Sărbătorile tradiționale sunt întâmpinate de toate școlile cu predare în limba română din Ungaria prin diverse evenimente, serbări sau concursuri, toate urmărind în primul rând perpetuarea unor obiceiuri tradiționale românești care din păcate au început să fie uitate în interiorul comunității și a căror practicare a ajuns să existe doar pe scenele școlilor românești sau în cadrul evenimentelor susținute de formațiile artistice de muzică și dansuri românești. Serbările școlare sunt evenimente organizate de toate grădinițele și școlile românești din Ungaria, nu doar cu ocazia sărbătorilor religioase ci și la început sau sfârșit de an sau cu diverse ocazii speciale. Aceste serbări au loc fie în sălile festive ale școlilor, fie chiar în casele de cultură din localitate sau în alte spații care se pretează la acest tip de evenimente. Sunt organizate serbări de Crăciun, de Paște, dar și de 1 sau 8 Martie, cu ocazia diverselor sărbători sau comemorări, Balul Bobocilor, Balul Panglicii (pentru absolvenții liceului din acel an) sau serbări de sfârșit de an școlar. La aceste manifestări participă aproape toți membrii comnității iar pe lângă elevi, profesori și părinți, sunt și membri ai instituțiilor românești, ai bisercii românești, presa românească sau oficialități, atât din Ungaria cât și din România. De exemplu, la Serbarea de Crăciun din Micherechi din anul 2018, alături de părinți și copii au participat, ca în fiecare an, și oficialități cum ar fi PS Siluan, episcopul Bisercii Ortodoxe Române din Ungaria, preotul comunei – Ioan Bun sau doamna primar Margareta Tat[31], toate acestea dovedind implicarea comunității în tot ceea ce ține de educația noilor generații.

În urma cercetării istoricului, trăsăturilor specifice și a unor aspecte legate de prezentul învățământului preuniversitar în limba română din Ungaria se pot desprinde câteva concluzii interesante. În primul rând, istoria școlilor cu predare în limba română din Ungaria este legată și condiționată de istoria destul de zbuciumată a comunității, de la întemeierea primelor localități populate de români și până în contemporaneitate. Există o relație strânsă între dezvoltarea învățământului în limba română și situația politică și socială a fiecărei perioade istorice, ea fiind împletită strâns și cu modul de viață și mentalitatea românilor din Ungaria, cu spiritualitatea și religia lor, cât și cu problemele materiale,

[27] Eva Șimon, „Premianții noștri la Olimpiadele de română, la Budapesta", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXVIII, nr. 25, 22 iunie 2018, p. 6.
[28] Anca Becan, „Olimpiadă la limba română pentru tinerii de la școlile generale bilingve din Ungaria", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXIX, nr. 17, 26 aprilie 2019, p. 9.
[29] „Conferința pedagogilor de naționalitate la Szarvas", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul XVIII, nr. 13, 30 martie 2018, p. 5.
[30] Anca Becan, „Conferința pedagogilor de naționalitate la Szarvas", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXIX, nr. 12, 22 martie 2019, p. 5.
[31] Anca Becan, „Serbări școlare în așteptarea lui Moș Crăiun", în *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXIX, nr. 1, 4 ianuarie 2019, p. 7.

financiare sau de altă natură care au lovit comunitatea de-a lungul anilor. Însă dincolo de toate adversitățile istoriei, învățământul în limba română a fost mereu unul dintre pilonii păstrării identității românești, dascălii fiind cei care au transmis noilor generații, într-un mod organizat, cunoștințele de limbă maternă, de cultură și civilizație românească, construind și reconstruind generații de intelectuali care să poarte mai departe valorile identitare românești.

În al doilea rând, trebuie remarcat faptul că școala confesională a fost cea care a ajutat la păstrarea limbii române în comunitate, până la venirea regimului comunist. Cel mai important argument ar fi chiar faptul că în comunitățile ortodoxe, unde limba de cult și limba de predare în școli a fost româna, asimilarea românilor a fost mult întârziată, în schimb în comunitățile românești greco-catolice, cum ar fi la Leta Mare sau la Pocei, școala confesională și biserica înlocuiesc în mare parte limba română cu cea maghiară, fapt care a dus la o asimilare rapidă și aproape totală a comunității. De exemplu, în localitatea Pocei, unde a existat o școală confesională greco-catolică în care se preda în limba română încă din 1755, deși locuitorii se declară încă români ei nu mai vorbesc românește, iar un motiv ar fi faptul că după 1920 predarea la școala confesională se face exclusiv în maghiară, la fel ca și slujbele greco-catolice.

Un alt aspect interesant este legat de faptul că, fiind mereu o comunitate minoritară, comunitatea românească a avut mereu de luptat cu diversele forme de încercări de asimiliare din partea statului. Nu trebuie uitat faptul că de fapt românii din Ungaria nu au făcut niciodată parte dintr-un stat român independent, ei fiind în mare parte sub dominație imperială, fie habsurbică, fie austro-ungară, iar singurele legături reale cu românii au fost cele cu românii din Ardeal. Tinerii care doreau să își continue studiile frecventau școli transilvane, de aceea perioada de după 1920, când majoritatea intelectualității române se refugiază în România, localitățile cu populație românească rămase dincolo de graniță traversează o perioadă extraordinar de dificilă, rămânând în mare parte fără preoți sau învățători. Însă probabil că acesta reprezintă, pe de o parte, și principalul impuls necesar luptei de refacere a intelectualității, comunitatea unindu-se în jurul unui țel comun: lupta pentru păstrarea identității românești prin limbă, credință, valori culturale, tradiții și refacerea intelectualității prin crearea unor noi generații de intelectuali, chiar din interiorul comunității.

Situația se ameliorează în perioda postbelică, prin crearea unor catedre de limba română la institute pedagogice (Szeged, Szarvas), unde sunt formați viitorii dascăli ai comunității, iar după 1993, odată cu Legea minorităților naționale, începe un alt capitol în istoria învățământului preuniversitar românesc din Ungaria, existând și acum atât aspecte pozitive cât și unele negative. Nu doar în Ungaria ci și în majoritatea țărilor europene, prin dispariția aproape totală a comunităților tradiționale din societatea contemporană, tinde să dispară și noțiunea de „identitate națională" sau „identitate etnică", asimilarea devenind acum nu un proces impus ci mai mult unul imperceptibil dar neîntrerupt, comunitățile etnice minoritare având de luptat astăzi cu tendințele de globalizare, transnaționalizare și hibridizare ale societății contemporane[32]. Căsătoriile mixte, migrația, dispariția granițelor și abundența de informații fac tot mai grea păstrarea, mai ales în ochii tinerei generații, a identității etnice, a conștientizării importanței păstrării limbii materne și a valorilor trecutului. De aceea munca dascălilor din școlile bilingve românești este mult mai dificilă, deși paradoxal condițiile materiale de desfășurare a procesului educativ sunt la standarde mai bune decât oricând în istoria comunității. Însă este destul de dificil de luptat cu tendințele societății contemporane, uneori chiar cu opinii divergente venite din interiorul comunității (cum ar fi cea părinților, care uneori preferă să păstreze limba română doar în

[32] Vintilă Mihăilescu, *Antropologie. Cinci introduceri*, Iași, Editura Polirom, 2007, p. 22-23.

familie și să nu împovăreze copiii cu materii în plus la școală, având în vedere apoi și integrarea mai ușoară a acestora în învățământul universitar maghiar). Din toate aceste motive, în prezent rolul școlii în păstrarea identității românești a comunității a devenit crucial, limba română fiind aproape total înlocuită cu cea maghiară în viața socială și familială, școala rămânând astfel aproape singurul loc în care copiii intră în contact cu limba română, cu cultura și civilizația românească.

BIBLIOGRAPHY

1. Borbély, Ana, *Limba română din Micherechi,* în Berényi, Maria (redactor și editor responsabil), *Micherechi. Pagini istorico-culturale*, Giula, Publicație a Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, 2000
2. Ana Borbély, *Limbă română şi identitate românească în Ungaria – Aspecte dialectologice, sociolingvistice, onomastice şi demografice* –, Giula, Publicaţia Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, 2013
3. Berényi, Maria, *Școala română din Bătania*, în Berényi, Maria (redactor și editor responsabil), *Bătania - Pagini istorico-culturale*, Budapesta, Publicație a Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, 1995
4. Cioca, Aurica, *Istoricul școlii Elementare Confesionale Greco-orientale din Micherechi (Extras din lucrarea de diplomă susținută la Universitatea Ianus Pannonius din Pécs),* în *Lumina*, Giula, Publicația Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, Editura NOI, 2000
5. *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul XVIII, nr. 13, Giula, 30 martie 2018
6. *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXVIII, nr. 25, Giula, 22 iunie 2018
7. *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXVIII, nr. 26, Giula, 29 iunie 2018
8. *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXVIII, nr. 27, Giula, 6 iulie 2018
9. *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXVIII, nr. 29, Giula, 20 iulie 2018
10. *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXVIII, nr. 34, Giula, 24 august 2018
11. *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXIX, nr. 1, Giula, 4 ianuarie 2019
12. *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXIX, nr. 12, Giula, 22 martie 2019
13. *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXIX, nr. 15, Giula, 12 aprilie 2019
14. *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXIX, nr. 17, Giula, 26 aprilie 2019
15. *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXIX, nr. 32, Giula, 9 august 2019
16. *Foaia românească. Săptămânal al românilor din Ungaria*, anul LXIX, nr. 47, Giula, 22 noiembrie 2019
17. Munteanu, Cornel, *60 de ani de şcoală românească la Gyula/Jula – Ungaria. Secvenţe din Monografia Şcolii Româneşti din Jula (1946-2009), în curs de apariţie*, p. 333, în http://www.philippide.ro/diaspora culturala_2009/32 C.MUNTEANU.pdf

18. Munteanu, Cornel, *Românii din Ungaria, II. Literatura (1950-2008)*, Cluj Napoca, Editura Casa Cărţii de Ştiinţă, 2009

19. Petruşan, Gheorghe*, Şcoli ale naţionalităţilor în Ungaria*, în *Simpozion*, Giula, Publicaţie a Comunităţii Cercetătorilor şi Creatorilor Români din Ungaria, 1994

20. Weber, Peter, *Trecutul și prezentul Catedrei de Limbă și Literatură Română din perspectiva a 60 de ani. Evenimente, oameni, rezultate (rezumat*), în *xxx, 60 de ani de la înființara Catedrei de Limba și Literatura Română*, Szeged, Editura Universității din Szeged și a Facultăţii de Pedagogie „Juhász Gyula", 2009

THE ROLE OF FAMILY PLAYED IN EDUCATION WITHIN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Pătrău Elena
PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: This article focuses on the family concept, which represents the primary source of education for a child in its early-stage of development. More precisely, the article goes deeper into analysing the importance of family in educating children in their first years of life. Both concepts of family and education represent vital parts of the society, and hence, the purpose of the article is to evaluate the way a family can shape the upbringing of a child. Moreover, another important concept analysed is globalization as its rapid evolvement has led to numerous changes across several macro factors, including social, political, and economic. Thus, in my opinion, it is important to consider what role family plays in educating their children in a globalized world, evaluating the changes globalization has brought to the fundamental principles of a family. The changes brought to society as a result of globalization, can be seen even deeper in the concept of family, shaping its structure, its role, as well as its impact on inter-human relations. And finally, the article will present the findings of a primary research undertaken across the University of ,,Alexandru Ioan Cuza" from Iasi, which evaluates the impact of Internet on the young generation, highlighting both negative and positive aspects.

Keywords/ cuvinte-cheie: family, children, education, globalization, change

1. Introducere

Acest articol urmărește să prezinte cum se manifestă rolurile educative ale familiei contemporane în contextul actual al globalizării, încercând să ofere o imagine holistică asupra exercitării funcției educative de către instituția familiei. Pentru a putea atinge acest scop, abordăm mai întâi conceptul de familie atât din punct de vedere juridic, cât și sociologic, apoi ne îndreptăm atenția către funcțiile pe care aceasta le îndeplinește, în mod special asupra funcției educative. De asemenea, analizăm fenomenul globalizării și implicațiile acestuia aduse în cadrul familiei. Drept suport pentru temă, aduc în atenție o cercetare proprie realizată în cadrul Universității ,,Alexandru Ioan Cuza" din Iași, care vizează impactul pe care internetul îl are asupra tinerilor, prezentând atât aspecte pozitive, cât și negative.

2. Delimitarea conceptuală a familiei și funcțiile acesteia

Familia reprezintă ,,un grup social cu bază biologică sau socială, a cărui trăsătură fundamentală constă în identitatea substanțială a membrilor săi". Structura „identitate substanțială" se referă atât la relațiile de sânge care se stabilesc între membrii unui grup familial, cât și la împărtășirea acelorași ,,substanțe" morale, culturale, religioase, etice etc., așadar la conturarea identității. Un alt reper fundamental al familiei ca obiect al reflexiei sociologice este reprezentat de finalitate. Astfel, definiția familiei se poate completa pentru a o putea distinge de alte grupuri, aceasta reprezintă un ,,grup a cărui finalitate constă în preluarea, păstrarea, sporirea și transmiterea unui patrimoniu genetic (biologic), economic (avere mobilă și bunuri imobile), moral (norme și valori), religios (ritualuri și credințe), cultural (tradiții și cutume) și social-identitar (patrimoniul ca semn al unei identități sociale legitime)"(Bistriceanu, 2006, p.16). Comunitatea familială se constituie prin căsătorie, aceasta fiind definită ca o recunoaștere socială și o uniune sexuală aprobată între doi indivizi adulți (Giddens, 2010, p. 154).

Consider a fi necesar să precizăm că definirea familiei comportă cel puțin două direcții de abordare: sociologică și juridică. În sens sociologic, familia ca formă specifică de comunitate umană desemnează grupul de persoane unite prin căsătorie, filiație sau rudenie, ce se caracterizează prin comunitate de viață, de sentimente, interese și aspirații (Voinea, 1993, p.5). Astfel privită, familia ne apare ca o realitate socială distinctă, ca un grup primar al societății în care se manifestă multiple relații, fundamentale fiind cele de căsătorie și rudenie. Specificacitatea vieții de familie este dată tocmai de această multitudine a relațiilor ce iau naștere în familie, relații fiziologice, psihologice, economice, morale, afective și, care, comportă anumite particularități în viața de grup (Voinea, 1993, pg. 5-6).

În sens juridic, familia desemnează grupul de persoane între care există drepturi și obligații, care-și are originea în acte juridice precum căsătoria, înfierea, rudenia sau în raporturi asimilate relațiilor de familie. Din această perspectivă, familia ne apare ca o realitate juridică bine definită și reglementată prin lege (Voinea, 1993, p.6). Grupul domestic este ,,un ansamblu de persoane care împart același spațiu de viață: noțiunea de coabitare și rezidență comună este esențială" (Iluț, 2005, p.76). Referitor la familie, indiferent de sursa pe care o consultăm, viața cotidiană a acesteia se organizează în jurul

a trei tipuri de raporturi pe care le presupune familia conjugal-parentală: raporturi între soți, între părinți și copii, între frați (Stănciulescu, 1998, p.59).

După cum bine știm familia îndeplinește o serie de funcții, precum: reproducere, economică, socializare, sexuală, educativă și asigurarea cadrului de manifestare a afectivității (Schifirneț, 2003, p.153).

Szczepanski apreciază că familia îndeplinește următoarele funcții:

1. Menținerea continuității biologice a societății prin procrearea, îngrijirea, formarea, educarea copiilor;

2. Menținerea continuității culturale prin transmiterea moștenirii culturale în procesul socializării;

3. Transmiterea de la părinți la copii a unei poziții sociale împreună cu moștenirea culturală;

4. Satisfacerea nevoilor emoționale, a trăirilor intime, asigurând sentimentul siguranței și menținerii personalității;

5. Exercitarea de către familie a unui control social asupra comportării membrilor săi, mai ales asupra tinerei generații, fiind și un factor de control al comportării sexuale (Voinea, 1993, p.13).

Dintre acestea, cea la care mă voi raporta în acest studiu, este funcția educativă. E bine știut faptul că familia, încă de la începuturile sale a constituit grupul primar în care copiii rezultați în cadrul acestuia au fost în responsabilitatea părinților. Raportându-ne la sarcinile din cadrul familiei se observă cum în trecut tatăl se ocupa de procurarea hranei, acesta reprezentând autoritatea supremă în cadrul familiei, iar mama se ocupa de treburile gospodărești și creșterea copiilor. Este evident că vorbim și de o educare a copiilor în spiritul implicării în sarcinile gospodărești, încât băieții erau de multe ori luați de tată afară la activități, iar fetele cu mamele în casă la curățenie și gătit. Însă, în principal, funcția educativă era atribuită mamei.

3. Globalizarea și implicațiile acesteia

Globalizarea reprezintă cel mai întins proces de transformare social-istorică din istoria omenirii, dar şi cea mai mare provocare a secolului al XXI-lea, antrenând într-o direcţie comună întreaga societate umană şi întregul spaţiu corespunzător planetei noastre (Stănescu, 2009, p.51).

O definiţie detaliată a acestui concept o elaborează şi sociologul Geoge Ritzer, acesta afirmând că „globalizarea este o perspectivă care pune accentul pe capacitatea unor state moderne şi organizaţii în mare măsură capitaliste de a-şi spori puterea şi influenţa pe glob" (Ritzer, 2010, p.33), „este cel mai important şi amplu fenomen al prezentului, fiind greu de imaginat un scenariu în urma căruia să-şi încetinească ritmul sau să înceteze" (Ritzer, 2010, p. 241).

Odată cu procesul globalizării care a dus la o evoluție a societății în diverse domenii, precum economic, politic, social, cultural etc., comunitatea familială a suferit o serie de modificări. În primul rând, emanciparea femeii a condus la numerose schimbări în ceea ce privește familia. Un aspect care a suferit schimbări este însuși modul de constituire a familiei, nu mai asistăm la fenomenul căsătoriilor aranjate, ci la o liberalizare a pieței maritale, caracterizată de puterea fiecăruia de a alege, fără a-i fi impusă o anumită persoană, lucru datorat și mobilităților oamenilor care o vreme nu au fost permise. În al doilea rând, se constată schimbări în privința distribuirii sarcinilor în familie, am putea vorbi chiar de o răsturnare a situației cauzată de angrenarea femeii în câmpul muncii la fel ca și bărbatul, timpul acesteia dedicat activităților casnice nemaifiind același. Astfel, se sesizează o necesitate a redistribuirii sarcinilor din cadrul familiei, în funcție de timpul liber de care membrii dispun. În al treilea rând, fenomenul globalizării a influențat și realizarea funcțiilor instituției familiei, fie mai mult sau mai puțin. Funcția pe care o avem în atenție în acest articol este cea educativă. Aceasta era îndeplină în cea mai mare măsură de mamă și membrii familiei extinse. Coabitarea tuturor membrilor familiei în aceeași curte sau arie geografică permitea implicarea acestora în creșterea și educarea copiilor. Responsabilitatea aceasta aparținea în mare parte mamei, însă aceasta beneficia de ajutorul acordat de către membrii familiei extinse, fie că ne referim la bunici, unchi, mătușe sau chiar și verișori.

În ceea ce privește socializarea, aceasta începe odată cu primele zile de viață ale individului și continuă de-a lungul întregii sale existențe. În primii ani, copilului îi sunt

prezentate elemente sociale de bază precum normele, valorile și credințele, cu ajutorul limbajului. La acest prim nivel, este vorba despre socializarea primară, care reprezintă procesul prin care individul dobândește informațiile și abilitățile esențiale pentru a putea participa la viața cotidiană și pentru formarea eului. Dimensiunile sociale asimilate prin socializarea primară sunt treptat completate cu noi elemente, pe parcursul unei socializări continue. Dacă socializarea primară era orientată spre elemente ideale, cea continuă are în vedere elementele realiste. Înainte de exercitarea unor roluri, individul străbate o perioadă de pregătire în care învață comportamentele pretinse de un anumit rol, dar și drepturile și îndatoririle asociate acestuia. Procesul de pregătire pentru un nou rol este numit socializare anticipativă și se realizează prin intermediul familiei, instituției de învățământ, prin cursuri de calificare sau recalificare, prin jocuri etc. (Mihăilescu, 2003, p.86). Socializarea cuprinde și educația, însă nu se rezumă doar la aceasta. Astfel, procesul de socializare cuprinde și influența familiei, a colegilor și a prietenilor, a presei, a T.V., a cărților, a internetului etc. (Voinea, 2000, p.87). Socializarea reprezintă procesul care se desfășoară de-a lungul întregii vieți, în fiecare fază a acesteia existând tranziții de realizat sau crize de depășit" (Giddens, 2010, p.52).

Odată cu fenomenul globalizării, familia suferă modificări și la nivelul structurii, astfel încât familia nucleară ajunge să fie cea mai des întâlnită formă. Astfel, sarcina privind educația copilului ajunge să fie doar pe umerii mamei, care odată angrenată în câmpul muncii nu mai dispune de același timp liber de care beneficia în perioada în care era casnică. Astfel, ajungem să vorbim despre o diminuare a funcției educative a familiei, în detrimentul instituțiilor școlare. Acest lucru nu denotă faptul că familia nu se mai ocupă de educația copiilor, însă prin prisma faptului că ambii părinți lucrează, timpul liber al acestora care poate fi acordat copiilor este unul redus. Așadar, familia, părinții în egală măsură se ocupă de elementele de bază ale educației copilului, restul, completarea fiind asigurată de instituțiile educative. Totodată, suntem martorii faptului că, copiii au un contact direct și prematur cu tehnologia. Încă de la vârste fragede, părinții presați de activitățile pe care le au de realizat, găsesc o soluție în accesul copiilor la tehnologie, care cred ei că îi țin ocupați și captivi pe cei mici. Desigur, acest lucru poate avea avantaje în ceea ce privește educația copilului, dar nu putem rămâne indiferenți că poate avea și o serie de dezavantaje precum, dependența, slăbirea contactului cu lumea reală, dar și tulburări de comportament. Pentru a putea vedea

avantajele tehnologiei, părinții au responsabilitatea de a gestiona timpul pe care copiii îl petrec pe diferite dispozitive (telefon, tabletă, laptop etc.), având totodată și un control asupra activităților pe care aceștia le realizează pe aceste dispozitive. În final, cred că este vorba despre faptul că părinții trebuie să fie conștienți de efectele pe care le pot avea aceste dispozitive asupra copiilor în cazul în care aceștia nu au impuse anumite limite privind folosirea acestora. Practic, educația care era în mod preponderent formată în cadrul familiei, în prezent constituie un întreg format din partea de implicare a familiei, a instituțiilor educative, dar și a folosirii tehnologiei. Lucru demonstrat și de situația generată în urmă cu aproximativ un an de zile, apariția pandemiei de coronavirus a determinat autoritățile să ia decizia desfășurării activităților instructiv-educative în mediul online. Astfel, copiii au fost nevoiți să petreacă ore în șir pe anumite dispozitive pentru a putea participa la orele online. Așadar, sesizăm importanța tehnologiei și nu doar în ceea ce privește educația, ci și în alte domenii.

4. Cercetare mixtă

În susținerea celor afirmate, aduc în discuție o cercetare mixtă realizată în anul 2018 care viza aflarea impactului pe care îl are Internetul asupra tinerilor. Cercetarea fiind una mixtă, instrumentele folosite pentru culegerea datelor au fost ghidul de interviu și chestionarul. Eșantionul cercetării calitative a fost reprezentat de zece studenți din cadrul Facultății de Filosifie și Științe Social-Politice Iași, iar eșantionul cercetării cantitative a fost constituit din 96 de studenți din cadrul aceleași facultăți, aceste eșantioane fiind reprezentative pentru populația facultății, ajungându-se totodată și la fenomenul de saturație în culegerea datelor.

Printre concluziile cercetării calitative se regăsesc: Internetul reprezintă *una dintre cele mai bune invenții*, care ajunge să le faciliteze procesul de documentare și învățare. Dar este considerat și *o chestiune formidabilă, o a opta minune a lumii*. Totodată studenții susțin că folosirea Internetului necesită atenție pentru *a nu-l transforma din partea frumoasă a lumii...într-o parte urâtă.* Studenții vorbesc despre o folosire înțeleaptă a acestui instrument de comunicare și informare. În final unul dintre subiecți a încheiat prin susținerea fermă a faptului că nu e dependent de Internet, astfel se poate observa că tinerii studenți cunosc atât aspectele pozitive, cât și negative pe care le are Internetul în viața lor. Aceștia par stăpâni pe activitatea lor din mediul online și susțin cu tărie că interacțiunea față în față dintre oameni este cea mai importantă. În

ciuda faptului că mulți dintre subiecții intervievați petrec un număr mare de ore pe Internet, aceștia par să fie conștienți de dependența pe care o poate crea acest instrument și susțin că ei nu sunt dependenți.

În ceea ce privește cercetarea cantitativă, aceasta a avut următoarele concluzii: Toți tinerii folosesc Internetul zilnic, considerându-l o necesitate, aceștia petrecând între 2 și 7 ore pe zi pe internet. Studenții participanți la studiu susțin că au început să utilizeze Internetul la vârsta de 12-15 ani. Ei susțin că Internetul este cea mai bună invenție care le ușurează informarea și documentarea, însă tinerii trebuie să fie atenți la măsura în care folosesc acest mijloc pentru evitarea efectelor negative. Dar tot ei susțin și faptul că Internetul creează dependență. Majoritatea subiecților (68%) și-au făcut cont pe rețelele de socializare la o vârsta fragedă aș putea spune eu (12-15 ani, perioadă care corespunde cu etapa școlară a gimnaziului). În scop personal, aceștia utilizează Internetul pentru informare (94%), discuții cu prietenii (94%), muzică (83%), filme (75%) și cumpărături (40%).

5. Concluzii

Așadar, consider că familia reprezintă cel mai important grup uman care contribuie la dezvoltarea societății prin creșterea și educarea copiilor și nu numai. Aceasta constituie o componentă de bază în realizarea relațiilor interumane, dar și în ceea ce privește formarea unor cetățeni educați și responsabili. Raportându-mă la globalizare, aceasta este o realitate a prezentului care își lasă amprenta asupra tuturor domeniilor vieții, reprezintă o provocare a lumii contemporane care ajută societatea să evolueze. Totodată, oamenii trebuie să se adapteze la noile condiții și să se educe în spiritul unei civilizații interculturale. Iar un aspect important de reținut este faptul că toate beneficiile pe care le aduce acest proces trebuie folosite cu măsură, astfel încât să vedem doar efectele pozitive ale acesteia.

Așa cum susține Gabriela Maalouf ,,societatea modernă este tot mai mult conectată la mii de oameni, în special prin intermediul tehnologiei, dar suntem tot mai deconectați atunci când avem nevoie de ajutor fizic” (Maalouf, 2018), lucru care ar trebuie să dea de gândit oamenilor.

Bibliografie:

A. Giddens, *Sociologie*, 2010, București: Editura All

C. Bistriceanu, *Sociologia familiei*, 2006, București: Editura Fundației România de Mâine

C. Schifirneț, *Sociologie*, ediția a III-a, 2003, București: Editura Comunicare.ro

E. Stănciulescu, 1998, *Sociologia educației familiale*, Iași: Editura Polirom

F. Fukuyama, 2002, *Marea ruptură-Natura umană și refacerea ordinii sociale*, București: Editura Humatinas

G. Ritzer, 2010, *Globalizarea nimicului: cultura consumului și paradoxurile abundenței*, București: Editura Humanitas

I. Mihăilescu, *Sociologie generală*, 2003, Iași: Editura Polirom

M. Voinea, 1993, *Sociologia familiei*, București: Tipografia Universității București

M. Voinea, 2000, *Sociologie generală și juridică*, București: Editura Sylvi

Maalouf, G. (2018, august 30). *Familia „tradițională" este familia ta*. Retrieved aprilie 20, 2021, from Dilema veche: https://dilemaveche.ro/sectiune/societate/articol/familia-traditionala-este-familia-ta

P. Iluț, *Sociopsihologia și antropologia familiei*, 2005, Iași: Editura Polirom

V. Stănescu, 2009, *Globalizarea: spre o nouă treaptă de civilizație...*, Cluj-Napoca: Editura Eikon

SUBJECTIVE TIPICITY, OBJECT OF THE APPEAL IN CASSATION

Dr. Versavia Brutaru[1]

Abstract

The concept of crime could be defined not only by the legal model but also by the concrete manifestation, whose particular elements comply with the requirements of the legal model. Therefore, the objective elements of the concrete deed must correspond to the objective requirements of the legal description, and the subjective elements must correspond to the subjective requirements of the legal model. The crime appears to be composed of a concrete deed (deed that violates certain social norms), an incrimination norm that describes it to which it refers and the concordance between the features of the concrete deed with those described in the incrimination norm. The features of the concrete deed coincide with the description in the norm but are opposed to the precept. The notion of typicity refers both to the objective elements and to the subjective elements in the structure of the incrimination norm. Both are elements through which it is analyzed the concordance between the model described by the legislator in the norm of incrimination and the deed concretely committed. In order for the criminal liability to intervene, there must be a concordance between the features of the concrete deed and the features of the abstract model provided by the incrimination norm, in other words, when all the constitutive elements of the crime have been realized.

Key words: *tipicity, crime, the the deed actually committed, subjective requirements, legal model*

1. In the recent doctrine[2], it was discussed the hypothesis in which the case of cassation provided by article 438 pct. 7 of Criminal procedure code (*the defendant was convicted for a deed that is not provided by the criminal law)* is incidental to the situation in which the concrete deed for which the final conviction was pronounced does not meet the elements of subjective typicity of the incrimination.

2. The practice is unanimous in terms of the meaning of the phrase "*the deed is not provided by criminal law ..".* The expression refers to both to the *lack of incrimination* (the lack of provision of the deed as a crime or the lack of typicity of the deed in the sense that it does not correspond to the abstract model of incrimination) and the situation in which *certain constituent elements of the crime are missing.*

3. The concept of crime could be defined not only by the legal model but also by the concrete manifestation, whose particular elements comply with the requirements of the legal model. Therefore, the objective elements of the concrete deed must correspond to the objective requirements of the legal description, and the subjective

[1] CS III, Institutul de Cercetări Juridice ”Acad. Andrei Rădulescu”, Academia Română
[2] Artin Sarchizian, *Tipicitatea subiectivă, obiect al recursului în casație*?, www.juridice.ro

elements must correspond to the subjective requirements of the legal model[3]. The crime appears to be composed of a concrete deed (deed that violates certain social norms), a rule of incrimination norm that describes it and to which it relates to, and the concordance between the features of the concrete deed with those described in the incrimination norm. The features of the concrete deed coincide with the description in the norm but are opposed to the precept.[4]

Returning to the procedural aspects, the appeal in cassation is a means of repairing the illegalities and it does not have as object the solving a criminal case, but the sanctioning of inappropriate decisions, in order to ensure compliance with the law, the appeal having a *subsidiary role* in standardizing the jurisprudence.

4. At the level of the High Court of Cassation and Justice there is no unitary point of view regarding the phrase "the deed is not provided by the criminal law". In a case decision[5] The High Court denies the possibility of examining the subjective typicity by way of appeal in cassation, thus motivating: "in support of the case of cassation provided by article 438 para. (1) § 7 Criminal procedure code, the defendant showed that he was convicted for a deed that was not provided by the criminal law in February 2013 (date on which it was retained the deed was committed), respectively trafficking of minors, this crime *not being incriminated, at that time*, in the form provided of article 210 para. (2) lit. b) of Penal Code, meaning: "taking advantage of the impossibility of the injured person to defend himself/herself or to express his/hers will, or the obvious state of vulnerability of that person". Therefore, it was considered that the perpetrator cannot be convicted for committing an act in an incriminated form in force from February 1, 2014, after the entry into force of the new Penal Code whereas, at the time of the crime, there was no possibility of committing the crime by taking advantage of the victim's state of vulnerability. The High Court also noted that, according to article 438 para. (1) § 7 of Criminal procedure code, the judgment is subject to cassation if it is found that the defendant has been convicted of a deed not provided for by the criminal law. First of all, it should be mentioned that the provisions stipulated by article 438 para. (1) § 7 Criminal procedure code do not allow an analysis of the content of evidence, a new assessment of the evidence and the establishing of another factual situation on the basis of which to conclude that the deed is not provided by the criminal law, the examination of the judgment being made exclusively in law, the fact rulings cannot be censored in any way. Secondly, the verifications that the court of appeal in cassation makes them from the perspective of the notion that the deed is not provided by the criminal law, aim at both the *abstract incrimination*, respectively if the conduct is provided by any norm of incrimination, and the conditions of subjective typicity, respectively the identity between the conduct itself and the content elements of the incrimination in terms of the objective side (*but not in terms of the subjective side,*

[3] Idem, p. 57
[4] G. Antoniu în Colectiv, *Explicațiile Noului Cod Penal*, vol. I, Ed. Universul Juridic, 2015, București, p. 147
[5] Decizia penală nr. 78/RC/2015, www.scj.ro

the lack of subjective typicity being a distinct thesis provided in article 16 letter b) and which was not taken over by article 438 para. (1) § 7 Criminal procedure code).

5. Starting from these brief theoretical considerations that circumscribe the devolutive effect of the cassation appeal, the High Court found that in the case, based on the evidence administered, it was established the following: putting the minor injured person in a state of dependence on the defendant, that she was in a foreign city, had no means of subsistence, had no other knowledge, constitutes elements of the crime of trafficking minors, even if the defendant did not use aggression to determine her to practice prostitution. Also through such a dependence of the injured person by the defendant, materially and emotionally, it was explained the return of the injured person on the initial statement, trying through subsequent statements to to exculpate the defendant, even if the injured person agreed to prostitute, under the conditions described above, according to art. 211 para. (3) Penal Code, *the victim's consent to the crime of child trafficking is not a justifying cause.* This is because the consent was not given under normal conditions, but under conditions of vulnerability of the injured person.

6. As it has been shown, these aspects exceed the control of the appellate court in cassation which cannot, within this extraordinary appeal, to re-evaluate the factual aspects established by final decision, its scope being limited to the grounds of illegality strictly provided in article 438 para. (1) of Criminal procedure code. In essence, the legal issue raised by the defense of both defendants is that the acts were committed in February 2013, and the courts retained a form that was not incriminated at the time of their commission, namely "taking advantage of the obvious vulnerability of that person", deed which was regulated starting with February 1, 2014, the date of entry into force of the new Penal Code. At the date of committing the deeds, art. 13 of Law no. 678/2001 on preventing and fighting human trafficking incriminating trafficking of minors, consisting in recruiting, transporting, transferring, hosting or receiving a minor, for the purpose of his exploitation, sanctioned with imprisonment from 5 to 15 years and prohibition of certain rights; the aggravated variant provided in par. (2) of the same article established a punishment between 7 and 18 years and the prohibition of certain rights, when the deed provided in par. (1) was committed by threat, violence or other forms of coercion, by kidnapping, fraud or deception, abuse of authority or taking advantage of the minor's inability to defend himself or to express his will or by offering, giving, accepting or receiving money or other benefits for obtaining the consent of the person who has authority over the minor. The text was expressly repealed by article 94 point 2 of Law no. 187/2012, being taken over, with some modifications by article 211 Penal Code, which incriminates the trafficking of minors, a text that sends, regarding the aggravated form, to the provisions of article 210 para. (1) Penal Code on human trafficking. Thus, according to article 211 of the Penal Code, constitutes the crime of minors trafficking: (1) The recruitment, transportation, transfer, shelter or reception of a minor, for the purpose of his exploitation, and is punishable by imprisonment from 3 to 10 years and the prohibition of exercising certain rights. (2) If the deed was committed under the conditions of article 210 para. (1) or by a public servant in the exercise of his duties, the punishment is imprisonment from 5 to 12 years and the prohibition of the

exercise of certain rights. (3) The consent of the victim of trafficking does not constitute a justifiable cause.

7. In the opinion of the High Court, it is found that, both in the regulation in force at the time of the crime as well as in the present, in the case of the standard variant of child trafficking offenses, the objective side of the offense is met by simply accomplishing the material element from human trafficking , respectively recruitment, transport, transfer, shelter (hosting) or reception, without the need to fulfill the essential condition (respectively that the deed to be done by coercion, abduction, taking advantage of the impossibility to defend or express one's will, etc.). The fulfillment of these essential requirements is mandatory only for the aggravated variant of the minor trafficking crime. Therefore, its results that the issue raised by defense is, in reality, only a matter of legal classification, the retention of the standard or aggravated form, ***and not one of the lack of provision in the criminal law***. As such, the criticisms formulated by the defendants are unfounded, which is invoked from the perspective of the cassation case provided by the provisions of article 438 para. (1) § 7 Criminal procedure code being, in fact, the wrong legal classification given to the facts, analysis that exceeds the examination that can be done within the cassation appeal. On the other hand, the defense could not have been retained even if the legal framework for its analysis had existed, given that the courts assimilated the situation of maximum precariousness in which the victims were and which the defendants took advantage of, with a form of moral coercion, provided as aggravating in article 13 para. (2) of Law no. 678/2001 ("*other forms of coercion*"), in force at the date of the deeds[6]. In justifying this orientation, according to which, in the notion of "deed provided by the criminal law" the condition regarding the form of guilt (subjective side) **cannot be included**, it is shown that, moreover, within the legal definition of the crime, expressed by article 15 para. (1) of the Penal Code, the essential feature that the deed be provided by the criminal law is listed separately from the fact that the deed was committed with guilt, unjustified and imputable to a person, which reveals the legislator's option as the phrase "deed provided by criminal law" to be understood as "any deed", act of conduct, manifestation of externalized will that determines a change in the objective reality, inconvenient to the social order and, as such, incriminated by the criminal norm.[7]

8. Also from the mentioned decision[8] arise the following results: according to the provisions of article 433 of Criminal procedure code, in the way of extraordinary appeal in cassation, the High Court of Cassation and Justice is obliged to verify, in accordance with the law, the conformity of the contested decision with the applicable rules of law. As a result, any matter of fact analyzed by the court of first instance, respectively of appeal, falls within the power of the *res judicata* and exceeds the censorship of the court invested with the judgment of the appeal in cassation. Being regulated as an extraordinary remedy that must ensure the balance between the principle of legality and the principle of respecting the authority of res judicata, the cassation

[6] Î.C.C.J., Secția penală, Decizia nr. 231/RC/2019, www.scj.ro
[7] Artin Sarchizian, *Tipicitatea subiectivă, obiect al recursului în casație*?, www.juridice.ro
[8] Decizia nr. 231/RC/2019, ÎCCJ, secția penală, www.scj.ro

appeal concerns only the legality of certain final decisions indicated by law and only certain express and limiting reasons provided, without being able to invoke them in appeal in cassation, and, accordingly, the High Court of Cassation and Justice to be able to analyze any illegality of the decisions, but only those that the legislator considered important. Moreover, the appeal in cassation does not take into account the factual elements that have been established with res judicata, so the High Court of Cassation and Justice *cannot reevaluate the evidence and establish a factual situation different from the one mentioned in the contested judgments*.

9. The High Court of Cassation and Justice emphasizes in advance that, according to article 438 para. (1) point 7 of Criminal procedure code states that judgments are subject to quashing if "*the defendant has been convicted of an act which is not provided for by criminal law"*. Therefore, this case of cassation assumes that the defendant has been convicted although there is no full correspondence between the committed deed and the legal configuration of the crime, either due to the fact that the deed for which the final conviction was pronounced does not meet the typical elements provided by the norm of incrimination, either due to the decriminalization of the deed (*regardless of whether it aims at the regulation as a whole or the modification of some elements of the constitutive content*). The High Court finds that, as regards defendant B, the appellate court ordered the acquittal for two offenses, for the other two it ordered the termination of the criminal proceedings, and as regards to defendant A. the court ordered the acquittal for two offenses, the termination of criminal proceedings for a crime and maintained the conviction for the crime of aggravated theft of a property that is part of the cultural heritage. Or, what is required by the defense through the appeal in cassation is the acquittal for the crimes for which it was ordered the termination of the criminal proceedings by reference to the content of article 438 para. (1) point 7 of Criminal procedure code, case of appeal in cassation which aims exclusively at a solution of conviction, which in this case, is found only in respect of the defendant A. for the crime of aggravated theft of a property that is part of the cultural heritage. It is true that the arguments presented by the appellants in the motivation of the extraordinary appeal could be included in the case of cassation provided by article 438 para. (1) lit. e) Code of criminal procedure, respectively "*wrongly ordered the termination of the criminal tria*l", in the context in which in the motivation it is shown that it was wrongly found the prescription of criminal liability for committing deeds that, at the time of their commission, were not provided by criminal law, requesting the acquittal of the defendants.

10. According to article 442 para. (2) Criminal procedure code, "The court of appeal in cassation examines the case only within the limits of the grounds of cassation provided in article 438, invoked in the request for appeal in cassation". As such, the court competent to resolve the cassation appeal is not empowered to analyze the arguments presented in the cassation appeal only insofar as they fall within the case of cassation invoked by the request, without the possibility to reclassify the reasons set forth *ex officio*, in another case of cassation. On the other hand, the High Court held that the appellants' claims involve reanalyzing the factual situation and re-evaluating the

evidentiary material, so that they cannot be capitalized in the context of any express and limiting provided cases of cassation regulated by article 438 of Code of criminal procedure. The criticisms regarding the unfoundedness of the contested decision from the aspect of the wrong establishment of the factual situation or of the erroneous evaluation of the evidence cannot be censored in the current procedure, the object of the appeal in cassation being limited to legal issues, respectively of the claims aiming at the non-meeting of the elements of objective typicity of the crimes retained in the charge of the defendants B. and A. Punctually, the criticism of the appellant B. regarding the lack of typicity of the crime of concealment from the aspect of the subjective side, or, in the jurisprudence of the High Court of Cassation and Justice, it was held that "(...) *the verifications that the appellate court in cassation makes from the perspective of the notion of deed that is not provided by the criminal law, concerns both the abstract incrimination, respectively if the conduct is provided by any incrimination norm, as well as the conditions of objective typicity, respectively the identity between the conduct itself and the content elements of the incrimination from the objective side (but not in terms of the subjective side, the lack of subjective typicity being a distinct thesis provided in article 16 para. (1) lit. b) of Code of criminal procedure and which was not taken over in article 438 para. (1) point 7 of Code of criminal procedure)*"[9].

11. Moreover, within the legal definition of the crime, expressed by article 15 para. (1) of the Penal Code, the essential feature that the deed be provided by the criminal law is **listed separately** from the fact that the deed was committed with guilt, unjustified and imputable to a person, which reveals the legislator's option as the phrase "deed provided by criminal law" to be understood as "any deed", act of conduct, manifestation of externalized that will determine a change in the objective reality, inconvenient to the social order and, as such, incriminated by the criminal norm. The same vision emerges from the way in which are regulated the cases that prevent the initiation and exercise of the criminal action provided by art. 16 para. (1) lit. b) of Criminal procedure code, the legal text distinctly mentioning "the deed is not provided by the criminal law" instead of "it was not committed with the guilt provided by law".

12. Therefore, the High Court of Cassation and Justice can analyze exclusively whether the facts, as retained by the appealed decision, *correspond to the objective pattern of criminalization*[10] of the deed, without the possibility to reassess on the constituent elements of the subjective side because it would necessarily involve the analysis the evidence administered.

The extraordinary remedy of the appeal in cassation does not have as finality the remedy of a wrong assessment of the facts and of an inaccurate or insufficient establishment of the truth through an incomplete criminal investigation or an unsatisfactory judicial investigation. The court of cassation does not judge the actual process, respectively the litigation that has as a legal basis the criminal case, but judges exclusively if, from the point of view of law, the contested decision is appropriate.

[9] Decizia nr. 78/RC/2015, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, secţia penală, www.scj.ro
[10] Decizia nr. 445/RC/2018, Înalta Curte de Casație și Justiție, secția penală, www.scj.ro

Limiting the object of judgement of the appeal in cassation to the cases strictly provided by law means that not any alleged violation of the substantive law or the law of criminal procedure is the basis for cassation the appealed judgment, but only those violations of a certain gravity, corresponding to one of the cases of cassation provided by law, being, therefore, excluded the retrial of a case for the third time, in the parameters in which the trial on the merits and appeal took place. Therefore, the state of facts retained in the case definitively by the appellate court and its concordance with the evidence administered can no longer constitute a ground for censorship by the supreme court in the current procedure of appeal in cassation. **13.** There is also a second orientation within the High Court, which recognizes the possibility of examining, in this case of cassation, ***including the subjective side***. By a decision on appeal in cassation[11], the High Court stated the following: the appeal in cassation does not aim to remedy a misjudgment of the facts and an inaccurate or insufficient establishment of the truth, generated by an incomplete criminal investigation or a deficient/partial/unsatisfactory judicial investigation. In this procedure, the legal report deduced to the court before the first instance or on appeal is not judged, but it is judged exclusively if the contested decision complies with the rules of law, in cases and conditions expressly provided by law. The appeal in cassation can be introduced only in case of errors of law, of these, four being cases based on violations of the criminal law, the defendant was convicted for a deed that is not provided by the criminal law; no pardon was found or it was wrongly found that the sentence imposed on the defendant was pardoned; punishments were applied in other limits than those provided by law; The termination of the criminal trial was wrongly ordered, and only one case based on violations of the criminal procedural law, violation of the provisions on jurisdiction by matter or quality of person, when the trial was conducted by a court inferior to the legally competent one.

14. Regarding the case of appeal in cassation provided by article 438 para. (1) § 7 Criminal procedure code (according to which the judgments are subject to cassation when the defendant has been convicted of an act not provided for by criminal law) case invoked by the appellants defendants A., I. and H. in support of the appeal, it was found that this case it is not incidental. This case of cassation is limited to situations in which the concrete act for which the final conviction was pronounced does not meet the elements of *objective or subjective typicity* provided by the incrimination norm, when the court ignored a norm containing decriminalization provisions, regardless of whether it concerns the old regulation, as a whole, or the modification of some elements of the constitutive content, so that there is no longer a full correspondence between the committed deed and the new legal configuration of the respective type of crime. In the present case, the appellant defendants claimed that the facts for which they were convicted do not exist, as the conditions of objective and subjective typicity provided in the incrimination norms are not met. Reference was made to the evidence administered in the case, pointing out that the facts retained by the conviction is such as to highlight

[11] Decizia nr. 446/RC/2018, Secția penală, Î.C.C.J., www.scj.ro

the lack of criminal character of the facts for which the defendants were convicted. However, the criticisms invoked by the appellants do not concern the legality aspects of the judgment under appeal, which may be examined in the extraordinary appeal of cassation, but represent criticisms of the merits of the case, of the manner in which the courts retained, based on the evidence on file, their guilt and their participation in committing the crimes for which the conviction solution was pronounced. **15.** Or, the cassation appeal is an extraordinary way of appealing, of reform only from a *legal aspect, and not from a factual* point of view, excluding the retrial of a case for the third time, on the merits, in the parameters in which the trial on the merits and on appeal took place. Consequently, the state of the facts in question and its concordance with the evidence administered can no longer be grounds for examination by the Supreme Court as appeal in cassation. The criticisms made by the accused appellants cannot be accepted by the High Court, through the cassation appeal promoted in the case, they seeking in reality, to remedy a misjudgment of the fact by the appellate court, respectively a misinterpretation of the evidence administered (and not the correction of an error of law), which is no longer possible in the extraordinary appeal of cassation.

16. In another decision[12], by reference to the factual situation retained in the case, the appellate court correctly found that the elements of objective and subjective typicity of the crime of abuse of office were met, given that, in the case before the court, the service attributions violated by the members of the local and county commissions of land fund have their source in the law, respectively Law no. 18/1991, the solution ordered regarding the accused appellants being in full agreement with the Decision of the Constitutional Court no. 405/2016, to which the defense referred to. In the same sense, it was noted that the decision pronounced by the appellate court meets the legality requirements imposed by the Decision of the Constitutional Court no. 405/2016, including in terms of the application of the "*ultima ratio*" principle, as it results from the provisions of art. 106 of Law no. 18/1991, according to which "violation of the provisions of this law entails civil, contraventional or criminal liability, as the case may be". Also, the other criticisms formulated in the appeal of cassation, regarding the civil side of the case and, respectively, to the alleged violation of the right to a fair trial, cannot be received by the High Court, as they cannot be circumscribed to the provisions of article 438 para. (1) § 7 Criminal code of procedure. In this case, the defendant considered that there are contradictions between the reasons retained by the appellate court, due to the fact that the possibility that the forester was contacted by the defendant, but after the committing the offenses, is not excluded, the more so, as at that date he gave a statement regarding cutting down some trees at Police Station B. He argued that the transport of cut down trees by others in a visible place, so as not to be stolen, does not equate to the form of guilt specific to the crime of theft with intent and did not pursue the misappropriation of that timber, because he announced in the same day the forester and the police, and the local criminal investigating body came much later to find out what was reported. In conclusion, he considered that there is no

[12] Decizia nr. 433/RC/2018, Secția penală, Î.C.C.J., www.scj.ro

intention to appropriate the wood material, and the act of moving the trees cut by other people, at the request of the forester, does not constitute a criminal act.

17. The High Court found the following: this case of cassation is circumscribed to situations in which the concrete act for which the final conviction was pronounced does not meet the elements of objective or subjective typicity provided by the incrimination norm, when the court ignored a norm containing decriminalization provisions of the deed, regardless of whether it concerns the old regulation, as a whole, or the modification of some elements of the constitutive content of the crime, so that there is no full correspondence between the committed deed and the new legal configuration of the respective type of crime. *Article 438 para. (1) point 7 of the Criminal procedure code cannot be invoked in order to obtain the change of the legal classification of the deed or to ascertain the incidence of a justifying or non-imputability cause, this being the exclusive attribute of the courts of first instance or and appellate courts.* This limitation of the cassation appeal only to certain legal issues does not restrict access to justice by violating the right to an effective remedy (art. 13 of the Convention), as long as the defendants have been offered the opportunity to exercise an ordinary remedy, (the appeal) in which they were able to defend themselves. The European Court emphasized that the effectiveness of an appeal does not depend on the certainty of a favorable solution for the applicant, which is of interest on the basis of article 13 is its very existence (Vilvarajah and others v. The United Kingdom[13]).

18. Returning to the issue addressed here, we must refer to a few aspects, first of all, to aspects of legislative technique[14]. Drafting a legal act must be: clear, easy to understand, unequivocal; simple, concise, without unnecessary elements; precise, without leaving room for uncertainty in the reader's mind. This basic principle represents also the expression of general principles of law, such as: equality of citizens before the law, which means that the law must be accessible to all and understood by all; legal certainty, the law must be predictable in its application. The Constitutional

[13] www.jurisprudentacedo.com

[14] Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative a abrogat Decretul nr. 16/1976 pentru aprobarea Metodologiei generale de tehnică legislativă privind pregătirea şi sistematizarea proiectelor de acte normative; Republicată în temeiul art. II din Legea nr. 60/2010 privind aprobarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 61/2009 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 215 din 6 aprilie 2010, dându-se textelor o nouă numerotare. Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 777 din 25 august 2004 şi ulterior a mai fost modificată şi completată prin: Legea nr. 49/2007 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 194 din 21 martie 2007; Legea nr. 173/2007 pentru completarea art. 53 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 406 din 18 iunie 2007; Legea nr. 194/2007 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 453 din 4 iulie 2007; Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 61/2009 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 390 din 9 iunie 2009.

Court itself has shown, in its jurisprudence[15] that "*compliance with the law is mandatory, but a subject of law cannot be required to comply with a law that is not clear, precise and predictable, as he cannot adapt his conduct according to the normative hypothesis of the law.*" Therefore, one of the requirements of the principle of compliance with the laws concerns the quality of normative acts. Therefore, any normative act must meet certain qualitative conditions, respectively be clear, precise and predictable. In the event that a legal notion has an autonomous content and meaning (either from one law to another or from one field to another), *the law that uses the respective term must also define it*[16]. Otherwise, the meaning of that term or notion will be established by the addressees, in a subjective, arbitrary and discretionary manner, according to their own interests. Regarding the systematization of the matter in Codes, the Constitutional Court held: "*The Codes are subject to the same general rules governing the reason, purpose, necessity of any legal system, but, unlike specific amending regulations, have a broad typology of social relations*"[17].

19. According to article 37 of Law no. 24/2000, „(1) In the normative language the same notions are expressed only by the same terms. (2) If a notion or a term is not consecrated or may have different meanings, its meaning, in context is established by the normative act that establishes them, within the general provisions or in an annex destined to the respective lexicon, and becomes mandatory for normative acts from the same matter. (3) The expression by abbreviations of some names or terms can be done only by explanation in the text, at the first use". Based on the logical reasoning of the aforementioned text, it follows that if there is no definition in the Criminal Code or the Code of Criminal Procedure, then the meaning of the notion used in both Codes should retain the same meaning in that matter.

The crime had a substantial definition in the previous Criminal Code (1969, the deed provided by the criminal law committed with guilt). Therefore, the concrete deed was composed of a complex reality, both objective and subjective. The legal model (the deed provided by the criminal law) was superimposed with the subjective condition of guilt. In the criminal code in force, the crime is no longer formally defined, but through its essential features: the provision in the criminal law, the unjustified character and the imputable character of the deed. These three essential features establish the abstract pattern of the deed. Therefore, the sanctioning of a concrete deed is not possible unless the legislator incriminates it, describes it in an incrimination norm. From the description of the deed[18], united with the sanction, the precept of the law will be deduced, meaning the disposition of the legislator to forbid or on the contrary, to order a certain behavior.

[15] Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, Decizia nr. 183 din 2 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 381 din 22 mai 2014

[16] CCR, Decizia 390 din 2 iulie 2014, M.Of. Partea I nr. 532 din 17 iunie 2014

[17] Idem

[18] G. Antoniu în Colectiv, *Explicațiile Noului Cod Penal*, vol. I, Ed. Universul Juridic, 2015, București, p. 147

The norm of incrimination is also called *the typical hypothesis* in relation to which the concrete deeds committed after the incrimination will have to be compared. Typicity is precisely this correspondence, concordance between the features of the concrete deed and the abstract model (type) provided by the incrimination norm. This structure of essential features is also consecrated in the jurisprudence of the High Court, in the interpretation of article 438 para. 1 pt. 7 Criminal procedure code.

20. The court notes that[19], in essence, the case of cassation provided in article 438 para. (1) § 7 Criminal procedure code, the decisions are subject to cassation, if the defendant was convicted for a deed that is not provided by the criminal law, ***is circumscribed to situations in which the concrete deed for which the final conviction was pronounced does not meet the elements of objective or subjective typicity provided by the norm of incrimination***, when the court ignored a rule containing provisions for decriminalization of the deed, regardless of whether it concerns the old regulation, as a whole, or the modification of some elements of the constitutive content, so that there is no full correspondence between the committed deed and the new legal configuration legal of the respective type of crime. This case of cassation cannot be invoked in order to obtain the change of the legal classification of the deed or to ascertain the incidence of a justifying or non-imputability cause, this being the exclusive attribute of the courts of first instance and of appeal.

In the situation we are quoting[20], the appellate court of cassation finds that defendant B.C. was convicted, on the merits, for committing the crimes of outrage against good morals and disturbing public order and tranquility, provided in article 321 para. (1) according to previously Penal code and of violation of domicile, provided in article 192 para. (2) according to previously Penal code, crimes that in the new Penal Code were transposed with a normative content or with a different marginal name in the text of article 371, respectively the text of article 224 Penal code. Article 321 para. (1) previously Penal code, incriminated "the act of a person who, in public, commits acts or gestures, utters words or expressions, or indulges in any other manifestations that harm good morals or produce a public scandal or otherwise disturb the peace and order public". In the current regulation, art. 371 para. (1) Penal code it is incriminated "the act of a person who, in public, by violence committed against persons or property or by threats or serious harm to the dignity of persons, disturbs public order and tranquility."

21. From the comparative analysis of the old texts and the new regulation of the crime of disturbing public order and tranquility, we find similarities in terms of conduct prohibited by the rule of incrimination, the condition that the act was committed in public and the socially dangerous result (a disorder of public order and peace).

The difference from the corresponding incrimination in the previous Penal Code is that the new regulations clearly specify the ways in which public order and peace are affected, thus restricting the old regulations which, in the final part of the text, used the

[19] Î.C.C.J., secția penală, Decizia nr. 250/RC/2014, www.scj.ro
[20] Idem, www.scj.ro

expression "any other manifestations", the act of disturbing the public order and peace can be accomplished in the following ways: by acts of violence against persons or property or by threats or serious harm to the dignity of persons.

22. In the absence of a clarification of the law, violence against persons can be both physical and verbal, while violence against property is physical and achieves the content of the crime of destruction. Threats have the meaning defined by article 206 Penal code (the act by which a person is informed that an evil is to be committed which may consist in the commission of a crime or a detrimental act directed against him or another person, if it is likely to cause him a state of fear), and serious harm to the dignity of persons means those offensive actions that are likely to harm the person's sense of appreciation for himself or his consideration, the appreciation he enjoys from other members of society. Or, the deed of the defendant B.C. who went to point X, together with a large group of people to whom he provided various means of transport that were used to destroy the main access gates in the yard of the injured party D.E., the concrete pillars that supported the iron gates and the surrounding fence on the side opposite the main entrance, provided that, at that time, the houses owned by the injured party D.E. near point X were guarded by law enforcement (gendarmes and policemen) and to address insults and threats to the injured party D.E., shouting at them to leave the commune and indulging in demonstrations that violated morals, causing public scandal and disturbing public order and tranquility, is committed in all modalities of committing the act provided by the new rule of incrimination. The defendant's defenses, in the sense that he did not participate in the destruction of the injured party's property and in the acts of aggression against him, were not retained by the courts of first instance and cannot be analyzed by the appellate court, given the limitation of this extraordinary way of appeal, only to matters of legality expressly provided by law. Therefore, in relation to the concrete manner of committing the act of outrage against good morals and disturbance of public order and tranquility for which the defendant was convicted, its decriminalization cannot be retained.

23. Regarding the crime of home invasion, article 192 para. (2) of previously Penal code incriminated "the illegal entry, in any way, into a house, room, outbuilding or fenced place belonging to them, without the consent of the person using them, or the refusal to leave them at his request ", " if the act is committed by an armed person, by two or more persons together, during the night or by using false qualities".

In the current regulation, art. 224 para. (1) incriminates "the entry without right, in any way, in a house, room, outbuilding or fenced place belonging to them, without the consent of the person who uses them, or the refusal to leave them at his request", and para. (2), "entering without right, in any way, into a house, room, outbuilding or fenced place belonging to them, without the consent of the person using them, or refusing to leave them at his request, in case which the deed is committed by an armed person, during the night or through the use of false qualities".

However, from the comparative analysis of the two regulations, it results that the basic form of the crime of home invasion has an identical content, the difference consisting practically in removing from the aggravated form of the new regulation of

coauthored and concomitant complicity and in extending the principle of availability. Therefore, we can not speak of a decriminalization of the act of home invasion for which the defendant B.C was convicted; at most, in can be discussed the application of the more favorable criminal law compared to the basic form of the crime, as it is provided by the current Penal Code, an aspect that cannot be included in the case of cassation provided by point 7 of art. 438 para. (1) Criminal procedure code Regarding the legality of the prison sentence applied to the defendant, it is found that article 438 para. (1) § 12 of Criminal procedure code regulates as a case of cassation the situation in which punishments have been applied in other limits than those provided by law. The assessment of the legality of the punishment limits in the appeal of cassation is made according to the legal classification retained/maintained by the contested decision, the appellate court not being empowered by law to order the change of the legal classification of the deed.

24. Therefore, this case of appeal in cassation could not only concern elements related to the objective typicity, on the grounds that art. 16 para. 1 lit. b) of the Criminal Procedure Code uses the phrase "*the deed is not provided by the criminal law*"[21]. The purpose of the appeal in cassation is also to remove elements of illegality of the final decision when the essential feature of the typicity of the deed is not met[22]. The notion of typicity refers both to the objective elements and to the subjective elements in the structure of the incrimination norm. Both are elements through which is analyzed the concordance between the model described by the legislator in the norm of incrimination and the deed concretely committed. In order for the criminal liability to intervene, there must be a concordance between the features of the concrete deed and the features of the abstract model provided by the incrimination norm, meaning, in other words, when all the constitutive elements of the crime have been realized. Thus, the Court[23] considers that the absence of any constitutive element of the crime deprives the criminal action of its legal basis, and it can be stated that the lack of correspondence between the features of the concrete deed and the features of the abstract model provided by the incrimination rule determines the non-provision deed by the criminal law.

[21] Mihai Udroiu, *Drept penal, Partea generală*, ediția a 6-a, Ed. C.H.Beck, București, 2019, p. 85-86
[22] Curtea Constituțională, Decizia nr. 631/2014, M.Of. 77/2015, paragraf 41
[23] Idem